

Bundel van de Commissie Ruimte 2018-2022 van 19 juni 2019

Agenda bijlagen

Agenda commissie Ruimte 19 juni 2019

Besluitenlijst commissie Ruimte 19 juni 2019 (concept)

- 1 Opening en vaststellen agenda
- 2 Inspraak

Gelegenheid voor inwoners om zich tot de commissie te richten over geagendeerde en niet-geagendeerde onderwerpen die tot de competentie van de commissie behoren. Er is een schriftelijke inspraak (bijgevoegd) ontvangen van mevrouw Oosting van Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen op agendapunt 9 "beleidskader Vrijetijdseconomie".

 1. De heer F. de Hair, voorzitter Zwik 2.0, op agendapunt 5 "verzakking van en scheurvorming aan woningen in Zevenaar als gevolg van de droogte in 2018"
 2. Mevrouw S. Croes van Liemers++ namens de recreatie ondernemers uit de klankbordgroep vrijetijdseconomie op agendapunt 9 "beleidskader Vrijetijdseconomie"
 3. De heer I. Gelsing van Recron op agendapunt 9 "beleidskader Vrijetijdseconomie"
 4. De heer E. Metz namens bewoners Lathum inzake voornemen Waterschap Rijn en IJssel tot plaatsing 2 windturbines bij AVR op Innofase Duiven (niet op agenda, inspraak bij dit agendapunt); overzicht met standpunten van de inwoners van Lathum is als inspraaknotitie hierbij gevoegd

Inspraak commissie Ruimte 19-06-2019 S. Croes

Schriftelijke inspraak beleidskader vrijetijdseconomie - Hanneline Oosting Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen

Standpunt inwoners Lathum inzake voorgenomen plaatsing windturbines Waterschap Rijn IJssel op Innofase Duiven

Inspraak commissie Ruimte Zevenaar 190619 E. Metz dorpsraad Lathum

Inspraak commissie Ruimte Zevenaar 190619 F. de Hair Zwik 2.0
- 3 Vaststellen besluitenlijst vorige vergadering

De commissie wordt gevraagd de besluitenlijst van de vergadering van 22 mei 2019 vast te stellen.

Besluitenlijst commissie Ruimte 22 mei 2019 (concept)
- 4 Vaststellen termijnagenda en lijst toezeggingen en moties

Raadsplanning

Rappellijst moties en toezeggingen raad en commissie Ruimte Zevenaar juni 2019
- 5 Raadsvoorstel verzakking van en scheurvorming aan woningen in Zevenaar als gevolg van de droogte in 2018 (Z/19/328890)

De raad wordt voorgesteld:

 1. kennis te nemen van de ondernomen stappen ter uitvoering van de raadsmotie van 7 november 2018;
 2. in te stemmen met de voorstellen ter ondersteuning van getroffen inwoners en daarvoor een budget beschikbaar te stellen van 125.000 euro en dit te onttrekken aan de algemene reserve.

Portefeuillehouder: Wethouder Van Dellen

Dossier 1579 voorblad

Raadsvoorstel en raadsbesluit Verzakking van en scheurvorming aan woningen in Zevenaar als gevolg van de droogte in 2018

Inspraak commissie Ruimte Zevenaar 190619 F. de Hair Zwik 2.0
- 6 Raadsvoorstel Alternatieve locatie voor de vestiging van een metaalhandel op BusinessPark 7Poort (Z/19/333162)

De raad wordt voorgesteld om:

 1. kennis te nemen van de alternatieve locatie voor de vestiging van een metaalhandel op BusinessPark 7Poort;
 2. in te stemmen met de realisatie van de infrastructuur, benodigd voor de ontsluiting van deze alternatieve locatie en daarvoor een budget beschikbaar te stellen van 240.000 euro en dit ten laste te brengen van de grondexploitatie Zevenaar Oost.

Portefeuillehouder: wethouder Van Dellen

Dossier 1604 voorblad

Raadsvoorstel en raadsbesluit Alternatieve locatie voor de vestiging van een metaalhandel op BusinessPark 7Poort

Bijlage 1 Alternatieve locatie voor huisvesting metaalhandel op BusinessPark 7Poort - Locatie Giga Punt variant 2-A3

Bijlage 2 Kavelpaspoort alternatieve locatie voor huisvesting metaalhandel op BusinessPark 7Poort - Kavelpaspoort van OS-A3

190617 Beantwoording technische vragen PvdA alternatieve locatie metaalbedrijf

7

Raadsvoorstel Kadernota 2020-2023 (Z/19/329940)

De raad wordt voorgesteld:

- 1. in te stemmen met de inhoud en de voorstellen zoals deze zijn opgenomen in de Kadernota 2020-2023;*
- 2. de Kadernota 2020-2023 vast te stellen.*

Dossier 1573 voorblad

Raadsvoorstel en raadsbesluit Kadernota 2020-2023

Kadernota 2020-2023

Behandelschema Kadernota 2020-2023

RIB 2019-068 Effecten meicirculaire 2019 op Kadernota 2020-2023

Openstaande vragen inloopavond 17 juni 2019 Kadernota 2020 - beantwoording uiterlijk 21 juni

190614 Beantwoording technische vragen PvdA 11 juni 2019 over Kadernota 2020-2023

Beantwoording technische vragen inloopavond 17 juni 2019 Kadernota 2020-2023

8

Raadsvoorstel Economische visie de Liemers 2040 en opstellen Economische Agenda Zevenaar (Z/19/330129)

De raad wordt voorgesteld:

- 1. De concept Economische visie de Liemers 2040 vast te stellen;*
- 2. De benodigde middelen voor uitvoering van de bijbehorende uitvoeringsbegroting bij behandeling van de Kadernota integraal af te wegen en toe te kennen.*

Portefeuillehouder: wethouder Elfrink

Dossier 1568 voorblad

Raadsvoorstel en raadsbesluit Economische visie de Liemers 2040

Bijlage 1 Concept Economische visie de Liemers 2040

Bijlage 2 Concept uitvoeringsbegroting Economische visie de Liemers 2040

Bijlage 3 Economische analyse regio Liemers

Bijlage 4 Bijlage bij Economische analyse regio Liemers

Bijlage 5 Startnotitie Economische Agenda Zevenaar

9

Raadsvoorstel Beleidskader Vrijtijdseconomie (Z/19/321789)

De raad wordt voorgesteld:

- 1. het Beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030 vast te stellen;*
- 2. de benodigde middelen voor uitvoering van het Beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030 bij behandeling van de Kadernota integraal af te wegen en toe te kennen.*

Portefeuillehouder: wethouder Elfrink

Raadsvoorstel en raadsbesluit Beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030

Bijlage 1 Beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030

Bijlage 2 Achtergronddocument Beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030

Bijlage 3 Economische en financiële impact beleidskader Vrijtijdseconomie Zevenaar

Inspraak commissie ruimte 19-06-2019 S. Croes

Zevenaar inspraak beleidskader vrijetijdseconomie - Hanneline Oosting Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen

10.a

Raadsvoorstel jaarrekening 2018 en begroting 2020 Reinigingsdienst De Liemers (Z/19/330325)

De raad wordt voorgesteld:

- 1. een zienswijze in te dienen op de jaarrekening 2018 en de begroting 2020 van Reinigingsdienst De Liemers om de kostenstijging in de begroting 2020 geen effect te laten hebben op de ophaalfrequentie van het restafval.*

Portefeuillehouder: wethouder Koers

Dossier 1581 voorblad

Raadsvoorstel en raadsbesluit Zienswijze begroting 2020 en jaarrekening RDL 2018

Bijlage 1 Concept Jaarstukken RDL 2018

Bijlage 2 Concept Begroting RDL 2020

Bijlage 3 Dashboard RDL

- 10.b Stukken AB-vergadering Reinigingsdienst De Liemers 26 juni 2019
Conform de gedane toezegging worden de AB-stukken van de RDL geagendeerd voor de commissie Ruimte. De commissie kan de AB-leden input meegeven.
Vergaderstukken AB 26 juni 2019
- 10.c Locatiekeuze aanbiedstation
De locatiekeuze aanbiedstation komt aan de orde in de AB-vergadering van de RDL op 26 juni a.s. Het onderwerp is geagendeerd op verzoek van de heer B. Kagei, AB-lid van de RDL. De heer Kagei zal ter vergadering een korte uitleg geven en verneemt graag de gevoelens/wensen vanuit de commissie/fracties. Als bijlage is eveneens een memo van de RDL opgenomen.
Locatiekeuze aanbiedstation (presentatie)
Memo RDL locatiekeuze aanbiedstation
- 11 Raadsvoorstel Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland, gemeente Zevenaar (Z/19/331427)
De raad wordt voorgesteld om:
1. de Verordening Toekomstbestendig wonen Gelderland, Gemeente Zevenaar vast te stellen;
2. gelijktijdig met het vaststellen van de Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland, gemeente Zevenaar, de Verordening Duurzaamheidslening 2019 in te trekken en het bijbehorende revolverend fonds (totaal 1.020.000 euro) over te hevelen naar de Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland, gemeente Zevenaar;
3. het revolverend fonds met een bedrag van 500.000 euro te verhogen tot een totaalbedrag van 1.520.000 euro voor de uitvoering van de Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland, gemeente Zevenaar.
Portefeuillehouder: wethouder Koers
Dossier 1569 voorblad
Raadsvoorstel en raadsbesluit Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland, gemeente Zevenaar
Bijlage 1 Brief provincie Gelderland stimuleringsfonds
Bijlage 2 Verordening Toekomstbestendig wonen Gelderland, gemeente Zevenaar
Bijlage 3 Maatregelenlijst Toekomstbestendig Wonen Gelderland
- 12 Stand van zaken project rijkswegen A15 / A12
Vanwege de importantie en impact van dit ruimtelijke project staat dit onderwerp als terugkerend onderdeel op de agenda. De portefeuillehouders informeren de commissie op hoofdlijn over de ontwikkelingen, voor de commissie is er gelegenheid tot het stellen van vragen en het voeren van onderling overleg.
- 13 Stand van zaken duurzaamheid
Vanwege de importantie en impact staat dit onderwerp als terugkerend onderdeel op de agenda. De portefeuillehouders informeren de commissie op hoofdlijn over de ontwikkelingen, voor de commissie is er gelegenheid tot het stellen van vragen en het voeren van onderling overleg.
Portefeuillehouder: Wethouder Koers-de Graaf
- 14 Punten van orde commissie
De leden van de commissie kunnen agendaverzoeken aan de commissie voorleggen.
- 15 Mededelingen portefeuillehouders
Gelegenheid voor de portefeuillehouders om korte actuele en urgente mededelingen te doen.
- 16 Rondvraag
De leden van de commissie kunnen vragen stellen aan de portefeuillehouders.
- 17 Sluiting
Zevenaar,
Namens de Agendacommissie,
Ellen Hondelink-Rinsma, commissiegriffier

*Z034CE3A4
AF*

Commissie Ruimte | agenda

Voor de openbare vergadering van de raadscommissie van de gemeente Zevenaar op **woensdag 19 juni 2019** in het **Kulturhus De Borg te Babberich**

Aanvang: 19:30 uur

1. **Opening en vaststellen agenda**
2. **Inspraak**
Gelegenheid voor inwoners om zich tot de commissie te richten over geagendeerde en niet-geagendeerde onderwerpen die tot de competentie van de commissie behoren.
3. **Vaststellen besluitenlijst van de vorige vergadering**
De commissie wordt gevraagd de besluitenlijst van de vergadering van 22 mei 2019 vast te stellen.
4. **Vaststellen termijnagenda en lijst toezeggingen en moties**
De commissie wordt gevraagd de termijnagenda en lijst toezeggingen en moties vast te stellen.
5. **Raadsvoorstel verzakking van en scheurvorming aan woningen in Zevenaar als gevolg van de droogte in 2018 (Z/19/328890)**
De raad wordt voorgesteld kennis te nemen van de ondernomen stappen ter uitvoering van de raadsmotie van 7 november 2018 en in te stemmen met de voorstellen ter ondersteuning van de getroffen inwoners en daarvoor een budget beschikbaar te stellen van € 125.000,00 en dit te onttrekken aan de algemene reserve

Portefeuillehouder: wethouder Van Dellen

6. **Raadsvoorstel Alternatieve locatie voor de vestiging van een metaalhandel op BusinessPark 7Poort (Z/19/333162)**
De raad wordt voorgesteld:
 1. kennis te nemen van de alternatieve locatie voor de vestiging van een metaalhandel op BusinessPark 7Poort;
 2. in te stemmen met de realisatie van de infrastructuur, benodigd voor de ontsluiting van deze alternatieve locatie en daarvoor een budget beschikbaar te stellen van € 240.000,-- en dit ten laste te brengen van de grondexploitatie Zevenaar Oost.

Portefeuillehouder: wethouder Van Dellen

7. **Raadsvoorstel Kadernota 2020-2023**
De raad wordt voorgesteld:
 1. in te stemmen met de inhoud en de voorstellen zoals deze zijn opgenomen in de Kadernota 2020- 2023;
 2. de Kadernota 2020-2023 vast te stellen.

Portefeuillehouder: gehele college

8. **Raadsvoorstel Economische visie de Liemers 2040 en opstellen Economische Agenda Zevenaar (Z/19/330129)**

De raad wordt voorgesteld:

1. De Economische visie de Liemers 2040 vast te stellen.
2. De benodigde middelen voor uitvoering van de bijbehorende uitvoeringsbegroting bij behandeling van de Kadernota integraal af te wegen en toe te kennen.

Portefeuillehouder: wethouder Elfrink

9. **Raadsvoorstel Beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030**

De raad wordt voorgesteld:

1. het "Beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030" vast te stellen;
2. de benodigde middelen voor uitvoering van het "Beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030" bij behandeling van de Kadernota integraal af te wegen en toe te kennen.

Portefeuillehouder: wethouder Elfrink

10. **a. Raadsvoorstel jaarrekening 2018 en begroting 2020 Reinigingsdienst De Liemers (Z/19/330325)**

De raad wordt voorgesteld een zienswijze in te dienen op de jaarrekening 2018 en de begroting 2020 van Reinigingsdienst De Liemers om de kostenstijging in de begroting 2020 geen effect te laten hebben op de ophaalfrequentie van het restafval.

b. Stukken AB-vergadering RDL (stukken worden nagezonden)

c. Locatiekeuze aanbiedstation

Portefeuillehouder: wethouder Koers-de Graaf

11. **Raadsvoorstel Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland (Z/19/331427)**

De raad wordt voorgesteld:

1. de Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland, gemeente Zevenaar vast te stellen;
2. gelijktijdig met het vaststellen van de Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland, gemeente Zevenaar, de Verordening Duurzaamheidslening 2019 in te trekken en het bijbehorende revolverend fonds (totaal € 1.020.000,-) over te hevelen naar de Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland, gemeente Zevenaar;
3. het revolverend fonds met een bedrag van € 500.000,- te verhogen tot een totaalbedrag van € 1.520.000,- voor de uitvoering van de Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland, gemeente Zevenaar.

Portefeuillehouder: wethouder Koers-de Graaf

12. **Stand van zaken project rijkswegen A15 / A12**

Vanwege de importantie en impact van dit ruimtelijke project staat dit onderwerp als terugkerend onderdeel op de agenda. De portefeuillehouders informeren de commissie op hoofdlijn over de ontwikkelingen, voor de commissie is er gelegenheid tot het stellen van vragen en het voeren van onderling overleg.

Portefeuillehouder: wethouder Koers-de Graaf

13. **Stand van zaken duurzaamheid**

Vanwege de importantie en impact staat dit onderwerp als terugkerend onderdeel op de agenda. De portefeuillehouders informeren de commissie op hoofdlijn over de ontwikkelingen, voor de commissie is er gelegenheid tot het stellen van vragen en het voeren van onderling overleg.

Portefeuillehouder: wethouder Koers-de Graaf

14. **Punten van orde commissie**

De leden van de commissie kunnen agendaverzoeken aan de commissie voorleggen.

15. **Mededelingen portefeuillehouders**

Gelegenheid voor de portefeuillehouders om korte actuele en urgente mededelingen te doen.

16. **Rondvraag**

De leden van de commissie kunnen vragen stellen aan de portefeuillehouders.

17. **Sluiting**

Zevenaar, 28 mei 2019

Namens de Agendacommissie,
E.H. Hondelink-Rinsma, commissiegriffier

*Z036254F9

1C*

commissie Ruimte | Besluitenlijst

Datum 19 juni 2019
Locatie Kulturhus De Borg te Babberich

Aanwezig	
Plv. Voorzitter:	dhr. R.A. Teunissen
Commissiegriffier:	mevr. E.H. Hondelink-Rinsma
Leden:	dhr. E.R. van Essen (Lokaal Belang); mevr. T.J.E.M. Riswick-Keultjes (Lokaal Belang); dhr. E.G.B.M. Buil (Lokaal Belang); dhr. H.A. Bulten (Lokaal Belang); dhr. F.B.M. Evers (CDA); dhr. J. de Nooij (CDA); dhr. A.M. Meijer (CDA); dhr. M.R.A. Lap (PvdA); dhr. W.J. Snelders (VVD); dhr. E.R. van der Schaft (SP); dhr. E. Verkampen (D66); dhr. H.L.M. Meijer (Sociaal Zevenaar); dhr. M.C. Wikkerink (GroenLinks)
Collegeleden:	dhr. N. van Dellen; mevr. B.M. Elfrink; mevr. C.M. Koers-de Graaf; dhr. J.W.H. Winters
Overige aanwezigen:	Insprekers: dhr. F. de Hair (voorzitter Zwik 2.0); mevr. S. Croes (Liemers++); dhr. I. Gelsing (Recron); dhr. E. Metz (Dorpsraad Lathum); dhr. B. Kagei (AB-lid Reinigingsdienst De Liemers)
Afwezig met kennisgeving:	dhr. H.T.W. Visser (voorzitter); dhr. B.J.F.M. van der Kroon (CDA)

1. Opening en vaststellen agenda

De vergadering wordt geopend. In verband met de inspraak van vanavond op agendapunten 5 (deze staat al vooraan) en 9 stelt de voorzitter voor agendapunten 8 (Economische visie de Liemers 2040 en opstellen Economische Agenda Zevenaar) en 9 (Beleidskader Vrijetijdseconomie) naar voren te halen. Omdat er een samenhang is tussen agendapunten 8 en 9 waarbij agendapunt 8 als eerste behandeld dient te worden, wordt ook agendapunt 8 naar voren gehaald. Beide onderwerpen worden dan besproken na agendapunt 5. De commissie stemt in met het voorstel en de agenda wordt met deze wijziging vastgesteld.

2. Inspraak

Algemeen: de inspreekteksten van alle insprekers bij de diverse agendapunten zijn in iBabs en op de website toegevoegd aan de agenda van deze vergadering bij het agendapunt "inspraak".

De heer Metz, voorzitter van de Dorpsraad Lathum, spreekt namens de inwoners van Lathum in over het voornemen van het Waterschap Rijn en IJssel om 2 windturbines te plaatsen bij de AVR op Innofase Duiven. Hij laat weten dat de inwoners op zich niet tegen het plaatsen van windturbines zijn, maar niet op de beoogde locatie vanwege het feit dat er een gevaar voor de volksgezondheid dreigt omdat de turbines vlakbij de schoorsteen van de AVR komen te staan en diensgevolge de rook van de schoorsteen sneller naar de grond komt richting de woningen. Er zijn door de inwoners ook alternatieve locaties aangedragen. De gemeenteraad van Duiven heeft een ontwerpverklaring van geen bedenkingen aangenomen.

De fracties stellen enkele vragen aan inspreker over:

- het verloop van de gesprekken tussen Dorpsraad Lathum en de colleges van Duiven en Zevenaar

- de toezeggingen over de locaties
- het oordeel van de Dorpsraad over de verstuurde brief van Zevenaar naar Duiven
- de vraag of er minder weerstand is indien gekozen wordt voor de alternatieve locaties
- de bereidheid van de Dorpsraad om met andere Dorpsraden breder mee te denken over energiemaatregelen als windturbines, zonnevelden etc.
- de wijze van participatie in de keuze voor de locatie

Inspreker spreekt de wens uit naar de commissie dat Zevenaar een zienswijze indient en zich inzet voor alternatieve locaties (bijv. plaatsing iets ten oosten van de zuivering tegen het industrieterrein). Ook roept inspreker de gemeente op om de GGD uit te nodigen om een gezondheidsonderzoek te doen.

Het CDA laat weten dit binnen de fractie te bespreken.

College

College laat weten in gesprek te zijn met de Dorpsraad. Er zijn al gesprekken geweest met het Waterschap en er komt nog een vervolggroep. College zegt eveneens bezorgd te zijn wat de volksgezondheid betreft en laat weten dat het uitvoeren van een gezondheidsonderzoek door de GGD een goede suggestie is. Het college zegt toe om hierover met de GGD in gesprek te gaan. In antwoord op de vraag of Zevenaar ook een zienswijze gaat indienen, laat het college weten eerst te willen afwachten wat het Waterschap precies gaat doen en wat de uitkomst van het onderzoek is. College wil een heroverweging doen als er een goede alternatieve locatie is. Mocht het nodig zijn een zienswijze in te dienen dan zegt het college toe dat deze binnen de vastgestelde termijnen en op tijd ingediend zal worden en dat de raad hierover dan geïnformeerd zal worden.

Verder laat het college nog weten dat er in oktober een brede bijeenkomst georganiseerd zal worden over het beleid ten aanzien van de omgevingswet/omgevingsvisie/duurzaamheid met de gemeenteraad, de dorpsraden en overige partijen (o.a. het Waterschap).

3. Vaststellen besluitenlijst vorige vergadering

De besluitenlijst van 22 mei 2019 wordt ongewijzigd vastgesteld.

4. Vaststellen termijnagenda en rappellijst toezeggingen en moties

De VVD vraagt naar aanleiding van de rappellijst (nrs. 2019-05 en 2019-012) waarom de nieuwsbrieven Solidiam zo lang op zich laten wachten. Daar is al meerdere malen om gevraagd. College laat weten dat de eerste nieuwsbrief inmiddels eerder deze week verstuurd is en dat in overleg met de griffie de nieuwsbrief vandaag in het raadsinformatiesysteem is geplaatst. Het CDA wil graag dat in de agendacommissie van gedachten wordt gewisseld over het "op tijd informeren van de raad". De voorzitter zegt toe dit mee te nemen naar de agendacommissie. De termijnagenda en rappellijst toezeggingen en moties wordt ongewijzigd vastgesteld.

5. Raadsvoorstel verzakking van en scheurvorming aan woningen in Zevenaar als gevolg van de droogte in 2018

De raad wordt voorgesteld kennis te nemen van de ondernomen stappen ter uitvoering van de raadsmotie van 7 november 2018 en in te stemmen met de voorstellen ter ondersteuning van getroffen inwoners en daarvoor een budget beschikbaar te stellen van 125.000 euro en dit te onttrekken aan de algemene reserve.

De heer De Hair spreekt namens Zwik 2.0 in op dit onderwerp. Hij laat weten dat er nog steeds veel onrust onder de gedupeerden is en verzoekt om aanvullende maatregelen voor de toekomst om herhaling van verzakking en scheurvorming te voorkomen. Inspreker verzoekt om een nadere invulling van het huidige voorstel door de regeling voor het afkoppelen van het hemelwater te verhogen van 250 naar 500 euro (vergelijking met gemeente Montferland) en door het college op te dragen met concrete maatregelen/onderzoek te komen ten aanzien van vegetatie (bomen), de legeskosten voor gedupeerden te reduceren, te kijken naar de eerdere regeling voor gedupeerden uit 2006, maatregelen te nemen om het grondwaterpeil van voor de droge periode van de zomer 2018 te waarborgen (waterbekkens) en in gesprek te blijven met gedupeerden en hen te blijven betrekken bij het vervolg.

De fracties stellen enkele vragen aan inspreker over:

- taxaties bij de gedupeerden
- het door het college informeren van gedupeerden over de WOZ-waarden

Commissie

De fracties maken opmerkingen en stellen vragen over onder meer:

- de schuldvraag: gemeente hoort borg te staan voor de veiligheid van de inwoners ook al ligt de schuld niet bij de gemeente
- de mogelijke "rek" in de tegemoetkoming voor gedupeerden ten aanzien van het afkoppelen van het hemelwater
- beleid maken ten aanzien van het op peil blijven van de grondwaterstand; overleg met Waterschap hierover en afspraken maken; de grondwaterstand moet blijvende aandacht van het college houden, zeker gelet op de voorspelling dat de droogte nog lang niet voorbij is
- de ernst van de schade die is ingeschat op een bepaalde klasse; niet erger maken dan het is
- of gedupeerden een renteloze lening kunnen krijgen als ze geen herfinanciering voor elkaar krijgen bij hogere herstelkosten
- de subsidie voor gedupeerden die wel in het gedupeerde gebied zitten maar geen claim hebben ingediend.
- het water in de bergbezinkleiding
- regentonnen voor inwoners
- wat inwoners zelf kunnen doen met regenpijpen en het informeren van inwoners hierover (informatie Montferland)
- het opnemen van veel water door eikenbomen/het rooien van bomen
- het versneld instarten van het afkoppelen van regenwater zoals vermeld in de Watervisie
- een financiering voor mensen met een kleine portemonnee
- de houdbaarheid van het riool

Het CDA laat weten het voorstel te steunen.

College

Het college laat weten dat er volgens hen een mooi aanbod ligt en dat Zevenaar verder gaat dan andere gemeenten in de tegemoetkoming voor gedupeerden en dat er een goed contact is onderhouden met het Zwik en dan ook enigszins verrast te zijn door de inspraak. Er is alleen gekeken naar gedupeerden die zich gemeld hebben en die echt iets aan hun woning willen doen. Heeft anders veel gevolgen voor de begroting. Montferland heeft andere financiering/begroting. Er is momenteel een onderzoek naar klimaatadaptatie en dat is een terugkerend thema bij alle projecten.

Het college zegt toe:

- nog contact met de gemeente Montferland op te nemen over het pakket van maatregelen ten aanzien van wat inwoners zelf kunnen doen.
- na te kijken wat er met het water in de bergbezinkleiding gebeurt

Conclusie

Het onderwerp wordt als **BESPREEKSTUK** doorgeleid naar de raadsvergadering.

8. Raadsvoorstel Economische visie de Liemers 2040 en opstellen Economische Agenda Zevenaar (Z/19/330129)

De raad wordt voorgesteld de concept Economische visie de Liemers 2040 vast te stellen en de benodigde middelen voor uitvoering van de bijbehorende uitvoeringsbegroting bij behandeling van de Kadernota integraal af te wegen en toe te kennen.

Commissie

De fracties maken opmerkingen en stellen vragen over onder meer:

- de hoge ambities van de groei van de werkgelegenheid die in het voorstel genoemd is en de vraag of deze wel haalbaar is
- het ontbreken van ambitie/cijfers ten aanzien van de groei van werkgelegenheid voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt
- het verschil van ongeveer € 7.000 in de bedragen (€ 45.000 genoemd in het raadsvoorstel en € 52.016 in de concept-uitvoeringsbegroting)
- de hoge kosten voor de programmamanager (€ 50.000); budget kan nuttiger ingezet worden
- de verschillen tussen de gemeenten, Zevenaar centrumgemeente
- het gebruik maken van de natuur, de ligging (grens Duitsland), boerencampings en kleine boerenbedrijven
- het ontbreken van speerpunten op het terrein van duurzaamheid en de werkgelegenheid op dit vlak
- bereikbaarheid van de Liemers niet alleen via asphalt, maar ook door andere alternatieven
- het risico van onderlinge concurrentie tussen de gemeenten, de samenwerkingsbereidheid
- het verstrekken van veel achtergrondinformatie bij het voorstel
- focus té veel op toerisme, te weinig op de maakindustrie
- het feit dat de ambitie gericht moet zijn op betaald werk en geen vrijwilligerswerk

College

College beaamt dat de programmamanager een forse investering is maar dat er diverse prijsopgaves zijn opgevraagd. College gaat kijken of er samenwerking gevonden kan worden wat de maakindustrie betreft. Er is vertrouwen in de samenwerking met de andere gemeenten. Duurzaamheid wordt meegenomen in

de regionale visie. Wat bereikbaarheid betreft doet EMZ (Emmerich, Montferland, Zevenaar) een logistiek onderzoek waarin dit thema wordt meegenomen. Uitkomst is in oktober. College beaamt dat de werkgelegenheidsambitie van 5% hoog is, maar dat deze gemonitord en geëvalueerd wordt. De raad zal hiervan op de hoogte gehouden worden.

Het college zegt toe:

- dat er een antwoord komt op de vraag waar het verschil van € 7.000 in zit ten aanzien van de genoemde bedragen (€ 45.000 genoemd in het raadsvoorstel en € 52.016 in de concept-uitvoeringsbegroting).
- het bedrag voor de programmamanager terug te nemen en hier nog kritisch naar te kijken
- de vraag te beantwoorden hoe het precies zit met het bedrag van 1 euro per inwoner voor de oprichting Liemerse Ambassade (wijze van budgettering en of dit bedrag alleen geldt voor Zevenaar of voor iedere gemeente)

De fractie van de VVD stelt de vraag aan de overige fracties of het indienen van een amendement ten aanzien van de kosten voor de programmamanager een optie is.

De fracties van CDA en Lokaal Belang laten weten dit mee terug te nemen naar hun fracties.

Conclusie

Het onderwerp wordt als BESPREEKSTUK doorgeleid naar de raadsvergadering.

9. Raadsvoorstel Beleidskader Vrijtijdseconomie (Z/19/321789)

De raad wordt voorgesteld het Beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030 vast te stellen en de benodigde middelen voor uitvoering van het Beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030 bij behandeling van de Kadernota integraal af te wegen en toe te kennen.

Mevrouw Croes spreekt namens Liemers ++ in op dit onderwerp. Inspreker stelt voor:

- het beleidskader vast te stellen onder het voorbehoud dat de prioritering van de conclusies en daarmee de inzet van de middelen in de herfst zal plaatsvinden zodat de klankbordgroep de gelegenheid krijgt zich te buigen over de nadere invulling van de taakvelden en de eindconclusies.
- de toeristenbelasting voor 2020 niet te verhogen; andere delen van de vrijetijdseconomie dan verblijfsrecreatie ook te laten bijdragen aan de kosten; kiezen voor bedragen op basis van reële overnachtingen
- de mogelijkheid te verkennen om aan te haken bij Achterhoek Toerisme

De fracties stellen enkele vragen aan inspreker over:

- de participatie van de klankbordgroep
- de toeristenbelasting nu inzetten om de sector te ondersteunen
- het eventueel vaststellen van het beleidskader in oktober
- de vraag of de ambitie wel gerealiseerd wordt als de toeristenbelasting verlaagd wordt

De heer Gelsing spreekt namens Recron in op dit onderwerp. Inspreker laat weten dat de uitwerking niet besproken is met de klankbordgroep; bij de hoofdlijnen is men wel betrokken geweest. Hij vraagt zich af of het nodig is om zoveel onderzoek te doen en vraagt zich af wat de grondslagen zijn voor de genoemde bedragen in tabel 2. Men is bereid een steentje bij te dragen, maar niet in deze omvang en in dit tempo.

Men wenst een scherpere focus op de financiën in het stuk en een aangepaste begroting/goede financiële onderbouwing in oktober waarbij goed gekeken dient te worden naar de doelen.

De fracties stellen enkele vragen aan inspreker over:

- de oorzaak van het ontbreken van het vertrouwen van inspreker in het verdere traject
- de manier waarop de basis breder getrokken kan worden, bijv. door ook horeca-ondernemers, ondernemers Outlet en dagrecreatie mee te laten betalen en niet alleen de ondernemers met overnachtingen.

Commissie

De fracties maken opmerkingen en stellen vragen over onder meer:

- de participatie en samenwerking met Liemerse partijen
- of het voorstel ook in oktober op de agenda kan komen
- de mogelijkheid voor differentiatie in de toeristenbelasting (deze vraag wordt schriftelijk ingediend)
- de toerekening van de toeristenbelasting
- waarom Doesburg niet hierin meegenomen is
- de mogelijkheid om het verhaal ten aanzien van de dekking (kosten/baten) via een amendement uit het voorstel te halen
- of er bij de financiering rekening gehouden is met mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, het gaat hier om seizoensgebonden werk en de ambitie op dit vlak is wel laag (1,8%) (de vragen hierover worden schriftelijk ingediend)

College

Er is bewust gekozen voor 2 fases. De eerste is de analyse-fase, deze fase is de uitvoeringsagenda n.a.v. de input die opgehaald is. Het is de bedoeling om de uitvoeringsagenda nog op te pakken met insprekers en andere partijen/stakeholders. Er is nog geen prioritering opgenomen. Pijnpunt zit in het drukken van de toeristenbelasting op de verblijfsrecreatie. Westervoort en Duiven gaan ook meebetalen.

Het college zegt toe nog te kijken naar het vermelde bedrag van € 80.000,00 in de tabel, dit bedrag correspondeert niet met het genoemde bedrag in de Kadernota

Conclusie

Het onderwerp wordt als BESPREEKSTUK doorgeleid naar de raadsvergadering.

6. Raadsvoorstel Alternatieve locatie voor de vestiging van een metaalhandel op BusinessPark 7Poort

De raad wordt voorgesteld om kennis te nemen van de alternatieve locatie voor de vestiging van een metaalhandel op BusinessPark 7Poort en in te stemmen met de realisatie van de infrastructuur, benodigd voor de ontsluiting van deze alternatieve locatie en daarvoor een budget beschikbaar te stellen van 240.000 euro en dit ten laste te brengen van de grondexploitatie Zevenaar Oost

Commissie

De fracties maken opmerkingen en stellen vragen over onder meer:

- het aanzien van BusinessPark 7Poort
- de ruimte in de GREX hiervoor (deze vraag wordt schriftelijk ingediend)

- de verplaatsing naar de achterkant
- de effecten in de toekomst wat de infrastructuur betreft
- wat de consequenties/mogelijk nadelige gevolgen voor de verkoop van de gronden zijn bij een mogelijk faillissement (deze vraag wordt schriftelijk ingediend)
- wat er gebeurt als er zich weer een soortgelijk bedrijf aanbiedt; niet meer op diezelfde plek een gelijksoortig bedrijf
- relatie met de Outlet

Vanuit de commissie is er behoefte aan juridisch advies op dit vlak, dit verzoek kan via de griffie ingediend worden. Er wordt nog een technische vraag ingediend over een soortgelijk bedrijf in het buitengebied.

Sociaal Zevenaar laat weten in te kunnen stemmen met het voorstel.

College

College laat weten dat er geïnteresseerde partijen zijn voor de gronden van het metaalbedrijf. Het effect voor de toekomst moet nog blijken. Een en ander heeft geen effect op andere bedrijven. Het is een minder-zicht locatie met veel "warehouse". College kijkt naar de risico's en hoe dit in de toekomst aangepakt kan worden in bijv. bestemmingsplannen/milieuvergunningen. Bij het aanpassen van beleidskaders komt het college in de raad hierop terug.

Conclusie

Het onderwerp wordt als HAMERSTUK doorgeleid naar de raadsvergadering.

Raadsvoorstel Kadernota 2020-2023 (Z/19/329940)

De raad wordt voorgesteld in te stemmen met de inhoud en de voorstellen zoals deze zijn opgenomen in de Kadernota 2020-2023 en de Kadernota 2020-2023 vast te stellen.

Commissie

De fracties maken opmerkingen en stellen vragen over onder meer:

- of dit wel het juiste moment is om de Kadernota vast te stellen en dit niet beter over de zomer heen getrokken kan worden
- het niet inzichtelijk zijn van de keuzes/denkrichtingen; het college dient zelf keuzes te maken om tot een sluitende begroting te komen
- op naar aardgasvrij 2040; moet pilot Riverparc nog wel gestart worden?
- aandacht voor het tekort aan betaalbare sociale huurwoningen en starterswoningen
- het stimuleren van de Duitse taal op scholen
- de hoogte van de groei van de werkgelegenheid in de recreatieve sector en de realiteit van deze groei
- schoonmaken toeristische infrastructuur
- stand van zaken energietransitie en CO₂-reductie en moeten we hier nog wel aan vasthouden gelet op de bezuinigingen
- de door de uitspraak van de Raad van State inzake stikstof-uitstoot veroorzaakte vertraging voor de verbreding van de A12, de doortrekking van de A15 en de ontwikkeling van de bedrijven op 7Poort en andere alle bedrijven
- het omruilen van de inrichting van het Raadhuisplein voor het herinrichten Markt en Muldershof

- de vermindering van regeldruk voor het midden- en kleinbedrijf
- de afschrikkende werking van de verhoging van de toeristenbelasting en hoe dit zich verhoudt met de rest van de regio
- stand van zaken Carvium Novum
- vervanging atletiekbaan: levensduur top laag sandwich
- het al dan niet in evenwicht zijn van de Zevenaarse bijdrage aan de GR streekarchief E-Depot met de bijdrage van de andere deelnemers
- verbeteren routestructuur Oud-Zevenaar en De Breuly
- verhogen van het budget voor stedenbanden
- het al dan niet realiseren van het 2^e viaduct 7Poort, gelet op de huidige financiële situatie
- of het verstandig is om het marketingplan stad Zevenaar pas op te stellen na de herinrichting van het centrum, ook in combinatie met de ontwikkeling van de Outlet op 7Poort
- de commissie op de hoogte te houden van ontwikkelingen betreffende Fairtrade (bv. bij de stand van zaken duurzaamheid)
- het aantrekken van jeugd door betaalbare starterswoningen te bouwen of een pilot goedkoop bouwen te starten
- het ontbreken van beleid ten aanzien van het Warmtenet
- uitwijkhaven Spijk/Giesbeek
- de data-analyse ten aanzien van tekorten jeugdzorg/Wmo

Nb. de ter vergadering gestelde technische vragen die niet ter vergadering zijn beantwoord, zullen schriftelijk ingediend worden.

College

Het college laat weten dat wethouder Winters - vanwege zijn kennis over informatisering (ICT en datagedreven sturing) en het feit dat hij een grotere afstand tot de materie en de medewerkers heeft - tijdelijk de taak op zich neemt om met oplossingen te komen voor de financiële opgave binnen het sociaal domein, Jeugd en Wmo. Wethouder Van Loon blijft beleidsinhoudelijk verantwoordelijk voor Jeugd en Wmo.

In september zullen de keuzes aan de raad voorgelegd worden

De SP geeft aan in de raadsvergadering terug te komen op deze mededeling.

Het college zegt toe:

- het overzicht toeristenbelasting van andere gemeenten aan de raad toe te sturen
- na de zomer ontvangt de raad de evaluatie ten aanzien van de VANG-doelstelling
- er volgt binnenkort een update ten aanzien van het viaduct 7Poort

Conclusie

Het onderwerp wordt als BESPREEKSTUK doorgeleid naar de raadsvergadering.

10a. Raadsvoorstel jaarrekening 2018 en begroting 2020 Reinigingsdienst De Liemers (Z/19/330325)

De raad wordt voorgesteld een zienswijze in te dienen op de jaarrekening 2018 en de begroting 2020 van Reinigingsdienst De Liemers om de kostenstijging in de begroting 2020 geen effect te laten hebben op de ophaalfrequentie van het restafval.

10b. Stukken AB-vergadering Reinigingsdienst De Liemers 26 juni 2019

Conform de gedane toezegging zijn de AB-stukken van de RDL geagendeerd voor de commissie Ruimte. De commissie kan de AB-leden input meegeven.

10c. Locatiekeuze aanbiedstation

De locatiekeuze aanbiedstation (7Poort of Matjeskolk en andere overwegingen) komt aan de orde in de AB-vergadering van de RDL op 26 juni a.s. Het onderwerp is geagendeerd op verzoek van de heer B. Kagei, AB-lid van de RDL.

Punt 10b en 10c:

De heer Kagei geeft aan de hand van uitgedeelde hand-outs ter vergadering een korte uitleg over de excursie naar de DAR en verneemt graag de gevoelens/wensen vanuit de commissie/fracties ten aanzien van de locatiekeuze van het aanbiedstation. Besluit wordt genomen door de RDL. Tot 26 juni a.s. hebben de commissieleden nog de tijd om hun standpunten in te dienen.

Commissie

Iedere fractie geeft zijn standpunt ten aanzien van de locatiekeuze van het aanbiedstation:

- SP: voorkeur gaat uit naar de beste locatie met de minste kosten
- Sociaal Zevenaar: voorkeur voor het beste systeem voor de laagst mogelijke prijs (overlast? pasjes?)
- PvdA: stipt enkele punten aan die van belang zijn voor de locatiekeuze: scheiden vracht- en personenverkeer, verkeersproblematiek Edisonstraat: voldoende oprijruimte bij de gekozen locatie, aandachtspunt is de verkeersafwikkeling op zaterdag in combinatie met Outlet, eerlijk en goed tarief
- CDA: voorkeur voor 7Poort; goede bereikbaarheid/verkeersstromen
- VVD: aandacht voor inwoners Spijk, Matjeskolk dan wel erg ver weg; in stand houden aanbiedstation Lobith om zwerfafval en dumpingen te voorkomen
- Lokaal Belang: geen voorkeur; toestroom- en parkeerprobleem van belang; voorlopig handhaven aanbiedstation op Gelders Eiland
- D66: voorkeur voor 7Poort, Maatjeskolk niet geschikt wat aanvoerstromen betreft
- GroenLinks: voorkeur voor 7Poort, locatie is centraler voor de randdorpen; financieel is de discussie ten aanzien van de tarieven (liever per kilo dan per kuub) interessant

Punt 10a:

Commissie

De fracties maken opmerkingen en stellen vragen over onder meer:

- de taal- en rekenfouten in het voorstel, komt niet professioneel over
- of er nog wat te verdienen valt aan de inkomenskant (ijzer?)
- welke maatregelen er genomen zijn ten aanzien van de hoge verwerkingskosten van grote hoeveelheden aangeboden autobanden en klein chemisch afval

- de ophaalfrequentie: gaat het restafval wel goed gescheiden worden bij een ophaalfrequentie van 4 weken? Eerst onderzoek september afwachten. Over de ophaalfrequentie zijn de meningen van de fracties verdeeld.
- opheldering van de kosten van € 64.000
- het ontbreken van een oplossing voor luier-scheiding
- het handhaven van de duobakken

College

College gaat kijken hoe het precies zit met de hogere wordende verwerkingskosten van autobanden en klein chemisch afval. College laat weten eerst de evaluatie af te wachten vóórdat de ophaalfrequentie wordt gewijzigd. Het streven is om het aanbieden van afval te verlagen, maar ook dat kost geld. Het college zegt toe nog na te gaan of de vermelde cijfers in het voorstel wel kloppen.

Conclusie

Het onderwerp wordt als HAMERSTUK doorgeleid naar de raadsvergadering.

11. Raadsvoorstel Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland, gemeente Zevenaar

De raad wordt voorgesteld om:

1. de Verordening Toekomstbestendig wonen Gelderland, Gemeente Zevenaar vast te stellen;
2. gelijktijdig met het vaststellen van de Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland, gemeente Zevenaar, de Verordening Duurzaamheidslening 2019 in te trekken en het bijbehorende revolverend fonds (totaal 1.020.000 euro) over te hevelen naar de Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland, gemeente Zevenaar;
3. het revolverend fonds met een bedrag van 500.000 euro te verhogen tot een totaalbedrag van 1.520.000 euro voor de uitvoering van de Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland, gemeente Zevenaar.

Commissie

De fracties maken opmerkingen en stellen vragen over onder meer:

- het feit dat hiermee een veel grotere groep burgers bereikt wordt om de energiedoelstelling 2040 te halen
- asbestsanering (is achterhaald) en de dekking van de € 500.000; 1^e Kamer is niet akkoord gegaan
- iedere lening is toch een lening

College

Het college stelt vast dat met dit voorstel voor iedere portemonnee toch een mogelijkheid is om in het eigen huis te investeren.

Conclusie

Het onderwerp wordt als HAMERSTUK doorgeleid naar de raadsvergadering.

12. Stand van zaken A15/A12

Vanwege de importantie en impact van dit ruimtelijke project staat dit onderwerp als terugkerend onderdeel op de agenda. De portefeuillehouders informeren de commissie op hoofdlijn over de ontwikkelingen, voor de commissie is er gelegenheid tot het stellen van vragen en het voeren van onderling overleg.

Het college geeft een korte terugkoppeling over de positieve feedback van bewoners over de communicatie ten aanzien van het afsluiten van de Arnhemseweg. Er zijn veel files op de A12 en er zijn momenteel diverse expertmeetings hierover met bijv. een expert uit Amerika. Zodra daar een verslag van is zal het college dit aan de raad sturen.

13. Stand van zaken duurzaamheid

Vanwege de importantie en impact staat dit onderwerp als terugkerend onderdeel op de agenda. De portefeuillehouders informeren de commissie op hoofdlijnen over de ontwikkelingen, voor de commissie is er gelegenheid tot het stellen van vragen en het voeren van onderling overleg.

Het college laat weten dat de informatiekaarten van de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden ten aanzien van de Energietransitie in de duurzaamheidsmap in lbabs zijn gezet. Hierin kan de commissie lezen wie wanneer aan de lat staat wat de energietransitie betreft en ze roept de commissie op deze kaarten te raadplegen. Eventueel kan men hierover met de portefeuillehouder in gesprek gaan. In oktober vindt hierover een brede participatiebijeenkomst met diverse partijen plaats zoals eerder in dit verslag vermeld.

14. Punten van orde commissie

Er zijn geen punten van orde ingediend.

15. Mededelingen portefeuillehouders (college)

Gelegenheid voor de portefeuillehouders om korte actuele en urgente mededelingen te doen.

Mededelingen:

- Huize Mathena is 12 juni jl. verkocht aan Solidiam en college gaat met hen in gesprek over de staat van het gebouw
- Het persbericht inzake de gunning van de afvalverwerking regio Arnhem aan het bedrijf Attero wordt voorgelezen. Het persbericht zal nog aan de raad beschikbaar worden gesteld.
- De omgevingsvergunning Outlet is onherroepelijk geworden. In de vakantieperiode zal met de bouw begonnen worden.
- Met het Waterschap is gesproken over de eigendomsrechten ten aanzien van een fietsveilige verbinding Spijk. Waterschap wil niet spreken over het overdragen van eigendommen naar de gemeente, maar wil wel constructief meedenken over een tijdelijke voorziening voor de fietsveiligheid. Een en ander is lastig in verband met de PAS (overnachtingshaven), maar college gaat ermee aan de slag.

16. Rondvraag

De leden van de commissie kunnen vragen stellen aan de portefeuillehouders. De fracties stellen vragen over:

- een brief op de lijst ingekomen stukken inzake de koppeling tussen de Bem en de Stede; college is in gesprek met de school en de omgeving
- de woningmarkt/woningcontingenten: de aantallen voor het bouwen en de vraag daarbij of een en ander nog past in onze aantallen en of we binnen de afspraken blijven; college laat weten vast te houden aan de afspraken die er zijn en die zijn gericht op het contingentenbeleid. Er is wel een opgave in Zevenaar, het staat dus wel ter discussie. College komt hierop terug bij de bespreking van raadsinformatiebrief "2019-059 Woonruimteverdeling Gemeente Zevenaar" hierover in de commissie Ruimte van september die op verzoek van de fractie van Sociaal Zevenaar zal worden geagendeerd.
- glasvezel buitengebied: één partij heeft al 50%. Wat gebeurt er als een andere marktpartij 30% heeft? College laat weten dat marktpartijen moeten voldoen aan randvoorwaarden, het is geen inkooptraject. College wil niet vooruit lopen op strategieën.

17. Sluiting

De voorzitter sluit onder dankzegging de vergadering om 23.15 uur.

Inspraak commissie Ruimte 19-06-2019

Inleiding

Namens recreatie ondernemers uit de klankbordgroep vrijetijdseconomie, ingesteld in het kader van de formulering van het beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar.

Betrokkenen verzoeken de gemeenteraad om

- a. het beleidskader vast te stellen onder voorbehoud dat de prioritering van de conclusies en daarmee de inzet van de middelen in de herfst zal plaatsvinden. Zo krijgt de klankbordgroep waarin de sector van de vrijetijdseconomie is vertegenwoordigd is, de gelegenheid om zich te buigen over de nadere invulling van de taakvelden en de eindconclusies in het beleidskader.
- b. de verhoging van de toeristen belasting voor 2020 te bevriezen opdat gezamenlijk (bij voorkeur in de vorm van een platform VTE) keuzes gemaakt kunnen worden over de inzet van deze en andere benodigde middelen voor de uitvoering van het beleidskader voor de vrijetijdseconomie.

Ad 1: de klankbordgroep is laatstelijk medio februari bijeengekomen om over het beleidskader te discussiëren. Nadien is een interim rapportage opgesteld ten behoeve van discussie met de raad. In de interim rapportage zijn de taakvelden slechts aangestipt. Deze informatieve raadsvergadering was creatief en vernieuwend opgezet. De intentie hiervan was goed. Helaas is de onvoldoende geslaagd om de VTE sector in gesprek te laten gaan met de Raad.

Vervolgens is het beleidskader op basis van de klankbordgroep aangevuld met een uitwerking van de taakvelden en een hoofdstuk met conclusies en resultaten. Deze waren echter nog niet met de klankbordgroep besproken. De beleidsvisie is vervolgens eind mei ter informatie rond gestuurd. Kortom, de laatste inspraak in de inhoud van de beleidsvisie dateert van februari 2019.

Punten van aandacht

1. het proces van de totstandkoming beleidskader VTE met klankbordgroep is niet afgerond. De eindconclusies zijn niet besproken, niet gedeeld met de klankbordgroep. We willen graag nadrukkelijk betrokken worden bij vaststelling van het eindrapport. Nadien (herfst 2019) willen we met de gemeente een uitvoeringsagenda opstellen, waarin heldere keuzes gemaakt worden bij de toedeling van de noodzakelijke werkzaamheden en beoogde resultaten aan de diverse partijen, zijnde gemeente, VTE ondernemers en andere gebiedspartijen. Kortom, de vte-ondernemers en gebiedspartijen zijn bereid zelf verantwoordelijkheid te dragen in dit proces.
2. een aanzienlijk deel van de VTE sector, waaronder de verblijfsrecreatie, kan zich niet verenigen met de inhoudelijke invulling van de taakvelden en de genoemde resultaten. Op hoofdlijnen:
 - a. het beleidskader geeft onvoldoende richting: benoemt 34 acties / gewenste resultaten zonder enige prioriteitsstelling. Het realiseren van deze 34 beoogde resultaten is volstrekt onbetaalbaar.
 - b. ondoorzichtig is hoe de financiële uitwerking tot stand is gekomen. Wij stellen voor eerst een uitvoeringsagenda – voorzien van een deugdelijke en herleidbare financiële paragraaf – op te stellen, welke tot stand komt in overleg met de klankbordgroep alvorens middelen te alloceren waarvan volstrekt onduidelijk is hoe deze zijn opgebouwd. Noch de kosten die nodig zijn om de beoogde resultaten te behalen, noch de baten die voortkomen uit de

beoogde resultaten worden op enigerlei wijze inzichtelijk gemaakt. Er is hierdoor momenteel geen degelijke keuze voor te verrichten inspanningen te maken.

c. de klankbordgroep bijeenkomst van medio februari (pag. 42 achtergronddocument beleidskader) wordt onvoldoende door vertaald naar het beleidskader zoals dat nu voorligt.

3. Inhoudelijk heeft de klankbordgroep gevraagd om:

- * een betere facilitering van de sector door de gemeente waar het gaat om ruimtelijk ontwikkelingsbeleid. Een kerntaak van de gemeente;
- * ondernemers te faciliteren in een toeristisch platform en hen te ondersteunen richting andere overheden. Met name dat laatste is een kerntaak van de lokale overheid;
- * de ontwikkeling van een evenementenbeleid met groeipotentie. Ook dit is een kerntaak van de gemeente.
- * het bieden van een aantrekkelijke leefomgeving voor haar eigen inwoners. In die zin is een bewonerspanel een prima initiatief. Het realiseren van wensen en beoogde resultaten van dit panel ten behoeve van de eigen inwoner vormen een kerntaak van de gemeente.
- * een Liemerse context en daarmee een harmonisering van de faciliterende rol van de Liemerse gemeenten.

In het algemeen gesteld: Het gaat hier niet om het aantrekken van nieuwe gemeente ambtenaren of een bedrijfscontactpersoon voor de VTE, maar om het slagvaardig functioneren van het huidige ambtenaren apparaat. Een loket bij de gemeente voor de VTE sector wat ervoor zorgt dat de vragen van VTE ondernemers (net als de vragen van andere ondernemers en inwoners) slagvaardig worden opgepakt, kan hierin een hulpmiddel zijn.

4. de klankbordgroep heeft niet gevraagd om:

- * 6 visies en onderzoeken. Er zijn voldoende onderzoeken gepleegd. Laten we eens aan het werk gaan!
- * ook ten aanzien van de monitoring hebben enkele recreatie ondernemers reeds aangeboden om hun data ter beschikking te stellen. Dit draagt tegelijkertijd bij aan een accuraat en actueel cijferbeeld.
- * een gemeente die op de stoel van de ondernemers gaat zitten: vitaliteitsverbetering van minder vitale locaties, het aanbieden van cursussen, het ontwikkelen van een visie op gastheerschap, en vermarkting van het gebied zijn ons inziens bij uitstek ondernemersactiviteiten.

(Ad 2. Toeristenbelasting:)

5. De gemeente vraagt nu via een verhoging van de toeristenbelasting aan één segment van de VTE sector om middelen om kernactiviteiten van de gemeente uit te voeren.

* Het bevreemdt ons dat de toeristische sector financieel moet bijdragen aan de uitvoering van de kerntaken van de gemeente.

* Zoals het ons ook bevreemdt dat de huidige inkomsten uit de toeristenbelasting op geen enkele wijze zijn gekoppeld aan taken in de gemeente die de VTE sector ondersteunen.

* Het lijkt ons bovendien niet juist dat één sub- binnen de VTE, de verblijfsrecreatie branche, middels toeristenbelasting moet opdraaien voor investeringen vanuit de gemeente in de VTE. Graag willen wij met de gemeente meewerken aan een uitvoeringsagenda waarbij verschillende instrumenten worden.

Wij stellen voor om:

1. het beleidskader vast te stellen onder voorbehoud dat de prioritering van de conclusies en daarmee de inzet van de middelen in de herfst zal plaatsvinden. Zo krijgt de klankbordgroep waarin de sector van de vrijetijdseconomie is vertegenwoordigd is, de gelegenheid om zich te buigen over de nadere invulling van de taakvelden en de eindconclusies in het beleidskader. Kortom, de vte-ondernemers en gebiedspartijen zijn bereid zelf verantwoordelijkheid te dragen in dit proces.
2. toeristen belasting voor 2020 niet te verhogen. Afhankelijk van wat er uitkomt aan kosten, wil verblijfsrecreatie ook bijdragen aan de (extra) kosten – onder voorwaarde dat andere delen van de VT economie ook meebetalen. En op voorwaarde dat de extra toeristenbelasting in overleg met de VTE ondernemers wordt uitgegeven. En dat voordien goed gekeken wordt naar ondernemers activiteiten. => meer tools inzetten om de VTE sector in de Liemers en dus ook in Zevenaar naar een hoger plan te tillen!
3. mogelijkheid te verkennen om aan te haken bij Achterhoek Toerisme: DNA Liemers en Achterhoek passen veel beter. => aansluiten bij uitvoeringsbureau Achterhoek Toerisme.

Geachte leden van de commissie ruimte,

Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen is de toeristische bestemmingsmanagement, bestemmingsontwikkeling en bestemmingsmarketingorganisatie voor de regio Arnhem, Rijk van Nijmegen en de Veluwe.

Investeren in toerisme biedt kansen voor onze regio!

Toerisme levert zoveel meer op dan wij vaak denken. Het zorgt duidelijk voor veel inkomsten en banen in de regio. De sector in de regio Arnhem Nijmegen is goed voor 1,6 miljard bestedingen en ca 6,7 % werkgelegenheid (2018). Een groeiende sterke sector die er toe doet. Toerisme lijkt vaak een doel op zich. Wij zien toerisme echter vooral als middel om bij te dragen aan:

- Versterken van de regionale identiteit en trots
- Vergroten van de leefbaarheid
- Realiseren van duurzaamheidsdoelstellingen
- Creëren van werkgelegenheid
- Genereren van inkomsten

Bezoekers zorgen er met hun bestedingen bijvoorbeeld voor dat het voorzieningenniveau op peil blijft in de gemeente, denk aan winkels en horeca, Maar toerisme zorgt ook voor werkgelegenheid, met name banen met een beperkte opleiding: dat is belangrijk in een tijd waarin niet iedereen mee kan komen met de kenniseconomie.

Zowel binnen Nederland als in Gelderland zijn er plekken waar het op sommige momenten (te) druk is, maar er zijn nog veel meer plekken in onze regio waar voldoende ruimte is voor groei in het bezoek. Om bezoekers te inspireren naar deze plekken te gaan, zal geïnvesteerd moeten worden in het toeristisch aanbod of het beter bereiken van nabij toeristisch aanbod. Bezoekers komen immers niet op basis van mooie plaatjes naar een bestemming, maar voor relevant toeristisch aanbod in termen van verblijf en recreatie.

Door de informatievoorziening beter aan te laten sluiten op de bestemmingsmarketing en daarin een herkenbaar en uniform (met aandacht voor de lokale verhalen) beeld te creëren voor de gast, ontstaat samenhang: de beleving van de bezoeker in alle fasen van de customer journey (klantreis) dienen beter op elkaar aan te sluiten. Productontwikkeling en innovatie van het aanbod is van groot belang. Afgelopen maanden hebben we samen met verschillende partners in de regio gewerkt aan een beleidskader vrijetijdseconomie voor de gemeente Zevenaar. Voor de uitrol van deze visie is een uitvoeringsagenda opgezet. Willen we met elkaar inzetten op de vrijetijdssector voor de komende jaren, zullen we gezamenlijk moeten investeren. Investeren in toerisme loont, zoals hierboven aangegeven, voor iedereen en niet alleen de toeristische ondernemers: uiteindelijk profiteren de inwoners er ook van!

Een lichte verhoging van de toeristenbelasting, die volledig wordt betaald door de bezoeker van onze regio leidt in overige delen in onze regio en provincie niet tot negatieve bezoek / bestedingen, zo weten wij uit ervaring.

Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen stelt wel voor om de extra middelen die uit de verhoging van de toeristenbelasting voortkomen, in te zetten als doelbelasting voor realisering van het beleidskader vrijetijdseconomie.

Tot slot willen wij graag aandacht vragen voor de mogelijkheid van een differentiatie, bijvoorbeeld gekoppeld aan de kamerprijs en een maximalisering voor bezoekers die vaste staanplaatsen op een camping hebben of gedurende langere tijd in een recreatiewoning verblijven.

Dank voor uw aandacht,

Met vriendelijke groet,

Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen

Hanneline Oosting
Adjunct Directeur

Standpunt inwoners Lathum inzake voorgenomen plaatsing van de windturbines van het Waterschap Rijn en IJssel op Innofase te Duiven

1. Situatiebeschrijving / risico's

Op de locatie van de waterzuivering, eigendom van het Waterschap Rijn en IJssel, is het waterschap voornemens om 2 windturbines te plaatsen. Dit voornemen komt voort uit het besluit van het AB van het Waterschap om per 2025 energieneutraal te zijn en hier hebben zij de mogelijkheid om dat op eigen grond te doen, waarmee de (economische) haalbaarheid vergroot kan worden. Dit heeft tot gevolg dat deze windturbines heel dicht op de schoorsteen van de AVR komen te staan.

Al deze ontwikkelingen vinden (vooralsnog) plaats op de uiterste grens van de gemeente Duiven, grenzend aan de gemeente Zevenaar. De (kleine) kern Lathum is gesitueerd aan de noordoostzijde van de AVR waarbij met vaak voorkomende zuidwestenwind de gevolgen van deze ontwikkelingen een grote negatieve impact kan hebben op de gezondheid en het welzijn van het dorp en haar omgeving. Er dreigt een potentieel verhogend effect op neerslag van schadelijke stoffen (fijn-stoffen, NOx, Dioxines, etc.) te ontstaan in en rond Lathum waardoor de leefbaarheid ernstig in het geding is.

De inwoners van Lathum hebben de afgelopen periode (constructieve) aansluiting gezocht bij de verschillende betrokken partijen: Waterschap Rijn en IJssel, gemeente Duiven, gemeente Zevenaar en provincie Gelderland. Vanuit de inwoners was ‘meedenken en participeren in een vroeg stadium’ wenselijk, dit is terugkijkend eigenlijk niet gelukt. Voldongen feiten lijken zich op te stapelen.

Aansluiten bij deze verschillende overheden is een ingewikkeld traject gebleken mede door de specifieke ligging van Lathum en de grote (economische) belangen en knellende tijdshorizon van deze ontwikkelingen: Hoewel de aansluiting vanuit het dorp met het Waterschap ingewikkeld is verlopen zijn er wel resultaten behaald. Er is vanuit het Waterschap een onderzoek verricht naar de gevolgen van de plaatding van de turbines voor de schadelijke uitstoot van de AVR op het dorp Lathum en haar omgeving. Op vraag van de bewoners van Lathum is ingestemd met een tweede onderzoek als second opinion.

2. Huidige rapportages

De rapporten uitgevoerd in opdracht van het Waterschap zijn gebaseerd op theoretische modellen op basis van aannames en daardoor ernstig beperkt:

Modellenstudie

3 theoretische modellen voor het zog, terrein ruwheid en pluimstijging fungeren als input en aannames voor het model om de mogelijke invloed te berekenen op deze locatie.

Gebrekkige dataset

Onvolledig

- rekenen met gemiddelden en geen piekwaarden
- datasets zijn te
- er zijn vrijwel geen metingen gedaan.

Oud

- er wordt gebruik gemaakt van oude, onvolledige en incorrecte data voor verdere berekeningen en oudere rapporten worden als waarheid aangenomen;

Onjuiste aannames en daarmee onjuiste conclusies

- in de rapportages worden verkeerde aannames gemaakt, zoals het gebruik van gemiddelden in plaats van pieken;
- de wijziging van de grootte windturbines wordt enkel weergegeven waar het model positieve resultaten gaf;
- de snelweg A12 wordt genoemd als grondgebonden bron en daarom zou er geen invloed zijn van de windturbines op verspreiding van de uitstoot, maar vanwege de brug is deze toch wel degelijk op hoogte en zou dus wel invloed kunnen hebben;
- er is geen consistent gebruik van type windturbine in de rapporten, de grootte en hoogte verschilt iedere keer en in de absolute en relatieve veranderingen worden niet alle type uitstoot meegenomen;

Andere onvolkomenheden

Bijv.: de gebruikte plaatjes niet op daadwerkelijke schaal met betrekking tot de afstanden en grootte van de windturbines ten opzichte van de schoorsteen.

Vervolg onderzoek is noodzakelijk!

(Daadwerkelijk meten is ècht weten)

Wij hebben het Waterschap voorgesteld om samen een onderzoek op te zetten en uit te voeren (en deze ook eventueel zelf te financieren) waarin er daadwerkelijk de ontwikkeling van de rookpluim en de huidige niveaus van schadelijke stoffen gemeten wordt gedurende een voldoende lange periode om de verschillende omstandigheden in kaart te brengen.

Het Waterschap heeft aangegeven dat zij de uitkomsten van de eerdere onderzoeken duidelijk genoeg en toereikend vinden en het aan de betrokken gemeenten en/of provincie laat of er verdere onderzoeken gewenst en/of noodzakelijk zijn.

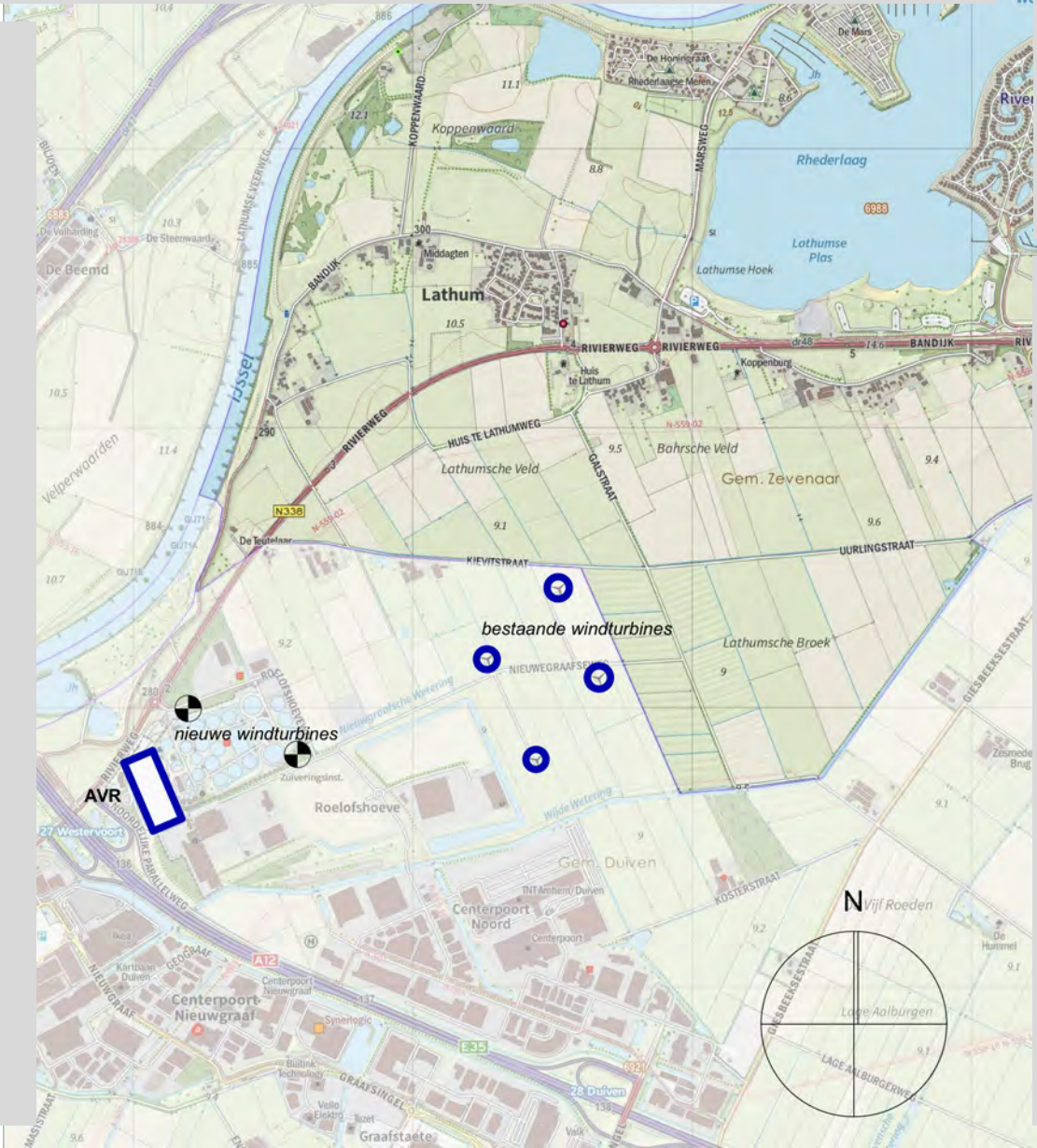
Dit gezamenlijke onderzoek moet (daadwerkelijk) metingen uitvoeren gericht op:

- weersomstandigheden, zoals de windsterkte, de windrichting, de luchtvochtigheid en temperatuur;
- de richting, de grootte en de stijging van de rookpluim meten om te bepalen hoe de rookpluim bij de voorgenomen windturbines uitkomt bij de verschillende weersomstandigheden;
- de huidige niveaus van schadelijke stoffen en geluid in de omgeving op verschillende strategische punten.

Conclusie

Het voorgenomen besluit tot plaatsing van twee grote windturbines in lijn met de ‘overheersende’ windrichting naast een vuilverbrander plaatsen, is een potentieel risico voor de volksgezondheid, voor de gezondheid van alle inwoners van Lathum. Risico's die met weinig inzet vermeden kunnen worden. Echter, pas als we, Waterschap Rijn & IJssel, gemeenten Duiven en Zevenaar en de inwoners van Lathum (in onze optiek onnodige) risico's kunnen en willen vermijden door een andere veilige(re) locatie te kiezen, spreken wij van een succesvol uitgevoerd 'Energie Neutraal' beleid.

Let wel – zoals eerder gezegd – we zijn niet tegen windturbines, maar we ervaren grote problemen tegen de voorgenomen locaties zo nabij de schoorsteen van de vuilverbrander van de AVR en voorgenomen mestvergister. Wij onderschrijven het beleid vanuit duurzaamheid om energie neutraal te zijn per 2025. We realiseren ons terdege dat in de prachtige regio De Liemers beschikbare ruimte schaars is. Steker nog ruimte is vaak een luxe en dat dorp, bedrijventerrein, weiland, huizen en windmolens naast elkaar moeten bestaan en soms zelfs in elkaar overlopen. Maar, als waterschap, dit besluit door te zetten en tot plaatsing over te gaan op de voorgenomen locatie en daarbij direct onze gezondheid onder druk te zetten is ernstig ongewenst.

Voorzitter, geachte leden van de commissie.

Dank voor de mogelijkheid om in deze commissie in te mogen spreken.

Mijn naam is Erik Metz, voorzitter Dorpsraad Lathum. Ik vertegenwoordig de inwoners van Lathum.

Zoals u wellicht weet wil het waterschap Rijn en IJssel in 2025 energie neutraal zijn en zijn zij voornemens om op eigen terrein op de locatie Innofase in Duiven twee grote windturbines te plaatsen. Turbines met een maximale tiphoogte van 211 meter. Dit formaat komt nog niet zo veel voor in ons land en is bijna 60 meter hoger dan de turbines die daar in de buurt al staan.

Deze locatie heeft tot gevolg dat de turbines vlak bij de schoorsteen van de AVR komen te staan op 320 en 500 meter afstand.

Als inwoners van Lathum zijn wij op voorhand zeker niet tegen het plaatsen van windturbines, er zal iets moeten gebeuren om duurzaam energie op te kunnen wekken, maar wij maken ons ernstig zorgen over de gezondheid van de bevolking van ons dorp en breder de inwoners van Zevenaar in de omgeving van deze locatie.

In de door het waterschap aangeleverde rapportages zijn een aantal zaken volgens ons niet correct meegenomen onder andere de uitstoot van fijnstof. Daarnaast ontstaat de situatie dat door de voorgenomen positie van de turbines de rook van de schoorsteen sneller naar de grond komt richting onze woningen en niet in hogere luchtlagen, waarvoor de schoorsteen oorspronkelijk bedoeld is, terecht komt.

Onze zorgen hebben wij in een aantal overleggen met het waterschap in de afgelopen maanden geuit. Daarnaast zijn de fracties van de gemeente Duiven hierover benaderd en hebben wij de wethouder van Zevenaar hierover een tweetal keren gesproken, waarbij wij een luisterend oor dachten te vinden. De reactie van de gemeente Zevenaar naar de collega's in Duiven verwoordde volgens ons niet de juiste inhoud die tijdens de (in onze optiek) constructieve gesprekken.

Ook hebben wij alternatieve locaties, verder weg van de schoorsteen, aangedragen aan het Waterschap waar de turbines een betere plek kunnen krijgen. Deze locaties liggen op Zevenaars grondgebied.

Niettemin heeft de raad van Duiven op 5 juni j.l. een ontwerpverklaring van geen bedenkingen aangenomen vergezeld van een motie waarin een aantal (aanvullende) voorwaarden zijn opgenomen. Vreemd lijkt ons, wanneer je een ontwerpverklaring van geen bedenkingen afgeeft. In de motie is opgenomen dat veranderingen in de gezondheidssituatie van de inwoners van Lathum binnen de

wettelijke eisen moet blijven. Dat kan betekenen dat de situatie toch wel verslechterd met wat het nu is, zeker tijdens zogenaamde piekmomenten.

Hoe nu verder

Wij vragen u als raad en het college om voor ons te pleiten in deze lastige situatie. Maar ook in gesprek met het Waterschap Rijn en IJssel en de gemeente Duiven hopen wij op uw steun en voorspraak. Wij merken dat wij maar een zeer beperkte invloed hebben.

Wij proberen nog steeds de weg van de harmonie te bewandelen, maar gelet op de eerdere ervaringen en ontwikkelingen bereiden wij in ieder geval zienswijzen voor en onderzoeken verdere juridische stappen. Wij hopen dat uw raad en het college soortgelijke stappen gaan zetten.

Dank voor uw aandacht.

Aan de gemeente Zevenaar hebben wij de volgende vragen, wat kan de gemeente voor ons betekenen:

- Is de gemeente bereid ook een zienswijze in te dienen.
- Wil de gemeente zich inzetten om alternatieve locaties verder met ons te onderzoeken en te ondersteunen en deze uiteindelijk aan het waterschap aanbieden.
- Wil de gemeente de GG&GGD bij dit proces betrekken om de effecten op de volksgezondheid te onderzoeken en daarover advies (voor dit specifieke onderdeel) uit te brengen.

Erik Metz
Voorzitter
Dorpsraad Lathum
voorzitter@dorpsraادلathum.nl

Voorzitter, commissieleden,

Mijn naam is Frans de Hair, voorzitter van Zwik 2.0. Namens het bestuur en de vele gedupeerden spreek ik u toe. Dit betekent dat ik het woord voer namens minstens 200 gedupeerden, die zich sinds afgelopen zomer onprettig, en vaak ook onveilig voelen in hun eigen huis!

Echter, is er hoop ontstaan bij veel gedupeerden, toen u met een ruime meerderheid de motie M16 op 7 november 2018

aannam. Op basis daarvan zijn er veel gesprekken geweest tussen ons actiecomité, het Waterschap en de gemeente. Inmiddels staat de zomer voor de deur en het grondwaterpeil staat nog steeds niet zo hoog als deze voor de afgelopen zomer was. De onrust bij vele gedupeerden neemt daardoor toe. Het voorliggende voorstel neemt de onrust niet weg.

Er is weliswaar een aanzet gegeven de problematiek aan te pakken, maar zonder aanvullende maatregelen zullen de mensen in angst blijven zitten bij een hernieuwde droogteperiode. Het huidige voorstel dient dan ook absoluut nog nadere invulling en wel als volgt:

1. Gedupeerden zullen meer tegemoet dienen te worden gekomen. Het kan toch niet zo zijn, dat de regeling voor het afkoppelen van hemelwater, voor gedupeerden, een maximum kent van 250 euro, terwijl onze buurgemeente Montferland, en dat is niet de enige gemeente, die de problematiek van verzakkingen niet hebben, een maximum kent van 500 euro. Voorstel is dan ook het maximum te verhogen naar in ieder geval het bedrag van 500 euro.

2. Er wordt een bedrag van €30.000 gevraagd voor het verrichten van onderzoek naar het effect van vegetatie (in de vorm van bomen, hagen en heesters) op krimp en zetting van kleibodems en als gevolg daarvan verzakking en scheurvorming. Zwik 2.0 is ervan overtuigd dat er al heel veel onderzoeksresultaten liggen en pleit voor actie. Experts geven aan, dat de bomen een extra negatief effect kunnen hebben op de verzakkingen, zeer zeker als het grondwaterpeil een kritisch lage stand bereikt. Ons voorstel is dan ook dit bedrag van €30.000,- niet voor nieuw onderzoek in te zetten, maar nog dit jaar in actieve maatregelen.

3. Gedupeerden nemen momenteel maatregelen, waardoor legeskosten moeten worden gemaakt. Het college heeft aangegeven uit te zoeken of deze legeskosten kunnen worden gereduceerd. De gedupeerden wachten nog steeds op dit antwoord, en willen binnen korte tijd duidelijkheid hierover.

4. Er wordt gesproken over het Fonds Duurzaam Funderingsherstel. Aansluiting daarbij is in onze ogen momenteel zinloos gezien de lage rentestanden. Mensen steken zich met dit fonds alleen maar meer in de problemen. Er is echter

onvoldoende gekeken naar de eerdere regeling, die er in 2006 is geweest. Waarom komt de gemeente nu niet met deze regeling, terwijl er nog meer gedupeerden met nog hogere kosten dan destijds zitten?

5. Inzet bij het opstarten van Zwik 2.0, was en is onder andere, het voorkomen van droogteschade in de toekomst door het op peil houden dan wel verhogen van het grondwaterpeil. Zwik 2.0 mist nog steeds een plan om de verzakkingen in de toekomst te voorkomen. U heeft dit echter opgedragen aan het College, en daar wordt met dit voorstel nog niet aan voldaan. Wat zal er worden gedaan om de stand van het grondwaterpeil van voor de droge periode van zomer 2018 te waarborgen? Daarbij aandacht voor waterbekkens door en rondom de gemeente Zevenaar. Alleen het draineren door de bewoners is onvoldoende, zeker als er weer zo'n droge zomer komt. Het duurt ons te lang.

5. Daarbij wordt in het voorstel niet genoemd hoe het College u periodiek op de hoogte gaat houden, ofwel in gesprek blijft met de bewoners/gedupeerden op dit thema.

In het kort is onze boodschap aan u:

- Er is nog steeds veel onrust onder gedupeerden. Het is moeilijk, om u voor te stellen dat velen zich niet prettig en zelfs onveilig voelen in hun eigen huis.
- Zonder aanvullende maatregelen zullen mensen in angst blijven zitten bij een nieuwe droogteperiode. Het ligt dan ook voor de hand, dat er dan ook weer nieuwe schades zullen ontstaan.

Het huidige voorstel dient dan ook absoluut nog nadere invulling en wel als volgt:

1. De regeling voor het afkoppelen van het hemelwater te verhogen van 250 naar 500 euro in vergelijking met de buurgemeente Montferland, waar de problematiek niet of nauwelijks speelt.
2. Het College op te dragen om voor einde van dit jaar met concrete/fysieke maatregelen te komen om het effect van vegetatie (in de vorm van bomen, hagen en heesters) op krimp en zetting van kleibodems, en als gevolg daarvan verzakking en scheurvorming tegen te gaan.
3. Het College op te dragen nog dit jaar met duidelijkheid te komen over het mogelijk reduceren van leges voor gedupeerden.
4. Het College op te dragen de regeling van 2006 te evalueren, en wederom in verbeterde vorm in te voeren.
5. Het College op te dragen ook dit jaar nog daadwerkelijk met een plan te komen om de stand van het grondwaterpeil van voor de droge periode van zomer 2018 te waarborgen. Zoals u eerder aan hen heeft opgedragen bij de motie M16.

6. Het College te vragen met een concreet voorstel te komen, hoe zij u en de gedupeerden, gaat betrekken bij een goed actief vervolg met structurele, blijvende aandacht voor deze problematiek!

Ik wil u bedanken voor uw aandacht.

commissie Ruimte | Besluitenlijst

Datum: 22 mei 2019

Aanwezig	
Voorzitter:	dhr. H.T.W. Visser
Commissiegriffier:	mevr. E.H. Hondelink-Rinsma
Leden:	dhr. E.R. van Essen (Lokaal Belang); mevr. T.J.E.M. Riswick-Keultjes (Lokaal Belang); dhr. E.G.B.M. Buil (Lokaal Belang); dhr. H.A. Bulten (Lokaal Belang); dhr. F.B.M. Evers (CDA); dhr. A.M. Meijer (CDA); dhr. B.J.F.M. van der Kroon (CDA); dhr. M.R.A. Lap (PvdA); dhr. R.A. Teunissen (VVD); dhr. B. Zock (SP); dhr. E. Verkampen (D66); dhr. H.L.M. Meijer (Sociaal Zevenaar); dhr. M.C. Wikkerink (GroenLinks)
Collegeleden:	dhr. N. van Dellen; mevr. B.M. Elfrink; mevr. C.M. Koers-de Graaf; dhr. J.W.H. Winters; mevr. A.Y. van Loon; dhr. L.J.E.M. van Riswijk
Overige aanwezigen:	Mevr. Kromkamp (inspreekster)
Afwezig met kennisgeving:	dhr. W.J. Snelders (VVD)

1. Opening en vaststellen agenda

De voorzitter opent de vergadering . De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

2. Inspraak

De insprektekst van de inspreekster is in iBabs en op de website toegevoegd aan de agenda van deze vergadering bij het agendapunt "inspraak".

Mevrouw Kromkamp spreekt in namens aan-/omwonenden van de Leuffenseweg, Oliemolen, Pannerdenseweg en Ooijsebrug inzake de bezwaren van de buurtbewoners tegen het realiseren van een zonnepark op de locatie Leuffenseweg te Zevenaar. Inspreekster licht de bezwaren toe en doet suggesties voor andere locaties. De commissieleden stellen nog enkele vragen over eventuele gesprekken met grondeigenaren, de omvang van de door inspreekster vermelde waardedaling van de woningen en de alternatieve locaties die door inspreekster genoemd zijn.

3. Vaststellen besluitenlijst vorige vergadering

De commissie wordt gevraagd de besluitenlijst van de vergadering van 17 april 2019 vast te stellen. De fractie van GroenLinks stelt vast dat op pagina 4 van de besluitenlijst het woord "warmtevisie" wordt vermeld, maar dat hier "energietransitie en het vlekkenplan" bedoeld wordt. Voorgesteld wordt om dit nog terug te luisteren en vervolgens eventueel aan te passen (griffie). De besluitenlijst wordt vastgesteld.

4. Vaststellen termijnagenda en toezeggingen en moties

De commissie wordt gevraagd de termijnagenda en lijst toezeggingen en moties vast te stellen.

Er wordt nog een vraag gesteld over nr. 2018-44: de mogelijkheid om de OV-chipkaart tot Emmerich te kunnen gebruiken. Het college laat weten dat het overleg van de Provincie met de Deutsche Bahn moeizaam verloopt, maar laat weten in een volgend overleg nogmaals te benadrukken dat Zevenaar deze voorziening graag wil hebben.

5. Raadsvoorstel 1^e Voortgangsrapportage 2019 (Z/19/327779)

De raad wordt voorgesteld:

- in te stemmen met de inhoud en de voorgestelde keuzes zoals opgenomen in de 1e Voortgangsrapportage 2019;
- kennis te nemen van het huidige tekort in het begrotingssaldo en bij de Kadernota oplossingsrichtingen en zoekrichtingen te bespreken waarmee het tekort omgebogen kan worden;
- de Voortgangsrapportage 2019, jaarschijf 2019, vast te stellen en akkoord te gaan met de gepresenteerde mutaties per programma.

Commissie

De fracties maken opmerkingen en stellen vragen over onder meer:

- integrale afweging bij Kadernota
- financiële risico's invulling gebouw oude gemeentehuis Raadhuisplein
- toerisme: toeristenbelasting/aandacht voor natuur
- kosten invoering omgevingswet (capaciteit inhuren)
- invulling Vestersbos (huisvesting jongeren)
- asbest in gebouwen (opgave 2024, inzichtelijkheid, handhaving)
- duurzaamheid (opgave 2020, particuliere initiatieven, Vang-doelstelling)
- beleidskader recreatie/toerisme
- wonen : toekomstbestendige werkvoorraad, huisvesting jongeren en starters, leegstaand vastgoed, woningbouwprogramma, afspraken met woningbouwcorporaties
- veel ambitie maar weinig resultaat in Voortgangsrapportage
- fietsveiligheid: fietspad tussen Spijk en Lobith/grondverwerving fietspad Spijk
- lagere ambities op terrein economie en verkeer in relatie tot tekort sociaal domein
- herontwikkeling Bereboot Lobith
- grondverwerving Babberich (sportclub Babberich)

College

Het college beantwoordt de ter vergadering gestelde vragen.

Toezeggingen:

- Er komt nog een antwoord op de vraag of het innen van de toeristenbelasting naar tevredenheid verloopt en op tijd binnen is.
- Het college zal de raad inzicht geven in de asbesthoudende gebouwen in de gemeente Zevenaar
- In de volgende vergadering van de commissie Ruimte zal door het college mondeling een overzicht van projecten gegeven worden op het gebied van het toekomstbestendig bouwen/wonen
- Er komt een schriftelijke update van de gesprekken van het college met de eigenaar Tegnagelwaard Spijk

- Openstaande vraag PvdA: in 2016 was er in Rijnwaarden sprake van een overeenkomst over grondverwerving vanaf Tolkamer naar de Duitse grens. Hoe staat het met deze grondverwerving? Het college zegt toe dat het antwoord op deze vraag nog komt.

6. Raadsvoorstel krediet vrijgeven uitvoering Integrale Gebiedsvisie Hengelder, onvoorzien en interne uren in relatie tot de reconstructie Arnhemseweg en weg Hengelder (Z/19/326374)

De raad wordt voorgesteld:

- het krediet van € 2.536.241,- van Rijkswaterstaat beschikbaar te stellen voor de uitvoering van de Integrale Gebiedsvisie Hengelder;
- het krediet van € 100.000,- van Waterschap Rijn en IJssel beschikbaar te stellen voor de Integrale Gebiedsvisie Hengelder;
- het krediet van € 250.000,- beschikbaar te stellen voor maatwerk in de omgeving die niet voorzien zijn tijdens de uitvoering van de reconstructie van de Arnhemseweg, de weg Hengelder, de Integrale Gebiedsvisie Hengelder en de scope uitbreidingen;
- het krediet van € 335.000,- beschikbaar te stellen voor de (interne) uren ten behoeve van de uitvoering van de aanpassing van de Arnhemseweg, de weg Hengelder, de Integrale gebiedsvisie Hengelder en de scope uitbreidingen.

Commissie

De fracties maken opmerkingen en stellen vragen over onder meer:

- bewaking kosten: wie is aan de lat bij overschrijding budget/ ervoor waken dat we binnen budget blijven
- eigen medewerkers inzetten in de projectorganisatie
- duurzaamheidsmaatregelen (LED-verlichting)

College

In de commissie Ruimte zal iedere maand door het college een stand van zaken worden gegeven of er binnen het budget gebleven wordt en of we in de pas lopen wat de tijdsplanning betreft.

Conclusie

De commissie gaat akkoord met het voorstel. Het voorstel wordt doorgeleid als HAMERSTUK voor de komende raadsvergadering.

7. Stand van zaken MER Witte Kruis

Naar aanleiding van de schriftelijke vragen ter mondelinge beantwoording van de VVD over dit onderwerp in de raad van 8 mei 2019, is dit onderwerp geagendeerd ter bespreking in de commissie.

College

Het college licht ter vergadering het gelopen besluitvormingsproces/procesgang en het tijdspad toe.

- Het plan van aanpak is in het college behandeld en er komt over dit onderwerp nog een raadsinformatiebrief waarin ook het proces/tijdspad zoals dat ter vergadering toegelicht is wordt opgenomen

Commissie

Het wordt betreurt dat het zo lang duurt. In de beleving van de commissie lagen er al bestuurlijke afspraken en was de veronderstelling dat initiatief bij de gemeente lag en niet bij de Provincie. Informatieverstrekking hierin is niet juist geweest.

8. Stand van zaken project rijkswegen A15 / A12

Vanwege de importantie en impact van dit ruimtelijke project staat dit onderwerp als terugkerend onderdeel op de agenda. De portefeuillehouder informeert de commissie op hoofdlijn over de ontwikkelingen, voor de commissie is er gelegenheid tot het stellen van vragen en het voeren van onderling overleg.

De huidige fileproblematiek op de A12 en de druk op het onderliggend wegennet komen aan de orde. In juni vindt een symposium hierover plaats met stakeholders en de Provincie.

9. Stand van zaken duurzaamheid

Vanwege de importantie en impact staat dit onderwerp als terugkerend onderdeel op de agenda. De portefeuillehouder informeert de commissie op hoofdlijn over de ontwikkelingen, voor de commissie is er gelegenheid tot het stellen van vragen en het voeren van onderling overleg.

Regionale Energie Transitie (RES): er komt binnenkort een raadsinformatiebrief over de regionale concept-startnotitie uitgangspunten terugdringen opwekken energie uit fossiele brandstoffen.

Na de zomer vindt er een bijeenkomst over de warmtevisie plaats samen met inwoners. Inwoners worden op de hoogte gesteld.

10. Voortgang aanleg glaszevel in buitengebied

Op verzoek van de fracties van Lokaal Belang, CDA, D66 en PvdA is de betreffende brief (onderdeel van de lijst ingekomen stukken van 8 mei 2019) ter bespreking geagendeerd. Bij de bespreking komen aan de orde de stand van zaken op dit moment en het communicatieaspect.

Commissie

De fracties maken opmerkingen en stellen vragen over onder meer:

- de vraag of de planning gehaald wordt
- de vraag of glasvezel ook in dunbevolkte gebieden en op industrieterreinen komt.

College

College laat weten dat gemeente alleen kan sturen op grond van afspraken die in het convenant opgenomen worden. Vanuit de wet krijgen partijen veel vrijheid. College gaat in dit proces voor zorgvuldigheid.

College zegt toe op verzoek van de commissie na te gaan bij de marktpartij of er een soort vlekkenplan is waardoor inzichtelijker wordt in welke gebieden het glasvezel aangelegd gaat worden zodat deze dan aan de raad beschikbaar gesteld kan worden.

11. Bezwaarschrift verlenen omgevingsvergunning Middag te Babberich

Op verzoek van de fractie van het CDA staat dit bezwaarschrift (onderdeel van de lijst ingekomen stukken van 8 mei 2019) ter bespreking op de agenda. Doel van de bespreking is het proces doorlopen, vanwege mogelijke discrepanties tussen mededelingen en het verlenen van de vergunning.

Commissie

De fractie van het CDA laat weten ter plaatse te zijn geweest en stelt enkele technische vragen ten aanzien van het gelopen proces, de reden van de keuze die gemaakt is, de bomen ter plaatse en het kostenaspect (onderhoud). Ook de VVD stelt de vraag of het mogelijk is om een uitrit te realiseren op gemeenteground. Op verzoek van de commissie zullen de fracties deze technische vragen via de griffie schriftelijk indienen.

College

College laat weten dat er een beroepszaak loopt. De technische vragen kunnen gesteld worden, deze zijn direct gelieerd aan het proces. Het onderwerp komt niet in de raad.

12. Punten van orde commissie

Er zijn geen punten van orde ingediend.

13. Mededelingen portefeuillehouders (college)

De volgende mededelingen worden gedaan:

- de huisvestingsverordening moet worden aangepast en ligt vanaf 23 mei a.s. 6 weken ter inzage voor inspraak;
- er komt binnenkort een raadsinformatiebrief over de zonnevelden; college betracht terughoudendheid en zorgvuldigheid in het beleid en is nog bezig met de afwegingskaders/landschapontwikkelingsplan etc. Initiatiefnemers worden ervan op de hoogte gebracht dat college het komende half jaar hiermee aan de slag gaat. Dat inwoners door initiatiefnemers al op de hoogte worden gehouden van eventuele plannen is goed vanuit de participatiegedachte, maar kan ook zorgen voor ongerustheid onder inwoners. Communicatie is daarbij belangrijk. College wil de fase waarin de gemeente nu zit delen met de inwoners door direct met hen in gesprek te gaan (bijv. Dorpsraad Ooij).

Commissie

De fracties maken nog de volgende opmerkingen:

- de vraag of het net het wel allemaal aan kan, is er wel voldoende capaciteit
- de vraag op welke plekken zonnevelden wel kunnen en waar absoluut niet

- of het college de onrust kan voorkomen die ontstaat doordat inwoners geconfronteerd worden met plannen door ook duidelijkheid te creëren richting initiatiefnemers.

14. Rondvraag

De leden van de commissie kunnen vragen stellen aan de portefeuillehouders.

- Door het CDA zijn vragen ingediend inzake vergunning geitenhouderij. Het college beantwoordt de vragen. De brief van de ODRA over de bestemming geitenhouderij en de feitelijke situatie worden meegenomen in bestemmingsplan Buitengebied. De strategie is om met partijen in overleg te gaan. Het gaat met name om de grondgebondenheid. In oktober komt het raadsbesluit met bestemmingsplan en zienswijzennota.

- Op verzoek van de commissie zal het college nog aan de raad de reactie naar Duiven verstrekken inzake de windturbines nabij de AVR.

- De commissie vraagt hoe de procedure is verlopen ten aanzien van de gevonden bom uit WOII (bij Poelwijkerlaan). Burgemeester laat weten toestemming te moeten verlenen om de bom tot ontploffing te brengen. Er is huis aan huis langs gegaan en de situatie was stabiel. Er was geen evacuatie nodig. Alleen als er ontploffingsgevaar is, heeft burgemeester een rol in de evacuatie. Als er een bom wordt ontdekt in nabijheid van treinen, dan wordt het treinverkeer acuut stil gelegd. Bom is vervoerd naar Lobberden en daar tot ontploffing gebracht.

5. Sluiting

De voorzitter sluit onder dankzegging de vergadering om 21.45 uur.

PLANNING RAAD					
Planning	Onderwerp	Commissie	Type stuk	Portefeuillehouder	Status / intern
Q3 jul, aug, sept					
3-jul-2019	Verzakking van en scheurvorming aan woningen in Zevenaar als gevolg van de droogte in 2018	Middelen	Rv	Van Dellen	Uitstelbaar
3-jul-2019	Kadernota 2020-2023	Alle cie's	Rv	Gehele college	Niet uitstelbaar
3-jul-2019	Beleidskader Vrijetijdseconomie	Ruimte	Rv	Elfrink	Uitstelbaar
3-jul-2019	Uitvoeringsrapportage GREX	Ruimte	Rv	Van Dellen	Uitstelbaar
3-jul-2019	Jaarstukken 2018 en begroting 2020 Samenwerking de Liemers (SdL)	Middelen	Rv	Van Riswijk	Niet uitstelbaar
3-jul-2019	Zienwijze en begroting Streekarchief De Liemers en Doesburg (SALD)	Middelen	Rv	Winters	Niet uitstelbaar
3-jul-2019	Liemerse Economische agenda / Zevenaar uitvoeringsagenda	Ruimte	Rv	Elfrink	Niet uitstelbaar Planning toegevoegd d.d. 3 juli 2019 1. We hebben in Liemers verband afgesproken om dit beleidskader gelijktijdig in de verschillende gemeenteraden ter vaststelling aan te bieden. 2. Voor het uitvoeringsprogramma zijn financiële middelen nodig, die in de Kadernota als nieuw beleid zijn opgevoerd. Wenselijk is het dan om het beleidskader en de integrale afweging voor de financiën in dezelfde raad te behandelen.
3-jul-2019	Jaarrekening 2018 en gewijzigde begroting 2019 Presikhaaf Bedrijven	Samenleving	Rv	Elfrink	Niet uitstelbaar
3-jul-2019	Jaarrekening 2018 en begroting 2020 Reinigingsdienst De Liemers (RDL)	Ruimte	Rv	Koers-De Graaf	Niet uitstelbaar
3-jul-2019	Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland, gemeente Zevenaar	Ruimte	Rv	Koers-De Graaf	Uitstelbaar
Vervallen	Startnotitie Regionale Energie Strategie (RES)	Ruimte	Rv	Koers-De Graaf	De Regio Arnhem Nijmegen is volop bezig met de invulling van de Regionale Energie Strategie. De volgende processtappen zijn afgesproken waar de raden van regiogemeenten, de AB's van de waterschappen en PS Gelderland over moeten beslissen: - De Startnotitie met onder andere richtinggevend uitgangspunten – besluit voor de zomer (raad van 3 juli) - Het concept bod – besluit eind 2019 - Het eindbod – besluit voor de zomer 2020 Vanwege de deadline dat door het Rijk is gesteld (1/2 jaar na ondertekening Klimaatakkoord moet er een concept-bod liggen en 1 jaar na ondertekening een gedragen eindbod) is het van belang dat voor de zomer alle gemeenten hebben ingestemd met de Startnotitie (met de 'spelregels'). Het regionale traject inzake besluitvorming Startnotitie zal waarschijnlijk niet binnen onze reguliere planning passen. De startnotie moet nog opgesteld en regionaal afgestemd worden. Dit betekent dat we graag t.a.v. dit onderwerp afspraken maken over de (afwijkende) aanlevering. d.d. 17-05-2019: In februari/maart 2019 hebben we de agendacommissie verzocht om rekening te houden met een afzonderlijk aanlevertraject in verband met afstemming in de regio. Dit was mede gebaseerd op het te verwachte moment van de ondertekening van het Klimaatakkoord (medio mei 2019). De ondertekening van het Klimaatakkoord is nu voorzien na het zomerreces, daardoor loopt de planning anders. De ruimte die hierdoor is ontstaan willen we graag benutten om ook de concept startnotitie aan uw raad voor te leggen. Hierover wordt u middels een RIB geïnformeerd.
September					
18-sep-2019	Krediet vrijgeven advies en planvorming project A15/A12	Ruimte	Rv	Koers-De Graaf	Planning aangepast van 5 juni 2019 naar 3 juli 2019 September 2019
18-sep-2019	Krediet vrijgeven coördinatie en regie infrastructurele projecten in de uitvoering	Ruimte	Rv	Koers-De Graaf	Planning aangepast van 5 juni 2019 naar 3 juli 2019 September 2019
18-sep-2019	Krediet vrijgeven monitoring geluid, fijnstof en trillingen A15/A12	Ruimte	Rv	Koers-De Graaf	Planning aangepast van 5 juni 2019 naar 3 juli 2019 September 2019
18-sep-2019	Verordening Wmo Gemeente Zevenaar 2019	Samenleving	Rv	Van Loon	Bij uitwerking is gebleken dat er veel verschillen in beleid zijn tussen bestaande beleidsstukken van de voormalige gemeenten. De verordening en beleidsregels en het financieel besluit kunnen pas aangeleverd worden als deze geharmoniseerd zijn. Het harmoniseren van de verordening [wmo] heeft vertraging opgelopen. De verordening zal waarschijnlijk in de raad van september ter besluitvorming op de agenda staan.
18-sep-2019	Verordening Jeugdwet Gemeente Zevenaar 2019	Samenleving	Rv	Van Loon	Bij uitwerking is gebleken dat er veel verschillen in beleid zijn tussen bestaande beleidsstukken van de voormalige gemeenten. De verordening en beleidsregels en het financieel besluit kunnen pas aangeleverd worden als deze geharmoniseerd zijn. Het harmoniseren van de verordening [jeugd] heeft vertraging opgelopen. De verordening zal waarschijnlijk in de raad van september ter besluitvorming op de agenda staan.
18-sep-2019	Kaders aanbesteding doelgroepenvervoer	Ruimte/Samenleving	Rv	Koers-De Graaf	Na vaststelling van deze verordening moeten in 2019 nog de subsidies voor 2020 worden aangevraagd door de maatschappelijke organisaties en vastgesteld door de gemeente, zodat de maatschappelijke organisaties in 2019 nog weten waar zij aan toe zijn in 2020. De kaders voor de aanbesteding doelgroepenvervoer zijn nog niet bestuurlijk vastgesteld. Zodra deze besluiten zijn genomen (voorstel is 4 juli 2019 in de BC) wordt een raadsvoorstel voorbereid. De verwachting is dat dit voorstel in september op de agenda staat. Hiermee is de planning aangepast van juli 2019 in de raad naar september.
18-sep-2019	Besluit Algemeen Belang i.h.k.v. Wet Markt en Overheid inz. Hal 12	Middelen	Rv	Van Loon/Van Dellen	
18-sep-2019	Overgangsregeling subsidies 2020 en verlengen OZB regeling voor 2020	Samenleving	Rv	Van Dellen	Planning voor subsidieverordening aangepast. Nu in september betreft het besluitvorming over de overgangsregeling en opiniërend conceptnota en conceptverordening subsidies.
18-sep-2019	Verkeersvisie Zevenaar	Ruimte	Rv	Koers-De Graaf	Planning van juli naar september oktober 2019. Verkeersvisie is in concept klaar, maar voorbereiding voor besluitrijp maken van het voorstel vergt meer tijd.
18-sep-2019	Bouwverordening	Ruimte	Rv	Van Riswijk	
18-sep-2019	Drank- en Horecaverordening	Middelen	Rv	Van Riswijk	
18-sep-2019	Actualisatie Algemene Plaatselijke Verordening Zevenaar	Middelen	Rv	Van Riswijk	Omwille van de agenda is dit naar achteren (na de zomer) verschoven.
Q3 2019	Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs Zevenaar 2019	Samenleving	Rv	Van Loon	
Q3 2019	Verordening selectieve Toegang	Ruimte	Rv	Koers-De Graaf	
Q3 2019	Parkeerverordening (Harmonisatie)	Middelen	Rv	Van Dellen/Koers	
Q3 2019	Verordening BRP	Middelen	Rv	Winters	
Q3 2019	Brandveiligingsverordening	Ruimte	Rv	Van Riswijk	
Q3 2019	Vaststellen bestemmingsplan Buitengebied Zevenaar	Ruimte	Rv	Winters	Ontwerp wordt in september 2018 ter inzage gelegd. Vaststelling zal daardoor plaatsvinden in Q1 2019. Inmiddels doorgezet naar Q2 2019 (raad 3 juli) Q3 2019 ivm afhandeling zienswijze.

Q4 okt, nov, dec					
Oktober					
Vervallen	Regiovisie Huiselijk geweld en kindermishandeling 2019-2023	Samenleving	Rv	Van Loon	d.d. 18-4-19: Van 5 juni 2019 naar 09-10-2019: Dit betreft beleidskader binnen mandaat van het college. De raad wordt geïnformeerd via een raadsinformatiebrief.
9-okt-2019	Jaarstukken 2018 (waaronder definitief vaststellen uitvoeringsrapportage GREX)	Alle cie's	Rv	Gehele college	Gestreefd wordt naar oplevering in september 2019, doch uiterlijk in oktober 2019.
9-okt-2019	2e Voortgangsrapportage 2019	Alle cie's	Rv	Gehele college	
9-okt-2019	Speelautomatenhallenverordening	Middelen	Rv	Van Riswijk	
9-okt-2019	Verordening Kwaliteit Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH)	Ruimte	Rv	Winters	
November					
6-nov-2019	Meerjarenbegroting 2020-2024	Alle cie's	Rv	Gehele college	
27-nov-2019	Integraal Huisvestingsprogramma (IHP) Onderwijs	Samenleving	Rv	Van Loon	Planning toegevoegd.
27-nov-2019	Vaststellen Warmtevisie	Ruimte	Rv	Koers-De Graaf	d.d. 18-4-19: Van 5 juni 2019 naar 27-11-2019: Vanwege zorgvuldig betrekken van de reacties van inwoners en het organiseren van een 2e consultatieronde.
27-nov-2019	Harmonisatie van tarieven Sportaccommodaties Rijnwaarden en Zevenaar	Samenleving	Rv	Van Dellen	
27-nov-2019	Verordening op BIZ centrum Zevenaar	Ruimte	Rv	Elfrink	Planning toegevoegd
27-nov-2019	Winkeltijdenverordening	Middelen	Rv	Elfrink	Planning toegevoegd
27-nov-2019	Huisvestingsverordening Zevenaar 2019	Ruimte	Rv	Winters	De verordening wordt in mei ter inzage gelegd voor consultatie. Dit betreft een regionaal traject.
December					
18-dec-2019	Vaststelling Algemene subsidieverordening Zevenaar				
Q4 2019	Voorstel paracommercie	Middelen	Rv	Van Riswijk	
Q4 2019	Harmonisatie beleidsstukken ruimtelijk domein	Ruimte	Rv	Winters	
Q4 2019	Evenementenbeleid	Middelen	Rv	Van Riswijk	
Q4 2019	Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs Zevenaar 2019	Samenleving	Rv	Van Loon	
Q4 2019	Parkeerverordening grote voertuigen	Ruimte	Rv	Koers	
Q4 2019	Beleidsplan Openbare Verlichting	Ruimte	Rv	Winters	
Q4 2019	Wegsleepverordening	Ruimte	Rv	Koers	
Q4 2019	Verordening op de participatieraad	Samenleving	Rv	Van Loon	
Q4 2019	Verordening financiële gelijkstelling onderwijs Zevenaar 2019	Samenleving	Rv	Van Loon	
Q4 2019	Groenbeleidsplan	Ruimte	Rv	Koers	
Q4 2019	Garantiebeleid	Middelen	Rv	Van Dellen	
Geen termijn					

Rappellijst moties en toezeggingen

CYCLUS Juni 2019 (rv 3 juli 2019)

Deze lijst is een overzicht van aangenomen moties, punten van orde, brieven lijst ingekomen stukken en belangrijke toezeggingen. Zie de uitzending van de raad of actiepuntenlijst commissie op de site voor details. Het is bedoeld als geheugensteun. In de raadscommissie kan desgewenst gevraagd worden naar de stand van zaken over een onderwerp.

Legenda
Nieuw
Afgedaan
Aanvulling

Rappellijst 2017 Voormalige gemeenten

nr.	Datum	Commissie - of raadsvergadering	Portefeuillehouder	Onderwerp	Toezegging (T) Motie (M)	Afgedaan	Planning	Voortgang / toelichting	Actie/intern
20	11-01-17	Ruimte	Van Loon/Van Dellen	College komt met een voorstel over de Blijverslening-Svn ouderen	Toezegging	Afgedaan	Q4-2018 Q1-2019	Er wordt afstemming gezocht met Rijnwaarden om een voorstel uit te werken. Dit is naar verwachting Q3-2017 gereed. Er komt een collegevoorstel met een informatiebrief aan de raad waarin standpuntinname t.a.v. de Blijverslening wordt aangegeven. Dit wordt overgedragen aan de nieuwe gemeente. In het 1e kwartaal 2018 wordt een voorstel aan de raad voorgelegd. d.d. 21-03-18 De werkzaamheden zijn nog niet gereed. Planning wordt Q2-2018. D.d. 17-08-2018: De werkzaamheden zijn nog niet gereed. Planning wordt Q3-2018-Q4-2018. In Q1-2019 wordt het college een advies voorgelegd al dan niet de blijverslening voor ouderen in te stellen. d.d. 14-05-2019: De wenselijkheid en mogelijkheid de Blijverslening integraal aan te bieden in een uniforme regeling voor zoveel mogelijk burgers voor de thema's verduurzaming, levensloopbestendig maken, asbestsanering, sloop en funderingsherstel is verkend. Onderbrengen in één regeling geeft de mogelijkheid gebruik te maken van cofinanciering door de provincie. Deze regeling wordt voorgelegd voor de raad van 3 juli 2019. Hiermee komt dit onderwerp op de planningslijst te staan en is deze toezegging afgedaan.	MO

Rappellijst 2018 Gemeente Zevenaar

2018-06	17-1-2018 21-2-2018	Ruimte	Winters	Huisvestingsverordening gemeente Zevenaar 2018: 1. Hierop komt vóór de zomervakantie nieuw beleid (in de raad). Een aantal doelstellingen van de Huisvestingsverordening worden op een rijtje gezet en gekeken wordt welke richting we opgaan. Het nieuwe beleid zal zich richten op het tegengaan van de overlast evt. via (een addendum op) de Huisvestingsverordening en/of de APV. Het gaat dan over de omzettingsvergunning van zelfstandige naar niet-zelfstandige woonruimte (verzoek SP) GroenLinks doet het verzoek ook de statushouders hierbij te betrekken. 2. Er is onduidelijkheid over de jaartallen bij de mandaten (2016 of 2018?)	Toezegging		1-6-2018 Q1-2019 Q2 2019	D.d. 21-02-2018: Toezegging herhaald in de raadsvergadering. Ad 2. Verklaring hiervoor is opgenomen in het document beantwoording openstaande vragen commissie Ruimte die 29 januari 2018 via de mail naar de raad is verstuurd. Ad.1. Het tegengaan van woonoverlast kent drie sporen: de APV, bestemmingsplannen en Huisvestingsverordening. Het college beslist naar verwachting op 19 februari 2019 over vaststelling van beleidsregels voor wijzigingen in de woonruimtevoorraad. Hiermee geeft zij invulling aan het vergunningstelsel, zoals de raad dat heeft opgenomen in de Huisvestingsverordening. De raad wordt in een RIB in Q1 geïnformeerd over de voortgang aanpak woonoverlast. d.d. 20-03-2019: Het college heeft op 12 maart 2019 besloten voorlopig geen beleidsregels voor wijzigingen in de woonruimtevoorraad vast te stellen. Het college informeert u over de voortgang aanpak woonoverlast in een RIB eind maart. d.d. 16-05-2019: Wij zullen u hierover in mei middels RIB 2019-059 informeren.	RO
2018-38	25-4-2018	Raad	Winters	Inspiratiedocument opwaardering openbare ruimte centrum Zevenaar: het college komt in goed overleg met onder andere centrumondernemers en overige betrokken en belanghebbenden vóór de begrotingsbehandeling van november 2018 tot een plan inclusief financiële onderbouwing.	Toezegging		1-9-2018 oktober 2018 Q3/Q4 2019	Voor iedere grote investering wordt een plan opgesteld die óf via de begroting óf via een apart kredietvoorstel ter besluitvorming aan de raad wordt voorgelegd om budget beschikbaar te krijgen. In de raad van oktober wordt u gevraagd een voorbereidingskrediet beschikbaar te stellen voor het - in afstemming met de verschillende stakeholders - opstellen van een ontwerp voor het Raadhuisplein. Wanneer dit ontwerp gereed is wordt u voorgesteld een uitvoeringskrediet beschikbaar te stellen. d.d. 11-02-2019: Op 7 februari 2019 heeft de 3e bijeenkomst plaatsgevonden om van omwonenden, gebruikers en ondernemers ideeën op te halen om aan de slag te gaan met het maken van een ontwerp voor het Raadhuisplein. Eind maart is een 4e sessie gepland, waar iedere belangstellende aanwezig kan zijn om zijn/haar ideeën mee te geven aan een ontwerper die aan de slag gaat met een voorlopig ontwerp. Het voorlopig ontwerp wordt vervolgens getoetst bij in ieder geval de gebruikers, omwonenden en ondernemers en vervolgens uitgewerkt in een DO. Het DO, inclusief uitgewerkt kostenraming wordt aan de raad voorgelegd met het verzoek een uitvoeringskrediet beschikbaar te stellen. Dit zal naar verwachting 2e helft van dit jaar worden.	BOR
2018-44	16-5-2018	Ruimte	Koers-de Graaf	Er zal in overleg getreden worden met de Duitse en Nederlandse vervoersbedrijven betreffende de suggestie van de PvdA om de OV-chipkaart tot Elten (evt. ook Emmerich) te kunnen gebruiken.	Toezegging		Q1-2019 Q2 2019	d.d. 15-05-2019: Hierover hebben we contact gelegd met de accounthouder van de provincie. Zij zijn hiermee aan de slag. Wij informeren u over de voortgang.	RO

2018-47	30-5-2018	Raad	Koers-de Graaf	Aanschaf GFT-containers: in juli 2018 zal een evaluatie worden gedaan.	Toezegging		Q3-2019	Onder toezegging 2018-033 is tevens gesproken over een tussentijdse evaluatie. Hierbij is nadrukkelijk gevraagd om informatie v.w.b. de hoeveelheden grondstoffen die opgehaald worden. De containers worden in januari 2019 uitgezet en verstrekt. Een evaluatie levert pas bruikbare inzichten op na een enige tijd van plaatsing. De resultaten van een tussentijdse evaluatie zullen in het derde kwartaal van 2019 aan de raad kenbaar worden gemaakt. d.d. 14-01-2019: In de vergadering van de commissie Ruimte d.d. 03-12-2018. is deze toezegging herhaald en aangegeven dat er een evaluatie van de afvalinzameling zal plaatsvinden.	BOR
2018-60	20-6-2018	Ruimte	Van Dellen	Indien er meer bekend is over de definitieve plannen ten aanzien van het oude gemeentehuis zal de raad hierin meegenomen worden.	Toezegging		Q4-2018 Q3-2019 Doorlopend	Er zijn nog geen definitieve plannen voor het deel dat niet is vergund. Er is begin dit jaar een omgevingsvergunning verleend voor een casco verbouwing en concreet voor de 20 woningen. Voor het overige deel (de winkelruimte, horeca en het deel wat de gemeente zal huren) heeft nog geen concrete planvorming plaatsgevonden. De gemeente zal een deel van het pand huren tbv fietsenstalling, openbare toiletten en ruimte voor marktmeester, evenementen. Bekend is wel waar deze ruimtes komen, maar de verdere uitwerking van het te huren deel wordt nu opgepakt. Eigenaar pand heeft oriënterende gesprekken gevoerd met potentiële huurders winkelruimte en horeca, maar dat is nog niet concreet. Planning is dat medio 2020 de verbouw is afgerond. d.d. 27-02-2019 Dit is een lopend proces van een particuliere ontwikkelaar. We hebben geen invloed op het proces. De raad wordt bij nieuwe ontwikkelingen op de hoogte gehouden. d.d. 25-03-2019: Er zijn geen nieuwe ontwikkelingen te melden. d.d. 20-05-2019: Zie ook toezeggingen 2019-05 en 2019-012.	RO
2018-73	4-7-2018	Raad	Van Dellen	Kadernota: College wordt opgedragen om in begrotingsjaar 2019 2020 te komen met een subsidieregister, vergelijkbaar met die van de Provincie en een aantal (buur)gemeenten	Motie/toezegging		okt-19	Dit wordt uitgevoerd bij de jaarrekening 2018. d.d. 12-02-2019: In de betreffende motie wordt aangegeven in begrotingsjaar 2020.	MO
2018-77	12-9-2018 26-9-2018	Ruimte	Koers-de Graaf	Verkeersproblematiek Babberichseweg (proef snelheidsverlaging provinciale weg N348 tussen Eefde en Gorsel (van 80 naar 60 km) gedurende een half jaar (n.a.v. inspraak de heer R. Klein-penning)): - hierover navraag doen (waarom is de proef gedaan, uitkomst, precedentwerking) en te kijken naar de mogelijkheden (in overleg met de Provincie) om aan te haken - stand van zaken MER: in de commissie-vergadering van 3 oktober zal bij de mededelingen hierop teruggekomen worden <u>Motie:</u> - Zo spoedig mogelijk in contact te treden met de provincie Gelderland om op dit traject een "proef snelheidsverlaging" te starten en te laten uitvoeren. - De raad periodiek op de hoogte te brengen van de voortgang en (tussen)resultaten	Toezegging Motie		Ok-18 Mei 2019	D.d. 26-09-2018 Motie in de raad aangenomen n.a.v. eerdere toezegging. Er is contact hierover gelegd met de provincie. Er is nog geen inhoudelijke reactie ontvangen. D.d. 07-03-2019: In april 2019 zal een RIB over het onderwerp Babberichseweg worden verzonden. T.a.v. de MER: Er is een Plan van Aanpak opgesteld voor het proces. Deze is ambtelijk akkoord en wordt voorgelegd aan de bestuurders van de provincie en de gemeente. Vervolgens kan het proces (onderzoeken) verder uitgewerkt worden. d.d. 15-05-2019: De motie is uitgevoerd. Hierover bent u middels RIB 2019-048 nader geïnformeerd. We verwachten u snel te kunnen informeren over het plan van aanpak MER en de besluitvorming hierover. We zullen dit doen middels een RIB, waarna ook de toezegging is afgedaan.	RO

2018-84	26-9-2018	Raad	Van Riswijk	Interne klachtenregeling gemeente Zevenaar 2018: na een jaar zal de interne klachtenregeling in zijn geheel geëvalueerd worden om te kijken of dit naar tevreden is van zowel indieners van klachten en van medewerkers	Toezegging		Q4 2019		BV
2018-85	26-9-2018	Raad	Van Riswijk	Motie mediation (interne klachtenregeling): bij het inzetten van mediation uitsluitend gebruik maken van gecertificeerde externe mediators.	Motie		Q4 2019		BV
2018-89	14-11-2018	Ruimte	Koers-de Graaf	Burgerbrief d.d. 17 juli 2018 inzake veiligheid. Huvenersweide/snelrijdsroute: N.a.v. behandeling in commissie 14-11-2018: - de suggestie van Sociaal Zevenaar om voor de snelrijdsroute Huvenersweide Veilig Verkeer Nederland (VVN) een quickscan te laten uitvoeren meenemen naar de VVN. - ambtenaren van de gemeente Zevenaar zullen met inwoners en de insprekers op dit agendapunt gaan kijken naar evt. mogelijkheden/maatregelen om de grootste zorgen weg te nemen waarbij ook overige onveilige plekken t.a.v. de (toekomstige) snelrijdsroutes worden meegenomen (bijv. Platanenlaan (oversteek school), Ringbaan Zuid, oversteek spoorovergang Stationsplein). - de portefeuillehouder kijkt naar de suggestie van Sociaal Zevenaar om iets op de gemeentelijke website te vermelden over de snelrijdsroutes (wettelijke beperkingen etc.)	Toezegging	Afgedaan	Nov. 2018 Q2 2019	Nb. In de raadsvergadering van 26 september 2018 is op verzoek van de fractie van D66 deze brief geagendeerd voor de commissie Ruimte van 14 november 2018. Griffie: D.d. 14 november 2018 is het onderwerp aangevuld met toezeggingen van college. D.d. 11-03-2019: Momenteel worden er verschillende maatregelen uitgevoerd ter plaatse van Platanenlaan, Eikenbaan en Huvenersweide. Maatregelen zijn in overleg met bewoners en VVN besproken. d.d. 20-05-2019: De toegezegde acties zijn uitgevoerd en de maatregelen genomen. Hiermee is deze toezegging afgedaan.	RO
2018-99	3-10-2018	Ruimte	Koers-de Graaf	Voor wat betreft het ontbreken van een busverbinding vanuit Zevenaar richting Arnhem op zondag nagaan of dit inderdaad het geval is en zo ja, of hierin verandering kan komen	Toezegging		p.m.	De dienstregeling van lijn 60 toont aan dat de bus op zondag rijdt van Arnhem tot aan de halte 'Duiven, Dorp'. Er is contact opgenomen met Breng, maar een inhoudelijke reactie ligt nog niet voor. De reactie van Connexxion is als volgt: De route van lijn 60 op zondag is in december 2015 ingekort en sindsdien rijdt lijn 60 op zondag niet meer tussen Duiven, Dorp en Zevenaar. Het aantal reizigers tussen Duiven en Zevenaar op zondag is te laag en daardoor niet rendabel om een lijndienst te laten rijden. Bijkomende redenen: * door het traject Duiven — Zevenaar te schrappen konden de lijnen 60 en 62 op zondag gezamenlijk een halfuurdienst bieden tussen Duiven en Arnhem. Iets wat tot die tijd niet mogelijk was gegeven de langere rijtijd van lijn 60 tot dan. * Zevenaar heeft een station waarmee reizigers een goed alternatief hebben voor de verbinding met Arnhem. Hiermee is deze toezegging afgedaan.	RO
2018-103	24-10-2018	Raad	Van Dellen	Voortgangsrapportage: afname bijdrage stortplaats Zweekhorst en het incasseren van de gefactureerde vergoedingen: de raad op de hoogte houden van de voortgang en de uitkomst van de gesprekken.	Toezegging		Q2 2019	Ten behoeve van de raad van 8 mei 2019 is in de beantwoording van schriftelijke vragen ter mondelinge beantwoording een stand van zaken gegeven. Daarnaast zijn op 17 mei 2019 de nog resterende openstaande vragen beantwoord. We zullen u blijven informeren over de voortgang en zien dit als doorlopende werkspraak, waardoor deze toezegging kan worden afgevoerd van de rappelijst.	RO

2018-107	24-10-2018	Raad	Koers-de Graaf	Motie verbreden A12: 1. In contact treden met de gemeentebesturen van de Liemerse en Achterhoekse gemeenten om gezamenlijk te streven naar een ondertekende verklaring waarin een ultieme poging wordt gedaan en gevraagd wordt aan Provincie en Rijk: - te kijken wat er in de periode tot 2022 verkeerstechnisch mogelijk is om de situatie te verbeteren - versneld de A12 tussen Westervoort en knooppunt Oud-Dijk te verbreden 2. De raad op de hoogte brengen van de voortgang en resultaten.	Motie		Dec-2018 Medio 2019	D.d. 12-03-2019: Er is contact gelegd met de buurgemeenten met een verzoek tot het treffen van maatregelen om de fileproblematiek te beperken en om hiervoor gezamenlijk een brief op te stellen. Separaat wordt ambtelijk overleg gevoerd met Rijkswaterstaat over te nemen maatregelen tegen de file. d.d. 16-05-2019: De brief is mede namens de buurgemeenten verzonden aan de minister. Separaat wordt ambtelijk overleg gevoerd met RWS en de regio om maatregelen te nemen tegen de fileproblematiek. Een afschrift is separaat aan uw raad verstuurd d.d. 23-05-2019.	RO
2018-108	7-11-2018	Raad	Koers-de Graaf	Er komt een RIB over participatierondes bij zonnevelden.	Toezegging		Q3 2019	d.d. 25-03-2019: Vanwege landelijke en regionale ontwikkelingen i.h.k.v. de Regionale Energie Strategie en lokale ontwikkelingen (aangevraagde initiatieven t.b.v. grootschalige duurzame opwekking van energie) zal het college een mogelijk vervolg uitwerken. De voorbereiding hiervan is ambtelijk gestart.	RO
2018-111a	7-11-2018	Raad	Winters	Motie harmonisatie en actualisatie groenuitgifte-beleid: 1. het huidige uitgiftebeleid harmoniseren en actualiseren. 2. bewoners betrekken bij het ontwikkelen van dit nieuwe beleid. 3. inventariseren welke (rest) stroken/gronden die in het verleden in gebruik zijn gegeven, maar (nog) niet verkocht alsnog in aanmerking komen voor verkoop.	Motie		Q2-2019 Q3 2019	D.d. 04-03-2019: Wij nemen uw motie mee in het nieuwe groenstrokenbeleid. Het groenstrokenbeleid zal worden vastgesteld door het college en u zal middels een RIB worden geïnformeerd. Inmiddels hebben wij gesproken met de dorpsraden en deze input zal worden meegenomen in het nieuwe beleid.	BOR
2018-111b	7-11-2018	Raad	Koers-de Graaf	Motie discussievoorstel laadpalen voor elektrische auto's: een (discussie)voorstel voor laten bereiden die meer (particuliere) laadpalen in de wijken, dorpen en openbare parkeergelegenheden mogelijk maakt.	Motie		Q2 2019	d.d. 14-02-2019 De gemeente Zevenaar doet mee aan de nieuwe provinciale concessie 2018 - 2020. Onderdeel van deze concessie is de mogelijkheid om (naast aanvragen van particulieren) laadpalen op strategisch plekken te plaatsen. Het onderzoek hiervoor loopt. d.d. 25-03-2019: Momenteel is het al mogelijk om laadpalen te plaatsen op meerdere locaties in de gemeente. De kernvraag uit de motie wordt in de uitvoeringspraktijk voor het plaatsen van laadpalen op verschillende locaties in de gemeente meegenomen. Het college zal de raad z.s.m. informeren over de afdoening van deze motie en daarbij beoordelen of een discussievoorstel gezien de huidige uitvoeringspraktijk nog van toegevoegde waarde is. d.d. 16-05-2019: We bereiden een RIB voor waarin de raad wordt geïnformeerd over de afdoening van deze motie.	RO

2018-113	7-11-2018	Raad	Van Dellen	Motie ondersteunen samengaan sportverenigingen: 1. plannen voor het samengaan van sportverenigingen actief ondersteunen 2. in 2019 de focus van de verenigingsverbinder/ combinatiefunctie ook te richten op het ondersteunen van sportverenigingen bij het behalen van efficiencywinst door actief de samenwerking te zoeken.	Motie		p.m.	Op 14 maart 2019 is een eerste bijeenkomst gepland met een aantal verenigingen. Naar aanleiding van deze bijeenkomst kan er een concrete planning worden gemaakt. d.d. 16-05-2019: Tijdens de bijeenkomst van 14 maart is iedere vereniging van de buitensport een verenigingsscan aangeboden. Inmiddels hebben de eerste individuele bijeenkomsten plaats gevonden. Na twee bijeenkomsten met het bestuur van de vereniging kan een rapportage worden opgesteld. Deze rapportage zal inzicht geven in de sterktes en zwaktes van de vereniging. Aan de hand van de verenigingsscans en de verkennende gesprekken met gemeente, wordt een overall rapportage opgesteld. Deze rapportage wordt toegelicht op een gezamenlijke avond.	MO
2018-114	7-11-2018	Raad	Van Loon	Motie ambulant jongerenwerk: 1. samen met het jongerenwerk binnen de gemeente Zevenaar het gesprek aangaan over het benodigde aantal fte voor ambulant jongerenwerk 2. met voorstellen komen bij de kadernota 2019/2023 om ambulant jongerenwerk binnen de gemeente Zevenaar blijvend te borgen 3. in deze voorstellen meetpunten meenemen die de controlerende rol van de raad verder ondersteunen	Motie		Q2-2019 Q3 2019	Met Caleidoz is afgesproken om dit onderwerp mee te nemen in hun prestatie-afspraken 2019. Dit betekent dat eerst onderzocht wordt of er behoefte is aan uitbreiding van het ambulant jongerenwerk en als dat het geval is zij hier een opdracht voor krijgen. De prestatieafspraken worden besproken tijdens het bestuurlijk overleg in Q1. d.d. 12-03-2019: Met Caleidoz is afgesproken in 2019 te onderzoeken of er behoefte is aan uitbreiding van het straatwerk, en met welk doel en voor welke doelgroep. We verwachten in Q3 2019 meer te weten over de uitkomsten van het onderzoek. Mogelijk dat dit dan onderdeel wordt van de prestatieafspraken 2020. Zodra er meer duidelijk bestaat zullen wij u hierover informeren.	MO
2018-115	7-11-2018	Raad	Koers-de Graaf	Motie duurzaamheidsparagraaf bij alle raadsvoorstellen: 1. bij ieder voorstel dat aan de raad wordt voorgelegd een duidelijke duurzaamheids-paragraaf toevoegen 2. in de voortgangsrapportage als kengetal ook het percentage duurzame energie van de organisatie opnemen; 3. met de raad in maart 2019, of zoveel eerder als mogelijk, bespreken op welke wijze en met welke parameters vanaf april 2019 invulling wordt gegeven aan een klimaatparagraaf bij alle raadsvoorstellen.	Motie		Q3 2019	Voor onderdeel 1 is de duurzaamheidsparagraaf toegevoegd aan het format raadsvoorstel/raadsbesluit. Hierover heeft de wethouder in de commissie ruimte d.d. 13-02-2019 mededeling gedaan. Daarmee is onderdeel 1 van de motie afgedaan. Voor onderdeel 2 en 3 zijn we met een adviesbureau in gesprek om te onderzoeken op welke wijze we dit kunnen realiseren. Hier zal in Q3 meer duidelijkheid over komen.	RO
2018-116	7-11-2018	Raad	Koers-de Graaf	Motie aanpassing planning Edisonstraat: 1. met inachtneming van de overwegingen uit de motie de planvorming en uitvoering voor de Edisonstraat een hogere prioriteit geven en qua uitvoering in ieder geval naar voren schuiven, waar-bij uitgegaan moet worden van afronding van de werkzaamheden (ruim) voor openstelling FOZ 2. de raad informeren over de bijgestelde planning en de mogelijkheden daartoe.	Motie		p.m. Medio 2019	D.d. 12-03-2019: Er loopt een variantenstudie voor de doortrekking van de Edisonstraat naar de Hunneveldweg. Daarin wordt ook de positie/locatie van SDZZ meegenomen. Medio 2019 zal een gesprek plaatsvinden met SDZZ en de omgeving. Besluitvorming in het college over de inrichting en voorkeuren is voorzien voor eind 2019. d.d. 16-05-2019: Er zijn geen nieuwe ontwikkelingen te melden.	RO

2018-118	14-11-2018	Ruimte	Koers-de Graaf	A15/A12: De urgentie van het doen van aanvullende maatregelen om de verkeersdruk op de A12 te verminderen (o.a. verbreden A12) nogmaals onder de aandacht brengen van Rijkswaterstaat en de Provincie in de vergadering van het BOGG (Bestuurlijk Overleg Grondgebonden Gemeenten, Waterschappen en Provincie) van 10 december 2018.	Toezegging	Afgedaan	p.m. Juni 2019	D.d. 12-03-2019: N.a.v. de uitkomsten van het regionaal overleg zal dit, indien nodig, in het volgend BOGG worden ingebracht. D.d. 16-05-2019: Deze toezegging is reeds uitgevoerd en kan worden afgedaan. Zie ook motie 2018-107.	RO
2018-125	28-11-2018	Raad	Van Riswijk	Motie gemeentewapens in raadzaal: alle beschikbare (oude) gemeentewapens van de voormalige gemeenten waaruit de huidige gemeente Zevenaar bestaat ophangen in bijvoorbeeld de raadzaal (of andere locatie)	Motie		Q4 2019	Deze wens wordt meegenomen bij de ontwikkeling van Hal 12.	IB/MO
2018-126	28-11-2018	Raad	Van Dellen	Motie-verzoek om discussie in zet lage OZB-tarief voor verenigingen: 1. met de raad in discussie gaan over het aanpassen van de OZB-verordening van de gemeente om sportclubs-scoutingverenigingen, schutters-verenigingen, dorps- en buurthuizen en andere ANBI en SBBI's onder het lage OZB-tarief te brengen 2. in de discussie de herijking van het subsidiebeleid en de motie van 21 maart 2018 (OZB sociaal-cultureel verenigingen) betrekken. Nb. daarbij de financiële consequenties van tevoren in beeld brengen, zodat deze meegenomen kunnen worden in de discussie.	Motie/toezegging	9-5-2019	Q2-2019	De discussie OZB-tarief voor verenigingen wordt meegenomen bij de besluitvorming rondom het nieuwe subsidiebeleid. We hebben dit gepland in het 2e kwartaal van 2019. Eventuele wijzigingen van de verordening volgend in het 4e kwartaal. De financiële consequenties zijn reeds in beeld gebracht d.m.v. RIB 2018-118. In RIB 2019-049 informatie aangedragen t.b.v. raadsdiscussie in zet lage OZB-tarief voor verenigingen. Motie is hiermee afgedaan.	MO/IB
2018-127	28-11-2018	Raad	Van Loon	Mantelzorgcompliment 2018: het voorstel van het college is om voor 2018 voor het bedrag van € 75.000,00 (de helft van het totale budget) dezelfde systematiek uit te voeren zoals deze de voorgaande jaren in de voormalige gemeente Zevenaar is toegepast. Mensen kunnen zich hiervoor opgeven waarbij het bedrag verdeeld wordt met een maximum van € 200,00. De uitwerking van het voorstel van het college ten aanzien van het mantelzorgcompliment 2018 zal in het 1e kwartaal van 2019 plaatsvinden.	Toezegging	Afgedaan	Q1-2019	In voorbereiding, uitvoering wordt afgerond eind maart 2019. 17-05-2019: De uitwerking is inmiddels afgerond. Deze toezegging is daarmee afgedaan.	MO

2018-129	22-10-2018 14-11-2018	Ruimte	Winters	Vestiging metaalrecyclebedrijf op bedrijvenpark 7Poort in relatie tot realisatie Fashion Outlet Zevenaar: * cie. Ruimte 22/10: college komt nog terug op een aantal aspecten waaronder positie gemeente t.a.v. de grond en de datum van het collegebesluit * cie. Ruimte 14/11: er wordt (samen met het Parkmanagement en de firma Van Os) serieus gekeken naar de verplaatsing van de firma Van Os naar een alternatieve locatie met daarbij de kanttekening dat de vergunningverlening en de wetgeving en alles wat daarom heen speelt gerespecteerd moet worden.	Toezegging		Lopend proces	d.d. 27-02-2019 Geen nieuwe ontwikkelingen te melden. D.d. 15-05-2019 De betrokkenen willen meewerken met verplaatsing. Besluitvorming door college en raad wordt voorbereid. Na besluitvorming kunnen betrokken een aanvraag omgevingsvergunning indienen.	RO/VTH
2018-138	19-12-2018	Raad	Van Loon	VNG Ledenbrief 18/080-75 jaar-vrijheid	Lijst-inge- komen- stukken (Lijst i.s.: ter- afdoening in handen- stellen college- reactie college- worden ter kennis- gebracht van de- raad)	Afgedaan	Q2 2019	De gemeente Westervoort voert namens de Liemers gesprekken met de Achterhoek over het aansluiten bij dit programma. Het college bekijkt in 2019 wat er nodig is om tot een goed programma te komen. D.d. 04-03-2019 Op 13 februari 2019 heeft een bijeenkomst met de Liemerse verenigingen en organisaties plaatsgevonden. Er wordt een concretere planning gemaakt. d.d. 16-05-2019: Er heeft in navolging van 13 februari 2019 ook nog een bijeenkomst voor culturele organisaties in Duiven plaats gevonden. Initiatieven kunnen bij Bert Frölich in gediend worden tot 1 juni 2019. Er wordt nog een bestuurlijk overleg verwacht op korte termijn tussen gedeputeerde Provincie, bestuurlijke trekker Liemers, ambtelijk trekker Liemers en coördinator Gemeente Doetinchem om te kijken waar mogelijkheden liggen voor de Liemers om de "75 jaar-vrijheid" als Liemers zelf op te pakken. De in handen van het college gestelde VNG-brief beschouwen we als afgedaan. Wij houden u op de hoogte over de voorbereidingen en ontwikkelingen rondom 75 jaar-vrijheid.	BV/MO

Rappellijst 2019 Gemeente Zevenaar

2019-4	16-1-2019	Ruimte	Koers-de Graaf	Het college gaat na bij Stadt Emmerich of er voldoende parkeerplaatsen komen bij het treinstation Elten	Toezegging	Afgedaan	apr-19	d.d. 15-05-2019: Er is voldoende parkeergelegenheid gerealiseerd.	RO
2019-5	16-1-2019	Ruimte	Winters	De nieuwsbrieven ten aanzien van ontwikkelingen rondom het oude gemeentehuis zullen in het vervolg onder de aandacht van de raad gebracht worden.	Toezegging		Lopend proces	D.d. 04-03-2019: Zie ook toezeggingen 2018-60 en 2019-012.	RO
2019-7	30-1-2019	Raad	Van Riswijk	De portefeuillehouder zegt toe dat als het duidelijk is op welke termijn een voorstel ten aanzien van een gewijzigde governance structuur voor de SDL zal worden voorgelegd, de raad daarover wordt geïnformeerd.	Toezegging		Q2 2019		STAF
2019-8	30-1-2019	Raad	Van Riswijk	Verbonden partijen: de portefeuillehouder zegt toe dat de risicoanalyse zo snel mogelijk zal plaatsvinden en het college met de raad zal spreken over de gevolgen die de uitkomsten van de analyse heeft voor de toezichtsarrangementen.	Toezegging		Q2 2019		STAF

2019-10	13-2-2019	Ruimte	Winters	Het definitieve plan inzake planontwikkeling Kerkstraat en ontsluiting woonpark BAT wordt via een voorstel aan de raad voorgelegd.	Toezegging		Q4 2019		BOR/RO
2019-12	13-2-2019	Ruimte	Winters	Verbouw voormalige gemeentehuis Zevenaar: de wethouder zegt toe dat de raad voortaan via de nieuwsbrief van Solidiam op de hoogte zal worden gehouden over de voortgang.	Toezegging		Lopend proces	Griffie 28-2: deze toezegging kan van de lijst af zodra de eerste nieuwsbrief is ontvangen. D.d. 04-03-2019 Deze toezegging is gelijkluidend aan toezegging 2019-05. D.d. 25-03-2019: Er zijn sinds het doen van deze toezegging geen nieuwsbrieven verschenen. d.d. 20-05-2019: Er is geen nieuwsbrief verschenen, maar de ontwikkelaar heeft aangegeven de werkzaamheden te gaan hervatten.	RO
2019-13	13-2-2019	Ruimte	Koers-de Graaf	Ontwikkelingen Elten / station: zij zegt toe de raad op de hoogte van de ontwikkelingen te houden.	Toezegging	Afgedaan	mei-19	d.d. 15-5-2019: Als er ontwikkelingen zijn zal het college de raad informeren. Dit is een reguliere werkafspraken, daarmee is deze toezegging afgedaan.	RO
2019-14	27-2-2019	Raad	Winters	Ten aanzien van de ontwikkeling van de bestemming locatie Vestersbos, geeft de portefeuillehouder aan dat er aansluiting wordt gezocht bij het nieuwe IHP, dat wordt in 2019 verwacht. Hij zegt daarbij toe binnenkort een nauwgezette planning voor de ontwikkeling van de locatie Vestersbos toe te sturen aan de raad.	Toezegging		mei-19	16-05-2019: Dit onderwerp wordt integraal opgepakt vanuit ruimtelijk en maatschappelijk perspectief. Wij streven voor de raad van juni deze info aan te leveren.	MO/RO
2019-15	27-2-2019	Raad	Koers-de Graaf	De fractie van het CDA en de SP stellen aanvullende vragen over wat de definitie is van een laagvliegrou-ten of in de definitie van overlast bij vliegroutes van 5000 voet boven het gebied alleen gesproken wordt over geluid of dat zaken als ultrafijnstof hier ook in mee worden genomen. Er wordt toegezegd dat deze beantwoording schriftelijk wordt aangeleverd.	Toezegging	Afgedaan	mei-19	d.d. 16-05-2019 De uitvliegrou-ten van Lelystad Airport bevindt zich tussen de 6000 en 10000 voet. Het luchtruimgebied tussen de 6000 en 10000 voet wordt bestempeld als laagvliegrou-ten. Voor dit luchtruimgebied is het momenteel onduidelijk op welke wijze en wanneer het laagvliegen wordt opgelost en tot welke effecten dit gaat leiden. De zienswijze Gelderese Partijen vraagt om duidelijk en borging van afspraken over o.a. de luchtruimherziening voor opening van Lelystad Airport.	RO
2019-17	18-3-2019	Ruimte	Winters	Burgerbrief VvE Kerkstraat 28 inzake situatie Kerkstraat in relatie tot BAT locatie Hal 12: het gespreksverslag van 11 maart jl. verstrekken en met een totaal overall plaatje van de verkeersplannen (inclusief parkeren) in de commissie terugkomen	Toezegging	Afgedaan		d.d. 14-05-2019 Het verslag is reeds opgestuurd naar de bewoners van de Kerkstraat en aan de raad. Het totaal overall plaatje wordt geleverd bij de "verkeersvisie". Daarnaast komt het totaalplaatje van de Kerkstraat en voorterrein terug naar de raad bij het voorstel om kredietverstrekking.	RO
2019-18	18-3-2019	Ruimte	Koers-de Graaf/Winters	Veilige fietsroute van Spijk naar Lobith (n.a.v. inspraak): - nagaan welke werkzaamheden er op korte termijn gedaan kunnen worden om de weg verder te verbeteren. - de kredietaanvraag voor het realiseren van een mooi fietspad komt terug in de raad - punt wordt meegenomen naar het bestuurlijk overleg overnachtingshaven om te proberen daar waar mogelijk de realisatie van het fietspad naar voren te halen, waarbij de commissie hiervan op de hoogte zal worden gebracht (Winters)	Toezegging		Q3 2019		RO/BOR
2019-19	18-3-2019	Ruimte	Koers-de Graaf	Aanbesteding doelgroepenvervoer 2020: inzicht verstrekken in de derving van de subsidiegelden WMO	Toezegging		Q3 2019		MO

2019-22	18-3-2019	Ruimte	Koers-de Graaf	Commissie meenemen in de stand van zaken ten aanzien van de windmolens Duiven	Toezegging		Doorlopend	d.d. 15-05-2019: Momenteel worden ambtelijke voorbereidingen getroffen om te komen tot een advies aan het college inzake standpuntbepaling t.a.v. windmolens op onze gemeentegrenzen (momenteel actueel in Duiven en Lingewaard). We verwachten in agendering van dit onderwerp in juni in het college.	RO
2019-24	3-4-2019	Raad	Van Dellen	Schriftelijke vragen CDA inzake zorgplicht grondwater: nagegaan zal worden of men al bezig is en of er al grondwater onttrokken wordt en hoe dit dan gemonitord wordt en daarbij een inventarisatie doen naar het aantal bouwputten die er zijn om gratis zonder vergunning grondwater te onttrekken (kan schriftelijk)	Toezegging		Q3 2019		BOR
2019-25	3-4-2019	Raad	Van Dellen/Elfrir	Schriftelijke vragen VVD marketing en communicatiestrategie 7Poort 2016-2018: - overzicht verstrekken van de kosten die voor het plan gemaakt zijn met daarbij de budgetten die de raad goedgekeurd heeft (Van Dellen) - de brief van EMZ (Emmerich, Montferland en Zevenaar) met bijlagen naar de Provincie inzake het onderzoek grensoverschrijdend knooppunt t.a.v. de logistiek aan de raad verstrekken (Elfrink)	Toezegging		Q3 2019	d.d. 16-05-2019: De brief aan de provincie namens EMZ is ter kennisname aan de raad verzonden.	RO
2019-27	3-4-2019	Raad	Koers-de Graaf	Aanbesteding doelgroepenvervoer (BVO DRAN): - raad wordt geïnformeerd over de werkelijke kosten over 2016 en 2017 en wat dit voor de gemeente betekent - nagekeken wordt wat het verschil is tussen het uittreden uit een Gemeenschappelijke Regeling en het uittreden uit een aanbesteding (termijn?) (vraag Lokaal Belang) - in de loop van het jaar onderzoek doen (parallel traject) wat uittreding betekent voor de gemeente waarbij inzicht wordt gegeven in de verkeersstromen en hoeveel mensen er gebruik maken van welk doelgroepenvervoer)	Toezegging		Q3 2019		MO
2019-28	3-4-2019	Raad	Van Riswijk	Lijstje met maatregelen duurzaamheid Politie Oost Nederland ter beschikking stellen aan de raad	Toezegging		Q3 2019		BV
2019-29	3-4-2019	Raad	Van Loon	Naamgeving Hal 12: de partners verzoeken om opnieuw met de raad het gesprek aan te gaan over de naamgeving om te komen tot een gezamenlijk gedragen proces met als doel tot besluitvorming te komen waarin een ieder zich kan vinden en de uitkomst hiervan kan accepteren	Toezegging		Q3 2019		MO/Project

2019-33	8-5-2019	Raad	Van Loon	Schriftelijke vraag Lokaal Belang procedure kunstwerken voormalig gemeentehuis: er komt nog via een raadsinformatiebrief nadere informatie van het college over de verdere procedure kunstwerken voormalig gemeentehuis	Toezegging		Q3 2019	16-05-2019: In raadsinformatiebrief 2019-36 is het vervolg van de procedure voor het afstoten van een deel van de kunstcollectie geschetst. Er worden twee stappen gezet: 1) het informeren van de betrokken kunstenaars en 2) het onderzoeken of de kunstwerken elders in Zevenaar publiek toegankelijk gemaakt kunnen worden. Zodra deze stappen zijn gezet brengen we de raad op de hoogte van de uitkomsten hiervan via een raadsinformatiebrief.	MO
2019-34	8-5-2019	Raad	Koers-de Graaf	Schriftelijke vraag VVD MER onderzoek Witte Kruis en N336: er komt nog een RIB inzake het plan van aanpak (na vaststelling door Provincie)	Toezegging		Q2 2019	21-05-2019: In mei zal het college besluiten over het plan van aanpak MER en deze zal middels een RIB aan de raad worden verzonden.	RO
2019-35	8-5-2019	Raad	Koers-de Graaf	Schriftelijke vraag VVD grondgebonden zonnepanelen eigen tuin: hierover komt nog een terugkoppeling in de commissie Ruimte (wat doen we hiermee/nieuw beleid)	Toezegging		Q4 2019	16-5-2019: Tijdens de raadsvergadering van 8 mei 2019 is door wethouder Koers aangegeven dat terzake nadere voorstellen volgen over leges en aanpassing van regelgeving.	RO
2019-36	8-5-2019	Raad	Koers-de Graaf	Schriftelijke vraag Lokaal Belang inzake status opbrengsten stortplaats-Doesburgseweg (Zweekhorst): de exacte cijfers worden nog nagezonden en de raad wordt op de hoogte gehouden van de uitkomst van het gesprek met de Zweekhorst op 14 mei a.s.	Toezegging	Afgedaan	Q2 2019	De vragen zijn schriftelijk beantwoord op 17-05-2019 en daarmee is deze toezegging afgedaan.	RO
2019-37	8-5-2019	Raad	Van Loon	Schriftelijke vraag PvdA, SP en VVD inzake stand van zaken school Spijk: de raad wordt op de hoogte gehouden van de uitkomsten van de gesprekken in juni met de 3 partijen en met SAS.	Toezegging		Q3 2019	16-05-2019: De betreffende gesprekken vinden plaats in juni. Daarna zullen wij u over de uitkomsten informeren.	MO
2019-38	8-5-2019	Raad	Koers-de Graaf	Raadsinformatiebrieven inzake verslagen Dagelijks Bestuur RDL (lijst ingekomen stukken): er komt nog een schriftelijk antwoord op de vraag van Lokaal Belang wie hier over gaat (de keuze voor 1 of 2 aanbestedingsstations): college, raad of de RDL?	Toezegging	Afgedaan	Q2 2019	De vragen zijn schriftelijk beantwoord via separaat antwoord op Toezegging 2019-038 d.d. 23-05-2019.	BOR
2019-39	8-5-2019	Raad	Van Loon	Geheimhouding accountantsrapport lokale omroep Favoriet RTV: - College stuurt nog naar de raad de precieze artikelen in de gemeentewet waarop de geheimhouding gebaseerd is. - College gaat na of PBO uitspraak heeft gedaan over status bestuur.	Toezegging		Q2 2019		MO
2019-40	8-5-2019	Raad	Van Loon	Motie tekorten sociaal domein (actie griffie): 1. Een afschrift van deze motie te versturen aan de fracties van de Tweede Kamer der Staten-Generaal; 2. Deze motie te delen met de gemeenteraden van regio-eentraal Gelderland met de vraag om een gelijkluidend verzoek naar het Rijk te sturen en daarmee een sterk signaal af te geven vanuit de regio	Motie	Afgedaan	mei-19	Motie is d.d. 13 mei 2019 afgedaan	Griffie

Commissie Ruimte 2018–2022

Dossiernummer	1579
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	19 juni 2019
Agendapunt	5
Omschrijving	Raadsvoorstel verzakking van en scheurvorming aan woningen in Zevenaar als gevolg van de droogte in 2018 (Z/19/328890)

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Ruimte 2018–2022	19 juni 2019

Toelichting

tbv Raad juli 2019

*Z0346489D

2C*

Raadsvoorstel

Z/19/328890 INT/19/900245

Onderwerp	Verzakking van en scheurvorming aan woningen in Zevenaar als gevolg van de droogte in 2018
Zaaknummer	Z/19/328890
Documentnummer	INT/19/900245
Portefeuillehouder	Nanne van Dellen
Portefeuille	coördinerend voor verzakkingenproblematiek
Behandelend ambtenaar/afdeling	Hans Bosch/Staf
Telefoon	0316-595615
E-mail	h.bosch@zevenaar.nl

1. Samenvatting

In en na de zomer van 2018 zijn veel huizenbezitters in Zevenaar geconfronteerd met scheurvorming in en verzakking van hun woning. De oorzaak van deze schade ligt in de langdurige periode van extreme droogte. Als gevolg daarvan is de kleibodem onder de woning droog gevallen en ingeklonken en is de fundering verzakt. De betrokken inwoners hebben zich, met name via het actiecomité ZWIK 2.0, waarin zij zich grotendeels verenigd hebben, tot de gemeente gewend met de vraag op welke wijze wij hen kunnen ondersteunen. In een raadsmotie heeft de gemeenteraad op 7 november 2018 het college opgeroepen met de bewoners in gesprek te gaan, te onderzoeken op welke wijze ze ondersteund kunnen worden en hoe in de toekomst het verzakken van woningen zo veel mogelijk kan worden voorkomen. Met dit voorstel geeft het college aan hoe uitvoering aan de motie is gegeven en vraagt het budget aan de raad voor een pakket van maatregelen voor ondersteuning van de getroffen huizenbezitters en voor aanvullend onderzoek.

2. Raadsvoorstel

Wij stellen u voor om:

1. kennis nemen van de ondernomen stappen ter uitvoering van de raadsmotie van 7 november 2018;
2. in te stemmen met de voorstellen ter ondersteuning van getroffen inwoners en daarvoor een budget beschikbaar te stellen van € 125.000 en dit te onttrekken aan de algemene reserve.

3. Waarom naar de raad

Het college geeft met het raadsvoorstel aan op welke wijze uitvoering is gegeven aan een raadsmotie. De besluitvorming over de beschikbaarstelling van middelen berust op basis van het budgetrecht bij de gemeenteraad.

4. Doelstelling en beoogd resultaat

Met dit voorstel geeft het college aan hoe uitvoering aan de motie is gegeven en vraagt het budget aan de raad voor een pakket van maatregelen voor ondersteuning van de getroffen huizenbezitters en voor aanvullend onderzoek.

5. Argumenten en alternatieven

Argumenten

1.1. Zevenaar heeft een geschiedenis als het gaat om woningverzakkingen

De problematiek van verzakkende woningen is niet nieuw in Zevenaar. Ook in 2006, en al eerder in 1997, speelde deze problematiek. In opdracht van Zevenaar is naar aanleiding van de verzakkingen in 2006 uitvoerig onderzoek gedaan naar de mogelijke oorzaken van scheurvorming en verzakking van woningen. Na enkele deelonderzoeken is uitgebreid onderzoek uitgevoerd door Deltares in samenwerking met TU

Delft, Fugro en Alterra. In 2009 is het onderzoeksrapport verschenen. Dit onderzoek ziet de problematiek als een lokaal verschijnsel veroorzaakt door een (toen ook) uitzonderlijk droge zomer waardoor het vochtgehalte in de klei zo laag kon worden, dat er krimp optrad wat tot (verschil in) zetting en schade heeft geleid. Een aantal andere factoren, zoals de aanwezigheid van openbaar groen in de vorm van bomen en grote struiken, heeft dat effect versneld en mogelijk versterkt. Het verband met wijzigingen in de waterhuishouding, in de vorm van een gewijzigd peilbeheer, forse grondwateronttrekkingen en de aanleg van de Betuweroute kon niet worden aangetoond. In 2006 is een tijdelijke subsidieregeling in het leven geroepen als financiële ondersteuning voor gedupeerden ten behoeve van funderingsherstel. Daarnaast is indertijd eenmalig geld vrij gemaakt voor maatregelen aan de vegetatie met een mogelijk verband met verzakte woningen.

1.2 Bijna 200 meldingen van schade in 2018/2019

Vanaf de zomer van 2018 zijn ongeveer 200 meldingen van schade (scheurvorming/verzakking) aan woningen en andere bouwwerken ontvangen. Dit aantal is exclusief het aantal woningen in bezit van woningcorporaties. Alle gemelde woningen met schade zijn door de afdeling Vergunningen, Toezicht en Handhaving bezocht.

De meldingen zijn ingedeeld in de volgende categorieën:

- Categorie 1: onveilige situatie (meest zware schade);
- Categorie 2: verzakkingsschade, geen gevaar;
- Categorie 3: lichte scheurvorming, geen herstel nodig (mogelijk schade ook door andere oorzaak);
- Categorie 4: betreft schade aan bouwwerk niet in gebruik als woning (bijv. schuur of tuinmuur).

Alle meldingen zijn in de categorieën 2 t/m 4 ingedeeld. In geen van de gevallen is een onveilige situatie vastgesteld met een hoge urgentie voor herstel. Van alle meldingen is een dossier aangelegd met alle relevante informatie en foto's. In drie gevallen is de gemeente voor de geleden schade aansprakelijk gesteld. De afwikkeling daarvan is in handen gelegd van onze verzekeringsmaatschappij.

1.3 Gezamenlijke aanpak met Waterschap Rijn en IJssel en de gemeenten Duiven en Westervoort

Op het gebied van watertaken werken we nauw samen met het waterschap en de andere Liemerse gemeenten. We hebben ervoor gekozen ook in dit dossier zoveel mogelijk gezamenlijk op te trekken. Onze eerste gezamenlijke inspanning heeft zich met name gericht op een goede informatievoorziening voor de Liemerse inwoners. Dat heeft geresulteerd in een gezamenlijke flyer en een in samenwerking met ZWIK gehouden informatiebijeenkomst op 7 februari 2019.

1.4 Aandacht voor effect van grootschalige wateronttrekkingen gevraagd

De aandacht voor het dossier woningverzakkingen heeft ervoor gezorgd, dat ook met een kritische blik de verschillende vergunningprocedures voor grootschalige wateronttrekkingen in de gemeente is gevolgd. Onze zorg was dat deze onttrekkingen mogelijk een toenemend effect op de bodemdaling te weeg zouden brengen. Mede op basis van de ingebrachte zienswijzen van zowel de gemeente als ZWIK zijn voldoende waarborgen in de vergunningen ingebouwd om dit effect te voorkomen. Daarnaast heeft Rijkswaterstaat bekend gemaakt dat voor het aanleggen van de verdiepte ligging van de snelweg A15 tot de aansluiting op de snelweg A12 de toekomstige aannemer het grondwaterpeil niet mag verlagen. Om de aanleg toch mogelijk te maken wordt de verdiepte ligging gerealiseerd in een bouwkuip en worden passende maatregelen getroffen.

2.1 WOZ waarde voor woningen met verzakking wordt opnieuw gezien

Wij hebben besloten alle woningen, die zijn gemeld met verzakkingsschade, opnieuw te beoordelen voor de bepaling van de WOZ waarde. De eigenaren van deze woningen hebben daarom nog geen WOZ

beschikking en taxatieverslag ontvangen. De verwachting is dat deze eigenaren binnen een aantal weken over de WOZ waarde zullen worden geïnformeerd.

2.2 *Onderzoek naar leges voor herstelmaatregelen aan woningen*

Met ZWIK hebben we afgesproken, dat we nog nagaan of vergunningaanvragen of meldingen voor herstelmaatregelen aan woningen tegen gereduceerde legeskosten in behandeling kunnen worden genomen. Deze afspraak hebben we gemaakt, al hebben we daarbij wel aangetekend dat op voorhand de mogelijkheden op basis van de regelgeving niet groot lijken.

2.3 *Zevenaar kiest voor aanvullend pakket aan maatregelen*

De gesprekken met gedupeerde inwoners en het actiecomité ZWIK laten zien dat er een sterke behoefte is aan meer gemeentelijke ondersteuning dan de geboden informatievoorziening. Hoewel de gemeente niet aansprakelijk kan worden gehouden voor de geleden schade, menen wij anderzijds dat vanuit de zorgplicht voor de waterhuishouding in het gebied de inwoners ondersteuning kan worden geboden bij het oplossen van hun problemen en schadeherstel. Wij hebben daarbij nadrukkelijk aansluiting gezocht bij de wensen en behoeften van de gedupeerden, zoals blijkt uit de gesprekken met hen en ZWIK.

Dat pakket aan maatregelen zou kunnen bestaan uit:

a. Subsidie voor advisering door erkend bureau over de bodemsamenstelling, (funderings)constructie of herstel advies

Het voorstel is 50% van de gemaakte kosten te vergoeden met een maximum van € 250,00. De subsidie wordt ook met terugwerkende kracht beschikbaar gesteld voor al uitgevoerde onderzoeken, mits uitgevoerd na de droogteperiode in 2018 en met voldoende bewijsstukken kan worden aangetoond. Uitgaande van het aantal subsidieverzoeken van 100 is een bedrag benodigd van $100 \times € 250 = € 25000$.

b. Subsidie voor het afkoppelen van regenwaterafvoer en vergroening van de tuin

Wij stellen voor een subsidie beschikbaar te stellen voor het afkoppelen van regenpijpen van de riolering. Het schone regenwater wordt gescheiden van het afvalwater. Het regenwater wordt afgevoerd naar de tuin. Via de tuin kan het regenwater in de grond infiltreren.

In eerste instantie wordt voorgesteld deze subsidiemogelijkheid te beperken tot gemelde woningen in het voor verzakking gevoelig gebied. In het kader van maatregelen voortvloeiend uit het klimaatadaptatieplan kan het gebied later uitgebreid worden.

Het voorstel is een eenmalige bijdrage van maximaal € 250 beschikbaar te stellen. Ook hier wordt de subsidie ook met terugwerkende kracht beschikbaar gesteld voor al uitgevoerde werkzaamheden, mits uitgevoerd na de droogteperiode in 2018 en met voldoende bewijsstukken kan worden aangetoond. Bij een geraamd aantal subsidieverzoeken van 200 is een bedrag benodigd van maximaal € 50.000.

c. Nader onderzoek naar effect van vegetatie op woningverzakking en scheurvorming

In het verleden is een beperkt onderzoek uitgevoerd naar het effect van vegetatie (in de vorm van bomen, hagen en heesters) op krimp en zetting van kleibodems en als gevolg daarvan verzakking en scheurvorming. Er is behoefte aan dit onderzoek te updaten met de kennis en ervaring, die de afgelopen zomer is opgedaan en tevens welke maatregelen er genomen kunnen worden om het effect te mitigeren. De kosten van dit onderzoek worden geraamd op € 30.000.

d. Deelname aan Fonds Duurzaam Funderingsherstel

Er hebben gesprekken plaatsgevonden naar de mogelijkheden van het Fonds Duurzaam Funderingsherstel als financiering voor door gedupeerden te maken herstelkosten. Het fonds voorziet alleen in ondersteuning van gedupeerden, die geen gebruik kunnen maken van reguliere

financieringsbronnen vanwege een te lage woningwaarde of een te laag inkomen. Tijdens de informatiebijeenkomst zijn de aanwezigen uitgenodigd zich te melden als zij voor de herstelkosten in aanmerking willen komen voor financieringsmogelijkheden via het fonds. Tot op heden hebben zich geen geïnteresseerden gemeld. Dat maakt het in dit stadium niet nodig om ons bij het fonds aan te sluiten. In sommige gevallen kan de Stimuleringsregeling Toekomstbestendig Wonen Gelderland, gemeente Zevenaar worden ingezet voor funderingsherstel, indien althans de voorgestelde aanpassing van de verordening door de gemeenteraad wordt vastgesteld.

- e. Er is een Klimaatadaptatieplan in de maak
Samen met de Liemerse gemeenten Duiven en Westervoort en het waterschap Rijn en IJssel werkt Zevenaar aan een klimaatadaptatieplan voor de Liemers. Dit plan moet het gebied beter voorbereiden op de gevolgen van klimaatveranderingen, waaronder hitte en droogte, maar ook wateroverlast en overstromingen.

Alternatieven

Als alternatief voor het voorliggende voorstel kan besloten worden de inspanningen voor de gemeente te beperken tot de informatievoorziening aan de getroffen huizenbezitters en geen financiële ondersteuning te bieden, noch aanvullend onderzoek uit te voeren.

6. Hoe gaan we dat bereiken en is evaluatie nodig?

Na het raadsbesluit zullen wij met inachtneming van de geformuleerde randvoorwaarden, de gemaakte keuzes en het beschikbare budget de uitvoering ter hand nemen en u over de voortgang informeren.

7. Klimaat en duurzaamheid

De Liemerse gemeenten en het waterschap Rijn en IJssel werken samen aan een klimaatadaptatieplan, waarin strategieën en maatregelen worden geformuleerd, die de gevolgen van klimaatverandering moeten beperken.

8. Communicatie

Bij een positief besluit op ons voorstel zullen wij de financiële mogelijkheden voor de getroffen huizenbezitters uitgebreid communiceren. Wij informeren daarover het actiecomité ZWIK, versturen een persbericht en plaatsen een nieuwsbericht op de gemeentelijke website en Zevenaar Post en verspreiden dit via de social media kanalen Twitter en Facebook.

9. Kosten, baten en dekking

Voor de voorgestelde maatregelen is een eenmalig bedrag nodig van € 105.000. Daarnaast zijn er kosten gemaakt voor communicatie (brochure, informatiebijeenkomst), is er extra personele capaciteit ingezet voor de controles van de meldingen van schade en is ZWIK toegezegd dat een bijdrage in hun bestuurskosten zal worden overwogen. In totaal is daarom een bedrag nodig van € 125.000. Voor de dekking van dit bedrag wordt een beroep op de algemene reserve gedaan.

10. Bijlagen

Geen

Burgemeester en wethouders van Zevenaar

De secretaris
Michel Tromp

De burgemeester
Lucien van Riswijk

Raadsbesluit

Onderwerp	Verzakking van en scheurvorming aan woningen in Zevenaar als gevolg van de droogte in 2018
Zaaknummer	Z/19/328890
Documentnummer	INT/19/900245

De raad van de gemeente Zevenaar;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van Zevenaar;

gelet op artikel 189 van de Gemeentewet;

besluit:

1. kennis nemen van de ondernomen stappen ter uitvoering van de raadsmotie van 7 november 2018;
2. in te stemmen met de voorstellen ter ondersteuning van getroffen inwoners en daarvoor een budget beschikbaar te stellen van € 125.000 en dit te onttrekken aan de algemene reserve.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Zevenaar, gehouden op .

De griffier
E.M. Geldorp

De burgemeester
L.J.E.M. van Riswijk

Voorzitter, commissieleden,

Mijn naam is Frans de Hair, voorzitter van Zwik 2.0. Namens het bestuur en de vele gedupeerden spreek ik u toe. Dit betekent dat ik het woord voer namens minstens 200 gedupeerden, die zich sinds afgelopen zomer onprettig, en vaak ook onveilig voelen in hun eigen huis!

Echter, is er hoop ontstaan bij veel gedupeerden, toen u met een ruime meerderheid de motie M16 op 7 november 2018

aannam. Op basis daarvan zijn er veel gesprekken geweest tussen ons actiecomité, het Waterschap en de gemeente. Inmiddels staat de zomer voor de deur en het grondwaterpeil staat nog steeds niet zo hoog als deze voor de afgelopen zomer was. De onrust bij vele gedupeerden neemt daardoor toe. Het voorliggende voorstel neemt de onrust niet weg.

Er is weliswaar een aanzet gegeven de problematiek aan te pakken, maar zonder aanvullende maatregelen zullen de mensen in angst blijven zitten bij een hernieuwde droogteperiode. Het huidige voorstel dient dan ook absoluut nog nadere invulling en wel als volgt:

1. Gedupeerden zullen meer tegemoet dienen te worden gekomen. Het kan toch niet zo zijn, dat de regeling voor het afkoppelen van hemelwater, voor gedupeerden, een maximum kent van 250 euro, terwijl onze buurgemeente Montferland, en dat is niet de enige gemeente, die de problematiek van verzakkingen niet hebben, een maximum kent van 500 euro. Voorstel is dan ook het maximum te verhogen naar in ieder geval het bedrag van 500 euro.

2. Er wordt een bedrag van €30.000 gevraagd voor het verrichten van onderzoek naar het effect van vegetatie (in de vorm van bomen, hagen en heesters) op krimp en zetting van kleibodems en als gevolg daarvan verzakking en scheurvorming. Zwik 2.0 is ervan overtuigd dat er al heel veel onderzoeksresultaten liggen en pleit voor actie. Experts geven aan, dat de bomen een extra negatief effect kunnen hebben op de verzakkingen, zeer zeker als het grondwaterpeil een kritisch lage stand bereikt. Ons voorstel is dan ook dit bedrag van €30.000,- niet voor nieuw onderzoek in te zetten, maar nog dit jaar in actieve maatregelen.

3. Gedupeerden nemen momenteel maatregelen, waardoor legeskosten moeten worden gemaakt. Het college heeft aangegeven uit te zoeken of deze legeskosten kunnen worden gereduceerd. De gedupeerden wachten nog steeds op dit antwoord, en willen binnen korte tijd duidelijkheid hierover.

4. Er wordt gesproken over het Fonds Duurzaam Funderingsherstel. Aansluiting daarbij is in onze ogen momenteel zinloos gezien de lage rentestanden. Mensen steken zich met dit fonds alleen maar meer in de problemen. Er is echter

onvoldoende gekeken naar de eerdere regeling, die er in 2006 is geweest. Waarom komt de gemeente nu niet met deze regeling, terwijl er nog meer gedupeerden met nog hogere kosten dan destijds zitten?

5. Inzet bij het opstarten van Zwik 2.0, was en is onder andere, het voorkomen van droogteschade in de toekomst door het op peil houden dan wel verhogen van het grondwaterpeil. Zwik 2.0 mist nog steeds een plan om de verzakkingen in de toekomst te voorkomen. U heeft dit echter opgedragen aan het College, en daar wordt met dit voorstel nog niet aan voldaan. Wat zal er worden gedaan om de stand van het grondwaterpeil van voor de droge periode van zomer 2018 te waarborgen? Daarbij aandacht voor waterbekkens door en rondom de gemeente Zevenaar. Alleen het draineren door de bewoners is onvoldoende, zeker als er weer zo'n droge zomer komt. Het duurt ons te lang.

5. Daarbij wordt in het voorstel niet genoemd hoe het College u periodiek op de hoogte gaat houden, ofwel in gesprek blijft met de bewoners/gedupeerden op dit thema.

In het kort is onze boodschap aan u:

- Er is nog steeds veel onrust onder gedupeerden. Het is moeilijk, om u voor te stellen dat velen zich niet prettig en zelfs onveilig voelen in hun eigen huis.
- Zonder aanvullende maatregelen zullen mensen in angst blijven zitten bij een nieuwe droogteperiode. Het ligt dan ook voor de hand, dat er dan ook weer nieuwe schades zullen ontstaan.

Het huidige voorstel dient dan ook absoluut nog nadere invulling en wel als volgt:

1. De regeling voor het afkoppelen van het hemelwater te verhogen van 250 naar 500 euro in vergelijking met de buurgemeente Montferland, waar de problematiek niet of nauwelijks speelt.
2. Het College op te dragen om voor einde van dit jaar met concrete/fysieke maatregelen te komen om het effect van vegetatie (in de vorm van bomen, hagen en heesters) op krimp en zetting van kleibodems, en als gevolg daarvan verzakking en scheurvorming tegen te gaan.
3. Het College op te dragen nog dit jaar met duidelijkheid te komen over het mogelijk reduceren van leges voor gedupeerden.
4. Het College op te dragen de regeling van 2006 te evalueren, en wederom in verbeterde vorm in te voeren.
5. Het College op te dragen ook dit jaar nog daadwerkelijk met een plan te komen om de stand van het grondwaterpeil van voor de droge periode van zomer 2018 te waarborgen. Zoals u eerder aan hen heeft opgedragen bij de motie M16.

6. Het College te vragen met een concreet voorstel te komen, hoe zij u en de gedupeerden, gaat betrekken bij een goed actief vervolg met structurele, blijvende aandacht voor deze problematiek!

Ik wil u bedanken voor uw aandacht.

Commissie Ruimte 2018–2022

Dossiernummer	1604
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	19 juni 2019
Agendapunt	6
Omschrijving	Raadsvoorstel Alternatieve locatie voor de vestiging van een metaalhandel op BusinessPark 7Poort (Z/19/333162)

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Ruimte 2018–2022	19 juni 2019

Toelichting

NB: Dit betreft een nazending op verzoek van wethouder van Nanne van Dellen. Het is de bedoeling om dit voorstel alsnog voor juli op de raadsagenda aan te bieden.

*Z034F1C25

7A*

Raadsvoorstel

Z/19/333162 INT/19/902258

Onderwerp	Alternatieve locatie voor de vestiging van een metaalhandel op BusinessPark 7Poort
Zaaknummer	Z/19/333162
Documentnummer	INT/19/902258
Portefeuillehouder	N. van Dellen
Portefeuille	Grondexploitatie
Behandelend ambtenaar/afdeling	Ludwig van Duren / Ruimtelijke Ontwikkeling
Telefoon	0316-595 183
E-mail	l.vanduren@zevenaar.nl

1. Samenvatting

Op 2 mei 2018 is door een metaalhandel een aanvraag omgevingsvergunning ingediend, welke op 6 september 2018 is verleend. Tegen deze vergunning zijn diverse bezwaren ingediend.

Op verzoek van de Coöperatie 7Poort en naar aanleiding van de (aangehouden) motie van de fracties VVD en Sociaal Zevenaar van 28 november 2018, zijn met de metaalhandel de mogelijkheden en bereidheid ten aanzien van een alternatieve locatie te besproken. Het resultaat is een mogelijke alternatieve locatie in de uiterste zuidoost hoek van BusinessPark 7Poort. Belangrijkste kanttekening van deze alternatieve locatie is echter dat voor de ontsluiting van dit kavel infrastructuur dient te worden gerealiseerd, waarvoor niet in de plannen en grondexploitatie van BusinessPark 7Poort is voorzien.

Deze mogelijke alternatieve locatie is besproken met zowel de metaalhandel als de Coöperatie 7Poort. Beide kunnen zich vinden in deze alternatieve locatie en hebben hun medewerking hieraan toegezegd.

2. Raadsvoorstel

Wij stellen u voor om:

1. kennis te nemen van de alternatieve locatie voor de vestiging van een metaalhandel op BusinessPark 7Poort;
2. in te stemmen met de realisatie van de infrastructuur, benodigd voor de ontsluiting van deze alternatieve locatie en daarvoor een budget beschikbaar te stellen van € 240.000,- en dit ten laste te brengen van de grondexploitatie Zevenaar Oost.

3. Waarom naar de raad

Het college geeft met het raadsvoorstel aan op welke wijze uitvoering is gegeven aan de (aangehouden) motie van 28 november 2018. De besluitvorming over het beschikbaar stellen van financiële middelen berust op basis van het budgetrecht bij de gemeenteraad.

4. Doelstelling en beoogd resultaat

Met dit voorstel wordt beoogd een definitieve, alternatieve huisvesting te realiseren voor een metaalhandel op BusinessPark 7Poort.

5. Argumenten en alternatieven

Argumenten

1.1 *Tegen de vestiging van een metaalhandel aan de Zepto op BusinessPark 7Poort is weerstand vanuit de omgeving*

In oktober 2013 is een overeenkomst aangegaan voor de verplaatsing van een metaalhandel naar de locatie Zepto 32 op BusinessPark 7Poort. In 2013 is hiervoor een aanvraag omgevingsvergunning ingediend en verleend. Na verlening bleek dat de verkeerde procedure gevolgd was, omdat ten onrechte geoordeeld was dat het aangevraagde binnen de mogelijkheden van het bestemmingsplan zou passen. Daarna is (opnieuw) gekeken naar alternatieve locaties. Een andere geschikte, haalbare locatie is destijds echter niet gevonden.

In maart 2018 is na overleg vervolgens afgesproken dat de metaalhandel een nieuwe, binnen het bestemmingplan passende, aanvraag omgevingsvergunning indient voor de locatie aan de Zepto op BusinessPark 7Poort. Vervolgens zijn de omliggende ondernemers (inclusief de ontwikkelaar van de Fashion Outlet) ingelicht en is een toelichting en uitleg gegeven in de Algemene Ledenvergadering van de Coöperatie 7Poort.

Op 2 mei 2018 is vervolgens door de metaalhandel een aanvraag omgevingsvergunning ingediend, welke op 6 september 2018 is verleend. Tegen deze vergunning zijn diverse bezwaren ingediend.

1.2 *Op BusinessPark 7Poort is een mogelijke, alternatieve locatie voor een metaalhandel*

Voor een alternatieve locatie voor de huisvesting van de metaalhandel is een locatie op de meest oostelijke kavel van BusinessPark 7Poort verkend. Uitgangspunt voor deze verkenning was het bouwplan op basis waarvan de metaalhandel een omgevingsvergunning heeft verkregen aan de Zepto. Uit de verkenning blijkt dat een alternatieve locatie op de meest oostelijke kavel van BusinessPark 7Poort mogelijk is (zie bijlage 1). Belangrijkste kanttekening van deze alternatieve locatie is echter dat voor de ontsluiting van dit kavel infrastructuur dient te worden gerealiseerd, waarvoor niet in de plannen en grondexploitatie van BusinessPark 7Poort is voorzien.

1.3 *Een mogelijke, alternatieve locatie voor de metaalhandel vergroot de verkoopbaarheid van omliggende percelen en komt het aanzien van BusinessPark 7Poort ten goede*

Uit het oogpunt van een goede ruimtelijke ordening is er geen aanleiding voor een alternatieve locatie voor de huisvesting van de metaalhandel. Een alternatieve locatie zal echter wel een positief effect hebben op de verkoopbaarheid van de omliggende percelen en zal het aanzien van BusinessPark 7Poort positief beïnvloeden.

1.4 *De metaalhandel heeft aangegeven constructief mee te willen werken aan huisvesting op een eventuele alternatieve locatie*

De metaalhandel heeft aangegeven mee te willen werken aan de mogelijke, alternatieve locatie onder de voorwaarde dat de voorgestelde kavel een kwartslag wordt gedraaid (zie bijlage 2), er voor hen geen sprake is van meerkosten ten opzichte van de locatie aan de Zepto 32 en dat ook de alternatieve locatie in erfpacht wordt uitgegeven. Voorts is met de metaalhandel afgesproken dat er geen verdere stappen in het proces worden gezet alvorens uw raad een standpunt heeft ingenomen over de voorgestelde alternatieve locatie en de daarvoor noodzakelijke financiële dekking. In indien uw raad in kan stemmen met de voorgestelde alternatieve locatie en de daarvoor noodzakelijke dekking, zal de metaalhandel zo spoedig mogelijk na uw besluitvorming een aanvraag omgevingsvergunning voor de alternatieve locatie indienen. Om de belangen van de metaalhandel veilig te stellen zal de metaalhandel de huidige aanvraag omgevingsvergunning voor de locatie aan de Zepto 32 pas intrekken indien de omgevingsvergunning voor de nieuwe locatie onherroepelijk is.

1.5 De Coöperatie 7Poort heeft aangegeven geen bezwaren te zien tegen huisvesting van de metaalhandel op de voorgestelde, alternatieve locatie

Ook de Coöperatie 7Poort kan instemmen met deze alternatieve locatie en is in dit geval bereid om haar bezwaar tegen de omgevingsvergunning in te trekken. Daarnaast is ook de ontwikkelaar van de Fashion Outlet in dit geval bereid haar bezwaar tegen de omgevingsvergunning in te trekken.

2.1 De ontsluiting van de alternatieve locatie voor de huisvesting van de metaalhandel is niet voorzien in de plannen en de grondexploitatie van BusinessPark 7Poort

Voor de mogelijke, alternatieve locatie in de uiterste zuidoost hoek van BusinessPark 7Poort is in de plannen van BusinessPark 7Poort geen ontsluiting voorzien. Dit betekent dat voor deze locatie een ontsluitingsmogelijkheid gerealiseerd dient te worden. Deze ontsluiting vraagt een extra investering van € 390.000,--. In de grondexploitatie van BusinessPark 7Poort is geen rekening gehouden met deze extra investering.

2.2 De Coöperatie 7Poort is onder voorden bereid financieel bij te dragen aan de kosten voor realisatie van de benodigde ontsluiting van de alternatieve locatie

Tijdens het overleg met het bestuur van de Coöperatie 7Poort over de alternatieve locatie is ook gesproken over de extra investering die gedaan moet worden voor de in de plannen en grondexploitatie, ontbrekende infrastructuur. Het bestuur van de Coöperatie 7Poort heeft hierin aangegeven onder voorwaarden bereid te zijn een bijdrage van maximaal € 150.000,-- te leveren aan de benodigde financiële dekking voor de ontbrekende infrastructuur. Belangrijkste voorwaarde van de Coöperatie 7Poort is uiteraard dat de metaalhandel zich op de voorgestelde, alternatieve locatie vestigt en niet aan de Zepto. Een andere voorwaarde die de Coöperatie 7Poort stelt is dat indien er zich meerdere bedrijven aan de nieuwe te realiseren ontsluiting vestigen zij een evenredig deel van hun bijdrage gerestitueerd krijgen. Vervolgens is de mogelijke alternatieve locatie en de financieringsbijdrage besproken in de Algemene Ledenvergadering 7Poort, waarin het standpunt van het bestuur werd bekrachtigd.

Alternatieven

Als alternatief voor het voorliggende voorstel kan besloten worden af te zien van de voorgestelde, alternatieve locatie voor de huisvesting van de metaalhandel, waarmee het bedrijf zich aan de Zepto op 7Poort zal gaan vestigen.

6. Hoe gaan we dat bereiken en is evaluatie nodig?

Na het raadsbesluit zullen wij de gemaakte afspraken met zowel de metaalhandel als de Coöperatie 7Poort eenduidig, schriftelijk vastleggen, uitvoering gaan geven aan de huisvesting van de metaalhandel op de voorgestelde locatie op BusinessPark 7Poort en u over de voortgang informeren.

7. Klimaat en duurzaamheid

Met de voorgestelde locatie wordt een duurzame huisvesting van het metaalhandel gecreëerd.

8. Communicatie

Bij een positief besluit op ons voorstel zullen wij de metaalhandel en de Coöperatie 7Poort over uw besluit informeren.

9. Kosten, baten en dekking

Voor de realisatie van de infrastructuur benodigd voor de ontsluiting van de alternatieve locatie voor de huisvesting van de metaalhandel op BusinessPark 7Poort, is een eenmalig bedrag nodig van € 240.000,--. Wij stellen u voor het benodigd budget ten laste te brengen van de grondexploitatie Zevenaar Oost.

10. Bijlagen

1. 902261 Alternatieve locatie voor huisvesting metaalhandel op BusinessPark 7Poort;
2. 902260 Kavelpaspoort alternatieve locatie voor huisvesting metaalhandel op BusinessPark 7Poort.

Burgemeester en wethouders van Zevenaar

De secretaris
Michel Tromp

De burgemeester
Luciën van Riswijk

Raadsbesluit

Onderwerp	Alternatieve locatie voor de vestiging van een metaalhandel op BusinessPark 7Poort
Zaaknummer	Z/19/333162
Documentnummer	INT/19/902258

De raad van de gemeente Zevenaar;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van Zevenaar;

gelet op artikel 189 van de Gemeentewet;

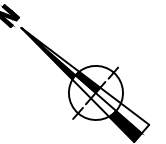
besluit:

1. kennis te nemen van de alternatieve locatie voor de vestiging van een metaalhandel op BusinessPark 7Poort;
2. in te stemmen met de realisatie van de infrastructuur, benodigd voor de ontsluiting van deze alternatieve locatie en daarvoor een budget beschikbaar te stellen van € 240.000,-- en dit ten laste te brengen van de grondexploitatie Zevenaar Oost.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Zevenaar, gehouden op .

De griffier
E.M. Geldorp

De burgemeester
L.J.E.M. van Riswijk

Legenda

- Max. bebouwing: 600 m²
- Onbebouwd
- Rooilijn
- Elzenhaag (openbaar)
- Verkocht/- bebouwd
- Net verkocht/- in optie
- Overig beschikbaar

SITUERING

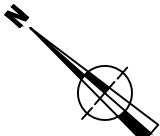

Project:
7Poort

Onderdeel:

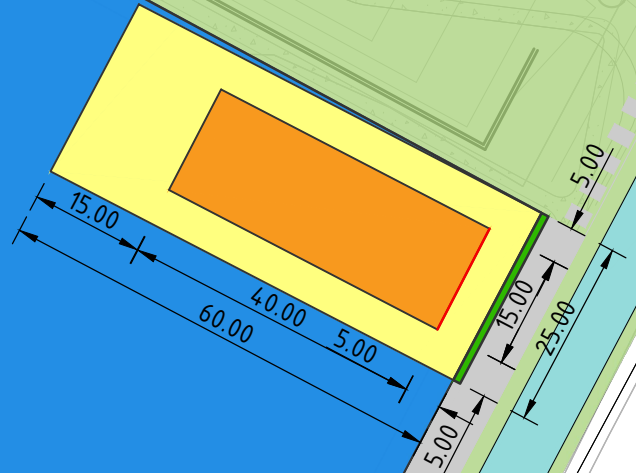
Kavelpaspoort ND - van Os
Variant 2 1.500 m²

Getekend : AS		
Datum:	Nr:	Par:
Wijzigingen		
Gezien :		
Datum : 4-12-2018		
Schaal : 1:2000		
Bestek Nr :		
Aantal BI :		
Tek.Nr :		

Legenda

- Max. bebouwing: 600 m2
- Onbebouwd
- Rooilijn
- Elzenhaag (openbaar)
- Verkocht/- bebouwd
- Net verkocht/- in optie
- Overig beschikbaar

SITUERING

GEMEENTE ZEVENAAR
Project:
7Poort
Onderdeel:
Kavelpaspoort van Os

Getekend : M.T.		
Datum:	Nr:	Par:
Wijzigingen		
Gezien :		
Datum : 18-04-2019		
Schaal : 1:1000		
Bestek Nr :		
Aantal Bl :		
Tek.Nr :		

Vragen vanuit de raad aan het college:

A. Schriftelijke vragen ex artikel 36 RvO

B. Schriftelijke vragen ter mondelinge beantwoording in de raad

C. Technische vragen (s.v.p. datum commissie- en/of raadsvergadering vermelden)

Categorie: A / B / C (doorhalen wat niet van toepassing is)

Onderwerp: Raadsvoorstel Alternatieve locatie voor de vestiging van een metaalhandel op BusinessPark 7Poort (Z/19/333162)

Naam en fractie: Marcel Lap (PvdA)

Inleiding/Aanleiding:

Naar aanleiding van het raadsvoorstel en de bijlagen voor de alternatieve locatie hebben wij de volgende vragen.

Vraag/Vragen:

1. **Waarom is voor de uiterste zuidoost hoek van het businesspark gekozen? Waarom is binnen het betreffende "vlak" niet gekozen voor een locatie dichterbij de rotonde of aan de zijde van de snelweg?**

Antwoord:

Er is voor de uiterste zuidoost hoek van BusinessPark 7Poort gekozen omdat geïnteresseerden voor deze kavel allen opteren voor een meer vierkante kavel. Hiervoor zijn verschillende herverkavelingsvoorstellen uitgewerkt welke resulteren in een courante kavel van (ruim) voldoende omvang voor grootschalige logistiek en één of meerdere verkoopbare kavels.

Daarnaast is deze locatie door verschillende bezwaarmakers als alternatieve locatie voorgesteld.

2. **Wat is de reden voor de metaalhandel om de locatie een kwartslag te draaien?**

Antwoord:

De reden voor de metaalhandel om de locatie een kwartslag te draaien is het feit dat op deze wijze het reeds ontwikkelde en volledig uitgewerkte bouwplan voor de locatie aan de Zepto, zonder aanpassingen op de nieuwe, voorgestelde locatie in de zuidoost hoek van BusinessPark 7Poort geprojecteerd kan worden.

3. **Geldt voor de nieuwe locatie dezelfde voorwaarden als aan de Zepto om alle activiteiten binnen het pand uit te voeren. (geen opslag van metaal op een buitenlocatie)?**

Antwoord:

Ja, voor de nieuwe, voorgestelde locatie gelden dezelfde voorwaarden als voor de locatie aan de Zepto om alle activiteiten binnen het pand uit te voeren.

4. Zijn er nog aanvullende afspraken gemaakt over de locatie Reisenakker wanneer de bedrijfsactiviteiten zijn verplaatst. (schoonmaken, herinrichting)?

Antwoord:

Nee, er zijn vooralsnog geen afspraken gemaakt over de locatie Reisenakker wanneer de bedrijfsactiviteiten zijn verplaatst. Wij gaan hierover op korte termijn in overleg met de metaalhandel.

5. Blijft de woonfunctie/woonbestemming aan de Reisenakker?

Antwoord:

Ja, de woonbestemming aan de Reisenakker blijft gehandhaafd.

Commissie Ruimte 2018–2022

Dossiernummer	1573
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	19 juni 2019
Agendapunt	7
Omschrijving	Raadsvoorstel Kadernota 2020–2023 (Z/19/329940)

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Ruimte 2018–2022	19 juni 2019

Toelichting

2e behandeling Kadernota 2020in B&W

*Z033907BD

30*

Raadsvoorstel

Z/19/329940 INT/19/897213

Onderwerp	Kadernota 2020-2023
Zaaknummer	Z/19/329940
Documentnummer	INT/19/897213
Portefeuillehouder	Nanne van Dellen
Portefeuille	Financiën
Behandelend ambtenaar/afdeling	Erwin Heusinkveld – afdeling Financiën
Telefoon	0316-595259
E-mail	e.heusinkveld@zevenaar.nl

1. Samenvatting

De Kadernota 2020-2023 (hierna kadernota) is het moment om alle voorstellen voor nieuw beleid integraal af te wegen. We kijken daarbij vooruit naar de jaren 2020 tot en met 2023. Naast de voorstellen voor nieuw beleid wegen we ook autonome ontwikkelingen en actualisatie van bestaand beleid integraal af.

Daarnaast nemen we de uitgangspunten voor de meerjarenbegroting op. De kadernota gaat uit van de financiële standen uit de 1e voortgangsrapportage. Deze rapportage laat een fors structureel tekort zien.

De geschetste ontwikkelingen in deze kadernota leiden tot een verder oplopend tekort.

In de kadernota vindt u denk- en zoekrichtingen om korte en langere termijn onze begroting sluitend krijgen. We hebben in hoofdzaak rekening gehouden met de autonome ontwikkelingen, omdat die niet of nauwelijks door ons te beïnvloeden zijn. Voor nieuwe uitgaven, door nieuw beleid of bestaand beleid te intensiveren of actualiseren, is binnen het huidige financieel perspectief nauwelijks ruimte. Dat betekent dat we onze ambities, ook voor wat de uitvoering van het coalitieakkoord betreft, hebben moeten bijstellen.

We concretiseren en werken de denk – en zoekrichtingen voor de meerjarenbegroting 2020-2023 verder uit. We richten ons hierbij op de presentatie van een evenwicht tussen inkomsten en uitgaven in de jaarschijf 2022 van de meerjarenbegroting.

2. Raadsvoorstel

Wij stellen u voor om:

1. in te stemmen met de inhoud en de voorstellen zoals deze zijn opgenomen in de Kadernota 2020-2023;
2. de Kadernota 2020-2023 vast te stellen.

3. Waarom naar de raad

Op grond van artikel 189 van de Gemeentewet heeft de raad het budgetrecht. Daarnaast is in onze financiële verordening opgenomen dat het college de raad jaarlijks een kadernota aanbiedt. In de kadernota staan voorstellen voor nieuw beleid, de financiële kaders voor het volgende jaar en de meerjarenraming.

4. Doelstelling en beoogd resultaat

Met de kadernota brengen we het beleid en de daaruit voortvloeiende financiële effecten in beeld. Hiermee schetsen we de kaders voor de gemeentebegroting 2020 en volgende jaren.

5. Argumenten en alternatieven

Argumenten

1.1 De 1^e voortgangsrapportage 2019 vormt het vertrekpunt voor de kadernota

De kadernota gaat uit van de financiële standen van de 1e voortgangsrapportage 2019. Bij bespreking van deze voortgangsrapportage in de raadscommissie Middelen hebben vrijwel alle raadsfracties erop aangedrongen al in het lopende jaar 2019 in te zetten op ombuiging van het beleid in het sociaal domein (jeugdzorg, Wmo) en het daarmee realiseren van kostenbesparing. Wij hebben naar de mogelijkheden gekeken, maar vast moeten stellen, dat deze mogelijkheden in 2019 beperkt zijn, omdat we enerzijds gebonden zijn aan wet- en regelgeving en anderzijds een wijziging van eigen beleid niet op korte termijn effectief kunnen maken. Desondanks achten wij een taakstelling van € 0,5 miljoen haalbaar. Op basis van realistisch begroten voorzien wij een verder bezuinigingsresultaat op het sociaal domein pas vanaf 2020. Of dekking van het gehele tekort binnen dat domein haalbaar is, zoals door meerdere raadsfracties geopperd, wordt duidelijk als we de (eerste) uitkomsten van het onderzoek van BDO ontvangen medio juli 2019.

2.1 Integraal afwegingsmoment

In de kadernota staan alle beleidsmatige en financiële kaders in onderlinge samenhang. Dat maakt een integrale afweging mogelijk. De kadernota laat een fors structureel tekort zien.

3.1 Naar een reëel en structureel begrotingsevenwicht

Wij richten ons met het sluitend maken van het financieel meerjarenperspectief op de jaarschijf 2022 van de meerjarenbegroting, zo mogelijk eerder. Randvoorwaarde: de weerstandsratio moet minimaal 1.0 zijn (algemene reserves zijn precies voldoende om de risico's af te dekken). Daartoe bieden we een pakket van bezuinigings- en ombuigingsmaatregelen bij de meerjarenbegroting 2020-2023 aan. Voor de kadernota 2020 volstaan we met het aangeven van denk- en zoekrichtingen voor de bezuinigings- en ombuigingsmaatregelen.

4.1 Meicirculaire nog niet verwerkt

In de kadernota 2020 zijn nog geen cijfers opgenomen uit de Meicirculaire 2019. In deze circulaire verwachten we uitsluitel over mogelijke extra middelen binnen het sociaal domein vanwege landelijke tekorten. Deze meicirculaire is pas eind mei/begin juni beschikbaar. Wij bieden voorafgaand aan de raadsbehandeling van de kadernota een raadsinformatiebrief aan met daarin de accresontwikkeling en de doorwerking naar de Zevenaarse begroting.

5.1 De financiële uitgangspunten voor de meerjarenbegroting 2020-2023

Om de komende meerjarenbegroting op te kunnen stellen zijn kaders en (technische) uitgangspunten nodig. Dit zijn bijvoorbeeld uitgangspunten voor de trendmatige aanpassing, het rentepercentage voor investeringen en de loonontwikkeling.

6. Hoe gaan we dat bereiken en is evaluatie nodig?

In de begroting 2020-2023 verwerken we de keuzes van deze kadernota. Via de documenten van de p&c cyclus monitoren we de uitvoering en stellen deze waar nodig bij.

7. Klimaat en duurzaamheid

De kadernota is intern en extern digitaal voor iedereen beschikbaar (website/portal).

8. Communicatie

De kadernota 2020 wordt digitaal ter beschikking gesteld via de portal (<https://zevenaar.pcportal.nl/>).

9. Kosten, baten en dekking

Hieronder brengen wij het begrotingsresultaat 2020-2023 in beeld:

Exploitatie (bedragen x€ 1.000)	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Primitieve begroting	298	593	59	424
Wijzigingen tot 1e VGR	-18	-18	-18	-384
1e Voortgangsrapportage	-6.271	-6.174	-6.096	-5.856
Stand meerjarenbegroting tot de Kadernota	-5.990	-5.599	-6.055	-5.815
Mutaties kadernota				
1. Autonome ontwikkelingen	-3.452	-3.508	-3.402	-2.916
2. Actualisatie bestaand beleid	-305	-15	-5	-5
3. Nieuw beleid	-506	-231	-184	-74
5. Dekkingsplan	555	1.230	1.530	1.530
Totaal mutaties Kadernota	-3.708	-2.524	-2.061	-1.465
Mutaties reserves Kadernota				
Begrotingssaldo na kadernota	-9.699	-8.123	-8.115	-7.280

10. Bijlagen

De volgende bijlagen horen bij dit voorstel:

Volgorde	Documentnummer	Naam
1.	894095	Kadernota 2020

Burgemeester en wethouders van Zevenaar

De secretaris
Michel Tromp

De burgemeester
Lucien van Riswijk

Raadsbesluit

Onderwerp	Kadernota 2020
Zaaknummer	Z/19/329940
Documentnummer	INT/19/897213

De raad van de gemeente Zevenaar;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van Zevenaar:

gelet op artikel 189 van de Gemeentewet ;

besluit:

1. in te stemmen met de inhoud en de voorstellen zoals deze zijn opgenomen in de Kadernota 2020-2023;
2. de Kadernota 2020-2023 vast te stellen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Zevenaar, gehouden op 3 juli 2019.

De griffier
E.M. Geldorp

De burgemeester
L.J.E.M. van Riswijk

Kadernota 2020-2023

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave	2
Algemeen.....	3
Voorwoord.....	4
Hoofdpijnen	5
Thema's	11
1. Participatie	12
2. Sociaal domein en leefbaarheid.....	13
3. Economie en vrijetijdseconomie	15
4. Duurzaamheid.....	17
5. Mobiliteit en bereikbaarheid.....	19
6. Verbeteren bestuurscultuur.....	20
Programma's	21
Bestuur en ondersteuning	22
Veiligheid.....	31
Verkeer, vervoer en waterstaat	35
Economie.....	37
Onderwijs	41
Sport, cultuur en recreatie.....	47
Sociaal domein	52
Volksgezondheid en duurzaamheid	61
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	65
Financiën.....	68
Autorisatie	69
Kaders en uitgangspunten	71
Overzicht van baten en lasten	73
Financiële effecten Kadernota	75
Bijlagen.....	78
Overzicht begrotingswijzigingen.....	79
Overzicht niet gehonoreerde voorstellen	82

ALGEMEEN

VOORWOORD

Inleiding

Hierbij bieden wij u de kadernota 2020 van de gemeente Zevenaar aan.

De kadernota markeert de jaarlijkse start van de gemeentelijke sturingscyclus. Daarbij stelt u de kaders vast waarbinnen de begroting voor het nieuwe jaar uitgewerkt wordt.

Deze kadernota bevestigt de zeer slechte financiële positie van de gemeente, zoals die zich al bij de 1^e voortgangsrapportage 2019 aankondigde. Een schrale troost is, dat het geschetste beeld van grote tekorten, vooral in het sociale domein, zich overal in Nederland voordoet. Het tekort is vooral ontstaan door structureel onvoldoende rijksmiddelen voor de in 2015 aan de gemeente overgedragen taken binnen het sociaal domein. Daarnaast heeft de organisatie van deze zorg bij potentiële cliënten gezorgd voor een laagdrempelige toegang tot de zorg.

Alle gemeenten met ondersteuning van de VNG voeren de druk op om het Rijk te bewegen een reële bijdrage voor de uitvoering van de taken in het sociaal domein te geven. Hoewel er enige beweging lijkt te komen, leidt dit niet tot het oplossen van de opgetreden tekorten.

Dit noodzaakt ons maatregelen te treffen om van Zevenaar een structureel financieel gezonde gemeente te maken. Dat dit geen eenvoudige opgave is, mag helder zijn. Onze ambities, zoals afgesproken in het coalitieakkoord, komen onder druk te staan.

Wij gaan graag met u in gesprek om in deze financieel moeilijke tijden de goede keuzes voor de Zevenaarse samenleving te maken.

Planning/verdere procedure

Het behandelschema ziet er als volgt uit:

• Commissies:	18, 19 en 20 juni 2019
• Raadsvergadering	3 juli 2019

De definitieve besluitvorming vindt plaats bij de behandeling van de meerjarenbegroting 2020-2023 in uw vergadering van 6 november 2019.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Zevenaar,

Michel Tromp
secretaris

Luciën van Riswijk
burgemeester

HOOFDLIJNEN

BESTUURLIJKE HOOFDLIJNEN

De kadernota 2020 is het eerste planning- en controldocument voor de cyclus van 2020.

Met de kadernota informeren wij u over de ontwikkeling van ons financieel meerjarenperspectief en doen wij voorstellen over het te voeren beleid van onze gemeente. De besluiten werken wij uit in de begroting 2020 en meerjarenraming.

Waar wij in de meerjarenbegroting 2019-2022 nog een redelijk optimistisch beeld van de financiële positie van Zevenaar konden schetsen, zien we nu een grote kanteling.

Als gevolg van vooral externe ontwikkelingen, met name de stijging van de kosten in het sociaal domein op jeugdzorg en Wmo, kampen wij met een structureel tekort van rond € 7,3 miljoen.

Het tekort (inclusief 1e voortgangsrapportage) wordt veroorzaakt door mutaties op de volgende begrotingsposten.

Omschrijving	Bedrag x € 1.000.000
Wmo	2,10
Jeugdzorg	5,80
Participatie	0,40
Doelgroepenvervoer	0,60
Automatisering	0,30
Algemene uitkering	-0,40 Voordeel
VGGM	0,10
Schrappen stelpost Interbestuurlijk programma (IBP)	-1,00 Voordeel
Schrappen stelpost inflatie Kadernota 2018	-0,20 Voordeel
Verhoging OZB inkomsten	-0,40 Voordeel
	7,30

In deze kadernota leest u over denk- en zoekrichtingen op korte en langere termijn die ervoor kunnen zorgen dat wij onze begroting sluitend kunnen krijgen. Wij hebben in hoofdzaak rekening gehouden met de autonome ontwikkelingen, omdat die niet of nauwelijks door ons zijn te beïnvloeden. Voor nieuwe uitgaven, voor nieuw beleid of bestaand beleid te intensiveren of actualiseren, is binnen het huidige financieel perspectief nauwelijks ruimte. Dat betekent dat we onze ambities, ook voor wat de uitvoering van het coalitieakkoord betreft, hebben moeten bijstellen. In de kadernota richten de voorstellen voor nieuw beleid zich vooral op duurzaamheid (pilot aardgasvrij maken), vrijetijdseconomie, datagedreven sturing en verbetering van de juridische kwaliteitszorg.

Hieronder vindt u de denk – en zoekrichtingen voor het sluitend maken van de begroting verder geconcretiseerd en uitgewerkt. Wij richten ons hierbij op de presentatie van een evenwicht tussen inkomsten en uitgaven in de jaarschijf 2022 van de meerjarenbegroting 2020-2023.

Onze denk- en zoekrichtingen zijn in volgorde van prioriteit en kansrijkheid ingedeeld:

A. Ambities herprioriteren, bestaand beleid bijstellen

- Eerst grote uitgavenposten bezien en richten op de taakvelden, waar de tekorten optreden
- Wettelijke taken op minimum niveau
- Alleen uitvoeren wat onontkoombaar en onuitstelbaar is
- Investerings uitstellen, afstellen

- Beleidsuitvoering met een (onderhouds)voorziening verlagen
- Minder ruim begroten/ groter risico nemen
- Geen geld voor areaalvergroting
- Lager voorzieningenniveau
- Beperkt nieuw beleid

B. Financieel technische mogelijkheden

- Inzetten inflatiecorrectie
- Inzetten post onvoorzien
- Financiële basis op orde
- Met algemene reserve investeringen dekken (kapitaalegalisatiereserve)

C. Bedrijfsvoering/bestuurkosten

- Taakreductie (gekoppeld aan bijgestelde ambities)
- Via efficiënte inkoop werkzaamheden uitbesteden
- Efficiënter en innovatiever werken
- bestuurskosten

D. Verbonden partijen en andere maatschappelijke partners

E. Hogere opbrengsten

- Belastingen (areaaluitbreiding, verhogen tarieven), leges en rechten kostendekkend maken
- Algemene uitkering (mei circulaire)/wijziging BTW Compensatiefonds
- Huuropbrengsten verhogen
- Afstoten vastgoed (op basis van conclusies Vastgoednota)

Voor de hoofdingeling gaan we vooralsnog van de volgende taakstelling uit.

Onderwerp	2020	2021	2022	2023
A. Ambities herprioriteren, bestaand beleid bijstellen				
• Wmo	0,6	0,8	1,0	1,0
• Jeugd	1,5	2,0	3,5	3,5
• Overig	1,0	1,4	1,7	1,7
B. Financieel technische mogelijkheden	0,1	0,2	0,2	0,2
C. Bedrijfsvoering		0,3	0,7	0,9
D. Verbonden partijen en andere maatschappelijke partners			0,3	0,5
E. Hogere opbrengsten	0,2	0,4	0,6	0,6
TOTAAL	3,4	5,1	8,0	8,4

Over deze richting voor het bezuinigingspakket gaan wij graag met u in gesprek. Rekening houdend met uw gevoelens werken wij het daarna uit tot een evenwichtig pakket, dat we tegelijk met de begroting 2020 aan u zullen presenteren. In de raadsvergadering van 6 november 2019 vindt uw besluit plaats.

FINANCIËLE HOOFDLIJNEN

Inleiding

Deze kadernota is de tweede van onze nieuwe gemeente. In tegenstelling tot de eerste Kadernota nemen we het actuele jaar niet mee, we kijken alleen vooruit. De kadernota is dan ook bedoeld voor de integrale afweging.

De Kadernota borduurt voort op de 1e Voortgangsrapportage die u in juni heeft behandeld. De financiële mogelijkheden zijn zeer beperkt. Toch bevat deze Kadernota de nodige voorstellen. Deze voorstellen zijn ingedeeld in vier categorieën, namelijk autonome ontwikkelingen, actualisatie van bestaand beleid, nieuw beleid en dekkingsplan. In de categorieën actualisatie bestaand beleid en nieuw beleid is grote terughoudendheid betracht bij het honoreren van voorstellen. Veel voorstellen worden daarom niet ter goedkeuring aan u voorgelegd in deze kadernota. Deze voorstellen hebben wij in een bijlage voor u inzichtelijk gemaakt. U kunt dus zien welke moeilijke keuzes wij moeten maken.

In de categorie Dekkingsplan zijn enkele voorstellen opgenomen die een positief effect hebben op het meerjarenresultaat. Dit is vooruitlopend op verdere ombuigingsmaatregelen die wij aan u voorleggen bij de begroting 2020-2023.

In deze paragraaf presenteren wij het financieel meerjarenbeeld op hoofdlijnen en geven wij globaal inzicht in de ontwikkeling van onze weerstandsratio. Bij de begroting 2020 werken wij dit verder uit in de paragraaf weerstandsvermogen en risicomanagement.

Voor een uitgebreide toelichting op de financiële ontwikkelingen verwijzen wij u naar de programma's en naar het hoofdstuk financiën.

Financieel meerjarenbeeld

De ontwikkeling van ons financieel meerjarenbeeld ziet er als volgt uit:

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Primitieve begroting	298	593	59	424
Wijzigingen tot 1e VGR	-18	-18	-18	-384
1e Voortgangsrapportage	-6.271	-6.174	-6.096	-5.856
Stand meerjarenbegroting tot de Kadernota	-5.990	-5.599	-6.055	-5.815

Mutaties kadernota

1. Autonome ontwikkelingen	-3.452	-3.508	-3.402	-2.916
2. Actualisatie bestaand beleid	-305	-15	-5	-5
3. Nieuw beleid	-506	-231	-184	-74
5. Dekkingsplan	555	1.230	1.530	1.530
Totaal mutaties Kadernota	-3.708	-2.524	-2.061	-1.465

Mutaties reserves Kadernota

Begrotingssaldo na kadernota	-9.699	-8.123	-8.115	-7.280
-------------------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Opmerkingen:

- Door de bedragen te presenteren x € 1.000 kan er sprake zijn van afrondingsverschillen.

Toelichting financiële ontwikkelingen op hoofdlijnen

Op basis van de financiële verwerking van onze ambities laat het financieel meerjarenbeeld structureel een negatief resultaat zien. Het negatieve saldo dat is gepresenteerd in de 1e voortgangsrapportage loopt, op basis van de voorstellen in deze Kadernota, verder op. De 1e voortgangsrapportage liet een structureel negatief resultaat zien vanaf 2020 van € 6 miljoen. In deze Kadernota stijgt het tekort naar € 9,7 miljoen in 2020, aflopend naar afgerond €7,3 miljoen in 2023.

De belangrijkste financiële effecten in deze Kadernota voor 2020 zijn:

Algemene uitkering € 1.598.000 V

De berekening van de Algemene uitkering uit het gemeentefonds in deze Kadernota is gebaseerd op de zogenaamde 'december-circulaire 2018' van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Stelpost kostenstijging 2020 € 1.225.000 N

De Algemene Uitkering is gebaseerd op prijspeil 2020. Dit betekent dat bij alle andere begrotingsposten rekening moet worden gehouden met een prijsstijging (inflatie). De uitkomst van € 1.225.000 zetten wij op een stelpost. Deze stelpost wordt bij de begroting 2020 ingezet.

Brandweerbijdrage VGGM € 115.000 N

Conform de meerjarenbegroting 2020-2023 bedraagt de brandweer-bijdrage aan VGGM voor Zevenaar in 2020 € 2.420.000. Naast de impact met de Omgevingswet heeft vooral de loon- en prijsindex een effect.

Structurele stijging kosten Wmo - Hulp bij het Huishouden € 125.000 N

Bij het opstellen van de Kadernota 2018 - 2022 hebben wij op basis van de toen beschikbare gegevens, waaronder met name de werkelijke zorguitgaven in 2017 een inschatting gemaakt van de te verwachten kosten voor de jaren vanaf 2019. Voor het personeel werkzaam in de thuiszorg als Hulp bij het Huishouden is er een nieuwe CAO van kracht. De tarieven die de gemeente voor deze zorg moet betalen komen hierdoor hoger uit. Ook stijgen de tarieven voor de producten voor Hulp bij Huishouden als gevolg van de uniformering van tarieven binnen de regio. We gaan er van uit dat de stijging van de zorgkosten, zoals die zich in 2018 heeft voorgedaan, structureel is. We voorzien zelfs, gelet op de landelijke trend dat de instroom ook in 2020 nog steeds toeneemt. Dit zorgt voor een stijging van € 125.000.

Structurele stijging kosten jeugdzorg € 2.215.000 N

We gaan ervan uit dat de stijging van de zorgkosten, zoals die zich in 2018 heeft voorgedaan, structureel is. Het gaat daarbij om een stijging van het aantal cliënten met 16%. We voorzien, gelet op de landelijke trend dat de instroom in de jeugdhulp nog steeds toeneemt. Daarom zien wij ons genoodzaakt om ook voor 2020 rekening te houden met een stijging met hetzelfde percentage.

Structurele stijging kosten Wmo - Begeleiding € 300.000 N

De uitgaven voor de Wmo begeleiding zijn in 2018 ten opzichte van 2017 met € 260.000 gestegen. We verwachten dat deze stijging van de zorgkosten van 7% ten opzichte van voorgaand jaar zich de komende jaren zal voortzetten. Daarmee prognosticeren wij dat de toename van de uitgaven over 2020 uitkomt op € 300.000.

Ontwikkelingen BUIG-budget/uitkeringslasten € 387.000 N

We houden rekening met de recente ontwikkelingen voor wat betreft de BUIG-uitgaven en inkomsten (uitkeringslasten/-baten, specifieke uitkering). Het nadeel van € 387.000 is verwerkt in deze kadernota. De redenen hiervoor zijn:

- Een verwachte korting van 3% op het BUIG-budget (specifieke uitkering van het ministerie van SZW). Dit als gevolg van een daling van het landelijk bijstandsbestand. Uitgaande van het voorlopige BUIG-budget van € 11.046.000 en de korting 3% bedraagt het budget voor 2020 € 10.715.000. De bijstelling ten opzichte van de raming van € 10.800.000 in de vastgestelde meerjarenbegroting 2019-2022, voor de jaren 2020 e.v., is € 85.000 (nadeel/lagere baten).

- Op grond van de eerste managementrapportage over 2019 van de RSD verwachten wij dat de schadelastbeperking zoals opgenomen in de Businesscase van de RSD behorend bij de 'Nieuwe opdracht van de RSD' niet volledig wordt gerealiseerd. Een aanpassing van de verwachte schadelastbeperking tot 65% wordt noodzakelijk geacht (bijstelling schadelastvermindering: 35% van € 864.233 = € 302.000 nadeel/hogere uitkeringslasten).

Automatisering

€ 345.000 N

De kosten voor I&A ramen we bij met in totaal € 345.000. De kosten in eigen huis van software, onderhoud applicaties, updates en consultancy zijn de afgelopen jaren toegenomen. De budgetten 2017 van de beide voormalige gemeenten zijn samengevoegd tot een 1+1 begroting 2018 en niet verhoogd omdat de kostenontwikkeling niet goed in te schatten was.

Een ander deel van de toegenomen kosten houdt verband met de duurdere licenties van MS Office die het plaats- en tijdsafhankelijk werken voor alle medewerkers mogelijk maken. Tenslotte is de bijdrage aan de RID voor het jaar 2020 verhoogd met in hoofdzaak de prijs- en loonindex.

Aardgasvrij Zevenaar

€ 150.000 N

De ambitie van Zevenaar om in 2040 aardgasvrij te zijn gaat naast een technisch vraagstuk ook over gedragsverandering. In de Warmtevisie Zevenaar is de werkwijze – de Wijk van de Toekomst aanpak - omschreven. Als pilot is Angerlo gestart en zal Riverparc opgepakt worden. De kosten van dit proces zijn geraamd op € 150.000.

Uitvoering beleidsplan vrijetijdseconomie

€ 176.000 N

Voor de uitvoering van het beleidskader vrijetijdseconomie vragen wij u om incidenteel € 100.000 in 2020 beschikbaar te stellen. Naast dit incidentele bedrag stellen wij u voor om structureel € 76.000 in 2020 en vanaf 2021 € 80.500, oplopend tot € 89.500 in 2023 beschikbaar te stellen om de beoogde resultaten te halen. Deze middelen kunnen worden gedekt door een verhoging van de toeristenbelasting met € 0,20 per overnachting en de verwachte stijging van het aantal overnachtingen (vanaf 2021). Voor de stijging van de toeristenbelasting is in deze kadernota een afzonderlijk voorstel opgenomen.

Vrijval stelpost IBP

€ 500.000 V

In de begroting 2019 is een stelpost opgenomen voor uitvoering van het Interbestuurlijk Programma (IBP) voor de jaren 2020 tot en met 2022. In deze kadernota stellen wij voor om, gezien de financiële situatie van de gemeente, de stelpost te laten vrijvallen. Het gaat om € 500.000 in 2020, € 750.000 in 2021 en € 1.000.000 vanaf 2022.

Weerstandsvermogen

In deze paragraaf gaan wij kort in op de ratio van het weerstandsvermogen. Dit doen wij op basis van een globale berekening, rekening houdende met de uitkomsten van de Jaarstukken 2018 en het jaar 2019 (de 1e voortgangsrapportage). De meerjarige tekorten uit deze kadernota zijn in deze berekening van het beschikbare weerstandscapaciteit niet meegenomen.

In de berekening gaan wij uit van de meest actuele risico inschatting. Daarnaast houden wij bij de stand van de algemene reserve rekening met toekomstige toevoegingen en onttrekkingen.

Op basis van de globale actualisatie geeft de ratio de volgende uitkomst:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{28.400.000}{14.000.000} = 2,0$$

Deze uitkomst van het weerstandsvermogen kan als ruim voldoende worden gekenmerkt. Dit betekent dat de financiële risico's ruim voldoende afgedekt worden. De ratio moet minimaal 1,0 zijn. Met andere woorden: € 14.400.000 kan maximaal worden aangewend om bijvoorbeeld tekorten te dekken.

Indien we rekening houden met de verwachte tekorten in de jaren 2020 tot en met 2023 én met de zoek- en denkrichtingen, dan daalt het weerstandsvermogen naar 1,4.

THEMA'S

1. PARTICIPATIE

Omschrijving

We leven in een netwerksamenleving. Dit betekent iets voor de rol van de gemeente. Het werk dat wij doen, het beleid dat wij maken is van en voor onze inwoners. Participatie vanuit onze inwoners wordt de nieuwe standaard. Dit houdt in dat we onze inwoners uitdagen om zelf met ideeën te komen over beleid, deel te nemen aan beleidsvorming of zelf beleid te initiëren. Dit vraagt in de eerste plaats van onszelf als gemeente (raad, college en organisatie) dat we dingen anders gaan doen. We gaan onze rol als verbinder spelen binnen het lokale netwerk van onze gemeente. Dit betekent dat wij binnen de lokale gemeenschappen onze inwoners kennen, zodat zij ons ook kennen. We doen dit door het werk van de dorpsraden en wijkraden te ondersteunen en stimuleren, door rondetafelgesprekken te organiseren en het introduceren van innovatieve vormen van participatie (zoals inwonerspanels/G1000).

WAT WILLEN WE?

o.2 Dienstverlening en gemeentelijke organisatie

We willen een optimale dienstverlening realiseren door ons te richten op de drie focuspunten 'Service op Maat, Verbindend en Gastvrij' uit onze dienstverleningsvisie 'Samen Sterker'. We maken dit concreet door meetbare doelstellingen te bepalen en willen onze dienstverlening aan de hand hiervan meten en verbeteren. Het is ons doel onze dienstverlening de komende jaren verder vorm te geven en te versterken. Wij willen onze gemeentelijke organisatie op orde hebben, moderniseren en vernieuwen.

2. SOCIAAL DOMEIN EN LEEFBAARHEID

Omschrijving

De overkoepelende doelstelling (opgave) in het sociaal domein is het vergroten van de kansen en mogelijkheden van inwoners. Hiervoor richten we ons op de gehele samenleving als een systeem, omdat een krachtige samenleving bijdraagt om de kansen en mogelijkheden van kwetsbare inwoners te vergroten. We sluiten daarbij aan bij de kracht van de Zevenaarse samenleving in de vorm van eigen kracht, stimulering en versterking van informele netwerken en algemene voorzieningen. Daar waar nodig bieden we een vangnet voor kwetsbare inwoners, bijvoorbeeld via armoedebelid en schuldhulpverlening. Voor het realiseren van de opgave zijn er subdoelstellingen op de thema's maatschappelijke ontwikkeling, jeugd, (arbeids)participatie, onderwijs, volksgezondheid en sport. Binnen al deze thema's worden activiteiten uitgevoerd die aan de overkoepelende doelstelling bijdragen en steeds meer in samenhang worden uitgevoerd.

We willen dat inwoners zich geaccepteerd voelen en deelnemen in sociale verbanden. In de Zevenaarse dorpen en wijken hebben bewoners aandacht voor elkaar en ze helpen naar vermogen mee aan de vitalisering van dorp of wijk. Goede informatievoorziening en een ondersteuningsstructuur zijn belangrijk om preventief te werken en een beroep op langdurige en zware zorg te voorkomen. Het is daarom van belang dat op wijk- en buurniveau mensen elkaar ontmoeten, leren kennen en er laagdrempelige informatie en ondersteuning beschikbaar is. De buurtbewoners zelf, buurtinitiatieven, verenigingen, vrijwilligersorganisaties, accommodaties en de gebiedsteams zijn de belangrijkste instrumenten om dit te ontwikkelen en te realiseren. Daarnaast willen we dat de mensen in de Zevenaarse dorpen en wijken met plezier wonen en dat ze zich actief inzetten voor elkaar en de leefbaarheid van hun buurt.

WAT WILLEN WE?

1.1 Beperken en bestrijden van branden, rampen en zware ongevallen

Het voorkomen en op een goede manier bestrijden van branden, rampen en zware ongevallen.

1.2 Bewaken van de openbare orde en veiligheid

Onze inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en bezoekers zijn en voelen zich veilig in onze gemeente.

4.1 Onderwijs

Het is ons doel dat onze kinderen en jonge inwoners minimaal een startkwalificatie behalen om hun kansen op een goede toekomst, participatie aan de samenleving en hun economische onafhankelijkheid te vergroten. We willen daarom een goede toegankelijke (pedagogische) infrastructuur voor scholen in het basisonderwijs en voortgezet onderwijs met een doorgaande lijn voor 0- tot 23-jarigen in onze gemeente. Hierbij zoeken wij voortdurend samen met het onderwijs naar nieuwe verbindingen, in zowel de lokale gemeenschap als in het bedrijfsleven.

4.2 Kinderopvang

Peuters, vanaf 2 jaar, krijgen toegang tot een kwalitatieve peutervoorziening binnen de kinderopvang. Een betekenisvolle speelleeromgeving stimuleert de ontwikkeling van peuters. Daarmee leggen we voor alle peuters een sterke basis voor een goede start in het onderwijs.

6.1 Structuurversterking (overkoepelend) incl. toegang

Het versterken van de sociale structuur én de 'basis op orde' in onze gemeente. Het gaat hier om het geheel van inwoners, organisaties, diensten en voorzieningen. De essentie is de samenhang tussen de mensen te versterken, de leefbaarheid te vergroten en de participatie in de stad, dorpen en wijken te bevorderen. Wij versterken deze structuur onder andere door inwoners en organisaties te faciliteren bij initiatieven, hen daarbij te ondersteunen en te positioneren. Daarbij investeren we in ontmoeting dichtbij onze inwoners en maatschappelijke partners. Als regisseur stellen wij ons actief op om verbindingen te initiëren en te stimuleren. Het gaat tot slot ook om grip op de kosten en flexibiliteit ten aanzien van inkoop en verantwoording binnen het sociaal domein te versterken.

6.2 Jeugd en maatschappelijke ondersteuning

We gaan op het gebied van jeugd en maatschappelijke ondersteuning uit van de kracht van de samenleving en sluiten aan bij de leefwereld van inwoners en gezinnen. Onze activiteiten zijn erop gericht de inwoners in hun kracht te zetten en de samenleving actiever te maken. Hierbij houden we oog voor kwetsbaarheid, vergrijzing en voor jeugd en gezin. Daarbij zijn we gericht op het verminderen van de kosten van jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning.

6.3 (Arbeids)Participatie

Wij willen de zelfredzaamheid van onze inwoners, de sociale cohesie en de lokale economie bevorderen. Daarom streven wij naar een inclusieve arbeidsmarkt. Een arbeidsmarkt waaraan alle inwoners zo zelfstandig mogelijk kunnen deelnemen, ongeacht leeftijd, achtergrond of arbeidshandicap. Inwoners die minder zelfredzaam zijn, ondersteunen wij door middel van verschillende voorzieningen.

7.1 Gezondheidszorg

We willen dat iedereen in onze gemeente gezond kan leven en opgroeien. Het accent ligt daarbij op jeugd en ouderen.

8.1 Ruimtelijke Ordening

Wij streven naar een goede balans tussen de ontwikkeling van de stad Zevenaar met een bovenlokaal en regionaal voorzieningenniveau en leefbare kernen met een eigen lokaal voorzieningenaanbod. We maken gewenste (ruimtelijke) ontwikkelingen mogelijk en bevorderen de ruimtelijke kwaliteit en een veilige en gezonde fysieke leefomgeving. Hierbij respecteren wij het landschap en de daarin aanwezige natuur- en cultuurhistorische waarden.

8.2 Stedelijke vernieuwing

Via stedelijke vernieuwing zetten we in op de vitaliteit in dorpen en wijken. We nemen fysieke maatregelen die nodig zijn om wijken en dorpen toekomstbestendig te maken.

8.3 Wonen en bouwen

Wij hebben een toekomstbestendige woningvoorraad. Voor iedereen is er een geschikte woning en onze inwoners wonen prettig.

8.4 Handhaving

Beschermen van de kwaliteit van de (leef-)omgeving door toezicht en handhaving.

3. ECONOMIE EN VRIJETIJDSECONOMIE

Omschrijving

Wij hebben de ambitie om op een gezonde en robuuste wijze de economie van Zevenaar verder te ontwikkelen door bestaande kwaliteiten te behouden of te versterken. Onze focus ligt op de sectoren maakindustrie, logistiek & transport en vrijetijdseconomie. Deze sectoren passen het beste bij het DNA en de positie van onze gemeente in de regio. In dit kader staan wij voor regionale grensoverschrijdende samenwerking.

De economische diversiteit die onze gemeente kenmerkt, ook de agrarische sector is een belangrijke economische pijler in Zevenaar, biedt een stevig fundament voor gerichte en stabiele groei. Wij zijn erop gericht dat ondernemers een goed en aantrekkelijk vestigingsklimaat in onze gemeente aantreffen en mogelijkheden krijgen om hun activiteiten uit te kunnen bouwen.

Wij willen dat iedereen, ook de mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, erin slaagt te profiteren van de kansen die de economische groei biedt. Daarom gaan we deze mensen extra begeleiden, ondersteunen en stimuleren in hun zoektocht naar werk. Waar kansen liggen, zorgen we dat ze gepakt kunnen worden.

Mensen die (nog) niet deel kunnen nemen aan de reguliere arbeidsmarkt, vragen we op andere wijze een bijdrage aan onze gemeente te leveren. Via de RSD, het UWV en Scalabor geven wij mensen de mogelijkheid om zichzelf te ontwikkelen en stimuleren we het om weer aan het werk te gaan.

WAT WILLEN WE?

3.1 Versterken economische ontwikkeling

Het versterken van de economische structuur, waarbij de focus ligt op logistiek, de maakindustrie, riviergebonden bedrijvigheid en vrijetijdseconomie.

3.2 Ruimte bieden voor ondernemen

Het bieden van voldoende en kwalitatief goede werklocaties, waarin ruimte is voor nieuwvestiging en uitbreiding van bestaande bedrijven.

3.3 Dienstverlening aan ondernemers

Een goede waardering van onze dienstverlening door ondernemers.

3.4 Gebiedsmarketing

Wij willen de naamsbekendheid van onze gemeente vergroten en economische groei realiseren. Economische groei zorgt voor behoud van het bovenlokale voorzieningenniveau. Het is ons doel de toeristische en recreatieve kwaliteiten van onze prachtige gemeente te promoten en bezoekersaantallen te verhogen. We willen ondernemers aantrekken door hen bekend te maken met het positieve vestigingsklimaat voor bedrijven in onze gemeente.

5.1 Sport

Het is ons doel dat alle inwoners in een leefbare en gezonde samenleving elkaar in de eigen omgeving kunnen ontmoeten en (gezamenlijk) kunnen sporten en bewegen, mede gericht op een gezonde levensstijl.

5.2 Kunst en cultuur

Wij willen een divers cultureel en educatief aanbod, dat kwalitatief sterk is en voor inwoners gemakkelijk toegankelijk en dat bijdraagt aan welbevinden, creatief denken en plezier. Daarbij is cultuur belangrijk om de aantrekkingskracht van onze gemeente te verhogen. Ons doel is dat cultuur bijdraagt aan het versterken van leefbaarheid, zelfredzaamheid, ontmoeting en verbinding.

5.3 Cultuurhistorisch erfgoed

We willen ons erfgoed behouden voor toekomstige generaties. Ook willen we het draagvlak voor behoud van ons erfgoed onder onze inwoners vergroten, door het meer te promoten en te vermarkten. Onze monumenten en cultuurhistorisch landschap dragen bij aan het versterken van de vrijetijdseconomie.

5.4 Vrijetijdseconomie

Vrijtijdsbesteding van Nederlandse en buitenlandse gasten draagt bij aan de Zevenaarse economie en daarmee ook aan de werkgelegenheid in de regio. Daarnaast heeft vrijetijdseconomie een positief effect op de leefbaarheid in onze gemeente. Wij streven naar een toename van het aantal banen in de sector recreatie-toerisme ten opzichte van het totaal aantal banen in onze gemeente stijgt van 6,6% in 2016 naar 6,8% in 2022.

WAT DOEN WE?

3.1 Versterken economische ontwikkeling

3.1.5 Uitvoeren Liemerse economische visie

Jaar realisatie 2023

Soort Nieuw beleid

De ambitie van de Liemers economische visie is het beter benutten van ontwikkelkansen en economische potentie van de Liemers door het regionaal inzetten en leveren van extra inspanningen op de speerpunten logistiek, maakindustrie en vrijetijdseconomie (inclusief retail).

De volgende doelstellingen willen we bereiken:

- Groei werkgelegenheid met 5% per jaar.
- Groei werkgelegenheid voor hoogopgeleide arbeidskrachten met 2% per jaar.
- Opstellen regionale ontwikkelagenda die als basis dient voor nieuwe werklocaties.
- Gezamenlijke branding op logistiek en vrijetijdseconomie.
- Kennisdeling, innovatie en samenwerking in de maakindustrie.

Bedragen x € 1.000

Naam	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Exploitatie	45	45	45	

Toelichting

De gezamenlijke uitvoering van de Liemerse economische visie richt zicht op de thema's: logistiek, maakindustrie en vrijetijdseconomie (inclusief detailhandel). Voor deze aanpak vragen wij drie jaar lang € 45.000 (2020 t/m 2022). Deze economische visie krijgt u separaat ter besluitvorming aangeboden.

5.4 Vrijetijdseconomie

5.4.6 Uitvoeren beleidsplan vrijetijdseconomie

Jaar realisatie 2030

Soort Nieuw beleid

Om te komen tot een prettigere leefomgeving en meer werkgelegenheid voeren wij het beleidskader vrijetijdseconomie uit. Dit bestaat uit de volgende taakvelden:

1. Toeristische infrastructuur (paden, routenetwerken, bewegwijzering)
2. Ontwikkeling van aanbod voor dag- en verblijfsrecreatie
3. Samenwerking en kwalitatief en innovatief ondernemerschap
4. Marketing, informeren en inspireren

Bedragen x € 1.000

Naam	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Exploitatie	176	81	85	90

Toelichting

Voor de uitvoering van het beleidskader vrijetijdseconomie vragen wij u om bovenstaande bedragen beschikbaar te stellen. De structurele uitgaven kunnen worden gedekt door een verhoging van de toeristenbelasting. Hiervoor is separaat een voorstel in deze kadernota opgenomen. Naast deze structurele uitgaven wordt in 2020 incidenteel € 100.000 gevraagd.

4. DUURZAAMHEID

Omschrijving

Wij werken aan een duurzame samenleving. Wij willen iedereen betrekken bij de verduurzaming van de gemeente en regio. Hiervoor ontwikkelen we een nieuwe duurzaamheidsvisie. Dat doen we samen met lokale ondernemers, onderwijsinstellingen, woningcorporaties en inwoners.

Een duurzame toekomst vraagt om een wezenlijk andere manier van handelen door inwoners, bedrijven, instellingen, bezoekers en de gemeente zelf.

Duurzaamheid is dus meer dan duurzame energieopwekking, mobiliteit, afvalscheiding en hergebruik.

Duurzaamheid gaat wat ons betreft over de manier waarop we in de toekomst willen wonen, werken, leren en leven met zorg voor onze aarde.

We verankeren duurzaamheid in alle gemeentelijke beleidsterreinen, wij kiezen binnen elk thema voor duurzame oplossingen. Bij de totstandkoming van beleid zullen we steeds het thema duurzaamheid in de voorbereiding en afweging meenemen. Duurzaamheid wordt een vast thema in de voorstellen die wij aan u doen.

WAT WILLEN WE?

4.3 Natuur- en Milieueducatie (NME)

Wij willen dat inwoners, waaronder kinderen, in staat zijn om bewuste keuzes te maken ten aanzien van een duurzame en leefbare samenleving.

5.3 Cultuurhistorisch erfgoed

We willen ons erfgoed behouden voor toekomstige generaties. Ook willen we het draagvlak voor behoud van ons erfgoed onder onze inwoners vergroten, door het meer te promoten en te vermarkten. Onze monumenten en cultuurhistorisch landschap dragen bij aan het versterken van de vrijetijdseconomie.

7.2 Duurzaamheid (energietransitie en CO₂ reductie)

In 2020 is minimaal 20% van de benodigde energie voor onze hele gemeente duurzaam opgewekt. In 2040 is dit 100%.

7.3 Duurzaam inzamelen en verwerken afval

In 2020 voldoen wij aan de doelstelling uit het programma Van Afval Naar Grondstof (VANG) van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). Die doelstelling is maximaal 100 kg restafval per inwoner per jaar in 2020.

7.4 Afvalwater en waterhuishouding

Wij willen de duurzaamheid in de buitenruimte bevorderen. Daarnaast hebben wij de wettelijke zorgplicht om het stedelijk afvalwater in te zamelen en te transporteren, de afvoer van het regenwater in de openbare ruimte en de grondwaterstand. Deze gemeentelijke taken zijn vastgelegd in het Watertakenplan De Liemers (WTP) 2017-2021.

7.5 Milieu

Wij willen een duurzame en gezonde omgeving om in te leven. Samen met de Omgevingsdienst Regio Arnhem zetten we ons daarom in voor een doelmatige uitvoering en handhaving van milieuwetgeving.

8.2 Stedelijke vernieuwing

Via stedelijke vernieuwing zetten we in op de vitaliteit in dorpen en wijken. We nemen fysieke maatregelen die nodig zijn om wijken en dorpen toekomstbestendig te maken.

8.3 Wonen en bouwen

Wij hebben een toekomstbestendige woningvoorraad. Voor iedereen is er een geschikte woning en onze inwoners wonen prettig.

5. MOBILITEIT EN BEREIKBAARHEID

Omschrijving

Wij bevorderen de groei van de mobiliteit en de bereikbaarheid zonder dat dit ten koste gaat van de veiligheid en de leefbaarheid. Daarom zijn innovatieve en duurzame oplossingen nodig.

Met name het economisch belangrijke verkeer (zoals het zakelijk verkeer en het goederenvervoer) is van grote betekenis voor de regionale economie en groeit aanzienlijk, vooral op de weg. De betrouwbaarheid van het verkeerssysteem wordt steeds belangrijker voor de economie. De aanpassingen van de rijkswegen A12 en A15 en de aansluiting van ons gemeentelijk wegennet daarop is van cruciaal belang. Vervoer over water kan voor een ontlasting van het wegennet zorgen en zal worden gestimuleerd.

In de dorpen moeten alle voorzieningen bereikbaar zijn voor hun inwoners. Een goede verbinding tussen dorpen en stad is daarbij van groot belang. Naast verbindingen voor fiets en auto streven wij naar een goede verbinding met openbaar vervoer tussen de kernen en voorzieningen (in grotere kern of stad).

WAT WILLEN WE?

2.1 Verkeer en vervoer

In het kader van een goede bereikbaarheid streven wij naar goede ontsluitingen van onze kernen. Wij willen een goede verbinding naar de verbrede A12 en de doorgetrokken A15 realiseren en het onderliggende wegennet hier goed op aansluiten. Wij streven naar een directe verbinding van het Gelders Eiland op de hoofdwegenstructuur (A12), waarbij er aandacht is voor de leefbaarheid in de kernen. Om het fietsgebruik te stimuleren en de fietsveiligheid te waarborgen, zorgen wij voor een goed netwerk van fietsvoorzieningen en -fietspaden. In de stad Zevenaar, tussen de kernen onderling en naar de omliggende gemeenten.

2.2 Parkeren

Wij willen de parkeerdruk in het centrum van de stad Zevenaar door middel van betaald parkeren blijven reguleren.

3.1 Versterken economische ontwikkeling

Het versterken van de economische structuur, waarbij de focus ligt op logistiek, de maakindustrie, riviergebonden bedrijvigheid en vrijetijdseconomie.

3.2 Ruimte bieden voor ondernemen

Het bieden van voldoende en kwalitatief goede werklocaties, waarin ruimte is voor nieuwvestiging en uitbreiding van bestaande bedrijven.

6. VERBETEREN BESTUURSCULTUUR

Omschrijving

Wij stellen in ons handelen dienstbaarheid aan onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties centraal.

De samenwerking tussen raad, college en organisatie is meer open en transparant. We werken daarbij als eenheid met duidelijkheid over onze eigen rollen. We verbeteren de bestuurscultuur en de respectvolle omgang met elkaar.

Cultuur gaat over menselijk gedrag, groepsgedrag en de geschreven en ongeschreven regels binnen een samenleving. Bestuurscultuur gaat over hetzelfde, maar dan in de context van een bestuurlijke omgeving. Het gaat over de mores. Onze nieuwe gemeente is ontstaan vanuit twee bestuursculturen met elk hun pluspunten en minpunten. We werken actief aan het scheppen en ontwikkelen van een nieuwe bestuurscultuur waarin nadrukkelijk de positieve aspecten vanuit het verleden worden meegenomen als basis voor een nieuwe verbeterde bestuurscultuur.

WAT WILLEN WE?

0.1 Goed bestuur

Inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers voelen zich optimaal betrokken bij de totstandkoming van ons beleid en zijn tevreden over de kwaliteit van ons bestuur.

We willen dat voor inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers inzichtelijk is wat we als bestuur doen en waar we het gemeenschapsgeld voor inzetten. Betrokkenheid en betrouwbaarheid zijn kenmerkend voor onze gemeenteraad en college.

0.2 Dienstverlening en gemeentelijke organisatie

We willen een optimale dienstverlening realiseren door ons te richten op de drie focuspunten 'Service op Maat, Verbindend en Gastvrij' uit onze dienstverleningsvisie 'Samen Sterker'. We maken dit concreet door meetbare doelstellingen te bepalen en willen onze dienstverlening aan de hand hiervan meten en verbeteren. Het is ons doel onze dienstverlening de komende jaren verder vorm te geven en te versterken. Wij willen onze gemeentelijke organisatie op orde hebben, moderniseren en vernieuwen.

0.3 Financieel beleid

We willen een gezonde en solide financiële positie en huishouding. Dit betekent een begroting die structureel en reëel sluitend is en waarbij risico's zijn afgedekt.

PROGRAMMA'S

BESTUUR EN ONDERSTEUNING

Omschrijving

Dit programma gaat over de beleidsvelden bestuur, gemeentelijke organisatie, dienstverlening en belastingen.

Wat willen we?

We willen een faciliterende netwerkgemeente zijn. We willen open staan voor initiatieven van onze inwoners, organisaties en bedrijven. We richten ons op digitale dienstverlening en persoonlijke contacten.

We willen dat onze inwoners onze dienstverlening als goed en betrouwbaar ervaren. Onze gemeenteraad en college richten zich op integer, democratisch bestuur, waarbij het ons doel is transparant en open te zijn als bestuur.

Ontwikkelingen

Informatievoorziening & Automatisering

De digitalisering in de maatschappij en daarmee van onze gemeentelijke dienstverlening en werkprocessen zal alleen maar toenemen. Bovenregionale initiatieven en samenwerking, toenemende wet- en regelgeving op het gebied van informatiebeveiliging en privacy, de beweging naar meer procesmatig en planmatig werken, informatie gestuurd werken en business intelligence zullen komende jaren extra investeringen vragen. Ook in de bedrijfsvoering wordt meer en meer gewerkt buiten de oude kaders van vaste werkplek en vaste kantoortijden. De gemeente Zevenaar gaat hierin mee en stimuleert het tijd- en plaatsonafhankelijk werken voor de gehele organisatie. De verwachting is dat bovengenoemde ontwikkelingen de uitgaven aan automatisering, informatievoorziening en –beveiliging jaarlijks doen toenemen.

Burgerparticipatie

De ‘participatiesamenleving’ is al jaren niet meer weg te denken. Burgers zijn of worden betrokken bij gemeentelijk beleid. Wij spelen in op de ideeën van bewoners. Door initiatieven te omarmen, stimuleren en faciliteren. Dit vindt plaats in verschillende gradaties en uiteenlopende vormen. Van een traditionele vorm als mantelzorg of vrijwilligerswerk, tot de herinrichting van een woonwijk of het beheren van een buurthuis. We dagen onze inwoners uit om zelf met ideeën te komen en te participeren bij beleidsvorming of zelfs beleidsvorming te initiëren. Dit is steeds de start bij het maken van nieuw beleid. Het is immers van en voor onze inwoners. Of het nu gaat om de invoering van de omgevingswet of om de kanteling binnen het sociaal domein.

Wet Open Overheid

Deze Wet, die naar verwachting in 2019 door het parlement wordt aanvaard, heeft als doel de transparantie en verantwoording van de overheid te bevorderen door overheden te verplichten zoveel als mogelijk informatie in een vroegtijdig stadium actief openbaar te maken en te publiceren. Op sommige terreinen heeft Zevenaar ervaring met openbare en vindbare informatie, bijvoorbeeld vergaderstukken raad of lokale regelgeving. Voor andere categorieën informatie, met soms een hoog volume, zal het nog een forse inspanning vergen om actieve openbaarheid goed geregeld te krijgen.

Datagedreven sturen

Door technologische ontwikkelingen verandert de samenleving snel. Datagedreven sturing levert een bijdrage aan de basis op orde (zoals nieuwe wetgeving rond overheidsinformatie) en het vergroten van de effectiviteit en efficiëntie. Hiermee streven we aan de hand van het collegeprogramma naar bijvoorbeeld verbetering van dienstverlening, kostenbesparingen en het vergroten van publieke meerwaarde voor inwoners, bedrijven en maatschappelijke partners. Het college heeft in 2019 het plan van aanpak vastgesteld en bepaald dat we de positie innemen van de slimme volger. Hiervoor heeft het college een organisatieplan opgesteld waarin de organisatorische en financiële consequenties zijn opgenomen. Om hieraan invulling te geven vragen wij in deze Kadernota incidenteel financiële middelen aan.

Beleidskaders

- [Besturingsfilosofie](#)
- [Dienstverleningsvisie](#)
- Inkoop- en aanbestedingenbeleid 2017 Liemerse gemeenten en SDL
- [Coalitieakkoord 2018-2022 \(2018\)](#)
- [Collegeprogramma 2018-2022 \(2018\)](#)
- [Financiële verordening Zevenaar 2018 \(2018\)](#)
- Nota Verbonden Partijen
- Nota reserves en voorzieningen
- Nota activering & afschrijving

WAT WILLEN WE?

0.1 Goed bestuur

Inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers voelen zich optimaal betrokken bij de totstandkoming van ons beleid en zijn tevreden over de kwaliteit van ons bestuur.

We willen dat voor inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers inzichtelijk is wat we als bestuur doen en waar we het gemeenschapsgeld voor inzetten. Betrokkenheid en betrouwbaarheid zijn kenmerkend voor onze gemeenteraad en college.

Beleidsindicatoren (verplicht)

Naam	Jaar Gelderland meting	Zevenaar	Werkelijk 2012	Werkelijk 2016	Begroting 2020	Begroting 2023
Formatie (aantal Fte per 1.000 inwoners)	2018	7,23			7,32	7,32

Toelichting

De formatie zoals die is vastgesteld voor het jaar 2019 bedraagt 310 fte. Zie ook de paragraaf bedrijfsvoering uit de begroting 2019. Per 1.000 inwoners is het aantal fte's gestegen tot 7,32 fte.

Wij verwachten een lichte stijging in de formatie, als gevolg van nieuwe taken en bestuurlijke opgaven.

Apparaatskosten (in € per inwoner)	2018	621			625	625
---------------------------------------	------	-----	--	--	-----	-----

Toelichting

De formatie is in de loop van 2018 en 2019 uitgebreid als gevolg van besluitvorming Kadernota 2018-2022. Dit heeft een stijging tot gevolg bij salarissen, inhuur, I&A, intern beheer en P&O-uitgaven.

Bezetting (aantal Fte per 1.000 inwoners)	2018	6,21			6,59	6,59
--	------	------	--	--	------	------

Toelichting

De werkelijke bezetting is eind 2018 267 fte. Per 1.000 inwoners komt dit neer op 6,21. We verwachten dat de bezetting met eigen medewerkers toe neemt. We nemen afscheid van inhuurkrachten en externen, zodat de opgebouwde kennis in de organisatie blijft. Daarnaast is een toename in de formatie verwacht naar 315 fte, uitgaande van een bezetting van 90% hoort daar een bezetting bij van 283,5 fte, per 1.000 inwoners 6,59.

Externe inhuur (kosten in % totale loonsom en inhuur externen)	2018	25			17	17
--	------	----	--	--	----	----

Toelichting

Het gaat hier om de werkelijk verwachte inhuurlasten als % van de begrote loonsom; landelijk komt deze in onze gemeentegrootteklasse uit op ± 17%. Onze doelstelling is om niet boven het landelijk gemiddelde te scoren.

In 2019 zal de externe inhuur nog rond de 20% uit komen, te verklaren als gevolg van de afronding van de herindeling, andere grote projecten, op orde krijgen Sociaal Domein en vacature-ruimte die is ingevuld met inhuur van derden.

Overhead (in % van totale lasten)	2018	9,96	10,46	10,46
-----------------------------------	------	------	-------	-------

Toelichting

Het saldo van het taakveld overhead wordt uitgedrukt in een percentage van de totale lasten. Kijkend naar het meerjarenperspectief zit er een stijging in de lasten van de overhead, als gevolg van de toename in overheadlasten zoals salarissen, I&A etc.

WAT DOEN WE?

Intensivering bestaande activiteiten

0.2.2 Datagedreven sturen als vernieuwende sturingspraktijk	Jaar realisatie	2020
Soort	Collegeprogramma	

Datagedreven sturing is het vermogen om op basis van het verzamelen en analyseren van data tot sturing op de gemeentelijke thema's te komen. Wij gaan systematisch deze nieuwe werkwijze in het primaire proces opnemen. Dit brengt met zich mee dat we een aantal organisatorische en technische condities planmatig verbeteren. Te denken valt aan competentieontwikkeling, het werken met een datastrategie en de ontwikkeling van open data. Daarbij hebben we nadrukkelijk oog voor de risico's en ethische vraagstukken die deze ontwikkeling met zich meebrengt.

Bedragen x € 1.000				
Naam	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Exploitatie	47	47		

Toelichting

Datagedreven sturing levert een bijdrage aan de basis op orde (zoals nieuwe wetgeving rond overheidsinformatie) en het vergroten van de effectiviteit en efficiëntie. Hiermee streven we aan de hand van het collegeprogramma onder andere naar verbetering van dienstverlening, kostenbesparingen en het vergroten van meerwaarde voor inwoners, bedrijven en maatschappelijke partners.

Om hieraan invulling te geven vragen wij u een bedrag van € 47.000 voor 2020 en 2021.

0.3.1 Uitvoeren Planning & Controlcyclus	Jaar realisatie	2022
Soort	Collegeprogramma	

Wij geven uitvoering aan de planning- en controlcyclus door het opstellen van een kadernota, begroting, voortgangsrapportages en jaarstukken. Beschikbare middelen zijn integraal afgewogen bij de kadernota en de begroting. In 2020 blijven wij investeren in de doorontwikkeling van de P&C-cyclus.

Daarnaast geven wij verder uitwerking aan het project 'Financiële basis op orde'. Het gaat hierbij ondermeer om de verbreding en verdieping van de kennis betreffende budgetbeheer en de geldende voorschriften, het beschrijven van werkprocessen en het optimaliseren van de financiële informatievoorziening.

Bedragen x € 1.000				
Naam	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Exploitatie	50			

Toelichting

Voor de verdere uitwerking van het project 'Financiële basis op orde' is voor 2020 voor externe ondersteuning en trainingen een bedrag nodig van € 50.000. Het gaat hierbij onder meer om de verbreding en verdieping van de kennis betreffende budgetbeheer en de geldende voorschriften, het beschrijven van werkprocessen en het optimaliseren van de financiële informatievoorziening.

Doorlopende activiteiten

o.1 Goed bestuur

o.1.1 Verbeteren bestuurscultuur	Jaar realisatie	2020
o.1.2 Groeien naar een verbindende gemeente	Jaar realisatie	2022
o.1.3 Invullen bestuurlijke rol als samenwerkingspartner	Jaar realisatie	2022

o.2 Dienstverlening en gemeentelijke organisatie

o.2.1 Afronden lopende projecten voor start nieuwe projecten	Jaar realisatie	2022
o.2.2 Datagedreven sturen als vernieuwende sturingspraktijk	Jaar realisatie	2020
o.2.4 Ontwikkelen naar een moderne en professionele organisatie	Jaar realisatie	2022
o.2.5 Verbeteren dienstverlening aan inwoners en ondernemers	Jaar realisatie	2022
o.2.7 Invoeren Wet Open Overheid	Jaar realisatie	2021

o.3 Financieel beleid

o.3.1 Uitvoeren Planning & Controlcyclus	Jaar realisatie	2022
--	-----------------	------

Kengetallen gemeente

Naam	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
------	--------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

% Contactverzoeken voor organisatie afgehandeld binnen 2 werkdagen	61	60	70	80	80	80
--	----	----	----	----	----	----

Toelichting

Het percentage contactverzoeken voor de organisatie, aangemaakt door het klantcontactcentrum wanneer de betreffende medewerker niet direct bereikbaar is, afgehandeld binnen de norm van 2 werkdagen.

% Telefonische oproepen in KCC opgenomen binnen 20 seconden	64	70	80	80	80	80
---	----	----	----	----	----	----

Toelichting

Het percentage telefonische oproepen op het algemene nummer dat binnen 20 seconden wordt opgenomen.

% Digitale volwassenheid voor inwoners	67	71	75	80	85	90
--	----	----	----	----	----	----

Toelichting

Het percentage digitale volwassenheid voor inwoners, gemeten in de Monitor Doelgerichte Digitalisering van de VNG.

% Digitale volwassenheid voor ondernemers	53	58	60	65	70	75
---	----	----	----	----	----	----

Toelichting

Het percentage digitale volwassenheid voor ondernemers, gemeten in de Monitor Doelgerichte Digitalisering van de VNG.

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Baten				
Primitieve begroting	83.162	84.156	82.593	82.593
Wijzigingen tot 1e VGR	821	821	16	16
1e Voortgangsrapportage	-347	-347	-347	-347
Baten tot de kadernota	83.636	84.629	82.262	82.262
Totaal mutaties baten kadernota	1.543	1.774	1.881	2.416
<u>1. Autonome ontwikkelingen</u>	1.543	1.424	1.531	2.016
Dividend Waterbedrijf	-55	-55	-55	-55
Aanpassing Algemene uitkering op basis van de december-circulaire 2018	1.598	1.479	1.586	2.071
<u>2. Actualisatie bestaand beleid</u>				50
Opstellen Integraal Accommodatieplan				50
<u>5. Dekkingsplan</u>		350	350	350
Actualisatie OZB-inkomsten niet-woningen		350	350	350
Totaal baten na de kadernota	85.179	86.404	84.143	84.678

Lasten

Primitieve begroting	24.641	25.061	25.278	24.761
Wijzigingen tot 1e VGR	-2.154	-2.154	-2.946	-2.429
1e Voortgangsrapportage	-23	-29	-32	-33
Lasten tot de kadernota	22.463	22.878	22.300	22.299
Totaal mutaties lasten kadernota	1.442	916	569	480
<u>1. Autonome ontwikkelingen</u>	1.655	1.616	1.616	1.616
Bijdrage SDL i.v.m. Inkoop	13	13	13	13
Informatisering & Automatisering: software & licenties	345	345	345	345
Dividend Waterbedrijf				
BedrijfsHulpVerlening BHV	12	12	12	12
Wet Open Overheid	45			
Aanpassing Algemene uitkering op basis van de december-circulaire 2018				
Huisvesting primair onderwijs - Eerste inrichting Onderwijsleerpakket (OLP) en meubilair basisschool de Bem				
Nieuwbouw basisschool Tamboerijn (indexering)		-6	-6	-6
Stelpost ivm kostenstijging 2020.	1.225	1.225	1.225	1.225
Ondertitelen raads- en commissievergaderingen	8	20	20	20
Basisregistratie Ondergrond (BRO)	7	7	7	7
<u>2. Actualisatie bestaand beleid</u>	230	80	80	55
Advieskosten Planning & Control	25	5	5	5
Tijdelijke formatie juridisch advies	80			
Opstellen Integraal Accommodatieplan				50
Tijdelijke formatie communicatie	75	75	75	
Uitvoeren vervolg project 'Financiële basis op orde'	50			
<u>3. Nieuw beleid</u>	112	100	54	-11
Verduurzamingsmaatregelen brandweerkazerne Zevenaer				
Datagedreven sturen	47	47		

Vervanging atletiekbaan (fundering en topklaag)		-12	-11	-11
Uitvoering juridische kwaliteitszorg	65	65	65	
5. Dekkingsplan	-555	-880	-1.180	-1.180
Vrijval stelpost inflatiecorrectie begroting 2019	-55	-130	-180	-180
Vrijval stelpost IBP begroting 2019	-500	-750	-1.000	-1.000
Actualisatie OZB-inkomsten niet-woningen				
Totaal lasten na de kadernota	23.905	23.794	22.869	22.779
Saldo voor bestemming	61.274	62.610	61.274	61.899
Mutaties reserves				
Onttrekkingen tot de kadernota	905	617	614	614
Onttrekkingen kadernota				
Totaal onttrekkingen reserves	905	617	614	614
Toevoegingen tot de kadernota	1.827	1.607	359	359
Toevoegingen kadernota				
Totaal toevoegingen reserves	1.827	1.607	359	359
Totaal mutaties reserves	-921	-989	255	255
Saldo na bestemming	60.353	61.620	61.529	62.155

Toelichting financiële ontwikkelingen

Negatieve bedragen bij de lasten op programma o Bestuur en ondersteuning.

In de financiële tabel staat een aantal regels met een negatieve last gepresenteerd. Dit zijn doorbelastingen van rente op investeringen van het taakveld Treasury (programma o) naar het juiste product. Financieel wordt de rente mutatie verwerkt op twee programma's. De toelichting wordt alleen gepresenteerd op het programma waar de investering plaats vindt.

Baten

1. Autonome ontwikkelingen

Dividend Waterbedrijf

Het dividend van waterbedrijf Vitens wordt structureel lager geraamd naar € 1 per aandeel. Deze prognose is afgeleid van de verplichting van de ACM (Autoriteit Consument en Markt) om tot tariefsverlaging bij Vitens over te gaan. Dit leidt tot lagere winst en een lagere dividenduitkering bij Vitens aan aandeelhouders.

Aanpassing Algemene uitkering op basis van de december-circulaire 2018

De berekening van de Algemene uitkering uit het gemeentefonds in deze Kadernota is gebaseerd op de zogenaamde 'december-circulaire 2018' van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

2. Actualisatie bestaand beleid

Opstellen Integraal Accommodatieplan

Het Integraal Huisvestingsplan (IHP) voor onderwijs gaat onderdeel uitmaken van het Integraal Accommodatieplan (IAP) dat dit jaar wordt opgesteld. Ook het IAP dient periodiek te worden geactualiseerd waarbij het aan te bevelen is om aan te sluiten bij de cyclus van het IHP voor het onderwijs.

De kosten voor externe ondersteuning worden geraamd op € 50.000 voor 2023. Wij stellen voor de kosten ten laste van de voorziening onderhoud gebouwen te brengen.

5. Dekkingsplan

Actualisatie OZB-inkomsten niet-woningen

Vanwege de verkoop van kavels in 7Poort kunnen de OZB-opbrengsten vanaf 2021 worden verhoogd. Van de verwachte hogere opbrengst van € 600.000 vloeit ongeveer 40% weg naar het rijk vanwege een hogere korting op de algemene uitkering. Per saldo resteert een structureel voordeel van € 350.000.

Lasten

1. Autonome ontwikkelingen

Bijdrage SDL i.v.m. Inkoop

We passen de gemeentelijke bijdrage voor het onderdeel "inkoop" aan conform de meerjarenbegroting 2020-2023 van de SDL. De verhoging omvat loon- en prijsindexering.

Informatisering & Automatisering: software & licenties

De kosten voor I&A ramen we bij met in totaal € 345.000. In de informatiesamenleving is ook de gemeente in toenemende mate aan het digitaliseren. De kosten in eigen huis van software, onderhoud applicaties, updates en consultancy zijn de afgelopen jaren toegenomen. We benadrukken dat de raming hiervoor in de gemeentelijke begroting nog op het kostenniveau 2017 stond. De budgetten 2017 van de beide voormalige gemeenten zijn toentertijd samengevoegd tot een 1+1 begroting 2018 en niet verhoogd omdat de kostenontwikkeling toentertijd niet goed in te schatten was. Op dit moment kunnen we wel een reële inschatting van de verwachte kosten voor het jaar 2020 maken. Onderdeel hiervan is dan ook een "inhaaleffect" van de afgelopen jaren die we moeten bijramen.

Een ander deel van de toegenomen kosten houdt verband met de duurder wordende licenties van MS Office welke het plaats- en tijdsafhankelijk werken voor alle medewerkers mogelijk maken. Tenslotte is de bijdrage aan de RID voor het jaar 2020 verhoogd met in hoofdzaak de prijs- en loonindex.

BedrijfsHulpVerlening BHV

Op grond van de Arbowet krijgen de preventiemedewerkers extra taken toegewezen. Het gaat om het opstellen en uitwerken van risicomaatregelen voor goede arbeidsomstandigheden in de gemeentelijke gebouwen. Omgerekend gaat het om 0,25 fte.

Wet Open Overheid

Met deze Wet verbeteren we de transparantie en publieke verantwoording van de overheid door zoveel mogelijk informatie vroegtijdig actief openbaar te maken en te publiceren. Voor invoering van de Wet is een eenmalige impuls nodig in 2020 van € 45.000. Voor de uitvoeringskosten zullen gemeenten door het rijk gecompenseerd worden.

Stelpost ivm kostenstijging 2020.

De Algemene Uitkering is gebaseerd op prijspeil 2020. Dit betekent dat bij alle andere begrotingsposten rekening moet worden gehouden met een prijsstijging (inflatie).

De uitkomst van € 1.225.000 zetten wij op een stelpost. Deze stelpost wordt bij de begroting 2020 ingezet.

Ondertitelen raads- en commissievergaderingen

De Wet Digitale Overheid en Het Tijdelijk besluit digitale toegankelijkheid bevorderen dat mensen met en zonder beperking op gelijke basis aan onze maatschappij moeten kunnen deelnemen. Binnen de "digitale overheid" betekent dit onder andere dat vergaderingen van raad en commissies vanaf september 2020 moeten worden ondertiteld zodra ze als digitaal archief beschikbaar en toegankelijk zijn. Dit is een wettelijke verplichting. Onze leverancier heeft hiervoor de mogelijkheid in de vorm van geautomatiseerde ondertiteling ontwikkeld. De kosten hiervoor, inclusief de inspanningen die aan het redigeren verbonden zijn, bedragen vanaf 2021 € 20.000 per jaar. In 2020 gaan we uit van 4 maanden inclusief inrichtingskosten € 8.000.

Basisregistratie Ondergrond (BRO)

De nieuwe basisregistratie BRO bevat gegevens over bijvoorbeeld bodem- en grondonderzoek, bodemkwaliteit en grondwatermonitoring. De Wet wordt in tranches ingevoerd en de gemeente Zevenaar is zowel bronhouder als gebruiker van de registratie. Om structureel de BRO bij te houden en hierover informatie te verstrekken aan in- en externe partners is voor interne capaciteit beheer en informatie € 7.000 benodigd.

2. Actualisatie bestaand beleid

Advieskosten Planning & Control

Wij vragen incidenteel budget in 2020 voor de verdere doorontwikkeling van de planning & controlcyclus. Voor de tijdelijke begeleiding en ondersteuning van de applicatiebeheerders van de tool Lias, ramen wij de kosten op € 25.000.

Vanaf 2021 vragen wij een structureel budget voor het jaarlijks inschakelen van specifieke Lias-expertise voor de ondersteuning van onze eigen LIAS-applicatiebeheerders. Wij ramen de kosten op jaarlijks € 5.000.

Tijdelijke formatie juridisch advies

Voor 2020 vragen we incidentele formatie aan voor de afhandeling van Wob en AVG verzoeken en klachten. Daarnaast vraagt de invoering van Juridische Kwaliteits Zorg een tijdelijke impuls. We gaan uit van 1 fte.

Opstellen Integraal Accommodatieplan

Het Integraal Huisvestingsplan (IHP) voor onderwijs gaat onderdeel uitmaken van het Integraal Accommodatieplan (IAP) dat dit jaar wordt opgesteld. Ook het IAP dient periodiek te worden geactualiseerd waarbij het aan te bevelen is om aan te sluiten bij de cyclus van het IHP voor het onderwijs.

De kosten voor externe ondersteuning worden geraamd op € 50.000 voor 2023. Wij stellen voor de kosten ten laste van de voorziening onderhoud gebouwen te brengen.

Tijdelijke formatie communicatie

We stellen voor de formatie van communicatie-advies uit te breiden met 1 fte voor de duur van 3 jaar ten behoeve van het fysieke domein. Er zijn vanuit Ruimtelijke Ontwikkeling budgetten beschikbaar om de kosten te kunnen dekken, dus budgettair neutraal. Momenteel wordt inhuur ingezet voor deze werkzaamheden, door tijdelijk een medewerker in dienst te nemen, verwachten wij kosten te kunnen besparen.

Uitvoeren vervolg project 'Financiële basis op orde'

Voor de verdere uitwerking van het project 'Financiële basis op orde' is voor 2020 voor externe ondersteuning en trainingen een bedrag nodig van € 50.000. Het gaat hierbij ondermeer om de verbreding en verdieping van de kennis betreffende budgetbeheer en de geldende voorschriften, het beschrijven van werkprocessen en het optimaliseren van de financiële informatievoorziening.

3. Nieuw beleid

Datagedreven sturen

We geven verder invulling aan de technologische ontwikkelingen bij het thema Datagedreven sturen. In 2020 en in 2021 is 2 x € 47.000 nodig voor capaciteit, kennis en expertise. Eind 2021 vindt een evaluatie plaats om de effectiviteit van de datagedreven organisatie te bepalen en na te gaan of er bijstellingen wenselijk zijn.

Uitvoering juridische kwaliteitszorg

Binnen Juridische Zaken is de laatste jaren meer ondersteuning nodig gebleken op extern rechtskundig advies dan begroot. Op basis van deze ervaring is gebleken dat het huidige budget van € 60.000 per jaar onvoldoende is om noodzakelijk extern juridisch advies in te kunnen winnen. Om te kunnen bezuinigen op het budget extern rechtskundig advies zal er eerst een investering nodig zijn op juridische kwaliteitszorg. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het meer in gaan zetten op pre-mediation en de-juridisering waarmee het aantal bezwaar- en beroepsprocedures naar verwachting zal verminderen. Maar ook door te investeren in trainingen van de juridisch medewerkers en meer betrokkenheid van Juridische zaken bij het harmonisatieproces van onze huidige verordeningen en beleidsregels kan worden voorkomen dat de behoefte aan extern juridisch advies zal toenemen. Wij vragen dan ook om de komende drie jaar een bedrag van € 65.000,- extra te ramen zodat er een investering plaats kan vinden op het gebied van Juridische kwaliteitszorg. In een gedegen plan van aanpak zal uitgewerkt gaan worden hoe er, rekening houdend met de te verwachte kosten voor extern juridisch advies, toch al in het eerste jaar geïnvesteerd kan worden in juridische kwaliteitszorg.

5. Dekkingsplan

Vrijval stelpost inflatiecorrectie begroting 2019

In de begroting 2019 is een stelpost opgenomen voor inflatiecorrectie voor de jaren 2019 tot en met 2022. De inflatiecorrectie voor het begrotingsjaar 2019 hebben wij in de 1e voortgangsrapportage 2019 laten vrijvallen. In deze kadernota stellen wij voor om, gezien de financiële situatie van de gemeente, de stelpost ook in de overige jaren te laten vrijvallen. Het gaat om € 55.000 in 2020, € 130.000 in 2021 en € 180.000 vanaf 2022.

Vrijval stelpost IBP begroting 2019

In de begroting 2019 is een stelpost opgenomen voor uitvoering van het Interbestuurlijk Programma (IBP) voor de jaren 2019 tot en met 2022. In deze kadernota stellen wij voor om, gezien de financiële situatie van de gemeente, de stelpost te laten vrijvallen. Het gaat om € 500.000 in 2020, € 750.000 in 2021 en € 1.000.000 vanaf 2022.

VEILIGHEID

Omschrijving

Dit programma gaat over brandweezorg, crisisbeheersing en integrale veiligheid.

Wat willen we?

Een gemeente waarin inwoners, ondernemers en organisaties zich veilig voelen in hun eigen woon- en werkomgeving.

Ontwikkelingen

Ondermijning

Ondermijning is een relatief nieuw fenomeen binnen de lokale overheid. Het heeft betrekking op de vermenging van de onderwereld en de bovenwereld. Het is een maatschappelijk probleem. De aanpak van ondermijning is geen exclusieve taak van de politie en het Openbaar Ministerie. Een effectieve aanpak van ondermijning vraagt om een georganiseerde overheid die alle middelen en instrumenten inzet die ze tot haar beschikking heeft. De aanpak van ondermijning moet zich richten op georganiseerde criminaliteit én op het waarborgen van de integriteit in het openbaar bestuur.

Wet Verplichte GGZ

Per 1-1-2020 treedt de wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (WvGGZ) in. De WvGGZ vervangt de Wet BOPZ (bijzondere opnemingen psychiatrische ziekenhuizen). In de nieuwe WvGGZ staat niet meer de gedwongen opname, maar de zorg centraal. De wetswijziging is onderdeel van een betere samenwerking intern tussen Zorg en Veiligheid. We sluiten aan bij de regionale projectgroep (regio Arnhem) voor de implementatie van deze wet.

Bouwen Bevolkingszorg

De VGGM is in 2018 gestart met een eigentijdse en professionele invulling van de tak Bevolkingszorg (de geregionaliseerde tak van de gemeentelijke crisisorganisatie). In 2019 volgt de implementatie van de vernieuwde kolom. Verdergaande regionale samenwerking biedt de mogelijkheid medewerkers van de crisisorganisatie beter op te leiden en te trainen. In Zevenaar moet in 2019 de crisisorganisatie worden aangepast aan het nieuwe regionale model, die staat per 1-1-2020.

Beleidskaders

- Integraal Veiligheidsplan gemeente Zevenaar 2019-2022
- [Toezicht en handhavingsbeleid 2018-2022](#)
- [Beleidskader Jeugd en Maatschappelijke ondersteuning 2018 en verder \(2018\)](#)
- [Jaarplan Integrale Veiligheid 2019 \(2019\)](#)
- Plan van aanpak Ondermijning

WAT WILLEN WE?

1.1 Beperken en bestrijden van branden, rampen en zware ongevallen

Het voorkomen en op een goede manier bestrijden van branden, rampen en zware ongevallen.

Beleidsindicatoren (verplicht)

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Werkelijk 2012	Werkelijk 2016	Begroting 2020	Begroting 2023
Diefstal uit woningen (aantal per 1.000 inwoners)	2018	2,70	1,60	2,85	2,10	1,60	1,60

Toelichting

De afgelopen jaren neemt het aantal diefstallen af. Mede op basis van de activiteiten in het kader van de uitvoering van het Integraal Veiligheidsplan denken wij dat het aantal de komende jaren licht gaat dalen en is de doelstelling dat deze onder het Gelders gemiddelde blijft.

Geweldsmisdrijven (aantal per 1.000 inwoners)	2018	4	2,80	4,72	2,55	2,40	2,40
---	------	---	------	------	------	------	------

Toelichting

De afgelopen jaren laat het aantal geweldsmisdrijven een schommelend beeld zien, over de lange termijn is trendmatig sprake van een afname. Op basis van de trendmatige ontwikkelingen en de activiteiten in het kader van de uitvoering van Integraal Veiligheidsplan is de doelstelling om het aantal misdrijven niet te laten stijgen.

Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) (aantal per 1.000 inwoners)	2018	2,80	3,40	2,60
--	------	------	------	------

Toelichting

Het aantal vernielingen en beschadigingen in de openbare ruimte neemt de afgelopen jaren af. Voor de komende jaren verwachten we dat deze daling zich voort zet.

Verwijzingen Halt (aantal per 10.000 jongeren)	2018	37,50	48	41	40
--	------	-------	----	----	----

Toelichting

De afgelopen jaren laat het aantal Halt-verwijzingen een schommelend beeld zien, tussen de 72 (2015) en 46 (2014) keer. De meeste Liemerse gemeenten scoren minder. In Gelderland ligt het aantal boven de 90. Onze doelstelling is om het aantal verwijzingen licht te laten stijgen. Afgelopen jaren heeft de politie erg weinig aandacht gehad voor het verwijzen naar Halt. De politie deelde vooral boetes uit of werden er aanhoudingen verricht. Hier hebben we het afgelopen jaar in geïnvesteerd en dit gaan we ook de komende jaren doen. Dit doen wij mede door de activiteiten opgenomen in het Integraal Veiligheidsplan.

Winkeldiefstallen (aantal per 1.000 inwoners)	2018	1,70	0,60	1,10	1,30	1	1
---	------	------	------	------	------	---	---

Toelichting

Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners toont een wisselend beeld, maar schommelt rond de 1. In Gelderland ligt de score de afgelopen 10 jaar rond de 2,0. Onze gemeente zit hier dus onder. In 2018 is het een heel laag cijfer.

WAT DOEN WE?

Intensivering bestaande activiteiten

1.1.1 Verbeteren eerste hulpverlening in alle kernen	Jaar realisatie	2022
Soort	Collegeprogramma	

Wij stimuleren inwonerinitiatieven die ontstaan om het Zevenaarse AED-netwerk te vergroten.

Naam	Bedragen x € 1.000			
	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Exploitatie	8	8	8	8

Toelichting

Voor de verbetering van de eerste hulpverlening in alle kernen is vanaf 2020 een structureel bedrag nodig van € 20.000 per jaar voor:

- scholing van burgerhulpverleners € 10.000
- collectieve verzekering AED's via de gemeente € 7.500
- nazorg na verrichten reanimatie € 2.500

Omdat alleen de collectieve verzekering wordt gezien als gemeentelijke taak wordt voorgesteld het bedrag van € 7.500 beschikbaar te stellen en de overige activiteiten over te laten aan particulier initiatief.

Doorlopende activiteiten

1.1 Beperken en bestrijden van branden, rampen en zware ongevallen

1.1.1 Verbeteren eerste hulpverlening in alle kernen	Jaar realisatie	2022
--	-----------------	------

1.2 Bewaken van de openbare orde en veiligheid

1.2.1 Bestrijden ondermijning	Jaar realisatie	2022
-------------------------------	-----------------	------

1.2.2 Vergroten veiligheid in de gemeente	Jaar realisatie	2021
---	-----------------	------

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
----------------------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Baten

Primitieve begroting	72	72	72	72
----------------------	----	----	----	----

Wijzigingen tot 1e VGR

1e Voortgangsrapportage

Baten tot de kadernota	72	72	72	72
------------------------	----	----	----	----

Totaal mutaties baten kadernota

Totaal baten na de kadernota	72	72	72	72
------------------------------	----	----	----	----

Lasten

Primitieve begroting	2.767	2.767	2.767	2.767
----------------------	-------	-------	-------	-------

Wijzigingen tot 1e VGR

1e Voortgangsrapportage	7	7	7	7
-------------------------	---	---	---	---

Lasten tot de kadernota	3.052	3.052	3.052	3.052
-------------------------	-------	-------	-------	-------

Totaal mutaties lasten kadernota	115	125	115	115
<u>1. Autonome ontwikkelingen</u>	115	115	115	115
Brandweerbijdrage VGGM	115	115	115	115
<u>2. Actualisatie bestaand beleid</u>		10		
Veiligheidsmonitor		10		
Totaal lasten na de kadernota	3.167	3.177	3.167	3.167
Saldo voor bestemming	-3.096	-3.106	-3.096	-3.096
Mutaties reserves				
Onttrekkingen tot de kadernota				
Onttrekkingen kadernota				
Totaal onttrekkingen reserves				
Toevoegingen tot de kadernota				
Toevoegingen kadernota				
Totaal toevoegingen reserves				
Totaal mutaties reserves				
Saldo na bestemming	-3.096	-3.106	-3.096	-3.096

Toelichting financiële ontwikkelingen

Lasten

1. Autonome ontwikkelingen

Brandweerbijdrage VGGM

Conform de meerjarenbegroting 2020-2023 bedraagt de brandweer-bijdrage aan VGGM voor Zevenaar in 2020 € 2.420.000. Naast de impact met de Omgevingswet heeft vooral de loon- en prijsindex een effect.

2. Actualisatie bestaand beleid

Veiligheidsmonitor

Wij voeren de Veiligheidsmonitor eens per 4 jaar uit. In 2021 staat de volgende monitor gepland. De monitor is nodig om de veiligheidsbeleving te kunnen meten. De Veiligheidsmonitor is een landelijk onderzoek onder inwoners mbt veiligheidsgevoelens.

VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT

Omschrijving

Dit programma gaat over verkeer en vervoer (wegen, openbare verlichting e.d.), parkeren en openbaar vervoer.

Wat willen we?

Wij willen een goede en veilige bereikbaarheid van de kernen en buitengebied voor alle verkeersdeelnemers. Het is ons doel een verkeersveilige gemeente te zijn met een goede bereikbaarheid en doorstroming van zowel het personen- als vrachtverkeer. Een optimale bereikbaarheid over de weg is een voorwaarde voor een gezonde economische structuur, onze aantrekkelijkheid voor de transportsector en daarmee voor het versterken van het logistieke profiel van Zevenaar. Ook de bereikbaarheid over water (onder andere laad- en losplaats) is hier onderdeel van. Deze optimale bereikbaarheid willen wij voor onze gemeente realiseren. De nieuwe ontsluiting van de gemeente op het rijkswegennet (A12 en A15) en de aanpassing van het onderliggende wegennet hierop, waaronder het mogelijk doortrekken van het Witte Kruis, zijn hiervoor van cruciaal belang. Als afgeleide van de infrastructuur voor het gemotoriseerde verkeer willen we een fietsvriendelijke en -veilige gemeente zijn. We beoordelen daarvoor de bestaande fietsvoorzieningen en maken inzichtelijk waar schakels niet voldoen, niet veilig zijn of ontbreken.

Ontwikkelingen

Beleidskaders

- [Structuurvisie Zevenaar 2012-2030 \(2013\)](#)
- Verkeer- en vervoersplan Zevenaar (2000)
- Tracébesluit A15/A12
- Wegenbeleidsplan Zevenaar en Rijnwaarden
- Beleidsplan openbare verlichting 2016 - 2025 Zevenaar
- Beleidsplan Openbare verlichting 2015 - 2023 Rijnwaarden
- [Omgevingsvisie Gelders Eiland 2030 \(2017\)](#)

WAT WILLEN WE?

2.1 Verkeer en vervoer

In het kader van een goede bereikbaarheid streven wij naar goede ontsluitingen van onze kernen. Wij willen een goede verbinding naar de verbrede A12 en de doorgetrokken A15 realiseren en het onderliggende wegennet hier goed op aansluiten. Wij streven naar een directe verbinding van het Gelders Eiland op de hoofdwegenstructuur (A12), waarbij er aandacht is voor de leefbaarheid in de kernen. Om het fietsgebruik te stimuleren en de fietsveiligheid te waarborgen, zorgen wij voor een goed netwerk van fietsvoorzieningen en -fietspaden. In de stad Zevenaar, tussen de kernen onderling en naar de omliggende gemeenten.

WAT DOEN WE?

Doorlopende activiteiten

2.1 Verkeer en vervoer

2.1.1 Aanleggen 2e viaduct 7Poort	Jaar realisatie	2021
2.1.3 Infrastructuur voorbereiding en uitvoering	Jaar realisatie	2022

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Baten				
Primitieve begroting	55	55	55	55
Wijzigingen tot 1e VGR				
1e Voortgangsrapportage				
Baten tot de kadernota	55	55	55	55
Totaal mutaties baten kadernota				
Totaal baten na de kadernota	55	55	55	55
Lasten				
Primitieve begroting	4.564	4.801	4.956	4.956
Wijzigingen tot 1e VGR	370	370	370	370
1e Voortgangsrapportage				
Lasten tot de kadernota	4.933	5.171	5.325	5.325
Totaal mutaties lasten kadernota				
Totaal lasten na de kadernota	4.933	5.171	5.325	5.325
Saldo voor bestemming	-4.878	-5.115	-5.270	-5.270
Mutaties reserves				
Onttrekkingen tot de kadernota	87	87	87	87
Onttrekkingen kadernota				
Totaal onttrekkingen reserves	87	87	87	87
Toevoegingen tot de kadernota				
Toevoegingen kadernota				
Totaal toevoegingen reserves				
Totaal mutaties reserves	87	87	87	87
Saldo na bestemming	-4.791	-5.028	-5.183	-5.183

ECONOMIE

Omschrijving

Dit programma gaat over economische ontwikkeling, werklocaties, regelingen voor ondernemers en promotie van de gemeente.

Wat willen we?

Het behouden en versterken van de bestaande economische structuur. Vraag en aanbod op de arbeidsmarkt en het onderwijs zijn op elkaar afgestemd. We behouden de lokale en regionale werkgelegenheid en het voorzieningenniveau.

Ontwikkelingen

De eisen met betrekking tot de energietransitie heeft gevolgen voor het bedrijfsleven. Ook heeft het bedrijfsleven te maken met een krappe arbeidsmarkt. Deze ontwikkelingen zijn van invloed op onze inzet binnen dit beleidsveld.

Beleidskaders

- [Recreatie & Toerisme in Rijnwaarden 2010-2020 \(2010\)](#)
- [Rijnwaarden: 't Gelders Eiland, Visie vrijetijdseconomie en impactstudie overnachtingshaven \(2013\)](#)
- [Beleidsnota Horeca als nevenfunctie in het buitengebied \(2014\)](#)
- [Zevenaar: de koers van recreatie en toerisme 2013-2018 \(2013\)](#)
- [Masterplan Hal12 \(2016\)](#)
- Herindelingsadvies 2016 (2016)
- [Omgevingsvisie Gelders eiland 2030 \(2017\)](#)
- [Structuurvisie gemeente Zevenaar 2030 \(2012\)](#)
- Centrumvisie Zevenaar 2015 - 2025 (2015)
- Economisch beleidsplan gemeente Zevenaar 2008 – 2020 (2008)

WAT WILLEN WE?

3.1 Versterken economische ontwikkeling

Het versterken van de economische structuur, waarbij de focus ligt op logistiek, de maakindustrie, riviergebonden bedrijvigheid en vrijetijdseconomie.

Beleidsindicatoren (verplicht)

Naam	Jaar	Gelderland	Zevenaar	Werkelijk	Werkelijk	Begroting	Begroting
	meting			2012	2016	2020	2023
Functiemenging (%)	2017	52,80	45,90	49,60	48,70	49	

Toelichting

Het percentage functiemenging geeft de verhouding weer tussen het aantal banen en het aantal woningen. In Zevenaar zijn iets meer woningen dan banen (functiemenging <50). De verwachting is dat het percentage functiemenging iets toeneemt, door een verwachte sterkere stijging van het aantal banen dan de bouw van het aantal woningen. De stijging van banen en vestiging van bedrijven is niet alleen het gevolg van de aantrekkende economie. Lokale en regionale activiteiten om de economie te versterken en het beter promoten en verbinden van wat Zevenaar toeristisch en recreatief gezien te bieden heeft, worden ingezet om zodoende de werkgelegenheid in de gemeente te vergroten.

Vestigingen (van bedrijven) (aantal per 1.000 inwoners 15 t/m 74 jaar)	2017	115,50	100,60	89,70	100,50	108,95	117,33
--	------	--------	--------	-------	--------	--------	--------

Toelichting

De stijgende trend die we zien, is gelijk aan die in Gelderland. Het verschil is te verklaren uit het relatief grote aandeel ouderen van de Zevenaarse bevolking. Realisatie in 2018 is in Zevenaar 103,7, hoger dan verwacht. Ookzaak hiervoor is de sterke economische groei. De gemiddelde groei van de afgelopen 5 jaar is 2,5% per jaar, gelijk aan de Gelderser groei. De verwachting voor de jaren 2019 t/m 2023 is hierop bijgesteld.

WAT DOEN WE?

Nieuwe activiteiten

3.1 Versterken economische ontwikkeling

3.1.5 Uitvoeren Liemerse economische visie	Jaar realisatie	2023
Soort Nieuw beleid		

De ambitie van de Liemers economische visie is het beter benutten van ontwikkelkansen en economische potentie van de Liemers door het regionaal inzetten en leveren van extra inspanningen op de speerpunten logistiek, maakindustrie en vrijetijdseconomie (inclusief retail).

De volgende doelstellingen willen we bereiken:

- Groei werkgelegenheid met 5% per jaar.
- Groei werkgelegenheid voor hoogopgeleide arbeidskrachten met 2% per jaar.
- Opstellen regionale ontwikkelagenda die als basis dient voor nieuwe werklocaties.
- Gezamenlijke branding op logistiek en vrijetijdseconomie.
- Kennisdeling, innovatie en samenwerking in de maakindustrie.

Naam	Bedragen x € 1.000			
	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Exploitatie	45	45	45	

Toelichting

De gezamenlijke uitvoering van de Liemerse economische visie richt zicht op de thema's: logistiek, maakindustrie en vrijetijdseconomie (inclusief detailhandel). Voor deze aanpak vragen wij drie jaar lang € 45.000 (2020 t/m 2022). Deze economische visie krijgt u separaat ter besluitvorming aangeboden.

Doorlopende activiteiten

3.1 Versterken economische ontwikkeling

3.1.4 Uitvoeren en monitoren Regionaal Programma Werklocaties (RPW)	Jaar realisatie	2021
--	------------------------	-------------

3.2 Ruimte bieden voor ondernemen

3.2.3 Bruisend maken centrum Zevenaar - Herinrichten Raadhuisplein	Jaar realisatie	2020
3.2.4 Bruisend maken centrum Zevenaar - Herinrichten Markt en Muldershof	Jaar realisatie	2022
3.2.5 Herstructureren bedrijventerreinen	Jaar realisatie	2022
3.2.7 Ontwikkelen bedrijventerrein BusinessPark 7Poort	Jaar realisatie	2021
3.2.8 Ontwikkelen van de Fashion Outlet Zevenaar (FOZ) op BusinessPark 7Poort	Jaar realisatie	2021

3.3 Dienstverlening aan ondernemers

3.3.2 Stimuleren start-ups Jaar realisatie 2022

3.3.3 Verminderen regeldruk voor midden- en kleinbedrijf (MKB) Jaar realisatie 2022

3.4 Gebiedsmarketing

3.4.1 Opstellen en uitvoeren marketingplan stad Zevenaar Jaar realisatie 2022

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Baten				
Primitieve begroting	10.218	3.452	5.159	5.159
Wijzigingen tot 1e VGR	-10	-10	-10	-10
1e Voortgangsrapportage				
Baten tot de kadernota	10.208	3.442	5.149	5.149
Totaal mutaties baten kadernota	76	81	85	90
<u>3. Nieuw beleid</u>	76	81	85	90
Verhogen opbrengst toeristenbelasting	76	81	85	90
Totaal baten na de kadernota	10.284	3.523	5.234	5.238
Lasten				
Primitieve begroting	10.145	3.351	5.057	5.057
Wijzigingen tot 1e VGR	344	344	344	344
1e Voortgangsrapportage				
Lasten tot de kadernota	10.490	3.695	5.401	5.401
Totaal mutaties lasten kadernota	45	45	45	
<u>3. Nieuw beleid</u>	45	45	45	
Liemerse economische visie.	45	45	45	
Verhogen opbrengst toeristenbelasting				
Totaal lasten na de kadernota	10.535	3.740	5.446	5.401
Saldo voor bestemming	-251	-217	-213	-163
Mutaties reserves				
Onttrekkingen tot de kadernota	6			
Onttrekkingen kadernota				
Totaal onttrekkingen reserves	6	0	0	0
Toevoegingen tot de kadernota				
Toevoegingen kadernota				
Totaal toevoegingen reserves				
Totaal mutaties reserves	6			
Saldo na bestemming	-245	-217	-213	-163

Toelichting financiële ontwikkelingen

Baten

3. Nieuw beleid

Verhogen opbrengst toeristenbelasting

Voorgesteld wordt om de toeristenbelasting vanaf 2020 met € 0,20 te verhogen naar € 1,25 per overnachting en deze opbrengst te gebruiken om de ambities die zijn opgenomen in het beleidskader vrijetijdseconomie te dekken (zie het financiële voorstel in deze kadernota). Op basis van dit beleidskader wordt daarbij rekening gehouden met een stijging van het aantal overnachtingen vanaf 2021. De stijging van het tarief levert afgerond € 76.000 op vanaf 2020. De jaarlijkse stijging van het aantal overnachtingen levert vanaf 2021 ongeveer € 4.500 per jaar op.

Lasten

3. Nieuw beleid

Liemerse economische visie.

De gezamenlijke uitvoering van de Liemerse economische visie richt zich op de thema's: logistiek, maakindustrie en vrijetijdseconomie (inclusief detailhandel).

Voor deze aanpak vragen wij drie jaar lang € 45.000 (2020 t/m 2022).

ONDERWIJS

Omschrijving

Dit programma gaat over alle onderwijszaken, zoals het openbaar onderwijs, huisvesting van scholen en leerlingzaken (leerlingenvervoer, kinderopvang, volwasseneneducatie, onderwijsachterstandenbeleid).

Wat willen we?

We willen dat alle kinderen en jongeren opgroeien in een kansrijke omgeving met kwalitatief goed onderwijs.

Ontwikkelingen

Harmonisatie verordeningen voorzieningen huisvesting onderwijs Zevenaar, verordening materiële financiële gelijkstelling onderwijs, beleidsregel bekostiging lokalen bewegingsonderwijs af te ronden in 2019
IHP 2020-2036 vast te stellen in 2019. Eén keer per 4 jaar IHP actualiseren. Verordening gemeenschappelijke regeling huisvesting voortgezet onderwijs actualiseren (2020).

Beleidskaders

- Beleidsnotitie Harmonisatie Kinderopvang Peuterspeelzalen Zevenaar 2018 e.v.
- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Zevenaar 2015 en Rijnwaarden 2015
- Verordening materiële financiële gelijkstelling onderwijs 2015 en Beleidsregel 2015 gemeente Zevenaar
- Integraal Huisvestingsplan 2014-2024 gemeente Zevenaar
- Nota Vastgoedbeleid gemeente Zevenaar (2016)
- Convenant Schoolveiligheid, 14-06-2018 (Liemers College, Politie Basiseenheid Rivierenland-Oost, Gemeente Zevenaar)Beleidsnotitie Onderwijs en Jeugd Zevenaar (2015-2019)
- Regionaal Educatie Plan Midden-Gelre 2019
- Visiedocument Lokaal Onderwijsbeleid Rijnwaarden 2016-2018
- Beleidsregel bekostiging lokalen bewegingsonderwijs (2015)
- Beleidsnotitie Jeugd en Maatschappelijke ondersteuning
- Verordening leerlingenvervoer (2018)

WAT WILLEN WE?

4.1 Onderwijs

Het is ons doel dat onze kinderen en jonge inwoners minimaal een startkwalificatie behalen om hun kansen op een goede toekomst, participatie aan de samenleving en hun economische onafhankelijkheid te vergroten. We willen daarom een goede toegankelijke (pedagogische) infrastructuur voor scholen in het basisonderwijs en voortgezet onderwijs met een doorgaande lijn voor 0- tot 23-jarigen in onze gemeente. Hierbij zoeken wij voortdurend samen met het onderwijs naar nieuwe verbindingen, in zowel de lokale gemeenschap als in het bedrijfsleven.

Beleidsindicatoren (verplicht)

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Werkelijk 2012	Werkelijk 2016	Begroting 2020	Begroting 2023
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers) (% deelnemers aan VO en MBO)	2017	1,70	1,55	3,20	1,50		

Toelichting

De landelijke norm voor het aantal voortijdig schoolverlaters (vsv) per onderwijssoort is voor het schooljaar 2017-2018 door het ministerie vastgesteld op 1,89%. De gemeente Zevenaar maakt deel uit van de RMC-regio Arnhem-Nijmegen. De RMC-regio laat een stijging zien van het aantal VSV-ers. Met een percentage van 1,55 % ligt het Zevenaarse aantal voortijdig schoolverlaters beneden de landelijke norm. In tegenstelling tot het landelijke beeld is het aantal Zevenaarse vsv-ers zichtbaar in de leerjaren vmbo 3-4; een stijging ten opzichte van schooljaar 2016-2017 van 11 %.

	16/17	17/18	Deeleneemers	VSV-ers
Zevenaar	1,55	1,55	3.363	52
VO	0,34%	0,43	2.310	10
MBO	4,31%	3,99	1.053	42
RMC VO			0,53	
RMC MBO		6,35		

Bron voor de actuele VSV-kengetallen is www.waarstaatjegemeente.nl en de regionale VSV-analyse 2017-2018.

Op 22 februari maakte het Ministerie (OCW) de voorlopige cijfers met betrekking tot het voortijdig schoolverlaten 2017-2018 bekend.

Relatief verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	2017	23,10	30,56	22,92	21
--	------	-------	-------	-------	----

Toelichting

Het aantal leerplichtige leerlingen waarbij sprake is van meer dan 16 uur ongeoorloofd verzuim gedurende 4 opeenvolgende lesweken is 30,5% (144 leerlingen). Landelijk is het verzuimpercentage 26,58%

Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is (per 1.000 inwoners leeftijd 5-18 jaar) laat een wisselend beeld zien.

In Zevenaar lijkt er sprake van een stijging. Doordat de verzuimmeldingen beter worden geregistreerd door de onderwijsorganisaties krijgen we een steeds beter beeld bij het relatief verzuim van leerlingen.

Het jaarverslag 2017-2018 van het Regionaal Bureau Leerplichtzaken geeft een gedetailleerd overzicht van de afhandeling dan wel herplaatsing van de verzuimende leerling.

Voor Leerplicht is totaal 268 maal (11%) een verzuimmelding van een Zevenaarse leerling door het RBL in behandeling genomen. Daarvan is in 67 gevallen regelmatig schoolbezoek hervat.

Absoluut verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	2017	2,28	1,13	0,81
--	------	------	------	------

Toelichting

Van absoluut verzuim is sprake als leerplichtige jongeren tussen de 5 en 16 jaar of een jongeren van 16 of 17 jaar die valt onder de kwalificatieplicht niet is ingeschreven op school en ook niet is vrijgesteld van de inschrijvingsplicht. De waarden hebben betrekking op het schooljaar 2016-2017.

Het aantal leerplichtigen met absoluut verzuim, op basis van de waarden www.waarstaatjegemeente.nl ligt lager dan het provinciale en het landelijke niveau (1,82%).

Het jaarverslag 2017-2018 van het Regionaal Bureau Leerplichtzaken meldt dat het absolute verzuim 6 is.

Het genereren van verzuimcijfers is altijd een momentopname. Voortijdig Schoolverlaten (VSV) is vrijwel nooit het gevolg van één enkele gebeurtenis of situatie. Het integrale beleid (samen met de samenwerkingspartners) streeft naar een haalbaar doel van de reductie van het percentage VSV: de landelijke norm (1,89%)

WAT DOEN WE?

Nieuwe activiteiten

4.1 Onderwijs

4.1.7 Bevorderen van een veilig en zorgzaam schoolklimaat	Jaar realisatie	2022
Soort Actualisatie bestaand beleid		

Wij streven naar een (sociaal) veilig klimaat op en rondom de scholen voor voortgezet onderwijs in de gemeente Zevenaar. Omdat een veilige omgeving voorwaarde is voor leren en ontwikkelen, werken wij met de netwerkpartners aan een eenduidig en sluitend stelsel van afspraken ten behoeve van het voorkomen en bestrijden van overlast, vandalisme en ander (crimineel) gedrag.

Scholen staan midden in de samenleving. Met de integrale beleidsafstemming tussen de programma's Onderwijs, Veiligheid en Sociaal Domein versterken we, door de netwerksamenwerking, een (sociaal) veilig klimaat op en rondom de scholen voor het voortgezet onderwijs in Zevenaar. Lokale (en regionale) organisaties bundelen hun krachten om de samenwerkingsagenda: veilig en zorgzame schoolomgeving vorm te geven. De inzet voor een (sociaal) veilige schoolomgeving betreft een co-financiering. Binnen programma 6 Sociaal Domein – Jeugdgezondheidszorg is een bestaand (integraal) gemeentelijk budget hiervoor geormerkt.

4.1.8 Bevorderen deelname educatieaanbod van beperkt geletterden	Jaar realisatie	2023
Soort Nieuw beleid		

We streven ernaar dat meer inwoners in de gemeente Zevenaar de reken- en taalbasisvaardigheden beheersen zodat zij mee kunnen doen in onze samenleving. Het draagt bij aan inclusie, aan een betere gezondheid, een betere financiële positie en meer kansen op de arbeidsmarkt. Ook draagt het bij aan de ontwikkeling van hun kinderen. Naast de doorontwikkeling van de netwerksamenwerking binnen het Taalhuis blijft het gemeentelijk (preventieve) beleid t.b.v. lees- en taalstimulering, een aanjager voor het bewustwordingsproces dat Lezen Loont!

Naam	Bedragen x € 1.000			
	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Exploitatie	5	5	5	5

Toelichting

Lokale (en regionale) organisaties bundelen binnen het Taalhuis hun krachten om een sluitende infrastructuur rondom (digi)taal en rekenen te creëren en het diverse educatieaanbod op elkaar af te stemmen. Het opzetten en onderhouden van een Taalhuis kent meerdere fases. De oriënterende en oprichtingsfase is in Zevenaar inmiddels afgerond; ook het kernteam voor de netwerksamenwerking is ingericht en het taalaanbod is in beeld gebracht. Het lokale Uitvoeringsprogramma voortvloeiend uit Educatie Plan Midden-Gelderland is ingericht in afstemming met de netwerkorganisaties.

Wij stellen voor om voor de werkzaamheden die voortvloeien uit het Uitvoeringsprogramma Taalhuis Zevenaar een structureel bedrag van € 9.600 beschikbaar te stellen.

Intensivering bestaande activiteiten

4.1.5 Bevorderen van lezen en tegengaan van taalachterstand	Jaar realisatie	2021
Soort Nieuw beleid		

Wij rollen de komende jaren het rijksbeleid 'Tel mee met Taal' lokaal verder uit om taalachterstand van jongeren af aan te bestrijden en leesbevorderingsactiviteiten te stimuleren. Daarnaast gaan we succesvolle pilots binnen de specifieke regeling Volwasseneneducatie borgen binnen het structurele aanbod van het Taalhuis. Het Taalhuis helpt mensen die moeite hebben met taal en digitaal (lezen, schrijven, rekenen, computervaardigheden) om beter te leren lezen en schrijven.

Bedragen x € 1.000				
Naam	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Exploitatie	10	10	10	10

Toelichting

Lokale (en regionale) organisaties bundelen binnen het Taalhuis hun krachten om een sluitende infrastructuur rondom (digi)taal en rekenen te creëren en het diverse educatieaanbod op elkaar af te stemmen. Het opzetten en onderhouden van een Taalhuis kent meerdere fases. De oriënterende en oprichtingsfase is in Zevenaar inmiddels afgerond; ook het kernteam voor de netwerksamenwerking is ingericht en het taalaanbod is in beeld gebracht. Het lokale Uitvoeringsprogramma voortvloeiend uit Educatie Plan Midden-Gelderland is ingericht in afstemming met de netwerkorganisaties.

De werkzaamheden die voortvloeien uit het Uitvoeringsprogramma Taalhuis Zevenaar bedragen 160 uur op jaarbasis (t.b.v. coördinerende taken). Wij stellen voor het benodigde bedrag van afgerond € 10.000 beschikbaar te stellen aan de uitvoerende organisatie 'Kunstwerk!-Bibliotheek de Liemers'.

Doorlopende activiteiten

4.1 Onderwijs

4.1.2 Bouwen kwalitatief goede schoolgebouwen	Jaar realisatie	2022
4.1.5 Bevorderen van lezen en tegengaan van taalachterstand	Jaar realisatie	2021
4.1.6 Opstellen beleidsplan onderwijsachterstandsbeleid	Jaar realisatie	2020

4.2 Kinderopvang

4.2.1 Toegang bieden tot kinderopvang	Jaar realisatie	2022
---------------------------------------	-----------------	------

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Baten				
Primitieve begroting	306	306	306	306
Wijzigingen tot 1e VGR				
1e Voortgangsrapportage	535	535	535	535
Baten tot de kadernota	841	841	841	841
Totaal mutaties baten kadernota				
Totaal baten na de kadernota	841	841	841	841
Lasten				
Primitieve begroting	5.579	5.630	5.613	5.613
Wijzigingen tot 1e VGR				
1e Voortgangsrapportage	483	483	483	483
Lasten tot de kadernota	6.062	6.113	6.096	6.096
Totaal mutaties lasten kadernota	103	87	87	43
<u>1. Autonome ontwikkelingen</u>	55	39	39	38
Bijdrage MGR-onderwijszaken	20	20	20	20
Huisvesting primair onderwijs - Gymvervoer basisschool Lindenhage en 't Kofschip	20			
Huisvesting primair onderwijs - Onderwijsleerpakket en meubilair i.v.m. uitbreiding met 1 groep basisschool de Wissel	15			
Huisvesting primair onderwijs - Eerste inrichting Onderwijsleerpakket (OLP) en meubilair basisschool de Bem		3	3	3
Nieuwbouw basisschool Tamboerijn (indexering)		16	15	15
<u>2. Actualisatie bestaand beleid</u>	43	43	43	
Continuering preventieve en maatschappelijke projecten	43	43	43	
<u>3. Nieuw beleid</u>	5	5	5	5
Leerlingzorg en begeleiding - activiteiten 'Taalhuis'	5	5	5	5
Totaal lasten na de kadernota	6.165	6.199	6.182	6.139
Saldo voor bestemming	-5.324	-5.359	-5.342	-5.299
Mutaties reserves				
Onttrekkingen tot de kadernota	76	76	76	76
Onttrekkingen kadernota				
Totaal onttrekkingen reserves	76	76	76	76
Toevoegingen tot de kadernota				
Toevoegingen kadernota				
Totaal toevoegingen reserves				
Totaal mutaties reserves	76	76	76	76
Saldo na bestemming	-5.248	-5.282	-5.265	-5.222

Toelichting financiële ontwikkelingen

Lasten

1. Autonome ontwikkelingen

Bijdrage MGR-onderwijszaken

De bijdrage van Zevenaar zoals opgenomen in de concept meerjarenbegroting 2020-2023 van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling (MGR) voor de module 'Onderwijszaken' is aangepast'.

In 2018 is het besluit genomen het Regionaal Bureau Leerplichtzaken onder te brengen bij de MGR, daarmee is een oplossing gevonden voor het werkgeverschap van de medewerkers. De kosten, die voortkomen uit het werkgeverschap van de MGR, waren destijds niet begroot. De gemeentelijke bijdrage voor de module 'Onderwijszaken' binnen de MGR is op basis van reële kosten, gerelateerd aan autonome kosten, indexering 3,2% (was 1,25%) en werkgeverslasten.

Daarbij gaat het om de kosten voor het ontwikkelen van HR beleid en HR advies en personeels- en salarisadministratie, de ondernemingsraad, kosten van arbodienstverlening, IZA bedrijfspakket en de implementatie van de nieuwe AVG en 2% t.b.v. opleidingskosten.

Huisvesting primair onderwijs - Gymvervoer basisschool Lindenhage en 't Kofschip

In verband met de verhuizing naar de tijdelijke huisvesting gedurende de aanpassing van de locatie Platanenlaan is een aanvraag ingediend door het schoolbestuur voor het gymvervoer.

Huisvesting primair onderwijs - Onderwijsleerpakket en meubilair i.v.m. uitbreiding met 1 groep basisschool de Wissel

In verband met groei is een aanvraag ontvangen van het schoolbestuur voor de aanschaf van onderwijsleerpakket (OLP) en meubilair voor een groep leerlingen van basisschool de Wissel

Huisvesting primair onderwijs - Eerste inrichting Onderwijsleerpakket (OLP) en meubilair basisschool de Bem

Het schoolbestuur heeft, in verband met uitbreiding van 2 groepen van de basisschool de Bem, een aanvraag gedaan voor de bekostiging van de eerste inrichting onderwijsleerpakket (OLP) en meubilair. De totale kosten bedragen € 29.000.

Nieuwbouw basisschool Tamboerijn (indexering)

In de Kadernota 2018-2020 is een krediet gehonoreerd voor de nieuwbouw van de basisschool Tamboerijn in 2020. Het bedrag wordt verhoogd met de indexering 2019 voor bouwkosten (6,63% voor 2019)

2. Actualisatie bestaand beleid

Continuering preventieve en maatschappelijke projecten

De gedragsbeïnvloedende maatschappelijke en preventieve projecten voor het jongerenwerk op school worden voortgezet voor een periode van 3 jaar (2020 t/m 2022). Voor de dekking is een deel van het budget voor jeugdgezondheidszorg ingezet.

3. Nieuw beleid

Leerlingzorg en begeleiding - activiteiten 'Taalhuis'

Lokale (en regionale) organisaties bundelen binnen het 'Taalhuis' hun krachten om een sluitende infrastructuur rondom (digi)taal en rekenen te creëren en het diverse educatieaanbod op elkaar af te stemmen. Het opzetten en onderhouden van een Taalhuis kent meerdere fases. De oriënterende en oprichtingsfase is in Zevenaar inmiddels afgerond; ook het kernteam voor de netwerksamenwerking is ingericht en het taalaanbod is in beeld gebracht. Het lokale Uitvoeringsprogramma voortvloeiend uit Educatie Plan Midden-Gelderland is ingericht in afstemming met de netwerkorganisaties.

SPORT, CULTUUR EN RECREATIE

Omschrijving

Dit programma gaat over de beleidsvelden sport, kunst en cultuur, erfgoed, media (bibliotheek), openbaar groen en vrijetijdseconomie.

Wat willen we?

We willen een gemeente zijn waar inwoners prettig wonen en waar voldoende mogelijkheden zijn om te sporten, culturele activiteiten te ontplooien of hieraan deel te nemen en te recreëren.

Ontwikkelingen

Cultuur en educatie

Cultuur en educatie vormen steeds meer een middel om participatie te bevorderen. Cultuur wordt ingezet om te ondersteunen in complexe vraagstukken als vergrijzing, het bestrijden van eenzaamheid of de integratie van vluchtelingen.

Verenigingen

Verdere veranderingen zijn er te verwachten in het verenigingsleven. Teruglopende ledenaantallen en het lastiger vervullen krijgen van bestuursfuncties worden de komende tijd uitdagingen voor onze samenleving. Er is een start gemaakt met een draagvlakonderzoek onder de sportverenigingen in de gemeente Zevenaar, ter verkenning van de wensen en mogelijkheden voor samenwerking.

Het ontwikkelen naar een 'Open Club' kan een sportvereniging kansen bieden. De vereniging bindt nieuwe doelgroepen aan de club en kan zo voor een deel nieuwe inkomsten genereren. Met de 'Open Club'-gedachte kan de gemeente verder werken aan het invullen van de participatiesamenleving en het behouden van de leefbaarheid.

Vrijtijdseconomie

Relevante ontwikkelingen op dit terrein hebben wij meegenomen in het opstellen van het beleidskader vrijetijdseconomie en nemen wij mee in het opstellen van het uitvoeringsprogramma vrijetijdseconomie.

Beleidskaders

- [Beleidsnota Sport 2013-2020](#)
- [Cultuur en erfgoedpact de Liemers 2017-2020 \(2017\)](#)
- [Projectplan ZO Zevenaar \(2016\)](#)
- [Notitie kunstbezit](#)
- [Camperplaatsenbeleid Rijnwaarden \(2014\)](#)
- Rijnwaarden: 't Gelders Eiland, Visie vrijetijdseconomie en impactstudie overnachtingshaven (2013)
- [Beleidsnota Horeca als nevenfunctie in het buitengebied \(2014\)](#)
- [Omgevingsvisie Gelders eiland 2030 \(2017\)](#)
- [Beleidsnotitie Jeugd en Maatschappelijke ondersteuning 2018 e.v. \(2018\)](#)
- [Beleidsplan IBOR \(integraal beheer openbare ruimte\) Zevenaar \(2018\)](#)
- [Bomenbeleidsplan Zevenaar 2016-2026 \(2016\)](#)
- [Groenbeleidsplan Rijnwaarden 2016-2026 \(2016\)](#)
- [Structuurvisie gemeente Zevenaar 2030](#)
- Cultuurhistorische waardenkaart 2013
- Een visie op het erfgoed 2015-2019 (Zevenaar)
- Beleidsplan Stedelijk Groen 2006-2016
- Beleidskader Vrijtijdseconomie 2030 (2019)

WAT WILLEN WE?

5.1 Sport

Het is ons doel is dat alle inwoners in een leefbare en gezonde samenleving elkaar in de eigen omgeving kunnen ontmoeten en (gezamenlijk) kunnen sporten en bewegen, mede gericht op een gezonde levensstijl.

Beleidsindicatoren (verplicht)

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Werkelijk 2012	Werkelijk 2016	Begroting 2020	Begroting 2023
Niet sporters (%)	2016	46,80	50,40		50,40	49	

Toelichting

We richten sportstimulering vooral op kinderen en jongeren, senioren, mensen met een beperking en mensen met een beperkt inkomen.

De combinatiefunctionarissen richten zich op meerdere doelgroepen d.m.v. clinics basisscholen, sjors sportief, fitheidstesten ouderen en jongeren op gezond gewicht.

WAT DOEN WE?

Nieuwe activiteiten

5.2 Kunst en cultuur

5.2.7 Organiseren '75 Jaar bevrijding 2020'

Jaar realisatie 2020

Soort Nieuw beleid

Gelderland was van september 1944 tot en met mei 1945 negen maanden onafgebroken het centrum van de bevrijdingsstrijd van Nederland. In 2019 en 2020 is deze episode 75 jaar geleden. In heel Gelderland worden in 2020 activiteiten georganiseerd om stil te staan bij de gebeurtenissen van toen en om de bevrijding en 75 jaar vrijheid te vieren. De Liemers sluit hiertoe aan bij de regio Achterhoek. Regionaal wordt voorgesteld éénmalig € 0,85 per inwoner beschikbaar te stellen. De provincie zal deze middelen matchen.

Voor de dekking wordt in 2020 incidenteel het in de begroting structureel beschikbare bedrag voor de zgn. 'Doe Duiten' ingezet.

Bedragen x € 1.000

Naam	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Exploitatie	38			

Toelichting

De bijdrage voor de activiteiten in verband met de viering van '75 jaar bevrijding' is gebaseerd op een bedrag van € 0,85 per inwoner.

5.4 Vrijetijdseconomie

5.4.6 Uitvoeren beleidsplan vrijetijdseconomie

Jaar realisatie 2030

Soort Nieuw beleid

Om te komen tot een prettigere leefomgeving en meer werkgelegenheid voeren wij het beleidskader vrijetijdseconomie uit. Dit bestaat uit de volgende taakvelden:

1. Toeristische infrastructuur (paden, routenetwerken, bewegwijzering)
2. Ontwikkeling van aanbod voor dag- en verblijfsrecreatie
3. Samenwerking en kwalitatief en innovatief ondernemerschap
4. Marketing, informeren en inspireren

Bedragen x € 1.000

Naam	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Exploitatie	176	81	85	90

Toelichting

Voor de uitvoering van het beleidskader vrijetijdseconomie vragen wij u om bovenstaande bedragen beschikbaar te stellen. De structurele uitgaven kunnen worden gedekt door een verhoging van de toeristenbelasting. Hiervoor is separaat een voorstel in deze kadernota opgenomen. Naast deze structurele uitgaven wordt in 2020 incidenteel € 100.000 gevraagd.

Doorlopende activiteiten

5.1 Sport

5.1.2 Ondersteunen samengaan sportverenigingen Jaar realisatie 2022

5.2 Kunst en cultuur

5.2.3 Ondersteunen culturele activiteiten Jaar realisatie 2020

5.3 Cultuurhistorisch erfgoed

5.3.1 Zorgdragen voor historisch erfgoed Jaar realisatie 2022

5.4 Vrijetijdseconomie

5.4.2 Oppakken kansen recreatie en toerisme Jaar realisatie 2022

5.4.3 Verder ontwikkelen toeristische infrastructuur Jaar realisatie 2020

5.4.4 Vergroten verblijfsmogelijkheden in gemeente Jaar realisatie 2022

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
----------------------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Baten

Primitieve begroting	992	968	967	967
Wijzigingen tot 1e VGR				
1e Voortgangsrapportage	-16	-16	-16	-16
Baten tot de kadernota	976	952	951	951
Totaal mutaties baten kadernota				

Totaal baten na de kadernota	976	952	951	951
-------------------------------------	------------	------------	------------	------------

Lasten

Primitieve begroting	8.382	8.381	8.358	8.358
Wijzigingen tot 1e VGR	78	78	78	78
1e Voortgangsrapportage	-17	-17	-17	-17
Lasten tot de kadernota	8.444	8.442	8.419	8.419
Totaal mutaties lasten kadernota	440	173	177	181
<u>1. Autonome ontwikkelingen</u>	27	19	19	19
Bijdrage GR Streekarchief	19	19	19	19
Uitvoering verenigingsmonitor en sportdeelnameonderzoek	8			
<u>2. Actualisatie bestaand beleid</u>	150			

Sportbedrijf - herstel/onderhoud sportvloer sporthal Lentemorgen	150			
3. Nieuw beleid	263	154	158	162
Uitvoering beleidsplan vrijetijdseconomie.	176	81	85	90
Lidmaatschap vereniging Sport en Gemeenten (VSG)	2	2	2	2
Kunst en cultuur, activiteiten '75 jaar bevrijding'				
Sportbedrijf - onderhoud gymzaal de Brug	55			
Vervanging atletiekbaan (fundering en toplaag)		42	41	41
Bijdrage GR Streekarchief E-depot	30	30	30	30
Totaal lasten na de kadernota	8.883	8.615	8.596	8.600
Saldo voor bestemming	-7.907	-7.663	-7.645	-7.649
Mutaties reserves				
Onttrekkingen tot de kadernota	43	43	43	43
Onttrekkingen kadernota				
Totaal onttrekkingen reserves	43	43	43	43
Toevoegingen tot de kadernota				
Toevoegingen kadernota				
Totaal toevoegingen reserves				
Totaal mutaties reserves	43	43	43	43
Saldo na bestemming	-7.864	-7.620	-7.602	-7.606

Lasten

1. Autonome ontwikkelingen

Bijdrage GR Streekarchief

Volgens de reguliere begroting van het Streekarchief stijgt de bijdrage in 2020 als gevolg van loon- en prijsindexering naar € 125.000.

Het Algemeen Bestuur van het SALD neemt deze zomer een besluit over de Kaderbrief 2020. Daarin is een extra bedrag opgenomen voor onder andere de ontwikkelingen van het E-depot. De extra bijdrage in verband met het E-depot is als een separaat voorstel opgenomen in deze kadernota.

Uitvoering verenigingsmonitor en sportdeelnameonderzoek

Het budget voor 2020 is incidenteel verhoogd met 2 x € 4.000 voor de uitvoering van de verenigingsmonitor en het sportdeelnameonderzoek (1 x per 4 jaar) zoals door uw raad besloten bij de vaststelling van de 'Sportnota 2013-2020'.

2. Actualisatie bestaand beleid

Sportbedrijf - herstel/onderhoud sportvloer sporthal Lentemorgen

De vloer van sporthal Lentemorgen is verzakt en afgekeurd. Voor de vervanging van de toplaag en het herstel van de vloer zijn geen middelen opgenomen in het meerjarenonderhoudsplan (MJOP) van Ataro BV. De uitvoering van werkzaamheden zijn beoogd in de zomer van 2020.

3. Nieuw beleid

Uitvoering beleidsplan vrijetijdseconomie.

Voor de uitvoering van het beleidskader vrijetijdseconomie vragen wij u om incidenteel € 100.000 in 2020 beschikbaar te stellen.

Naast dit incidentele bedrag stellen wij u voor om structureel € 76.000 in 2020 en vanaf 2021 € 80.500, oplopend tot € 89.500 in 2023 beschikbaar te stellen om de beoogde resultaten te halen. Deze middelen kunnen worden gedekt door een verhoging van de toeristenbelasting met € 0,20 per overnachting en de verwachte stijging van het aantal overnachtingen (vanaf 2021). Voor de stijging van de toeristenbelasting is in deze kadernota een afzonderlijk voorstel opgenomen.

Lidmaatschap vereniging Sport en Gemeenten (VSG)

Het lidmaatschap van de Vereniging Sport en Gemeenten (VSG) heeft veel voordelen. Het brede belang van sport en bewegen vergt blijvende en specifieke aandacht van gemeenten of het nu gaat om breedtesport, om georganiseerde of ongeorganiseerde activiteiten, om sport als doel of om sport als middel. VSG is als geen ander in staat om, in het belang van het lokale sport- en beweegbeleid in de meest brede zin van het woord, bij te dragen aan deskundigheidsbevordering van haar achterban.

Ook kunnen VSG-leden tegen ledentarief deelnemen aan congressen, kennisdagen, informatie- en inspiratiebijeenkomsten etc.

Sportbedrijf - onderhoud gymzaal de Brug

De gymzaal de Brug (bouwjaar 1969) voldoet niet meer aan de eisen van deze tijd en dient te worden uitgebreid/gerenoveerd. In afwachting van de resultaten van het onderzoek naar mogelijke locaties voor de nieuwbouw van de basisscholen Tamboerijn/Wissel eventueel in combinatie met een nieuwe gymzaal is een bedrag nodig voor onderhoud om de accommodatie nog 3 tot 5 jaar in stand te houden

Vervanging atletiekbaan (fundering en toplaag)

De atletiekbaan is onder voorbehoud goedgekeurd tot mei 2021. Echter door de verzakkingen vanwege de droogte/grondwaterstand is de toplaag aan het einde van het zijn levensduur. De verwachting is dat de baan bij de volgende keuring afgekeurd gaat worden. Met Ataro BV zijn de mogelijkheden van vervanging besproken, het voorstel is om de baan in 2020 te vervangen om te voorkomen dat deze in 2021 volledig afgekeurd gaat worden. Op dit moment ligt er een spuitfinish toplaag. Het advies is om bij renovatie te kiezen voor een ander type toplaag, sandwich, waarvan de levensduur circa 2 keer langer is dan die van een spuitfinish toplaag. Hierbij wordt de volledige constructie, inclusief fundering, opnieuw opgebouwd. Totaal worden de kosten voor volledige vervanging geraamd op € 795.000 exclusief BTW.

Bijdrage GR Streekarchief E-depot

Het Algemeen Bestuur van het SALD heeft een besluit genomen over de Kaderbrief 2020. Daarin is een extra bedrag opgenomen voor de ontwikkeling van het E-depot. De kosten van dit E-depot bedragen € 30.000. Voorgesteld wordt om dit bedrag beschikbaar te stellen. De bijdragen van de gemeente Zevenaar aan het streekarchivariaat stijgt daarmee naar € 154.000.

SOCIAAL DOMEIN

Omschrijving

Dit programma gaat over de beleidsvelden maatschappelijke ontwikkeling, jeugd, arbeidsparticipatie, leefbaarheid en wijkgericht werken, vrijwilligers- en mantelzorgbeleid. Samen vormen deze beleidsvelden het Sociaal Domein. Hier rekenen we ook natuur- en milieueducatie toe. Voor het realiseren van de opgaven in het Sociaal Domein nemen we ook onderdelen uit de beleidsvelden sport, cultuur, veiligheid, ruimtelijke ordening en volkshuisvesting, gezondheid en onderwijs mee die bij andere programma's zijn ondergebracht.

Om de doelstellingen op het gebied van jeugd en maatschappelijke ondersteuning te bereiken hebben en de zorg in onze gemeente beter te organiseren, hebben we 10 integrale ontwikkelroutes opgesteld. Hiermee kunnen we inzet van duurdere zorg voorkomen en kostenbesparingen in maatwerkvoorzieningen realiseren. De 10 ontwikkelroutes zijn:

1. Vergroten van opgroeikansen
2. Bevorderen gezonde leefstijl van inwoners
3. Versterken samenwerking tussen zorg en veiligheid
4. Bevorderen regie woonsituatie van kwetsbare inwoners (beschermd wonen)
5. Bevorderen zelfstandig wonen ouderen
6. Versterken van samenwerking maatschappelijke partners
7. Vergroten van ruimte voor initiatieven
8. Vergroten toegankelijkheid van informatie, advies, ondersteuning en zorg
9. Vergroten grip op kosten en flexibiliteit om in te spelen op innovatie inkoop en initiatieven van inwoners en andere partners
10. Versterken van het tellen, luisteren en vertellen om ontwikkelingen in het sociaal domein te volgen (verhalen inwoners, cliëntervaring, kwantitatieve informatie).

Wat willen we?

Wij willen de kansen en mogelijkheden van (kwetsbare) inwoners vergroten.

Ontwikkelingen

Beschermd wonen

Een belangrijke ontwikkeling die in de toekomst betrekking heeft op de kosten van Wmo - Begeleiding is het landelijke verdeelmodel "Beschermd wonen, maatschappelijke opvang en begeleiding". In verband met de decentralisatie van beschermd wonen en maatschappelijke opvang die plaatsvindt in 2021 heeft het Ministerie van BZK onlangs de voorlopige uitkomsten van het nieuwe verdeelmodel bekend gemaakt en gepubliceerd op haar website. Dit verdeelmodel geeft aan hoe deze middelen vanaf 2021 mogelijk landelijk verdeeld gaan worden. Uit de voorlopige cijfers blijkt dat de regio Centraal Gelderland straks mogelijk € 26 miljoen minder ontvangt voor Beschermd Wonen, Maatschappelijke Opvang en Begeleiding Wmo. Belangrijk te vermelden is, dat het hier om voorlopige cijfers gaat. Dit omdat het model nog niet af is en nog aan veranderingen onderhevig is. Daardoor zijn de gevolgen voor het Wmo budget op dit moment nog niet duidelijk. Het risico blijft echter dat we - ook bij bijstelling - een nadeelregio zullen blijven. Wij zullen deze ontwikkelingen nauw blijven volgen.

Structurele stijging kosten Jeugdzorg en Wmo

In deze Kadernota wordt rekening gehouden met structurele stijgingen van de kosten van Jeugdzorg, Wmo - Hulp bij het Huishouden en Wmo - Begeleiding. Wij verwachten te kunnen zorgen voor het stopzetten en verlagen van deze stijgingen door onder meer:

1. een opdracht aan een externe partij om de effectiviteit en efficiency binnen de jeugdzorg en de Wmo te onderzoeken en te komen met aanbevelingen en deze direct te implementeren;
2. aan de hand van de driehoek 'beleid - uitvoering - data' te kunnen gaan van vaststellen, verklaren, vergelijken, voorspellen naar vormgeven van data op basis waarvan beleid en uitvoering kunnen worden aangepast en we onze rol van opdrachtgever en opdrachtnemer beter kunnen uitvoeren;
3. over te gaan tot een nieuwe aanbesteding die in juli 2020 moet zorgen voor nieuwe contracten, waarbij o.a.

wordt ingezet op aanbieders die bereid zijn om de transformatie verder vorm te geven en waarbij aan de voorkant de kwaliteit van de aanbieder meer aandacht krijgt.

Beleidskaders

- [Visie 'Frisse wind in de wijk' \(2013\)](#)
- [Visie op een krachtige en samenhangende aanpak op het sociale domein in de regio Arnhem \(2013\)](#)
- [Visiedocument 'Verbinding Jeugd en Passend Onderwijs in de Liemers' \(2015\)](#)
- Convenant Schoolveiligheid (Financiële en inhoudelijke onderlegger: Samenwerkingsagenda Veilig en Zorgzaam Schoollimaat)
- [Beleidsplan onderwijs en jeugd 2015-2019](#)
- [Visie Vrijwillige inzet en Mantelzorg 2016-2020 Zevenaar \(2016\)](#)
- [Notitie mantelzorgersbeleid Rijnwaarden 2016-2019 'Rijnwaarden in actie voor mantelzorgers' \(2016\)](#)
- [Kaders professioneel welzijnswerk 2016-2019 gemeente Rijnwaarden \(2016\)](#)
- Radar-rapport behorende bij raadsvoorstel 'Toekomst uitvoering participatiewet' (vastgesteld: raad Rijnwaarden 27-6-2017 en raad Zevenaar 6-7-2017)
- Agenda werk en economie (april 2018)
- Businesscase RSD (mei 2018)
- [Beleidskader Jeugd en Maatschappelijke ondersteuning 2018 en verder \(2018\)](#)
- [Regiovisie huiselijk geweld en kindermishandeling 2015-2019 \(2015\)](#)
- Beleidsnota Armoede en Schuldhulpverlening (2019).

WAT WILLEN WE?

6.1 Structuurversterking (overkoepelend) incl. toegang

Het versterken van de sociale structuur én de 'basis op orde' in onze gemeente. Het gaat hier om het geheel van inwoners, organisaties, diensten en voorzieningen. De essentie is de samenhang tussen de mensen te versterken, de leefbaarheid te vergroten en de participatie in de stad, dorpen en wijken te bevorderen. Wij versterken deze structuur onder andere door inwoners en organisaties te faciliteren bij initiatieven, hen daarbij te ondersteunen en te positioneren. Daarbij investeren we in ontmoeting dichtbij onze inwoners en maatschappelijke partners. Als regisseur stellen wij ons actief op om verbindingen te initiëren en te stimuleren. Het gaat tot slot ook om grip op de kosten en flexibiliteit ten aanzien van inkoop en verantwoording binnen het sociaal domein te versterken.

Beleidsindicatoren (verplicht)

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Werkelijk 2012	Werkelijk 2016	Begroting 2020	Begroting 2023
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo (aantal per 1.000 inwoners)	2018	55	66				
Toelichting							
Het aantal cliënten met een Wmo maatwerkarrangement (per 1.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep) is in 2018 afgenomen. De afname is veroorzaakt door een administratieve herziening van de einddata van onze verstrekte maatwerkvoorzieningen. Deze administratieve aanpassing heeft tot gevolg dat het aantal is gedaald. Volgens onze berekeningen daalt het aantal van 72 naar 66. Zonder deze aanpassing was de realisatie stabiel gebleven. Nu we beschikken over deze actuele gegevens gaan we in 2019 vanuit deze data meer duiding geven aan deze indicator zodat we kunnen verklaren hoe dit getal tot stand komt en hoe we dit getal in de toekomst willen beïnvloeden. Deze uitleg zal terugkomen in de begroting 2020.							
Jongeren met een delict voor de rechter (% 12 t/m 21 jarigen)	2015	1,29	0,82			0,80	0,80

Toelichting

Als gemeente hebben wij geen directe invloed op het aantal jongeren dat met een delict voor de rechter is verschenen. Wel hebben wij als gemeente de mogelijkheden om de kans dat een jongere op het slechte pad gaat te verminderen. De cijfers dalen al enige jaren van 1,92 in Zevenaar en 2,40 in Gelderland in 2010. De meest recente cijfers dateren uit echter 2015. Onze activiteiten op basis van de Kadernota Integrale Veiligheid en onze aanpak op de ontwikkellijnen "kansrijk opgroeien" en "zorg & veiligheid" uit de beleidsnotitie Jeugd en Maatschappelijke ondersteuning zijn erop gericht, door de preventieve werking, dat de aantallen minimaal op het niveau van 2015 blijven blijven.

We organiseren activiteiten en projecten zoals aandacht voor veilige hechting en thuissituaties, gemeenschap goed betrekken bij goed opgroeien, jonge inwoners ondersteunen in de eigen kracht, aanpak van voor- en vroegtijdig schoolverlaten, jongeren van 18- en 18 + rond de aansluiting onderwijs en werk en waar nodig via de inzet van door ons ingekochte jeugdhulp. Ook kopen we HALT voorlichtings lessen in voor het onderwijs.

Jongeren met jeugdbescherming (% van alle jongeren tot 18 jaar)	2018	1	1,10	1	1
--	------	---	------	---	---

Toelichting

Deze beleidsindicator betreft het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar. Dit percentage ligt in onze gemeente (1,1%) ongeveer op het niveau van de Gelderse gemeenten. De cijfers over de eerste helft van 2018 zijn hetzelfde als de cijfers over 2017. Wij verwachten dat op de langere termijn het percentage iets af zal nemen. Ons beleid is er, via de ontwikkellijnen uit de beleidsnotitie Jeugd en Maatschappelijke ondersteuning, op gericht deze cijfers zo laag mogelijk te laten zijn. Dit doen wij door erin te investeren jongeren kansrijk en veilig op te laten groeien en waar nodig jeugdhulp aan te bieden. Wij zetten daarop lokaal en regionaal activiteiten in om de toegang te versterken en wij investeren in preventie en voorliggende voorzieningen.

Jongeren met jeugdhulp (% van alle jongeren tot 18 jaar)	2017	9,60	12,70	10,10	13
--	------	------	-------	-------	----

Toelichting

Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar is zowel in Zevenaar als Gelderland stijgende. Dit is een landelijk beeld. We hebben als gemeente slechts beperkt invloed op de verwijzingen richting jeugdhulp. Veel verwijzingen worden door derden gedaan. Echter in de eerste helft van 2018 is dit cijfer in Zevenaar volgens CBS gedaald naar 12,1 t.o.v. 9,2 in Gelderland. Dit is in tegenstelling tot het landelijke beeld en onze "eigen" cijfers over heel 2018. Als we kijken naar de cijfers uit onze eigen administratie dat zien we dat het aantal jeugdigen met een indicatie voor zorg in natura in Zevenaar over heel 2018 een stijgende lijn vertoont. De daling in de CBS gegevens valt te verklaren door het gegeven dat de cijfers in de zomer periode vaak terug lopen om vervolgens v.a. september weer op te lopen. Wij verwachten dat gelet op onze inspanningen op de langere termijn de aantallen jeugdigen met jeugdhulp zullen stabiliseren. Ons beleid is erop gericht via de ontwikkellijnen uit de beleidsnotitie Jeugd en Maatschappelijke ondersteuning, te investeren in jongeren kansrijk en veilig te laten opgroeien, maar zeker ook om jeugdhulp aan te bieden waar nodig. Wij zetten daarop lokaal en regionaal activiteiten in om de toegang te versterken en wij investeren in preventie en voorliggende voorzieningen.

Jongeren met jeugdreclassering (% kinderen 12 tot 23 jaar)	2018	0,40	0,30	0,40	0,30	0,30
--	------	------	------	------	------	------

Toelichting

Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar) is in Gelderland stabiel. Dit is al jaren 0,4. In Zevenaar was er van 2015 tot 2016 een lichte stijging te zien naar 0,5. In de tweede helft van 2017 is dit weer teruggelopen naar 0,4 en in de eerste helft van 2018 naar 0,3. Onze activiteiten op basis van de Kadernota Integrale Veiligheid en onze aanpak op de ontwikkellijn zorg & veiligheid uit de beleidsnotitie Jeugd en Maatschappelijke ondersteuning zijn erop gericht, door de preventieve werking, dat dit cijfer minimaal op dit niveau blijft.

Kinderen in armoede (% kinderen tot 18 jaar)	2015	5,31	5,05	5
---	------	------	------	---

Toelichting

De telling is gebaseerd op het rapport "Kinderen in tel" van het Verwey-Jonker instituut. Ons beleid -de nieuwe beleidsnota armoede en schulden- is er op gericht om het aantal kinderen in armoede terug te dringen.

Banen (aantal per 1.000 inwoners 15 t/m 74 jaar)	2017	641,30	505,90	510
---	------	--------	--------	-----

Toelichting

Wij zijn terughoudend met het voorspellen van de toe- of afname van het aantal banen. Technologische ontwikkelingen, mondiale (economische) ontwikkelingen maken het lastig hier goed te voorspellen. Op dit moment zit het economisch tij mee.

We hebben een agenda werk en economie en er zijn ontwikkelingen zoals de ontwikkeling van het outletcentrum. We richten er alles op om een kwalitatief en kwantitatief evenwicht op de arbeidsmarkt te bereiken.

Ons beleid is er op gericht dat werkgelegenheid groeit. Hierbij past de kanttekening dat technologische ontwikkelingen en mondiale ontwikkelingen het lastig maken om goed te voorspellen.

Lopende re-integratievoorzieningen (aantal per 10.000 inwoners van 15 t/m 74 jaar)	2018	19	16,40	17,50
---	------	----	-------	-------

Toelichting

Tot voor kort werd gemeten: het aantal re-integratievoorzieningen, per 1000 inwoners, in de leeftijd van 15-64 jaar. De huidige cijfers zijn geteld aan de hand van de aangepaste definitie: het aantal re-integratievoorzieningen, per 1000 inwoners in de leeftijd van 15-74 jaar

Met de nieuwe opdracht RSD wordt ingezet op het werkfit maken van onze klanten bij RSD. Dit zal er toe leiden dat het aantal lopende re-integratievoorzieningen zal toenemen.

Netto arbeidsparticipatie (% werkzame beroepsbevolking t.o.v. beroepsbevolking)	2017	67,20	64,40	64,40	66
---	------	-------	-------	-------	----

Toelichting

Ons beleid is er op gericht om de potentiële beroepsbevolking zoveel als mogelijk aan het werk te hebben en te houden.

Personen met een bijstandsuitkering van 18 jaar en ouder (aantal per 10.000 inwoners)	2018	34,30	30,50	30
--	------	-------	-------	----

Toelichting

In de nota minimabeleid doelen we op de ambitie om meer inwoners die op het bestaandsminimum leven aan het werk te krijgen.

Uitstroom kan worden veroorzaakt door uiteenlopende factoren. Onze businesscase RSD gaat uit van het (weer) arbeidsfit maken van mensen en is gericht op het verkrijgen van -en behouden van- passend werk.

Werkloze jongeren (% 16 t/m 22 jarigen)	2015	1,35	0,64	0,62
--	------	------	------	------

Toelichting

Ons beleid is gericht op een kwalitatief en kwantitatief evenwicht op de arbeidsmarkt. Jeugdwerkloosheid wordt bestreden. Het jongerenloket bij RSD, de businesscase en voorkomen vroegtijdig schoolverlaten zijn voorbeelden van beleid waarbij we proberen jeugdwerkloosheid te voorkomen en terug te dringen.

Effectindicator

Subdoelstelling

6.3 (Arbeids)Participatie

Effectindicator	Werkelijk 2018	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
-----------------	-------------------	-----------------	-----------------	-----------------

Waardering inwoners over hun financiële zelfredzaamheid 7

Op 1 januari 2022 geven de inwoners die in de begeleiding voor schuldhulpverlening zitten een rapportcijfer 7 voor de financiële zelfredzaamheid waarover zij beschikken.

WAT DOEN WE?

Nieuwe activiteiten

6.3 (Arbeids)Participatie

6.3.5 Bevorderen arbeidsmatige dagactiviteiten	Jaar realisatie	2023
Soort Nieuw beleid		

Het beleid is er op gericht dat iedere inwoner meedoet. Wij richten ons hierbij op de doelgroep: inwoners met een zeer grote afstand tot de arbeidsmarkt, die geen perspectief hebben op het verkrijgen van een betaalde werkkring. Inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt kunnen met behoud van uitkering werken aan het opdoen van arbeids- en vakvaardigheden in een omgeving die: passend, regulier, lokaal en efficiënt is ingericht.

6.3.6 Stimuleren dat meer inwoners die op het bestaansminimum leven aan het werk gaan (Armoedebelaid)	Jaar realisatie	2023
Soort Nieuw beleid		

Voor inwoners geeft werk de grootste kans om (langdurige) armoede te doorbreken. Werk zorgt niet alleen voor meer inkomen maar draagt bij aan het eigen maatschappelijk welbevinden. Het accepteren van een baan vergroot de kans om door te groeien en in de toekomst meer te gaan verdienen. De RSD voert de opdracht uit om mensen in een uitkering te begeleiden naar werk. Het gaat hier om een brede doelgroep bijstandsgerechtigden met een korte of lange afstand tot de arbeidsmarkt, statushouders en mensen met een arbeidsbeperking.

6.3.7 Verminderen van sociale uitsluiting door armoede	Jaar realisatie	2023
Soort Nieuw beleid		

Een deel van de inwoners die leeft in armoede wordt nog niet bereikt. Niet iedereen is op de hoogte van het bestaan van minimaregelingen. Wij geven meer bekendheid aan de minimaregelingen. Dit zodat huishoudens die meer gebruik maken van minimaregelingen (lokaal en landelijk) per maand meer geld overhouden om vrij te besteden. Naast de verbetering van het bereik kijken wij ook naar een efficiëntere regeling voor het meedoen in de samenleving op het gebied van sport, vorming en cultuur. Specifiek voor chronisch zieken en gehandicapten verhogen wij de inkomensgrens voor de regelingen voor deze doelgroep, waaronder de collectieve ziektekostenverzekering. Dit doen wij omdat chronische zieken en gehandicapten vaak verborgen kosten hebben die verband houden met hun situatie. Met oudere inwoners gaan wij meer in gesprek, om in kaart te brengen of er behoefte is aan (extra) ondersteuning. Bijvoorbeeld op het gebied van financiën.

6.3.8 Sneller signaleren van schulden	Jaar realisatie	2023
Soort Nieuw beleid		

We gaan inwoners met (beginnende) schulden vroegtijdig en actief benaderen om samen met hen te kijken wat nodig is. Dit om te voorkomen dat schulden van inwoners verder oplopen.

6.3.9 Verhogen financiële zelfredzaamheid van inwoners met schulden	Jaar realisatie	2023
Soort Nieuw beleid		

Het is niet voor iedereen eenvoudig om uit te komen met het inkomen. Als je financiële vaardigheden mist, is de kans op financiële problemen groter. Wij werken daarom aan verbetering van financiële vaardigheden van inwoners. Daarnaast bereiden wij ons voor op het adviesrecht dat gemeenten krijgen bij de besluitvorming van de rechter voor het toekennen van een bewindvoerder. Waar mogelijk kan een minder zwaar alternatief dan bewindvoering, zoals budgetbeheer, de inwoner verder helpen.

Doorlopende activiteiten

6.1 Structuurversterking (overkoepelend) incl. toegang

6.1.1 Stimuleren en faciliteren initiatieven in de samenleving	Jaar realisatie	2022
6.1.2 Versterken samenwerking met en tussen maatschappelijke partners (zoals Caleidoz)	Jaar realisatie	2022
6.1.3 Vergroten toegankelijkheid informatie, advies, ondersteuning en zorg	Jaar realisatie	2022
6.1.4 Vergroten grip op kosten	Jaar realisatie	2022
6.1.5 Versterken tellen, luisteren en vertellen om ontwikkelingen in het sociaal domein te volgen	Jaar realisatie	2022

6.2 Jeugd en maatschappelijke ondersteuning

6.2.1 Inkoop zorg en ondersteuning Jeugd en Wmo	Jaar realisatie	2022
6.2.2 Stimuleren en ontwikkelen van preventieve activiteiten	Jaar realisatie	2022
6.2.3 Versterken samenwerking tussen zorg en veiligheid	Jaar realisatie	2022
6.2.5 Ondersteunen vrijwilligers	Jaar realisatie	2022

6.3 (Arbeids)Participatie

6.3.3 Inburgeringsbeleid	Jaar realisatie	2022
--------------------------	-----------------	------

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Baten				
Primitieve begroting	12.068	12.068	12.068	12.068
Wijzigingen tot 1e VGR				
1e Voortgangsrapportage	-645	-645	-645	-645
Baten tot de kadernota	11.423	11.423	11.423	11.423
Totaal mutaties baten kadernota	-61	-85	-85	-85
<u>1. Autonome ontwikkelingen</u>	-85	-85	-85	-85
Ontwikkelingen BUIG-budget/uitkeringslasten	-85	-85	-85	-85
<u>2. Actualisatie bestaand beleid</u>	24			
Regionaal transformatieplan jeugdhulp	24			
Totaal baten na de kadernota	11.362	11.338	11.338	11.338
Lasten				
Primitieve begroting	48.487	48.316	48.194	48.194
Wijzigingen tot 1e VGR	31	31	31	31
1e Voortgangsrapportage	5.271	5.180	5.105	4.866
Lasten tot de kadernota	53.789	53.528	53.331	53.092
Totaal mutaties lasten kadernota	3.026	3.002	3.002	3.002
<u>1. Autonome ontwikkelingen</u>	3.002	3.002	3.002	3.002
Structurele stijging kosten Wmo - Hulp bij het Huishouden	125	125	125	125
Structurele stijging kosten jeugdzorg	2.215	2.215	2.215	2.215
Structurele stijging kosten Wmo - Begeleiding	300	300	300	300
Kwaliteit, toezicht en handhaving	35	35	35	35
Ontwikkelingen BUIG-budget/uitkeringslasten	302	302	302	302
Subsidie stichting Veilig Thuis	25	25	25	25
<u>2. Actualisatie bestaand beleid</u>	24			
Regionaal transformatieplan jeugdhulp	24			
Totaal lasten na de kadernota	56.815	56.530	56.333	56.094
Saldo voor bestemming	-45.453	-45.191	-44.994	-44.755
Mutaties reserves				
Onttrekkingen tot de kadernota	49	24	24	24
Onttrekkingen kadernota				
Totaal onttrekkingen reserves	49	24	24	24
Toevoegingen tot de kadernota				
Toevoegingen kadernota				
Totaal toevoegingen reserves				
Totaal mutaties reserves	49	24	24	24
Saldo na bestemming	-45.404	-45.167	-44.970	-44.731

Toelichting financiële ontwikkelingen

Baten

1. Autonome ontwikkelingen

Ontwikkelingen BUIG-budget/uitkeringslasten

We houden rekening met de recente ontwikkelingen voor wat betreft de uitgaven (uitkeringslasten) en inkomsten van het rijk (baten, specifieke uitkering BUIG). Het nadeel van € 387.000 is verwerkt in deze kadernota.

De redenen hiervoor zijn:

- Een verwachte korting van 3% op het BUIG-budget (specifieke uitkering van het ministerie van SZW). Dit als gevolg van een daling van het landelijk bijstandsbestand. Uitgaande van het voorlopige BUIG-budget van € 11.046.000 en de korting 3% bedraagt het budget voor 2020 € 10.715.000. De bijstelling ten opzichte van de raming van € 10.800.000 in de vastgestelde meerjarenbegroting 2019-2022, voor de jaren 2020 e.v., is € 85.000 (nadeel/lagere baten).
- Op grond van de eerste managementrapportage over 2019 van de RSD verwachten wij dat de schadelastbeperking zoals opgenomen in de Businesscase van de RSD behorend bij de 'Nieuwe opdracht van de RSD' niet volledig wordt gerealiseerd. Een aanpassing van de verwachte schadelastbeperking tot 65% wordt noodzakelijk geacht (bijstelling schadelastvermindering: 35% van € 864.233 = € 302.000 nadeel/hogere uitkeringslasten).

2. Actualisatie bestaand beleid

Regionaal transformatieplan jeugdhulp

Regionaal werken wij samen aan innovatie van inkoop jeugdhulp aan de hand van het regionale transformatieplan Jeugdhulp 2018-2020. Hiervoor is in oktober 2018 vanuit de regio een aanvraag voor landelijke innovatiegelden jeugd vanuit het landelijke actieprogramma 'zorg voor de jeugd' ingediend en gehonoreerd. Totaal bedrag voor de regio voor de periode 2018-2020 is € 2.864.610. Bij de besluitvorming regionaal over de inzet van deze gelden is gekozen om per gemeente 24% van deze gelden te bestemmen om lokaal in te zetten om de transformatie vorm te geven. Voor Zevenaar betekent dit voor de periode 2018-2020 een totaal bedrag van € 59.530. Voor 2020 gaat het om een bedrag van bijna € 24.000.

Lasten

1. Autonome ontwikkelingen

Structurele stijging kosten Wmo - Hulp bij het Huishouden

Bij het opstellen van de Kadernota 2018 - 2022 hebben wij op basis van de toen beschikbare gegevens, waaronder met name de werkelijke zorguitgaven in 2017 een inschatting gemaakt van de te verwachten kosten voor de jaren vanaf 2019. Voor het personeel werkzaam in de thuiszorg als Hulp bij het Huishouden is er een nieuwe CAO van kracht. De tarieven die de gemeente voor deze zorg moet betalen komen hierdoor hoger uit. Ook stijgen de tarieven voor de producten voor Hulp bij Huishouden als gevolg van de uniformering van tarieven binnen de regio. We gaan er van uit dat de stijging van de zorgkosten, zoals die zich in 2018 heeft voorgedaan, structureel is. We voorzien zelfs, gelet op de landelijke trend dat de instroom ook in 2020 nog steeds toeneemt. Dit zorgt voor een stijging van € 125.000 voor deze open-eind-regeling..

Structurele stijging kosten jeugdzorg

We gaan ervan uit dat de stijging van de zorgkosten, zoals die zich in 2018 heeft voorgedaan, structureel is. Het gaat daarbij om een stijging van het aantal cliënten met 16%. We voorzien, gelet op de landelijke trend dat de instroom in de jeugdhulp nog steeds toeneemt. Daarom zien wij ons genooddaakt om ook voor 2020 rekening te houden met een stijging met hetzelfde percentage voor deze open-eind-regeling.

Structurele stijging kosten Wmo - Begeleiding

De uitgaven voor de Wmo begeleiding zijn in 2018 ten opzichte van 2017 met € 260.000 gestegen. We verwachten dat deze stijging van de zorgkosten van 7% ten opzichte van voorgaand jaar zich de komende jaren zal voortzetten. Daarmee prognosticeren wij dat de toename van de uitgaven over 2020 uitkomt op € 300.000 voor deze open-eind-regeling.

Kwaliteit, toezicht en handhaving

De regionale zorginkoop voor Jeugd en Wmo is ondergebracht bij de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling (MGR), module inkoop. Het is van belang dat gemeenten goede kwaliteit van zorg leveren. Hier willen wij in de toekomst meer op inzetten. Kwaliteitstoetsing bij inschrijving van zorgaanbieders die zorg in natura leveren, is een opdracht die belegd is bij de MGR, module inkoop. Kwaliteitstoetsing voor PGB aanbieders, ligt bij de budgethouder en de consulent. Voor pgb aanbieders gelden dezelfde kwaliteitseisen als voor een aanbieder met een contract. Voordat iemand een Pgb krijgt, wordt door de consulent altijd getoetst of iemand vaardig genoeg is om op een goede manier om te gaan met de verantwoordelijkheden die horen bij het beheren van een Pgb.

Wanneer er zich een calamiteit voordoet, dient een aanbieder dit te melden en moet er onderzoek worden gedaan naar deze calamiteit. Hier dienen wij een bedrag voor te reserveren. Om meer grip te krijgen op kwaliteit is het ook wenselijk om in de toekomst te investeren in signaalgestuurd toezicht, aangevuld met risicogestuurd toezicht. Op dit moment weten we nog niet waar we deze vormen van toezicht onder gaan brengen. Wel weten we dat we in de toekomst meer willen investeren op deze vormen van toezicht om goede kwaliteit van zorg te waarborgen. Ook willen we investeren in handhaving zodat we kunnen acteren als blijkt dat een organisatie zorg biedt die van onvoldoende kwaliteit is. Om uitvoering te geven aan toezicht en handhaving zijn extra middelen nodig.

Ontwikkelingen BUIG-budget/uitkeringslasten

We houden rekening met de recente ontwikkelingen voor wat betreft de uitgaven (uitkeringslasten) en inkomsten van het rijk (baten, specifieke uitkering BUIG). Het nadeel van € 387.000 is verwerkt in deze kadernota.

De redenen hiervoor zijn:

- Een verwachte korting van 3% op het BUIG-budget (specifieke uitkering van het ministerie van SZW). Dit als gevolg van een daling van het landelijk bijstandsbestand. Uitgaande van het voorlopige BUIG-budget van € 11.046.000 en de korting 3% bedraagt het budget voor 2020 € 10.715.000. De bijstelling ten opzichte van de raming van € 10.800.000 in de vastgestelde meerjarenbegroting 2019-2022, voor de jaren 2020 e.v., is € 85.000 (nadeel/lagere baten).
- Op grond van de eerste managementrapportage over 2019 van de RSD verwachten wij dat de schadelastbeperking zoals opgenomen in de Businesscase van de RSD behorend bij de 'Nieuwe opdracht van de RSD' niet volledig wordt gerealiseerd. Een aanpassing van de verwachte schadelastbeperking tot 65% wordt noodzakelijk geacht (bijstelling schadelastvermindering: 35% van € 864.233 = € 302.000 nadeel/hogere uitkeringslasten).

Subsidie stichting Veilig Thuis

De begroting 2020 van Veilig Thuis is gebaseerd op gegevens uit de zomer van 2018. Het aantal meldingen bij de stichting vertoont echter een stijgende lijn, wat tot een begrotingsoverschrijding zal leiden. Vooruitlopend op informatie door de stichting hierover nemen we in deze Kadernota een extra bedrag van € 25.000 op.

2. Actualisatie bestaand beleid

Regionaal transformatieplan jeugdhulp

Regionaal werken wij samen aan innovatie van inkoop jeugdhulp aan de hand van het regionale transformatieplan Jeugdhulp 2018-2020. Hiervoor is in oktober 2018 vanuit de regio een aanvraag voor landelijke innovatiegelden jeugd vanuit het landelijke actieprogramma 'zorg voor de jeugd' ingediend en gehonoreerd. Totaal bedrag voor de regio voor de periode 2018-2020 is € 2.864.610. Bij de besluitvorming regionaal over de inzet van deze gelden is gekozen om per gemeente 24% van deze gelden te bestemmen om lokaal in te zetten om de transformatie vorm te geven. Voor Zevenaar betekent dit voor de periode 2018-2020 een totaal bedrag van € 59.530. Voor 2020 gaat het om een bedrag van bijna € 24.000.

VOLKSGEZONDHEID EN DUURZAAMHEID

Omschrijving

Dit programma gaat over de beleidsvelden volksgezondheid, milieu en duurzaamheid. Volksgezondheid richt zich op een gezonde leefomgeving en leefstijl. Duurzaamheid en milieu richten zich op energietransitie, CO₂ reductie, water (riolering), geluid, lucht, bodem en grond- en afvalstoffen. Ook gaat dit programma over de toezichthoudende en handhavende taken binnen deze beleidsvelden.

Wat willen we?

Behouden en bevorderen van een duurzame en gezonde leefomgeving voor nu en de volgende generaties.

Ontwikkelingen

Duurzaamheid en energietransitie

De ambitie richt zich nu op het energieneutraal worden, landelijk is de ontwikkeling ingezet om ook 'klimaatneutraal' te zijn. Een voorbeeld hiervan is de aanstaande 'Regionale Energie Strategieën (RES)'. Dit vraagt om extra inspanningen (middelen). Hieronder vallen ook de ontwikkelingen in het kader van de landelijk ambitie voor de transitie naar aardgas-loos.

Beleidskaders

- [Routekaart ...op weg naar een energieneutraal Zevenaar 2016-2020](#)
- Regio visie publieke gezondheid Gelderland-Midden 2017-2020
- [Milieubeleidsplan 2013-2030 Zevenaar](#)
- Beleidsvisie Externe Veiligheid 2012 Zevenaar
- Nota Bodembeheer 2011 Zevenaar
- Geluidbeleid 2008 Zevenaar
- Geluidbeleid Rijnwaarden
- [Watertakenplan De Liemers 2017-2021](#)
- [Beleidskader Jeugd en Maatschappelijke ondersteuning 2018 en verder \(2018\)](#)

WAT WILLEN WE?

7.1 Gezondheidszorg

We willen dat iedereen in onze gemeente gezond kan leven en opgroeien. Het accent ligt daarbij op jeugd en ouderen.

Beleidsindicatoren (verplicht)

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Werkelijk 2012	Werkelijk 2016	Begroting 2020	Begroting 2023
------	----------------	------------	----------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Hernieuwbare elektriciteit (%)	2017	8,10	2,20				
--------------------------------	------	------	------	--	--	--	--

Toelichting

Bij de verdere uitwerking van de energie- en warmtetransitie betrekken wij ook deze beleidsindicator.

Omvang huishoudelijke restafval (kg/inwoner)	2017	130	141	148	135	100	80
--	------	-----	-----	-----	-----	-----	----

Toelichting

Op 1 januari is het nieuwe afvalinzamelsysteem begonnen. Er zijn nog maar een paar maanden verstreken, maar als die maanden maatgevend zijn, dan kunnen we het nieuwe systeem een succes noemen. De VANG-doelstelling van 100 kg per inwoner op basis hiervan gehaald en dat is meer dan verwacht. In gebiedsdeel Zevenaar, waar de wijziging het grootst was, is de hoeveelheid restafval bij laagbouw woningen bijna gehalveerd. In de komende jaren, proberen we de hoeveelheid restafval nog verder omlaag te brengen. De belangrijkste harmonisatie die nog moet plaatsvinden betreft de inzameling bij de hoogbouw. Hiervoor zijn waarschijnlijk investeringen in ondergrondse containers nodig.

WAT DOEN WE?

Nieuwe activiteiten

7.1 Gezondheidszorg

7.1.4 Uitvoeren programma Korte Voorzieningketens vervolg	Jaar realisatie	2020
Soort Nieuw beleid		

Het POP3 project Korte Ketens in het Liemers Landschap 1 heeft een vervolg gekregen. Ook dit nieuwe project Korte Ketens in het Liemers Landschap 2 willen we faciliteren. Hiermee bevorderen we voedselbewustwording en gezond eetgedrag onder onze inwoners. Korte voedselketens zijn duurzaam door vermindering van transport.

Intensivering bestaande activiteiten

7.2.5 Op weg naar aardgasvrij Zevenaar	Jaar realisatie	2040
Soort Collegeprogramma		

De Warmtevisie laat zien hoe Zevenaar aardgasvrij wordt. De 'Wijk van de Toekomst' aanpak wordt toegepast. Samen met de inwoners van een wijk of dorp wordt een warmtetransitieplan vastgesteld dat de basis is van de uitvoering. In 2040 is Zevenaar aardgasvrij, het wordt gefaseerd uitgevoerd. Het aardgasvrij worden is naast een technisch vraagstuk ook een sociaal en financieel vraagstuk dat de nodige inzet vergt.

Naam	Bedragen x € 1.000			
	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Exploitatie	150			

Toelichting

Om de pilot in Angerlo te continueren en een pilot te starten bij Riverparc wordt een budget gevraagd van € 150.000 in 2020.

Doorlopende activiteiten

7.1 Gezondheidszorg

7.1.3 Reguliere taken	Jaar realisatie	2022
-----------------------	-----------------	------

7.2 Duurzaamheid (energietransitie en CO2 reductie)

7.2.1 Invoeren van circulaire economie in Zevenaar	Jaar realisatie	2023
7.2.2 Energie neutraal maken eigen organisatie	Jaar realisatie	2025
7.2.4 Onderzoeken mogelijkheden deelname campagne fairtrade gemeente	Jaar realisatie	2021
7.2.5 Op weg naar aardgasvrij Zevenaar	Jaar realisatie	2040
7.2.6 Uitvoeren 'Gelders Energieakkoord in uitvoering' (2018-2023)	Jaar realisatie	2023

7.2.7 Uitvoeren van de Routekaart ...op weg naar een energie neutraal Zevenaar (2016-2020)	Jaar realisatie	2040
7.2.8 Uitvoeren van het uitvoeringsprogramma Routekaart energietransitie Regio Arnhem Nijmegen (2018-2023)	Jaar realisatie	2023

7.3 Duurzaam inzamelen en verwerken afval

7.3.1 Verminderen restafval per inwoner (max. 100 kg)	Jaar realisatie	2020
---	-----------------	------

7.5 Milieu

7.5.1 Door stimuleren en handhaven wordt energie bespaard in het bedrijfsleven	Jaar realisatie	2022
--	-----------------	------

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Baten				
Primitieve begroting	8.397	8.397	8.397	8.397
Wijzigingen tot 1e VGR	29	29	29	29
1e Voortgangsrapportage	-121	-121	-121	-121
Baten tot de kadernota	8.304	8.304	8.304	8.304
Totaal mutaties baten kadernota				
Totaal baten na de kadernota	8.304	8.304	8.304	8.304
Lasten				
Primitieve begroting	9.711	9.631	9.642	9.642
Wijzigingen tot 1e VGR	279	279	279	279
1e Voortgangsrapportage	-52	-52	-52	-52
Lasten tot de kadernota	9.938	9.859	9.869	9.869
Totaal mutaties lasten kadernota	172	22	22	64
<u>1. Autonome ontwikkelingen</u>	57	57	57	57
Bijdrage ODRA.	19	19	19	19
Bijdrage gemeenschappelijke regeling (GR) VGGM	38	38	38	38
<u>2. Actualisatie bestaand beleid</u>	-43	-43	-43	
Continuering preventieve en maatschappelijke projecten	-43	-43	-43	
<u>3. Nieuw beleid</u>	158	8	8	8
Aardgasvrij Zevenaar.	150			
Volksgesondheid - verbeteren eerste hulpverlening in alle kernen	8	8	8	8
Totaal lasten na de kadernota	10.110	9.880	9.891	9.934
Saldo voor bestemming	-1.806	-1.576	-1.586	-1.629
Mutaties reserves				
Onttrekkingen tot de kadernota	177	80	80	80
Onttrekkingen kadernota				
Totaal onttrekkingen reserves	177	80	80	80

Toevoegingen tot de kadernota	52	52	52	52
Toevoegingen kadernota				
Totaal toevoegingen reserves	52	52	52	52
Totaal mutaties reserves	125	27	27	27
Saldo na bestemming	-1.681	-1.549	-1.559	-1.602

Toelichting financiële ontwikkelingen

Lasten

1. Autonome ontwikkelingen

Bijdrage ODRA.

Naar aanleiding van een aantal oorzaken moet de bijdrage aan de ODRA vanaf 2020 worden aangepast. Deze oorzaken zijn: herverdeeleffecten i.v.m. de invoering van outputfinanciering, indexering en volumetoename. Hierdoor stijgt de bijdrage met € 19.000.

Bijdrage gemeenschappelijke regeling (GR) VGGM

De gemeentelijke bijdragen aan de gemeenschappelijke regeling VGGM voor de onderdelen

'bevolkingszorg'en 'GGD'

zijn geactualiseerd. De aanpassing is gebaseerd op de raming zoals opgenomen in de concept begroting 2020 van de VGGM.

2. Actualisatie bestaand beleid

Continuering preventieve en maatschappelijke projecten

De gedragsbeïnvloedende maatschappelijke en preventieve projecten voor het jongerenwerk op school worden voortgezet voor een periode van 3 jaar (2020 t/m 2022). Voor de dekking is een deel van het budget voor jeugdgezondheidszorg ingezet.

3. Nieuw beleid

Aardgasvrij Zevenaar.

De ambitie van Zevenaar om in 2040 aardgasvrij te zijn gaat naast een technisch vraagstuk ook over gedragsverandering.

In de Warmtevisie Zevenaar is de werkwijze – de Wijk van de Toekomst aanpak - omschreven. Als pilot is Angerlo gestart en zal Riverparc opgepakt worden. De kosten van dit proces zijn geraamd op € 150.000.

Volksgesondheid - verbeteren eerste hulpverlening in alle kernen

Voor de verbetering van de eerste hulpverlening in alle kernen is vanaf 2020 een structureel bedrag nodig van € 20.000 per jaar voor:

- scholing van burgerhulpverleners € 10.000
- collectieve verzekering AED's via de gemeente € 7.500
- nazorg na verrichten reanimatie € 2.500

Omdat alleen de collectieve verzekering wordt gezien als gemeentelijke taak wordt voorgesteld het bedrag van € 7.500 beschikbaar te stellen en de overige activiteiten over te laten aan particulier initiatief.

VOLKSHUISVESTING, RUIMTELIJKE ORDENING EN STEDELIJKE VERNIEUWING

Omschrijving

Dit programma gaat over de beleidsvelden ruimtelijke ordening, grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen) en wonen.

Wat willen we?

Wij willen een gemeente zijn waar het aantrekkelijk wonen, werken en leven is.

Beleidskaders

- [Structuurvisie Zevenaar 2012-2030](#)
- [Omgevingsvisie Gelders Eiland 2030](#)
- [Woonvisie Zevenaar](#)
- [Woonvisie Gelders Eiland \(2018\)](#)
- [Nota Vastgoedbeleid](#)

WAT WILLEN WE?

8.1 Ruimtelijke Ordening

Wij streven naar een goede balans tussen de ontwikkeling van de stad Zevenaar met een bovenlokaal en regionaal voorzieningenniveau en leefbare kernen met een eigen lokaal voorzieningenaanbod. We maken gewenste (ruimtelijke) ontwikkelingen mogelijk en bevorderen de ruimtelijke kwaliteit en een veilige en gezonde fysieke leefomgeving. Hierbij respecteren wij het landschap en de daarin aanwezige natuur- en cultuurhistorische waarden.

Beleidsindicatoren (verplicht)

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Werkelijk 2012	Werkelijk 2016	Begroting 2020	Begroting 2023
------	----------------	------------	----------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Nieuw gebouwde woningen (aantal per 1.000 woningen)	2016	9	5,90	3,90	5,90	10	
---	------	---	------	------	------	----	--

Toelichting

De woningmarkt is aangetrokken. De vraag blijft hoog en de productie neemt verder toe in Zevenaar. Het aantal nieuwbouwwoningen dat jaarlijks wordt opgeleverd neemt sinds 2014 toe. Om te kunnen voldoen aan de vraag is een verdere groei in de productie wenselijk.

In 2018 zijn 100 nieuwbouwwoningen opgeleverd. Voor 2019 verwachten wij een verdere groei. Wij zien ruimte voor de toevoeging van 150 tot 200 woningen de komende jaren. Wij zetten daarom in op realisatie en versnelling van de opgave de komende jaren en bieden daarbij ruimte voor een jaarlijkse toevoeging van 200 woningen. Vanaf 2022 verwachten wij dat de het aantal nieuw toe te voegen woningen weer richting het huidige niveau zal bewegen.

Gemiddelde WOZ- waarde (per € 1.000)	2018	230	185			210	
---	------	-----	-----	--	--	-----	--

Toelichting

De ontwikkeling van de woningmarkt wordt conform landelijke cijfers als volgt ingeschat:

2018 --> 2019 +8%

2019 --> 2020 +5%

2020 --> 2021 +2%

2021 --> 2022 +2%

Demografische druk (%)	2018	73,10	79,10	68,60	75,90	79,30	79,60
------------------------	------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

Toelichting

De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar ligt in Zevenaar aanzienlijk hoger dan het landelijke gemiddelde. Dit heeft vooral te maken met de aanwezigheid van een relatief hoog aantal bejaardenhuizen/woonzorgcomplexen in Zevenaar.

Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden (€)	2018	649	604			604
--	------	-----	-----	--	--	-----

Toelichting

Deze indicator betreft het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten (OZB + afvalstoffenheffing + rioolheffing) betaald. Voor afval en riool zijn we kostendekkendheid, voor OZB hanteren we de inflatiecorrectie.

Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden (€)	2018	721	715			715
---	------	-----	-----	--	--	-----

Toelichting

De indicator heeft betrekking op het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten (OZB + afvalstoffenheffing + rioolheffing) verschuldigd is. Voor afval en riool zijn we kostendekkendheid, voor OZB hanteren we de inflatiecorrectie.

WAT DOEN WE?

Doorlopende activiteiten

8.1 Ruimtelijke Ordening

8.1.1 Invoeren Omgevingswet	Jaar realisatie	2021
-----------------------------	-----------------	------

8.3 Wonen en bouwen

8.3.1 Herontwikkelen Vestersbos Zevenaar	Jaar realisatie	2020
8.3.3 Verbeteren kwaliteit Dorpsplein Lobith	Jaar realisatie	2020

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Baten				
Primitieve begroting	3.725	4.225	4.456	4.456
Wijzigingen tot 1e VGR				
1e Voortgangsrapportage				
Baten tot de kadernota	3.725	4.225	4.456	4.456
Totaal mutaties baten kadernota				
Totaal baten na de kadernota	3.725	4.225	4.456	4.456
Lasten				
Primitieve begroting	3.950	4.500	4.728	4.406
Wijzigingen tot 1e VGR	1.573	1.573	1.560	1.882
1e Voortgangsrapportage				
Lasten tot de kadernota	5.523	6.073	6.288	6.288
Totaal mutaties lasten kadernota	-75	-75	-75	
<u>2. Actualisatie bestaand beleid</u>	-75	-75	-75	
Tijdelijke formatie communicatie	-75	-75	-75	
Totaal lasten na de kadernota	5.448	5.998	6.213	6.288
Saldo voor bestemming	-1.723	-1.773	-1.756	-1.831
Mutaties reserves				
Onttrekkingen tot de kadernota				
Onttrekkingen kadernota				
Totaal onttrekkingen reserves				
Toevoegingen tot de kadernota				
Toevoegingen kadernota				
Totaal toevoegingen reserves				
Totaal mutaties reserves				
Saldo na bestemming	-1.723	-1.773	-1.756	-1.831

Toelichting financiële ontwikkelingen

Lasten

2. Actualisatie bestaand beleid

Tijdelijke formatie communicatie

We stellen voor de formatie van communicatie-advies uit te breiden met 1 fte voor de duur van 3 jaar ten behoeve van het fysieke domein. Er zijn vanuit Ruimtelijke Ontwikkeling budgetten beschikbaar om de kosten te kunnen dekken, dus budgettair neutraal. Momenteel wordt inhuur ingezet voor deze werkzaamheden, door tijdelijk een medewerker in dienst te nemen, verwachten wij kosten te kunnen besparen.

FINANCIËN

AUTORISATIE

De autorisatie van de budgetten gebeurt bij de vaststelling van de begroting en eventueel wijzigingen van de begroting in uw raad. Op basis van deze autorisatie zijn wij gemachtigd binnen de gestelde kaders uitgaven te doen en inkomsten te genereren.

Beleid autorisatie

In de verordening artikel 212 Gemeentewet heeft u in de vergadering van 31 januari 2018 hierover het volgende bepaald:

Artikel 5. Autorisatie begroting en investeringskredieten

1. De raad autoriseert met het vaststellen van de begroting de baten en de lasten per programma.
2. Bij de begrotingsbehandeling geeft de raad aan van welke nieuwe investeringen hij op een later tijdstip een apart voorstel voor autorisatie van het investeringskrediet wil ontvangen. De overige nieuwe investeringen worden bij de begrotingsbehandeling met het vaststellen van de financiële positie geautoriseerd.
3. Bij de behandeling van de tussenrapportages in de raad bedoeld in artikel 6, lid 1, doet het college voorstellen voor het wijzigen van de geautoriseerde baten en lasten, het wijzigen van de geautoriseerde investeringskredieten en het bijstellen van het beleid. In geval van investeringen met een meerjarig karakter doet het college indien nodig ook bij iedere begroting op grond van geactualiseerde ramingen voorstellen voor het wijzigen van de geautoriseerde investeringskredieten.
4. Voor een investering waarvan het investeringskrediet niet met het vaststellen van de begroting is geautoriseerd, legt het college voorafgaand aan het aangaan van verplichtingen een investeringsvoorstel met een voorstel voor het vaststellen van een investeringskrediet aan de raad voor.

Soorten budgetten

Een budget is een in de begroting opgenomen uit te geven of te ontvangen geldbedrag dat is gekoppeld aan een product om bepaalde activiteiten en prestaties te realiseren. Een budget komt tot uitdrukking in een bedrag voor baten en/of lasten.

Binnen onze gemeente kennen wij verschillende soorten budgetten:

1. Exploitatiebudgetten
Deze worden ook wel reguliere budgetten genoemd. Dit betreft, vaak structurele, geldbedragen die op jaarbasis binnen de begroting aan een budgethouder ter beschikking staan.
2. Investeringsbudgetten
Deze worden ook wel kredieten genoemd. Een investeringsbudget is een afzonderlijk door u verleend geldbedrag voor het uitvoeren van nieuwe investeringen of projecten, toegekend aan een budgethouder. Het nut van deze investeringen strekt zich over meerdere jaren uit.
3. Reserves en voorzieningen
Reserves en voorzieningen zijn bijzondere 'budgetten'. Deze zijn door u ingesteld voor het doen of dekken van specifieke uitgaven. Bij voorzieningen bijvoorbeeld op basis van een door u vastgesteld beheerplan.

Exploitatiebudgetten

U autoriseert ons college op het niveau van programma's. Wij zijn daarmee bevoegd uitvoering te geven aan het realiseren van de doelstellingen van het betreffende programma met behulp van de daarbij opgenomen middelen. Voorwaarde daarbij is dat wij bij de besteding van de budgetten voor bestaand beleid binnen de grenzen van het totale budget van het programma blijven. Binnen deze grenzen zijn wij bevoegd om de wijze van besteding van de budgetten aan te passen als dit noodzakelijk is voor het bereiken van de door u vastgestelde doelstellingen van het betreffende programma. Hiervoor hoeven wij u, ingevolge de voorschriften, geen begrotingswijziging voor te leggen.

Bij het schuiven met budgetten tussen verschillende programma's, moeten wij uw goedkeuring vragen door middel van het voorleggen van een raadsvoorstel met begrotingswijziging.

Bij tussentijdse voortgangsrapportages en de jaarstukken leggen wij aan u verantwoording af over de uitvoering, de besteding van de middelen en de bereikte resultaten van het betreffende programma en de realisatie van de doelstellingen.

Investeringsbudgetten

Bij de programmabegroting en specifiek voor het jaar 2018 dus ook in deze kadernota, vermelden wij per programma naast de exploitatiebudgetten ook de investeringsbudgetten uit het meerjareninvesteringsplan die bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen van het betreffende programma. Zoals gezegd autoriseert u ons op het niveau van de programma's en zijn wij daarmee bevoegd uitvoering te geven aan de realisatie van de doelstellingen van het betreffende programma. Wij zijn dus bevoegd om ook uitvoering te geven aan de investeringsbudgetten. Hiertoe ramen wij een investeringsbudget/krediet, inclusief bijbehorende dekking en eventueel in te stellen dekkingsreserves en de jaarlijkse kosten van rente en afschrijving.

Indien bij een kredietaanvraag blijkt dat het te voteren bedrag noodzakelijkerwijs hoger (10% of meer) is dan het in het meerjareninvesteringsplan opgenomen bedrag zullen wij u hiervoor vooraf om autorisatie vragen. Hierbij zullen wij tevens de daarbij behorende dekkingsmiddelen aangeven. In dergelijke gevallen zullen wij u ook een begrotingswijziging voorleggen. Na uw goedkeuring, met de bijbehorende begrotingswijziging, is het krediet beschikbaar gesteld. Uiteraard leggen wij ook over de uitvoering van de investeringsbudgetten, zowel inhoudelijk als financieel, tussentijds (indien er sprake is van noodzakelijke aanpassingen) en bij de jaarstukken verantwoording aan u af.

Budgetten reserves en voorzieningen

Bij de programmabegroting presenteren wij per programma ook de betreffende reserves en voorzieningen. Voor mutaties in reserves zijn wij verplicht uw raad om autorisatie te vragen. In het kader van het budgetrecht bent u als raad bevoegd reserves in te stellen en toevoegingen en onttrekkingen te autoriseren. De bij het onderdeel reserves opgenomen mutaties gelden in dit verband als vast te stellen kader. Voor noodzakelijke wijzigingen hierin komen wij met een apart voorstel bij u terug.

Voor voorzieningen geldt een ander regime. U stelt als raad een voorziening in op basis van bijvoorbeeld een onderhoudsplan. Bij de instelling van de voorziening bepaalt u de hoogte van de jaarlijkse dotatie. De werkelijke bestedingen ten laste van de voorziening vinden plaats op basis van het vastgestelde onderhoudsplan. Deze bestedingen vallen binnen het mandaat van ons college.

KADERS EN UITGANGSPUNTEN

Hieronder zijn uitgangspunten opgenomen die zijn gehanteerd bij het opstellen van de ramingen in deze Kadernota. Wij stellen u voor deze kaders en uitgangspunten ook te hanteren bij de samenstelling van de Begroting 2020.

Trendmatige aanpassing

Voor de huidige Kadernota is een percentage ten behoeve van de trendmatige aanpassing bepaald. Hiermee worden de ramingen van de beïnvloedbare uitgaven en de tarieven van de gemeentelijke belastingen en rechten aangepast. Het bepalen van dit percentage gebeurt jaarlijks op basis van de verwachtingen van het Centraal Planbureau (C.P.B.). Het C.P.B. raamt de prijsmutatie van de netto materiële overheidsconsumptie voor het jaar 2020 op 1,5%. Hierdoor wordt dit percentage in de voorliggende Kadernota en later ook in de Meerjarenprogrammabegroting 2020-2023 gehanteerd als trendmatige aanpassing. Daarmee blijft de gemeentelijke begroting in de pas met de geraamde inflatie.

Rentepercentage voor nieuwe investeringen

Als rentepercentage voor nieuwe investeringen wordt het gemiddelde percentage van 1 januari tot 1 april voorafgaand voor het opstellen van de begroting genomen voor een 20 jarige lineaire vaste geldlening bij de Bank voor Nederlandse Gemeenten genomen en afgerond op 0,5%. Het berekende en afgeronde percentage bedraagt 1,5%.

Loonontwikkeling

De CAO voor gemeenteambtenaren kent een looptijd van 1 mei 2017 tot 1 januari 2019. Voor het jaar 2020 is een schatting gemaakt voor de verhoging van de pensioenpremies en een loonsverhoging na 1 januari 2020. In deze Kadernota wordt rekening gehouden met een stijging van totaal 2,5% in 2020.

Aantallen

Bij de opstelling van de begroting wordt voor een aantal maatstaven uitgegaan van vooraf vastgestelde aantallen. De raming van enkele van deze aantallen is voor een belangrijk deel afhankelijk van de geplande ontwikkeling van de woningvoorraad en de verwachte gemiddelde woningbezetting, maar zeker zo bepalend is de economische ontwikkeling.

De cijfers, waarmee wij rekening houden in de berekeningen, voor 2020 en de volgende jaren zijn als volgt:

Nr.	Maatstaf	2020	2021	2022	2023*
1	Inwoners, totaal aantal	43.480	43.895	44.150	44.150
2	Inwoners, jonger dan 18 jaar	7.916	7.865	7.822	7.822
3	Inwoners, ouder dan 64 jaar	10.240	10.245	10.250	10.250
4	Uitkeringsontvangers, totaal	3.393	3.393	3.393	3.393
5	Leerlingen voortgezet en speciaal onderwijs	2.672	2.599	2.533	2.533
6	Oppervlakte van de gemeente (in ha.)	10.611	10.611	10.611	10.611
7	Oppervlakte van de bebouwing (in ha.)	331	335	339	339
8	Woonruimten	20.056	20.252	20.396	20.396
9	W.O.Z.-waarde, totaal (in € 1 miljoen)	4.488	4.550	4.598	4.598

* De cijfers van 2023 worden aangepast op basis van gegevens van de meicirculaire 2019.

Overige uitgangspunten

Naast de bovengenoemde uitgangspunten zijn er bij de opstelling van de Kadernota nog andere uitgangspunten van kracht. Deze zijn opgenomen in:

- a) Financiële verordening Gemeente Zevenaar 2018
- b) Nota activerings- en afschrijvingsbeleid 2018
- c) Nota reserves en voorzieningen 2018;
- d) Beleidsnota Risicomanagement en weerstandscapaciteit;
- e) Wet op het BTW-compensatiefonds;
- f) Wet FIDO en Treasurystatuut gemeente Zevenaar;
- g) Beleid van kostendekkendheid van tarieven en het principe 'De vervuiler betaalt'.

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Baten				
0. Bestuur en ondersteuning	85.179	86.404	84.143	84.678
1. Veiligheid	72	72	72	72
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	55	55	55	55
3. Economie	10.284	3.523	5.234	5.238
4. Onderwijs	841	841	841	841
5. Sport, cultuur en recreatie	976	952	951	951
6. Sociaal domein	11.362	11.338	11.338	11.338
7. Volksgezondheid en milieu	8.304	8.304	8.304	8.304
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	3.725	4.225	4.456	4.456
Actuele stand begroting - baten	120.798	115.714	115.394	115.933
Lasten				
0. Bestuur en ondersteuning	23.905	23.794	22.869	22.779
1. Veiligheid	3.167	3.177	3.167	3.167
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	4.933	5.171	5.325	5.325
3. Economie	10.535	3.740	5.446	5.401
4. Onderwijs	6.165	6.199	6.182	6.139
5. Sport, cultuur en recreatie	8.883	8.615	8.596	8.600
6. Sociaal domein	56.815	56.530	56.333	56.094
7. Volksgezondheid en milieu	10.110	9.880	9.891	9.934
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	5.448	5.998	6.213	6.288
Actuele stand begroting - lasten	129.961	123.104	124.022	36
Saldo				
0. Bestuur en ondersteuning	61.274	62.610	61.274	61.899
1. Veiligheid	-3.096	-3.106	-3.096	-3.096
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	-4.878	-5.115	-5.270	-5.270
3. Economie	-251	-217	-213	-163
4. Onderwijs	-5.324	-5.359	-5.342	-5.299
5. Sport, cultuur en recreatie	-7.907	-7.663	-7.645	-7.649
6. Sociaal domein	-45.453	-45.191	-44.994	-44.755
7. Volksgezondheid en milieu	-1.806	-1.576	-1.586	-1.629
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	-1.723	-1.773	-1.756	-1.831
Actuele stand begroting - saldo	-9.164	-7.390	-8.628	-7.793
Mutaties reserves				
0. Bestuur en ondersteuning	-921	-989	255	255
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	87	87	87	87
3. Economie	6			
4. Onderwijs	76	76	76	76
5. Sport, cultuur en recreatie	43	43	43	43
6. Sociaal domein	49	24	24	24

7. Volksgezondheid en milieu	125	27	27	27
Totaal mutaties reserves	-535	-732	512	512
Actuele stand begroting na kadernota	-9.699	-8.123	-8.115	-7.280

FINANCIËLE EFFECTEN KADERNOTA

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Baten				
o. Bestuur en ondersteuning				
1. Autonome ontwikkelingen	1.543	1.424	1.531	2.016
Aanpassing Algemene uitkering op basis van de december-circulaire 2018	1.598	1.479	1.586	2.071
Dividend Waterbedrijf	-55	-55	-55	-55
2. Actualisatie bestaand beleid				50
Opstellen Integraal Accommodatieplan				50
5. Dekkingsplan		350	350	350
Actualisatie OZB-inkomsten niet-woningen		350	350	350
Totaal Bestuur en ondersteuning	1.543	1.774	1.881	2.416
3. Economie				
3. Nieuw beleid	76	80	85	90
Verhogen opbrengst toeristenbelasting	76	80	85	90
Totaal Economie	76	80	85	90
6. Sociaal domein				
1. Autonome ontwikkelingen	-85	-85	-85	-85
Ontwikkelingen BUIG-budget/uitkeringslasten	-85	-85	-85	-85
2. Actualisatie bestaand beleid	24			
Regionaal transformatieplan jeugdhulp	24			
Totaal Sociaal domein	-61	-85	-85	-85
Totaal mutaties kadernota - Baten	1.558	1.769	1.881	2.421

Lasten

o. Bestuur en ondersteuning				
1. Autonome ontwikkelingen	1.655	1.616	1.616	1.616
Basisregistratie Ondergrond (BRO)	7	7	7	7
BedrijfsHulpVerlening BHV	12	12	12	12
Bijdrage SDL i.v.m. Inkoop	13	13	13	13
Informatisering & Automatisering: software & licenties	345	345	345	345
Nieuwbouw basisschool Tamboerijn (indexering)		-6	-6	-6
Ondertitelen raads- en commissievergaderingen	8	20	20	20
Stelpost ivm kostenstijging 2020.	1.225	1.225	1.225	1.225
Wet Open Overheid	45			
2. Actualisatie bestaand beleid	230	80	80	55
Advieskosten Planning & Control	25	5	5	5
Opstellen Integraal Accommodatieplan				50
Tijdelijke formatie communicatie	75	75	75	
Tijdelijke formatie juridisch advies	80			
Uitvoeren vervolg project 'Financiële basis op orde'	50			
3. Nieuw beleid	112	100	54	-11
Datagedreven sturen	47	47		
Uitvoering juridische kwaliteitszorg	65	65	65	

Vervanging atletiekbaan (fundering en toplaag)		-12	-11	-11
5. Dekkingsplan	-555	-880	-1.180	-1.180
Vrijval stelpost IBP begroting 2019	-500	-750	-1.000	-1.000
Vrijval stelpost inflatiecorrectie begroting 2019	-55	-130	-180	-180
Totaal Bestuur en ondersteuning	1.442	916	570	480
1. Veiligheid				
1. Autonome ontwikkelingen	115	115	115	115
Brandweerbijdrage VGGM	115	115	115	115
2. Actualisatie bestaand beleid		10		
Veiligheidsmonitor		10		
Totaal Veiligheid	115	125	115	115
3. Economie				
3. Nieuw beleid	45	45	45	
Liemerse economische visie.	45	45	45	
Totaal Economie	45	45	45	
4. Onderwijs				
1. Autonome ontwikkelingen	55	39	38	38
Bijdrage MGR-onderwijszaken	20	20	20	20
Huisvesting primair onderwijs - Eerste inrichting Onderwijsleerpakket (OLP) en meubilair basisschool de Bem		3	3	3
Huisvesting primair onderwijs - Gymvervoer basisschool Lindenhage en 't Kofschip	20			
Huisvesting primair onderwijs - Onderwijsleerpakket en meubilair i.v.m. uitbreiding met 1 groep basisschool de Wissel	15			
Nieuwbouw basisschool Tamboerijn (indexering)		16	15	15
2. Actualisatie bestaand beleid	43	43	43	
Continuering preventieve en maatschappelijke projecten	43	43	43	
3. Nieuw beleid	5	5	5	5
Leerlingzorg en begeleiding - activiteiten 'Taalhuis'	5	5	5	5
Totaal Onderwijs	103	87	86	43
5. Sport, cultuur en recreatie				
1. Autonome ontwikkelingen	27	19	19	19
Bijdrage GR Streekarchief	19	19	19	19
Uitvoering verenigingsmonitor en sportdeelnameonderzoek	8			
2. Actualisatie bestaand beleid	150			
Sportbedrijf - herstel/onderhoud sportvloer sporthal Lentemorgen	150			
3. Nieuw beleid	263	154	158	163
Bijdrage GR Streekarchief E-depot	30	30	30	30
Lidmaatschap vereniging Sport en Gemeenten (VSG)	2	2	2	2
Sportbedrijf - onderhoud gymzaal de Brug	55			
Uitvoering beleidsplan vrijetijdseconomie.	176	80	85	90
Vervanging atletiekbaan (fundering en toplaag)		42	41	41
Totaal Sport, cultuur en recreatie	440	173	177	182
6. Sociaal domein				
1. Autonome ontwikkelingen	3.002	3.002	3.002	3.002

Kwaliteit, toezicht en handhaving	35	35	35	35
Ontwikkelingen BUIG-budget/uitkeringslasten	302	302	302	302
Structurele stijging kosten jeugdzorg	2.215	2.215	2.215	2.215
Structurele stijging kosten Wmo - Hulp bij het Huishouden	125	125	125	125
Structurele stijging kosten Wmo - Begeleiding	300	300	300	300
Subsidie stichting Veilig Thuis	25	25	25	25
2. Actualisatie bestaand beleid	24			
Regionaal transformatieplan jeugdhulp	24			
Totaal Sociaal domein	3.026	3.002	3.002	3.002
7. Volksgezondheid en milieu				
1. Autonome ontwikkelingen	57	57	57	57
Bijdrage gemeenschappelijke regeling (GR) VGGM	38	38	38	38
Bijdrage ODRA.	19	19	19	19
2. Actualisatie bestaand beleid	-43	-43	-43	
Continuering preventieve en maatschappelijke projecten	-43	-43	-43	
3. Nieuw beleid	158	8	8	8
Aardgasvrij Zevenaar.	150			
Volksgezondheid - verbeteren eerste hulpverlening in alle kernen	8	8	8	8
Totaal Volksgezondheid en milieu	172	22	22	65
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing				
2. Actualisatie bestaand beleid	-75	-75	-75	
Tijdelijke formatie communicatie	-75	-75	-75	
Totaal Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	-75	-75	-75	
Totaal mutaties kadernota - Lasten	5.268	4.295	3.942	3.887
Totaal mutaties Kadernota - Saldo	-3.710	-2.526	-2.061	-1.466
Mutaties reserves				
Onttrekkingen kadernota				
Toevoegingen kadernota				
Totaal mutaties reserves				
Totaal mutaties kadernota - Saldo	-3.708	-2.524	-2.060	-1.465

BIJLAGEN

OVERZICHT BEGROTINGSWIJZIGINGEN

In deze bijlage nemen wij het overzicht op van de wijzigingen van de begroting, conform de voorgestelde honorering in deze Kadernota 2020.

OVERZICHT BEGROTINGSWIJZIGINGEN KADERNOTA 2020

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Baten				
o. Bestuur en ondersteuning				
Aanpassing Algemene uitkering op basis van de december-circulaire 2018	-1.598	-1.479	-1.586	-2.071
Actualisatie OZB-inkomsten niet-woningen		-350	-350	-350
Dividend Waterbedrijf	55	55	55	55
Opstellen Integraal Accommodatieplan				-50
Totaal programma	-1.543	-1.774	-1.881	-2.416
Baten				
3. Economie				
Verhogen opbrengst toeristenbelasting	-76	-80	-85	-90
Totaal programma	-76	-80	-85	-90
Baten				
6. Sociaal domein				
Ontwikkelingen BUIG-budget/uitkeringslasten	85	85	85	85
Regionaal transformatieplan jeugdhulp	-24			
Totaal programma	61	85	85	85
Totaal baten	-1.558	-1.769	-1.881	-2.421

Lasten

o. Bestuur en ondersteuning

Advieskosten Planning & Control	25	5	5	5
Basisregistratie Ondergrond (BRO)	7	7	7	7
BedrijfsHulpVerlening BHV	12	12	12	12
Bijdrage SDL i.v.m. Inkoop	13	13	13	13
Datagedreven sturen	47	47		
Informatisering & Automatisering: software & licenties	345	345	345	345
Nieuwbouw basisschool Tamboerijn (indexering)		-6	-6	-6
Ondertitelen raads- en commissievergaderingen	8	20	20	20
Opstellen Integraal Accommodatieplan				50
Stelpost ivm kostenstijging 2020.	1.225	1.225	1.225	1.225
Tijdelijke formatie communicatie	75	75	75	
Tijdelijke formatie juridisch advies	80			
Uitvoeren vervolg project 'Financiële basis op orde'	50			
Uitvoering juridische kwaliteitszorg	65	65	65	

Vervanging atletiekbaan (fundering en top laag)		-12	-11	-11
Vrijval stelpost IBP begroting 2019	-500	-750	-1.000	-1.000
Vrijval stelpost inflatiecorrectie begroting 2019	-55	-130	-180	-180
Wet Open Overheid	45			
Totaal programma	1.442	916	570	480

1. Veiligheid

Brandweerbijdrage VGGM	115	115	115	115
Veiligheidsmonitor		10		
Totaal programma	115	125	115	115

3. Economie

Liemerse economische visie.	45	45	45	
Totaal programma	45	45	45	

4. Onderwijs

Bijdrage MGR-onderwijszaken	20	20	20	20
Continuering preventieve en maatschappelijke projecten	43	43	43	
Huisvesting primair onderwijs - Eerste inrichting Onderwijsleerpakket (OLP) en meubilair basisschool de Bem		3	3	3
Huisvesting primair onderwijs - Gymvervoer basisschool Lindenhage en 't Kofschip	20			
Huisvesting primair onderwijs - Onderwijsleerpakket en meubilair i.v.m. uitbreiding met 1 groep basisschool de Wissel	15			
Leerlingzorg en begeleiding - activiteiten 'Taalhuis'	5	5	5	5
Nieuwbouw basisschool Tamboerijn (indexering)		16	15	15
Totaal programma	103	87	86	43

5. Sport, cultuur en recreatie

Bijdrage GR Streekarchief	19	19	19	19
Bijdrage GR Streekarchief E-depot	30	30	30	30
Lidmaatschap vereniging Sport en Gemeenten (VSG)	2	2	2	2
Sportbedrijf - herstel/onderhoud sportvloer sporthal Lentemorgen	150			
Sportbedrijf - onderhoud gymzaal de Brug	55			
Uitvoering beleidsplan vrijetijdseconomie.	176	80	85	90
Uitvoering verenigingsmonitor en sportdeelnameonderzoek	8			
Vervanging atletiekbaan (fundering en top laag)		42	41	41
Totaal programma	440	173	177	182

6. Sociaal domein

Kwaliteit, toezicht en handhaving	35	35	35	35
Ontwikkelingen BUIG-budget/uitkeringslasten	302	302	302	302
Regionaal transformatieplan jeugdhulp	24			
Structurele stijging kosten jeugdzorg	2.215	2.215	2.215	2.215

Structurele stijging kosten Wmo - Hulp bij het Huishouden	125	125	125	125
Structurele stijging kosten Wmo - Begeleiding	300	300	300	300
Subsidie stichting Veilig Thuis	25	25	25	25
Totaal programma	3.026	3.002	3.002	3.002

7. Volksgezondheid en milieu

Aardgasvrij Zevenaar.	150			
Bijdrage gemeenschappelijke regeling (GR) VGGM	38	38	38	38
Bijdrage ODRA.	19	19	19	19
Continuering preventieve en maatschappelijke projecten	-43	-43	-43	
Volksgezondheid - verbeteren eerste hulpverlening in alle kernen	8	8	8	8
Totaal programma	172	22	22	65

8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Tijdelijke formatie communicatie	-75	-75	-75	
Totaal programma	-75	-75	-75	

Totaal lasten	5.268	4.295	3.942	3.887
----------------------	--------------	--------------	--------------	--------------

Saldo mutaties Kadernota	3.708	2.524	2.061	1.465
---------------------------------	--------------	--------------	--------------	--------------

Mutaties reserves

Onttrekkingen kadernota

Toevoegingen kadernota

Totaal mutaties reserves				
---------------------------------	--	--	--	--

Totaal mutaties kadernota	3.708	2.524	2.060	1.465
----------------------------------	--------------	--------------	--------------	--------------

OVERZICHT NIET GEHONOREERDE VOORSTELLEN

Niet gehonoreerd (bedragen x € 1.000)	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Niet gehonoreerde voorstellen				
<u>6a. Actualisatie bestaand beleid niet gehonoreerd</u>				
Duurzame inzetbaarheid	-50	-50		
Formatie ondersteuning Zevenaar Academie	-38	-38	-38	-38
<u>6b. Nieuw beleid niet gehonoreerd</u>				
Verhoging budget Stedenbanden	-5	-5	-5	-5
Onderzoek naar doortrekken warmtenet.	-150			
Intergemeentelijke Structuurvisie Rivierklimaatpark.			-33	-33
Verbeteren routestructuur Oud Zevenaar en Breuly.	-27			

Toelichting niet gehonoreerde voorstellen

6a. Actualisatie bestaand beleid niet gehonoreerd

Duurzame inzetbaarheid

In de kadernota HR zijn 3 ambities geformuleerd:

* duurzamere werkgever:

Duurzame inzetbaarheid is de match tussen organisatiebelangen en belangen van de medewerker. Als organisatie treffen we maatregelen die de vitaliteit en duurzame inzetbaarheid van onze medewerkers vergroten en in stand houden.

* aantrekkelijker werkgever:

Met aantrekkelijke (en concurrerende) arbeidsvoorwaarden is het in onze organisatie fijn werken en geven medewerkers het beste van zichzelf. Wij zetten o.a. in op herijking van de arbeidsvoorwaarden en ons imago.

* professionelere werkgever:

In het kader van onze organisatieontwikkeling bieden we onze medewerkers de mogelijkheid voor zelfontplooiing en groei. Met aanvullende middelen voeren wij o.a. competentie management in en een HR-monitor.

Het aangevraagde budget (incidenteel € 50.000 in 2020 en 2021) zetten we in om maatregelen door te voeren op bovengenoemde ambities.

Formatie ondersteuning Zevenaar Academie

In 2018 is gestart met de Zevenaar Academie; na 2 jaar evalueren we het proces met de resultaten en bekijken we of we de Academie continueren. De Zevenaar Academie is bij de evaluatie succesvol gebleken en wij willen deze ook na 2020 continueren. Voor de Zevenaar Academie is opleidingsbudget gereserveerd. De loonkosten van de projectmedewerker zijn in 2018 en 2019 incidenteel uit het herindelingskrediet gedekt. Vanaf 2020 stellen we voor de tijdelijke formatie om te zetten naar reguliere formatie voor 0,5 fte.

Deze uitbreiding willen wij budgettair neutraal realiseren door middelen uit het opleidingsbudget in te zetten.

6b. Nieuw beleid niet gehonoreerd

Verhoging budget Stedenbanden

Zoals bekend heeft de gemeente Zevenaar al een groot aantal jaren een stedenband met de Duitse gemeente Weilburg en de Hongaarse gemeente Mátészalka. Voor de uitvoering van de activiteiten van beide stedenbanden zijn particuliere comités actief. Hiertoe ontvangen zij van de gemeente een bijdrage. Uitgangspunt van de gemeente in het stedenbandbeleid is dat er draagvlak moet zijn binnen de Zevenaarse gemeenschap. Op basis van de jaarprogramma's en de belangstelling voor de verschillende activiteiten is de conclusie gerechtvaardigd dat dit nog steeds het geval is. De laatste jaren is er echter sprake van een structureel tekort om op een verantwoorde manier uitvoering te geven aan het jaarprogramma. Er is een structureel extra budget nodig van € 5.000 om op een goede wijze invulling te geven aan de stedenbanden.

Onderzoek naar doortrekken warmtenet.

Eind 2018 is aangetoond dat het doortrekken van het warmtenet vanuit Duiven naar stad Zevenaar economisch haalbaar is. Het warmtenet is een serieus alternatief voor aardgas. Vervolgstappen zijn nodig voor onderzoek naar de vraagkant, aanbodkant en mogelijke exploitanten (fase 1 2019) en voor selectie (fase 2 2020). In 2019 kunnen deze kosten worden gedekt uit reeds beschikbaar gestelde middelen. Voor 2020 vragen wij u om een incidenteel budget van € 150.000.

Intergemeentelijke Structuurvisie Rivierklimaatpark.

In het voorjaar 2020 wordt de Intergemeentelijke structuurvisie voor het Rivierklimaatpark aangeboden aan de raad. Onderdeel daarvan is ook een zogenaamde samenwerkingsovereenkomst waarin vastgelegd wordt welke maatregelen uitgevoerd worden en wie die maatregelen bekostigt. Voor de gemeente Zevenaar gaat het met name om een bijdrage voor het verbeteren van de entrees, verbeteren Marsweg en het aanleggen van vrijliggend fietspad en een struinpad. Totale kosten voor deze maatregelen bedragen ongeveer 2 miljoen euro. Naar verwachting moet de gemeente een bedrag tussen de 0,5 miljoen en 1 miljoen bijdragen in de periode van 2020 tot en met 2028. Komend jaar zullen de maatregelen verder worden uitgewerkt en zal concreet worden wat de bijdrage van de gemeente zal zijn. De bijdrage is mede afhankelijk van uw ambitie voor het gebied. Gevraagd wordt om de kapitaallasten behorende bij een krediet van € 1.000.000 te reserveren. Op het moment dat de plannen concreet zijn komen wij bij u terug met een separaat raadsvoorstel. Wij zoeken naar mogelijkheden om deze werkzaamheden binnen bestaande budgetten voor wegonderhoud, veiligheid en economie te realiseren.

Verbeteren routestructuur Oud Zevenaar en Breuly.

De Provincie Gelderland is eigenaar van de weg Steenheuvel en een aangrenzende kavel bij Oud Zevenaar. De weg hebben zij verkregen door een verkavelingsproject in de Liemers. De mogelijkheid doet zich voor de weg van de provincie over te nemen en een verbinding te maken met de Breuly. Hierdoor ontstaat er een unieke eenmalige kans om de routestructuur voor kleine ommetjes rond het dorp en de verbinding met de Breuly te verbeteren. Het verbeteren van ommetjes rond De Breuly en Oud Zevenaar is opgenomen in de ontwikkelingsvisie van de gemeente. De totale kosten (aankoop grond en inrichting) bedragen eenmalig € 27.000.

Behandelschema Kadernota 2020-2023 t.b.v. commissiebehandeling

Commissie Samenleving – 18 juni 2019

Thema's

2. Sociaal Domein en Leefbaarheid*

Programma's

4. Onderwijs
5. Sport, cultuur en recreatie
alleen de alinea's die betrekking hebben op sport en cultuur komen in deze commissiebehandeling aan de orde*
6. Sociaal Domein
7. Volksgezondheid en duurzaamheid
alleen de alinea's die betrekking hebben op volksgezondheid komen in deze commissiebehandeling aan de orde*

Commissie Ruimte – 19 juni 2019

Thema's

2. Sociaal Domein en Leefbaarheid*
3. Economie en Vrijtijdseconomie
4. Duurzaamheid
5. Mobiliteit en Bereikbaarheid

Programma's

2. Verkeer, vervoer en waterstaat
3. Economie
5. Sport, cultuur en recreatie
alleen de alinea's die betrekking hebben op recreatie komen in deze commissiebehandeling aan de orde*
7. Volksgezondheid en Duurzaamheid
alleen de alinea's die betrekking hebben op duurzaamheid komen in deze commissiebehandeling aan de orde*
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Commissie Middelen – 20 juni 2019

Thema's

1. Participatie
2. Sociaal Domein en Leefbaarheid*
6. Verbeteren Bestuurscultuur

Programma's

0. Bestuur en ondersteuning
1. Veiligheid

Financiën

- Autorisatie
- Kaders en uitgangspunten
- Overzicht van baten en lasten
- Financiële effecten Kadernota

* i.v.m. de vervlechting van de portefeuilles/onderwerpen die tot dit programma of thema behoren, is het niet mogelijk dit programma op pagina-niveau op te knippen

RAADSINFORMATIEBRIEF – Nr. 2019-068

Aan de leden van de gemeenteraad

Datum 11 juni 2019
Zaaknummer Z/19/329940/INT/19/904399
Onderwerp Effecten meicirculaire 2019 op Kadernota 2020-2023
Portefeuillehouder N. van Dellen

Contactpersoon Koos van der Vate
E-mail K.vanderVate@zevenaar.nl
Telefoon 0316-595336

Geachte leden van de gemeenteraad,

Inleiding

De door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties uitgebrachte 'Meicirculaire Gemeentefonds 2019' heeft gevolgen voor ons financieel meerjarenbeeld dat in de Kadernota 2020 – 2023 staat. In deze raadsinformatiebrief brengen wij dit in beeld.

Kernboodschap

Op 31 mei 2019 heeft de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties de zogenaamde 'Meicirculaire gemeentefonds 2019' aan alle gemeenten gezonden. Hierin informeert de minister ons over de voorjaarsbesluitvorming door het Rijk en de gevolgen hiervan voor de gemeentefondsuitkering voor 2019 en verder.

De effecten hiervan voor de cijfers in de 1^e Voortgangsrapportage 2019 en de Kadernota 2020 – 2023 van onze gemeente staan in deze raadsinformatiebrief.

De meicirculaire geeft een wisselend beeld voor de komende jaren. Het eerste jaar, 2019, laat ten opzichte van de door u behandelde 1^e Voortgangsrapportage 2019 een positief beeld zien. Ook het jaar 2020, de eerste jaarschijf uit de Kadernota 2020 – 2023, toont nog een voordeel. De jaren daarna ontstaat een negatief effect.

Context

- ☐ Actueel maatschappelijk onderwerp/probleem
- ☐ Collegeprogramma
- ☐ Motie/amendement/toezegging
- ☒ Anders, namelijk: Actualiseren Kadernota 2020 - 2023

Inhoudelijke boodschap

2019

Voor het huidige jaar 2019 bedraagt de Algemene uitkering uit het gemeentefonds aan onze gemeente op basis van de gegevens uit de meicirculaire € 66.472.000. Dat is ruim € 1,6 miljoen meer dan in de 1^e Voortgangsrapportage 2019, op basis van de decembercirculaire 2018, was vermeld.

Deze toename wordt voor een bedrag van € 1 miljoen veroorzaakt door de extra middelen die het kabinet toevoegt aan het jeugdhulpbudget. Hierbij gaat het om een landelijk bedrag van € 420 miljoen.

Het resterende deel van de toename van de uitkering aan onze gemeente wordt voor het grootste deel veroorzaakt door loon- en prijsbijstellingen.

2020

In 2020 worden de extra middelen van het Rijk ten behoeve van het jeugdhulpbudget verlaagd naar een landelijk bedrag van € 300 miljoen. Voor het jaar 2020 doet zich als gevolg van de meicirculaire voor onze gemeente nog een voordelig effect voor van in totaal € 650.000 ten opzichte van de cijfers van de inmiddels aan u toegezonden Kadernota 2020 – 2023. Deze toename wordt enerzijds veroorzaakt door € 750.000 wegens de eerder genoemde extra middelen voor de jeugdhulp.

Anderzijds treedt een daling van € 100.000 op als gevolg van een groot aantal aanpassingen binnen het gemeentefonds. De belangrijkste hiervan is opnieuw een aanpassing van het loon- en prijsniveau waarmee binnen het gemeentefonds gerekend wordt. Anders dan in 2019 heeft dit hier een negatief effect. In het afgelopen jaar werd de Algemene uitkering naar boven bijgesteld omdat door het Rijk gerekend werd met een forse inflatieontwikkeling. In de huidige circulaire is deze ontwikkeling afgeamd van gemiddeld 2,75% naar 1,75% per jaar.

2021 en volgende jaren

In de jaren vanaf 2021 speelt de hiervoor genoemde jaarlijkse verlaging van de inflatieverwachting een steeds grotere rol. Daarnaast vervallen na 2021 de extra middelen voor de jeugdhulp. Dit leidt ertoe dat de berekening van de Algemene uitkering voor de laatste jaarschijf van de Kadernota 2020 – 2023, dus het jaar 2023, € 800.000 lager uitkomt dan in de Kadernota 2020 – 2023 nog is opgenomen. Dit bedrag wordt vrijwel geheel veroorzaakt door de aanpassing van het gemeentefonds aan een gewijzigde verwachting van de rijksuitgaven als gevolg van de lagere raming van de inflatie.

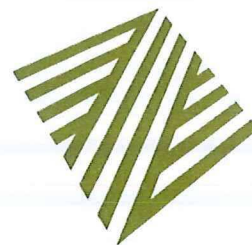
Nieuw financieel meerjarenbeeld.

De ontwikkeling van ons financieel meerjarenbeeld ziet er als volgt uit:

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Primitieve begroting	298	593	59	424
Wijzigingen tot 1e VGR	-18	-18	-18	-384
1e Voortgangsrapportage	-6.271	-6.174	-6.096	-5.856
Mutaties Kadernota	-3.708	-2.524	-2.061	-1.465
Begrotingssaldo na Kadernota	-9.699	-8.123	-8.115	-7.280
Effecten meicirculaire	663	4	-1.132	-812
Nieuw begrotingssaldo	-9.036	-8.119	-9.247	-8.092

Opmerkingen:

- Door de bedragen te presenteren x € 1.000 kan er sprake zijn van afrondingsverschillen.

Vervolgproces

De financiële gevolgen van de meicirculaire gemeentefonds 2019 worden verwerkt in de 2^e Voortgangsrapportage 2019 en de Meerjarenbegroting 2020 – 2023.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Zevenaar,

Michel Tromp
secretaris

Lucien van Riswijk
burgemeester

Vragen inloopavond 17 juni 2019 Kadernota 2020-2023

Overzicht van vragen, die nog niet beantwoord zijn. Reactie volgt uiterlijk 21 juni 2019

Uitvoeringsagenda jeugd en wmo (vraag van dhr. Kagei Groen Links)

- Is de Uitvoeringsagenda jeugd en WMO inmiddels gereed?
- En wordt de gemeenteraad hier nog over geïnformeerd?
- En zo niet, waarom niet

Taalhuis (vraag van mevr. Jansen PvdA)

- Is de €43.000,- die opgenomen is voor het Taalhuis voor de actualisatie van het beleid?
- Wat valt er allemaal onder dit bedrag?

Sport (vragen van dhr. van Merwijk CDA)

- Wat is de bedoeling van het draagvlakonderzoek onder sportverenigingen? Blz. 47
- Onderhoud sportvloer sporthal Lentemorgen. Blz. 50
- Waarom heeft Ataro dit niet voorzien?
- Vervanging atletiekbaan. Blz. 51
- Wat doet de atletiekvereniging zelf in deze?

Weerstandsvermogen (vragen fractie Lokaal Belang)

- Wat zijn de onderliggende bedragen voor de berekening van het ratio van het weerstandsvermogen?
- Welke top 10 risico's zitten hier nog in?

Economie (vragen dhr. de Winter PVDA)

- Wat is de verklaring van het grote verschil tussen lasten en baten in programma 3 voor de jaren 2020 en volgend? Blz. 73

Parkeren (vragen dhr. de Winter PVDA)

- Vragensteller heeft geconstateerd dat bij een aantal parkeerautomaten in Zevenaar een vermelding is geplaatst dat pinnen niet meer mogelijk is. Wat is hier precies aan de hand?

Vragen vanuit de raad aan het college:

A. Schriftelijke vragen ex artikel 36 RvO

B. Schriftelijke vragen ter mondelinge beantwoording in de raad

C. Technische vragen (s.v.p. datum commissie- en/of raadsvergadering vermelden)

Categorie: A / B / C (doorhalen wat niet van toepassing is)

Onderwerp: Kadernota 2020-2023 Z/19/329940

Naam en fractie: Marcel Lap (PvdA)

Inleiding/Aanleiding:

Naar aanleiding van de kadernota 2020-2023 hebben wij voor de onderwerpen die betrekking hebben op de commissie ruimte de volgende vragen.

Vraag/Vragen:

1. Blz. 17: In 2020 is minimaal 20% van de benodigde energie voor onze hele gemeente duurzaam opgewekt. Op hoeveel procent zitten wij nu in 2019? Geldt dit voor overheid, ondernemers en inwoners.

De monitoring is nog niet op het niveau om exact aan te geven op wel percentage we zitten. Voor 2019 is capaciteit gevonden en wordt een tool aangeschaft en geïmplementeerd (de CO2-prestatieladder).

De elektriciteit die we als gemeente verbruiken (eigen gebouwen, installaties en openbare verlichting e.d.) wordt voor circa 16% duurzaam in de regio Arnhem Nijmegen opgewekt, voor het overige wordt het in Nederland duurzaam opgewekt (geborgd met Garanties van Oorsprong).

2. Blz. 17: duurzaam inzamelen: kunnen wij na de zomer over het eerste halfjaar een rapportage ontvangen van de inzameling (gemiddeld aantal ledigingen per huishouden, het laagste en hoogste aantal ledigingen en de kilo's per inwoner)

Op basis van het eerste halve jaar maken wij een evaluatie van de resultaten van het nieuwe inzamelsysteem. Deze evaluatie krijgt u na de zomervakantie.

3. Blz. 35: Wat is nu de status van de plannen om een 2^e viaduct aan te leggen. In september 2018 heeft het college aangegeven bij de raad met een raadvorstel terug te komen als de plannen verder uitgewerkt worden.

De status / planning van het 2e viaduct over het spoor t.b.v. de ontsluiting van BusinessPark 7Poort is als volgt:

- ontwerpfase; gereed september 2019
- ontwerpbestemmingsplan ter visie; 4e kwartaal 2019

- voorbereidingsfase; oktober 2019 – 2e kwartaal 2020
- vaststelling bestemmingsplan en kredietaanvraag realisatie; 2e kwartaal 2020
- contractfase; mei 2020 – november 2020
- realisatiefase; januari 2021 – juni 2021

4. Blz. 38: wat is nu de status van de plannen voor de herinrichting van het Raadhuisplein.

De herinrichting van het Raadhuisplein bevindt zich nu in de fase richting een voorlopig ontwerp, waarvoor Buro Lubbers (n.a.v. diverse sessies met bewoners, gebruikers en ondernemers) reeds drie schetsontwerpen heeft gemaakt. Die schetsontwerpen zijn door Buro Lubbers gepresenteerd en kritisch bekeken door het projectteam. Feedbackpunten zullen worden teruggegeven aan Buro Lubbers, zodat zij kunnen komen tot drie geschiktere ontwerpen waarmee we ook daadwerkelijk naar buiten kunnen treden. Het streven is medio september/oktober de schetsontwerpen te kunnen presenteren aan de bewoners- en geïnteresseerden. In die fase kunnen bewoners hun voorkeur voor een ontwerp aangeven, waarna er gewerkt zal worden richting een definitief ontwerp.

5. In maart is een vraag uitgezet om de huidige verlichting in het centrum te vervangen door duurzame ledverlichting. Er zijn twee proeftuinen ingericht. Is het onderzoek al afgesloten, wat is het resultaat en wanneer is de verwachting dat de verlichting wordt vervangen.

Het onderzoek is afgelopen. De inwoners hadden de keus uit drie verschillende kleuren LED. Er zijn in het totaal 130 stemmen uitgebracht waarbij met 91 stemmen (70%) nummer C de "winnaar" is geworden.

Met ondernemend Zevenaar zijn wij nog in overleg. De ondernemers vinden de lichtkleur nog te fel en niet sfeervol. Op 27 juni hebben 2019 hebben wij daar nog een gesprek over om te kijken naar een (mogelijke) oplossing.

De planning is om de lampen in april/mei 2020 te vervangen. De bestaande lampen zijn dan ook ongeveer aan het eind van hun branduren en zouden dan sowieso allemaal vervangen moeten worden (groeupremplace).

6. Blz. 40: met hoeveel overnachtingen per jaar wordt gerekend voor de toeristenbelasting.

Ongeveer 360.000 overnachtingen per jaar.

7. Blz. 47: Bij de beleidskaders wordt verwezen naar het beleidsplan Stedelijk Groen 2006-2016. Komt hier een nieuw beleidskader voor en wat is de verwachting dat deze in de commissie/raad wordt behandeld.

Voor 3e kwartaal 2020 staat herziening/harmonisatie beleid stedelijk groen op de planning.

8. Blz. 61: beleidsindicatoren 2020-2023 zijn niet ingevuld. Welke indicatoren horen daar bij?

Het jaargemiddelde van de gemeente Zevenaar en de provincie staan vermeld. De werkelijke cijfers (2012 en 2016) en de begrotings cijfers (2020 en 2023) kunnen we niet aanleveren, omdat het enerzijds niet duidelijk is op welke wijze de verplichte beleidsindicatoren (landelijk) worden gevuld (brongegevens zijn niet duidelijk) en anderzijds onze monitoring zie vraag 1 nog niet adequaat is.

9. Blz. 61: De VANG doelstelling gaat uit van 100kg restafval per inwoner. Kunt u aangeven waarom in 2023 80kg is. (hoe realistisch is dit als wij van 141kg komen)

De doelstelling voor 2020 is 100 kg restafval per inwoner. Voor 2025 is de doelstelling zeer ambitieus (30 kg). Op weg daar naar toe hebben we voor 2023 een prognose gedaan van 80 kg.

Op basis van de evaluatie (zie vraag 2) kan een inschatting gemaakt worden hoe realistisch de vervolgoelstelling is en met welk tijdpad die gehaald kan worden.

10. In de afgelopen weken hebben inwoners de nota voor het vastrecht ontvangen. Niet representatief is mijn nota ten opzichte van vorig jaar met 46,46% gestegen. Kunt u een onderbouwing geven waar deze kostenstijging van het vastrecht op is gebaseerd.

Dit wordt veroorzaakt door:

- harmonisering van de tarieven van de voormalige gemeenten Rijnwaarden en Zevenaar.
- een verhoging van de rijkstarieven afvalstoffenbelasting voor storten en verbranden in Nederland en het buitenland.

11. Blz. 62: “De wijk van de Toekomst” Warmtevisie. Wanneer wordt de warmtevisie gepresenteerd? Wanneer wordt de warmtevisie ter bespreking/besluitvorming in de commissie/raad geagendeerd.

Het college hanteert (vooralsnog) de volgende planning:

- Ontwerp Warmtevisie ter consultatie aan de inwoners (juli tot half september)
- Medio september bijeenkomst inwoners/raad
- Besluitvorming definitieve Warmtevisie voorzien in de raadsvergadering van 27 november 2019

12. Blz. 62: Pilot in Angerlo “op weg naar aardgasvrij Zevenaar” continueren en een pilot starten bij Riverparc. Wat gaat u voor 150.000 euro doen? Waarom start het college een tweede pilot in Riverparc? Wanneer is de pilot in Angerlo gestart en wanneer verwachten het college dat de pilot in Angerlo is afgerond.

Het budget is procesgeld waaruit de onafhankelijke procesbegeleider (verplichting van uit de Wijk van de Toekomst aanpak), communicatie, inhuur benodigde kennis en kunde, zaalhuur overleggen in het dorp etc. wordt gefinancierd.

In de Raadsinformatiebrief 2019-002 (22 januari 2019) is aangegeven dat er een verkenning zou plaats vinden om Angerlo aan te melden als eerste Wijk van de Toekomst.

De pilot Angerlo is gestart met de informatie bijeenkomst (februari 2019) en de eerste regiegroep bijeenkomst (21 inwoners, woningbouwcorporatie en de netbeheerder) was in april.

De route naar de Wijk van de Toekomst (Angerlo) kent een 4-tal fases (initiatie-, oriëntatie-, haalbaarheid/plan- en uitvoeringsfase). Voor de eerste drie fases is 2 jaar uitgetrokken, voor de daadwerkelijke realisatie 10 jaar uitgetrokken. Initiatieven vanuit de inwoners zelf worden door ons ondersteund, Riverparc is daar een voorbeeld van.

13. Blz.62: onderzoeken van de mogelijke deelname campagne fairtrade gemeente. Wat doet de gemeente Zevenaar nu al op het gebied van fairtrade en op welke gebieden zouden wij dit ‘eenvoudig’ kunnen uitbreiden.

Er is contact gezocht met de werkgroep Fairtrade in Zevenaar en in samenwerking met deze werkgroep en Hogeschool Van Hall Larenstein worden de mogelijkheden onderzocht om als gemeente Zevenaar toe te treden tot de campagne Fairtrade gemeente. In deze verkenning wordt tevens bekeken op welke wijze fairtrade van toepassing kan zijn voor de gemeentelijk organisatie. Wij houden u op de hoogte van het vervolg van dit proces en over de eventuele financiële consequenties.

14. Blz. 67: Het voorstel is om de formatie communicatie-advies voor de duur van 3 jaar uit te breiden ten behoeve van het fysieke domein. Momenteel is voor deze formatie iemand ingehuurd. Wat zijn de totale kosten per jaar. Vanaf wanneer en voor welke duur wordt voor deze formatie iemand ingehuurd.

De huidige projecten van het fysieke domein vragen ondersteuning van meer dan een fulltime communicatieadviseur. Als deze adviseur ingehuurd wordt bedragen de kosten € 115.000,- per jaar, op fulltime basis. Op dit moment wordt een communicatieadviseur ingehuurd o.a. voor het fysieke domein.

Omdat de projecten van het fysieke domein meerdere jaren duren, stellen we voor om een tijdelijk communicatie medewerker in dienst te nemen. Hiermee borgen we continuïteit en besparen we circa € 33.000,- per jaar. De werving en selectie van een nieuwe communicatieadviseur kan starten na uw besluit.

15. Blz. 83: (niet gehonoreerd beleid) In 2018 is aangetoond dat het doortrekken van het warmtenet economisch haalbaar is. In 2019 worden de kosten voor de vervolgstappen voor onderzoek naar de vraagkant, aanbodkant en mogelijke exploitanten gedekt binnen de beschikbare middelen. Voor het vervolg – voor selectie in 2020 – wordt geen incidenteel budget gevraagd. Wanneer het vervolg (voor selectie) enkele jaren vooruit wordt geschoven is de informatie die wij in 2019 verkrijgen dan niet verouderd?

Als het onderzoek dat in 2019 wordt uitgevoerd (onderzoek vraagkant □ aanbodkant, en mogelijke exploitanten) een NO-GO oplevert hoeft er geen vervolgonderzoek te komen. Als het onderzoek een GO oplevert dan zullen we met een raadsvoorstel voor het benodigd budget komen. Hierbij zal een eigen afweging plaatsvinden.

16. Blz.83 (niet gehonoreerd beleid) verbeteren routestructuur Oud Zevenaar en Breuly.
Welke unieke eenmalige kans om de routestructuur voor kleine ommetjes rond het dorp en de Breuly te verbeteren wordt bedoeld. (kaartje van de omgeving?)
Er is momenteel toch aanvullend al een onverhard voetpad tussen het Tichelpark en het Panovenpark. Vanaf de Oud-Zevenaarseweg via de Steenheuvel naar de Breulylaan.

Het betreft de weg de Steenheuvel zelf achter de woningen van de Oud Zevenaarseweg langs richting de oud Zevenaarseweg ter hoogte van de woonkern. En een extra verbindingen van oud Zevenaar naar de Breuly ter hoogte van de dijk. Hierdoor ontstaat er een beter netwerk van wandelpaden rond Oud Zevenaar en de Breuly.

Vragen inloopavond 17 juni 2019 Kadernota 2020-2023

Overzicht van vragen, die nog niet beantwoord zijn.

Interbestuurlijk Programma (IBP) (vraag van Bart Kagei Groen Links)

- Kan meer uitleg worden gegeven over de post 'Vrijval stelpost IBP begroting 2019'?

In het voorjaar van 2018 heeft het kabinet met de VNG overeenstemming bereikt over het Interbestuurlijk Programma (IBP). Voor de uitvoering van dit programma is een bedrag aan het gemeentefonds toegevoegd. Bij de behandeling van de Kadernota 2018 – 2022 heeft de raad besloten een deel van deze toevoeging af te zonderen voor toekomstige uitgaven. Nu wordt voorgesteld dit bedrag weer te laten vrijvallen. Voor een verdere toelichting op het IBP wordt verwezen naar de toelichting op bladzijde 27 van de (vorige) Kadernota 2018 – 2022.

Garantiefonds Sociaal domein (vraag van Maaike Janssen PvdA)

- Welk bedrag is destijds overgebleven van het 'Garantiefonds Sociaal domein' en aan de Algemene reserve toegevoegd?

Uiteindelijk is op 31 december 2017 van het Garantiefonds een bedrag van € 1.653.025 niet aangewend en weer toegevoegd aan de Algemene reserve.

Uitvoeringsagenda jeugd en wmo (vraag van Bart Kagei Groen Links)

- Is de Uitvoeringsagenda jeugd en WMO inmiddels gereed?
- En wordt de gemeenteraad hier nog over geïnformeerd?
- En zo niet, waarom niet?

Deze is gereed. 12 feb 2019 door college vastgesteld.

Deze is via RIB (2019-11) naar de gemeenteraad gestuurd.

Taalhuis (vraag van Maaike Janssen PvdA)

- Er worden verschillende bedragen vermeld bij de post 'Leerlingzorg en begeleiding – activiteiten Taalhuis'. Graag verduidelijken.
- Is de €43.000,- die opgenomen is voor het Taalhuis voor de actualisatie van het beleid?
- Wat valt er allemaal onder dit bedrag?

De post leerlingenzorg en begeleiding (40341) is gerelateerd aan 4.1.7. in de kadernota 2020

- de samenwerkingsagenda veilig en zorgzaam schoolklimaat waaronder Jongerenwerk op School, WhatUp en in cofinanciering met het Liemers College, Schoolmaatschappelijk Werk (42.885)

In deze post zijn ook de financiële middelen (€ 5000,00) opgenomen gerelateerd aan: 4.1.5.bevorderen deelname educatieaanbod van beperkt geletterden.

Toelichting voor de werkzaamheden die voortvloeien uit het Uitvoeringsprogramma Taalhuis Zevenaar zijn uitvoeringsuren opgenomen voor de Kunstwerk! de Bibliotheek t.b.v. coördinerende taken Taalhuis.

Lokale (en regionale) organisaties bundelen binnen het Taalhuis hun krachten om een sluitende infrastructuur rondom (digi)taal en rekenen te creëren en het diverse educatieaanbod op elkaar af te stemmen. Het opzetten en onderhouden van een Taalhuis kent meerdere fases. De oriënterende en oprichtingsfase is in Zevenaar inmiddels afgerond; ook het kernteam voor de netwerksamenwerking is ingericht en het taalaanbod is in beeld gebracht. Het lokale Uitvoeringsprogramma voortvloeiend uit Educatie Plan Midden-Gelderland is ingericht in afstemming met de netwerkorganisaties.

Onderwijshuisvesting (vraag van Joke Harmsen Sociaal Zevenaar)

- Wanneer wordt de planning van en de verordening inzake het Integraal Huisvestingsplan (IHP) in de raad behandeld?

Op 28 augustus 2019 organiseren we een informatieve avond voor de raad over het IHP. Het is de bevoegdheid van het college om het IHP vast te stellen en daarna ter kennisname aan de raad te sturen. Op deze avond lichten we het proces om tot een IHP te komen toe, evenals de inhoud van het concept IHP.

In de commissie Samenleving van 3 september 2019 willen we de raadsleden consulteren over de Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs. Het is de bevoegdheid van de raad om de Verordening vast te stellen.

Op 27 september 2019 staat het Op Overeenstemming Gerichte Overleg met alle schoolbesturen gepland over het IHP en over de verordening.

De besluitvorming over het IHP en beide verordeningen in college en raad willen we voor het eind van dit jaar 2019 afronden.

Sport (vragen van Kees van Merwijk CDA)

- Wat is de bedoeling van het draagvlakonderzoek onder sportverenigingen? Blz. 47

Op 7 november 2018 heeft de gemeenteraad de motie 'Ondersteunen samengaan sportverenigingen' unaniem aangenomen.

In maart 2019 was de aftrap met een draagvlakonderzoek onder de sportverenigingen in de gemeente Zevenaar, ter verkenning van de wensen en mogelijkheden voor samenwerking. Dit om op de langere termijn een gevarieerd sport- en beweegaanbod in de gemeente te behouden. Tijdens deze bijeenkomst is iedere vereniging een verenigingsscan aangeboden. Inmiddels is er een start gemaakt met individuele bijeenkomsten. Informatie hierover volgt d.m.v. raadsinformatiebrief.

- Onderhoud sportvloer sporthal Lentmorgen. Blz. 50
- Waarom heeft Ataro dit niet voorzien?

De sportvloer van sporthal Lentmorgen is verzakt door het inklinken van de kleilaag onder de vloer. Hierdoor zijn scheuren in de sportvloer ontstaan.

De extra kosten voor herstel na het opkrikken van de vloer zijn niet meegenomen in het destijds door de gemeente opgestelde MJOP (meerjarenonderhoudsplan). Hierdoor beschikt Ataro B.V. niet over de middelen die nodig zijn voor het herstellen van de sportvloer ontstaan.

Door de scheuren in de sportvloer zal bij de volgende keuringen de sportvloer worden afgekeurd en kan de sporthal niet langer gebruikt worden om te sporten.

- Vervanging atletiekbaan. Blz. 51
- Wat doet de atletiekvereniging zelf in deze?

De atletiekvereniging (stichting breedtesport de Liemers) is alleen eigenaar van de gebouwen.

De gemeente is volledig eigenaar van de atletiekbaan.

- Wat is de afschrijvingstermijn voor de Vervanging atletiekbaan (fundering en toplaag)? (Vraag Lotte van der Velden, SP)

De staat van de huidige atletiekbaan is aan het einde van haar levensduur. Naast het einde van de levensduur heeft de atletiekbaan last van zettingen in de ondergrond waarschijnlijk veroorzaakt door uitdroging van de lager gelegen kleilagen. De uitdroging is veroorzaakt door de extreem lage waterstand veroorzaakt door de warme zomer van 2018. De nieuwe toplaag gaat tussen de 15 en 20 jaar mee. De fundering die nu ook op de planning staat om te vervangen heeft een levensduur van 40 jaar. Echter, zijn beide termijnen sterk afhankelijk van wat de inklinking van de klei in de komende jaren gaat doen. In de kadernota opgenomen investering is uitgegaan van ideale omstandigheden, geen inklinking/verzakkingen. Kosten voor de toplaag en fundering zijn elk circa 50% van het bedrag.

Weerstandsvermogen (vragen fractie Lokaal Belang)

- Wat zijn de onderliggende bedragen voor de berekening van het ratio van het weerstandsvermogen?
- Welke top 10 risico's zitten hier nog in?

Ten behoeve van de kadernota 2020 is de ratio berekend op 2,0.

Ratio weerstandsvermogen = Beschikbare weerstandscapaciteit 28.400.000 = 2,0

Benodigde weerstandscapaciteit 14.000.000

Bij de jaarrekening 2018 bedraagt de ratio 2,3.

Ratio weerstandsvermogen = Beschikbare weerstandscapaciteit 28.000.000 = 2,3
Benodigde weerstandscapaciteit 12.000.000

Opbouw van de beschikbare weerstandscapaciteit bij de kadernota:

35,7 saldo algemene reserve per 31-12-2018
3,8 Voorlopig positief resultaat jaarrekening 2018 (voor controle door de accountant)
-7,1 negatief resultaat 2019 n.a.v. 1e VGR 2019
-4,0 claims i.v.m. eerder gehonoreerde items
28,4 vrij beschikbaar

De benodigde 14 miljoen aan weerstandscapaciteit is berekend aan de hand van de risicosimulatie in de voorbereidende periode op de kadernota, april 2019.

We houden hierbij het vastgestelde zekerheidspercentage van 90% aan.

De volgende top ligt hieraan ten grondslag:

Risico gebeurtenis	Kans	Financieel maximum
Niet realiseren geraamde opbrengst- waarde grondexploitaties	-	€ 9.907.000
Tekort op het I-deel / BUIG-budget	50%	€ 1.300.000
Gemeenschappelijke regelingen / verbonden partijen	50%	€ 1.000.000
Wachtgeld wethouders huidig college	30%	€ 1.400.000
Scopewijziging en meerwerk verbouw Hal 12	90%	€ 471.000
Hal 12 Aanloopkosten/aanloopverliezen eerste jaren	70%	€ 173.000
Sociaal domein / Jeugd / WMO	30%	€ 1.200.000
Vervangen essen in verband met schimmel	30%	€ 1.000.000
Algemene uitkering wijkt af van de begroting	50%	€ 500.000

Bij de jaarrekening zijn de belangrijkste risico's:

nr	Risico Bedragen x € 1.000	Kans op voordoen van risico	Financieel gevolg (maximaal)
1	Niet realiseren geraamde opbrengst- waarde grondexploitaties (Zevenaar Oost, Babberich en Centrumplan)	*1	9.907
2	Sociaal domein / Jeugd / WMO	90%	1.000
3	Tekort op het I-deel (BUIG)	50%	1.000
4	Verbonden Partijen / Gemeenschappelijke regelingen	50%	1.000
5	Wachtgeld wethouders	30%	1.400
6	Verbouw HAL12	*1	503
7	Exploitatie HAL 12	*1	219
8	Vervangen essen in verband met schimmel	30%	1.000
9	Algemene uitkering wijkt af van de begroting	50%	500

Er is een aantal afwijkingen in de inschattingen tussen de jaarrekening en de kadernota.

- Gezien de onzekerheid rondom het sociaal domein is het risicobedrag gestegen, dit komt ook door een bredere benadering van het SD en ontwikkelingen die er aan komen. Onderdeel hiervan is de wijziging in de verdeling van de middelen die nu nog via de centrum gemeente lopen. De kans dat het risico zich voordoet is echter kleiner geworden. Ter voorbereiding op de begroting zal deze evaluatie en risicoanalyse verder worden aangescherpt.
- Daarnaast is het risico van Hal 12 gewijzigd in de periode van het opstellen van de jaarrekening tot aan inschatting kadernota.

Bij de begroting 2020 zal een nieuwe doorrekening worden gemaakt. De verwachting is dat de ratio gaat dalen, met name door een afname van de vrije algemene reserve. Het vrij deel wordt naar verwachting ingezet om de jaren 2020-2021 financieel deels te overbruggen.

Economie (vragen de Winter PVDA)

- Wat is de verklaring van het grote verschil tussen lasten en baten in programma 3 voor de jaren 2020 en volgend? Blz. 73

De grondexploitatie Zevenaar Oost Bedrijven (onder meer 7Poort en Outletontwikkeling) heeft een belangrijke financiële invloed op programma 3. In 2020 wordt een opbrengst in deze grondexploitatie verwacht van € 9,7 miljoen welke bestaat uit een deellevering van grond (50%) aan de outletontwikkelaar en de “reguliere” levering van grond op 7Poort. De andere 50% voor de outletontwikkeling wordt in 2019 geleverd.

In 2021 e.v. wordt weer teruggevallen op de geplande uitgifte op -uitsluitend- 7Poort, een en ander op basis van de uitgangspunten in de grondexploitatie.

Aan de lastenkant worden in 2020 uitgaven verwacht van € 3 miljoen (onder meer aanleg infra rond outlet, 7Poort en plankosten).

Met het verschil tussen de baten en lasten van € 6,7 miljoen neemt de “voorraad gronden” af. Deze afname wordt verantwoord als een last in de begroting. Hiermee zijn de baten en lasten van de grondexploitaties in evenwicht binnen de begroting en hebben ze in feite geen invloed op het begrotingssaldo.

Parkeren (vragen de Winter PVDA)

- Vragensteller heeft geconstateerd dat bij een aantal parkeerautomaten in Zevenaar een vermelding is geplaatst dat pinnen niet meer mogelijk is. Wat is hier precies aan de hand?

De parkeerautomaten in het centrum geven veel storingen. De automaat doet het niet, er komt geen kaartje uit of pinnen is niet mogelijk. Daarom vervangen wij de parkeerautomaten. De nieuwe automaten worden in het najaar van 2019 geleverd en geplaatst. Dan zijn de problemen opgelost en kan er ook gewoon weer met de pin betaald worden.

Wij publiceren nog berichten voor onze inwoners om hen te attenderen op het feit dat pinnen soms niet mogelijk is. En wijzen hen dan op alternatieven als muntgeld meenemen, stadspas of betalen met een parkeerapp.

Voordat er nieuwe automaten komen dit najaar, informeren wij onze inwoners/centrumbezoekers hierover.

Commissie Ruimte 2018–2022

Dossiernummer	1568
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	19 juni 2019
Agendapunt	8
Omschrijving	Raadsvoorstel Economische visie de Liemers 2040 en opstellen Economische Agenda Zevenaar (Z/19/330129)

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Ruimte 2018–2022	19 juni 2019

Toelichting

tbv Raad juli 2019

*Z032D0FD5

EE*

Raadsvoorstel

Z/19/330129 INT/19/894620

Onderwerp	Economische visie de Liemers 2040
Zaaknummer	Z/19/330129
Documentnummer	INT/19/894620
Portefeuillehouder	B. Elfrink
Portefeuille	Economische zaken
Behandelend ambtenaar/afdeling	Yvette Abbing/RO
Telefoon	(0316) 595 358
E-mail	y.abbings@zevenaar.nl

1. Samenvatting

De vijf Liemerse gemeenten wensen een gezamenlijke economische visie op de Liemers vast te stellen. Met deze visie wordt de komende 20 jaar bijgedragen aan een sterkere regionale economie, wat van belang is voor leefbaarheid, werkgelegenheid en het in stand houden van een goed voorzieningenniveau in de regio. De Liemerse gemeenten dragen gezamenlijk bij aan de benodigde investeringen voor uitvoering van de visie. In aansluiting hierop stellen we als gemeente Zevenaar zelf een Economische Agenda op. De Startnotitie, waarin het proces is beschreven om te komen tot de Economische Agenda is ter informatie als bijlage bij dit voorstel toegevoegd.

2. Raadsvoorstel

Wij stellen u voor om:

1. De concept Economische visie de Liemers 2040 vast te stellen;
2. De benodigde middelen voor uitvoering van de bijbehorende uitvoeringsbegroting bij behandeling van de Kadernota integraal af te wegen en toe te kennen.

3. Waarom naar de raad

Economie is een speerpunt van de gemeente Zevenaar. Samen met de andere Liemers gemeenten en ondernemers is een concept Liemers economische visie opgesteld. Deze visie geeft tot 2040 richting aan de economische ontwikkeling van de Liemers. De gemeenteraad heeft de verantwoordelijkheid en bevoegdheid om kaders vast te stellen.

4. Doelstelling en beoogd resultaat

Met de visie wordt voor 2040 door de Liemerse gemeenten gezamenlijk ingezet op een sterkere regionale economie.

5. Argumenten en alternatieven

Argumenten

1.1 Dit beleid past binnen het Coalitieakkoord 'Vernieuwend Verder' 2018-2022

In het coalitieakkoord is nadrukkelijk de economische ontwikkeling van de gemeente opgenomen:

De ondernemers in de gemeente Zevenaar zijn van grote betekenis voor de gemeenschap. Zij zorgen voor werkgelegenheid en met hun maatschappelijke betrokkenheid voor ondersteuning van maatschappelijke initiatieven. De gemeente heeft hier oog voor, vermindert de regeldruk daar waar kan en faciliteert deze ondernemers daar waar nodig.

In aansluiting bij deze ambitie is behoefte aan beleid dat richting geeft, partijen verbindt en in beweging brengt.

1.2 De economische visie draagt bij aan de ontwikkeling van een economisch sterkere regio met voldoende werkgelegenheid en focust daartoe op drie thema's, die passen bij het karakter van de Liemers.

Het zijn thema's die passen bij het karakter en de schaal van de Liemers en die bovendien het gemeentelijk niveau overstijgen, maar die op provinciaal niveau of in de regio Arnhem Nijmegen onvoldoende prioriteit krijgen. Er is daarmee met een regionale aanpak daadwerkelijk meerwaarde te behalen. Door de visie door de gemeenteraden van alle vijf de Liemerse gemeenten te laten vaststellen is draagvlak vanuit de Liemerse gemeenten geborgd.

1.3 De doelstellingen uit de visie dragen bij aan een sterke regionale economie

De focus ligt daarbij op het beter benutten van ontwikkelkansen en economische potentie van de Liemers door regionaal extra inspanning te leveren op de drie thema's logistiek, maakindustrie en vrijetijdseconomie (inclusief retail). De gemeenten opereren daarbij, mede dankzij de Liemerse Ambassade, als een eenheid en met gedeelde belangen richting provincie, bedrijfsleven en onderwijs. De uitvoering van de visie moet resulteren in onder andere:

- het opstellen van een regionale ontwikkelagenda;
- een groei in werkgelegenheid (minimaal 5% groei per jaar en minimaal 2% groei per jaar voor hoogopgeleide arbeidskrachten);
- een gezamenlijke branding op logistiek en vrijetijdseconomie;
- kennisdeling, innovatie en samenwerking in de maakindustrie.

1.4 Economische visie is sturend en stimulerend voor economische ontwikkeling

Economische ontwikkeling is bepalend voor de brede welvaart van inwoners van een regio en de gemeenten die daar deel van uit maken. De groei van werkgelegenheid is het begin van een positieve spiraal. Dit betekent meer bestedingsruimte bij inwoners, wat weer leidt tot stijgende uitgaven omdat mensen meer kunnen meedoen in de samenleving. Het betekent een belangrijke basis voor behoud en groei van het voorzieningenniveau.

Het opstellen van het economisch beleid heeft tot doel om die economische ontwikkeling te stimuleren, maar dan ook wel op een zodanige wijze dat (publieke) middelen ingezet worden op de meest effectieve en efficiënte manier.

Aangezien de investeringen in de Liemerse Economische Visie zeer nauw en daarmee efficiënt aansluiten bij de lokale behoeften en koers, is het sterk aan te bevelen, samen met de andere Liemerse gemeenten te investeren langs de beleidslijnen in deze visie.

1.5 Economische visie sluit aan bij Agenda werk en economie

Op 1 mei 2018 hebben wij positief besloten over de Agenda werk en economie. Het versterken van sub regionaal accounthouderschap, investeren in scholing, het realiseren van een leerwerkcentrum, het verder benutten van social impact en de ligging in de grensregio zijn gezamenlijke onderwerpen waar onderwijspartners, overheidspartners en ondernemers elkaar vinden. Tijdens de voorbereidingen van de Liemerse economische visie is er afgestemd, zodat deze visie een mooie aanvulling vormt om de reeds vastgestelde agenda werk en economie uit te voeren.

2.1 De uitvoeringsbegroting geeft voor de eerste drie jaar (2020 – 2022) concrete invulling aan de doelstellingen uit de Economische Visie en geeft inzicht in de bijbehorende investeringen

Door het benoemen van concrete inspanningen is een stapsgewijze uitvoering van de Economische visie geborgd en wordt voorkomen dat de visie een "papieren tijger" blijft. Aangezien de visie op thema's focust, die voor de gehele regio meerwaarde opleveren, is het eveneens reëel om de

investeringen door de vijf Liemers gemeenten gezamenlijk te laten dragen. Hiertoe wordt verdeelsleutel op basis van inwoneraantallen gehanteerd.

- 2.2 *Om de uitvoering van de visie, en specifiek de inspanningen voor de eerste 3 jaar (2020-2022), daadkrachtig te kunnen oppakken is het wenselijk dat er uitvoeringsorganisatie wordt ingericht.* Hiertoe is in de uitvoeringsbegroting een budget opgenomen. Er zijn op dit moment in de Liemers verschillende partijen actief op het gebied van economie, werk en leefbaarheid. Om te voorkomen dat er, naast deze bestaande partijen, nog een nieuwe organisatie wordt opgericht is het voorstel om de bestaande partijen te bundelen tot een uitvoeringsorganisatie onder de naam de Liemerse Ambassade. Het betreft het Platform onderwijs en Arbeidsmarkt (POA) de Liemers, de Liemers++, de Liemers Helemaal Goed en de Liemerse Economische Raad (LER). Nog niet bekend is wat hiervan de organisatievorm wordt. Dit is onderdeel van een onderzoek dat eind dit jaar wordt opgeleverd. Voordelen van één organisatie zijn een betere afstemming van en samenwerking in activiteiten en projecten op het gebied van economie en werk, minder bestuurlijke drukte en een gebundelde inzet van budgetten.

Alternatieven

n.v.t.

6. Hoe gaan we dat bereiken en is evaluatie nodig?

Samenhang met beleidskader Vrijetijdseconomie

In de Economische visie de Liemers geven we de meerwaarde en het belang aan samen te werken op het vlak van vrijetijdseconomie. Vanuit deze visie is de uitvoering in de Liemers “verankerd”, met andere woorden: we gaan gezamenlijk investeren op de ontwikkeling van vrijetijdseconomie in de Liemers. We bepalen in de Liemerse visie nog niet op welke manier we dit gaan doen.

In het Beleidskader Vrijetijdseconomie geven we wel inhoudelijk richting aan de uitvoering. Met andere woorden: hoe gaan we dat dan doen. De investering vanuit Zevenaar voor het onderdeel vrijetijdseconomie in de Economische visie Liemers wordt gedekt vanuit het (nog toe te kennen) investeringsbudget o.b.v. het Beleidskader Vrijetijdseconomie.

Samenhang met onderzoek naar strategie logistieke hotspot EMZ

Samen met de haven in Emmerich en de gemeenten Montferland en Emmerich hebben we opdracht gegeven een onderzoek uit te voeren naar de gewenste ontwikkelstrategie om de logistieke hotspot EMZ te versterken en uit te breiden. De kosten voor dit onderzoek worden vanuit de GREX 7Poort gedekt. De maatregel (en bijbehorend budget) die is opgenomen in de uitvoeringsbegroting van de Liemers economische visie is bedoeld om de ontwikkelstrategie (vanuit het nu lopende onderzoek) in de Liemers te verankeren en (gedeeltelijk) uit te voeren. Deze acties zijn in feite opvolgend aan elkaar.

De focus ligt op het beter benutten van ontwikkelkansen en economische potentie van de Liemers door regionaal extra inspanning te leveren op de drie thema's logistiek, maakindustrie en vrijetijdseconomie (inclusief retail). De gemeenten opereren daarbij, mede dankzij de Liemerse Ambassade, als een eenheid en met gedeelde belangen richting provincie, bedrijfsleven en onderwijs. De uitvoering van de visie moet resulteren in onder andere:

- het opstellen van een regionale ontwikkelagenda;
- een groei in werkgelegenheid (minimaal 5% groei per jaar en minimaal 2% groei per jaar voor hoogopgeleide arbeidskrachten);
- een gezamenlijke branding op logistiek en vrijetijdseconomie;
- kennisdeling, innovatie en samenwerking in de maakindustrie.

Na vaststelling van de economische visie met bijbehorende uitvoeringsbegroting in de vijf Liemers gemeenten (voor de zomer 2019) wordt de oprichting van de beoogde uitvoeringsorganisatie in 2019 voorbereid. De overige acties inzake uitvoering van de visie starten in januari 2020.

7. Klimaat en duurzaamheid

Energietransitie en circulaire economie zijn belangrijke thema's, ook bij de economische ontwikkeling van de regio. Naar verwachting dragen ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid flink bij aan de groei van de werkgelegenheid. Er is bewust gekozen om van deze onderwerpen geen speerpunten te maken, omdat zij niet zozeer een economisch thema zijn, maar als onderdeel van een duurzame samenleving gezien moeten worden. Ook in de economische ontwikkeling van de regio is duurzaamheid onderdeel van de wijze waarom projecten geformuleerd en uitgevoerd worden.

8. Communicatie

De economische visie op de Liemers is een gedeelde visie vanuit vijf Liemers gemeenten (Zevenaar, Montferland, Duiven, Westervoort en Doesburg) op de ruimtelijk economische ontwikkeling van de regio. De visie wordt voor het zomerreces ter vaststelling aan de gemeenteraden van deze vijf gemeenten aangeboden. De gemeenten dragen gezamenlijk bij aan uitvoering van de visie, zoals beschreven in de uitvoeringsbegroting.

De economische analyse (bijlage 3 en 4), die ten grondslag ligt aan deze visie, is in samenwerking met de ondernemers en het onderwijs opgesteld. Er zijn daartoe in 2018 gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van het bedrijfsleven, onderwijs en gemeenten en verschillende bijeenkomsten georganiseerd. De economische visie (bijlage 1) is in concept gedeeld met enkele essentiële stakeholders, waaronder de Liemerse Economische Raad (waarin Lindus een belangrijke rol heeft) en MKB Zevenaar. Deze partijen zijn positief over deze concept visie.

Na vaststelling van de economische visie zal vanaf de zomer 2019, ten behoeve van de verdere uitwerking en uitvoering van de visie, wederom afstemming met een vertegenwoordiging van het bedrijfsleven en het onderwijs plaatsvinden.

9. Kosten, baten en dekking

De uitvoeringsbegroting (bijlage 2) geeft voor de eerste drie jaar (2020 – 2022) concrete invulling aan de doelstellingen uit de Economische visie en geeft inzicht in de bijbehorende investeringen. Aangezien de visie op thema's focust, die voor de gehele regio meerwaarde opleveren, is het eveneens reëel om de investeringen door de vijf Liemers gemeenten gezamenlijk te laten dragen. Hiertoe wordt verdeelsleutel op basis van inwoneraantallen gehanteerd. Doesburg investeert niet in twee onderdelen uit de begroting, namelijk onderdelen 4 en 5.

De noodzakelijke investeringen voor 2020 tot en met 2022 voor de gemeente Zevenaar zijn meegenomen in de Kadernota die ook in juli aan uw raad wordt voorgelegd. Voor het opstellen van het marketing- en organisatieplan vrijetijdseconomie zijn via het Beleidskader vrijetijdseconomie middelen opgevoerd. De overige middelen zijn in de Kadernota onder uitvoering Liemers economische visie opgevoerd (voor 2020, 2021 en 2022 jaarlijks € 45.000).

Het is lastig om de kwantitatieve effecten van het economisch beleid te isoleren van andere ontwikkelingen. Echter, wel kan gesteld worden dat elke uitkeringsgerechtigde die aan het werk raakt of die niet in een uitkeringssituatie terecht komt, het wegvallen van een uitgave post van ongeveer € 15.000,- op jaarbasis betekent. Wanneer jaarlijks 3 personen vanuit de bijstand aan het werk komen, dan is onze

investering in deze visie gedekt. De sectoren die in het economisch beleid aandacht krijgen, bieden goede kansen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Daarnaast zijn er kwantitatieve effecten te verwachten op de OZB inkomsten van de gemeente. Dit heeft betrekking op bedrijfsruimte en woningen. Als gevolg van een beter vestigingsklimaat en een goed woon- en leefklimaat mag je verwachten dat de vraag naar bedrijfspanden en woningen stijgt. Dit heeft invloed op de WOZ waarde van het onroerend goed en de OZB inkomsten van de gemeente. Als we nemen aan dat de waarde van woningen in 2030 gestegen is met 0,3%, dan verwachten we tot en met 2030 een meeropbrengst aan OZB woningen circa € 90.000. Als we aannemen dat de waarde van de bedrijfspanden met 1% is gestegen, dan kunnen we tot 2030 een meeropbrengst aan OZB niet-woningen tegemoet zien van zo'n € 200.000. Deze indicatie is gebaseerd op verschillende kengetallen en aannames en het moet blijken of dit effect ook daadwerkelijk behaald wordt.

10. Bijlagen

De volgende bijlagen horen bij dit voorstel:

Volgorde	Documentnummer	Naam
1.	INT/19/894617	Concept Economische visie de Liemers 2040
2.	INT/19/896959	Concept uitvoeringsbegroting Economische visie de Liemers 2040
3.	INT/19/897035	Economische analyse regio Liemers
4.	INT/19/897037	Bijlage bij Economische analyse regio Liemers
5.	Z/19/330130/897825	Startnotitie Economische agenda Zevenaar

Burgemeester en wethouders van Zevenaar

De secretaris
Michel Tromp

De burgemeester
Lucien van Riswijk

Raadsbesluit

Onderwerp Economische visie de Liemers 2040
Zaaknummer Z/19/330129
Documentnummer INT/19/894620

De raad van de gemeente Zevenaar;

overwegende dat een sterke economie een belangrijke bijdrage levert aan de leefbaarheid;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van Zevenaar: Z/19/330129/ADV/19/894622;

Gelet op artikel 110 van de Gemeentewet;

besluit:

1. De Economische visie de Liemers 2040 vast te stellen.
2. De benodigde middelen voor uitvoering van de bijbehorende uitvoeringsbegroting bij behandeling van de Kadernota integraal af te wegen en toe te kennen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Zevenaar,
gehouden op

De griffier
E.M. Geldorp

De burgemeester
L.J.E.M. van Riswijk

Economische visie de Liemers 2040

Vooraf

Het gaat goed met de economie en bedrijvigheid in de Liemers. De laatste jaren noteren we een gestage groei. Voor de gemeenten Duiven, Zevenaar, Westervoort, Doesburg en Montferland is dit het moment om een gezamenlijke Liemerse Economische Visie vast te stellen om daarmee optimale omstandigheden te creëren, waarin het bedrijfsleven zich verder kan ontwikkelen. Een sterke economie is belangrijk voor de leefbaarheid en het in stand houden van de voorzieningen. Deze gezamenlijke visie schetst een duidelijk beeld van waar de Liemers in 2030 wil staan en hoe we dat willen bereiken. De visie is door de Liemerse gemeenten opgesteld in nauwe samenwerking met de ondernemers en het onderwijs.

Algemeen

De Liemers kenmerkt zich door de aanwezigheid van een aantal sterke economische sectoren. De logistieke sector groeit, er is veel werkgelegenheid in de maakindustrie en de vrijetijdseconomie is in opmars met water, natuur (de Rijnstrangen), cultuurhistorie (Hanzestad Doesburg, Liberation Route) en diverse grootschalige winkelbedrijven die hier zijn gevestigd of worden ontwikkeld.

Hoe is de focus in de regio's om ons heen?

De regio Achterhoek profileert zich sterk op het thema Recreatie & Toerisme en de regio Arnhem-Nijmegen op de thema's Health en Energy, Slimme Duurzaamheid en Bruisende Binnensteden. Regio De Liemers onderscheidt zich ten opzichte van deze regio's door haar strategische ligging op één van de belangrijke transportcorridors van de Randstad naar Duitsland (A12) en de goede bereikbaarheid dankzij dezelfde A12, de A18 en de toekomstige aansluiting met de A15. De regio is meer dan goed bereikbaar per weg, spoor, rivier en ook per vliegtuig (gelegen binnen een uur vanaf de vliegvelden Weeze en Düsseldorf). Daarnaast is er een kwalitatief goed arbeidspotentieel en arbeidsethos aanwezig. De Liemers is hierdoor een hotspot voor logistieke bedrijven en transportondernemers. De randvoorwaarden voor een sterke economie zijn in potentie aanwezig.

Wat heeft de Liemers?

De Liemers is een gebied met enkele sterke pijlers.

Logistiek

De Liemers is een logistieke hotspot waar grote logistieke dienstverleners reeds lange tijd langs de A12 gevestigd zijn. Er zijn bedrijventerreinen in ontwikkeling, die bijzonder geschikt zijn voor XXL-logistiek. Sterk punt van de Liemers is de samenwerking met de containerterminal in Emmerich (EMZ), waardoor sprake is van multimodale logistieke dienstverlening. Doesburg kent ook een strategisch gelegen Container Terminal. Deze verzorgt vanuit Oost Nederland containertransport van en naar de havens van Rotterdam en Antwerpen en staat in directe verbinding met het Europese achterland.

Maakindustrie

De maakindustrie is in de Liemers goed vertegenwoordigd. Naast innovatieve wereldspelers vind je er een diversiteit aan kleinere maakbedrijven. Deze bedrijven zorgen voor een groot deel van de werkgelegenheid. De energietransitie die er aan staat te komen biedt daarnaast grote kansen voor nieuwe werkgelegenheid.

Detailhandel

De grootschalige perifere detailhandel in Duiven, de komst van de Fashion Outlet in Zevenaar en de recreatieve mogelijkheden in het buitengebied maken de Liemers aantrekkelijk om als bezoeker naar toe te komen en bestedingen te doen. In de vrijetijdseconomie gaat het allang niet meer over

recreatie en toerisme alleen, maar is ook funshoppen en beleving in de retailsector een steeds belangrijkere factor om rekening mee te houden.

Vrijetijdseconomie

Toerisme biedt de Liemers kansen. Naar verwachting groeit het aantal inkomende bezoekers in Nederland met minimaal 50% van 18 miljoen in 2017 naar 29 miljoen in 2030. Met name in steden en op iconische locaties zal door overbelasting een druk op de leefbaarheid kunnen ontstaan, waar andere plaatsen in Nederland nog onvoldoende profijt hebben van de kansen en economische impuls die toerisme kan bieden. Voor de binnenlandse markt voor vakanties en meerdaagse zakenreizen is de verwachting dat het aantal gasten in iets minder dan tien jaar groeit met maar liefst 27%. Binnen regio De Liemers heeft Hanzestad Doesburg een duidelijk eigen profilering. Doesburg richt zich op de markt van (meerdaagse) uitstapjes. Maar ook de regio De Liemers kan hiervan profiteren met een diversiteit aan unique selling points zoals water, natuur, cultuurhistorie en de diverse grootschalige winkelbedrijven die hier zijn gevestigd of worden ontwikkeld. Hier liggen kansen voor het verder ontwikkelen van verblijfsrecreatie en accommodatie.

Waar gaan we naar toe?

Missie

Een economisch sterke regio, met een goed vestigingsklimaat voor bedrijven en voldoende passende werkgelegenheid voor inwoners.

Ambitie

Beter benutten van ontwikkelkansen en economische potentie van de Liemers door het regionaal inzetten en leveren van extra inspanningen op de speerpunten logistiek, maakindustrie en vrijetijdseconomie (inclusief retail).

Gezamenlijke aanpak

In de Liemerse Economische Visie is de belangrijkste basisdoelstelling het maximaal faciliteren van bestaande bedrijven en het zo efficiënt mogelijk gebruiken van bestaande bedrijfsterreinen waarbij bedrijven zoveel mogelijk in hun behoeftes worden gefaciliteerd.

Om de economische potentie in deze regio verder te versterken is een gezamenlijke aanpak, ambitie en branding nodig. Om kansrijk te zijn moet focus worden aangebracht. We gaan daarom een ruimtelijke economische agenda opstellen. Op 3 thema's wil regio de Liemers een extra inspanning leveren. Deze punten zijn voortgekomen uit de sterkte-zwakte-analyse die is gemaakt uit bijeenkomsten en interviews met de belangrijkste partners. Op juist deze thema's is de Liemerse samenwerking van meerwaarde, omdat hiervoor geldt dat er in regionaal Arnhem-Nijmegen verband of op gemeentelijke schaal onvoldoende wordt ingezet:

1. Logistiek

- Zorgen voor voldoende beschikbare en goed ontsloten bedrijventerreinen met een goede bereikbaarheid.
- Focus op duurzame werkgelegenheid op alle (logistieke) opleidingsniveaus.
- Branding van logistieke hotspot en grensoverschrijdende samenwerking (EMZ).

2. Maakindustrie

- Stimuleren onderlinge samenwerking.
- Stimuleren triple helix (onderwijs-overheid-ondernemers) om daarmee aansluiting te houden met innovaties en de arbeidsmarkt.
- Realisatie van een Fieldlab ten behoeve van Smart Industry.

3. Vrijtijdseconomie (inclusief detailhandel)

- Binnen de Liemers moet worden ingezet op één uniforme krachtige boodschap en branding, waarbij Hanzestad Doesburg haar eigen branding houdt.
- Professionele vermarkting van de regio De Liemers is noodzakelijk door het installeren van een eenduidige regionale organisatie en het aanstellen van een regiopromotor.
- Positie internationaal versterken door meer inzet op het aantrekken van Duitse bezoekers.
- Professionaliseren gastheerschap door beter te informeren en inspireren.
- Vergroten mogelijkheden tot funshoppes door bijvoorbeeld het faciliteren en verleiden van ondernemers die arrangementen aanbieden.

Daarnaast zal een Liemerse Ambassade worden opgericht. Hiervoor wordt een uitvoeringsorganisatie geïnstalleerd. Hierin worden Platform Onderwijs en Arbeidsmarkt (POA) de Liemers, Liemers++, De Liemers Helemaal Goed en de Liemers Economische Raad samengevoegd.

Voor deze thema's geldt dat hier samenwerking voor nodig is op regionale schaal. Andere thema's worden hetzij landelijk, bovenregionaal of lokaal opgepakt.

Doelstellingen

Wat willen we bereiken?:

1. Opstellen regionale ontwikkelagenda die als basis dient voor nieuwe werklocaties.
2. Groei werkgelegenheid met 5% per jaar.
3. Groei werkgelegenheid voor hoogopgeleide arbeidskrachten met 2% per jaar, specifiek in de maakindustrie.
4. Gezamenlijke branding op logistiek en vrijetijdseconomie.
5. Kennisdeling, innovatie en samenwerking in de maakindustrie.

Resultaat

De volgende inspanningen worden gezamenlijk opgepakt:

- Opstellen ruimtelijke economische ontwikkelagenda na 2021.
- Logistiek: branding van Logistieke Hotspot en grensoverschrijdende samenwerking (EMZ).
- Maakindustrie: verkenningsonderzoek realisatie Fieldlab t.b.v. Smart Industry.
- Vrijtijdseconomie: branding Liemers en professionaliseren gastheerschap.

Economische visie De Liemers 2040 (onderdeel: Uitvoeringsbegroting)

Ambitie

Beter benutten van ontwikkelkansen en economische potentie van de Liemers door het regionaal inzetten en leveren van extra inspanningen op de volgende speerpunten:

1. Logistiek
2. Maakindustrie
3. Vrijetijdseconomie (inclusief retail).

Wat willen we bereiken:

1. Werkgelegenheid: minimaal 5 % groei per jaar werkgelegenheid
2. Werkgelegenheid: minimaal 2 % groei per jaar werkgelegenheid voor hoogopgeleide arbeidskrachten
3. Opstellen regionale ontwikkelagenda die als basis dient voor nieuwe werklocaties
4. Gezamenlijke branding op logistiek en vrijetijdseconomie
5. Kennisdeling, innovatie en samenwerking in de maakindustrie

Uitvoeringsbegroting (periode 2020-2022):

Inspanning	Investerings	Totaal
1. <u>Algemeen</u> : opstellen ruimtelijke economische ontwikkelagenda	€ 40.000,- (eenmalig)	€ 40.000,-
2. <u>Logistiek</u> : branding van Logistieke Hotspot en grensoverschrijdende samenwerking (EMZ)	€ 30.000,- (jaarlijks, voor een periode van 3 jaar)	€ 90.000,-
3. <u>Maakindustrie</u> : verkenningsonderzoek realisatie Fieldlab t.b.v. Smart Industry	€ 15.000,- (eenmalig)	€ 15.000,-
4. <u>Vrijetijdseconomie</u> : branding Liemers en faciliteren en organiseren gastheerschap	€ 10.000,- eenmalig € 50.000,- (jaarlijks, voor een periode van 3 jaar)	€ 160.000,-
5. <u>Oprichting Liemerse Ambassade</u>	€1 per inwoner (jaarlijks, voor een periode van 3 jaar)	Reeds gebudgetteerd
6. <u>Programmamanager (1 dag/week)</u>	€ 50.000,- (jaarlijks, voor een periode van 3 jaar)	€ 150.000,-
Totaal (periode 3 jaar)		€ 455.000,-
<u>Totaal per jaar</u>		€ 151.667,-

Toelichting per onderdeel:

1. Algemeen: opstellen ruimtelijke economische ontwikkelagenda 2040
 - a. Bepaling vraag en aanbod
 - b. Thematisering naar werkmilieus
 - c. Projectering zoeklocaties op kaartbeeld
2. Logistiek: branding van Logistieke Hotspot
 - a. Opstellen brand Liemers Logistic Hotspot
 - b. Positionering binnen Logistic Valley versterken
 - c. Stimuleren grensoverschrijdende samenwerking (EMZ)
 - d. Aantrekken externe acquireur
3. Maakindustrie: realisatie Fieldlab t.b.v. Smart Industry
 - a. Uitvoeren verkenningsonderzoek
 - b. Opzetten FieldLab samen met Onderwijs, Overheid en Ondernemers (triple helix)
4. Vrijtijdseconomie (incl.retail): branding Liemers en professionaliseren gastheerschap
 - a. Opstellen toeristische brand Liemers om positie (inter)nationaal te versterken
 - b. Opstellen en uitvoeren marketingplan en organisatieplan
 - c. Aanstellen regiopromotor
 - d. Installeren van een regionale organisatie
 - e. Inrichten online en offline informatievoorzieningen , zoals toeristische informatiepunten
5. Oprichting Liemerse Ambassade
 - a. Samenvoegen POA, Liemers ++, De Liemers Helemaal Goed en Liemers Economische Raad (LER)
 - b. Installeren governance-structuur
 - c. Inrichten uitvoeringsorganisatie
6. Programmamanagement (extern)
 - a. Bewaking voortgang en uitvoeringsbudget
 - b. Voorzitter en aansturing projectorganisatie
 - c. Agenderen en adviseren bestuurlijk overleg

NB: Voor de uitvoering van de inspanningen, benoemd in deze uitvoeringsbegroting, zal een uitvoeringsorganisatie worden ingericht bestaande uit ambtelijke vertegenwoordiging van alle deelnemende gemeenten. Deze kosten zijn voor eigen rekening.

Investerings te verdelen naar rato inwonersaantal Liemerse gemeenten (CBS, 2017):

Gemeente	Aantal inwoners	Aandeel (%)	Investering totaal	Investering per jaar
Westervoort	14.991	12	€ 54.112	€ 18.037
Duiven	25.398	19	€ 91.678	€ 30.559
Zevenaar	43.231	33	€ 156.049	€ 52.016
Doesburg	11.341	9	€ 25.681	€ 8.560
Montferland	35.316	27	€ 127.479	€ 42.493
Totaal	130277	100	€ 455.000	€ 151.667

NB: gemeente Doesburg doet niet mee aan de onderdelen 4 en 5, omdat zij al vanuit andere samenwerkingsverbanden of zelfstandig hierin investeert. Deze kosten zijn naar rato over de andere gemeenten verdeeld.

ECONOMISCHE ANALYSE

REGIO DE LIEMERS

Gemeente **Duiven**

Colofon

Versie: definitief

16 januari 2019

Gemaakt door: Serveon beleid en advies, Matthijs Beute

Opdrachtgevers: gemeenten Zevenaar, Montferland, Duiven, Westervoort, Doesburg

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave	1
Leeswijzer	2
Samenvatting	3
1. Inleiding	5
2. Doel van de analyse.....	7
3. Cijfers en trends	9
4. Sterkte zwakte analyse	16
5. Keuze voor vijf thema's.....	22
6. Logistiek en maakindustrie	26
7. Arbeidsmarkt	28
8. Vrijtijdseconomie	31
9. Retail	34
10. Energietransitie en circulaire economie	37
11. Ruimtelijke ontwikkelagenda	39
12. Uitvoeringsprogramma	40

LEESWIJZER

Indeling hoofdstukken

In de inleiding en het tweede hoofdstuk is beschreven waarom deze analyse is opgesteld, hoe dat heeft plaatsgevonden en wat het centrale doel is. Tevens is beschreven hoe wij in de Liemers de regionale economie willen versterken en hoe wij daar met elkaar aan willen samenwerken.

In hoofdstuk 3 zijn de cijfers en trends in kaart gebracht. Wat is de huidige situatie van de economie in de Liemers? Vervolgens is aan de hand van een sterkte-zwakte analyse (hoofdstuk 4) de keuze gemaakt voor een vijftal thema's. De thema's zijn mede tot stand gekomen tijdens het proces (interviews, gesprekken, werksessie. In hoofdstuk 5 is toegelicht waarom deze vijf thema's voor de Liemers belangrijk zijn en waarom deze als kans worden gezien. In hoofdstuk 6-10 zijn de thema's uitgewerkt en voorzien van doelen. Hoofdstuk 11 geeft aan waarom het belangrijk is om deze thema's de komende jaren ook ruimtelijk te vertalen zodat er voldoende ontwikkel mogelijkheden blijven in de Liemers. De activiteiten die bij de thema's horen zijn weergegeven in een uitvoeringsprogramma (hoofdstuk 12). Complete cijfers per gemeente, verslagen van bijeenkomsten, literatuurlijst, etc. zijn opgenomen in de bijlagen.

Doelenboom

De analyse is opgebouwd aan de hand van een doelenboom. Als eerste staat het algemene doel centraal. Daaronder zijn vijf strategische thema's voor de Liemers benoemd. Deze thema's bevatten doelen. De doelen zijn vertaald in activiteiten die zijn opgenomen in het uitvoeringsprogramma.

SAMENVATTING

Aanleiding

Eind 2017 is door de gemeenten Zevenaar, Montferland, Duiven, Westervoort en Doesburg besloten om een gezamenlijke economische visie op te stellen. De visie heeft een scope tot 2030. Recente en toekomstige ruimtelijke en economische ontwikkelingen vereisen een gezamenlijke aanpak om zo maximaal te kunnen inzetten op een duurzame economische samenwerking. Deze analyse zal worden gebruikt als onderbouwing voor de visie. De visie komt niet in de plaats van bestaand lokaal beleid maar beoogt samenhang en focus aan te brengen in regionaal perspectief. Door samen te werken en door te kiezen voor een aantal centrale thema's versterken wij de regionale economie.

Doelstelling

Er is al jaren sprake van een goede regionale economische samenwerking in de Liemers. Zowel tussen de overheid, het onderwijs en het bedrijfsleven worden diverse projecten (zoals Liemers++ en LILA) aangejaagd en de diverse beleidsagenda's (zoals het Regionaal Programma Werklocaties en het rapport van Radar) op elkaar afgestemd. Soms ontbreekt echter de integrale afstemming. De analyse en de visie brengen focus aan met daarbij één integraal doel: het stimuleren van duurzame werkgelegenheid in de Liemers.

Proces

De analyse is in de periode februari -december 2018 tot stand gekomen door middel van een interactief proces. Tijdens het proces is deskresearch gedaan naar de cijfers, trends en ontwikkelingen. Daarnaast zijn er gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van het bedrijfsleven, onderwijs en de gemeenten. Tijdens diverse bijeenkomsten (sessie met leden van Lindus, ambtelijke bijeenkomsten, raadsledendiscussie bij Lindus en een brede werksessie met vertegenwoordigers van de drie O's) is uitgebreid inhoudelijk gesproken over de thema's en de verbeterpunten. Uiteindelijk stellen de college's van B&W en de gemeenteraden de economische visie vast.

Vijf thema's

Het centrale doel en de ambities willen wij bereiken door de focus te leggen op een vijftal voor deze regio centrale thema's. Dit zijn logistiek en maakindustrie, retail, vrijetijdseconomie, arbeidsmarkt en de energietransitie.

Bestuurlijke slagkracht

De regio bestaat uit vijf gemeenten, veel grotere en kleinere ondernemersverenigingen, koepelorganisaties, onderwijsinstellingen en samenwerkingsverbanden. Om allemaal gezamenlijk te kunnen werken aan de centrale doelstellingen is veel en soms intensief overleg nodig. De uitdaging van de regio ligt in het eenvoudig en overzichtelijk houden van de bestuurlijke en ambtelijke structuren. Het streven is om geen nieuw bestuurlijk gremium in het leven te roepen maar wel om op efficiënte wijze de slagkracht te vergroten.

Er blijkt voldoende draagvlak in de Liemers om de regionaal economische samenwerking daadwerkelijk een stap verder te brengen en bijvoorbeeld de relevante bestuurlijke overleggen over de arbeidsmarkt en economie samen te voegen. Als toekomstbeeld kan een gezamenlijk besluitvormings- en uitvoeringsorgaan “Huis van de Liemers” worden genoemd. Een plek waar verschillende overlegstructuren, projecten en betrokken instanties elkaar ontmoeten. In eerste instantie zou dat het samenvoegen van de Liemerse Economische Raad, het Platform Onderwijs en Arbeidsmarkt, Liemers++ en het portefeuillehoudersoverleg Economische Zaken kunnen zijn.

Ruimtelijke ontwikkelagenda

We zien veel mogelijkheden om aan de hand van de economische visie de werkgelegenheid in de Liemers zowel kwantitatief als kwalitatief verder te laten groeien. Groei van de werkgelegenheid betekent ook dat de regio moet beschikken over voldoende bedrijventerreinen en de juiste programmering in de woningbouw. We willen voorkomen dat er de komende jaren onvoldoende ruimtelijke mogelijkheden zijn voor economische groei. Daarom verdient het aanbeveling om de economische ontwikkelingen op integrale wijze in de regio op elkaar af te stemmen en te vertalen in een integrale ruimtelijke ‘ontwikkelagenda’ (omgevingsvisie) voor de Liemers.

Uitvoeringsprogramma

De vijf thema's zijn vertaald in een voorstel voor een uitvoeringsprogramma. Dit uitvoeringsprogramma is bedoeld als een ‘rollende agenda’ voor de komende jaren zodat er bewust gekozen kan worden voor het uitvoeren van de acties en welke partijen daar aan mee doen. Er is bewust voor gekozen om het uitvoeringsprogramma in deze analyse niet te vertalen in een financiële paragraaf. Dit omdat de diverse thema's en voorstellen in verschillende stadia van uitvoering zitten en er in sommige gevallen nadere afstemming nodig is met de betrokken partijen over de wijze waarop de activiteiten worden uitgevoerd.

1. INLEIDING

1.1 Regionale samenwerking versterkt de economie in de Liemers

De economische bedrijvigheid en de werkgelegenheid zijn in de Liemers de afgelopen jaren gegroeid. Om deze bedrijvigheid vast te houden en waar mogelijk te laten groeien wil de regio zich richten op de verdere verbetering van het ondernemersklimaat, vestigingsklimaat en de bereikbaarheid. De gemeenten willen gezamenlijk optimale omstandigheden creëren waarin het bedrijfsleven zich verder kan ontwikkelen. De gezamenlijke afspraken leggen wij (beleidsmatig) vast in de visie.

De visie schetst een beeld waar de Liemers in 2030 economisch gezien wil staan en hoe wij dat gaan bereiken. We gaan uit van de eigen kracht, positie, identiteit en onderlinge samenwerking. Het prettig kunnen wonen en leven in de Liemers wordt daarbij als randvoorwaarde gezien: het sociale culturele kapitaal in de Liemers draagt immers ook bij aan economische voorspoed.

Daarbij is het van groot belang de aandacht en de energie niet te versnipperen. De meerwaarde van een economische visie Liemers is dan ook het aanbrengen van focus van het economisch beleid voor deze regio tot 2030.

1.2 Proces om te komen tot deze visie

Het initiatief om deze economische visie op te stellen komt van de gemeenten maar het is ook een wens van ondernemers en onderwijs. Mede daarom willen de gemeenten een visie waarin ondernemers en onderwijs zich moeten herkennen. Om die reden is de visie op interactieve wijze tot stand gekomen. In de periode februari - oktober 2018 zijn op diverse manieren alle partijen betrokken bij de discussies en inhoudelijke keuzes. De volledige weerslag van deze bijeenkomsten, interviews en gesprekken treft u in de bijlagen.

Happy hour Lindus

Een mooie start van het proces was een bijeenkomst bij Lindus in februari 2018 waar ca. 85 aanwezigen op diverse stellingen mochten reageren¹. Ook is die avond gevraagd waar de gemeenten zich op zouden moeten richten als het gaat om regionaal economische samenwerking. Meedenken en samenwerken scoort het hoogste. Ook wordt aangegeven dat men goede dienstverlening en minder regels zeer op prijs stelt.

¹ Zie bijlage voor het verslag

Interviews ondernemersverenigingen

Naast diverse bijeenkomsten² zijn interviews gehouden met vertegenwoordigers van vijf MKB-verenigingen. Men was enthousiast over het feit dat de gemeenten tot een gezamenlijke visie wilden komen en daar actief bij betrokken zijn. De verslagen van de interviews zijn opgenomen in de bijlagen.

Raadsledendiscussie

Op donderdag 24 mei 2018 organiseerde Lindus een raadsledendiscussie. Niet alleen de raadsleden van de vijf Liemerse gemeenten ontvingen een uitnodiging, ook de portefeuillehouders waren welkom. Doel van deze avond was de nieuwe bestuurders en raadsleden bekend te maken met voor ondernemers belangrijke onderwerpen. Ruim 60 bestuurders en ondernemers waren deze avond bijeen gekomen. Na de opening gingen de aanwezigen in kleine groepjes in gesprek. Een van de onderwerpen was de Liemerse samenwerking en The Economic Board. Deelnemers waren unaniem van mening dat het voor een ondernemer niet uit zou moeten maken in welke Liemerse gemeente hij woont of werkt. Samenwerking is van belang om niet onder te sneeuwen ten opzichte van Arnhem en Nijmegen.

Maar samen optrekken geldt niet alleen voor gemeenten, ook voor ondernemers. Ondernemers zouden volgens de aanwezigen meer gewezen moeten worden op de consequenties van niet-samenwerken. The Economic Board zet zich in voor economische groei in de regio. Ondernemers zijn bereid tijd en energie te investeren om hier aan bij te dragen. Wel zijn ondernemers van mening dat er geen nieuw bestuurlijk 'gedoe' bij moet komen zoals een gemeenschappelijke regeling.

Brede werksessie

Afsluitend onderdeel van het proces was een meer inhoudelijke werksessie op 28 juni 2018. Tijdens de bijeenkomst zijn de vijf centrale thema's aan de hand van thematafels besproken met een afvaardiging vanuit het onderwijs, overheid en bedrijfsleven. De Liemerse ondernemersverenigingen, koepelorganisaties, onderwijsinstellingen, bestuurders en betrokken ambtenaren waren uitgenodigd. Er waren 38 personen aanwezig die hebben bijgedragen aan een constructieve middag. In de bijlagen treft u het volledige verslag. De opbrengst is integraal verwerkt in de analyse en uitvoeringsagenda. Sommige punten als aanbeveling, andere punten als constatering of ambitie voor de toekomst. De aanwezigen vonden het belangrijk om in deze setting regelmatig met elkaar in gesprek te blijven. Het feit dat er over economische samenwerking gesproken wordt en dat men elkaar kent en weet te vinden in de Liemers is net zo belangrijk als de inhoud!

² Zie bijlagen.

2. DOEL VAN DE ANALYSE

2.1 Doel van de analyse in de Liemers

Er is al jaren sprake van een goede economische samenwerking in de Liemers. Tussen de overheid, onderwijs en het bedrijfsleven worden diverse projecten aangejaagd en de (beleids-)agenda's op elkaar afgestemd. Daarnaast zijn er de nodige thematische initiatieven, al dan niet op commerciële basis, die bijdragen aan de algemene economische ontwikkeling. Denk bijvoorbeeld aan de Liemers helemaal goed!, Liemers ++ en de Groene Alliantie. Soms ontbreekt echter de integrale afstemming op deze projecten vanwege de complexiteit van de onderwerpen of de veelheid aan initiatieven en belangen. Niet elk project of initiatief heeft hetzelfde doel. Deze analyse en de visie brengen focus aan met daarbij één integraal doel voor ogen:

**het stimuleren van duurzame
werkgelegenheid in de Liemers.**

Bij alle partijen leeft het besef dat regionale samenwerking (niet alleen in de Liemers, maar ook met de omliggende regio's) essentieel is om resultaten te boeken en daadwerkelijk toekomstbestendige allianties te smeden. Breder en grensoverschrijdend denken, elkaar succes gunnen en samenwerken: dat zijn de ingrediënten voor een succesvolle regio.

2.3 Wijze van samenwerking

Regionale samenwerking is belangrijk voor het aantrekken van hoogwaardige werkgelegenheid, een beter leefgebied en het gebruik maken van elkaars kennis, kunde en netwerk. Als overheid, ondernemers en onderwijs (de drie O's) gezamenlijk kunnen wij het geluid van onze regio beter laten horen, ook bij provincie of de rijksoverheid. De lokale overheid alleen heeft weinig directe invloed op de economie en de werkgelegenheid. Als "triple helix" partners gezamenlijk hebben wij hierop veel meer invloed. Een goed voorbeeld hiervan is de keuze om de bestuurlijke portefeuilles arbeidsmarkt en economie te combineren en meer in samenhang met elkaar te benaderen. Activiteiten waarvoor draagvlak bestaat hebben prioriteit, en de nadruk ligt op uitvoering. Quick wins gaan we niet uit de weg. Wij gaan voor een lange termijn samenwerking in de Liemers met zo eenvoudig mogelijke structuur (governance).

2.4 Samenhang met bovenregionaal beleid

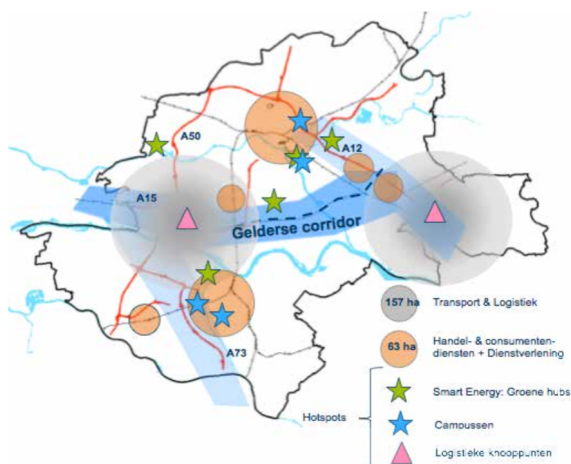
Voor de regio Arnhem-Nijmegen is een ‘ruimtelijk economische beleidskaart’ gemaakt op basis van regionale ambities waarop de strategische punten (vertaald in ruimtelijke effecten) staan. Het programma heeft de volgende doelen:

1. Nieuwe ruimtelijke programmering moet bijdragen aan de optimalisering en versterking van de regionale economische kracht en ruimte bieden aan nieuwe ontwikkelingen.
2. Flexibel te kunnen inspelen op de vragen uit de markt (ondernemers, ontwikkelaars/beleggers), de sterkste locatie te koppelen aan de marktvraag (de bedrijvigheid), en een toename van de werkgelegenheid.
3. Daarbij is goede ruimtelijke afstemming voor het vestigen van bedrijven noodzakelijk om verspilling van ruimte in de regio te voorkomen.

In de regionale investeringsagenda Arnhem-Nijmegen is gekozen voor drie programma's:

- 1 Ruimte voor werk, kennis en innovatie in Health en Energy
- 2 Slimme duurzaamheid
- 3 Bruisende Binnensteden aan de Rivier

Naast deze focuspunten zet de provincie ook in op logistiek. Dit is relevant voor de Liemers. De “Gelderse Corridor” is één van de gebiedsopgaven in Gelderland. Logistics Valley wil meer werkgelegenheid halen uit het goederenvervoer langs de A12 en A15, de Betuweroute en de grote rivieren. Doel is om investeringen te focussen op logistieke ontwikkeling en de cross-over met landbouw. Er wordt daarbij primair ingezet op de drie knooppunten binnen de provincie Gelderland (Medel/Tiel, ‘Knoop 38’: het gebied tussen Valburg, Elst, Oosterhout en Slijk-Ewijk en als derde Emmerich/ Montferland/Zevenaar). Het derde gebied is gelegen in de Liemers. De Liemers is goed aangehaakt op programma 1 en 2. We sluiten aan op de regionale benadering.

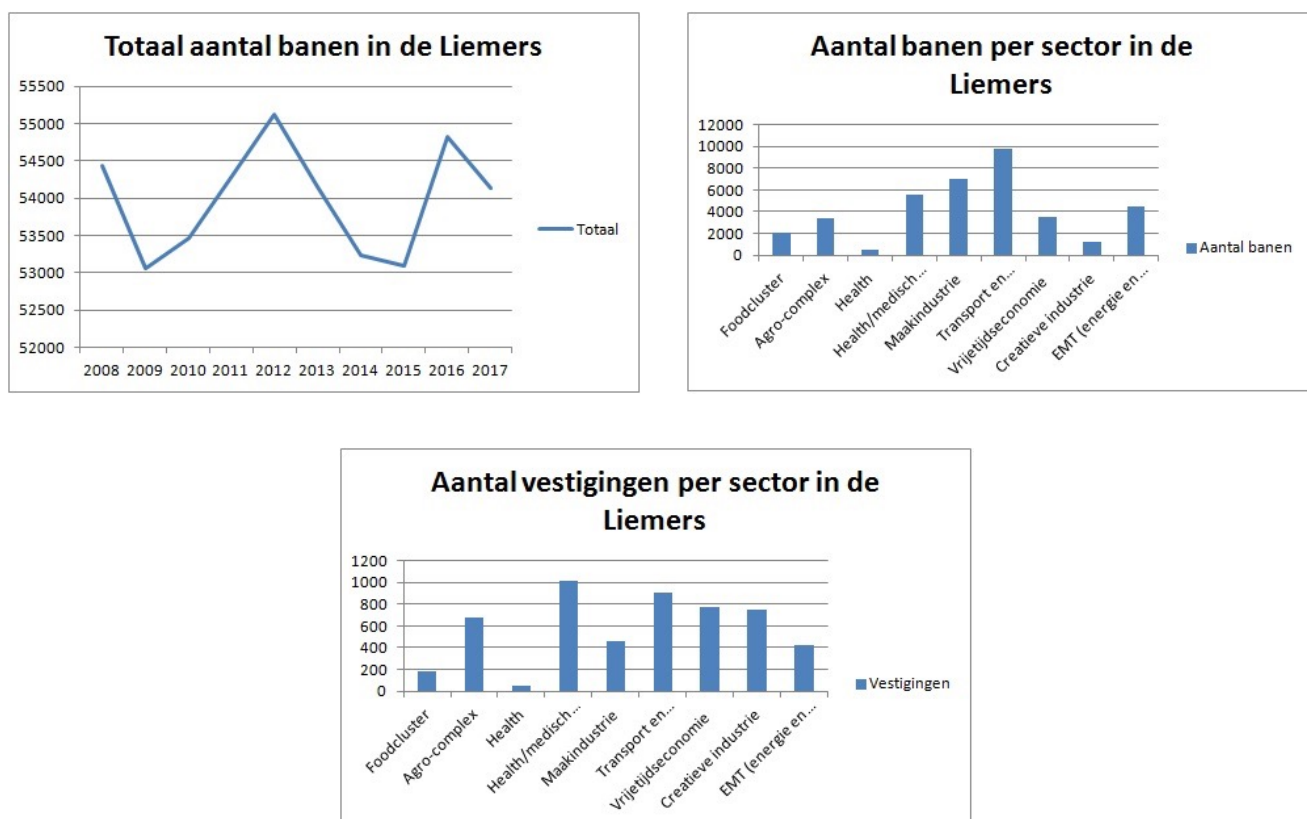
Afbeelding: Ruimtelijk economische beleidskaart, Bron: Regionaal Programma Werklocaties

3. CIJFERS EN TRENDS

De Liemers kent een gevarieerd economisch landschap, maar wel met een aantal specifieke sectoren en ontwikkelingen die opvallen. In dit hoofdstuk zijn de gemeenten en de regio Liemers in kaart gebracht als het gaat om het aantal banen, de sectoren en de werkgelegenheid.

3.1 Banen en werkgelegenheid

Het totale aantal banen (fulltime en parttime) ligt ruim boven de 50.000, waarbij conform het landelijke beeld, een dip is te zien in de periode 2012-2015. Sinds die tijd is er weer sprake van een stijgende lijn. Dit beeld is ook te herkennen bij de individuele gemeenten, maar daar zijn wel enkele verschillen. Opvallend is een dip bij de gemeente Zevenaar in 2017 maar die is te herleiden naar de administratieve verhuizing van een bedrijf wat veel uitzendkrachten in dienst heeft. Die werkgelegenheid was er dus vooral op papier en vertekend de cijfers van 2017 in negatieve zin.

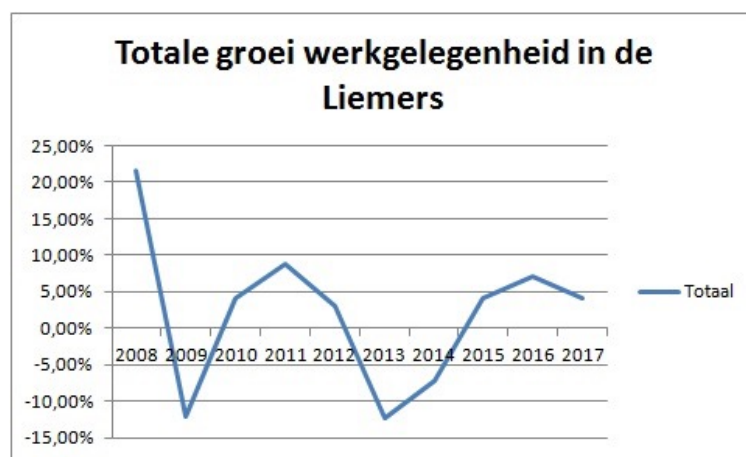

Figuur 1,2,3 Bronnen CBS, KvK, Lisa, bewerking Serveon

Opvallend voor de regio is het groot aantal banen in de sectoren transport en logistiek, de maakindustrie en health/medisch (de sector health is specialistisch en klein, health/medisch is inclusief zorg en verpleging). Deze vormen met afstand de top 3 qua werkgelegenheid. De werkgelegenheid in zijn geheel is (conform het landelijke beeld) toegenomen nu de periode van economisch herstel na de financiële crisis doorzet.

Werkgelegenheid

De werkgelegenheid is de afgelopen 3 jaar gestaag aan het toenemen. De verwachting is dat dit nog wel enkele jaren zal doorzetten, maar vanwege demografische ontwikkelingen (krimp) en ontwikkelingen op de arbeidsmarkt (automatisering) zal dit ook waarschijnlijk weer afvlakken of inhoudelijke verschuivingen per sector tot gevolg hebben. Volgens het CBS is er op middellange termijn bijvoorbeeld meer behoefte aan beroepskrachten in de zorg, ingenieurs en technische (ICT) beroepen. Beroepen waarbij een daling van de vraag wordt verwacht zitten in de agrarische sector, administratieve en secretariële werkzaamheden.

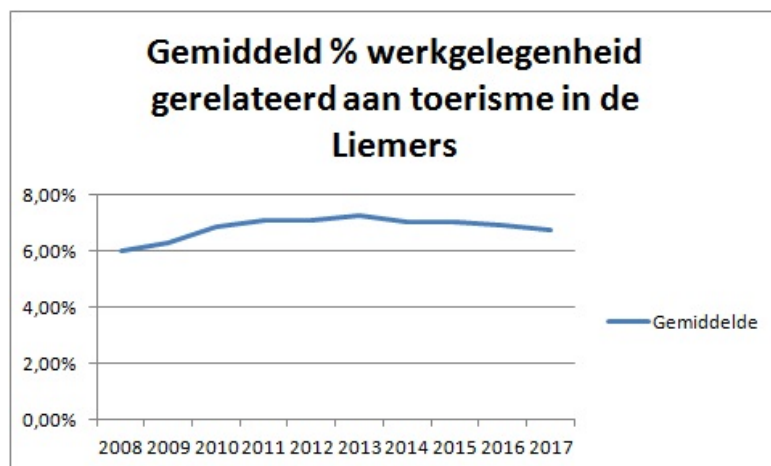

Figuur 4: Bronnen CBS, PWE Provincie Gelderland, bewerking Serveon

Werkgelegenheid uit toerisme

De provincie Gelderland houdt cijfers bij over de werkgelegenheid die gerelateerd is aan het toerisme (provinciale werkgelegenheidsenquête, PWE). Dit percentage is een gewogen gemiddelde gebaseerd op diverse sectoren die een aandeel werkgelegenheid uit het toerisme halen zoals de horeca. Opvallend is dat hier geen sprake is van een aanzienlijke dip tijdens de financiële crisis, maar dat het totale aandeel gemiddeld ruim boven 6% blijft in de Liemers. Wel is er de laatste jaren sprake van een lichte daling (behalve in Zevenaar).³

³ Zie bijlage C

Figuur 5: Bron CBS, PWE Provincie Gelderland, bewerking Serveon

Opvallende sectoren

In de Liemers zijn twee sectoren waar opvallend meer werkgelegenheid aanwezig is dan in vergelijking met Gelderland en Nederland. Het gaat om de industrie (23,3% van het totaal aantal banen) en de handel (21%). Dit valt te verklaren door de groei van het areaal aan bedrijventerreinen en gunstige vestigingsklimaat. De sterke retailsector in de Liemers (valt onder handel) draagt hier ook sterk aan bij. Ook opvallend is dat er in de Liemers relatief veel exporterende bedrijven zijn (6,6% van het aantal vestigingen t.o.v. 5,8% in Gelderland)⁴.

Onderwerp	De Liemers	Gelderland
Industrie	23,3	18,0
Landbouw	2,2	2,8
Handel	21,1	17,6
Collectieve dienstverlening	20,4	31,8
Zakelijke dienstverlening	30,9	27,6
Overige dienstverlening	2,2	2,2

Figuur 6 Aandeel van de diverse sectoren als % in de werkgelegenheid, Bron: CBS lokale economie

3.2 Werkloosheid

De werkloosheid (percentage als aandeel van de totale beroepsbevolking) schommelt in de Liemers iets onder het landelijk gemiddelde (4,9% in 2017) waarbij Zevenaar, Montferland en Duiven daar duidelijk onder blijven. Herkenbaar is de sterke daling sinds 2016/2017 in lijn met de landelijke trend.

⁴ Bron: CBS

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Doesburg	5,1%	6,1%	7,7%	8,0%	7,8%	6,7%	5,5%
Duiven	4,3%	5,1%	6,6%	6,7%	6,2%	5,5%	4,3%
Montferland	4,3%	5,1%	6,7%	7,1%	6,2%	5,3%	4,2%
Zevenaar	4,4%	5,3%	7,1%	7,2%	6,2%	5,9%	4,7%
Westervoort	4,9%	5,4%	7,8%	7,8%	7,6%	6,4%	5,2%

Figuur 7 bron: Bureau Economisch Onderzoek, Provincie Gelderland (raming o.b.v. EBB/CBS en CPB/DNB/UWV-gegevens)

3.3 Vraag en aanbod op de arbeidsmarkt in de Liemers

Door het Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt (ROA) is onderzoek gedaan naar de arbeidsmarktperspectieven en trends in het actuele vraag en aanbod op de arbeidsmarkt in de arbeidsmarktregio Midden-Gelderland⁵. Deze regio bestaat uit de Gelderse gemeenten: Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Rheden, Rijnwaarden, Rozendaal, Westervoort en Zevenaar. Dit zijn de verwachtingen over vraag en aanbod op de arbeidsmarkt in Midden-Gelderland, voor de periode 2017-2022:

- Schoolverlaters van mbo 2/3-groen en mbo 4-techniek hebben goede arbeidsmarktperspectieven in regio Midden-Nederland.
- Voor de meeste mbo-opleidingen wordt in deze regio echter een aanbodoverschot verwacht. In het bijzonder voor mbo 4-economie en -zorg en welzijn. Datzelfde geldt voor hbo-techniek en -economie.
- Voor hbo'ers en wo'ers met een onderwijsopleiding zijn de vooruitzichten in Midden-Gelderland gemiddeld genomen goed. Voor hbo- en wo-taal en cultuur wordt een licht aanbodoverschot verwacht.
- Werkgevers in de sector cultuur zullen dus naar verwachting weinig last hebben van wervingsproblemen.
- De vraag naar schoolverlaters van wo-medisch is relatief groot, waardoor ze in Midden-Gelderland betere perspectieven hebben dan in de meeste andere arbeidsmarktregio's.

De gemeente Montferland valt onder de arbeidsmarktregio Achterhoek en voor die regio zijn de conclusies volgens het rapport grotendeels vergelijkbaar.

⁵ Rapport arbeidsmarktprognoses 2017-2021, Researchcentrum voor onderwijs en arbeidsmarkt (Provincie Gelderland)

3.3 Analyse per gemeente

In alle gemeenten is sprake van een daling van de werkloosheid. Hieronder volgt een korte analyse van de meest opvallende zaken per gemeente (trends periode 2014-2018) De volledige set aan cijfers van elke gemeente zijn in de bijlagen terug te vinden.⁶

Zevenaar

- Het aantal banen is flink gedaald. (Dit komt echter door de verhuizing van een groot detacheringsbedrijf buiten de Liemers en is dus niet 100% representatief voor de analyse).
- Het toerisme (in relatie tot werkgelegenheid) groeit.
- Veel banen binnen de maakindustrie.
- Veel vestigingen in het health/medisch cluster en ook veel banen.
- Veel vestigingen in de creatieve industrie, maar weinig banen. Dit geldt ook voor de vrijetijdseconomie.
- Er zijn verschillende bedrijventerreinen met uitgeefbaar terrein. De meeste uitgeefbare grond is op 7Poort.

Duiven

- Een grote groei in het aantal banen.
- Toerisme (in relatie tot werkgelegenheid) kent een lichte daling in 2017.
- Veel vestigingen en banen in de transport en logistiek.
- Veel banen in energie en milieutechnologie, weinig vestigingen.
- Veel vestigingen in creatieve industrie en het health/medisch cluster, maar weinig banen. Dit kan duiden op een toename van het aantal kleine bedrijven en zzp'ers.
- Volgens IBIS is er veel uitgeefbare grond maar de praktijk is dat er door reserveringen en opties een tekort dreigt.

Montferland

- Het totaal aantal banen is gegroeid.
- Toerisme (in relatie tot werkgelegenheid) daalt licht.
- Veel banen in de transport en logistiek branche, en ook veel bedrijven.
- Veel banen in de maakindustrie, minder vestigingen door grote bedrijven.
- Veel bedrijven in de agrosector, maar weinig banen.
- Volgens IBIS is er ruim voldoende uitgeefbare grond maar de praktijk is dat er door reserveringen en opties een tekort dreigt.

Westervoort

- Het totaal aantal banen is gegroeid.
- Het toerisme (in relatie tot werkgelegenheid) daalt licht.

⁶ Bijlage B. Cijfers per gemeente.

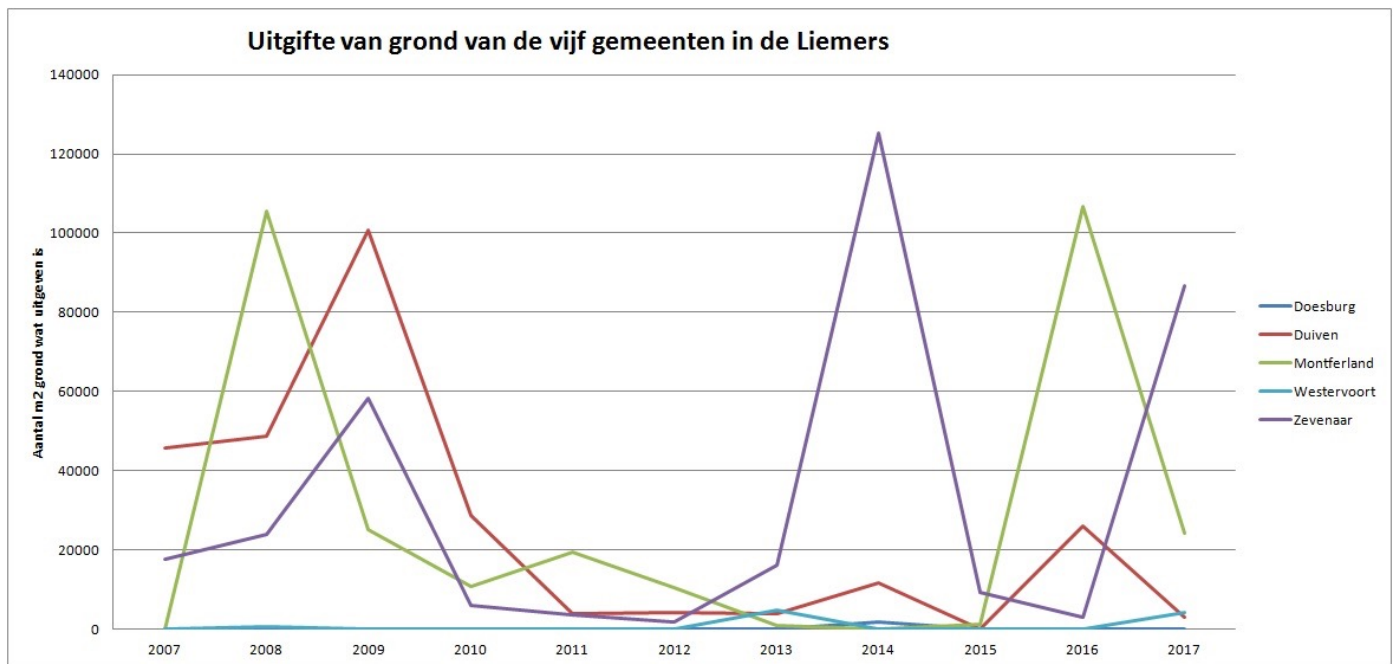
- Veel banen in het health/medisch cluster, maar ook veel vestigingen.
- Er is weinig uitgiftebare grond aanwezig.

Doesburg

- Het totaal aantal banen is gegroeid.
- Toerisme (in relatie tot werkgelegenheid) kent een lichte daling in 2017.
- Er zijn veel bedrijven in de creatieve industrie en het health/medisch cluster gevestigd, maar relatief weinig banen. Dit valt te verklaren door een toename van het aantal zzp'ers.
- Veel banen in de logistiek, maar niet veel vestigingen. Dit valt te verklaren door de aanwezigheid van Rotra als grote logistieke werkgever.
- Veel banen in de maakindustrie, maar weinig vestigingen.
- Geen uitgiftebare grond meer aanwezig.

3.4 Bedrijventerreinen

Er zijn ruim 35 bedrijventerreinen in de Liemers. Anno 2018 laat de economie landelijk een sterke groei zien, waardoor de investeringsdynamiek onder bedrijven toeneemt. Dit vertaalt zich in een bepaalde ruimtebehoefte.

Figuur 8, uitgifte m2 bedrijventerrein per gemeente, bron IBIS (peildatum 1-3-2018) Gelderland, bewerking Serveon

De Liemers is een aantrekkelijk vestigingsgebied, niet alleen voor bestaande bedrijven maar ook voor bedrijvigheid van buiten de regio. De verwachting is dat dit door de komende investeringen in spoor, water en weg nog verder zal toenemen. Ook kan de Liemers en de regio Arnhem-Nijmegen als geheel profiteren van de ruimtelijke druk op de Randstad.

Zoals te zien in de bovenstaande tabel is de uitgifte van het aantal hectare bedrijventerreinen sinds 2012 sterk toegenomen. Het is duidelijk waarneembaar dat er in de periode van de financiële crisis sprake is van een dip. Anno 2018 staan de seinen in diverse sectoren weer op groen en zien wij een sterke toename in economische activiteiten en dus ook in de ruimtebehoefte.

3.5 Buitengebied

In het buitengebied is logischerwijze de agrarische sector de belangrijkste economische factor. Het is qua werkgelegenheid niet de grootste sector in de Liemers, maar wel heel belangrijk vanwege het landschapsbeheer, de voedselvoorziening en het plattelandskarakter van de gemeenten. De combinatie van agrarisch platteland versus meer stedelijk gebied is voor de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van het gebied van groot belang. Daarnaast zitten er in het buitengebied veel kleinschalige ondernemingen, die vanwege historie of karakter daar ook thuishoren. Er is ook sprake van een toenemend aantal ZZP'ers die er bewust voor kiest om in het buitengebied te wonen. Voor al deze bedrijven en de agrarische sector is een hoogwaardige en snelle internetverbinding essentieel.

3.6 Recreatieve sector

Er zijn in de Liemers tientallen B&B's, musea, campings, hotels, vakantieparken en diverse kleinere vakantieverblijven. De regio herbergt veel cultuurhistorische schatten en heeft grote aantrekkingskracht op bezoekers dankzij onder andere de Hanzestad Doesburg en Huis Bergh in 's Heerenberg. Daarnaast is er nog een aanzienlijke hoeveelheid kleinschaliger aanbod variërend van ijssalons, theetuinen en andere recreatieve voorzieningen zoals zwembaden, dagrecreatieterreinen, speeltuinen en indoor voorzieningen.

De Liemers heeft recreanten en toeristen heel veel te bieden. De regio kenmerkt zich door haar diversiteit in natuur, cultuur en onderscheidende kwaliteiten zoals de bijzondere historie die terug gaat tot de Romeinse tijd. De Liemers beschikt over een divers aanbod aan waterrecreatie mogelijkheden (o.a. Rhederlaag, Stroombroek) en diverse natuur- en recreatiegebieden. De regio heeft verder een typisch Hollands landschap: ruimte, rust en goed bewaarde cultuurhistorie. Er zijn goede voorzieningen voor fietsers en wandelaars. In dat landschap liggen meerdere (historische) kernen en bezienswaardigheden met een grote aantrekkingskracht op bezoekers van binnen en buiten de regio. Door de nabijheid van Arnhem en Nijmegen kan de regio ook gebruik maken van de aantrekkingskracht die de combinatie van stad en platteland biedt.

4. STERKTE ZWAKTE ANALYSE

Om een goed beeld te krijgen van de uitgangspositie van de Liemers voor de economische visie is een analyse gemaakt van de sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen. Daarbij is onder andere gekeken naar het onderzoek Kracht van Oost⁷, omdat dit rapport een goede wetenschappelijke basis heeft met interessante conclusies voor de regio's in oost Nederland waaronder de regio Liemers.

4.1 Kracht van oost

In het wetenschappelijk onderbouwde rapport Kracht van Oost zijn de verschillende regio's in Overijssel en Gelderland onderzocht op economische samenhang. Het daily urban system (DUS-regio) verwijst naar functionele verbanden tussen bevolkingsconcentraties, voorzieningen en economische en sociale activiteiten binnen een (stedelijk) gebied. De Liemerse gemeenten maken volgens de systematiek van het rapport onderdeel uit van de DUS-regio's Arnhem en de Achterhoek.

De conclusies van het rapport laten zien dat de beide provincies economisch sterk zijn, maar op onderdelen een aantal zwakke punten kennen. Dit zijn:

- De economie in de DUS regio's Arnhem en Achterhoek moet volgens het rapport (internationaal) meer gaan concurreren op basis van arbeidsproductiviteit, specialisatie en innovatievermogen. Dit stelt hoge eisen aan het adaptief vermogen van de regio's en het bedrijfsleven. De economie is volgens het rapport in deze regio's in feite te eenzijdig georiënteerd.
- Ook als het gaat om het opleidingsniveau van de beroepsbevolking en het marktpotentiaal blijven de regio's licht achter.

Voor een toelichting op deze conclusies verwijzen wij graag naar het rapport.

4.2 Sterkte zwakte analyse de Liemers

De Liemers kan ruimtelijk-economisch worden gezien als een soort subregio van de “daily urban systems” Arnhem en de Achterhoek. De Liemers omvat minder kenniswerkers dan de steden wat goed verklaarbaar is door de hoge concentratie kantoren in Arnhem en Nijmegen. Maar wel meer agrarische bedrijvigheid en MKB-bedrijven. Stad en platteland zijn met elkaar verbonden (ook wat betreft woon-werk balans). Daarnaast heeft de Liemers een eigen profiel en identiteit. Daarom is ook gekeken naar een aantal bestaande Liemerse rapporten⁸ en zijn de hoofdlijnen van de opbrengsten van de bijeenkomsten en gesprekken in deze analyse verwerkt.

⁷ Kracht van Oost, Regioplan, atelier Tordoir et al, januari 2017

⁸ Zie literatuurlijst

STERKE PUNTEN - Goede arbeidsmoraal - Regionale samenwerking - Ligging / bereikbaarheid - Logistieke sector - Woon/leefomgeving - Grootschalige detailhandel - Zorg sector - Veel hoofdvestigingen MKB	ZWAKKE PUNTEN - Het winkelaanbod is vooral gericht op dagelijkse boodschappen (zie toelichting) - Openbaar vervoer - Relatief hoog aandeel laag opgeleide bevolking - Geen goed ontsloten XXL-kavels beschikbaar
KANSEN - Groei logistieke sector - Retailsector (FOZ en Duiven) - Vrijtijdseconomie - Arbeidsmarkt hoogopgeleiden - Infrastructuur - Veranderende bevolkingssamenstelling - Energietransitie / circulaire economie	BEDREIGINGEN - Bevolkingskrimp - Bereikbaarheid - Leegstand in kernwinkelgebieden en kantoren

Figuur 11, Sterkte-zwakte analyse Liemers, bewerking Serveon

4.4 Wat zijn de sterke punten?

Goede arbeidsmoraal

Er zijn gemiddeld genomen veel middelbaar opgeleiden in de regio met een hoge arbeidsmoraal. Medewerkers uit de regio staan bekend bij werkgevers als betrouwbaar en loyaal.

Regionale samenwerking

De afgelopen jaren zijn de vijf gemeenten sterker gaan samenwerken. Op diverse vlakken wordt er overlegd en uitgevoerd. De samenwerking is niet alleen economisch maar ook sociaal van aard. De diverse ondernemersverenigingen reageren positief dat de Liemers de krachten nog meer gaat bundelen.

Ligging en bereikbaarheid

De ligging van de Liemers is erg gunstig. De Liemers ligt aan de grens met Duitsland en de A12 en in de toekomst de A15 lopen door het gebied heen. Hierdoor is de regio uitstekend benaderbaar vanuit verschillende kanten en is er ruimte voor nieuwe ontwikkelingen.

Logistieke sector

Door de strategische ligging van de Liemers is de logistieke sector van grote waarde. De doorvoer van goederen van en naar Duitsland en verder Europa in brengt veel bedrijvigheid met

zich mee. In de verschillende gemeenten zijn daardoor ook veel logistieke centra aanwezig op de verschillende bedrijventerreinen. Maar de bereikbaarheid is ook kwetsbaar (door o.a. knelpunten/files) en daarom is dit zowel een sterk punt als een bedreiging.

Kwaliteit van wonen en leven

De woon-/leefomgeving is van hoge kwaliteit in de regio de Liemers. De woningen zijn relatief groot en zijn goedkoper dan de woningen in de regio Arnhem – Nijmegen. Er zijn recreatiemogelijkheden in de omgeving van de verschillende kernen. De dorpen liggen op zo'n afstand dat de stedelijke voorzieningen in de buurt zijn. Het landschap in de regio is van grote kwaliteit. Hier vindt vaak ook de recreatie plaats.

Grootschalige detailhandel

De gemeente Duiven heeft in vergelijking met de andere vier gemeenten de meeste grootschalige detailhandel. Deze "in en om het huis" winkelveorzieningen liggen allemaal bij elkaar op een bedrijventerrein dat goed te bereiken is vanaf de A12 en de omliggende hoofdwegen. De komst van de outlet in Zevenaar versterkt de retailsector en aantrekkingskracht van de regio.

Werkgelegenheid in de zorg

Een andere grote sector is de zorg. In de gemeente Zevenaar is het een dependance van het Rijnstate ziekenhuis aanwezig. Daarnaast hebben de diverse gemeenten veel verzorgingshuizen. Hierdoor is er veel werk in deze sector. In de komende jaren zal de werkgelegenheid in deze sector toenemen. Dit biedt ook kansen voor meer luxe georiënteerde woonvoorzieningen. De zorg is een zelfstandige sector waar de lokale overheid weinig invloed op heeft. We pakken dit thema daarom niet op als onderdeel van de economische visie.

Sterk midden- en kleinbedrijf

In de regio de Liemers zijn veel familiebedrijven en MKB'ers actief. Deze groep vormt een stabiele ruggengraat in de economie en vaak goed bestand tegen tijdelijke financiële tegenslagen. Deze groep is vaak aangesloten bij een MKB-vereniging wat de sociale cohesie en onderlinge banden versterkt.

4.5 Wat zijn de zwakke punten?

Winkelaanbod is vooral gericht op dagelijkse voorzieningen

Het winkelaanbod in de diverse kernen is vooral gericht op dagelijkse boodschappen. Dat is positief voor de inwoners en dagelijkse aankopen. Winkeliers en ondernemers in de "niet-dagelijkse" aankopen merken de invloed van de toename van e-commerce. Er zijn ook relatief minder koopzondagen aanwezig, met uitzondering op de supermarkten. Daardoor is het lastiger beleving toe te voegen voor de consument of om die dagen evenementen te organiseren.

Openbaar vervoer

In de regio is er een treinverbinding en uiteraard diverse buslijnen. Alle gemeenten hebben een station behalve de gemeente Doesburg. De trein gaat doordeweeks om het kwartier tussen 6.00 uur en 20.00 uur. Daarna is er een halfuursdienst (dit geldt ook voor het weekend). De diverse buslijnen gaan vaak maar één keer per half of zelfs 1x per uur. Hierdoor zijn de verschillende kernen die geen station hebben minder bereikbaar met het openbaar vervoer.

Gemiddeld lager opgeleide bevolking

In de Liemers zijn relatief veel mensen laag opgeleid. Dit komt deels omdat veel bedrijven die in de Liemers gevestigd zijn veel laagopgeleiden in dienst hebben. Dit betekent niet dat er geen (midden)hoog opgeleiden in de Liemers wonen en werken. Zij werken dan vooral buiten de regio. Hierdoor is er vaak ook sprake van migratie richting de steden. Er is een toenemend tekort aan technisch geschoold personeel. De industriële sector kan hierdoor beperking in groei ervaren.

Geen goed ontsloten XXL-kavels beschikbaar

Het bedrijventerrein 7Poort ligt op een strategisch goede plek en biedt onder andere ruimte aan XXL ontwikkelingen in de logistieke sector. Echter doordat het bedrijventerrein nog niet goed ontsloten is (aan de A12) voldoet deze nog niet optimaal aan de wensen van de markt. In Montferland is veel vraag naar XXL-kavels maar hier moet het aanbod (DocksNLD2) nog gerealiseerd worden.

4.6 Wat zijn de kansen?

Groei logistieke sector

Doordat de economie weer in de lift zit komt de im- en export weer opgang. Hiervan profiteert in het bijzonder de logistieke sector. Groei en uitbreiding van deze sector is een kans maar dan moet aan enkele randvoorwaarden worden voldaan zoals een goede ontsluiting van de XXL-kavels in Zevenaar en realisatie van DocksNLD2 (in regionale afstemming). De verschillende bedrijventerreinen bieden veel ruimte voor logistieke centra en er is een groot potentieel aan kennis en arbeidskrachten aanwezig. Dit is gunstig voor de werkgelegenheid in de regio.

Retailsector

Het cluster perifere detailhandel in Duiven is sterk groeiende (met vestigingen van o.a. Ikea, Hornbach, Intratuin, Mediamarkt, Loods5 en dergelijke). De komst van de Fashion Outlet Zevenaar (FOZ) met een verwacht bezoekersaantal van 1 miljoen per jaar is ook een kans voor de regio. In de FOZ zal ook de regio en het andere retailaanbod worden gepromoot. Een goede verbinding tussen de FOZ en de aantrekkelijke winkelcentra in Zevenaar en Didam zijn essentieel. Hierdoor kan de regio profiteren van de zichtbaarheid en recreanten verleiden tot een langer verblijf in de regio.

Vrijetijdseconomie

Mensen hebben steeds meer tijd voor recreatieve bezigheden. Nederland is als bestemming steeds populairder maar de grote steden lopen vol. De vrijetijdseconomie in zijn algemeenheid zit in de lift en in de Liemers zijn alle randvoorwaarden aanwezig om hier nog beter van te profiteren. Ook de aanwezigheid van onder andere de Romeinse historie, de Hanzestad Doesburg, kasteel Huis Bergh bieden vele mogelijkheden om de Liemers extra op de kaart te zetten als recreatieve bestemming. Projecten zoals Korte Ketens van Liemers++ dragen bij aan de beleving.

Arbeidsmarkt hoogopgeleiden

Door meer bedrijven te trekken naar de regio kunnen de hoogopgeleiden behouden en aangetrokken worden in de regio. De verschillende woonkavels die nu nog beschikbaar zijn niet duur in vergelijking met de andere regio's. De woningmarkt en de kwaliteit van leven is in de regio goed. Door deze omstandigheden hoeven mensen minder ver te reizen en is de kwaliteit van leven door de mogelijkheden op cultuur, sport en recreatie zeer gunstig.

Infrastructuur

De regio is op diverse manieren te bereiken. Via het water (Rijn, IJssel), via het spoor (verbinding met de Achterhoek, Arnhem, Duitsland), met de fiets (er zijn diverse snelfietsroutes aanwezig) en via de weg (A12, A18, en straks de doortrekking van de A15 en de optimalisatie N316). Dit is gunstig voor de bereikbaarheid, de bedrijven maar ook voor het personeel.

Veranderende bevolkingssamenstelling

De bevolking "vergrijs". Dit is al een aantal jaar aan de gang en vormt zowel een kans als een bedreiging. Door de vergrijzing is er meer zorg nodig en dit levert weer meer werk op in de zorgsector. Ook kunnen jongeren het werk over gaan nemen van ouderen die momenteel de baan hebben. Hierdoor verplaatst de arbeid naar een nieuwe generatie.

Energietransitie / circulaire economie

De energietransitie (o.a. Nederland zonder gas in 2050) brengt grote opgaven met zich mee. Het aanpassen en verduurzamen van woningen en bedrijfspanden is arbeidsintensief. Deze opgaven vergen veel ook expertise. Door als regio samen te werken bij deze opgaven kan er veel werkgelegenheid voor een langere periode worden gerealiseerd.

4.7 Wat zijn de bedreigingen?

Bevolkingskrimp

De vergrijzing kan op termijn een bedreiging vormen. Ook is er weinig tot geen hoger onderwijs in de regio. Hiervoor moeten er uitgeweken worden naar Arnhem of andere plaatsen. Omdat jongeren ver moeten reizen om hun studie te kunnen volgen gaan ze vaak op kamers. Dit betekent dat er een hoge migratiestroom richting de studiesteden gaat. Ook kunnen (midden)hoogopgeleiden weinig werk vinden in de regio en komen daarom ook niet vaak terug

naar de regio. Door de krimp in de diverse kernen in de Liemers worden de voorzieningen ook minder. Dit heeft een negatief effect op de leefkwaliteit in de diverse kernen. Op dit moment is er in bepaalde sectoren ook duidelijk een krapte op de arbeidsmarkt waarneembaar.

Bereikbaarheid

De bereikbaarheid in de regio is soms slecht. Verbetering van de bereikbaarheid over de weg is noodzakelijk om te kunnen profiteren van de strategische ligging. De economische groei wordt belemmerd als de bereikbaarheid niet kan worden verbeterd. Dagelijks staan er files in de ochtend richting Arnhem en in de avond weer terug. Door de verbreding van de A12 kan het probleem mogelijk opgelost worden, maar de A15 wordt ook aangesloten aan de A12. Hierdoor kan het nog drukker worden op de A12.

Ook is het vaak problematisch op het spoor. Vanuit Arnhem is het dubbelspoor tot Zevenaar en richting de Achterhoek is het daarna enkel spoor. Er is al gestart om de spoorverdubbeling tot aan Didam te realiseren.

Leegstand in kernwinkelgebieden

Door onder andere de groei van online winkelen, te hoge huurprijzen en de behoefte aan meer beleving tijdens het winkelen door de consument is leegstand in sommige kernwinkelgebieden een bedreiging. Het gevolg kan zijn dat andere voorzieningen ook weg trekken en het gebied minder aantrekkelijk wordt om in te investeren of te verblijven.

5. KEUZE VOOR VIJF THEMA'S

5.1 Vijf centrale thema's

Wij kiezen in de Liemers voor een vijftal specifieke thema's die in het bijzonder onze aandacht hebben. Dit zijn:

Dit zijn de thema's waarin de meeste kansen liggen voor economische samenwerking, waar het meeste draagvlak voor is én waarbij een regionale aanpak noodzakelijk is. Het betekent niet dat wij geen aandacht hebben voor andere onderwerpen, maar dit zijn onze primaire gezamenlijke speerpunten, aanvullend op lokaal beleid. Hieronder volgt per thema een toelichting op de achtergrond van deze keuze.

5.2 Logistiek en maakindustrie

De dynamiek in de logistieke sector in Nederland is de laatste jaren zeer groot. Het eerste kwartaal van 2018 telde circa 50 investeringsbeslissingen van logistieke eindgebruikers, goed voor 750.000 m2 nieuwbouw. Ontwikkellende beleggers hebben daarnaast al voor ruim 350.000 m2 aan logistieke nieuwbouw op risico aangekondigd op diverse locaties in Nederland.⁹

De laatste jaren is er sprake van de opkomst van megadistributiecentra (ook wel XXL-dc's genoemd). Dat zijn distributiecentra met een minimale oppervlakte van 40.000 m2 (de grondkavel is doorgaans 6 ha of meer). Uit een onderzoek van Buck Consultants International, gepubliceerd in juni 2017 blijkt dat er in totaal in de periode 2013-2016 30 nieuwe XXL-distributiecentra zijn gerealiseerd of aangekondigd door heel Nederland. Ook in de Liemers zijn een aantal XXL-dc's gevestigd en de vraag neemt nog steeds toe.

De aantrekkelijkheid van een mega dc wordt gevormd door de voordelen van schaalgrootte (hogere effectiviteit; lagere kosten door efficiency), het inspelen op specifieke logistieke wensen (bijv. ruimte voor afhandeling van retourzendingen) en veranderingen in voorraadbeheer (bijv.

⁹ Onderzoekspaper ontwikkelingen logistieke sector, STEC groep 2018.

verschuiving voorraad van winkels naar dc). De keerzijde daarvan is dat goede plekken schaars worden en op slechts enkele plekken is nog ruimte voor forse nieuwbouw. Dit is een kans in de Liemers.

De logistieke sector groeit op nationaal niveau, wat we ook sterk ervaren in de Liemers. In de Liemers is er een goede kennisinfrastructuur en niet te vergeten een goed aanbod aan gekwalificeerd personeel. Maar er zijn zeker kansen om nog beter van te profiteren, bijvoorbeeld door investeringen in infrastructurele projecten (A12, A15 en A18). Maar ook vanwege de kansen die samenwerking met Emmerich/Duitsland bieden (bijvoorbeeld duidelijker profilering van de hotspot EMZ). In de Liemers hebben wij de beschikking over strategisch goed gelegen bedrijventerreinen (o.a. 7Poort en DocksNLD). Echter de kavels moeten wel goed bereikbaar en ontsloten zijn. Wij hebben ook oog voor het maatschappelijk debat en de ruimtelijke inpassing van dergelijke XXL distributiecentra.

5.3 Arbeidsmarkt

Mensen zijn het kapitaal van het bedrijfsleven en een stabiele werkgelegenheid draagt bij aan de leefbaarheid in de regio. Vraag en aanbod van arbeid vinden elkaar in de regionale context vooral via pendelstromen. Steeds minder mensen werken in de gemeente en wijk waar men woont. Maar de geografische ligging, het aantrekkelijke leef- en woonklimaat, de traditie van stabiele bedrijvigheid, de cultuur van samenwerken tussen verschillende partijen (de drie O's) en de korte lijnen bieden een goede uitgangspositie voor de Liemers. De analyse geeft aan dat de regio zich verder kan versterken door een gezamenlijke inzet en het gebruik maken van elkaars specialisaties in de economie, de arbeidsmarkt en de ontwikkeling van mensen. Ook over de grenzen van de eigen regio heen. Voor de arbeidsmarkt betekent dit meer sector- en regio overstijgend samenwerken en investeren in mensen.

Enkele belangrijke constatering en ontwikkelingen op het gebied van arbeidsmarkt beleid in de Liemers zijn:

- De keten van werk en inkomen werkt in vaste arbeidsmarktregio's terwijl werkgevers en onderwijs meer in sectoren en netwerken opereren, los van regionale grenzen;
- Dankzij arbeidsmarktonderzoek door onder andere de provincie Gelderland¹⁰ weten we vrij precies hoe de vraag en het aanbod op de regionale arbeidsmarkt er voor staat. De uitdaging is hier daadkrachtig op in te spelen samen met de betrokken partijen;
- De overlegorganen waarin het regionaal arbeidsmarktbeleid wordt ontwikkeld hebben beperkt eigen budget en doorzettingsmacht;
- De Regionale Sociale Dienst in de Liemers ontwikkelt zich door tot een netwerkorganisatie waarin toeleiding naar werk op een integrale wijze tot stand komt. Doesburg en Montferland doen hier niet aan mee (zie paragraaf 7.3 governance);

¹⁰ Arbeidsmarktonderzoek provincie Gelderland prognose 2017-2021

- De nadruk bij regionaal arbeidsmarktbeleid ligt op afstemming en samenwerking tussen gemeenten, het UWV en binnen het WSP.

5.4 Vrijtijdseconomie

Er liggen de komende jaren nog volop kansen om nog meer te profiteren van de voordelen die toerisme en recreatie bieden. Het World Tourism Organization voorspelt namelijk een aanzienlijke groei (30%) van het wereldwijde toerisme in de komende tien jaar. Het Nederlands Bureau voor Toerisme en Congressen verwacht tevens een aanzienlijke groei van het aantal banen (33%) en de totale bestedingen (70%) voor het inkomend toerisme van Nederland. Daarnaast is het zo dat de Nederlandse bevolking gemiddeld gezien steeds meer vrije tijd heeft waarin gerecreëerd kan worden, met name door de vergrijzing en toenemende vitaliteit van ouderen. De top 3 van meest ondernomen activiteiten door Nederlanders in de vrije tijd zijn wandelen, fietsen en uit eten gaan.¹¹ Allemaal activiteiten waar de Liemers heel goed ruimte aan kan bieden en waar meer werkgelegenheid uit kan ontstaan.

Liemers++

Liemers++ is een netwerkorganisatie waar overheden en private partijen samenwerken aan het vergroten van de leefbaarheid. Een deel-project is bijvoorbeeld Korte Ketens in de Liemers, waarbij het voedsellandschap van producent tot consument centraal staat. Een kans die daaruit voortvloeit is de beleving en de promotie van de Liemers als aantrekkelijke bestemming. Daarnaast is dit project een kans voor de werkgelegenheid van personen tot de arbeidsmarkt.

5.5 Retail

Een aantrekkelijke, vitale winkelstructuur is de basis voor levendigheid van winkelgebieden in het bijzonder binnensteden. Alle partijen op de winkelmarkt hebben hierin een gezamenlijk belang: van de winkeliers en hun medewerkers tot de vastgoedeigenaren, de gemeenten en hun inwoners, de klanten. De traditionele manier van winkelen verandert echter sterk. Er is een aantal oorzaken van deze veranderingen aan te wijzen.

- E-commerce (online winkelen en snelheid transacties)
- Ruimtelijk (krimp, differentiatie centra in relatie tot koopmotieven van de consument)
- Demografische veranderingen (vergrijzing, individualisering, minder besteden, mobiliteit, verdwijnen zelfstandigen).

Deze factoren hebben op sommige plekken geleid tot een overaanbod aan onrendabele winkelmeters. Een gevolg daarvan is een toenemende (kans op) leegstand. De gevolgen van e-commerce manifesteren zich vooral bij niet-dagelijkse, functionele aankopen in alle branches.

Een positief effect van de toename in e-commerce activiteiten is dat in de Liemers grootschalige e-commerce bedrijvenlocaties ("handling en warehousing") zijn gevestigd en de vraag naar geschikte

¹¹ Bron: NBTC-NIPO research, kerncijfers gastvrijheidseconomie 2017.

locaties daarvoor neemt nog verder toe. De logistieke kracht, de ligging en de aanwezigheid van geschikte bedrijventerreinen maken van de Liemers een toplocatie voor grootschalige e-commerce bedrijven.

Als laatste noemen we hier de aanwezigheid en sterke groei van het perifere cluster “in en om het huis” in Duiven en de komst van de FOZ in Zevenaar. Deze twee ontwikkelingen brengen veel kansen met zich mee om het retailaanbod als geheel in de Liemers verder te complementeren.

5.5 Energietransitie en circulaire economie

Onze maatschappij staat voor grote uitdagingen om de CO2 uitstoot en het gebruik van fossiele brandstoffen te verminderen. De impact hiervan op onze leefomgeving moet drastisch verminderen. Grondstoffen in de bodem zijn eindig, maar er liggen kansen om ze te hergebruiken. Dat betekent dat wij moeten overschakelen naar een circulaire economie en nieuwe verdienmodellen. In de Liemers willen wij volop bijdragen aan de energietransitie en het toewerken naar een volledig circulaire economie. De bedrijventerreinen in de Liemers en haar omgeving zijn een uitgelezen plek voor circulaire economie. Bovendien zien wij volop kansen om werkgelegenheid te creëren door middel van de energietransitie en circulaire economie.

In de volgende vijf hoofdstukken zijn de vijf thema's nader uitgewerkt.

6. LOGISTIEK EN MAAKINDUSTRIE

6.1 Doelen

De Liemers wil bij dit thema de volgende doelen realiseren:

- Een toekomstbestendige en innovatieve maakindustrie.
- Zorgen dat er voldoende ruimte is voor (grootschalige) ontwikkelingen.
- Grensoverschrijdende samenwerking tussen de Liemers en Emmerich (waaronder profilering van de logistieke hotspot).

6.2 Een toekomstbestendige en innovatieve maakindustrie

Er zijn veel bijzondere en gespecialiseerde bedrijven in de Liemers die hoogwaardige producten maken. Met name het mkb (midden- en kleinbedrijf) in deze sector fungeert als motor van de regionale economie. De maakindustrie is de laatste decennia onderhevig geweest aan grote veranderingen. Zo werden producten vroeger één voor één gemaakt. Om processen te versnellen en efficiënter te maken, werden procestechnieken ontwikkeld waarmee bedrijven producten in grote hoeveelheden per uur kunnen maken. De laatste jaren is de industrie wederom onderhevig aan een verandering. Waar de consumenten vroeger vooral kozen voor snelheid en robuuste kwaliteit, willen zij nu liever unieke producten die speciaal voor hen gemaakt worden. Door de inzet van onder andere digitalisering, big data en 3d-printing kan dit mogelijk gemaakt worden. Om bij te blijven in deze snel veranderende economie en gebruik te kunnen maken van de nieuwe technieken, zal menig bedrijf moeten innoveren. Niet alleen zullen apparaten binnen het productieproces mogelijk aangepast of vervangen moeten worden, ook zullen bedrijven wellicht heel andere producten moeten gaan aanbieden om zo hun klanten te kunnen behouden. Ondernemerschap en innovatie zijn daarom essentieel.

Smart industry

Door de Hoge School Arnhem-Nijmegen en het Graafschap College (zij bieden sinds kort ook een opleiding in deze richting aan) is in een aantal onderzoeken een inventarisatie gemaakt van bedrijfscategorieën op de Duivense bedrijventerreinen en zijn voorbeelden van “smart services” uitgewerkt die potentiële bedrijfsontwikkelingen op en rondom het bedrijventerrein beschrijven. Daarnaast is een quick scan *Smart Industry* voor bedrijven beschikbaar. Deze aanpak willen we in de Liemers breder uitrollen voor de verschillende bedrijventerreinen. Een Liemers innovatieplatform waar kennisdeling plaats kan vinden zien wij als hulpmiddel daarin. De Liemers kan aansluiten bij de ontwikkeling van Fieldlabs.

6.3 Zorgen dat er voldoende ruimte is

De Liemers kent al een sterke logistieke sector (transport en warehousing) waar nog veel perspectief in zit. Mede door de strategisch gunstige ligging richting Duitsland en de verdere routes in Europa hebben al veel bedrijven in deze sector gekozen voor vestiging in de Liemers.

Er is (nog) voldoende ruimte voor nieuwe ontwikkelingen. In de nabije toekomst zal het doortrekken van de A15 richting de A12 en de verbeteringen in het aanverwante (provinciale) wegennet voor een nog betere positie van de regio zorgen. Maar er dreigt wel een tekort aan goed ontsloten kavels op bedrijventerreinen als niet aan de eerder genoemde randvoorwaarden wordt voldaan (ontsluiting, bereikbaarheid, ruimte voor XXL-dc's). Op onder andere de bedrijventerreinen 7Poort en op het nog te realiseren terrein DocksNLD2 is ruimte voor XXL-kavels. Dit aanbod is bijzonder en uniek en voorziet in een specifieke behoefte in de markt. Als regio willen wij deze ontwikkelingen optimaal faciliteren.

De sleutel voor duurzaam succes van de bedrijventerreinen zit in de samenwerking, binnen de logistieke sector en tussen de ondernemers onderling waardoor er een sterk regionaal logistiek ecosysteem ontstaat. Voorbeeld hiervan is het logistiek Innovatiehuis Liemers Achterhoek. Dit is het platform waar ondernemers elkaar ontmoeten, versterken, netwerken en informatie brengen en halen. Projecten met o.a. smart logistics en innovatie worden vanuit het LILA aangejaagd.

6.4 Grensoverschrijdende samenwerking tussen de Liemers en Emmerich.

De nabijheid van Duitsland en specifiek Emmerich biedt veel kansen voor de logistieke sector. De binnenhaven van Emmerich (Rhein Waal Terminal) kan uitgroeien tot een belangrijke overslaghaven voor goederen vanuit de haven van Rotterdam naar Duitsland en andersom. We willen de kansen die dit met zich meebrengt in goed overleg met de bestuurlijke partners in Duitsland verder uitwerken, met als doel het knooppunt Emmerich-Montferland-Zevenaar verder te ontwikkelen en te profileren als (logistieke) trimodale (water, spoor, weg) toplocatie.

7. ARBEIDSMARKT

7.1 Doelen

De Liemers wil bij dit thema de volgende doelen realiseren:

- Verminderen van de bestuurlijke versnippering en de slagvaardigheid vergroten.
- Toekomstbestendig maken van de beroepsbevolking. Dat wil zeggen investeren in werkzekerheid en het “wendbaar” maken van de beroepsbevolking. Meer sturen op competenties in plaats van kennis.
- Betere aansluiting met de arbeidsmarkt in Duitsland.
- Goede huisvesting van arbeidsmigranten.

7.2 Verminderen bestuurlijke versnippering

Begin 2018 heeft onderzoeksbureau RADAR een adviesrapport opgeleverd wat in opdracht van de gemeenten is gemaakt¹². Het eindrapport van RADAR inventariseert en analyseert het huidige beleid en de infrastructuur in de Liemers op het gebied van economie en werk.

Opvallend was onder andere de grote bestuurlijke versnippering op de beleidsvelden van economie, onderwijs-arbeidsmarkt en participatie/werk en inkomen. Er zijn vele overlegvormen maar samenhang, rendement en afstemming ontbreken vaak. De noodzaak voor een betere afstemming wordt breed gedeeld en er zijn 5 kansrijke thema's gedefinieerd:

- 1) Versterken van (sub)regionaal accounthouderschap
- 2) Investeren in scholing
- 3) Leerwerkcentrum in onze subregio
- 4) Social impact programma
- 5) Benutten van de grensregio

Via de economische visie willen we de constatering van het Researchcentrum Onderwijs en Arbeidsmarkt en het werkveld centraal stellen en hierop inspelen (onder andere via de agenda werk en economie¹³).

7.3 Toekomstbestendig maken van de beroepsbevolking

Ontwikkelingen op de arbeidsmarkt (bijvoorbeeld automatisering, flexwerken, arbeidsmigranten, 21e eeuwse competenties, netwerken) volgen elkaar in hoog tempo op en dit vereist een hoog aanpassingsvermogen van bedrijven, medewerkers, maar ook van de onderwijsinstellingen en de faciliterende overheden. De arbeidsmarkt moet wat ons betreft aan de volgende randvoorwaarden voldoen:

- Beschikbaarheid (in alle sectoren voldoende personeel beschikbaar)

¹² Naar een nieuwe agenda voor economie en werk, Radar advies 2018

¹³ Doesburg en Montferland participeren niet in deze agenda.

- Wendbaarheid (personeel is voldoende toegerust om naar ander werk te kunnen schakelen)
- Inclusiviteit (iedereen doet mee)

Beschikbaarheid

De banenstructuur in de regio Liemers is grotendeels geconcentreerd op het lage en middensegment. Om ambities rond innovatie en verdere doorgroei naar een kenniseconomie waar te kunnen maken is het van belang om een hoger aandeel banen in het hogere segment te realiseren en hoger opgeleiden te trekken en vast te houden. Dat kan onder andere door het 'upgraden' van de beroepsbevolking in de regio die in het middensegment werkzaam is, en het aantrekken van creatieve mensen op plekken waar dat niet voor hand ligt.

Wendbaarheid

Anno 2018 is er sprake van een grote vraag naar personeel en is de werkgelegenheid goed. Maar het is niet vanzelfsprekend dat dit zo blijft. Vanwege de snelle veranderingen en automatisering zijn bepaalde beroepsgroepen vooral administratieve en uitvoerende beroepen kwetsbaar. De regio wil graag tijdig inspelen op deze veranderingen en zo de kwetsbaarheid van mensen en werkgevers verkleinen. Dit kan door het stimuleren van "een leven lang leren" en door niet te kiezen voor korte termijn oplossingen (snel even een cursus) maar een gedegen lange termijn keuze qua opleiding en benodigde competenties. Onderwijsinstellingen bieden deze opleidingen, het is aan bedrijven om daar ook zoveel mogelijk gebruik van te maken. Technologische ontwikkelingen en veranderingen in de samenleving vragen om vernieuwende ondernemers en medewerkers met andere expertises. Er is meer actie nodig om ondernemers, werkenden en studenten innovatief, wendbaar en weerbaar te maken en te houden.

Inclusiviteit

Ondanks dreigende tekorten op de arbeidsmarkt blijven er kansen onbenut en is het voor sommige groepen werkzoekenden nog steeds lastig om aan een baan te komen. De Liemers streeft naar een arbeidsmarkt waarin iedereen de kans krijgt om mee te doen (inclusief). Dat heeft enerzijds te maken met de complexiteit van de verschillende doelgroep(en) (bv. Wajongers en langdurig werklozen). Anderzijds blijkt uit de analyse dat er ook belemmeringen zijn (zoals het de indeling van arbeidsmarktregio's) bij het succesvol bemiddelen van werkzoekenden naar werk.

7.4 Betere aansluiting met de arbeidsmarkt in Duitsland

De Liemers is een grensregio. Het is belangrijk dat inwoners en bedrijven zo min mogelijk belemmeringen ervaren om over de grens te werken of een opleiding te volgen. Net als in Nederland neemt in Duitsland het aantal moeilijk vervulbare vacatures (krapteberoepen) toe door het economisch herstel. Dit biedt kansen voor Nederlandse werkzoekenden. Maar voor bedrijven in de Liemers is het ook mogelijk goed gekwalificeerd personeel uit Duitsland te werven. Net als in Nederland liggen er in Duitsland vooral kansen in de richtingen transport en logistiek, techniek, ICT en zorg (bijvoorbeeld via het project Über die Grenze).

Er kunnen voor werkzoekenden belemmeringen zijn om in Duitsland te gaan werken zoals diploma-erkenning, taal- en cultuurverschillen, fiscale en juridische regels. Onder meer het landelijke instituut EURES (EUROpean Employment Services) maar ook lokale partijen en ondernemersverenigingen proberen deze belemmeringen weg te nemen en ondersteunen werkgevers en werkzoekenden bij wonen en werken over de grens. Wij zien kansen om als grensregio nog beter te profiteren van elkaars nabijheid. Daarom zetten we actief in projecten die hier aan bijdragen. Mogelijk ook door verdere allianties aan te gaan met het onderwijs en de naastliggende steden.

7.5 Goede huisvesting arbeidsmigranten

Steeds meer (industriële) sectoren zijn in toenemende mate afhankelijk van buitenlandse werknemers en tijdelijke arbeidskrachten, die voor kortere of langere perioden (bij voorkeur in de nabijheid van de bedrijven) tijdelijk of structureel woonruimte nodig hebben. Momenteel is er in de Liemers meer inzicht nodig in de aantallen buitenlandse werknemers en huisvestingsplaatsen, om de marktvraag naar huisvesting gerelateerde zaken optimaal te kunnen faciliteren. Cijfers over de kwantitatieve en kwalitatieve huisvestingsbehoefte van arbeidskrachten zijn noodzakelijk, evenals gegevens over het huidige aanbod. De economische ontwikkeling is sterk gerelateerd aan de beschikbaarheid van goed en gemotiveerd personeel, en daarom willen we voorkomen dat er in de Liemers een mismatch ontstaat in arbeidsmigranten en de daarvoor benodigde huisvesting. Hiervoor is grensoverschrijdende samenwerking noodzakelijk.

8. VRIJETIJDSECONOMIE

8.1 Doelen

De Liemers wil bij dit thema de volgende doelen realiseren:

- De Liemers als centrale boodschap uitstralen.
- Een kwalitatief sterke vrijetijdssector.
- Meer samenhang in het aanbod en het toevoegen van beleving voor de bezoeker.
- Gezamenlijk de ontwikkeling in de recreatieve sector monitoren.

8.2 De Liemers als centrale boodschap uitstralen

Vrijtijdseconomie is van groot belang voor de Liemers. Veel banen in de regio zijn direct of indirect gerelateerd aan de toeristisch-recreatieve sector. Ook zorgt het voor ondernemerschap, investeringen en een grote bijdrage aan het bruto regionaal product. Naast deze economische factoren is toerisme en recreatie van belang voor het leef- en vestigingsklimaat van de regio.

Mede daarom willen wij de bezoeker in de regio laten zien en ervaren dat alle activiteiten en belevenissen deel uitmaken van een groter geheel. Op die manier stimuleren wij bezoekers om langer te blijven of terug te komen, omdat ze het gevoel hebben dat ze nog niet alles van de Liemers hebben beleefd. Dit kan enerzijds door regiomarketing (bijvoorbeeld DE LIEMERS HELEMAAL GOED!), maar anderzijds ook in productontwikkeling door middel van arrangementen en thematisering. Onderdeel van die beleving is het project korte ketens (regionaal/lokaal produceren en consumeren van voedsel).

8.3 Een kwalitatief sterke vrijetijdssector

Onder een kwalitatief sterke vrijetijdssector verstaan wij ondernemers en bedrijven die goed scoren op het gebied van diversiteit, innovatie, kwaliteit en gastvrijheid.

Diversiteit

Een succesvolle vrijetijdssector biedt een divers en vraaggericht product. Diversiteit is belangrijk omdat verschillende groepen bezoekers ook op zoek zijn naar verschillende activiteiten en ervaringen. Wij willen ons niet focussen op één bepaald type bezoeker, maar juist iets te bieden hebben voor meerdere doelgroepen. Er moet dus genoeg en divers aanbod zijn.

Innovatie

Alleen een innovatieve sector is in staat om een vraaggericht product te bieden. De wens van de consument verandert continu, dus moet de sector hier op inspelen. Voorwaarde is dat ondernemers elkaar snel en goed weten te vinden voor kennisuitwisseling en samenwerking.

Vanuit dit netwerk wordt ook de samenwerking gezocht met partners uit sectoren die nauw verbonden zijn met de vrijetijdsector, zoals natuur, erfgoed, sport en kunst & cultuur.

Kwaliteit

De concurrentie in de toeristisch-recreatieve sector is groot en bezoekers zijn meer dan ooit op zoek naar een unieke ervaring. In de huidige 'experience economy' willen bezoekers meer dan een product of een dienst; ze willen een unieke belevenis. Daarom legt de Liemers een nadrukkelijke focus op het stimuleren van een divers en onderscheidend aanbod, waarbij kwaliteit in plaats van kwantiteit leidend is.

Gastvrijheid

Daarnaast is een gastvrije sector van groot belang, onder andere om ervoor te zorgen dat bezoekers besluiten om langer te blijven of na hun bezoek nog eens terug te keren. Gastvrijheid vertaalt zich onder andere in toegankelijke en inspirerende informatievoorziening. Ook betekent gastvrij dat de regio ervoor zorgt dat bezoekers zich welkom voelen. Daarbij is het belangrijk om op te merken dat maatwerk essentieel is, omdat er culturele verschillen bestaan in de diverse groepen bezoekers.

8.4 Meer samenhang in het aanbod en het toevoegen van beleving

Er zijn in de Liemers tientallen B&B's, musea, campings, verschillende hotels, vakantieparken en diverse kleinere vakantieverblijven. Daarnaast is er nog een aanzienlijke hoeveelheid kleinschaliger aanbod variërend van ijssalons, theetuinen en andere recreatieve voorzieningen zoals zwembaden, speeltuinen en indoor voorzieningen. Wij onderscheiden twee centrale opgaven om het aanbod te versterken:

- 1) bij grootschalige nieuwe initiatieven (uitbreiding, herontwikkeling of nieuwbouw) goede regionale afwegingen maken over de toegevoegde waarde van de ontwikkeling voor de regio; en*
- 2) de vitaliteit van het bestaande aanbod versterken en waar nodig nieuwe toegevoegde waarde creëren.*

Bij nieuwe initiatieven geven wij ruimte aan een verblijfsrecreatieve ontwikkeling die past binnen de volgende kenmerken: onderscheidend aanbod, vitaal ondernemerschap, goede ruimtelijke inpassing en (zoveel mogelijk) hergebruik van het bestaande aanbod. Hierbij zal ook nadrukkelijk aandacht zijn voor het verduurzamen van het aanbod.

Naast nieuwe initiatieven zien wij een opgave voor wat betreft het bestaande aanbod. Het komt hier vooral aan op ondernemerschap. Waar nodig kan de overheid faciliteren of bijvoorbeeld de functie van locaties wijzigen ('herstructureren') of ongewenste ruimtelijke ontwikkelingen voorkomen.

Evenementen

In de regio worden ontzettend veel evenementen georganiseerd en regelmatig ontstaan er ook nieuwe lokale initiatieven. Het is belangrijk om ervoor te zorgen dat er genoeg diversiteit is in het evenementen aanbod zowel qua inhoud als geografische spreiding en data. Wij willen het aanbod in kaart brengen op een evenementenkalender en vanuit een integraal Liemers perspectief naar deze evenementen te kijken. Bijvoorbeeld door er in de marketing-uitingen een *Liemers* profiel aan te geven.

Routes

Fietsen en wandelen en voor een deel ook varen zijn de meest populaire activiteiten van mensen die recreëren in de Liemers. Het is van essentieel belang om ervoor te zorgen dat de routenetwerken op orde zijn en dat ze op een prettige manier gebruikt kunnen worden. Een belangrijk hulpmiddel hierbij is de ontwikkeling van zogenaamde Toeristische Overstappunten (TOP's). Onderdeel van het optimaliseren is het benutten van de TOP's voor commerciële doeleinden door ondernemers te koppelen aan deze plekken.

Beleving

De Liemers kent een rijke geschiedenis, inclusief een groot aantal monumenten en cultuurlandschappen. Zoals bijvoorbeeld de historie rond de Mauritslinie en de Hanzestad Doesburg. Dit unieke cultureel erfgoed draagt in belangrijke mate bij aan de toeristische en recreatieve aantrekkelijkheid van de regio. De uitdaging is om er de komende jaren voor te zorgen dat het bestaande culturele aanbod beter zichtbaar is en toeristisch wordt benut. Deze opgave bestaat voornamelijk uit het toegankelijk, zichtbaar en beleefbaar maken van de cultuurhistorie en cultuurlandschappen. We willen bezoekers deze historie laten beleven. Dit sluit aan bij het onderdeel 'thematische verhaallijnen' uit het toeristisch programma 'Beleef het in Gelderland' van de provincie¹⁴.

8.5 Gezamenlijk de ontwikkelingen in de recreatieve sector monitoren

We weten hoeveel werkgelegenheid er uit het toerisme voortkomt (zie toelichting bij cijfers en analyse). Maar het ontbreekt aan een meer gedetailleerd inzicht in bezoekersaantallen, bezoekersprofielen (wie zijn onze gasten) en bestedingen en de ontwikkelingen daarin op Liemers niveau. Wij zien een gezamenlijke periodieke toeristische Liemerse monitor (monitor van RBT-KAN) als een belangrijk hulpmiddel voor sturingsinformatie.

¹⁴ Koersnotitie voor Toerisme en Recreatie 'Beleef het in Gelderland', provincie Gelderland, 19 juni 2018.

9. RETAIL

9.1 Doelen

De Liemers wil bij dit thema de volgende doelen realiseren:

- Meer samenhang in het aanbod.
- Aantrekkelijke en vitale winkelstructuur.
- Inspelen op de groei aan e-commerce bedrijven op bedrijventerreinen.
- Promotie en marketing van de Liemers (ook in relatie tot recreatie en toerisme).

9.2 Meer samenhang in het aanbod

De bezoekende consument zoekt sfeer en beleving bovenop een compleet en gevarieerd aanbod om het winkelen aangenaam te maken. Horeca en evenementen spelen hierin een belangrijke rol. Maar ook gastvrijheid en openingstijden. De blik moet nu veel meer dan in de afgelopen jaren gericht worden op de kwaliteit, uitstraling en beleving van het bestaande aanbod en de openbare ruimte en minder op uitbreiding. De Liemers wil hier de komende jaren sterk op inzetten en daarom hanteren we de volgende randvoorwaarden:

- A. Wij gaan terughoudend om met het bijbouwen van nog meer winkeloppervlakte en wij benutten onnodige, onrendabele en leegstaande winkelmeters voor andere bestemmingen. Nieuwe initiatieven moeten vooral in bestaande kansrijke winkelgebieden plaatsvinden.
- B. Waar (structureel) leegstand is, moet het kernwinkelgebied compacter worden gemaakt en winkelpanden gelegen buiten dit compacte centrum worden gesloopt of herbestemd. Mogelijke instrumenten daarbij zijn stedelijke herverkaveling of een transformatiefonds. Dit wordt niet regionaal opgepakt.
- C. De versterking van de structuur van de detailhandel vraagt ook dat gemeenten adequaat handhaven op bestemmingsplannen. Denk daarbij aan activiteiten op locaties waar detailhandel niet is toegestaan en ook niet wenselijk is.
- D. Meer samenhang in het aanbod (bijvoorbeeld door gezamenlijk een “bidbook” op te stellen waarmee de marketing kan uitgevoerd).

9.3 Aantrekkelijke en vitale retailstructuur

De gewenste retailstructuur voor de Liemers is een attractief retailaanbod waarbij de behoefte van mensen en de leefbaarheid van kernen voorop staan. Een structuur met enkele grotere regionale centrumgebieden (aangevuld met de outlet), een groot aantal lokale centrumgebieden centraal in de dorpskernen, wijken en buurten, en het grootschalig cluster voor volumineuze detailhandel in Duiven. Uitbreiding buiten de bestaande kernen is niet wenselijk, tenzij het om ondergeschikte en locatie gebonden detailhandel gaat. Door verhoging van de kwaliteit en beleving versterkt de retailsector. Planinitiatieven die daarop inzetten worden gestimuleerd. Dit

via ruimtelijk-functionele ingrepen (kan zijn herstructurering) en het faciliteren van innovaties die de het aanbod versterken, ook vanuit toeristisch perspectief.

9.4 Groei e-commerce

De groei van e-commerce is zowel een kans als een bedreiging voor de Liemers. Aan de ene kant hebben bestaande fysieke winkels het moeilijk en moeten ze zien in te spelen op de hoge eisen van de consument. Aan de andere kant komen nieuwe bedrijven in e-commerce op en komen er op bedrijventerreinen nieuwe (grootschalige) distributiecentra bij. Dit brengt ook weer werkgelegenheid met zich mee en de transportsector profiteert ook.

In de foodsector bijvoorbeeld speelt internet (nog) geen grote rol (marktaandeel ca 1,5%), mede door de fijnmazige structuur, de aard van het product (vers), de lagere marges en de complexere logistiek. Maar mede als gevolg van innovaties in logistiek (o.a. pick-up points, solitair en bij winkels) en technologie, en in de wijze waarop vers online wordt aangeboden (o.a. maaltijdboxen) zal de invloed van internet ook in deze branche nog zeker toenemen.¹⁵

Wij willen in de Liemers ruimte bieden aan nieuwe bedrijvigheid in de e-commerce en het retailaanbod zo sterk mogelijk maken.

9.5 Promotie en marketing van de Liemers

Hoewel de fysieke retailsector niet voorbijgaat aan de toename van online bestedingen, vindt de kooporiëntatie vaak plaats via internet (zoeken/vergelijken) maar vervolgens komt de bezoeker toch naar de ondernemer om het product te proberen of bekijken. Daarnaast is de bezoeker op zoek naar beleving en de Liemers heeft alles in huis om dat te bieden. Het heeft daarom ook onze voorkeur om bijvoorbeeld via clustervorming en een gezamenlijke profilering de bezoeker een combinatiebezoek te laten brengen aan onze “parels”.

Perifere detailhandel Centerpoort-Nieuwgraaf Duiven

Binnen de regio biedt Duiven-Nieuwgraaf door onder meer de aanwezigheid van IKEA de beste uitgangssituatie om uit te groeien tot een bovenregionaal tophemacentrum op het gebied van wonen/in-en-om-het-huis. Dit beleid is momenteel binnen het hiertoe aangewezen concentratiegebied in uitvoering (verbreding aanbod, meer clustering, verbetering verblijfsklimaat).

¹⁵ Figuur thuiswinkel.org Thuiswinkel marktmonitor q1 2018.

Fashion Outlet Zevenaar (FOZ)

Een outlet is een concentratie fabriekswinkels waar fabrikanten en handelaren partijen goederen (meestal merkkleding, maar ook bv. schoenen of sieraden) tegen hoge korting verkopen aan consumenten. De regionale positie en aantrekkingskracht van de Liemers wordt door de komst van het Fashion Outlet Zevenaar vergroot. Door slim 'mee te liften' met de marketingactiviteiten van het FOZ worden meer consumenten bereikt. Op en rond het FOZ kunnen consumenten uit heel Nederland en Duitsland kennismaken met de kracht van de regio.

Hanzestad Doesburg

Doesburg is een prachtige historische Hanzestad en biedt een onderscheidende aanbod. In de fraaie historische binnenstad is het middeleeuwse stratenpatroon perfect bewaard gebleven. Aangevuld met de mooie mix van horecagelegenheden, culturele voorzieningen en onderscheidende winkels is Doesburg zeer onderscheidend en heeft grote aantrekkingskracht op de bezoeker tot ver buiten de regio.

Aantrekkelijke winkelgebieden

De Liemers biedt een uitgebreid en gevarieerd winkelaanbod in de diverse winkelcentra. Door het vergroten van de beleving (denk aan evenementen en weekmarkten), en door in te spelen op de wensen van de bezoekers (ook uit Duitsland) ontstaan een aantrekkelijke winkelgebieden die (in combinatie met het toevoegen van beleving) bijdragen aan de profilering en aantrekkelijkheid van de Liemers.

10. ENERGIETRANSITIE EN CIRCULAIRE ECONOMIE

10.1 Doelen

De Liemers wil bij dit thema de volgende doelen realiseren:

- De energietransitie als duurzame motor van de werkgelegenheid (kennis lokaal opbouwen en toepassen).
- Circulaire economie stimuleren op bedrijventerreinen.
- Voldoende laadpunten voor alternatieve duurzame brandstoffen.

10.2 De energietransitie als duurzame motor van de werkgelegenheid

Als regio hebben wij de ambitie (en verplichting) om in 2050 net als heel Nederland gasloos te zijn en circulair. Om de energietransitie te realiseren is het onder meer nodig om:

- ✓ bestaande woningen te isoleren en te voorzien van zonnepanelen en warmtepompen;
- ✓ woningen / woonwijken / bedrijventerreinen aan te sluiten op een alternatief voor aardgas;
- ✓ duurzame energieopwekking met een relatief groot ruimtebeslag (zoals zonneparken, windturbines en aardwarmte) in het landschap in te passen;
- ✓ netwerken geschikt te maken voor decentrale opwekking;
- ✓ nieuwe ondergrondse infrastructuur aan te leggen.

De overstap op duurzame energie biedt grote kansen voor de werkgelegenheid. Tussen 2014 en 2016 liep de werkgelegenheid in Nederland in de traditionele energiesector terug van 83.000 naar 73.000 arbeidsjaren (werkgelegenheid omgerekend in voltijdsbanen). In de duurzame energie steeg de werkgelegenheid juist van 46.000 naar 52.000 arbeidsjaren¹⁶. Onder invloed van het landelijke Energieakkoord en het Klimaatakkoord zal deze ontwikkeling verder versnellen. Nieuwe banen ontstaan vooral in de installatiesector en de bouw. Vakmensen voor de productie en installatie van bijvoorbeeld zonnepanelen of warmtepompen zijn de komende jaren hard nodig, net als mensen die meehelpen bij de ontwikkeling van duurzame technologieën. In de bouwsector is toenemende behoefte aan mensen die verstand hebben van isolatie en verduurzaming van gebouwen. In de Liemers zien wij de energietransitie als kans om de regionale werkgelegenheid een impuls te geven. Door onder andere gerichte opleidingen te ontwikkelen en het stimuleren van innovatie willen we de kennis regionaal borgen.

De energietransitie vraagt de komende jaren om forse investeringen in mensen. Het is lastig om precies te voorspellen hoeveel nieuwe banen de overgang naar duurzame energie oplevert. Maar de snelle groei van het aantal vacatures betekent dat er meer jongeren nodig zijn die kiezen voor een

¹⁶ Bron: SER-advies Energietransitie en werkgelegenheid, juni 2018.

opleiding in techniek, bouw of ict. Onder meer via de onderwijsinstellingen en de Groene Allianties zetten wij in op aansprekende voorbeelden en een gezamenlijke strategie.

10.3 Circulaire economie stimuleren op bedrijventerreinen

Er is veel uitwisseling mogelijk tussen de diverse bedrijven (zowel afnemer als producent van energie en grondstoffen) vanwege de korte afstanden en goede bereikbaarheid op bedrijventerreinen. Door verschillende groepen bedrijven en gebruikers een ecosysteem te laten vormen, bijvoorbeeld door het sluiten van kringlopen (energie, grondstof, water), kan een bedrijventerrein volledig circulair worden. Een voorbeeld hiervan is Synergiepark InnoFase in Duiven. Ook is de combinatie met woonwijken mogelijk (warmte uitwisselingen, energienetwerken, etc.). Concrete afspraken hierover zijn vastgelegd in het Gelders Energieakkoord en de daarbij behorende Liemerse routekaart. De Groene Allianties de Liemers speelt in de uitvoering van deze afspraken een belangrijke rol. Door gezamenlijke kostenbesparingen, lokaal hergebruiken van grondstoffen, het sluiten van lokale kringlopen zetten we stappen richting een circulaire economie. Een belangrijke randvoorwaarde is dat ondernemers en bedrijven bereid zijn informatie over grondstoffen verbruik en afvalstromen met elkaar te delen.

10.4 Voldoende laadpunten voor alternatieve duurzame brandstoffen.

Elektrisch of duurzaam vervoer kan op twee manieren bijdragen aan versterking van de lokale economie. Ten eerste kunnen bedrijven en de gemeenten initiatieven ontwikkelen die werkgelegenheid opleveren. Ten tweede maakt de aanwezigheid van de laadinfrastructuur de regio tot een aantrekkelijkere vestigingsplaats voor bedrijven die zich met duurzaamheid willen profileren.

Gezien de strategische ligging van de Liemers willen in samenwerking met marktpartijen inzetten op een snelle toename van het aantal e-laadpunten en andere duurzame brandstoffen. Ook zien wij daarbij ruimte voor experimenten met bijvoorbeeld smart mobility en nieuwe vormen van duurzaam openbaar vervoer.

Specifieke aandacht hebben wij voor de logistieke sector. Vrachtwagens zijn veelal nog te groot en te zwaar voor elektrificatie. Samen met de sector gaan we actief inzetten op alternatieven en bieden we ruimte voor experimenten of proeftuinen.

11. RUIMTELIJKE ONTWIKKELAGENDA

In deze analyse zijn vijf thema's benoemd waar de regio de Liemers in samenwerking met ondernemers en het onderwijs op in gaat zetten. De laatste jaren is de werkgelegenheid in de Liemers gegroeid en is het aantal bedrijfsvestigingen sterk toegenomen. Dit vertaalt zich in onder andere in een toename van de vraag naar bedrijventerreinen (waaronder XXL-kavels). We zien veel mogelijkheden om aan de hand van deze economische analyse en de visie de werkgelegenheid in de Liemers zowel kwantitatief als kwalitatief verder te laten groeien. In de visie worden ook een aantal randvoorwaarden benoemd die nodig zijn om de gezamenlijke doelen te kunnen halen. Dat geldt met name voor de bereikbaarheid over de weg (verbreding A12, doortrekken A15 en aansluiting A18), het spoor en het water maar ook een goede ontsluiting van de bedrijventerreinen.

Als aan deze randvoorwaarden kan worden voldaan zal onze strategisch zeer gunstige ligging optimaal worden benut. Groei van de werkgelegenheid betekent ook dat de regio moet beschikken over goede voorzieningen en de juiste programmering in de woningbouw en werklocaties. We willen voorkomen dat er de komende jaren onvoldoende ruimtelijke mogelijkheden zijn voor economische groei. Daarom verdient het aanbeveling om de economische en demografische ontwikkelingen op integrale wijze in de regio op elkaar af te stemmen en te vertalen in een integrale ruimtelijke 'ontwikkelagenda' (omgevingsvisie) voor de Liemers.

12. UITVOERINGSPROGRAMMA

In het uitvoeringsprogramma worden per thema de onderwerpen benoemd die we als regio kunnen gaan uitvoeren. De uitvoeringsagenda is bedoeld als hulpmiddel om focus aan te brengen en de activiteiten aan de diverse stakeholders te adresseren. De analyse en de visie vormen het kader en het uitvoeringsprogramma vormt de basis voor nadere uitwerking en concretisering (bijvoorbeeld op projectniveau). Het uitvoeringsprogramma is om die reden in deze analyse niet vertaald in een financiële paragraaf. Er gebeurt al veel in de Liemers en mede daarom is het vertrekpunt voor diverse onderdelen verschillend.

Thema	Logistiek en maakindustrie
Doel	Toekomstbestendige en innovatieve maakindustrie
Activiteit	Kennisdeling in de maakindustrie (aansluiten bij Fieldlabs)
Toelichting	In de maakindustrie is het niet altijd gebruikelijk dat men bij elkaar “in de keuken” kijkt. Dit zou wel helpen om innovaties te stimuleren. Hierbij kan gedacht worden aan innovatiemakelaars (conform voorbeeld Achterhoek) of het oprichten van een innovatieplatform.
Uitvoerende partijen	De vijf gemeenten, LINDUS en ondernemersverenigingen.
Planning	Uitwerking 2019, realisatie 2020 e.v.

Thema	Logistiek en maakindustrie
Doel	Voldoende ruimte voor grootschalige ontwikkelingen
Activiteit	Zorgen voor voldoende beschikbaar bedrijventerrein.
Toelichting	De markt voor o.a. XXL-distributiecentra is groeiende. De Liemers wil zorgen voor (planologisch) voldoende ruimte op bedrijventerreinen met de juiste kwaliteit en functie voor bedrijvigheid en logistieke XXL ontwikkelingen ook op lange termijn. Ook de daarvoor benodigde infrastructuur heeft prioriteit (bv. doortrekken A15 en optimalisatie N316).
Uitvoerende partijen	De vijf gemeenten, Emmerich (EMZ).
Planning	2019-2025

Thema	Logistiek en maakindustrie
Doel	Grensoverschrijdende samenwerking met Duitsland/Emmerich, branding van de logistieke hotspot.
Activiteit	Montferland en Emmerich treffen voorbereidingen om de grensoverschrijdende ontwikkelingen op het gebied van de logistiek te gaan onderzoeken. Bestaande bedrijven worden maximaal gefaciliteerd en er wordt extra inzet gepleegd op acquisitie. Tevens willen we de jaarlijkse Dag van de Logistiek in de Liemers organiseren.
Toelichting	Het trimodale aspect (water, weg, spoor) is uniek en dit willen we verder toepassen en vermarkten, passend binnen de logistieke hotspot en de bovenregionale strategie.
Uitvoerende partijen	De vijf gemeenten, Emmerich, LILA, knooppunt EMZ.
Planning	2019-2020

Thema	Arbeidsmarkt
Doel	Verminderen bestuurlijke versnippering en slagvaardigheid vergroten (1).
Activiteit	De RSD de Liemers verder ontwikkelen als uitvoerende netwerkorganisatie.
Toelichting	Doel is om te komen tot een publiek private samenwerking met een collectief van werkgevers en onderwijsinstellingen die bereid zijn te investeren in sociaal ondernemerschap en leerwerkvoorzieningen.
Uitvoerende partijen	Zevenaar, Duiven en Westervoort, RSD.
Planning	2019-2030.

Thema	Arbeidsmarkt
Doel	Verminderen bestuurlijke versnippering en slagvaardigheid vergroten (2).
Activiteit	Jaarlijks Liemers arbeidsmarkt seminar, oprichting Liemerse Ambassade.
Toelichting	De ontwikkelingen gaan snel en het blijft belangrijk om deze met elkaar te delen, elkaar te ontmoeten en afspraken te maken (met de drie O's gezamenlijk). Naast de governance goed te organiseren kan dit door een jaarlijks seminar te houden.
Uitvoerende partijen	RSD de Liemers, ondernemersverenigingen, onderwijsinstellingen.
Planning	2019 en verder.

Thema	Arbeidsmarkt
Doel	Toekomstbestendig en wendbaar maken beroepsbevolking (1).
Activiteit	Koppelen van docenten praktijkonderwijs aan bedrijven + stages vanuit de WW
Toelichting	Door meer kennis en ervaring op te doen in het bedrijfsleven kan het onderwijs beter inspelen op de behoeften van het bedrijfsleven. Door stages vanuit de WW te organiseren wordt het eenvoudiger werkervaring op te doen voor langdurig werklozen. Flexibele instrumenten voor de RSD en werkgevers zijn daarbij een voorwaarde.
Uitvoerende partijen	POA de Liemers, LINDUS, Onderwijsinstellingen, UWV, RSD de Liemers
Planning	Doorlopend

Thema	Arbeidsmarkt
Doel	Toekomstbestendig en wendbaar maken van de beroepsbevolking (2)
Activiteit	Gemeenten geven zelf het goede voorbeeld als het gaat om aannemen werknemers met een handicap (niet regionaal).
Toelichting	In 2016 hebben overheden te weinig banen gecreëerd voor mensen met een arbeidsbeperking. Daarom geldt in 2018 een quotum voor overheidswerkgevers. Zij moeten in dit jaar 1,93% van hun verloonde uren besteden aan de doelgroep. Dit percentage heeft het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) berekend. Werkgevers in de private sector moeten aan de landelijke afspraken voldoen.
Uitvoerende partijen	De vijf Liemerse gemeenten + werkgevers (<25 fte in dienst)
Planning	Doorlopend

Thema	Arbeidsmarkt
Doel	Beter gebruik maken van de ligging aan de arbeidsmarkt in Duitsland.
Activiteit	Doel is vraag en aanbod op de arbeidsmarkt meer met elkaar in balans te brengen. Voorbeeld is het project 'Grenzen bewegen'.
Toelichting	Er zijn veel vacatures in de buurregio Emmerich-Kleef. Andersom zijn er ook kansen voor werkgevers in de Liemers om gespecialiseerd personeel uit Duitsland aan te nemen. Het project Grenzen bewegen heeft als doel de verbinding te versterken en de (taal)drempel te verlagen.
Uitvoerende partijen	RSD de Liemers, gemeenten, ondernemersverenigingen, EURES.
Planning	Doorlopend

Thema	Arbeidsmarkt
Doel	Goede verhouding in vraag en aanbod huisvesting arbeidsmigranten
Activiteit	Centrale aanpak voor huisvesting arbeidsmigranten (inventarisatie en onderzoek)
Toelichting	De huisvesting van arbeidsmigranten vormt op sommige plekken een probleem (te weinig capaciteit). Zowel voor werkgevers als voor de overheid is een gezamenlijke aanpak en coördinatie wenselijk .
Uitvoerende partijen	De vijf Liemerse gemeenten
Planning	2019

Thema	Vrijtijdseconomie
Doel	De Liemers als centrale boodschap uitstralen.
Activiteit	Regiomarketing voortzetten en versterken (De Liemers helemaal goed!).
Toelichting	Ondernemers in de vrijetijdssector kunnen meer aandacht besteden aan de Liemers in bij de marketing van hun producten of diensten.
Uitvoerende partijen	De vijf gemeenten, Liemers++, de Liemers helemaal goed!, ondernemers.
Planning	2019-2030.

Thema	Vrijtijdseconomie
Doel	Een kwalitatief sterke vrijetijdssector.
Activiteit	Ondernemers werken aan innovatie, kwaliteit en gastvrijheid. De gemeenten stimuleren in hun (ruimtelijke) plannen een onderscheidend en divers aanbod. Bij grootschalige ontwikkelingen vindt regionale afstemming plaats. Het organiseren van een jaarlijks Liemers recreatie-evenement voor ondernemers.
Toelichting	De Liemers is een regio die inzet op kwaliteit van het aanbod in plaats van kwantiteit.
Uitvoerende partijen	Ondernemers, Liemers++, de vijf gemeenten.
Planning	2019-2030.

Thema	Vrijetijdseconomie
Doel	Meer samenhang in het aanbod en het toevoegen van beleving voor de bezoeker.
Activiteit	Dit is een brede doelstelling maar als concreet voorbeeld kan worden ingezet op een jaarlijkse Liemerse slowfood markt organiseren.
Toelichting	Hieronder valt ook het zichtbaar maken van de (cultuur)historie (o.a. Mauritslinie).
Uitvoerende partijen	De vijf gemeenten, Liemers++.
Planning	2019-2030.

Thema	Vrijetijdseconomie
Doel	Een regionale evenementenkalender opstellen.
Activiteit	Een (toeristische) regionale evenementenkalender voor de Liemers opstellen.
Toelichting	Het resultaat hiervan is meer bekendheid voor de bezoekers en inwoners van wat er te beleven is. Dit komt eveneens de branding / marketing van de regio ten goede.
Uitvoerende partijen	De vijf gemeenten, de Liemers helemaal goed!, Liemers++
Planning	Eerste kalender 2019, afspraken maken over het beheren van de kalender.

Thema	Retail
Doel	Meer samenhang in het aanbod en branding van de regio.
Activiteit	Gezamenlijk een bidbook opstellen
Toelichting	De eigen identiteit van de kernen en de parels komen hierin naar voren. Hiermee kan het aanbod in samenhang met elkaar worden gepromoot. Denk ook aan streekproducten en evenementen. Dit heeft ook een relatie met het thema vrijetijdseconomie.
Uitvoerende partijen	De vijf Liemerse gemeenten
Planning	2019

Thema	Retail
Doel	Aantrekkelijke en vitale retailstructuur
Activiteit	Inspelen op doelgroepen en achtergrond bezoekers
Toelichting	Als voorbeelden worden genoemd Duitse menukaarten in de horeca en gezamenlijke websites in verschillende talen.
Uitvoerende partijen	Ondernemers (-verenigingen), subsidie mogelijk via Euregio.
Planning	Doorlopend

Thema	Retail
Doel	Inspelen op de groei aan e-commerce bedrijven op bedrijventerreinen
Activiteit	Onderzoeken of een gezamenlijke regionale retailvisie hier aan kan bijdragen.
Toelichting	Ruimte bieden aan distributiecentra, ondernemerschap en innovatie in de e-commerce stimuleren, nadere analyse vraag en aanbod winkelaanbod vertalen in regionale afspraken.
Uitvoerende partijen	De vijf Liemerse gemeenten.
Planning	2019

Thema	Energietransitie en circulaire economie
Doel	De energietransitie als duurzame motor van de werkgelegenheid
Activiteit	Gezamenlijke strategie opstellen en een gericht scholing- en opleidingsaanbod organiseren. Bedrijven kiezen bij voorkeur voor het regionale scholingsaanbod.
Toelichting	De kansen op de arbeidsmarkt moeten regionaal worden bekeken en benut omdat mensen veelal zoeken naar werk en scholing in de regio waarin ze wonen. De SER beveelt aan dat mbo- en hbo-scholen samen met ondernemers, en gesteund door regionale O&O (opleiding en omscholing) fondsen, meer en sneller dan nu al gebeurt, onderwijsprogramma's maken die vaklieden afleveren met een goede basisopleiding plus de vaardigheden om zich vlot aan te passen aan veranderend werk.
Uitvoerende partijen	Onderwijsinstellingen, de vijf gemeenten, ondernemers(-verenigingen), PFO Duurzaamheid.
Planning	Strategie vaststellen 2020.

Thema	Energietransitie en circulaire economie
Doel	Circulaire economie stimuleren op bedrijventerreinen.
Activiteit	We gaan door met projecten als InnoFase, Smart Industry en de activiteiten van Groene Allianties de Liemers. Ervaringen worden gedeeld en zo mogelijk uitgerold op bedrijventerreinen waar nodig.
Toelichting	We willen doorgroeien naar een volledig circulaire economie, passend binnen de afspraken van het Gelders Energie akkoord. De te volgen strategie zal nog nader worden uitgewerkt.
Uitvoerende partijen	De Groene Allianties, LILA, LINDUS, de vijf Liemerse gemeenten en onderwijsinstellingen, PFO Duurzaamheid.
Planning	2019-2030.

Thema	Energietransitie en circulaire economie
Doel	Voldoende laadpunten voor alternatieve duurzame brandstoffen.
Activiteit	Samen met marktpartijen nieuwe laadpunten voor elektrische auto's realiseren. Daarbij kan ook gedacht worden aan bijvoorbeeld LNG, Waterstof. Specifieke projecten samen met de transportsector.
Toelichting	Om de transport sector en mobiliteit te verduurzamen dient er een goede infrastructuur voor alternatieve brandstoffen te zijn.
Uitvoerende partijen	Marktpartijen, LILA, de vijf Liemerse gemeenten, provincie, PFO Duurzaamheid.
Planning	2019 plan van aanpak.

ECONOMISCHE ANALYSE

REGIO DE LIEMERS

BIJLAGEN

BIJLAGEN

- A. Bronnen en literatuurlijst**
 - B. Cijfers per gemeente**
 - C. Werkgelegenheid uit Toerisme**
 - D. Opbrengst gesprekken MKB-verenigingen**
 - E. Opbrengst brede werksessie 28 juni 2018**
-

A. BRONNEN EN LITERATUURLIJST

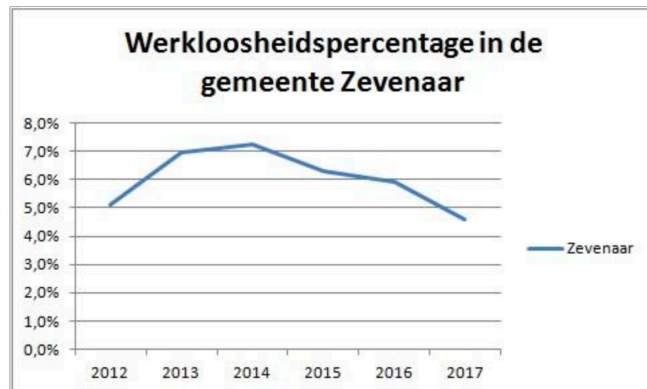
- Cijfers en analyse, bronnen: Centraal bureau statistiek, Kamer van Koophandel, LISA werkgelegenheidsregister, Provincie Gelderland.
 - Werkdocument Kracht van Oost, Regioplan et al, januari 2017
 - Roadmap de Liemers, Groene Alliantie de Liemers, mei 2016
 - Centrumvisie Zevenaar, Majolée retail vastgoed advies, december 2015
 - Actieagenda grensoverschrijdende economie en arbeid, Ministerie BZK, januari 2017
 - Positionering van Arnhem-Nijmegen voor mega DC's, BUCK consultants international, september 2016
 - Economisch kader Westervoort, Stec groep, december 2017
 - Economische beleidsnota gemeente Montferland, januari 2018
 - Arnhem Connect, samen sterk voor de regio, Rabobank, april 2017
 - Wonen werken en winkelen in de Liemers, Rabobank, 2012
 - Regionaal programma werklocaties, regio Arnhem - Nijmegen, februari 2017
 - Actualisatie routekaart energietransitie Regio Arnhem Nijmegen, RoyalHaskoningDHV, maart 2018
 - Naar een agenda voor economie en werk, RADAR advies, februari 2018
 - Ondernemerspeilingen Montferland en Zevenaar
 - Rapport arbeidsmarktprognoses 2017-2021 Provincie Gelderland
 - Provinciale werkgelegenheidsenquête 2017 (PWE) Provincie Gelderland
 - SER advies Energietransitie en werkgelegenheid, juni 2018
-

B. CIJFERS PER GEMEENTE

Gemeente Zevenaar

Figuur 1: Bron: Provinciale werkgelegenheids enquête Gelderland.

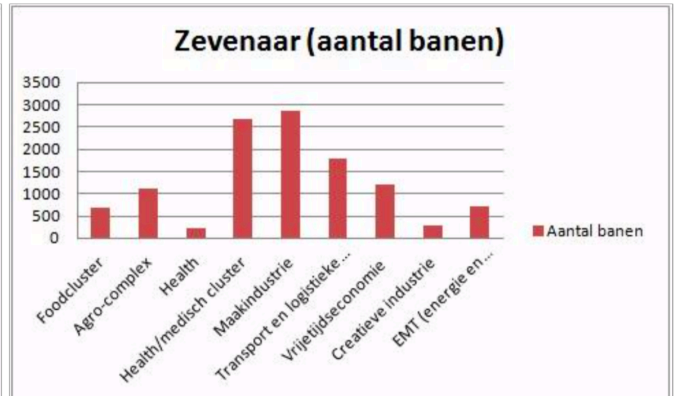
Figuur 2: Bron: website 'Waar staat je gemeente'.

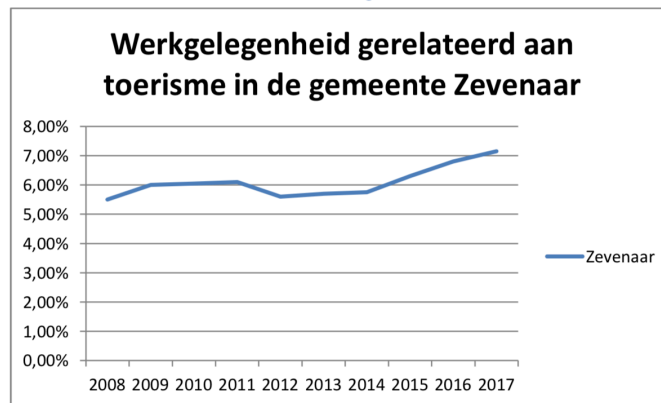
Figuur 3: Bron: Statistisch zakboek Gelderland

Figuur 4: Bron: Statistisch zakboek Gelderland

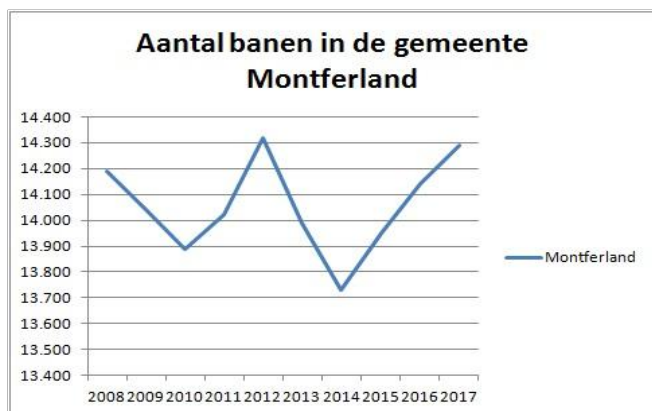
Figuur 5: Bron: Statistisch zakboek Gelderland

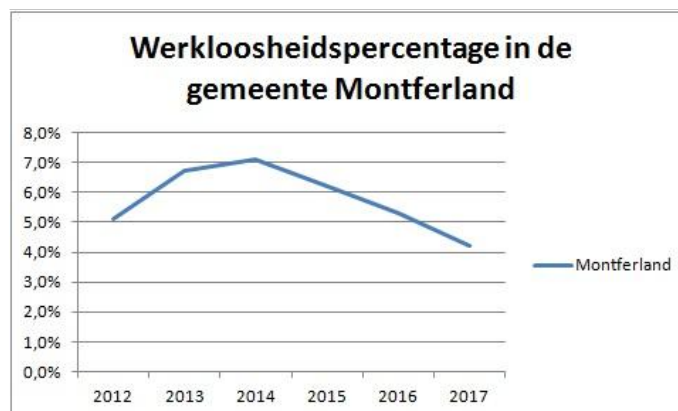
Figuur 6: Bron: Statistisch zakboek Gelderland

De grafieken zijn gebaseerd op cijfers van de voormalige gemeente Zevenaar en de voormalige gemeente Rijnwaarden.

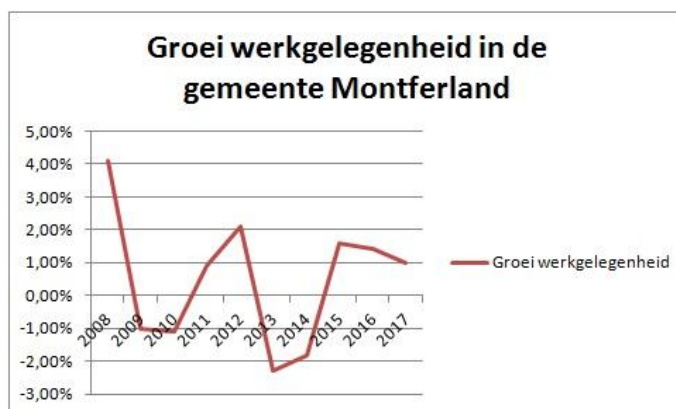
Gemeente Montferland

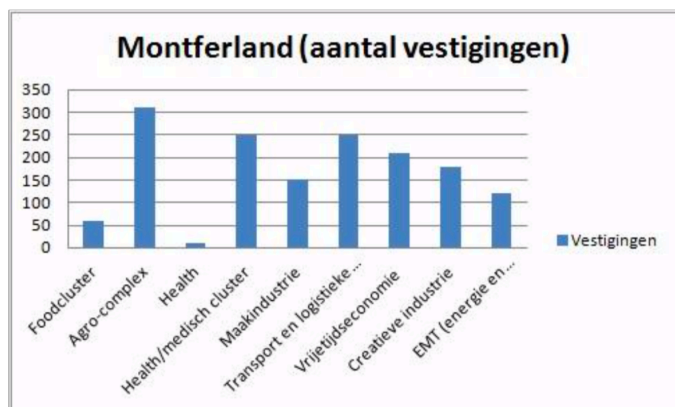
Figuur 1: Bron: Provinciale werkgelegenheids enquête Gelderland.

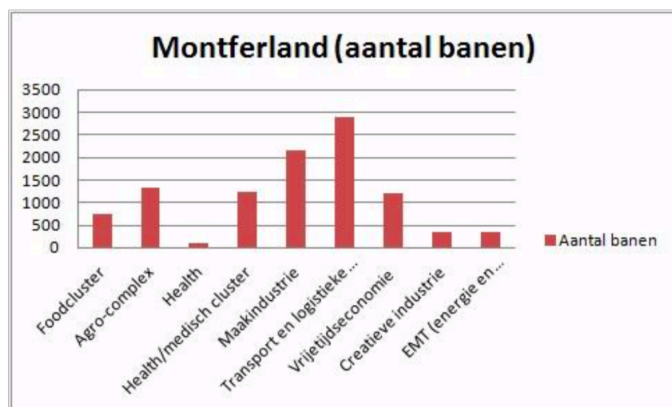
Figuur 2: Bron: website 'Waar staat je gemeente'.

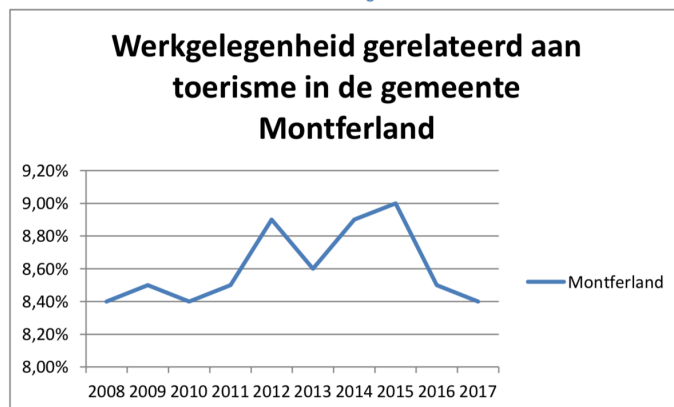
Figuur 3: Bron: Statistisch zakboek Gelderland

Figuur 4: Bron: Statistisch zakboek Gelderland

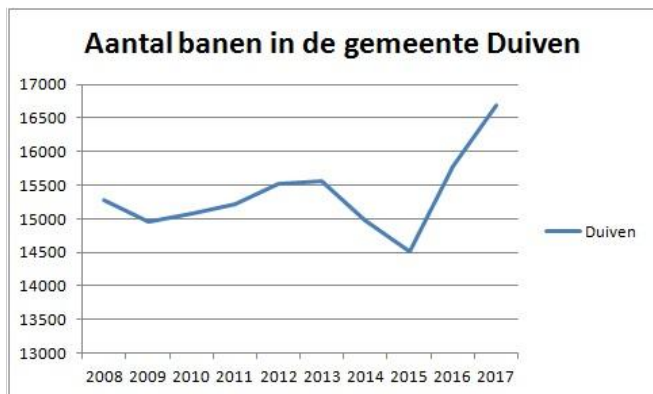

Figuur 5: Bron: Statistisch zakboek Gelderland

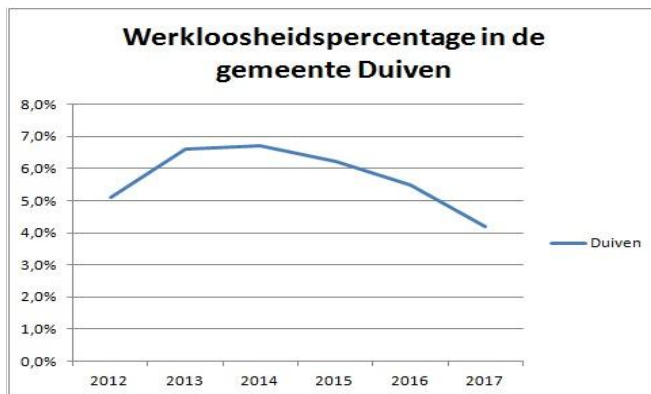

Figuur 6: Bron: Statistisch zakboek Gelderland

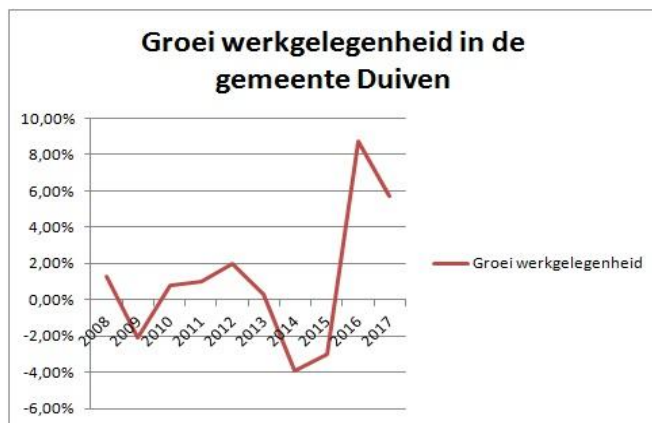
Gemeente Duiven

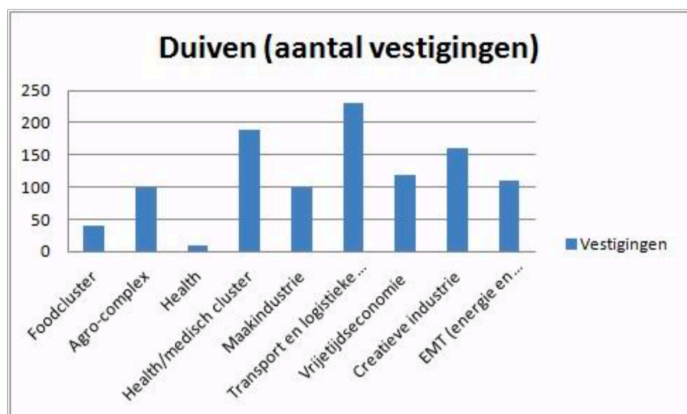
Figuur 1: Bron: Provinciale werkgelegenheids enquête Gelderland.

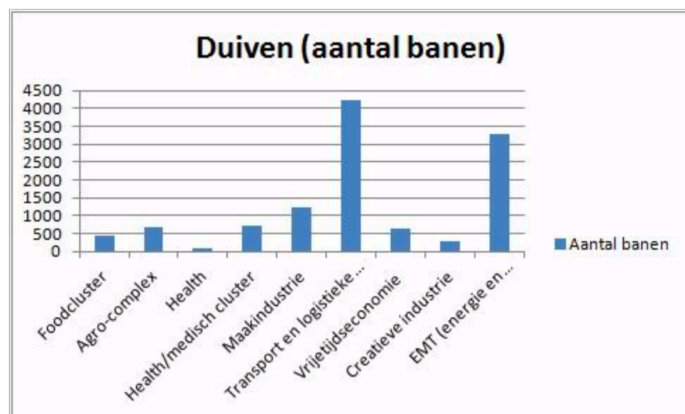
Figuur 2: Bron: website 'Waar staat je gemeente'.

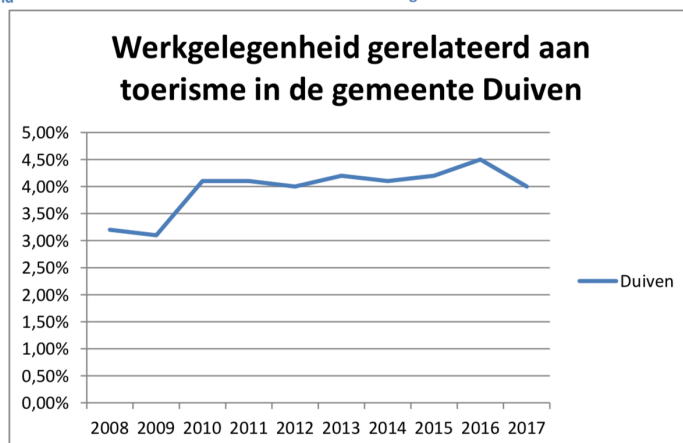
Figuur 3: Bron: Statistisch zakboek Gelderland

Figuur 4: Bron: Statistisch zakboek Gelderland

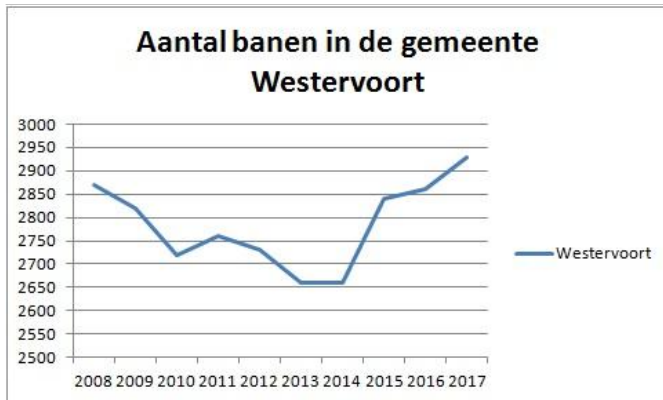

Figuur 5: Bron: Statistisch zakboek Gelderland

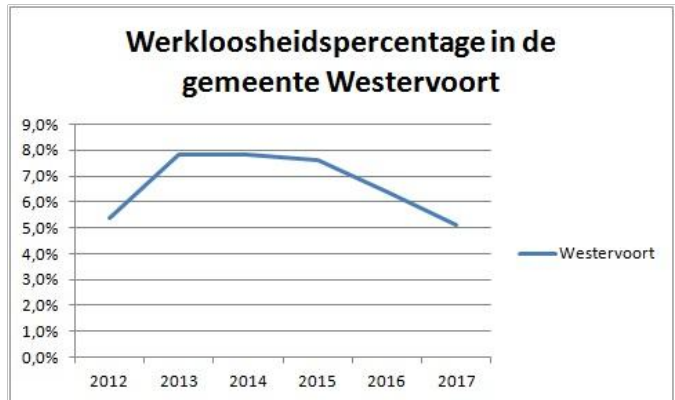

Figuur 6: Bron: Statistisch zakboek Gelderland

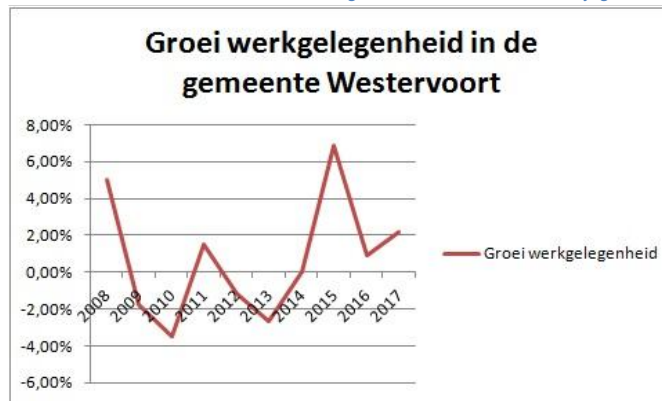
Gemeente Westervoort

Figuur 1: Bron: Provinciale werkgelegenheids enquête Gelderland.

Figuur 2: Bron: website 'Waar staat je gemeente'.

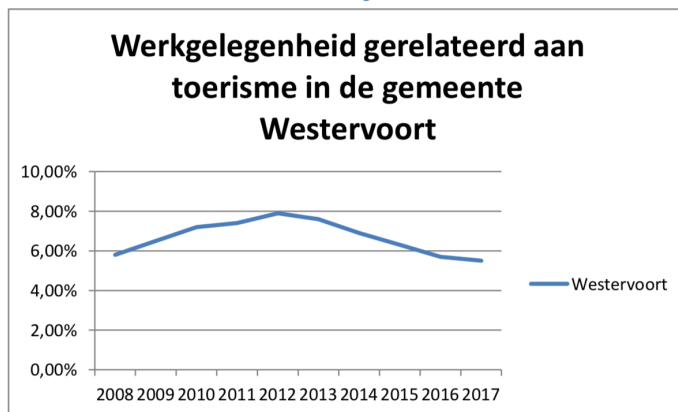
Figuur 3: Bron: Statistisch zakboek Gelderland

Figuur 4: Bron: Statistisch zakboek Gelderland

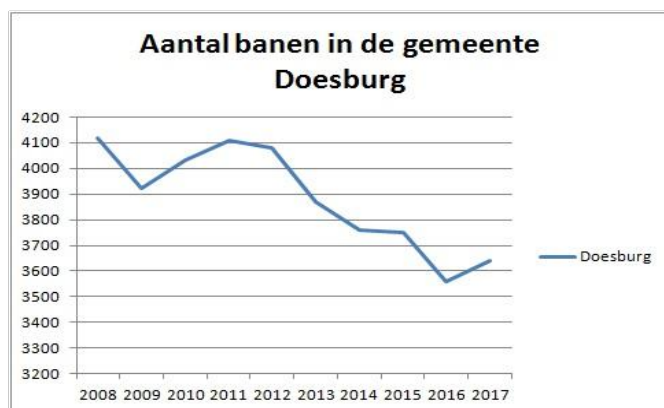

Figuur 5: Bron: Statistisch zakboek Gelderland

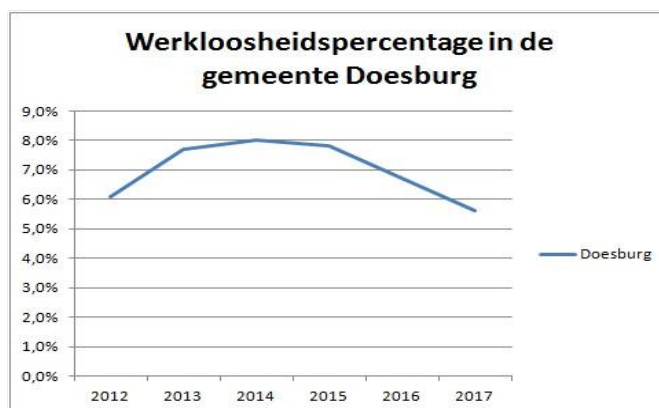

Figuur 6: Bron: Statistisch zakboek Gelderland

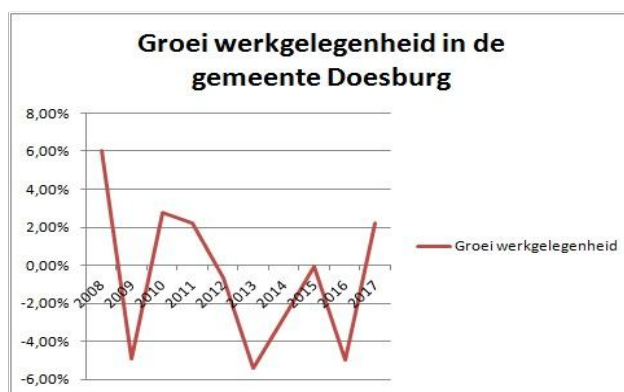
Gemeente Doesburg

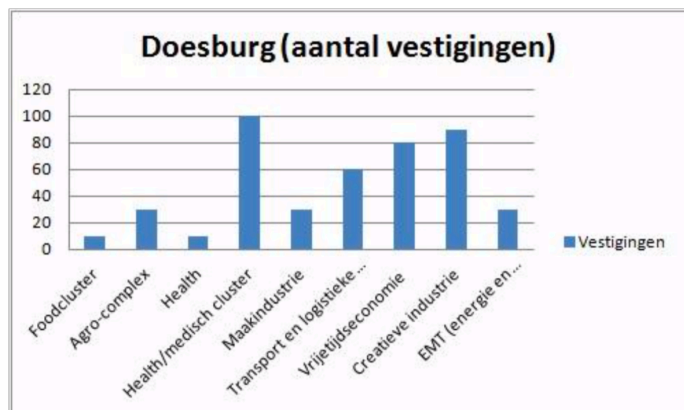
Figuur 1: Bron: Provinciale werkgelegenheids enquête Gelderland.

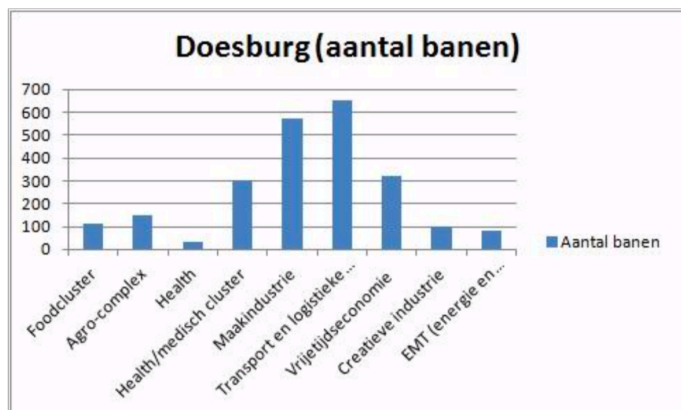
Figuur 2: Bron: website 'Waar staat je gemeente'.

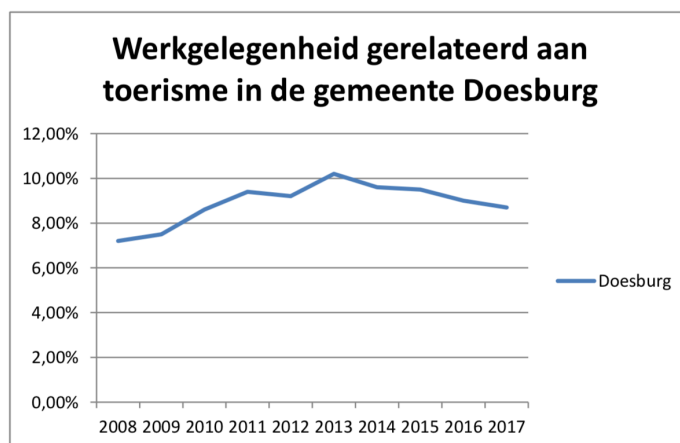
Figuur 3: Bron: Statistisch zakboek Gelderland

Figuur 4: Bron: Statistisch zakboek Gelderland

Figuur 5: Bron: Statistisch zakboek Gelderland

Figuur 6: Bron: Statistisch zakboek Gelderland

C. WERKGELEGENHEID GERELATEERD AAN TOERISME

		2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Doesburg	Aandeel recreatie en toerisme in werkgelegenheid [%]	9,4%	9,2%	10,2%	9,6%	9,5%	9,0%	8,7%
	Banen recreatie toerisme [aantal]	390	380	390	360	360	320	320
Duiven	Aandeel recreatie en toerisme in werkgelegenheid [%]	4,1%	4,0%	4,2%	4,1%	4,2%	4,5%	4,0%
	Banen recreatie toerisme [aantal]	630	630	650	620	620	720	660
Montferland	Aandeel recreatie en toerisme in werkgelegenheid [%]	8,5%	8,9%	8,6%	8,9%	9,0%	8,5%	8,4%
	Banen recreatie toerisme [aantal]	1.200	1.270	1.200	1.220	1.250	1.200	1.200
Zevenaar	Aandeel recreatie en toerisme in werkgelegenheid [%]	5,8%	5,4%	5,5%	5,5%	6,0%	6,5%	7,2%
	Banen recreatie toerisme [aantal]	1.060	990	1.000	990	1.080	1.200	1.190
Westervoort	Aandeel recreatie en toerisme in werkgelegenheid [%]	7,4%	7,9%	7,6%	6,9%	6,3%	5,7%	5,5%
	Banen recreatie toerisme [aantal]	200	220	200	180	180	160	160

Bron: PWE 2017, Statistisch zakboek provincie Gelderland.

D. GESPREKSVERSLAGEN MKB

GESPREKSVERSLAG MKB DUIVEN 12 APRIL 2018

Gesproken met: Richard Rigter namens MKB Duiven.

Onderwerp: inbreng MKB Duiven t.b.v economische visie Liemers

Dhr. Rigter is blij dat er een economische visie komt. Goed dat de gemeenten hierin samenwerken met het bedrijfsleven.

Wat zijn de meest kansrijke of belangrijke thema's voor dit gebied?

1. Logistiek
2. Grootschalige detailhandel en retail
3. Onderwijs en arbeidsmarkt

In Duiven gaat het economisch goed maar er moet wel worden gedacht aan de lokale ondernemers. Het is jammer dat de overheid niet altijd het goede voorbeeld geeft bij aanbestedingen of bv. social return.

MKB Duiven vindt samenwerking in de Liemers belangrijk, maar vergeet ook niet dat wij onderdeel zijn van een grotere regio en bv. kansen in Duitsland laten liggen. De randstad loopt vol en daarmee wordt dit gebied steeds interessanter. Maar wel met unieke kwaliteit, dus ook zo profileren.

Duiven blijft graag betrokken bij het vervolg.

GESPREKSVERSLAG MKB MONTFERLAND 15 MEI 2018

Gesprek met Bas Loeters, bestuurslid van MKB Montferland

Onderwerp: inbreng Montferland t.b.v. economische visie Liemers.

De vereniging heeft bijna 200 leden en heeft vooral netwerken en kennisdelen als doel. Niet zozeer belangenbehartiging, maar bij bepaalde onderwerpen zet het bestuur zich daar zeker voor in. Bijvoorbeeld de Outlet Zevenaar, toen eenmaal duidelijk was dat die er kwam heeft het bestuur zich ingezet voor een positieve benadering en het benutten van kansen. Montferland is een verbindingsgemeente en moet zich daar ook bewust van zijn. Niet andere regio's de rug toekeren of alleen meedoen als het beter uitkomt. Wees een betrouwbare partner in alle richtingen.

Algemeen

Goede samenwerking in de Liemers. Dit moet blijven, bijvoorbeeld de B2B beurs is hieruit voortgekomen. Er zijn goede contacten door het voorzittersoverleg Liemers. Mooi dat er een economische agenda is.

Het ontbreekt niet aan goede initiatieven in de Liemers maar soms wel aan slagkracht. Probeer ook de samenwerking met omliggende regio's en de steden te versterken want ondernemers hebben daar alle belang bij.

Belangrijke punten voor Montferland zijn:

Glasvezel. gelukkig is de eerste hobbel al genomen nu de vraagbundeling geslaagd is.

Logistiek. Uiteraard vanwege de ligging en toekomstige aansluiting A12-A15. Er zijn wel twijfels over haalbaarheid DocksNLD2 nu de provincie bedrijventerreinen wil schrappen.

Lokale economie stimuleren. Wees creatief en zorg dat er voldoende opgeleid personeel voorhanden is. Er blijft voldoende werk, aan ondernemers de taak om de kansen te pakken.

Vrijtijdseconomie. Zeker een sector die opkomt en waar nog meer uitgehaald kan worden. Voorbeeld: openingstijden VVV afstemmen op de bezoeker. Hier en daar kan de slagkracht nog beter worden georganiseerd in de regio.

MKB Montferland blijft graag betrokken en ziet de uitnodiging voor de bijeenkomst in juni graag tegemoet.

GESPREKSVERSLAG MKB ZEVENAAR 16 APRIL 2018

Gesproken met Nico Peters namens MKB Zevenaar.

Onderwerp: inbreng MKB Zevenaar / Rijnwaarden t.b.v economische visie Liemers

Dhr. Peters benadrukt de historie van het gebied. Met name Rijnwaarden heeft veel last gehad van de sluiting van de steenfabrieken. Daardoor kwam 10% van de beroepsbevolking thuis te zitten. Het is niet zo makkelijk om ineens nieuwe banen te creëren voor mensen. Nu is het vooral vrijetijdseconomie waar groei wordt verwacht. Maar dit wordt ook overschat. Van fietsers die een kopje koffie drinken ontstaat geen werkgelegenheid. De overnachtingshaven is een goede ontwikkeling maar het niet doorgaan van de terminal een gemiste kans.

Bereikbaarheid is zeer belangrijk. Het buitengebied mist glasvezel. Daarnaast moeten er meer geschikte opleidingen komen ook voor startende ondernemers. Ervaren ondernemers moeten openstaan voor samenwerken met de nieuwe generatie. In de bouw wordt veel personeel uit Duitsland gehaald, maar dit kan nog veel beter. Ga daarbij uit van het individu. Gewoon persoonlijk contact zoeken en een relatie opbouwen.

Het sluiten van de gaskraan is zowel een kans als een bedreiging. Ga hier creatief mee om. Als wij hier iets mee willen moeten er echt meer speciale opleidingen voor komen en kennis bij installatiebedrijven. Hou dit lokaal zodat er duurzame werkgelegenheid uit komt.

Wat zijn de meest kansrijke of belangrijke thema's voor dit gebied?

1. Logistiek
2. Grensoverschrijdend werken
3. Onderwijs en arbeidsmarkt

De komst van de outlet is mooi maar MKB Zevenaar ziet de economische kansen die daaruit voortvloeien voorlopig beperkt.

In de Liemers moet meer worden samengewerkt, elkaar succes gunnen. En de overheid moet het gebied niet vergeten, laten wij eerlijk zijn er is de afgelopen jaren veel te weinig geïnvesteerd, het ligt tegen Duitsland aan en daardoor is het soms een beetje vergeten gebied. Dit hebben wij ook aan onszelf te danken. Wij moeten onszelf beter profileren.

GESPREKSVERSLAG WESTERVOORT 15 MEI 2018

Gesproken met Bert Jansen namens Ondernemend Westervoort

Onderwerp: inbreng mkb Westervoort t.b.v. economische visie
Liemers

De vereniging heeft ongeveer 90-100 leden en is wisselend van samenstelling dus een goede vertegenwoordiging van de ondernemers in de gemeente. Typerend is wel dat niet ieder bedrijf ook hier gevestigd is maar wel de eigenaar/ondernemer bv. woonachtig is in Westervoort. Dhr. Jansen geeft aan ca. 2 keer per jaar overleg te hebben met de gemeente en dat gaat goed. Wel is hij benieuwd naar de stand van zaken van de economische visie van de gemeente want daar heeft hij al heel lang geen terugkoppeling van gehad.

Positief dat de gemeenten in de Liemers economisch samenwerken. Wel moet er aandacht voor het lokale blijven. De samenwerking met Duiven is ook aangehaald waardoor nu ook gezamenlijk evenementen worden georganiseerd. Specifiek voor bedrijventerreinen is de samenwerking Ambacht met als doel het bedrijventerrein te revitaliseren.

Aandachtspunt voor Westervoort is het inkoop beleid (aanbestedingen). Hier is al vaak overleg over geweest en de gemeente zou terugkoppelen hoe hiermee om wordt gegaan (bv. wat wordt lokaal gegund en wat niet). Het gaat er niet om dat iedere euro in de gemeente blijft maar er moet in ieder geval wel communicatie over zijn!

De vereniging blijft graag betrokken, graag ontvangen zij een concept. Dit was ook zo afgesproken met de economische notitie van Westervoort. Er is een groepje van meedenkende ondernemers die graag helpen. Zien uitnodiging voor 28 juni graag tegemoet.

VERSLAG SID DOESBURG 17 MEI 2018

Gesproken met Linda van der Maat, Voorzitter SID.

Onderwerp: inbreng economische visie de Liemers

Bij de SID zijn de 11 grotere werkgevers van de gemeente aangesloten waaronder Rotra en Ubbink. Doel van de SID is netwerken en verbinding met de gemeente leggen. Over het algemeen liggen de meeste contacten qua netwerk wel naar de Achterhoek. Voor bv. Rotra is de Liemers wel weer interessanter. In de Achterhoek is ook een club van samenwerkende industriële kringen. Contacten met o.a. Lindus ook belangrijk.

Innovatie makelaar in de Achterhoek, loopt via Oost NL. Waarom heeft de Liemers dit niet, zou er niet een innovatiehub gecreëerd kunnen worden op basis van dit idee? Het concept werkt.

Het besef is er dat Doesburg het qua huisvesting van logistieke bedrijven niet alleen kan. Liemers is logistieke hotspot. Hier wordt wel actief de verbinding gezocht. Regio moet hierin samenwerken. Vanuit de gemeente is er ook besef dat er iets geboden moet worden aan deze bedrijven om te kunnen groeien.

SID ziet nog kansen in het Hanzesteden verhaal. Dit is meer dan folklore, Hanzesteden zijn immers ook ontstaan als logistieke hotspots. Hier kan de Liemers in meeliften. Samen het verhaal uitdragen.

Qua duurzaamheid is er zeker een grote ambitie bij de bedrijven van de SID. In de Achterhoek pakt VNO-NCW dit goed op voor met name kleinere bedrijven. Die hebben vaak behoefte aan best practices en ondersteuning. Is misschien een voorbeeld voor de Liemers.

Arbeidsmarkt: laat bedrijven gewoon in de kaartenbak van de gemeente meekijken. Het loopt vaak over teveel schijven. Zie het 100.000 banen plan.

Ander idee is een pool opzetten van studenten. Graafschap college doet dit maar het is vaak te laat. Laat bedrijven in vroeg stadium meepraten over wat ze over enkele jaren nodig hebben. Suggestie om hier kennis makelaar of hubfunctie voor in te zetten.

Young professional netwerk: hier kan regionaal veel mee worden gedaan. Zet de regio kortom als knooppunt neer en geeft het ook een fysieke plek, waar kennis bij elkaar wordt gebracht. Dit is ook een visitekaartje voor andere regio's en Duitsland.

De SID denkt graag mee bij het vervolgproces en pleit voor een link met Arnhem-Nijmegen en de Achterhoek.

E. VERSLAG WERKSESSIE ECONOMISCHE VISIE

28 JUNI 2018

Onderdeel van het interactieve proces om te komen tot de economische visie regio De Liemers was een bijeenkomst die was georganiseerd in het gemeentehuis te Zevenaar. Tijdens de bijeenkomst zijn de vier centrale thema's aan de hand van thematafels besproken met een afvaardiging vanuit het onderwijs, overheid en bedrijfsleven. De Liemerse ondernemersverenigingen, koepelorganisaties, onderwijsinstellingen, bestuurders en betrokken ambtenaren waren uitgenodigd. Er waren 38 personen aanwezig, een mooie opkomst voor een constructieve middag. Hieronder staan per thematafel de inleidende context en de stellingen vermeldt zoals die zijn gebruikt om de discussie te kunnen voeren, vervolgd door de (samenvatting) van de opbrengst. De opbrengst is integraal verwerkt in de visie en uitvoeringsagenda. Sommige punten als aanbeveling, andere punten als constatering of ambitie voor de toekomst. De aanwezigen vonden het belangrijk om in deze setting regelmatig met elkaar in gesprek te blijven. Het feit dat er over economische samenwerking gesproken wordt en dat men elkaar kent en weet te vinden in de Liemers is net zo belangrijk als de inhoud!

THEMA: RETAIL

Vragen/stellingen

- Hoe verbinden wij de grootschalige detailhandel van Duiven e.o. met de komst van de outlet en de dorpscentra?
- Zijn er mogelijkheden voor verbreding van de openingstijden?
- Evenementen mogen alleen als ze in het profiel van de Liemers passen.
- Het winkelaanbod in de dorpscentra moet breder en innovatiever.
- Er moet een ondernemersfonds/centrumfonds voor winkeliers komen in elke gemeente.
- Wij moeten het winkelaanbod gaan herstructureren.
- Hoe gaan wij als regio om met de enorme groei van e-commerce?

Opbrengst

- Er zijn aparte doelgroepen in de retail (dagelijks, niet dagelijks) en sluit niet de ogen voor kansen.
 - Koppeling met retail en vrijetijdseconomie is belangrijk.
 - Kijk of iedere kern een eigen identiteit kan ontwikkelen. De ondernemersverenigingen zijn hiervoor primair aan zet. De samenwerking moet op orde zijn.
 - Koppel perifere detailhandel (o.a. cluster in en om het huis Duiven) aan de outlet Zevenaar.
 - Zorg voor compacte binnensteden en een goede beleving voor de consument.
 - Aanhaken op de branding van de outlet in NL en DL.
 - Ondernemers moeten het gezamenlijk belang inzien.
 - Per kern moeten er bepaalde basisvoorzieningen zijn, dat vereist ook regionaal afstemmen over bovenlokale voorzieningen.
 - Zijn er mogelijkheden voor een grootschalige ontwikkeling zoals een pretpark?
 - De regio de Liemers is te bescheiden. Zegt ook niet wat het doet. Wij zijn een "tussenregio". Dat is jammer. Je kunt hier mooi wonen, er is ruimte en de verbindingen zijn uitstekend.
-

THEMA: VRIJETIJDSECONOMIE

Stellingen/vragen

- Bij nieuwe initiatieven (camping of B&B beginnen) moeten wij kijken of dat in het regionale profiel past.
- Bestaande voorzieningen die kwalitatief niet voldoen moeten gestimuleerd worden om een slag te maken.
- De bestaande route structuren zijn wel / niet op orde. Waar moet nog een tandje bij? Wandel/fiets/varen?
- Is er draagvlak voor een regionaal uitvoeringsbureau wat ondernemerschap/innovatie stimuleert door bijeenkomsten of coaching te organiseren?
- Hoe kan de Liemers aansluiten bij het verhaal van de Hanzesteden? Hier is ook een link met de logistieke sector.

Opbrengst

- DNA de Liemers benadrukken, historisch. Dit is onderscheidend ten opzichte van Veluwe en Achterhoek.
 - Er zijn verschillende soorten vrijetijdseconomie. Kans is het shoppen, dagje outlet en PDV.
 - Kracht van het water wordt onderschat, recreatieve mogelijkheden.
 - Regio beter op de kaart zetten, branding.
 - Combinaties maken tussen verschillende sectoren.
 - Cultuur en verenigingsleven is onderscheidend, de evenementen moeten beter gecommuniceerd worden.
 - Gemeenten moeten ook kijken naar initiatieven die de regio bekender maken, denken in kansen.
 - Wat is het aanbod? Dit inventariseren en doelen stellen.
 - Speel in op de bezoekers, bijvoorbeeld Duitse menukaarten.
 - Er is te weinig creativiteit bij ondernemers en ze moeten meer samenwerken.
 - Het gebied optimaal benutten (water, Hanzestad, natuur) en de historie (Romeins).
 - Meer bekendheid door informatie te centraliseren, nu teveel verspreid. Ook voorbeeld, bruine ANWB borden voor bijzondere plekken
 - Samenwerking tussen verschillende sectoren, wat is er momenteel (toeristische informatie bundelen).
 - Aanbod is niet onderscheidend genoeg.
 - Poort van de Liemers (idee)
 - Openbaar vervoer schiet te kort (geen kaarten te koop in de bus en aanbod), taxi's ook te weinig.
 - Overheid moet innovatieve ideeën meer stimuleren.
 - Focus aanbrengen in Liemers verband vanuit een Visie (Zevenaar is hiermee gestart)
 - Innovatieve ondernemers zijn er wel, maar te weinig;
-

- Men weet onvoldoende dat dit een interessant gebied is;
- Gemeente moet vergunningen faciliteren & meewerken;
- Overheid moet innovatieve ideeën meer stimuleren.
- Gemeenten moeten meer samen uitdragen: dit zijn wij, de Liemers.

THEMA: LOGISTIEK EN MAAKINDUSTRIE

Vragen/stellingen:

- De sector logistiek moet zich beter organiseren samen met de overheid.
- Promotie en acquisitie van de logistieke positie van de Liemers moet beter.
- Kansen zijn ruimtes voor innovaties in transport denk aan “smart mobility”. Zijn er ideeën waar en hoe wij die vorm kunnen geven?
- Moet er geïnvesteerd worden in laadpalen en / of LNG stations? Waar?
- Kunnen wij de mogelijkheden van multimodale locaties (spoor/water/weg) beter benutten?

Opbrengst

- Er is een groot verschil tussen maakindustrie en logistiek. De maakindustrie wil dingen beter maken of er meer maken. Logistiek heeft de focus om klanten zo goedkoop mogelijk te bedienen. Die gaan sneller naar de concurrent.
 - Helaas is er weinig interactie tussen de twee sectoren. Streven van het LILA is om meer openheid te creëren en bij elkaar een kijkje in de keuken te nemen. Waardoor het wantrouwen afneemt.
 - Samenwerking is niet overal op orde. Binnen de maakindustrie is dat beter, men kent elkaar goed en vertrouwt elkaar. In de logistieke sector niet, daar ziet men elkaar nog teveel als concurrenten.
 - Samenwerking is wel degelijk nodig want economie is niet alleen geld verdienen, het draagt ook bij aan de samenleving. Daarom is het zo belangrijk om een prettig onderling klimaat te hebben, ook in de logistieke sector.
 - Om te kunnen verduurzamen is het ook nodig samen te werken, anders gaan wij die slag nooit maken.
 - Gelderland loopt achter op Brabant wat betreft samenwerking en logistieke kansen. Dag van de Logistiek was in Brabant, halen wij nu richting onze kant.
 - Niet verduurzamen betekent een directe achterstand op de economie, zie trends en ontwikkelingen. Duurzaamheid en energy neemt exponentieel toe. Waar zitten de Liemerse bedrijven die hierin voorop lopen?
 - Co-financiering voor energieopwekking of besparing heeft direct effect omdat de investering nu nog niet altijd direct is terug te verdienen.
 - Smart mobility: is een grote kans voor de Liemers, bedrijven in logistiek zijn hier goed in. Wel ruimte nodig, dus niet schrappen in ruimte op bedrijventerreinen!
-

- Bij laden en lossen kan het efficiënter, en het combineren van vrachten. Duurzaamheid is óók efficiency.
- De consument is wellicht bereid meer te betalen als het product of de bezorging echt duurzaam is.
- In de Liemers zijn te weinig creatieve banen. Door het uitdragen van onze unique selling points trek je ook meer creatievelingen naar de Liemers. Niet alleen focussen op arbeid.
- De haven van Emmerich wordt gepromoot. Terwijl Doesburg ook een haven heeft die van economisch belang is. Gek dat wij dat niet meer promoten.

THEMA: ARBEIDSMARKT

Vragen/stellingen:

- Beroepsbevolking moet wendbaarder worden gemaakt voor komende veranderingen (automatisering).
- Is er draagvlak/ruimte voor een regionaal mobiliteitsfonds waar werkgevers en werknemers een beroep op kunnen doen?
- Welke rol spelen overheden hierbij?
- De komende energietransitie biedt grote kansen om voor een langere periode werk in de regio te organiseren. Hoe zorgen wij dat die kennis en ervaring niet elders vandaan moet komen?

Opbrengst

- Iedereen redeneert teveel vanuit het “eigen” belang. Overheden, Ondernemers en Onderwijs moeten duidelijke gezamenlijke doelen stellen en onderstrepen wat hen gezamenlijk bindt;
 - Maak in de Liemerse Economische Visie de samenwerking concreet met een paar concrete projecten
 - De Quick Wins zijn weg. Dus zul je veel beter je best moeten doen om mensen aan de slag te krijgen. Wij zoeken naar manieren om sociaal te ondernemen;
 - Accounthouderschap is van belang. Zorg dat je je werkgevers kent. Zorg dat je je klanten kent. Zorg dat je de onderwijspartners kent. Niet 1 keer, maar blijvend bezoeken.
 - Over wendbaarheid: kijk ook naar de mensen die nu wel op de arbeidsmarkt zitten en momenteel wel een baan hebben. Over 10 jaar van nu, doet iedereen wat anders. Beroepen vervallen, functies wijzigen, competenties veranderen. Daar moet je gewoon in je arbeidsmarkt beleid vanuit gaan, dat is een gegeven
 - Werkgevers en werknemers zijn samen verantwoordelijk voor de wendbaarheid op de arbeidsmarkt.
 - Onderwijspartners moeten beter communiceren. Bijvoorbeeld als wij een diploma uitreiken dan ben je dus geslaagd, proficiat!, maar je bent niet uitgeleerd! Communicatie daarover is heel belangrijk;
-

- Onderwijs moet inspelen op behoefte van werkgevers. En werkgevers moeten (tijdig!) aangeven wat ze van hun (toekomstige) werknemers aan vaardigheden en kennis nodig hebben. En ook hier geldt voor communicatie aan huidige studenten “u leert nu deze programmeertaal, maar over 2 jaar leert u weer een andere”
 - Ondernemers moeten continu bevraagd worden: veranderd jullie diensten- of productieproces? En wat heb je dan nodig van je medewerkers?
 - Meer naar competenties kijken in samenwerking met werkgevers: wat kan iemand wel en wat heeft het bedrijf nodig?
 - Duurzame werkwijze is niet altijd de goedkoopste. Let dus ook op de sociale manier van inkopen van diensten als bijv. gemeente of andere overheid
 - onderschat de arbeidsmarkt niet, die is mobiel. Duitsland kan dus kansen bieden. Leer alle kinderen Duits/stimuleer de Duitse taal. In deze regio biedt dat gewoon extra kansen;
 - Graag als overheid de ondernemers vanaf 1 centraal punt bedienen met relatiebeheer en overleg: WSP. Niet met zijn allen iedere keer bij alle ondernemers verschillende signalen afgeven, dat werkt natuurlijk niet.
 - Nu het economisch goed gaat moeten bedrijven anticyclisch ondernemen en zorgen dat werknemers ook betrokken zijn bij het wel en wee van de onderneming.
 - Techniek heeft soms ten onrechte een vervelend imago. Bijvoorbeeld: niks voor meisjes om techniek te kiezen. Zeer onterecht overigens. Dus doe iets met dat imago! En blijf dat herhalen.
 - Bij “tekortberoepen” zijn ouders heel belangrijk tijdens de keuze van de kinderen na voortgezet onderwijs. Dat is het moment om te communiceren en te beïnvloeden. Maak ook duidelijk dat er voor sommige opleidingen veel werk is!
 - Maar hoe “binden en boeien” wij onze medewerkers? Antwoord: daarin zijn praktisch opgeleide mensen en hoog opgeleide mensen heel verschillend. Dat vergt dus een verschillende aanpak voor beide groepen. Praktisch opgeleide mensen, zoeken het in hun woonplaats en directe omgeving. Hoger opgeleid is vaker bereid om voor een baan te verhuizen
 - Trend bijv. robotisering. Als je dat nu al ziet en weet, dan kun je daar op inspelen. Voorbeeld DHL daar werkt niemand meer in het magazijn want de bevoorrading gaat geheel via automatisering en robots. Dus magazijnmedewerkers “oude stijl” dat gaat nu terug lopen.
 - ICT kennis is vorm van kennis die je op de gekste plekken tegen komt. Voorbeeld: de bouw. De traditionele bouwvakker, maakte zelf dingen en had beperkt of geen ICT nodig. Bouwvakker nieuwe stijl laat veel geautomatiseerd maken of installeren. En heeft dus ICT kennis nodig. Je zou eigenlijk min of meer verplichte scholing willen.
 - Zijn alle stages wel nuttig. Soms zijn er langdurige “meeloop” stages. Belastend voor het bedrijf en levert de student niks op en het bedrijf ook niet.
 - Overheid: wees niet te ambitieus als het gaat om arbeidsmarktbeleid en economie. je hebt gewoon als overheid in het krachtenveld een beperkte rol. Verbind ondernemers, overheden, onderwijs met elkaar.
-

DEELNEMERSLIJST 28 JUNI 2018

Abbing, Yvette (gemeente Zevenaar)	Lubbers, Chris (projectmedewerker Serveon beleid & advies)
Asperdt van, Bart (gemeente Zevenaar)	Maat van der, Linda (SID Doesburg)
Berings, Jeroen (Westervoort)	Maatkamp, Martin (ondernemer)
Beute, Matthijs (projectleider Serveon beleid & advies)	Meijers, Werner (gemeente Zevenaar)
Bindsbergen van, Bart (ondernemer Rebel Bikes)	Middelkoop, Tjeerd (ondernemer)
Bless, Wim (Liemerij)	Nabbe, Wim (Groene Allianties)
Brouwer, Nicole (Rotra Doesburg)	Pennings, Luc (Economic board AN)
Croes, Saskia (Liemers++)	Peters, Nico (MKB Zevenaar)
Dekker, Henk (Lindus)	Rensch van der, Jolanda (Provincie Gelderland)
Derksen, Hans (Westervoort)	Rigter, Richard (MKB Duiven)
Dinter van, Werner (gemeente Montferland)	Sessink, Patrick (gemeente Duiven)
Elfrink, Belinda (wethouder Zevenaar)	Sluiter, Hans (wethouder Westervoort)
Geurts, Sjoerd (Lindus magazine, projectgroep Liemers helemaal goed!)	Sol, Jacqueline (gemeente Montferland)
Groeneveld -Janssen, Jörgen (LILA)	Som, Martin (wethouder Montferland)
Groothedde, Wouter (ROC Rijn IJssel)	Thuijs, William (Technoplaza Liemers college)
Hekkers, Wilfred (RSD de Liemers)	Willemsen, Mark (gemeente Duiven)
Hiemstra, Peter (gemeente Zevenaar)	Woltering, Kees (FOZ ontwikkelcombi outlet)
Jacobs, Paul (Ondernemers centrum Duiven)	Zomerdijk, Henk (Bestuurlijk overleg Liemers++)
Klein de, Vivian (gemeente Zevenaar)	
Loeters, Bas (MKB Montferland)	

Een mooie start van het proces was een bijeenkomst bij Lindus in februari 2018 waar ca. 85 aanwezigen op diverse stellingen mochten reageren. In onderstaande wordcloud is op fraaie wijze inzichtelijk gemaakt hoe het gezelschap de economie in de Liemers ziet. Opvallend is de prominente keuze voor logistiek en maakindustrie.

Wordcloud "Hoe ziet u de economie in de Liemers?" door 85 aanwezigen bij Happy Hour Lindus, februari 2018.

Opvallend is dat lagere lasten (leges, belastingen etc.) niet heel hoog scoort. De ondernemers zien de gemeenten meer als samenwerkingspartner en accepteren kennelijk dat bepaalde financiële verplichtingen er bij horen. Deze uitkomsten zijn meegenomen in de keuzes in deze visie.

Figuur 2. Tabel uitkomst enquête samengesteld door 85 aanwezigen bij Happy Hour Lindus, februari 2018

Startnotitie Economische Agenda Zevenaar

afdeling	Ruimtelijke Ontwikkeling
auteur(s)	Mariëlle van Rooden / Maarten Kruisselbrink (RuimteMensen)
datum	16 mei 2019
status	concept 1.1

Samenvatting

De gemeente Zevenaar stelt een lokale Economische Agenda op. Deze startnotitie bevat de reden waarom de gemeente, in samenwerking met de betrokken stakeholders, een Economische Agenda op wil stellen. Ook geven we aan wat wij er mee willen bereiken en hoe het proces daarnaartoe eruit ziet. De essentie is dat wij samen met betrokken partijen een stip op de horizon zetten die inspireert, waar onderling samenhangende en gedragen uitvoeringsprojecten uit voort komen en waar slimme coalities samen de schouders onder willen zetten om tot realisatie te komen.

Voor en mét de ondernemers en in samenhang met onder andere de recent opgestelde Liemerse Economische Visie.

Waarom een Economische Agenda Zevenaar

De gemeente Zevenaar is met ruim zeventien duizend banen een belangrijke economische speler in Gelderland. Dat is geen vanzelfsprekendheid. Het ruimtelijk economische speelveld is sterk in beweging. Ook in Zevenaar staan wij, samen met onze publieke en private partners, voor flinke uitdagingen om te zorgen voor een toekomstbestendige economische ontwikkeling. De aanwezigheid van voldoende en goed geschoolde arbeidskrachten bijvoorbeeld, is voor steeds meer bedrijven een cruciale vestigingsplaatsfactor, waarin niet altijd in voldoende mate kan worden voorzien. De transitie naar een circulaire economie en het bieden van passend werk voor iedereen zijn andere grote uitdagingen, zowel voor de gemeente als voor ondernemers en onderwijsinstellingen. Bovendien heeft de gemeente Zevenaar specifieke kenmerken, met onder andere een palet aan zowel grote als kleine bedrijventerreinen en een groot buitengebied, die een daarop toegespitst beleid vragen.

De veranderende omgeving vraagt van gemeentes om scherpe inhoudelijke keuzes te maken op het gebied van ruimte en economie. Dit geldt ook voor ons. Zeker nu wij na de herindeling een grote speler in de Liemers zijn en de plannen die jaren geleden zijn ontwikkeld, zoals de Fashion Outlet Zevenaar en de nieuwe ontsluiting vanaf de A15/A12, in hoog tempo worden gerealiseerd. Ook de rolverdeling verandert, met een gemeente meer in de rol van verbindende partij die uitvoeringskracht in de samenleving weet te mobiliseren. Dit kan voor onzekerheden zorgen, maar ook kansen bieden als wij daar goed op in weten te spelen, nieuwe ontwikkelingen aan bestaande Zevenaarse kwaliteiten weten te koppelen en het gevestigde bedrijfsleven meenemen en zo goed mogelijk faciliteren.

De titel 'Vernieuwend verder' van het coalitieakkoord is daarmee ook bij uitstek van toepassing op de Economische Agenda. Om daar voor het thema economische ontwikkeling uitwerking aan te geven, vragen veranderende omstandigheden om een nieuwe stip op de horizon en een gezamenlijke 'roadmap' voor de weg daar naartoe. Er is behoefte aan een Economische Agenda die richting geeft, partijen verbindt en in beweging brengt rond het doel van een vitale economische ontwikkeling van de gemeente Zevenaar in een sterke Liemerse regio. Een Economische Agenda die inspireert en een duidelijk toekomstperspectief schetst, in lijn met de recent opgestelde Liemerse Economische Agenda, inclusief concrete doelen en uitvoeringsacties per doelgroep om samen in beweging te komen.

Ook in het proces daarnaartoe dient het begrip 'Vernieuwend verder' vorm te krijgen. Dat houdt in dat de gemeente ondernemers uitdaagt om zelf met goede ideeën te komen en een bijdrage te leveren aan de totstandkoming van de Economische Agenda Zevenaar.

Doel van deze startnotitie

In het proces om samen met betrokkenen de juiste koers voor een toekomstbestendige economische ontwikkeling in Zevenaar te bepalen, is het vaststellen van deze startnotitie de eerste stap. Deze notitie geeft de doelstelling en het beoogde resultaat van de Economische Agenda weer en schetst de stappen en te betrekken partijen. Afsluitend komen beheersaspecten zoals planning en budgetten aan de orde.

Deze startnotitie wordt ter vaststelling in het college gebracht. Daarna delen we deze ambtelijk en met de raad en wordt ook extern gebruikt.

Doelstelling, vertrekpunt en beoogd resultaat

De Economische Agenda sluit aan op de missie en ambitie uit de Liemers economische visie:

Missie

Een economisch sterke regio, met een goed vestigingsklimaat voor bedrijven en voldoende passende werkgelegenheid voor inwoners.

Ambitie

Beter benutten van ontwikkelkansen en economische potentie van de Liemers door het regionaal inzetten en leveren van extra inspanningen op de speerpunten logistiek, maakindustrie en vrijetijdseconomie (inclusief retail).

De doelstelling van dit project is het opstellen van een Economische Agenda voor de gemeente Zevenaar die richting geeft, verbindt en beweegt - om op basis daarvan met alle betrokken partijen samen een toekomstbestendige economische ontwikkeling van Zevenaar in gang te zetten. De agenda zal dienen als een kompas dat wordt gebruikt om gerichte acties en projecten uit te voeren, die bijdragen aan een optimaal economisch klimaat in de gemeente Zevenaar.

In aanloop naar de Economische Agenda en ten behoeve van de Liemerse Economische Agenda, heeft de gemeente Zevenaar een economische positionering en stakeholdersanalyse laten uitvoeren. De rapportage van dat onderzoek is het vertrekpunt voor de op te stellen Economische Agenda en als bijlage bij deze notitie toegevoegd.

In het kader van de economische positionering en stakeholdersanalyse is een kenschets van de economie opgesteld op basis van de belangrijkste cijfers, interne gesprekken met ambtenaren van diverse beleidsvelden en gesprekken met externe stakeholders. De rapportage is in principe voor intern gebruik binnen de gemeente. De belangrijkste resultaten kunnen als volgt worden samengevat:

- Het economische groeitempo ligt net iets onder het Gelders gemiddelde. In de opbouw van de economische structuur (banen) is de industrie relatief sterk vertegenwoordigd. Ten opzichte van het Gelders gemiddelde zijn er relatief minder banen in de zakelijke dienstverlening.
- Nationale groeisectoren zoals de creatieve industrie en de sector energie en milieu zijn minder sterk vertegenwoordigd. Vooral de werkgelegenheid in toerisme en recreatie is de afgelopen jaren flink gegroeid.
- De gemeente kent ten opzichte van het Gelders gemiddelde een bovengemiddeld aandeel ouderen en relatief veel Mbo-ers. De bevolking is (iets) gegroeid, maar het groeitempo ligt wel wat onder het Gelders gemiddelde.

Op basis van economische structuur en economische ontwikkeling kan Zevenaar worden gekenschetst als 'gemiddelde' Gelderse gemeente buiten de grote steden. Zevenaar heeft niet een heel scherp en onderscheidend economisch profiel. Er is vanuit de gemeente echter wel behoefte aan meer profilering, die de economische ontwikkeling ten goede komt. De externe stakeholders onderschrijven die behoefte. Op basis van de kenschets, analyse van kansen en bedreigingen en gesprekken met stakeholders wordt voorgesteld in te zetten op het koesteren en versterken van het goede dat er nu is:

- Kiezen voor kwalitatieve groei in plaats van kwantitatieve groei
- Aandacht gevestigde ondernemers en bestaande vestigingslocaties
- Inzetten op maakindustrie, logistiek en vrijetijdseconomie
- Kwalitatief goed afmaken wat in ontwikkeling is (vestigingslocaties)
- Meer stroomlijning van bedrijfscontacten
- En: versterken vestigingsklimaat voor starters en jongeren

Om de beoogde kwalitatieve groei te kunnen realiseren, is een inzet op effectieve coalities nodig. Het regionale speelveld, van Liemers tot Achterhoek en Arnhem-Nijmegen, is namelijk te breed om voor één samenwerkingsverband te gaan. Het gezamenlijk streven dat daarbij past is 'Ondernemend Zevenaar terug op de kaart!' Oftewel versterking van het kwalitatieve vestigingsmilieu als nieuwe drijfveer voor de economische ontwikkeling van de gemeente Zevenaar.

De opbrengst van de economische positionering en stakeholdersanalyse, legt de basis om in de komende maanden op voort te bouwen in een proces van richten, verbinden en bewegen:

Richten

Op basis van een aantal basiscijfers kan Zevenaar worden gekenschetst als een 'gemiddelde Gelderse gemeente buiten de grote steden'. Een ontwikkelgemeente in de afgelopen decennia, maar met binnen en buiten de gemeentelijke organisatie nu wel enige twijfel over de vraag of verdere kwantitatieve groei (alleen) de juiste koers is. De Economische Agenda gaat richting geven door het uitwerken van aansprekende kwalitatieve doelen: kiezen voor kwalitatieve groei, voor bestaande vestigingslocaties, voor maakindustrie/logistiek/ vrijetijdseconomie en voor versterking van het vestigingsklimaat voor starters en jongeren.

Verbinden

Zevenaar is een gevarieerde gemeente met een aantal kernen en een groot buitengebied, met een diverse economische structuur, met bedrijven variërend van starter tot multinational, die werk bieden aan alle lagen van de bevolking. Dat vraagt een Economische Agenda die verbindt, die laat zien hoe al die verschillende actoren sámen de economische ontwikkeling van de gemeente bepalen en elkaar kunnen versterken. Slimme samenwerkingsverbanden zijn daarom niet alleen gewenst, maar ook vereist om de hedendaagse uitdagingen aan te kunnen gaan. Of het nu gaat om de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, de transitie naar een circulaire economie of de invloed van digitalisering. De Economische Agenda moet aanzetten tot het ontstaan van deze coalities.

Bewegen

De Economische Agenda dient partijen in beweging te brengen. De tijd van blauwdruk- en meerjarenplanning is voorbij. In tijden van grote veranderingen is juist wendbaarheid nodig. De ontwikkelingen gaan snel en daar moeten alle betrokken partijen, gemeente, ondernemers en partijen op het gebied van onderwijs en arbeidsmarkt, snel op in kunnen spelen. Dat vraagt een gemeente in de juiste rol, van facilitator en aanjager. In het proces van het opstellen van de Economische Agenda wil de gemeente samen met partijen de stip op de horizon zetten. Vervolgens gaat het erom de taken te verdelen, eigenaarschap te beleggen en samen in beweging te komen gericht op concrete resultaten.

Context

Het opstellen van de Economische Agenda Zevenaar geeft uitwerking aan de doelstellingen van het Coalitieakkoord Vernieuwend verder en het Collegeprogramma 2018-2022. Daarin is de ambitie uitgesproken om op een gezonde en robuuste wijze de economie van Zevenaar verder te ontwikkelen door bestaande kwaliteiten te behouden of te versterken. De focus wordt daarbij gelegd op de sectoren maakindustrie, logistiek & transport en vrijetijdseconomie. Deze sectoren passen het beste bij het DNA en de positie van onze gemeente in de regio. Ook de agrarische sector behoort tot de pijlers van onze lokale economie. De gemeente wil ondernemers een goed en aantrekkelijk vestigingsklimaat bieden en hen mogelijkheden bieden om hun activiteiten uit te kunnen bouwen.

In het Collegeprogramma is verder aangegeven dat de gemeente wil dat iedereen, ook de mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, er in slaagt te profiteren van de kansen die de economische groei biedt. Deze verbinding die in het Collegeprogramma wordt gelegd met de sociale doelstelling van de gemeente, komt in de Economische Agenda ook terug. De dwarsverbanden met bereikbaarheid, duurzaamheid en circulariteit en vermindering van regeldruk geven we in de Economische Agenda ook concreet vorm.

De inhoudelijke inzet van de Zevenaarse Economische Agenda wordt afgestemd op de opgestelde Liemerse Economische Visie. De Liemerse gemeenten werkten de afgelopen periode samen aan de Economische Visie, die in juli a.s. aan de gemeenteraad wordt aangeboden. De Liemerse Economische Visie geeft aan waarin de

"De maakindustrie zit in het DNA van Zevenaar"

gemeente Zevenaar samen met buurgemeenten wil optrekken en beleid wil (door)ontwikkelen ten behoeve van een aantrekkelijk regionaal economisch klimaat. Bij het opstellen van de Zevenaars Economische Agenda, wordt synergie gezocht met de Liemerse Economische Visie.

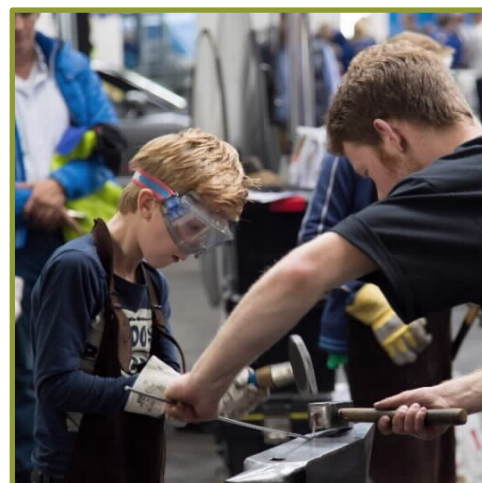
Hoe gaan we dat bereiken?

Het doel is om een Economische Agenda op te stellen die draagvlak heeft en inspireert. 'Interactief' en 'Activerend' zijn daarom de sleutelwoorden in het proces.

Gemeente en stakeholders zetten samen de stip op de horizon en definiëren samen uitvoeringsprojecten, om daarna 'schouder aan schouder' te staan bij de uitvoering van agenda. Het proces om te komen tot het opstellen van de Economische Agenda is daarom interactief van aard. In de gesprekken met de ondernemers onderscheiden we de volgende doelgroepen:

Actief betrekken in het proces:

- Ondernemers op bedrijventerreinen; vertegenwoordigd door Lindus en MKB Zevenaar en daarnaast gerichte benadering van ondernemers die we daarmee nog niet bereiken (aandacht voor de kleinere bedrijventerreinen)
- Binnenstadondernemers; vertegenwoordigd door de recent opgestelde vereniging Ondernemend Zevenaar
- Ondernemers in het buitengebied; vertegenwoordigd door LTO en Jong LTO.
- Starters; vertegenwoordigd door nader te bepalen groep van jonge bedrijven (in overleg met de accountmanager bedrijven te definiëren);
- De horecasector, die verspreid over de gemeente voorkomt en ook een doelgroep is (gedeeltelijk vertegenwoordigd het KHN afdeling Liemers) ;
- De ondernemers van de toekomst; we zoeken aansluiting met kinderen en jongeren uit Zevenaar, bijvoorbeeld via het Liemers college.

"Ondernemers van de toekomst in Zevenaar"

Anders betrekken in het proces:

- Sector toerisme en recreatie; deze sector is via het opstellen van het Beleidskader Vrijtijdseconomie Zevenaar uitvoerig betrokken en bevraagd. De resultaten hieruit integreren we in de Economische Agenda.
- Waar nodig voegen we tijdens het proces nog doelgroepen en gesprekken daarmee toe. Een van de groepen waar bijvoorbeeld nog aan wordt gedacht zijn zorgondernemers.

In de participatie van deze doelgroepen leggen we dwarsverbanden tussen doelgroepen vanuit het principe: integraal waar dat moet en sectoraal waar dat kan.

De bijeenkomsten zullen levendig zijn. Hierbij gebruiken we actieve werkmethoden die partijen aanzetten zélf een bijdrage te leveren aan het opstellen en uitvoeren van de Agenda. Een voorbeeld van

een werkmethode is persoonlijke kennismaking met een andere regio of een bedrijf. Deze kunnen fungeren als inspirerende rolmodellen. Ook de keuzes voor de locaties van deze bijeenkomsten hangen met dit doel samen.

Het proces is opgebouwd vanuit een aanpak in 4 stappen:

Stap 1 Startnotitie

De startnotitie ligt nu voor. Het document geeft de visie op agenda en de stappen in het proces weer. Na vaststelling van de startnotitie, vormt dit document onderdeel van de informatie die stakeholders ontvangen ter voorbereiding op de rondetafelgesprekken.

Stap 2: 'De boer op'

In rondetafelgesprekken gaan we per doelgroep de diepte in. Ambtelijk is al voorwerk verricht ten behoeve van de Liemerse Economische Visie en de Economische Agenda van Zevenaar. Van de doelgroepen die in dat kader al gesproken zijn, koppelen we allereerst de opbrengst van dit voorwerk terug. Na een schets van de voorgestelde stip op de horizon, van inzetten op versterking van het kwalitatieve vestigingsmilieu, verkennen we in die gesprekken de aanknopingspunten om samen te werken bij het opstellen en uitvoeren van de Economische Agenda.

Waar liggen de overeenkomstige belangen en wie zijn dan mogelijke coalitiepartners? Wat *vragen* de ondernemers van de gemeente, maar ook wat *bieden* ze om gezamenlijke doelen te realiseren? Vanuit een actieve werkvorm komen we tot een selectie van kansrijke projecten, waar ondernemers ook voor zichzelf (mede)verantwoordelijkheid bij de uitvoering zien. We prioriteren en maken een eerste inschatting van een mogelijke planning van de uitvoering. Waar mogelijk noteren we gelijk al de namen van de trekkers van projecten.

In overleg met de portefeuillehouder kijken we naar de mogelijkheden om de raad te betrekken. Na de gespreksronde met de doelgroepen van ondernemers, kan een interactiemoment met de raad ingepland worden. We vullen ook dit op een actieve manier in. Eerst delen we op hoofdlijnen informatie over de eerste resultaten van de bijeenkomsten. Wat waren de belangrijkste besprekpunten? Welke onderwerpen verdienen in de uitwerking de meeste aandacht? Wat zijn projecten of acties die we op korte termijn al kunnen inzetten? Vervolgens willen we ook een dialoog tussen leden van de raad en ondernemers tot stand brengen.

Stap 3: Uitwerking

We maken verslagen van de ronde tafel bijeenkomsten en toetsen dit bij de ondernemers. Vervolgens maken een schetsversie van de Economische Agenda. We werken toe naar een document dat 'to the point', beeldend en uitnodigend is. In overleg met de gemeente bepalen we of we kiezen voor huisstijl van de gemeente of juist die van het begeleidende bureau.

De schetsversie van de Economische Agenda is eerst onderwerp van een interne interdisciplinaire bijeenkomst. Vervolgens sturen we deze extern uit en bespreken deze in een overleg met alle deelnemers aan de rondetafelgesprekken. We stellen het document dan bij waar nodig. Focus daarbij ligt op de uitvoeringsprojecten en de juiste rolverdeling tussen ondernemers(verenigingen) en gemeente.

Stap 4: Vaststelling

Na eventuele aanpassingen en bespreking met de wethouder, bieden we de Economische Agenda ter behandeling aan het college en ter vaststelling aan de raad aan.

Planning

We hanteren de volgende planning:

Processtap	Planning	Toelichting
1) Startnotitie	Mei 2019	Na vaststelling notitie zo snel mogelijk aan de slag
2) "De boer op"	Q2 – Q3 2019	Voorstel om te koersen op raadsbijeenkomst rond oktober
3) Uitwerking	Q2 – Q3 2019	Stevig inhoudelijk fundament, visie en uitvoeringsprojecten
4) Vaststellen	Q4 - 2019	

Communicatie

Het proces van het opstellen van de Economische Agenda wordt vorm gegeven in een intensieve dialoog. Communicatie met de doelgroepen vindt continu plaats. Voor de presentatie van het eindproduct voorzien wij een communicatie- en permoment vanuit de gemeente én ondernemers.

Kosten, baten en dekking

Voor het opstellen van de Economische Agenda is financiële dekking. Op het moment dat zicht bestaat op de kosten van uitvoeringsprojecten, zal een onderbouwd financieel dekkingsvoorstel worden opgesteld.

*Z03315F33

EA*

Raadsvoorstel

Z/18/321789 INT/19/895506

Onderwerp	Beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030
Zaaknummer	Z/18/321789
Documentnummer	INT/19/895506
Portefeuillehouder	Belinda Elfrink
Portefeuille	Vrijetijdseconomie
Behandelend ambtenaar/afdeling	Vivian de Klein/RO
Telefoon	0316-595681
E-mail	v.deklein@zevenaar.nl

1. Samenvatting

De vrijetijdseconomie is één van de drie speerpuntsectoren van het economisch beleid van de gemeente Zevenaar. Om duidelijk te krijgen waar wij ons de komende jaren op het gebied van vrijetijdseconomie op willen richten, hebben we – in samenspraak met de sector – een beleidskader opgesteld. Na vaststelling van dit beleidskader gaan wij een uitvoeringsagenda opstellen. Ook dit doen we weer samen met ondernemers, belangenorganisaties, inwoners, andere overheden en organisaties voor toeristische informatievoorziening & promotie.

2. Raadsvoorstel

Wij stellen u voor om:

1. het "Beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030" vast te stellen;
2. de benodigde middelen voor uitvoering van het "Beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030" bij behandeling van de Kadernota integraal af te wegen en toe te kennen.

3. Waarom naar de raad

Voor de komende jaren is het "Beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030" richtinggevend voor het gemeentelijk beleid op het gebied van vrijetijdseconomie en voor het opstellen en monitoren van de uitvoeringsagenda. De gemeenteraad is als kaderstellend orgaan aan zet.

4. Doelstelling en beoogd resultaat

Vastgesteld richtinggevend en uitvoerbaar beleidskader voor vrijetijdseconomie met planhorizon 2030.

5. Argumenten en alternatieven

Argumenten

1.1 Het opstellen van het beleidsplan is een actie uit het Collegeprogramma 2018-2022

In het Collegeprogramma 2018-2022 wordt expliciet ingegaan op vrijetijdseconomie. Het opstellen van een nieuw beleidsplan vrijetijdseconomie is een van de acties, die door het college zijn benoemd.

1.2 Vrijetijdseconomie is speerpunt van Zevenaar

De vrijetijdseconomie is één van de drie speerpuntsectoren van het economisch beleid van de gemeente Zevenaar, naast de maakindustrie en logistiek.

1.3 Vrijetijdseconomie is ook speerpunt in de "Economische visie de Liemers 2040"

In de in voorbereiding zijnde "Economische visie de Liemers 2040" wordt vrijetijdseconomie als een van de sterke pijlers van de Liemers genoemd. Het is – naast logistiek en maakindustrie – een van de drie thema's waarop de regio extra inspanning wil leveren. Deze visie wordt binnenkort ter vaststelling aan u aangeboden.

1.4 Het beleidskader biedt kansen voor mensen met afstand tot reguliere arbeidsmarkt

De gemeenteraden van voormalig gemeente Rijnwaarden en voormalig gemeente Zevenaar hebben ingestemd met een nieuwe opdracht voor de Regionale Sociale Dienst "de Liemers". Nadrukkelijke doelstelling hierin is om de doelgroep bijstandsgerechtigden – zowel met korte als grote afstand tot de arbeidsmarkt – te begeleiden naar betaald werk. We weten dat de recreatieve/vrijtijdssector kansen biedt voor mensen met een afstand tot de reguliere arbeidsmarkt. Het beleidskader vrijetijdseconomie doelt expliciet op meer werkgelegenheid in deze sector. Door middel van de agenda werk en economie –waarbij onderwijs, ondernemers en overheden de handen ineen slaan- zien wij mogelijkheden om mensen met een afstand tot de reguliere arbeidsmarkt gezamenlijk te plaatsen bij werkgevers in de vrijetijdssector. Om die reden biedt een impuls aan de sector vrijetijdseconomie kansen voor mensen met een afstand tot de reguliere arbeidsmarkt.

1.5 Dit beleidskader is richtinggevend

Voor de komende jaren is het "Beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030" richtinggevend voor het gemeentelijk beleid op het gebied van vrijetijdseconomie en voor het opstellen en monitoren van de uitvoeringsagenda. De gemeenteraad is als kaderstellend orgaan aan zet.

2.1 Middelen zijn nodig om resultaten te kunnen behalen

In het beleidskader zijn twee ambities bepaald:

1. een prettigere leefomgeving;
2. meer werkgelegenheid.

De volgende vijf doelstellingen dragen bij aan het bereiken van de ambities:

1. het aantal inwoners van de gemeente Zevenaar dat (zeer) tevreden is over mogelijkheden voor vrijetijd is toegenomen van 52% in 2019 naar 55% vanaf 2023 en 60% vanaf 2030;
2. de toeristisch-recreatieve bestedingen in de Liemers zijn toegenomen met 12% in 2023 en in 2030 met 35% ten opzichte van 2016;
3. de beoordeling door toeristisch-recreatieve ondernemers van het ondernemersklimaat in Zevenaar in de gemeente is toegenomen van 6,1 in 2019 naar minimaal 6,3 vanaf 2023 en 6,6 vanaf 2030;
4. het aantal dagtoeristen in de Liemers is toegenomen met 8% in 2023 en met 15% in 2030 ten opzichte van 2016;
5. het aantal overnachtingen in de gemeente Zevenaar is toegenomen met 3% in 2023 en met 8% in 2030 ten opzichte van 2019.

In het beleidskader zijn 34 resultaten geformuleerd, waar de gemeente op inzet en die bijdragen aan de ambities en doelstellingen op het gebied van vrijetijdseconomie. Er zijn middelen nodig om deze resultaten te kunnen behalen. Zonder het geld kunnen we niet of minder snel de ambities realiseren.

3.2 Investeren in vrijetijdseconomie kan de gemeente € 900.000 aan extra inkomsten en besparingen opleveren en ca. 500 extra banen

Investeren in de vrijetijdseconomie van de gemeente Zevenaar zoals voorgesteld in het "concept beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030" kost niet alleen maar geld, maar genereert – met de nodige aannames en kanttekeningen (zie bijlage) – in totaal tot 2030 aan ruim € 900.000 extra inkomsten en besparingen voor de gemeente Zevenaar en bijna 500 extra banen. Dit is bovenop de ca. € 380.000 die de gemeente nu al jaarlijks int aan toeristenbelasting.

Bovenstaande uitkomsten baseren zich op berekende financiële effecten op de begroting van de gemeente én op economische effecten voor de hele gemeente. Met het financiële effect op de begroting bedoelen we het effect op het 'huishoudboekje' van de gemeente. Dat zijn de belastingen en de besparingen op de uitkeringen. Het economische effect geldt voor de gehele gemeente Zevenaar, en leidt tot meer vestigingen en meer bestedingen en meer banen – goed voor iedereen. Het economische effect is het hoofddoel, maar op korte termijn is het effect op het huishoudboekje van de gemeente ook van belang. Uiteraard zijn voor deze berekeningen aannames gemaakt en – zoals vaker bij beleid – staat nog niet vast in welke vorm verwachte ontwikkelingen zich gaan manifesteren.

Een schatting van de financiële impact voor de gemeente Zevenaar tot en met 2030 en cumulatief opgeteld is:

1. Hogere opbrengst toeristenbelasting: € 187.000. Dit is gemiddeld € 17.000 per jaar.
2. Besparing op uitkeringslasten: € 732.000. Dit is gemiddeld € 66.500 per jaar.

De economische impact voor Zevenaar tot en met 2030 cumulatief opgeteld is:

3. Meer bestedingen door recreanten en toeristen: € 55 miljoen.

De onderbouwing van deze cijfers op hoofdlijnen staat in de bijlage.

2.3 Als de gemeente investeert, zullen andere partijen dat ook sneller doen

De gemeente Zevenaar is slechts een van de vele partijen, die een rol hebben in de vrijetijdseconomie. Samen met de sector – ondernemers, belangenorganisaties, inwoners, andere overheden en organisaties voor toeristische informatievoorziening en promotie – gaan we in fase 2 van het beleidsplan een uitvoeringsagenda opstellen. Hierin gaan we opnemen wanneer, wie wat gaat doen.

Als de gemeente investeert, is het aannemelijker dat andere partijen ook bereid zullen zijn te investeren in de uitvoeringsagenda.

Alternatieven

N.v.t.

6. Hoe gaan we dat bereiken en is evaluatie nodig?

Om de doelstellingen te bereiken, gaat de gemeente inzetten op het boeken van resultaten in de volgende vier taakvelden:

1. Toeristische infrastructuur (paden, routes, bewegwijzering).
2. Ontwikkeling van aanbod voor dag- en verblijfsrecreatie.
3. Samenwerking en kwalitatief & innovatief ondernemerschap.
4. Marketing, informeren & inspireren.

In het beleidskader zijn 34 resultaten benoemd.

Tijdens de uitvoering van het beleid wordt de voortgang op drie doelstellingen (doelstellingen 2,4 en 5) elke twee jaar gemeten (in 2021, 2023, enz.) en op twee doelstellingen (doelstellingen 1 en 3) in 2023. De tussentijdse doelstellingen zijn daarom vastgesteld op 2023.

7. Klimaat en duurzaamheid

Bij de uitvoering en nadere uitwerking van de resultaten houdt het college rekening met duurzaamheidsaspecten. Zo wordt bij de ontwikkeling van recreatieve fiets- en wandelpaden en -routes gekeken naar het gebruik van duurzame materialen (zoals waar mogelijk circulaire bouw), toegankelijkheid voor minder validen, oplaadpunten voor e-bikes. Tijdens de ontwikkeling zoeken wij naar oplossingen voor beheer en onderhoud voor de langere termijn.

8. Communicatie

- Na besluitvorming door de gemeenteraad op 3 juli informeren wij de ten behoeve van het opstellen van het beleidsplan geformeerde klankbordgroep over de besluiten.
- Na besluitvorming door de gemeenteraad over de Kadernota (3 juli) informeren wij de stakeholders, die ook waren uitgenodigd voor de brede stakeholderbijeenkomst op 12 december 2018. Direct aansluitend doen wij een persbericht uit en een bericht via de social mediakanalen.

9. Kosten, baten en dekking

Om de beoogde resultaten uit het "Beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030" te kunnen behalen, zijn de volgende middelen nodig:

€ 341.800 incidenteel (waarvan € 265.400 in 2020 en € 76.400 in 2021) en

€ 99.700 structureel (waarvan € 29.200 vanaf 2020 en € 70.500 vanaf 2021).

Er is hiervoor geen reguliere dekking beschikbaar. Wel zij vermeld dat de gemeente momenteel jaarlijks ca. € 380.000 binnenkrijgt aan toeristenbelasting. Dit vloeit vooralsnog niet direct terug naar de sector.

Gezien de huidige financiële situatie stellen wij bij de Kadernota bedragen voor, die niet in overeenstemming zijn met bovenstaande bedragen uit het Beleidskader. Dit heeft uiteraard consequenties voor de uitvoering van het beleidskader en het behalen van de beoogde doelstellingen. Om toch een begin te kunnen maken met de uitvoering van het beleidskader, worden in de Kadernota de volgende bedragen voorgesteld:

	2020	2021	2022	2023
Incidenteel	€ 100.000			
Tariefstijging toeristenbelasting	€ 76.000	€ 76.000	€ 76.000	€ 76.000
Volumestijging overnachtingen>toeristenbelasting		€ 4.500	€ 9.000	€ 13.500
Totaal	€ 176.000	€ 80.500	€ 85.000	€ 89.500

In de Kadernota wordt tevens voorgesteld om de toeristenbelasting te verhogen. Deze extra inkomsten vloeien direct terug naar de sector. Met deze verhoging dekken wij immers structureel de kosten van de uitvoering van het beleidskader, zoals het nu wordt voorgesteld in de Kadernota.

10. Bijlagen

De volgende bijlagen horen bij dit voorstel:

Volgorde	Documentnummer	Naam
1.	895483	Beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030
2.	895487	Achtergronddocument Beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030
3.	899640	Economische en financiële impact Beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar

Burgemeester en wethouders van Zevenaar

De secretaris
Michel Tromp

De burgemeester
Lucien van Riswijk

Raadsbesluit

Onderwerp	Beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030
Zaaknummer	Z/18/321789
Documentnummer	INT/19/895506

De raad van de gemeente Zevenaar;

overwegende dat het vaststellen van beleidskaders een bevoegdheid is van de gemeenteraad;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van Zevenaar:

Gelet op artikel 110 van de Gemeentewet

besluit:

1. het "Beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030" vast te stellen;
2. de benodigde middelen voor uitvoering van het "Beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030" bij behandeling van de Kadernota integraal af te wegen en toe te kennen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Zevenaar, gehouden op .

De griffier
E.M. Geldorp

De burgemeester
L.J.E.M. van Riswijk

Beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030

Beleidskader vrijtijdseconomie Zevenaar 2030

Aangeboden aan:
Gemeente Zevenaar

Versie 18 april 2019

Auteur(s):
Anneke van Mispelaar (Bureau Buiten)
Eefje van der Velden (Bureau Buiten)
Vivian de Klein (gemeente Zevenaar)

Projectnummer 2018-1281

Inhoudsopgave

1	<i>Beleid voor vrijetijdseconomie</i>	4
1.1	<i>Aanleiding</i>	4
1.2	<i>Opzet beleidskader</i>	4
1.3	<i>Proces</i>	5
2	<i>Wat hebben we opgehaald?</i>	6
2.1	<i>Proces</i>	6
2.2	<i>Waar houden recreanten uit de regio van?</i>	7
2.3	<i>Inwonerspanel</i>	8
3	<i>Samenvatting SWOT-analyse</i>	9
4	<i>Uitgangspunten</i>	10
4.1	<i>Kernkwaliteiten</i>	10
4.2	<i>Taakvelden, samenwerking en rollen</i>	11
5	<i>Ambities en doelstellingen</i>	14
5.1	<i>Ambities en doelstellingen</i>	14
6	<i>Resultaten</i>	17
6.1	<i>Benodigde middelen</i>	20
6.2	<i>Vervolg: Fase 2 uitvoeringsagenda</i>	21

1 Beleid voor vrijetijdseconomie

1.1 Aanleiding

De vrijetijdseconomie is één van de drie speerpuntsectoren van het economisch beleid van de gemeente Zevenaar, naast de maakindustrie en logistiek. Het is ook als zodanig opgenomen in het collegeprogramma 2018 – 2022. Een sterke(re) vrijetijdseconomie is in velerlei opzichten van belang voor de gemeente Zevenaar. We willen vragen beantwoorden als: waarin onderscheidt Zevenaar zich als bestemming voor recreanten en toeristen, welk aanbod zetten we in de etalage. Om op die vragen een antwoord te krijgen stelt de gemeente, in samenspraak met de sector en betrokkenheid vanuit de regio, een beleidsplan op om de toeristisch-recreatieve kansen te benutten. De indicatieve horizon van dit plan is 2030. De doelstellingen zijn geformuleerd voor 2023 en 2030.

Afbakening: Zevenaar als deel van de Liemers

Dit beleidsplan richt zich op de gemeente Zevenaar, maar neemt ook het bredere perspectief van de Liemers mee. In dit traject is ervoor gekozen onder de Liemers te verstaan: de gemeenten Zevenaar, Duiven, Westervoort en Montferland.

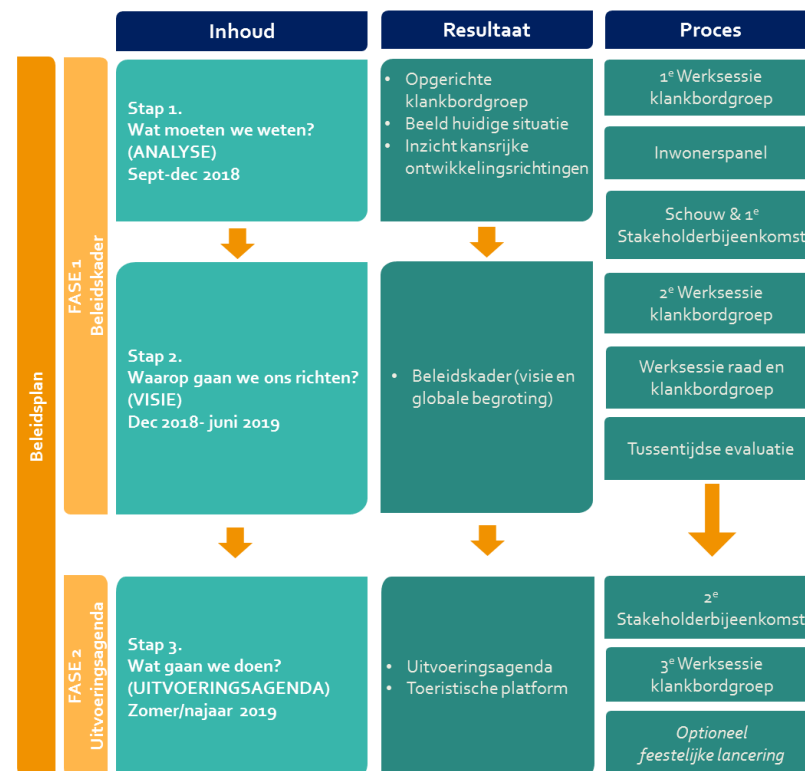
1.2 Opzet beleidskader

Het beleidsplan vrijetijdseconomie bestaat uit twee delen: het beleidskader (fase 1) en een uitvoeringsagenda (fase 2). Het document dat nu voor u ligt, betreft het beleidskader. Na vaststelling van dit beleidskader wordt de uitvoeringsagenda opgesteld in samenspraak met betrokken partijen.

In dit beleidskader vindt u de analyse, ambities, doelstellingen, uitgangspunten en beoogde richting en resultaten van het beleid. Ook wordt ingegaan op de resultaten van het proces.

Bij dit beleidskader hoort een separaat achtergronddocument, waarin stukken zijn opgenomen ter verantwoording en onderbouwing van de analyses.

Figuur 1: Proces totstandkoming beleidsplan vrijetijdseconomie Zevenaar

1.3 Proces

Het beleidsplan komt tot stand in een interactief proces. Figuur 1 (p.4) geeft schematisch de stappen weer van het totale proces.

Voor de totstandkoming van het beleidskader is een klankbordgroep opgericht met vertegenwoordigers van de vrijetijdseconomie in Zevenaar en de regio. Hoofdpunten uit de bijeenkomsten met de klankbordgroep, de gemeenteraad en de stakeholdersbijeenkomst zijn opgenomen in hoofdstuk 2, en in uitgebreidere versie in het achtergronddocument. In het achtergronddocument vindt u ook de leden van de klankbordgroep en de stakeholdersanalyse. Daarnaast heeft tijdens de raadsbijeenkomst op 13 maart jongstleden een gesprek tussen de raad en de klankbordgroep plaatsgevonden. De uitkomsten van deze bijeenkomst vindt u ook in hoofdstuk 2 en zijn verwerkt in het beleidskader.

2 Wat hebben we opgehaald?

Dit hoofdstuk gaat in op de uitkomsten van het proces met de klankbordgroep, de stakeholders en de raad. Daarnaast leest u de conclusies uit de analyse van de leefstijlvinder en het inwonerspanel.

2.1 Proces

De klankbordgroep kwam in 2018 bijeen op 8 november, 12 december (locatiebezoek) en in 2019 op 13 februari, en op 13 maart was er een gezamenlijke bijeenkomst van raads- en commissieleden en de klankbordgroep. Op 12 december vond een grote stakeholderbijeenkomst plaats (circa 80 aanwezigen). Een uitgebreide weergave van deze bijeenkomsten is opgenomen in het achtergronddocument. Hieronder vindt u de hoofdpunten.

Klankbordgroep en raad

Met de raad en klankbordgroep zijn interessante gesprekken gevoerd over de analyse, de doelstellingen en rollen. Belangrijke aandachtspunten en aanvullingen van de klankbordgroep zijn:

- Betrek de regio. Het aanbod rondom de Liemers is van toegevoegde waarde met betrekking tot routes (denk aan de Veluwe, Gelderse Poort, Elterberg) en als het gaat om winkelen.
- Het ontbreekt Zevenaar aan een icoon, maar dat zou kunnen veranderen met de komst van de Fashion Outlet Zevenaar. Dit biedt kansen voor de vrijetijdseconomie.
- Belangrijkste voor Zevenaar en de Liemers zijn winkelen (onder andere de Fashion Outlet Zevenaar), water(sport) en kenmerkende historie

en landschap. De combinatie onderscheidt de Liemers van andere bestemmingen.

- De klankbordgroep stelde voor om de doelstelling 'tevredener ondernemers' toe te voegen.
- De Klankbordgroep gaf aan om voor de ontwikkeling van het aanbod in Zevenaar niet één specifieke doelgroep te kiezen. Op aangeven van de klankbordgroep zijn de geformuleerde doelstellingen ambitieuzer geformuleerd.
- Er is altijd een spanningsveld tussen wat ondernemers wensen, wat inwoners wensen en wat in het kader van de natuur wenselijk is. Raadsleden vinden het belangrijk dit voor ogen te houden.

De klankbordgroep gaf aan, ook tijdens de bijeenkomst met raadsleden, dat eerst de basis goed op orde moet zijn, onder meer in de samenwerking met ondernemers. Daar zijn nu nog stappen te maken. De klankbordgroep formuleerde de volgende behoeften:

- Praktische en strategische samenwerking tussen ondernemers, gemeente en andere partijen. Onder meer om samen op te trekken en ondernemers te steunen richting Rijkswaterstaat en de provincie.
- Een meedenkende gemeente als het gaat om ruimtelijke ordening en evenementen. De klankbordgroep ziet graag een gemeente die aan de voorkant ook tijd investeert en écht meedenkt met ondernemers. Want toeristisch-recreatieve ontwikkelingen vragen altijd maatwerk in de ruimtelijke ordening. In de praktijk lopen ondernemers aan tegen vraagstukken in de omgeving en belemmerende regelgeving.
- Een bedrijvencontactpersoon die kennis heeft van de vrijetijdseconomie, waar ondernemers terecht kunnen met vragen.

Stakeholderbijeenkomst

Er is tijdens de stakeholderbijeenkomst veel opgehaald. Enkele belangrijke punten zijn:

- Kansen waar Zevenaar op zou moeten inspelen zijn: het ontwikkelen van een sterk thema of (historische) verhaallijn; het aantrekken van Duitsers, Belgen; het inzetten op toeristisch-recreatieve inrichting bij gebiedsontwikkeling en het benutten van de bezoekersstroom van de toekomstige outlet.
- Verbeterpunten zijn het realiseren van meer (thematische) routes en paden, naamsbekendheid, informatievoorziening en gastheerschap.
- Het is belangrijk om in Liemers-verband te opereren.
- Een groot deel van de aanwezigen gaf aan dat ze wel met de gemeente en/of anderen willen samenwerken in projecten.
- De rivier is voor de Liemers het kralensnoer. Heel veel verhalen, plekken en tradities zijn hierbij de kralen. Het beleven hiervan is afhankelijk van 1) informatie, 2) wat er te doen en 3) te zien is. Denk daarbij ook grensoverschrijdend en maak de link met omliggende gemeenten en Duitsland!

2.2 Waar houden recreanten uit de regio van?

Een belangrijk deel van de recreatieve vraag (ongeveer 50% van de bestedingen) wordt bepaald door de inwoners uit de eigen gemeente en regio¹. Het is daarom interessant om te kijken wat de voorkeuren zijn van de inwoners als het gaat om vrijetijdsbesteding². In figuur 2 zijn zeven leefstijlen (doelgroepen) weergegeven en daarin de verdeling van deze leefstijlen voor de inwoners van de Liemers.

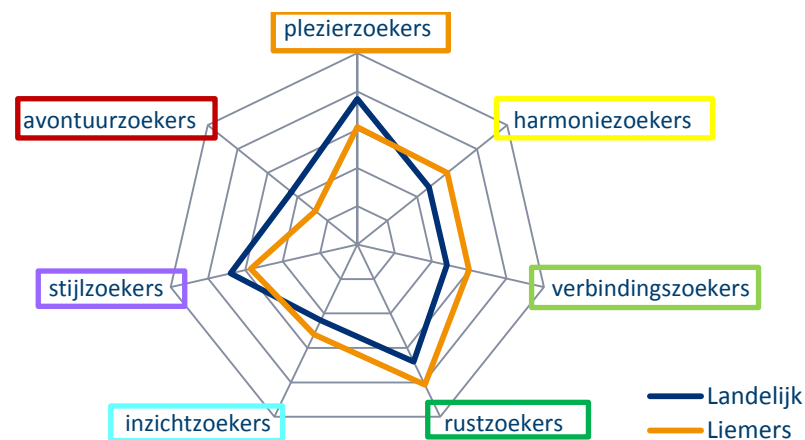
¹ Voor de regio is hier steeds genomen: Duiven, Westervoort, Zevenaar en Montferland.

² Om de vraag van de inwoners in beeld te brengen gebruiken we de Leefstijlvinder, die gebaseerd is op het BSR-model. Dit model is speciaal ontwikkeld voor vrijetijdsbesteding. In het achtergronddocument en op www.leefstijlvinder.nl vindt u meer uitleg.

Groot deel rustzoekers

We zien dat de leefstijl van de inwoners van de regio heel divers is. De rustzoekers, inzichtzoekers, verbindingszoekers en harmoniezoekers (de groepen 'rechtsonder') zijn iets oververtegenwoordigd (vergeleken met landelijk). Deze groepen trekken er iets vaker in gezelschap op uit, in plaats van alleen of met een stel, en het is dan belangrijk dat de gehele groep het gezellig heeft. Ze gaan over het algemeen iets vaker voor de bekende of veiligere keuzes, en zoeken ook naar nieuwe inzichten en verdieping.

Figuur 2: Leefstijlen vrijetijdsbesteding inwoners de Liemers

Sluiten vraag en aanbod op elkaar aan?

Het huidige aanbod sluit goed aan bij harmoniezoekers, verbindingszoekers en rustzoekers (zie aantrekkingskracht huidig aanbod voor de leefstijlen in het achtergronddocument). Dit zijn dan ook de leefstijlgroepen die op dit moment het beste passen bij het aanbod in de gemeente Zevenaar.

Kansrijke doelgroepen

De plezierzoekers, inzichtzoekers en stijlzoekers³ zijn grote doelgroepen, waar nog weinig aanbod voor is in de regio en die hier in principe wel goed zouden passen. Dit maakt het kansrijk om voor deze groepen (nieuw) aanbod te ontwikkelen.

Naar aanleiding van de analyse van de leefstijlen adviseert de klankbordgroep om niet te richten op enkel één specifieke leefstijl- of doelgroep. Elke ondernemer kiest zelf zijn specifieke doelgroep, en dat kunnen alle verschillende leefstijlen of doelgroepen zijn. Daarbij heeft één gezin vaak al meerdere doelgroepen in zich. Bij de uitvoering van de uitvoeringsagenda houden we rekening met de kansrijke doelgroepen, maar we kijken hierbij met een brede blik.

2.3 Inwonerspanel

In december 2018 is onder de leden van 'Zevenaar Verbindt' een onderzoek uitgevoerd naar de vrijetijdsbesteding buitenshuis onder de eigen inwoners. In het achtergronddocument vindt u de onderzoeksresultaten en de belangrijkste conclusies.

Over het algemeen genomen zijn de leden van het panel positief, al zijn er wel enkele aandachtspunten.

- De populairste gebieden in de gemeente zijn het centrum van Zevenaar, de Bijland, het Rhederlaag, de Breuly, de Rijnstrangen en de Europakade. Mensen zijn voor het merendeel ook tevreden over deze gebieden.

³ De plezierzoekers houden van vermaak en 'gekke dingen doen', de stijlzoekers willen onderscheiden met luxe en houden van sportieve prestaties, en de inzichtzoeker wil graag rustige natuur- en cultuurervaringen opdoen.

- Voor wandelen, fietsen en het bezoeken van evenementen benutten de inwoners de gehele Liemers als bestemmingsregio.
- De inwoners zijn ook voor het grootste deel (zeer) tevreden over de mogelijkheden om te wandelen en fietsen (71 en 78%). Over de mogelijkheden om te zwemmen en zonnen is 52% tevreden en 17% ontevreden. Over pleisterplaatsen zijn minder mensen tevreden (36%). De inwoners vinden dit de drie belangrijkste elementen van vrijetijdsbesteding buitenshuis.
- Meer dan 80% van de inwoners is tevreden over de horeca in de gemeente en driekwart is (zeer) tevreden over de mogelijkheden voor buitenrecreatie (wandelen, fietsen).

Verbeterpunten die veel bewoners belangrijk vinden zijn:

- Realiseren van een (binnen)speeltuin, pretpark, kinderboerderij of pleisterplaatsen in het buitengebied en de bestaande pleisterplaatsen bekender maken.
- Er zijn veel ideeën gegeven voor de Bijland, de Breuly en een aantal voor het Rhederlaag.
- Stimuleren van boerderij-gerelateerde activiteiten.
- Realiseren van meer oplaadpunten voor elektrische fietsen. Er zijn ook tips gegeven voor meer vrijliggende fietspaden.

3 Samenvatting SWOT-analyse

Op basis van inbreng van de klankbordgroep, de stakeholders en de analyse, hebben we een SWOT-analyse opgesteld van Zevenaar en de Liemers. De volledige SWOT staat in het achtergronddocument.

Sterkten - De 'kracht van de toeristisch-recreatieve bestemming:

- Beleving van het rivierenlandschap, sportief, actief en rustig
- Rijkdom aan unieke natuur en ook prachtige gebieden rondom
- Sector toerisme en recreatie afgelopen jaren gegroeid
- Grensligging en goede bereikbaar via snelweg en trein
- Tientallen fiets- en wandelroutes
- Gevarieerd aanbod: campings, B&B, hotels, jachthavens
- Veel cultuurhistorische verhalen en erfgoed aanwezig: de Romeinse geschiedenis, 80-jarige oorlog, waterhuishouding en grensstad Tolkamer
- Aanbod evenementen en evenementenlocatie
- Aanbod horeca (lokaal/streekproducten), theater, bioscopen
- Sterk in openlucht & waterrecreatie; aantrekkelijke recreatiegebieden het Rhenland en de Bijland

Kansen - Positieve ontwikkelingen die *van buitenaf* op de Liemers afkomen zijn:

- Groei van het aantal toeristen, o.a. groei van de Duitse markt
- Provinciaal beleid ('tafels' o.a. voor marketing & promotie, routes, etc.)
- Water en waterbeheer zijn actueel, biedt kansen voor versterking rivierbeleving
- Komst regionaal routeplan, wandelnetwerk en routes voor ruiteren en mensen
- Toenemende behoefte aan beleving, authenticiteit.
- Toenemende behoefte aan belevenis zoals onderdompeling tijdens een meerdaags evenement met overnachting, durfsporten op het water
- Nominatie van Nieuwe Hollandse Waterlinie (Fort Pannerden) en Romeinse Limes voor UNESCO Werelderfgoed
- Komst Fashion Outlet Zevenaar (FOZ) in 2021; benutten bezoekersstromen
- Mogelijkheden voor toeristisch-recreatieve gebiedsontwikkeling
- Ontwikkeling Rivierklimaatpark IJsselpoort, kans voor verbetering verbinding over de IJssel

Zwakten - Belangrijke zwakke punten zijn:

- Naamsbekendheid Liemers is beperkt buiten de regio Arnhem.
- Toeristische informatievoorziening en promotie: versnipperd, niet zo professioneel
- Tot nu toe beperkte rol gemeente(n) in faciliteren recreatieve sector bij samenwerking, gezamenlijke agenda en uitvoering
- Bereikbaarheid / toegang tot de recreatieplassen
- Bewegwijzing in het gebied (verouderde/defecte bebording)
- Weinig innovatieve / bijzondere verblijfsrecreatie
- Enkele verblijfsaccommodaties in kwalitatief opzicht niet vitaal
- Ontbreken bovenregionale trekker/icoon (per 2021 met komst Fashion Outlet Zevenaar (FOZ) valt dit punt weg)
- Cultuurhistorische verhalen en erfgoed zijn nog niet erg zichtbaar en beleefbaar

Bedreigingen – Negatieve ontwikkelingen die *van buitenaf* zijn:

- Versnipperde sector, weinig samenwerkings- en lobbykracht
- Ruimtelijke ontwikkelingen hebben te maken met toenemende complexiteit, zowel vanuit kant van de overheid, betrokkenheid burgers en ontwikkelingen op bedrijven (vervlechting dag- en verblijfsrecreatie)
- Toenemende concurrentie in de binnenlandse markt noodzaakt tot scherpe profilering en scherp oog op de prijs-kwaliteitverhouding
- Vergrijzing: veroudering van de doelgroep vormt ook risico, bijv. afname botenbezit
- Concurrentie van bestemmingen in omliggende gemeenten en verder weg
- Toenemende vraag naar bungalowvakanties, maar zijn slechts beperkt in Zevenaar
- Ondernemers gaan niet (allemaal) vanzelf belevingen, verhalen of thema's uitwerken in nieuwe producten.

4 Uitgangspunten

Voor de ontwikkeling van de vrijetijdseconomie van Zevenaar bepalen we als uitgangspunt de kernkwaliteiten en gaan we in op de taakvelden, samenwerking en rollen.

4.1 Kernkwaliteiten

Kernkwaliteiten

Basis voor de ontwikkeling van de vrijetijdseconomie vormen de sterkten uit de SWOT analyse én de toeristisch-recreatieve kernkwaliteiten van Zevenaar en de Liemers, die zijn vastgesteld samen met de stakeholder- en klankbordgroep. De kernkwaliteiten zijn:

- **Water:** rivieren, riviernatuur, recreatieplassen, watersport en veel cultuurhistorie, die op één of andere manier is gelinkt aan het water.
- **Landschap en natuur:** in de gemeente is veel bijzondere natuur en landschap waardoor prachtig gewandeld en gefietst kan worden, zoals de uiterwaarden en het Rijnstrangengebied (de ecologische kraamkamer van de Delta).
- **Historie:** er zijn vele verhalen en sporen te vinden van bijvoorbeeld de Romeinen en de Tachtigjarige Oorlog. Ze zijn echter op dit moment nauwelijks beleefbaar.
- **Winkelen:** publiekstrekkers zoals Ikea, Intratuin en Loods 5 trekken bezoekers van heinde en verre. In 2021 opent de Fashion Outlet Zevenaar, waar veel mensen op af gaan komen.

Wat onderscheidt Zevenaar

De combinatie van deze kernkwaliteiten onderscheidt Zevenaar van ande-

re bestemmingen, zoals het Land van Cuijk en Roermond⁴(zie ook achtergronddocument). Verder is de mogelijkheid voor snelvaren ook onderscheidend; dat kan niet overal in Nederland.

De streeknaam 'de Liemers' kan rekenen op draagvlak uit de streek en van de actoren uit het veld zelf. We willen daarom (blijven) inzetten op het onder de aandacht brengen van het aanbod in de gemeente als onderdeel van de streek de Liemers.

Waterbeleving

We stellen voor om de beleving van het water en de rivieren als thema te benutten voor de verdere ontwikkeling van het aanbod en profilering van Zevenaar en de Liemers. Vanuit dit thema kunnen verbindingen gelegd worden met landschap en winkelen. Het idee is bijvoorbeeld dat de bezoekers van de outlet een goed beeld krijgen van de mogelijkheden voor watersport en waterbeleving in de omgeving. Ook kan het thema inspireren tot nieuw onderscheidend aanbod, zoals bijzondere overnachtingsvormen op of aan het water.

Het thema (rivier)water past uitstekend bij de gemeente Zevenaar. Het verbindt de belangrijke historische, huidige en toekomstige verhalen van de gemeente Zevenaar (zie ook achtergronddocument voor een nadere toelichting op rivierbeleving in verleden, heden en toekomst) en watersport en recreëren op en aan het water is een sterk punt van het aanbod. Uit de klankbordgroep en de stakeholderbijeenkomst bleek daarbij dat het thema water op veel enthousiasme en animo kan rekenen.

⁴ Het Land van Cuijk en de Liemers zijn vergelijkbaar vanwege de grote recreatieplassen en gebieden met een plattelandskarakter. De bestemming Roermond is vergelijkbaar qua grensligging en voorzieningen (winkelen en watersport).

Uit de SWOT-analyse blijkt onder meer dat het bootbezit afneemt, en dat tegelijkertijd de behoefte naar beleving en belevenissen groeit, evenals de vraag naar authenticiteit en cultuurhistorische verhalen. Het water, de watersport en de rivieren in de gemeente bieden veel kansen om sterke belevingen te ontwikkelen en om kansrijke doelgroepen te trekken.

4.2 Taakvelden, samenwerking en rollen

In het aanbieden van een optimale vrijetijdsbeleving voor de recreant en de toerist hebben veel partijen een rol. Dit komt omdat het toeristisch-recreatief product een samengesteld product is. Zo bieden ondernemers plekken om te overnachten, iets te nuttigen of attracties, zorgt de gemeente voor fietspaden en routenetwerken, zijn natuurorganisaties verantwoordelijk voor beheer van natuurgebieden en organiseren maatschappelijke organisaties en ondernemers evenementen, etcetera.

Uit het gesprek tussen de klankbordgroep en de raadsleden kwam naar voren dat een optimale samenwerking tussen de gemeente en ondernemers belangrijk is om de ambities en doelstellingen waar te maken. Hiervoor is het belangrijk om een goed beeld te hebben van elkaars sterkten, rollen en taken. De gemeente heeft in de vrijetijdseconomie meerdere rollen en taken.

We onderscheiden hierin de volgende taakvelden:

1. Toeristische infrastructuur (paden, routes, bewegwijzering).
2. Ontwikkeling van aanbod voor dag- en verblijfsrecreatie.
3. Samenwerking en kwalitatief & innovatief ondernemerschap.
4. Marketing, informeren & inspireren.

In deze samenwerking kan de gemeente per taakveld – en zelfs per activiteit daarbinnen – haar rol anders invullen. We onderscheiden grofweg vijf varianten voor de rolinvulling door de gemeente in deze samenwerking:

- a) Afwachten of andere partijen initiatief nemen.
- b) Ontwikkelingen mogelijk maken door middel van regelgeving en meedenken met initiatiefnemers.
- c) Ontwikkelingen en activiteiten mogelijk maken met subsidies.
- d) Actief op zoek gaan naar kansen en bijdragen aan de realisatie ervan door bijvoorbeeld mee te doen of andere subsidies aan te boren.
- e) Zelf initiatief nemen en zaken gaan uitvoeren.

Hierna is per taakveld de rol van de gemeente toegelicht.

Taakveld 1: Toeristische infrastructuur (paden, routenetwerken, bewegwijzering)

Infrastructuur, zoals paden en routenetwerken, is voorwaardenscheppend voor recreatie en toerisme. Paden, (vaar)wegen en routenetwerken zijn nodig om te kunnen genieten van de natuur, de rivieren en het landschap. De gemeente heeft een actieve rol in behoud en ontwikkeling van deze basis. Thematische routes worden veelal door culturele organisaties en vrijwilligers ontwikkeld, waarbij de gemeente ondersteunend is (zie taakveld 2).

De gemeente zet zich in voor resultaten die zonder bijdrage van de gemeente niet van de grond komen, én die bijdragen aan het vergroten van de gebruiks- en belevingswaarde van de kernkwaliteiten van de gemeente Zevenaar. Belangrijk is hierbij dat dit op duurzame wijze gebeurt, waarbij bijvoorbeeld de natuurwaarden behouden blijven. Waar mogelijk werkt de gemeente voor deze resultaten samen met ondernemers en vrijwilligers.

De rol van de gemeente in dit taakveld ligt dus vooral zoals verwoord in d) en e): actief op zoek gaan naar kansen en bijdragen en zelf initiatief nemen en zaken gaan uitvoeren.

Taakveld 2: Ontwikkeling van aanbod voor dag- en verblijfsrecreatie

Het aanbod van dag- en verblijfsrecreatieve voorzieningen vormt de kern van de toeristisch-recreatieve beleving van Zevenaar en de Liemers. De gemeente schept voorwaarden voor vestiging of uitbreiding van deze voorzieningen. De gemeente zet in op (ruimtelijke) regelgeving, die ondernemers optimale mogelijkheden geeft om voorzieningen te realiseren; voorzieningen, die inspelen op de vraag van de gast, passen bij de kernkwaliteiten van Zevenaar en van toegevoegde waarde zijn voor het aanbod in de gemeente. Dit betekent dat de gemeente meedenkt met planvorming, en dat dit uitgangspunt wordt verwerkt in nieuw beleid en in regels zoals de omgevingsvisie en het omgevingsplan. Daarnaast heeft de gemeente een initiërende, uitvoerende of ondersteunende rol bij voorzieningen, die niet (alleen) door de markt opgepakt worden, bijvoorbeeld bij het beleefbaar maken van erfgoed.

Omdat het toeristisch-recreatief aanbod uit verschillende onderdelen bestaat, waar de gemeente een andere rol kan kiezen, gaan we hieronder voor die verschillende onderdelen in op de rol van de gemeente:

- **Verblijfsaccommodaties:** de gemeente biedt in het bestemmingsplan mogelijkheden voor kleinschalige accommodaties (binnenplans) en denkt mee met initiatiefnemers van grotere accommodaties om dit ruimtelijk mogelijk te maken.
De rol van de gemeente zit hier dus vooral zoals verwoord in a) en b): afwachten of andere partijen initiatief nemen en meedenken vanuit regelgeving en beleid.
- **Evenementen:** de gemeente staat open voor initiatiefnemers, denkt mee met het oog op vergunningen binnen de kaders van het (op te stellen) evenementenbeleid. (Subsidie)bijdragen aan evenementen moeten in lijn zijn met de kernkwaliteiten en doelstellingen uit dit beleidsplan. Meerdaagse evenementen worden verwelkomd.

De rol van de gemeente zit hier dus vooral zoals verwoord in a) en b): afwachten of andere partijen initiatief nemen en meedenken vanuit regelgeving en beleid en soms ook in c) subsidiëren.

- **Ander dagrecreatief aanbod:** de gemeente denkt actief mee met initiatiefnemers, is alert op kansen en verbindt deze aan ondernemers.
De rol van de gemeente zit hier dus vooral zoals verwoord in b) en d): meedenken vanuit regelgeving en beleid, en actief op zoek gaan naar kansen en bijdragen. Maar ook a) geldt hier: afwachten of andere partijen initiatief nemen.
- **Gebiedsontwikkeling met een toeristisch-recreatieve component:** de gemeente denkt mee met de planvorming en komt op voor de belangen van de vrijetijdseconomie bij andere partijen. Als het nodig is, kan de gemeente (in uitzonderingsgevallen) een omgevingsmanager inzetten om samen met betrokken partijen een plan te maken. In de uitvoering heeft de gemeente veelal een faciliterende of regulerende rol.
De rol van de gemeente zit hier dus vooral zoals verwoord in a) en b): afwachten of andere partijen initiatief nemen en meedenken vanuit regelgeving en beleid, maar ook d) kan hier voorkomen: actief op zoek gaan naar kansen en bijdragen.
- **Cultuurhistorische bezienswaardigheden en beleefbaarheid van erfgoed:** de gemeente neemt initiatief voor het beter beleefbaar maken van erfgoed en verhalen die aansluiten bij de kernkwaliteiten van Zevenaar. Hierbij werkt de gemeente samen met vrijwilligers, eigenaren en andere betrokken partijen.
De rol van de gemeente zit hier dus vooral zoals verwoord in d) en e): actief op zoek gaan naar kansen en bijdragen en zelf initiatief nemen en zaken gaan uitvoeren. Ook rol c) (subsidiëren) kan hier voorkomen.
- **Thematische routes en arrangementen:** de gemeente ziet hierin een rol voor zichzelf in het verbinden van initiatiefnemers en het faciliteren van de planvorming en realisatie. De gemeente neemt hierin zelf geen initiatieven, tenzij het gaat om het beleefbaar maken van cultuurhistorie in relatie tot water(beleving). Ook hier geldt: mits ze in lijn zijn met de kernkwaliteiten en doelstellingen uit dit beleidsplan.

De rol van de gemeente zit hier dus vooral zoals verwoord in a) en b): afwachten of andere partijen initiatief nemen en meedenken met initiatiefnemers.

Taakveld 3: Samenwerking en kwalitatief & innovatief ondernemerschap

Uit de gesprekken bleek dat de samenwerking binnen de sector vrijetijdseconomie en de samenwerking met de gemeente verbeterd kan worden. De gemeente ziet het als haar taak om de verbindingen en samenwerking tussen ondernemers en andere partijen te stimuleren. Om ondernemerschap mogelijk te maken, zal de gemeente bij nieuwe initiatieven in een vroeg stadium meedenken met de planontwikkeling.

Daarnaast hebben we aandacht voor kwalitatief en innovatief ondernemerschap. De vrijetijdseconomie is een dynamische sector en net als in andere economische sectoren, is innovatie essentieel om rendabel en toekomstbestendig te blijven. De gemeente wil daarom innovatie in de vrijetijdseconomie stimuleren en daarnaast gerichte activiteiten voor kennisontwikkeling en –verspreiding in de sector ondersteunen. De gemeente gaat niet zelf op de stoel van de ondernemer zitten, maar zoekt naar kansen en mogelijkheden voor innovatie en kwaliteitsverbetering. Bij verblijfsaanbod van onvoldoende kwaliteit of vitaliteit helpt de gemeente met zoeken naar oplossingen.

De rol van de gemeente zit hier dus vooral zoals verwoord in a) en b): afwachten of andere partijen initiatief nemen en ontwikkelingen mogelijk maken door middel van regelgeving en meedenken met initiatiefnemers.

Taakveld 4: Marketing, informeren en inspireren

Marketing en promotie (waaronder informeren en inspireren) vraagt om regionale samenwerking tussen gemeenten onderling en tussen de gemeente en marketingorganisaties en ondernemers. De gemeente gaat hiervoor op zoek naar kansen (bijvoorbeeld in samenwerking met de provincie) en neemt initiatief zodat marketing en promotie impact heeft voor Zevenaar. Ook draagt de gemeente bij aan goede voorwaardenscheppen: de voorzieningen (zoals een database met toeristisch-recreatieve informatie) en draagt bij aan de toeristische visie (ook op het gastheerschap) voor de regio Arnhem-Nijmegen. De opdrachtformulering en aansturing van de marketingacties gebeurt in samenwerking met ondernemers en andere partijen. In de uitvoering is efficiëntie en effectiviteit belangrijk, evenals synergie met de Fashion Outlet Zevenaar en betrokkenheid van professionals in toeristische marketing.

De rol van de gemeente zit hier dus vooral zoals verwoord in d) en e): actief op zoek gaan naar kansen en bijdragen en zelf initiatief nemen en zaken gaan (in dit geval vooral: laten) uitvoeren.

5 Ambities en doelstellingen

De gemeente Zevenaar wil samen met haar partners de vrijetijdseconomie in de gemeente versterken. Onze visie voor de vrijetijdseconomie in Zevenaar luidt:

In 2030 zijn Zevenaar en de Liemers een aantrekkelijke en bekende toeristisch-recreatieve bestemming voor dagjesmensen en verblijfsgasten uit Nederland en erbuiten. Onze bestemming is bekend vanwege het winkelen en de beleving van en verblijf op en aan het water.

We willen dat onze bewoners en bezoekers het water kunnen beleven en geraakt worden door de verhalen over de rivieren en de strijd met en tegen het water in het verleden, heden en de toekomst.

5.1 Ambities en doelstellingen

Ambities

Op basis van het proces met stakeholders, klankbordgroep en raad, en de conclusies uit de analyse, formuleerden we de volgende gemeentelijke ambities op het gebied van vrijetijdseconomie:

- Het aantrekkelijker maken van de gemeente Zevenaar als woon- en vestigingslocatie onder meer doordat bestedingen van recreanten en (zakelijk) toeristen bijdragen aan versterking van het voorzieningenniveau in de kernen.
- Meer werkgelegenheid in de sector. De vrijetijdseconomie is één van de pijlers van de economie van de gemeente Zevenaar en die willen we versterken.

Doelstellingen

Om onze ambities te bereiken, hebben wij de volgende SMART⁵ doelstellingen geformuleerd voor 2023 en 2030:

1. Meer tevreden bewoners: het aantal inwoners van de gemeente Zevenaar dat (zeer) tevreden is over mogelijkheden voor vrijetijd is toegenomen van 52% naar 55% vanaf 2023 en 60% vanaf 2030 (bron: inwonerspanel, referentiejaar 2019).
2. Recreanten en toeristen besteden meer aan de vrijetijdseconomie in de Liemers: toename van de bestedingen met 12% in 2023 en in 2030 met 35% (rekening houdend met inflatie en outlet) (bron: toeristisch-recreatieve monitor Visit AN, referentiejaar 2016).
3. Meer tevreden toeristisch-recreatieve ondernemers: de beoordeling van het ondernemersklimaat in Zevenaar door (toeristisch-recreatieve) ondernemers in de gemeente neemt toe van 6,1 naar minimaal 6,3 vanaf 2023 en 6,6 vanaf 2030 (bron: ondernemerspeiling, referentiejaar 2017).⁶
4. Er komen meer dagtoeristen naar de Liemers: een toename van het aantal dagtoeristen met 8% in 2023 en 15% in 2030 (bron: toeristisch-recreatieve monitor Visit AN, referentiejaar 2016).
5. Meer overnachtingen: toename van het aantal overnachtingen in de gemeente Zevenaar met 3% in 2023 en 8% in 2030 (bron: Toeristenbelasting, referentiejaar 2019).

⁵ Voor doelstellingen 2 en 4 maken we noodgedwongen gebruik van cijfers uit 2016. In 2019 wordt de nieuwe monitor uitgevoerd. Wanneer nieuwe cijfers beschikbaar zijn, passen we de doelstellingen indien nodig aan.

⁶ In de huidige cijfers van de beoordeling van het ondernemersklimaat kunnen de toeristisch-recreatieve ondernemers niet onderscheiden worden. Hier wordt verdiepend onderzoek naar gedaan.

Tijdens de uitvoering van het beleid wordt de voortgang op drie doelstellingen (doelstellingen 2,4 en 5) elke twee jaar gemeten (in 2021, 2023, enz.) en op twee doelstellingen (doelstellingen 1 en 3) in 2023. De tussentijdse doelstellingen zijn daarom vastgesteld op 2023.

Figuur 3 op pagina 17 geeft een schematisch overzicht van de ambities en doelstellingen. Dit schema geeft ook de verhoudingen tussen de ambities en doelstellingen weer.

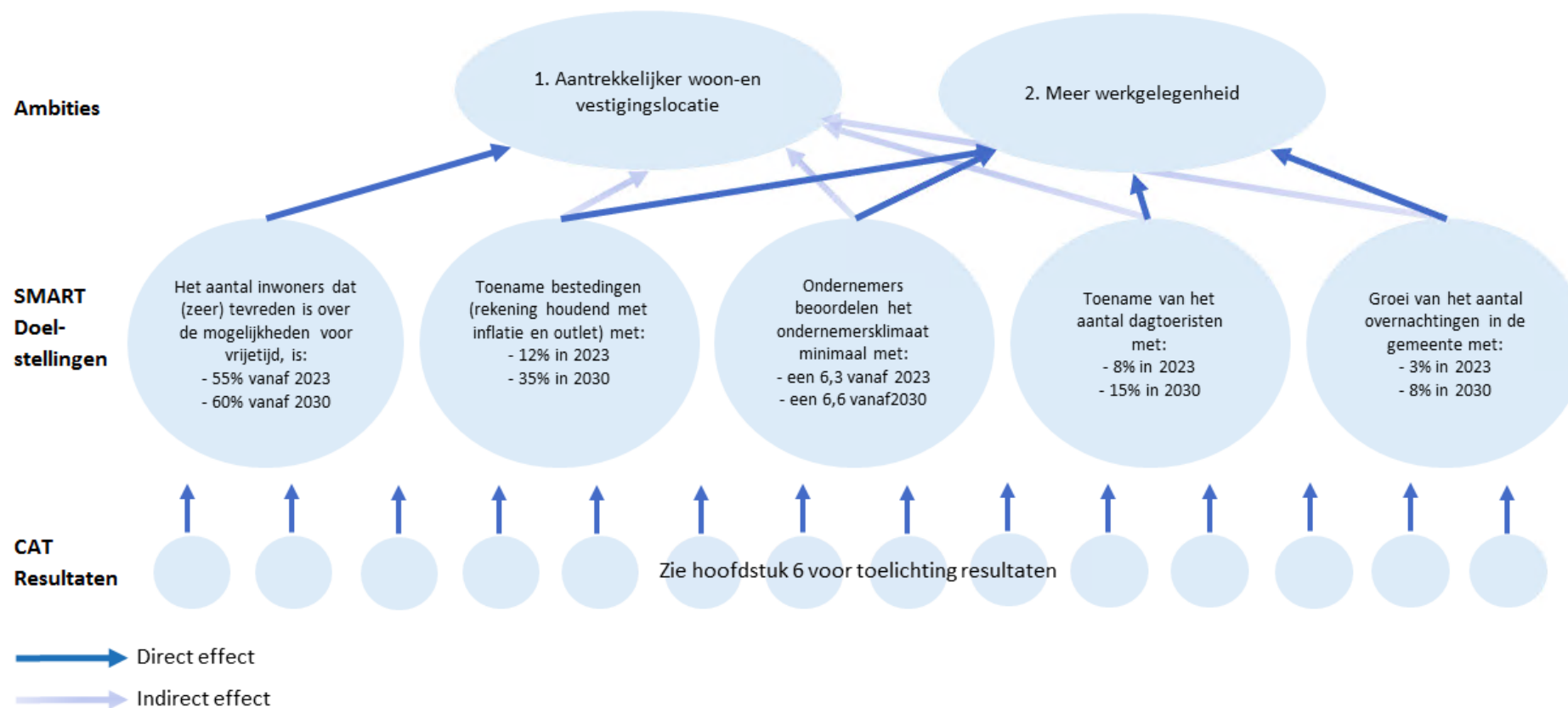
Om deze doelstellingen te bereiken, gaat de gemeente inzetten op het boeken van resultaten in de volgende vier taakvelden:

1. Toeristische infrastructuur (paden, routes, bewegwijzering).
2. Ontwikkeling van aanbod voor dag- en verblijfsrecreatie.
3. Samenwerking en kwalitatief & innovatief ondernemerschap.
4. Marketing, informeren & inspireren.

In het volgende hoofdstuk gaan we per taakveld in op de beoogde resultaten. Bij het opstellen van de uitvoeringsagenda (fase 2 van het beleidsplan) werken we de beoogde resultaten verder uit. We besteden hierbij nadrukkelijk aandacht aan de rol en de bijdrage van de sector aan de resultaten en aan de realisatie van de doelstellingen. In de uitvoeringsagenda kunnen de resultaten daardoor aangevuld worden met acties en projecten die vanuit de sector worden opgepakt.

Figuur 3 Ambities en doelstellingen

6 Resultaten

Dit hoofdstuk gaat in op de beoogde resultaten van het gemeentelijke beleid. De beoogde resultaten zijn concreet, afdwingbaar en tastbaar en dragen direct bij aan één of meerdere doelstellingen. Tot slot geven wij een indicatie van de benodigde middelen om deze resultaten te kunnen behalen.

Om de doelstellingen te bereiken hebben we resultaten benoemd in de vier taakvelden, zoals beschreven in paragraaf 4.2. De uitgebreidere resultaten hebben wij opgenomen in het achtergronddocument. In tabel 2 (pagina 18 en 19) is per resultaat zichtbaar gemaakt aan welke doelstelling(en) het betreffende resultaat bijdraagt.

Resultaten gericht op een doeltreffend en doelmatig beleid

Naast de voorgenoemde resultaten zijn ook resultaten nodig die inzicht geven in de doeltreffendheid van het beleid. Deze monitoring kan eventueel leiden tot aanpassing van het beleid en de uitvoeringsagenda. Tenslotte willen we verkennen wat de mogelijkheden zijn om een financiële koppeling te maken tussen de vrijetijdseconomie en de benodigde middelen voor beleid.

Resultaten:

1. Geconcretiseerde doelstellingen voor Zevenaar/Liemers, door verdieping van de Toeristische monitor (Visit Arnhem-Nijmegen/ZKA).
2. Meting tevredenheid toeristisch-recreatieve ondernemers ten behoeve van de doelstelling.
3. Monitoring beleidsplan vrijetijdseconomie (onder meer inwonerspanel Zevenaar Verbindt!).
4. Verkenning naar mogelijke koppeling van inkomsten uit toeristenbelasting aan uitgaven voor vrijetijdseconomie. Daarna(ast) verkenning voor invoering van BIZ (bedrijfsinvesteringszone) voor toeristische bedrijven.

Tabel 2 Directe bijdrage resultaten aan doelstellingen

Resultaat	Doelstelling	Tevreden in- woners	Toename be- stedingen	Tevreden on- dernemers	Toename dag- toeristen	Toename over- nachtingen
Verbeteren toeristische infrastructuur						
1. Geharmoniseerde bewegwijzering						
2. Een regionaal routeplan						
3. Een gerealiseerd wandelkeuzenetwerk						
4. Een groter ruiter- en menroutenetwerk						
5. Onderzoeksrapport uitbreiding vaarmogelijkheden						
6. Onderzoek (+ uitvoering) voorzieningen in de openbare ruimte langs routestructuren						
7. Twee of drie gerealiseerde nieuwe klompenpaden						
8. Doorsteek Rijnstrangenpad						
9. Versterkte routestructuur/ommetjes Oud-Zevenaar/Breuly/Panoven						
10. Onderzoeksrapport ontsluiting en toegankelijkheid Rijnstrangen						
11. Verbeterde fietsverbindingen						
Ontwikkeling aanbod verblijf en dagrecreatie						
12. Regionaal onderzoek kwaliteit vrijetijdsaanbod						
13. Actueel camperplaatsenbeleid						
14. Bestemmingsplannen met kleinschalige accommodaties						
15. Promotie toeristisch-recreatieve ontwikkellocaties						
16. Omgevingsvisie met aandacht voor vrijetijdseconomie						
17. Actueel evenementenbeleid						
18. Verkenning, plan (+ uitvoering) voor beleefbaar erfgoed						
19. Plan van aanpak toegankelijkheid en beleving monumenten						
20. Verder verbeterde Breuly						
Stimulering samenwerking en kwalitatief en innovatief ondernemerschap						
21. Bedrijfscontactfunctionaris voor vrijetijdseconomie						
22. Platform voor de vrijetijdseconomie in de Liemers						
23. Tevreden initiatiefnemers evenementen en voorzieningen						
24. Vitaliteitsverbetering minder vitale accommodaties						
25. Aangeboden E-learning voor ondernemers in en over de Liemers						
26. Aangeboden IVN-cursus Gastheer van het landschap						

Resultaat	Doelstelling	Tevreden inwoners	Toename bestedingen	Tevreden ondernemers	Toename dag-toeristen	Toename overnachtingen
Marketing, informeren en inspireren						
27. Informatiepunt Liemers in FOZ						
28. Visie op gastheerschap van de toekomst						
29. Toeristisch-recreatief marketing- en organisatieplan						
30. Gerealiseerde acties uit het marketing- en organisatieplan						
Doeltreffend beleid						
31. Verdieping van de Toeristische monitor						
32. Meting tevredenheid toeristisch-recreatieve ondernemers						
33. Monitoring beleidsplan vrijetijdseconomie						
34. Verkenning koppeling toeristenbelasting aan uitgaven vrijetijdseconomie						

6.1 Benodigde middelen

In tabel 3 is het overzicht opgenomen van de benodigde inzet van middelen om de beschreven resultaten te kunnen behalen.

De benodigde middelen, die zijn opgenomen in tabel 3, zijn gebaseerd op een raming van de kosten per resultaat. Met het oog op mogelijke eenvoudige aanbestedingen in de toekomst zijn de bedragen per resultaat niet opgenomen.

Met een aantal van de te behalen resultaten hangen mogelijk vervolgstappen samen; bijvoorbeeld kosten voor beheer en onderhoud of realisatie. De hoogte hiervan brengen wij in fase 2 van dit traject (opstellen van de uitvoeringsagenda), danwel bij de uitvoering van de activiteiten verder in beeld. Indien hiervoor binnen de beschikbare budgetten geen ruimte gemaakt kan worden, wordt de Raad een voorstel voorgelegd.

Een deel van de uren, die zijn opgenomen in de begroting, kan vanuit het huidige budget en de bestaande formatie worden ingevuld. Voor het andere deel van de uren is extra inzet benodigd. Voor dat laatste hebben wij een indicatie opgenomen voor extra benodigde capaciteit, incidenteel danwel structureel, voor waar we op dit moment een inschatting voor kunnen maken. Dit hebben wij financieel vertaald en opgenomen in de tabel.

Sommige reeds beschikbare middelen zullen na vaststelling van de uitvoeringsagenda mogelijk herverdeeld moeten worden, zoals de beschikbare middelen voor marketing & promotie.

Ter verduidelijking van tabel 3; de totaal benodigde structurele middelen vanaf 2021 bedragen € 99.500. Dat betekent dat het 'structureel bedrag van 2020' (€ 29.200) bovenop het 'structureel bedrag vanaf 2021' (€ 70.500) wordt opgeteld.

Tabel 3 Overzicht benodigde middelen en uren per taakveld

Benodigde middelen per taakveld	Incidenteel 2020	Incidenteel 2021	Structureel vanaf 2020	Structureel vanaf 2021
Verbetering toeristische infrastructuur	€ 52.700	€ 44.800	€ -	€ -
Ontwikkeling aanbod verblijf en dagrecreatie	€ 53.200	€ 1.600	€ -	€ 3.000
Stimulering samenwerking en kwalitatief en innovatief ondernemerschap	€ 49.500	€ -	€ 29.200	€ 10.000
Marketing, informeren en inspireren	€ 100.000	€ 30.000	€ -	€ 50.000
Doeltreffend beleid	€ 10.000	€ -	€ -	€ 7.500
Totaal	€ 265.400	€ 76.400	€ 29.200	€ 70.500

6.2 Vervolg: Fase 2 uitvoeringsagenda

Na vaststelling van het beleidskader door de raad, wordt gestart met fase 2 van het beleidsplan. Hierin stellen we samen met de klankbordgroep en in overleg met de stakeholders de uitvoeringsagenda op.

Achtergrond- document

*Beleidskader vrijetijdseconomie
Zevenaar 2030*

Achtergrond- document

Beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030

Aangeboden aan:

Gemeente Zevenaar

Versie datum: 18 april 2019

Auteur(s):

Anneke van Mispelaar (Bureau Buiten)

Eefje van der Velden (Bureau Buiten)

Vivian de Klein (gemeente Zevenaar)

Projectnummer 2018-1281

Inhoudsopgave

1	<i>Inventarisatie en analyse aanbod</i>	4	9	<i>Taakvelden en rollen</i>	53
1.1	<i>Toeristisch-recreatief aanbod</i>	4	10	<i>Resultaten</i>	54
1.2	<i>Landschap en erfgoed</i>	11	10.1	<i>Resultaten per taakveld</i>	54
1.3	<i>Economische betekenis</i>	13	11	<i>Vigerend beleid recreatie en toerisme</i>	56
1.4	<i>Trends en ontwikkelingen aanbod</i>	13	12	<i>Toelichting leefstijlen</i>	60
2	<i>Inventarisatie en analyse vraag</i>	15	13	<i>Samenstelling klankbordgroep</i>	71
2.1	<i>Recreanten uit de regio</i>	15	14	<i>Stakeholderoverzicht</i>	72
2.2	<i>Toeristen</i>	16	15	<i>Begrippenlijst</i>	74
2.3	<i>Trends en ontwikkelingen vraagkant</i>	17	16	<i>Geraadpleegde bronnen</i>	75
2.4	<i>Aantrekkingskracht huidig aanbod voor de leefstijlen</i>	18			
3	<i>Resultaten inwonerspanel</i>	21			
3.1	<i>Inwonerspanel</i>	21			
4	<i>Analyse op aansluiting vraag & aanbod</i>	39			
5	<i>Wat hebben we opgehaald?</i>	41			
5.1	<i>Klankbordgroep</i>	41			
5.2	<i>Stakeholderbijeenkomst</i>	42			
5.3	<i>Raads- en klankbordgroepbijeenkomst</i>	44			
6	<i>SWOT-analyse</i>	45			
7	<i>Water- en rivierbeleving</i>	49			
7.1	<i>Water en rivierbeleving in verleden, heden en toekomst</i>	50			
8	<i>Concurrentieanalyse</i>	51			

1 Inventarisatie en analyse aanbod

Wat hebben de Liemers en Zevenaar te bieden aan recreanten en toeristen?

1.1 Toeristisch-recreatief aanbod

De Liemers en Zevenaar hebben een uitgebreid toeristisch-recreatief aanbod. Figuur 1 op pagina 6 geeft een indicatie van de ligging van het toeristisch-recreatief aanbod in de regio. In deze paragraaf gaan we in op de hoogtepunten voor de gemeente Zevenaar en overig Liemers.

Dagtoerisme

Opvallend in het segment dagtoerisme zijn watersport en waterrecreatie; wandelen en fietsen in de natuur en het platteland en winkelen.

Belangrijke plekken en voorzieningen voor dagtoerisme in Zevenaar en de Liemers zijn:

- Watersportgebieden Rhederlaag en de Bijland met stranden, jachthavens en andere voorzieningen zoals speeltuinen en horeca. Beide plassen staan in open verbinding met de rivier.
 - Het Rhederlaag bij Lathum (Valeplas, Gieseplas & Lathumseplas) is met ruim 400 hectare aan wateroppervlakte het grootste watersportgebied van Oost-Nederland, waar ook evenementen worden georganiseerd.
 - Recreatiegebied De Bijland is ca 300 ha groot.
- Hiernaast zijn er ook zwemplassen in Zevenaar en de Liemers:
 - Natuurzwembad De Breuly in Oud Zevenaar is opgewaardeerd met natuurbehoud.
 - Rond Zwemplas de Waaij in Westervoort worden verschillende evenementen gehouden.
- Rijnstrangen Gelderse Poort. Parken en natuur bevinden zich met name in de kernen Aerdt, Giesbeek, Lathum, Lobith, Tolkamer en Zevenaar. Het meest bekend is Nationaal Landschap De Gelderse Poort; een fascinerend rivierenlandschap met stuwwallen, oeverwallen, uiterwaarden, rivieren en oude rivierlopen. De uiterwaarden in dit gebied kunnen op veel locaties op eigen gelegenheid worden betreed.
- Vakantiepark Landal Stroombroek in Braamt. Hét bungalowpark van de regio met een recreatiemeer en beauty- en wellness activiteiten.
- Het centrum van Zevenaar, de grootste kern in de Liemers met een gezellig regionaal winkelcentrum en voorzieningen zoals het museum, en de bioscoop.
- Qua winkelaanbod heeft de Liemers met Duiven ook enkele grote regionale trekkers zoals Ikea en Intratuin en op korte termijn vestigen ook Hornbach en Loods 5 zich er. De Kerstshow van de Intratuin is bekend in Nederland en Duitsland en is in 2018 wederom uitgekozen als Beste Kerstshow van Nederland.
- Vanaf 2021 gaat de Fashion Outlet Zevenaar open: met 18.000 m² winkels een nieuwe voorziening met een aantrekkingskracht tot ver buiten de regio (catchment area ca. 90 reisminuten met 1 miljoen te verwachten bezoekers).
- Cultuurhistorische bezienswaardigheden zijn: Landgoed Huis Sevenaer, Huis Bingerden & Huis Aerdt, Gemaal Oude Rijn, buitengoed de Panoven (een voormalige dakpan- en steenfabriek), Liemers museum, kasteel Huis Bergh. Een aantal locaties heeft (buiten het seizoen) beperkte openingstijden, zijn niet of beperkt publiek toegankelijk (Huis Sevenaer, Huis Bingerden) of staan te huur (Huis Aerdt).
- De Liemers is een aantrekkelijke streek om te wandelen en fietsen, en ook mogelijkheden om te skaten en paard te rijden zijn aanwezig. Be-

langrijk zijn het Pieterpad, de Klompenpaden, het fietsknooppunten-netwerk (de 3-verenroute is een populaire route) en het wandelnet-werk dat in voorbereiding is. Figuur 2 op pagina 7 biedt een overzicht van de belangrijkste routes.

- Er zijn in de regio verschillende TOP's: overstappunten met vaak een horecavoorziening waar recreanten hun auto kunnen parkeren en verder kunnen gaan wandelen en fietsen. Het TOP Huis Aerdt is overi-gens een locatie zonder parkeergelegenheid. Het gebruik van de TOP's is onbekend.
- Zevenaar beschikt over een redelijk divers en gevarieerd evenemen-tenaanbod. De evenementen zijn kleinschalig en laagdrempelig en veelal gericht op muziek. Dreamfields is met meer dan 25.000 bezoe-kers het grootste festival.

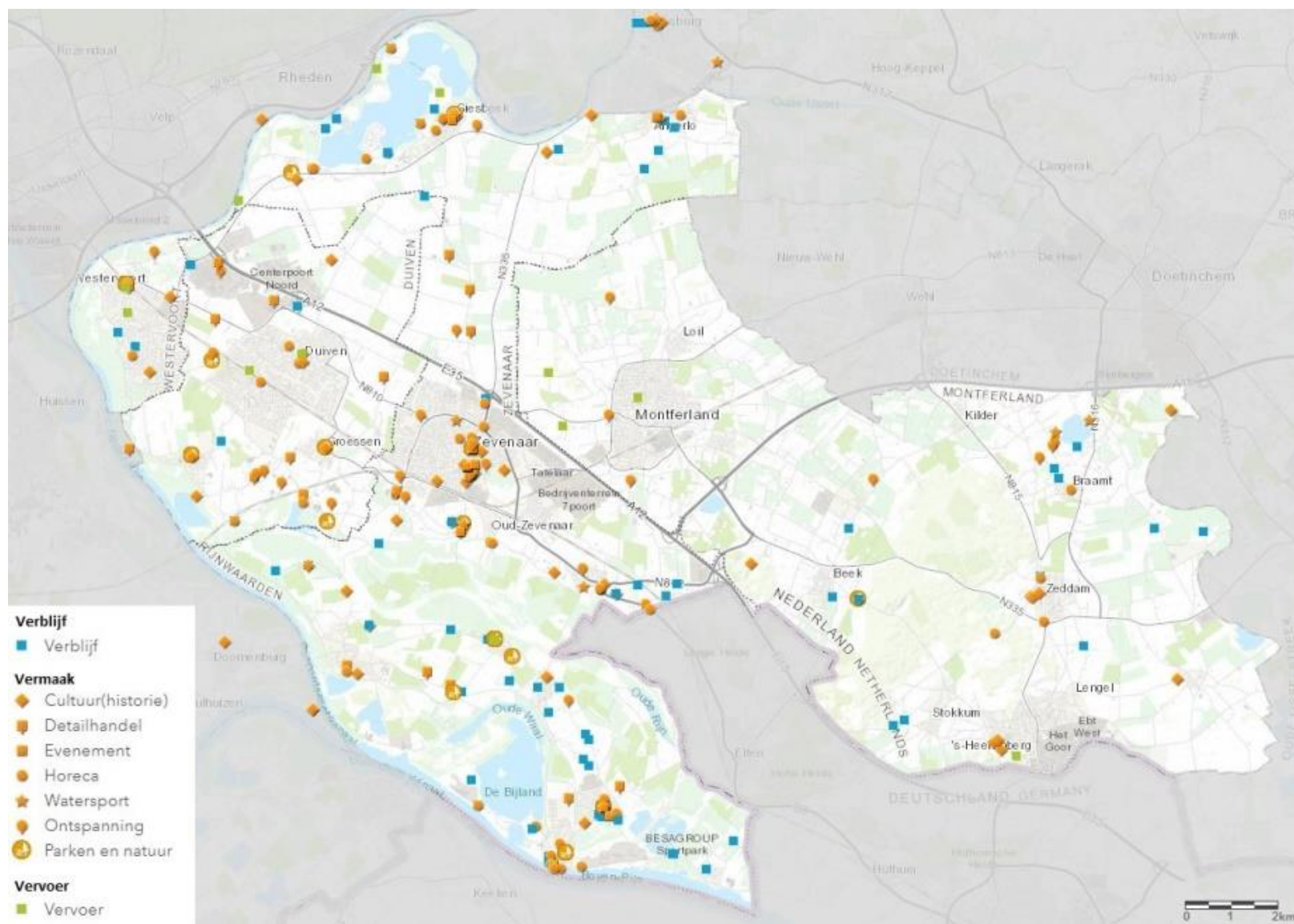
Zoals in veel 'groene plattelandsregio's' is de regio sterk in openluchtre-creatie en zijn er weinig overdekte weersonafhankelijke activiteiten. Dit verandert als de fashion outlet wordt geopend.

Directe omgeving

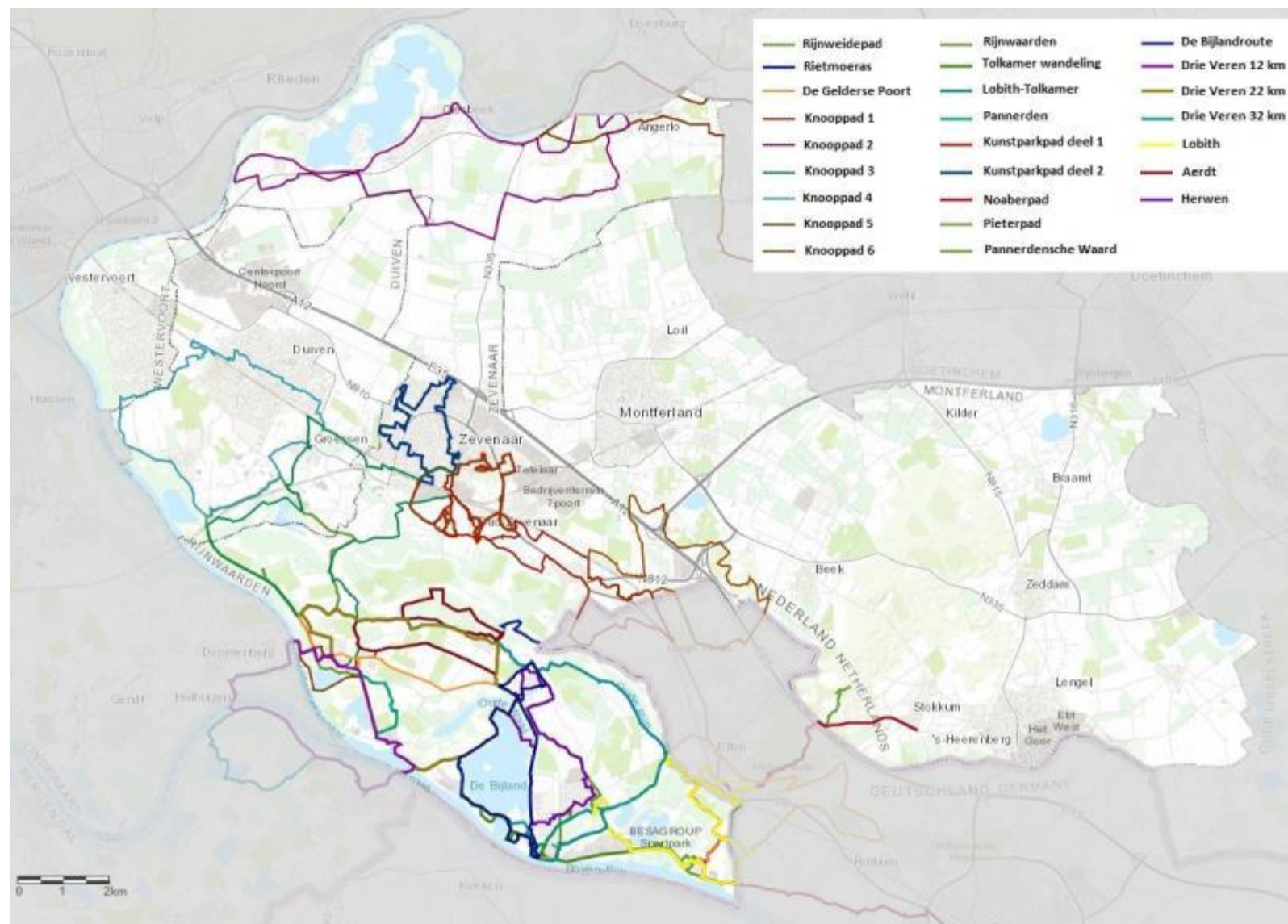
De nabijheid van de Veluwezoom, natuurgebied de Gelderse Poort, Han-zestad Doesburg, de Achterhoek, Kasteel Doornenburg en Fort Pannerden in Lingewaard, en aantrekkelijke steden als Arnhem en Nijmegen, de grensregio met in Duitsland de steden Emmerich aan de Rijn en Kleef maakt van Zevenaar (en van De Liemers als geheel) een goede uitvalsbasis voor een kort toeristisch verblijf.

Figuur 1 Indicatie ligging toeristisch-recreatief aanbod

Figuur 2 Huidige routestructuren wandelen Zevenaar

Dagtoerisme in cijfers

Uit de toeristisch recreatieve monitor blijkt dat de Liemers (exclusief Montferland) met name goed presteert op het gebied van dagtoerisme. Tabel 1 bevat de laatste cijfers over dagtoerisme en zakelijk bezoek. Recreatief winkelen en horeca zijn de twee activiteiten die voor een aanzienlijke economische betekenis zorgen.

Tabel 1 Cijfers dagtoerisme en zakelijk bezoek

Categorie	Aanbod	De Liemers	Regio A/N
Dagtoerisme	Dagbezoeken	4.100.000	37.400.000
	Recreatief winkelen (bezoeken)*	1.600.000	9.900.000
	Horecabezoek	1.200.000	12.300.000
	Wandel- en fietstochten	1.250.000	9.100.000
Zakelijk	Zakelijk bezoek	72.000	910.000

Bron: Toeristisch recreatieve monitor regio Arnhem Nijmegen 2016 (excl. Montferland)

* Definitie recreatief winkelen hier: winkelen in een binnenstad of voor plezier winkelen in een wijkcentrum waarvoor men 2 uur van huis is. Bezoek aan meubelboulevards of tuincentra is in de gebruikte onderzoeksopzet (helaas) niet meegenomen.

- We zien een relatief sterke afname in dagtochten 2014 – 2016 (Van 4,6 miljoen naar 4,1 miljoen, -11%) door terugval recreatief winkelen¹ en horecabezoek. De economische crisis in deze periode speelt hier mogelijk een rol in. Het aantal dagtochten in de Regio Arnhem-Nijmegen is met 5% (van 39.8 miljoen naar 37.4 miljoen) licht gedaald. Maar als winkelen buiten beschouwing wordt gelaten steeg het bezoek op regionaal niveau met 1%;

¹ Definitie recreatief winkelen hier: winkelen in een binnenstad of voor plezier winkelen in een wijkcentrum waarvoor men 2 uur van huis is. Bezoek aan meubelboulevards of tuincentra is in de gebruikte onderzoeksopzet (helaas) niet meegenomen.

- In de Liemers zijn er geen dagattracties met meer dan 25.000 bezoekers per jaar. Wel vindt in de Liemers het jaarlijkse muziekfestival Dreamfields plaats met meer dan 35.000 bezoekers;
- De Liemers beschikt niet over musea of andere bezienswaardigheden met meer dan 10.000 bezoekers per jaar;
- Fashion Outlet Zevenaar opent naar verwachting in 2021 met ca. 1 miljoen bezoekers per jaar.

Voor het zakelijk toerisme heeft de Liemers 61 zalen en 5.900 stoelen.

Verblijf

Er is een gevarieerd verblijfsaanbod, van hotel en camping tot camperplekken, jachthavens en B&B's waarbinnen ook kleinschalig en authentiek aanbod (zie tabel 2, pagina 9). Bungalowparken zijn in de gemeente zelf niet aanwezig, maar in de regio wel. Namelijk Landal Green parks 'Stroombroek' in Montferland.

- Het aanbod campings is divers, er zijn minicampings (bij een boerderij), maar ook drie grote recreatieparken met zowel chalets als kampeerplaatsen en een jachthaven: Recreatiepark Rhederlaagse Meren, De Veerstaal, De Bijland. Deze grote campings hebben een focus op vaste plaatsen (jaarplaatsen en seizoensplaatsen voor chalets en caravans), het aandeel toeristisch kamperen is er relatief klein.
- Het moderne Van der Valk hotel in Duiven is in 2012 gerealiseerd en vormt een belangrijke regionale trekker
- Buitengoed de Panoven in Zevenaar biedt tipi's, natuurlodges en groepsaccommodaties. Op het terrein zijn bovendien verschillende activiteiten te vinden
- Verschillende landgoederen in de Liemers, zoals Landgoed Halsaf in Babberich, zijn tegenwoordig omgevormd tot verblijfsaccommodaties zoals een bed & breakfast.

Tabel 2 Accommodatietypes de Liemers

Accommodatietype	Locaties Zevenaar	Locaties overig Liemers
Camping	10	9
Camperplaatslocaties	5	6
Bed&Breakfast	24	4
Groepsaccommodaties	3	1
Hotel	2	7
Jachthavens	7	2
Bungalowpark	0	1
Totaal	53	24

Tabel 3 Cijfers toeristisch verblijf

Categorie	Aanbod	De Liemers	Regio A/N
Verblijf	Overnachtingen	172.250	2.110.000
	Slaapplaatsen in hotels en B&B	540	7.400
	Slaapplaatsen op campings	2.430	10.060
	Plaatsen in jachthavens	2.100	3.900

Bron: Toeristisch recreatieve monitor regio Arnhem Nijmegen 2016 (exclusief Montferland)

Verblijf in cijfers (de Liemers exclusief Montferland):

- We zien een groei van het aantal overnachtingen: 17% meer overnachtingen, 147.000 in 2014 naar 172.000 in 2016.
- De Liemers vertegenwoordigt met 9 jachthavens en 2.111 plaatsen (6% passantplaatsen en 94% vaste plaatsen) meer dan de helft (54%) van het totale jachthavenaanbod in regio Arnhem-Nijmegen.
- De totale kampeercapaciteit in de Liemers omvat meer dan 2.400 plaatsen verdeeld over 10 campings. De Liemers vertegenwoordigt hiermee 15% van het kampeeraanbod in de regio Arnhem-Nijmegen. De focus ligt daarbij op vaste plaatsen zoals stacaravans (84%). Het aandeel toeristische plaatsen (14%) en verhuuraccommodaties (zoals trekkershutten) (2%) is aanzienlijk kleiner.

In tabel 3 zijn de laatste cijfers over toeristisch verblijf opgenomen.

Bereikbaarheid

De Liemers is goed bereikbaar via snelweg A12 en trein. De aanleg van het 3e spoor Zevenaar – Duitse grens ontlast reizigersstromen. Ook wordt gewerkt aan verbetering van de bereikbaarheid door doortrekking van de A15. Deze nieuwe snelweg gaat de Liemers wel doorsnijden.

Aandachtspunten met betrekking tot de bereikbaarheid zijn:

- De afgelegen en ingesloten ligging van recreatiegebied De Bijland maken het gebied niet goed bereikbaar;
- De toegangsweg naar de Veerstal (Rhederlaag) heeft een beperkte capaciteit en is niet aantrekkelijk;
- De Rijn en het Pannerdensch Kanaal vormen een barrière voor bezoekers uit het zuiden;
- De toeristische bewegwijzering in het gebied is niet overal goed, er zijn verouderde/defecte borden of ze zijn niet overal hetzelfde;
- De veel voorkomende files op de A12.

Bekendheid en samenwerking

- De Liemers - zowel de naam als het gebied - is nog vrij onbekend bij mensen van buiten de streek zelf.
- Er worden in het gebied verschillende namen en merken gevoerd, zoals Het Gelders Eiland (Toeristisch Informatie Centrum Tolkamer), de Liemers (door De Liemers Helemaal Goed en Visit Arnhem Nijmegen), De Gelderse Poort (door Staatsbosbeheer) en eigennamen van de gemeenten Zevenaar, Duiven en Westervoort. De Fashion Outlet gaat de naam Fashion Outlet Zevenaar gebruiken.
- De toeristische informatievoorziening en promotie is zowel online als offline versnipperd. Verschillende websites bieden diverse overzichten en ook de organisatie en aansturing is niet centraal geregeld. Verschillende organisaties vervullen een deel van de toeristische informatievoorziening en promotie. Door de versnippering is het bereik van de marketing en promotie mogelijk beperkt.

- Zoals in het stakeholderoverzicht in hoofdstuk 12 is te zien werken veel partijen aan de vrijetijdssector. Er bestaan gelegenheidscoalities (vooral) rondom routes, arrangementen en projecten tussen bijvoorbeeld Visit Arnhem Nijmegen, De Liemers Helemaal Goed, Toeristisch Informatiecentrum (TIC), Platform Toerisme & Recreatie, Liemers ++, portefeuillehoudersoverleg vrijetijdseconomie Liemers en diverse ondernemersverenigingen. Maar we zien weinig structurele samenwerking.

1.2 Landschap en erfgoed

Zevenaar & de Liemers: een reliëfrijk landschap

De Liemers wordt van oudsher gekenmerkt door grenzen. In het oosten ligt de grens met Duitsland. Rondom wordt het afgebakend door de Rijn, de IJssel, Pannerdensch Kanaal en de Oude IJssel. Hiermee stromen de grootste rivieren van Nederland door De Liemers.

De Liemers en directe omgeving is een reliëfrijk landschap omringd door water. Weidse vergezichten en vlaktes waar ooit het water stroomde, wisselen zich af met hoogtes uit de ijstijd welke nu bekend zijn als de Eltenberg, Bergherbos en de Veluwezoom. Het gebied is vaak overstroomd door doorbraken van dijken bij de IJssel en de Rijn. Oplossingen zoeken voor de omgang met en gebruik van het water zit in het DNA van de Liemers.

Deze geschiedenis draagt ook bij aan de identiteit van het gebied. De Liemers en Zevenaar kennen streekeigen immaterieel cultureel erfgoed, zoals de schutterijen en tradities zoals carnaval en kermissen.

Historische verhalen van Zevenaar en de Liemers

Er zijn verschillende bijzondere verhalen bij plekken in Zevenaar en de Liemers te vertellen. Hierna lichten we de verhalen over de Drususdam en de Mauritslinie eruit. Andere verhalen zijn:

- Het belangrijkste riviersplitsingspunt van Nederland is het Splitsingspunt Pannerden. Hier splitst de bovenrijn zich in de Waal en het Pannerdensch kanaal. Het regelwerk vlakbij dit splitsingspunt verdeelt bij hoogwater het water vanuit de Rijn in een vaste verdeling over beide riviertakken. Dit is voor de rest van Nederland enorm belangrijk! Daarnaast is het regelwerk met de staanders van 5 meter hoog een enorm opvallend element in het landschap.
- De steenfabrieken langs de rivier zijn jarenlang beeldbepalend geweest in de Liemers en het rivierengebied. Er zijn nog werkende steenfabrieken in Spijk, Tolkamer en Pannerden. De Panoven is een steenfabriek die toeristisch-recreatief is herbestemd. Ook in de Koppenwaard vinden we nog restanten van een oude steenfabriek (niet te bezoeken).
- De grensligging levert ook altijd veel verhalen op, uit oorlogstijd (de Eerste en Tweede Wereldoorlog bijvoorbeeld) en uit de tijden daarvoor. Er zijn nog veel sporen te vinden, bijvoorbeeld die vanuit de Liberation Route maar ook versterkte huizen zoals Huid Aerdt en fort Pannerden aan de overkant van het Pannerdensch Kanaal.

Romeinse Limes en Drususdam

Tussen 50 voor Chr. en 250 na Chr. leefden er Romeinen in Nederland. Zij volgden de Rijn en zijn daardoor ook in de Liemers aanwezig geweest. Er zijn sporen gevonden van grafvelden, nederzettingen en er zijn twee grensforten geweest: Fort Carvium waar nu waterrecreatiegebied De Bijland ligt en het castellum Loowaard in Duiven. Volgens sommigen verwijst de naam 'Liemers' naar de Romeinse "li-mes". De Limes is de noordelijke grens van het Romeinse Rijk die liep van Engeland tot aan de Zwarte Zee en ook door ons gebied ging.

Nederland vindt de Romeinse Limes zo bijzonder en waardevol, dat het een nominatie verdient op de UNESCO Werelderfgoedlijst. Er wordt daarom naar verwachtig in 2020 een nominatiedossier aangeboden aan het Werelderfgoedcentrum van UNESCO, waarna in 2021 bekend wordt of dit deel van de Romeinse Limes op de Werelderfgoedlijst wordt geplaatst.

Een bijzonder verhaal is dat van de Drususdam. Al in de tijd van de Romeinen probeerde men het water te 'managen'. De Romeinse veldheer Nero Claudius Drusus legde rond 10 v Chr. een dam (molus) aan nabij de splitsing van Rijn en Waal. Doel hiervan was om (een deel) van het Rijnwater dat eerder via de Waal afstroomde naar de Neder-Rijn te stuwen (toen grensrivier van het Romeinse Rijk). De dam werd tijdens de Bataafse Opstand in 70 n.C. vernield.

Enkele toeristisch-recreatieve plekken en producten:

- De Bijland, plek waar een Romain fort (Castellum) lag
- Grafsteen, nu te vinden in Museum Het Valkhof Nijmegen

Castellum (grensfort) Carvium (bron: Bob Brobbel)

Grafsteen die vertelt over de locatie van de Dam en rechts de opdrachtgever van de dam: Drusus (Bron: 't Gelders Eiland verhaalt).

Mauritslinie

De Mauritslinie is een verdedigingslinie langs de Waal ten tijde van de Tachtigjarige oorlog. De grote rivieren vormden strategische elementen in de verdediging. De rivieren moesten worden bewaakt en dat deed men eerst vanuit bestaande gebouwen, zoals kerktorens. Vanaf 1589 liet prins Maurits van Nassau speciale wachttorens bouwen, ook wel aangeduid als redoutes. Daarvan verschenen er veel in 1606 toen de Spaanse dreiging langs de rivieren toenam. Zo ontstond een linie van torens die op regelmatige afstand van elkaar stonden. Ze worden Mauritsstorens genoemd, naar de bevelhebber die ze liet bouwen.

De wachttorens stonden maar enkele kilometers van elkaar af zodat wachters elkaar van toren tot toren konden waarschuwen bij gevaar met behulp van rook, vlaggen en vuur.

In de gemeente Zevenaar hebben waarschijnlijk 5 torens gestaan. Er zijn in Zevenaar 3 torens neergezet, die verwijzen naar deze torens en de geschiedenis als het ware illustreren. Ook zijn er nog archeologische resten van de linie en de strijd te vinden.

Enkele toeristisch-recreatieve plekken en producten:

- Wachttorens en redoutes (Ossenwaard, Carvium Novum, Geuzenwaard)
- Beleefroute / Dwaalroute Mauritslinie (met app)

Wachttorens Mauritslinie (bron: Omroep Gelderland)

Redoute Ossenwaard (foto: Du Mont Beton)

1.3 Economische betekenis

Toeristisch-recreatieve sector zorgt voor ca 1.800 banen en € 150 miljoen inkomsten

Qua economische betekenis neemt de Liemers in de regio Arnhem-Nijmegen de vierde positie in (samen met de regio Veluwezoom). De regio's Arnhem, Nijmegen en Rijk van Nijmegen genereren nog hogere bestedingen. De toeristische bestedingen in de Liemers worden geraamd op € 152 miljoen. De werkgelegenheid die hiermee gepaard gaat komt uit op bijna 1.800 FTE. De toeristisch-recreatieve sector van de Liemers draagt hiermee met 11% bij aan de omvang van de toeristische economie van de regio Arnhem-Nijmegen.

Tabel 4 Economische betekenis toerisme en recreatie

	De Liemers	Regio A-N
Bestedingen (in miljoen €)	152	1.373
Werkgelegenheid (in FTE)	1.771	16.752

Bron: Toeristisch recreatieve monitor regio Arnhem Nijmegen 2016

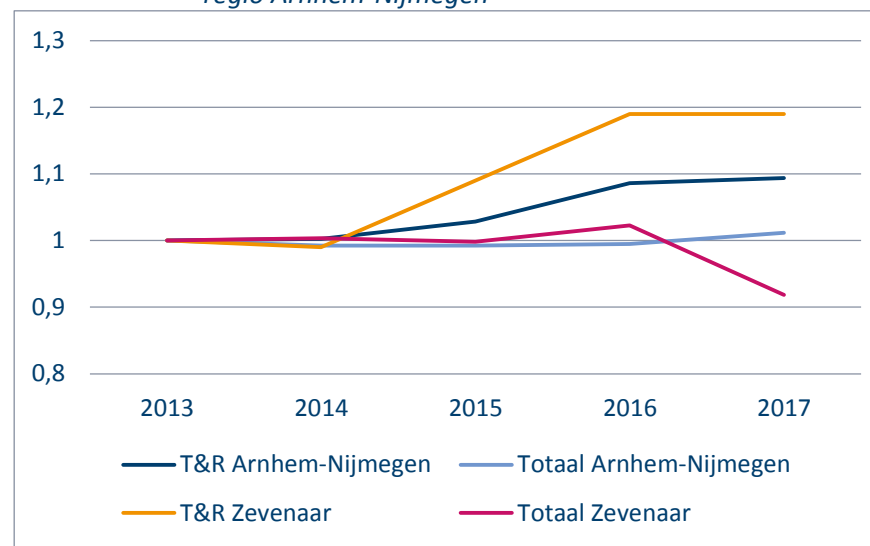
* Regionale cijfers voor de Liemers is exclusief de gemeente Montferland

Ontwikkeling werkgelegenheid

Een andere bron (het provinciaal werkgelegenheidsregister, LISA) laat de ontwikkeling van de werkgelegenheid van de laatste 5 jaar zien (zie volgende figuur). We zien dat de toeristisch-recreatieve sector in Zevenaar relatief sterk is gegroeid, waar de totale werkgelegenheid in de gemeente is afgenomen.

De vrijetijdseconomie is daarmee belangrijker geworden voor de gemeente. Het aandeel van de vrijetijdseconomie in de werkgelegenheid van de gemeente Zevenaar is ongeveer 7%. Dit vergelijkbaar met het Nederlands gemiddelde (6,9%) en iets meer dan het Gelders gemiddelde (6,5).

Figuur 3 Index ontwikkeling werkgelegenheid (banen) Zevenaar & regio Arnhem-Nijmegen

Bron: Lisa, 2013-2017 (Totaal Zevenaar baseert zich op cijfers van de oude gemeenten Zevenaar en Rijnwaarden)

1.4 Trends en ontwikkelingen aanbod

De vrijetijdseconomie is dynamisch: vraag en aanbod zijn beide sterk aan trends en veranderingen onderhevig. Wij onderscheiden trends en ontwikkelingen die de vraag naar vrijetijd, vakantie en zakelijk bezoek veranderen, en trends en ontwikkelingen die de aanbodkant beïnvloeden. Hieronder gaan we in op de trends aan de aanbodkant. In paragraaf 2.3 vindt u de trends aan de vraagkant.

1. Aanbieders spelen in op beleveniseconomie (Pine & Gilmore)

- Bestemmingen en ondernemers investeren in productontwikkeling en clustering van aanbod langs verhaallijnen;
- Ondernemers zetten bijvoorbeeld in op thematisering, 'adopter' bekende animatie- en sprookjesfiguren of creëren deze zelf;
- We zien een opkomst van evenementen en festivals en spannende ervaringen zoals escaperooms;
- Ook toeristisch funvervoer groeit: toeren in 'nieuwe' voertuigen (elektrische step, bierfiets, tuctuc).

2. Prijs

- Low cost airlines zorgen voor stevige concurrentie, consument heeft meer interessante bestemmingen om uit te kiezen;
- Korting en aanbieding = normaal geworden;
- De online intermediairs (OTA's oftewel online travel agencies) worden steeds belangrijker: booking, Zoover, AirBnB, Couverts. Zij romen een deel van de omzet (tussen de 4 en 20 procent) van aanbieders af;
- Prijzen differentiëren steeds meer, met name de grote ketens houden (online) bij wat de vraag is en passen hun prijzen hierop aan (revenue management).

3. Online en digitaal

- Marketing vindt grotendeels online plaats. De visitor journey start online (dromen, plannen, boeken, beleven, delen), en boeken gaat ook steeds meer online, ook voor dagattracties;
- Routegebonden recreatie gaat digitaal en online: oriëntatie en beleving via smartphone;
- Digitale belevingen, zoals virtual reality, augmented reality en gaming, breken in de vrijetijdsbeleving buitenshuis nog niet echt door. De investeringen zijn hoog en de vrijetijdsbeleving stelt specifieke eisen: de sociale component is vaak belangrijk en die wordt

gemist in digitale belevingen, de technische kwaliteit van de content is vaak een probleem en het blijkt dat de content zelf belangrijker is dan het medium.

4. Schaalvergroting & ketenvorming zetten door

- Schaalvergroting wordt gerealiseerd door (internationale) ketenvorming. De kleinen worden ingelijfd door de ketens;
- Schaalvergroting zorgt voor verdere professionalisering (clustering inkoop en marketing);
- Als tegenhanger van overtoerisme biedt *slow tourism* een duurzaam alternatief voor het hapsnaptoerisme door meer te spreiden en te sturen.

2 Inventarisatie en analyse vraag

2.1 Recreanten uit de regio

Een belangrijk deel van de recreatieve vraag (ongeveer 50% van de bestedingen) wordt bepaald door de inwoners uit de eigen gemeente en regio². Het is daarom interessant om te kijken wat de voorkeuren zijn van de inwoners als het gaat om vrijetijdsbesteding³.

In de Liemers wonen ongeveer 147.000 mensen. Tot ongeveer 2000 is de bevolking van de Liemers sterk gegroeid. De verwachting is dat de komende jaren mogelijk een omslagpunt wordt bereikt waarbij stabilisatie krimp van het aantal inwoners aan de orde is⁴. Het aandeel ouderen ligt op dit moment in de Liemers iets hoger dan gemiddeld in Nederland en het aantal 65-plusers zal toenemen. Het huidige opleidingsniveau is iets lager dan gemiddeld in Nederland.

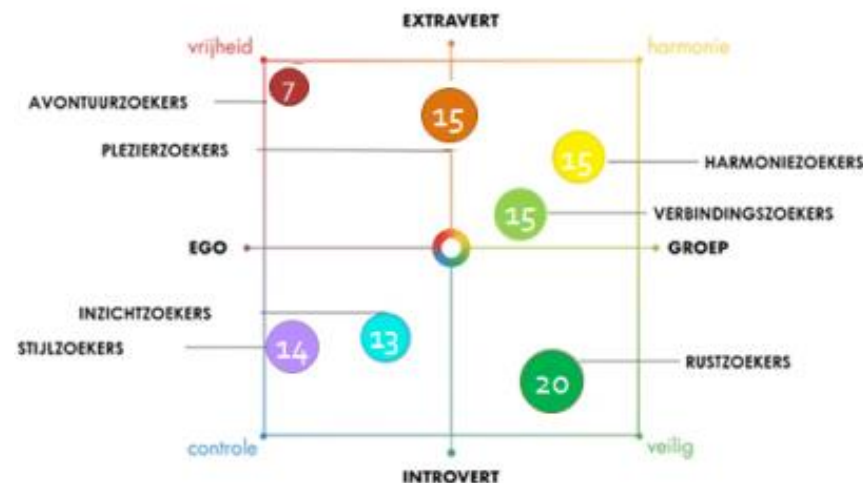
Om de vraag van de inwoners in beeld te brengen gebruiken we de Leefstijlvinder, die gebaseerd is op het BSR model. Aan de hand van dit model worden zeven leefstijlgroepen onderscheiden. Het model is opgebouwd uit twee assen: de sociologische as die loopt van 'ego' gericht op het individu naar 'groep' (gericht op de groep), en de psychologische as loopt van 'introvert' naar 'extravert'. Deze as geeft aan hoe men met emoties omgaat. Een uitgebreide toelichting op het model en de 7 leefstijlen is te vinden in hoofdstuk 10.

² Voor de regio is hier steeds genomen: Duiven, Westervoort, Zevenaar en Montferland.

³ Om de vraag van de inwoners in beeld te brengen gebruiken we de Leefstijlvinder, die gebaseerd is op het BSR-model. Dit is model is speciaal ontwikkeld voor vrijetijdsbesteding. In het achtergronddocument en op www.leefstijlvinder.nl vindt u meer uitleg.

⁴ 8% krimp in 2040 is de verwachting volgens de Rabobank Bron: Primos 2011, in: Rabobank, Wonen, werken en winkelen in de Liemers

Figuur 4 Leefstijlen de Liemers

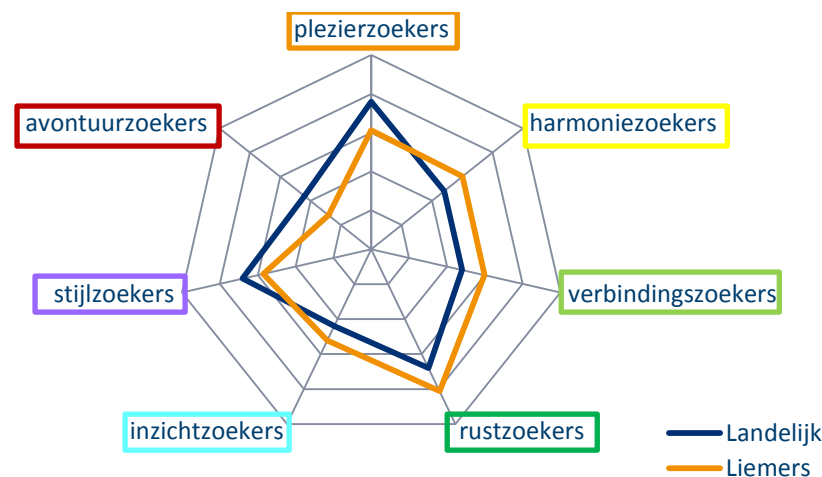

Groot deel rustzoekers

We zien dat de leefstijl van de inwoners van de regio heel divers is. De groepen 'rechtsonder' zijn iets sterker oververtegenwoordigd (vergeleken met landelijk). Dit zijn de rustzoekers, inzichtzoekers, verbindingszoekers en harmoniezoekers. Deze groepen trekken er iets vaker in gezelschap op uit, in plaats van alleen of met een stel, en het is dan belangrijk dat de gehele groep het gezellig heeft. Ze gaan over het algemeen iets vaker voor de bekende of veiligere keuzes, en zoeken ook naar nieuwe inzichten en verdieping.

In hoofdstuk 4 gaan we in op de match tussen vraag en aanbod op basis van de leefstijlen.

Figuur 5 Leefstijlen de Liemers vergeleken met landelijk

2.2 Toeristen

De Liemers moet het vooral hebben van gasten uit de buurlanden en uit Nederland. Het aantal gasten uit de buurlanden groeit en dat is dus een kans voor de Liemers.

Verwachting ontwikkeling doelgroepen

- Toename internationale gasten uit Duitsland en België. Over Duitse gasten is hieronder meer informatie opgenomen, over de Belgische gasten zijn helaas geen aanvullende gegevens bekend.
- De Nederlandse markt is stabiel en krimpt licht als het gaat om vakanties in eigen land. Een mooie zomer (zoals 2018) heeft wel een positief effect, maar laag water is dan weer negatief voor Zevenaar.
- De zakelijke markt is voor een groot deel conjunctuurafhankelijk en groeit nu (weer) nationaal.

Duitsers

Zoals gezegd vormen gasten uit Duitsland een kans voor De Liemers:

- Vlakbij de regio Arnhem-Nijmegen wonen 5,2 miljoen Duitsers (Niedersachsen en Nordrhein-Westfalen) en 2,2 miljoen Vlamingen.
- Binnen Gelderland is Arnhem-Nijmegen de meest bezochte regio door Duitsers: er zijn jaarlijks in deze regio 2 miljoen Duitse dagbezoekers. Liemers behoort (nog) niet tot top-10 bezochte plekken van Duitsers in Arnhem-Nijmegen.
- De meest populaire activiteit is winkelen. De Fashion Outlet Zevenaar heeft haar nieuwe locatie ook niet toevallig gekozen.
- Duitsers bezoeken daarnaast ook een attractiepark, dierentuin, zwembad, of gaan fietsen en wandelen in de natuur. Dit laatste is ook interessant voor de Liemers.
- Duitse gasten zijn wel iets anders dan Nederlanders: ze houden ervan om aangesproken te worden in de eigen taal. Tweektalig informatie wordt zeer gewaardeerd. Ook houden zij ervan om gedrukte media in de hand te hebben, liever dan digitale informatie zoals een app.
- Duitse gasten zijn vaker dan Nederlandse gasten te karakteriseren als de leefstijlen harmoniezoeker en verbindingszoeker. Voor een toelichting op deze leefstijlen: zie hoofdstuk 10.

Impact Fashion Outlet Zevenaar

In 2021 opent de Fashion Outlet. Hier komen verschillende leefstijlgroepen, maar naar verwachting met een accent op stijlzoekers, plezierzoekers en mogelijk harmoniezoekers. Het is kansrijk om aanbod onder de aandacht te brengen en te ontwikkelen wat deze leefstijlen aanspreekt, zodat we ze nog een dagdeel of nachtje in de regio kunnen houden en kunnen laten terugkomen.

2.3 Trends en ontwikkelingen vraagkant

Hieronder beschrijven we enkele belangrijke trends die de vraagkant van de vrijetijdsbesteding, toerisme en zakelijk bezoek beïnvloeden.

1. Toenemende behoefte aan beleving & betekenis: het moet je raken. Mensen hebben steeds hogere verwachtingen van wat ze willen meemaken en beleven. Vroeger was de trend: steeds luxer, of juist luxe versus de charme van "back to basic". Nu is het belangrijk dat de vrijetijdsbeleving steeds apart / intenser / completer wordt. Dit kan door bijvoorbeeld:
 - Intensere ervaringen (onderdompelen), storytelling (een goed verhaal blijft in het hoofd en raakt in het hart) en sterke thema's spreken aan;
 - Authentieke ervaring, het verhaal van een plek, product, traditie of persoon 'in het echt';
 - Persoonlijk, op maat gemaakt voor jou;
 - Het verschil maken: mee doen, meemaken, behoefte aan betekenisgeving bijvoorbeeld vrijwilliger zijn tijdens vakantie of vrije tijd of, meer persoonlijk gericht bijvoorbeeld retraite, yoga (focus op persoonlijke ontwikkeling);
 - Extreme dingen te doen (belevenis) of iets 'nieuws' te proberen (verrast worden, ergens waar je 'normaal' niet naartoe kan of gaat).
2. Traditionele doelgroepen bestaan niet meer:
 - Binnen de diverse 'traditionele' doelgroepen (zoals gezinnen, oudere stellen) hebben mensen verschillende voorkeuren en motieven als het gaat om vrijetijdsbesteding. Zie ook de leefstijlvinder (www.leefstijlvinder.nl en hoofdstuk 10);

- Verschuiving van 'middenklasse' naar niches; wensen, verwachtingen en behoeften van gasten lopen steeds verder uiteen. Hierdoor worden niches belangrijker;
 - Millennials reizen vaker en anders, ze zoeken een eigen niche;
 - Kleinere huishoudens en meer singles: veranderingen zorgen voor andere behoeftes in de reismarkt;
 - Naast recreatief biedt ook zakelijk toerisme kansen (zeker vanwege hogere bestedingen).
3. Toerisme is een internationale groeiemarkt:
 - Groeiende economie, goedkoper vliegen en het aantal mensen dat reist neemt wereldwijd toe (circa 5% groei per jaar), groei geldt ook in Gelderland;
 - Groei in bestedingen buitenlands toerisme;
 - Toenemend (herhaal)bezoek vanuit Noordwest Europa en grensregio;
 - Gelderland is slechts 6e provincie in Nederland qua internationaal bezoek, er liggen met name kansen voor bezoek uit Duitsland en België.
 4. De gunst om de consument wordt steeds heviger:
 - Krimpde binnenlandse markt & steviger concurrerende markt ;
 - Maar; Gelderland is al jaren populairste binnenlandse bestemming met de Veluwe als absolute uitschieter;
 5. Vrijetijdsbesteding is het verlengstuk van de identiteit:
 - Groeiende vraag naar cultuur (musea, festivals);
 - Toename individueel buitensporten (wielrennen, hardlopen) en samen sporten tijdens evenementen.

2.4 Aantrekkingskracht huidige aanbod voor de leefstijlen

Leefstijl	Avontuurzoekers	Plezierzoekers	Harmoniezoekers	Verbindingszoekers	Rustzoekers	Stijlzoekers	Inzichtzoekers
Voorzieningen	Vrijheid Extravert Ego	Harmonie/vrijheid Extravert Ego/Groep	Harmonie Extravert Groep	Harmonie Extravert Groep	Veilig Introvert Groep	Controle Introvert Ego	Controle Introvert Ego
Dagtoerisme	5	5	10	8	8	3	8
Verblijfsrecreatie	6	5	7	7	3	5	3

Een selectie aan toeristisch-recreatieve voorzieningen in de Liemers hebben we ingekleurd naar leefstijlen. Dit is te zien in bovenstaande tabel, hier is de aantrekkingskracht van het aanbod te zien naar de verschillende leefstijlen.

In de volgende twee afbeeldingen is een illustratie gegeven van het dagtoeristisch en verblijfsaanbod, ingedeeld naar de vier basisleefstijlen.

Figuur 6 Illustratie dagtoeristisch aanbod Zevenaar per basisleefstijl

Figuur 7 Illustratie verblijfaanbod Zevenaar per basisleefstijl

3 Resultaten inwonerspanel

3.1 Inwonerspanel

In december 2018 is onder de leden van 'Zevenaar Verbindt' een onderzoek uitgevoerd naar vrijetijdsbesteding buitenshuis onder de eigen inwoners. In totaal hebben 212 leden van het panel de vragenlijst compleet ingevuld. Over het algemeen genomen zijn de leden van het panel positief, al zijn er wel enkele aandachtspunten. Hieronder staan enkele resultaten en conclusies uit dit onderzoek.

Populairste gebieden

De populairste gebieden in de gemeente, die in de vrije tijd door inwoners bezocht worden, zijn het centrum van Zevenaar, de Bijland, het Rhederlaag, de Breuly, de Rijnstrangen en de Europakade. Mensen zijn voor het merendeel ook tevreden over deze gebieden. Voor wandelen, fietsen en het bezoeken van evenementen benutten de inwoners de gehele Liemers als bestemmingsregio.

Activiteiten en tevredenheid van inwoners

De volgende vrijetijdsactiviteiten worden (zeer) belangrijk geacht:

- Wandelen en fietsen.
- Zwemmen en zonnen.
- Horeca en pleisterplaatsen in het buitengebied.

Gelukkig zijn de inwoners ook voor het grootste deel (zeer) tevreden over de mogelijkheden om te wandelen en fietsen (71 en 78%). Over de mogelijkheden om te zwemmen en zonnen is 52% tevreden en 17% ontevreden. Over pleisterplaatsen zijn minder mensen tevreden (36%).

Iets meer dan een derde (37%) heeft aangegeven wel iets te missen in de gemeente Zevenaar. Wat zij missen zijn voorzieningen voor volwassenen vanaf 25 jaar en voor kinderen tot 12 jaar. Een kwart mist voorzieningen voor jongeren (tussen 12 en 25) of ouderen.

Enkele andere conclusies

- Meer dan 80% van de inwoners is tevreden over de horeca in de gemeente en driekwart is (zeer) tevreden over de mogelijkheden voor buitenrecreatie (wandelen, fietsen).
- Mensen zijn het minst tevreden (26%) over buitenattracties, zoals een speeltuin, pretpark of kinderboerderij. Ook over overnachtingsmogelijkheden zijn een aantal ontevreden, maar daarvan geeft 96% aan die niet te gebruiken in Zevenaar of omgeving.
- Van de inwoners van Zevenaar maken veel mensen (ca. 60%) gebruik van de kern van Zevenaar om te winkelen voor het plezier, van de restaurants, eetcafés en lunchrooms, terrassen en de bioscoop of het filmhuis.
- Ongeveer de helft van de inwoners maakt geen gebruik van binnen attracties, musea en galeries en de watersportmogelijkheden.

Verbeterpunten die veel bewoners belangrijk vinden:

- Realiseren van een (binnen)speeltuin, pleisterplaatsen in het buitengebied en de bestaande pleisterplaatsen bekender maken.
- Er zijn veel ideeën gegeven voor de Bijland, de Breuly en een aantal voor het Rhederlaag.
- Stimuleren van boerderij-gerelateerde activiteiten.
- Realiseren van meer oplaadpunten voor elektrische fietsen. Er zijn ook tips gegeven voor meer vrijliggende fietspaden.

Verbeterpunten die mogelijk zijn, maar die minder bewoners belangrijk vinden, zijn het verbeteren van de mogelijkheden om te skaten, te paard-

rijden, of te mountainbiken.

Zevenaar **Verbindt**

ZEVENAAR VERBINDT
PEILING 2 2018

VRIJETIJDSECONOMIE

Gemeente Zevenaar
December 2018/Januari 2019

Uitgave:	Research 2Evolve Tesselschadelaan 15A 1217 LG Hilversum Tel: (035) 623 27 89 info@research2evolve.nl www.research2evolve.nl
Datum:	December 2018/Januari 2019
Onderzoek:	Zevenaar Verbindt Peiling 2 2018 Vrijetijdseconomie
Projectnummer:	20181119.01
Opdrachtgever:	Gemeente Zevenaar

Het onderzoek is uitgevoerd door Research 2Evolve. Het marktonderzoeksbureau neemt de richtlijnen van de MOA (MarktOnderzoekAssociatie) en ESOMAR (EuropeanSociety for Opinion and Marketing Research) in acht. Deze richtlijnen zijn bij Research 2Evolve op te vragen.

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Hoofdstuk 1	Onderzoeksverantwoording	4
1.1	Inleiding	5
1.2	Uitvoering van het onderzoek	5
1.3	Responsoverzicht	5
1.4	Weging en rapportage	6
1.5	Steekproefsamenstelling	6
1.6	Toelichting prioriteitenmatrix	7
Hoofdstuk 2	Resultaten	8
2.1	Gebruik voorzieningen	9
2.2	Tevredenheid voorzieningen	10
2.3	Vrijetijdsvoorzieningen	11
2.4	Bezoek trekpleisters	14
2.5	Tevredenheid trekpleisters	15
2.6	Missen van voorzieningen	16

Zevenaar **Verbindt**

HOOFDSTUK 1

ONDERZOEKSVERANTWOORDING

1.1 Inleiding

In opdracht van gemeente Zevenaar heeft het onderzoeksbureau Research 2Evolve een onderzoek, over de vrijetijdseconomie in de gemeente Zevenaar, uitgevoerd onder de leden van Zevenaar Verbindt. Middels een open link hebben niet panelleden tevens de mogelijkheid gekregen de vragenlijst online in te vullen.

De uitkomsten van dit onderzoek gebruikt de gemeente als input voor het nieuwe beleidsplan vrijetijdseconomie.

1.2 Uitvoering van het onderzoek

Steekproef	Inwonerspanel Zevenaar Verbindt
Methode	Online
Uitnodiging	Per e-mail
Veldwerkperiode	Donderdag 13 december 2018 – zondag 7 januari 2019
Herinnering	1 keer

1.3 Responsoverzicht

	N
Bruto steekproef	280
Complete vragenlijsten	212
Respons	76%
Respons open link	26

1.4 Weging en rapportage

Voor deze peiling hebben wij gecontroleerd of er een afwijking is op basis van de variabelen; geslacht, leeftijd, kern en huishoudgrootte. De respons wijkt voor de desbetreffende variabelen af, waarmee wij een weging hebben toegevoegd, zodat de resultaten een juiste afspiegeling vormen van de werkelijke bevolking. In de rapportage wordt de ongewogen N weergegeven.

Daar waar de som van de resultaten niet precies op 100% uitkomt, wordt dit veroorzaakt door afrondingsverschillen of was meer dan één antwoord toegestaan. Waar in de grafieken ongelijke N-nen te zien zijn, wordt dit veroorzaakt door het uitsluiten van de antwoordcategorie 'weet niet/geen mening'.

1.5 Steekproefsamenstelling

De steekproef is, uitgesplitst naar enkele achtergrondkenmerken, als volgt samengesteld:

Geslacht	ONGEWOGEN		GEWOGEN	
	N	%	N	%
Man	139	58,4	116	48,9
Vrouw	98	41,2	121	50,6
Onbekend	1	0,4	1	0,5
Leeftijd	ONGEWOGEN		GEWOGEN	
	N	%	N	%
16 t/m 34 jaar	19	8,0	44	18,3
35 t/m 44 jaar	47	19,7	34	14,2
45 t/m 54 jaar	61	25,6	47	19,9
55 t/m 64 jaar	34	14,3	42	17,7
65 t/m 74 jaar	65	27,3	44	18,5
75 jaar en ouder	11	4,6	26	11,0
Onbekend	1	0,4	1	0,5
Huishoudgrootte	ONGEWOGEN		GEWOGEN	
	N	%	N	%
1	29	12,2	68	28,6
2	114	47,9	95	39,9
3	29	12,2	30	12,7
4	54	22,7	33	13,8
5 of meer	11	4,6	11	4,5
Onbekend	1	0,4	1	0,5

Kern	ONGEWOGEN		GEWOGEN	
	N	%	N	%
Aerd (6913)	7	2,9	5	2,2
Angerlo (6986)	5	2,1	8	3,4
Babberich (6909)	4	1,7	10	4,3
Giesbeek (6987)	7	2,9	13	5,6
Herwen (6914)	3	1,3	6	2,6
Lathum (6988)	2	0,8	7	2,7
Lobith (6915)	18	7,6	19	7,8
Pannerden (6911)	9	3,8	14	5,8
Spijk (6917)	5	2,1	4	1,7
Tolkamer (6916)	19	8,0	15	6,3
Zevenaar (6901,6902, 6903 of 6904)	134	56,3	118	49,6
Oud-Zevenaar (inclusief Ooy) (6905)	24	10,1	18	7,4
Onbekend	1	0,4	1	0,5

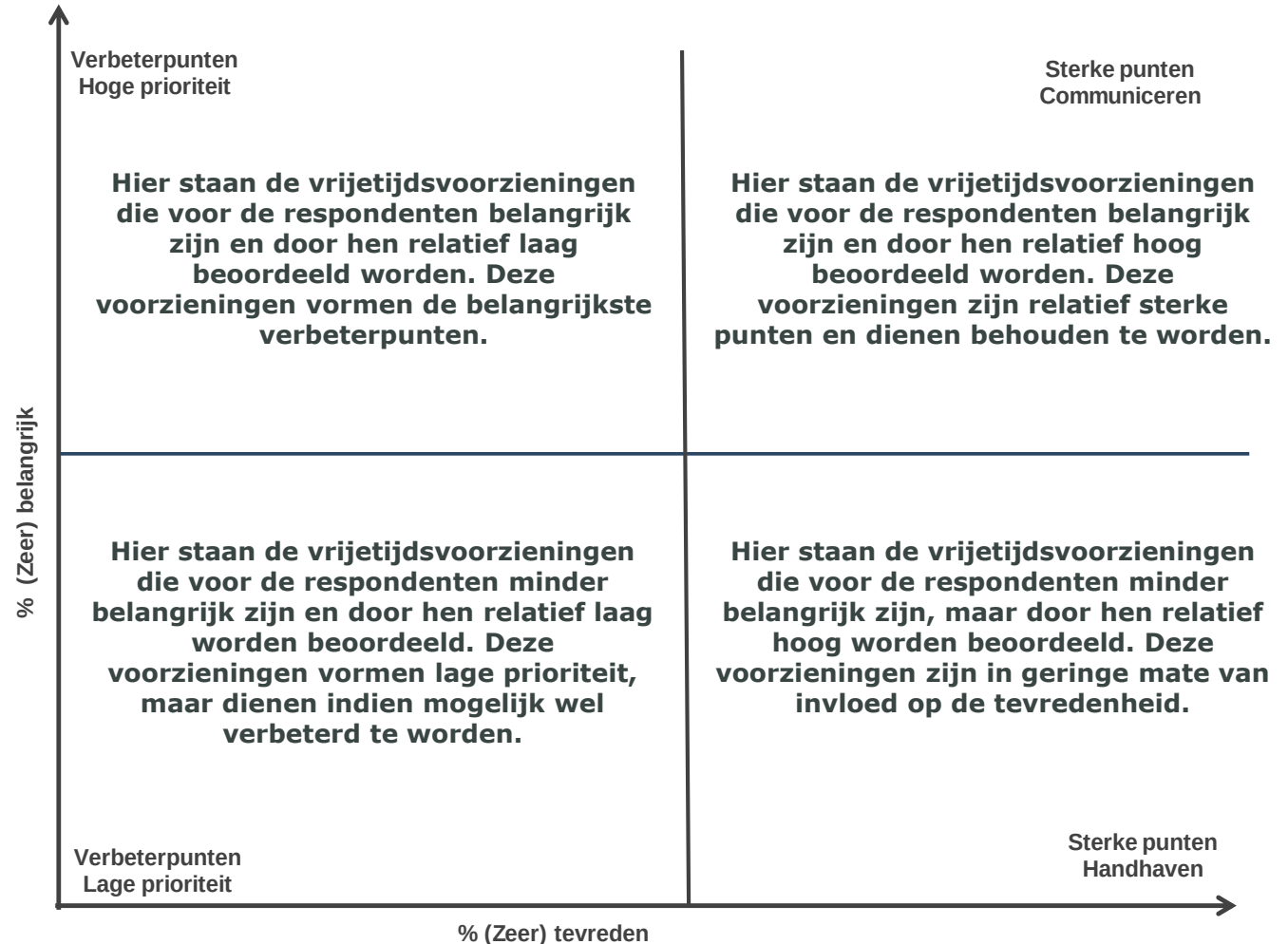
1.6 Toelichting Prioriteitenmatrix

Hoe dient u de prioriteitenmatrix te interpreteren?

Op de verticale as is het belang (% (zeer) belangrijk) weergegeven dat respondenten hechten aan de vrijetijdsvoorzieningen in de gemeente. Op de horizontale as worden de top2 scores (% (zeer) tevreden) op de verschillende voorzieningen weergegeven.

De kwadranten verschillen per thema, deze worden gebaseerd op basis van het gemiddelde top2 belang en tevredenheid.

De prioriteitenmatrix bestaat uit de volgende vier kwadranten:

Zevenaar **Verbindt**

HOOFDSTUK 2

RESULTATEN

2.1 Resultaten – Gebruik voorzieningen

Kunt u aangeven of – en zo ja waar in onze regio – u de onderstaande voorzieningen gebruikt?

	N	Kern Zevenaar	Elders in Zevenaar	Liemers	Regio Arnhem	Anders	Ik maak er geen gebruik van
Mogelijkheden om te winkelen voor je plezier	238	62%	11%	21%	47%	24%	9%
Restaurants, eetcafés of lunchrooms	238	63%	18%	37%	36%	20%	10%
Cafés, terrassen of discotheken	238	54%	6%	23%	19%	14%	20%
Theater, concert- of muziekzaal	238	37%	5%	9%	27%	40%	24%
Bioscoop of filmhuis	238	58%	1%	4%	36%	18%	20%
Musea, (kunst)galerieën	238	15%	4%	7%	14%	36%	47%
Monumenten en historische gebouwen en andere historische bezienswaardigheden	238	17%	8%	21%	14%	42%	35%
Evenementen (bijv. braderie, kindermarkt, festival of muziekevenement, kermis)	238	50%	19%	43%	17%	27%	19%
Buitenattracties, zoals dierentuin, speeltuin of pretpark of kinderboerderij	238	8%	14%	12%	45%	26%	35%
Binnenattracties, zoals een speelparadijs of binnenzwembad	238	13%	13%	11%	9%	20%	54%
Overnachtingsmogelijkheden (bijv. bed & breakfasts, hotels, campings of camperplaatsen)	238	0%	3%	2%	2%	51%	45%
Watersportmogelijkheden in de open lucht, zoals zwemmen, varen, vissen, surfen	238	3%	23%	27%	7%	16%	49%
Andere mogelijkheden voor buitenactiviteiten (bijv. wandelen, fietsen, paardrijden)	238	18%	29%	59%	22%	37%	8%

In de kern Zevenaar maakt **(ruim) zes op de tien** gebruik van restaurants, eetcafés of lunchrooms, de mogelijkheden om te winkelen en de bioscoop of filmhuis. **(Ruim) de helft** maakt *geen* gebruik van binnenattracties, watersportmogelijkheden en musea/kunstgalerieën.

2.2 Resultaten – Tevredenheid voorzieningen

Hoe tevreden of ontevreden bent u over het aanbod aan vrijetijdsvoorzieningen in de gemeente Zevenaar?

	N* / **	(Zeer) tevreden	Neutraal	(Zeer) ontevreden
Mogelijkheden om te winkelen voor je plezier	200	58%	27%	15%
Restaurants, eetcafés of lunchrooms	199	84%	13%	3%
Cafés, terrassen of discotheken	176	72%	22%	6%
Theater, concert- of muziekzaal	130	70%	24%	6%
Bioscoop of filmhuis	168	79%	19%	2%
Musea, (kunst)galerieën	60	37%	45%	18%
Monumenten en historische gebouwen en andere historische bezienswaardigheden	82	43%	43%	13%
Evenementen (bijv. braderie, kindermarkt, festival of muziek-evenement, kermis)	182	68%	29%	3%
Buitenattracties, zoals dierentuin, speeltuin of pretpark of kinderboerderij	107	30%	44%	26%
Binnenattracties, zoals een speelparadijs of binnenzwembad	77	52%	29%	19%
Overnachtingsmogelijkheden (bijv. bed & breakfasts, hotels, campings of camperplaatsen)	10	37%	13%	51%
Watersportmogelijkheden in de open lucht, zoals zwemmen, varen, vissen, surfen	107	67%	21%	12%
Andere mogelijkheden voor buitenactiviteiten (bijv. wandelen, fietsen, paardrijden)	184	74%	20%	6%

Ruim acht op de tien respondenten is (zeer) tevreden over de restaurants, eetcafés of lunchrooms in de gemeente Zevenaar. **Acht op de tien** is (zeer) tevreden over de bioscoop of filmhuis en **drie kwart** is (zeer) tevreden over andere mogelijkheden voor buitenactiviteiten.

De helft van de respondenten is (zeer) ontevreden over de overnachtingsmogelijkheden in de gemeente Zevenaar.

* Selectie: respondent maakt gebruik van betreffende voorziening.

** Let op: het percentage 'Weet niet/Geen mening' is niet opgenomen in deze tabel

2.3 Resultaten – Vrijetijdsvoorzieningen

Hoe belangrijk of onbelangrijk vindt u het aanbod van de onderstaande vrijetijdsvoorzieningen in de gemeente Zevenaar?

	N*	(Zeer) belangrijk	Neutraal	(Zeer) onbelangrijk
Mogelijkheden om te wandelen	231	83%	15%	2%
Mogelijkheden om (recreatief) te fietsen	235	84%	13%	2%
Het fietsknooppuntennetwerk	220	66%	25%	8%
Mogelijkheden om via een route te recreëren	217	55%	32%	13%
Oploadpunten voor elektrische fietsen	191	52%	31%	17%
Mogelijkheden om te mountainbiken	149	28%	39%	33%
Mogelijkheden om te wielrennen	148	27%	31%	42%
Mogelijkheden om te joggen/hard te lopen	163	58%	25%	18%
Mogelijkheden om paard te rijden	132	23%	31%	46%
Mogelijkheden om te skaten	132	22%	44%	34%
Mogelijkheden om te zwemmen/te zonnen	204	70%	24%	6%
Mogelijkheden om te varen/te watersporten	171	50%	35%	15%
Mogelijkheden om te vissen	144	30%	41%	30%
Mogelijkheden om te schaatsen	169	47%	35%	18%
Boerderij gerelateerde activiteiten	180	52%	33%	15%
Horeca/pleisterplaatsen in het buitengebied	227	72%	26%	2%

Ruim acht op de tien respondenten vindt de mogelijkheden om te wandelen en (recreatief) te fietsen (zeer) belangrijk in de gemeente Zevenaar. **(Ruim) zeven op de tien** noemt horeca/pleisterplaatsen in het buitengebied en de mogelijkheid om te zwemmen/zonnen als (zeer) belangrijke vrijetijdsvoorzieningen.

Bijna de helft van de respondenten vindt de mogelijkheid om paard te rijden een (zeer) onbelangrijke vrijetijdsvoorziening en **ruim vier op de tien** vindt de mogelijkheid om te kunnen wielrennen een (zeer) onbelangrijke vrijetijdsvoorziening in de gemeente Zevenaar.

* Let op: het percentage 'Weet niet/Geen mening' is niet opgenomen in deze tabel

2.3 Resultaten – Vrijetijdsvoorzieningen

Hoe tevreden of ontevreden bent u over het aanbod van onderstaande vrijetijdsvoorzieningen in de gemeente Zevenaar?

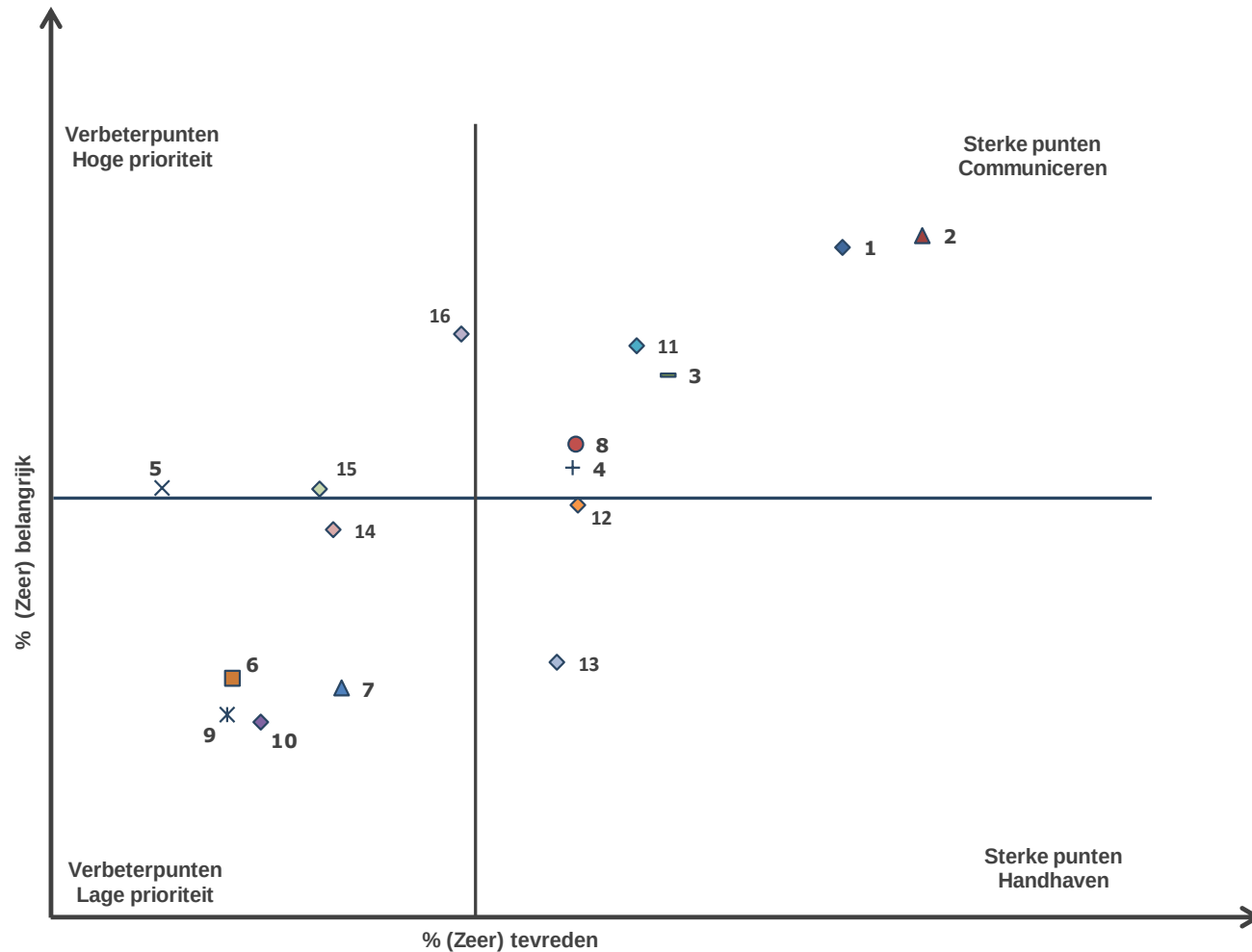
	N*	(Zeer) tevreden	Neutraal	(Zeer) ontevreden
Mogelijkheden om te wandelen	225	71%	18%	11%
Mogelijkheden om (recreatief) te fietsen	225	78%	20%	1%
Het fietsknooppuntennetwerk	195	55%	39%	6%
Mogelijkheden om via een route te recreëren	177	46%	44%	9%
Oplaadpunten voor elektrische fietsen	134	9%	53%	38%
Mogelijkheden om te mountainbiken	96	15%	67%	18%
Mogelijkheden om te wielrennen	93	25%	61%	14%
Mogelijkheden om te joggen/hard te lopen	141	47%	47%	7%
Mogelijkheden om paard te rijden	84	15%	72%	13%
Mogelijkheden om te skaten	93	18%	67%	15%
Mogelijkheden om te zwemmen/te zonnen	200	52%	31%	17%
Mogelijkheden om te varen/te watersporten	149	47%	41%	12%
Mogelijkheden om te vissen	115	45%	51%	4%
Mogelijkheden om te schaatsen	146	25%	40%	35%
Boerderij gerelateerde activiteiten	155	23%	58%	19%
Horeca/pleisterplaatsen in het buitengebied	209	36%	40%	24%

Bijna acht op de tien respondenten zijn (zeer) tevreden over de mogelijkheden om (recreatief) te fietsen. **Zeven op de tien** is ook (zeer) tevreden over de mogelijkheden om te wandelen.

Bijna vier op de tien is (zeer) ontevreden over de oplaadpunten voor elektrische fietsen en mogelijkheden om te schaatsen.

* Let op: het percentage 'Weet niet/Geen mening' is niet opgenomen in deze tabel

2.3 Resultaten – Vrijetijdsvoorzieningen

- 1 Mogelijkheden om te wandelen
- 2 Mogelijkheden om (recreatief) te fietsen
- 3 Het fietsknooppuntennetwerk
- 4 Mogelijkheden om via een route te recreëren
- 5 Oplaadpunten voor elektrische fietsen
- 6 Mogelijkheden om te mountainbiken
- 7 Mogelijkheden om te wielrennen
- 8 Mogelijkheden om te joggen / hard te lopen
- 9 Mogelijkheden om paard te rijden
- 10 Mogelijkheden om te skaten
- 11 Mogelijkheden om te zwemmen / te zonnen
- 12 Mogelijkheden om te varen / te watersporten
- 13 Mogelijkheden om te vissen
- 14 Mogelijkheden om te schaatsen
- 15 Boerderij gerelateerde activiteiten
- 16 Horeca / pleisterplaatsen in het buitengebied

2.4 Resultaten – Bezoek trekpleisters

Hoe vaak heeft u in de afgelopen 12 maanden de volgende toeristische trekpleisters bezocht?

	N	Geen één keer	1 keer per jaar	2 à 3 keer per jaar	4-11 keer per jaar	1 keer per maand of vaker
Recreatiegebied De Bijland	238	38%	15%	30%	12%	6%
Recreatiegebied Rhederlaag	238	55%	14%	16%	9%	6%
Liemers Museum	238	69%	20%	6%	3%	2%
Buitengoed de Panoven	238	62%	23%	11%	2%	2%
Centrum Zevenaar	238	1%	1%	9%	26%	63%
Rijnstrangen	238	42%	13%	22%	14%	9%
Europakade Tolkamer	238	24%	15%	31%	16%	13%
Recreatiegebied Breuly	238	48%	17%	17%	12%	5%

Het merendeel van de respondenten heeft in de afgelopen 12 maanden het centrum van Zevenaar bezocht. **(Ruim) de helft** heeft recreatiegebied Breuly bezocht en **bijna zes op de tien** heeft Rijnstrangen in de afgelopen 12 maanden bezocht.

Zeven op tien respondenten heeft het Liemers Museum in de afgelopen 12 maanden *niet* bezocht. **Ruim zes op de tien** heeft Buitengoed de Panoven de afgelopen 12 maanden *niet* bezocht.

2.5 Resultaten – Tevredenheid trekpleisters

Hoe tevreden of ontevreden bent u over het aanbod aan toeristische/recreatieve trekpleisters?

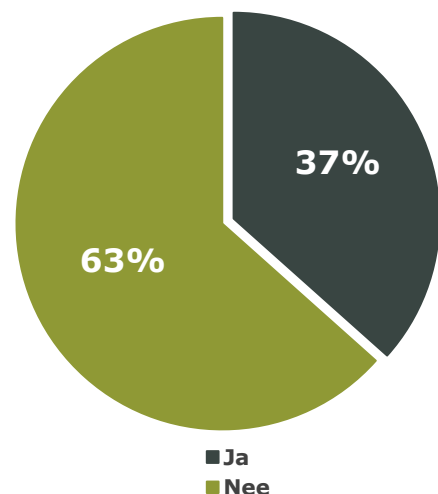
	N*	(Zeer) tevreden	Neutraal	(Zeer) ontevreden
Recreatiegebied De Bijland	180	66%	26%	8%
Recreatiegebied Rhederlaag	154	54%	34%	12%
Liemers Museum	109	46%	47%	7%
Buitengoed de Panoven	135	55%	37%	8%
Centrum Zevenaar	233	66%	21%	13%
Rijnstrangen	155	69%	26%	5%
Europakade Tolkamer	191	74%	20%	6%
Recreatiegebied Breuly	155	51%	33%	16%

Drie kwart is (zeer) tevreden over de toeristische/recreatieve trekpleister Europakade Tolkamer en **zeven op de tien** respondenten is (zeer) tevreden over Rijnstrangen. **Twee derde** is (zeer) tevreden over het centrum van Zevenaar en het recreatiegebied De Bijland.

* Let op: het percentage 'Weet niet/Geen mening' is niet opgenomen in deze tabel

2.6 Resultaten – Missen van voorzieningen

Mist u voorzieningen voor vrijetijdsbesteding buitenshuis in de gemeente Zevenaar? (N=238)

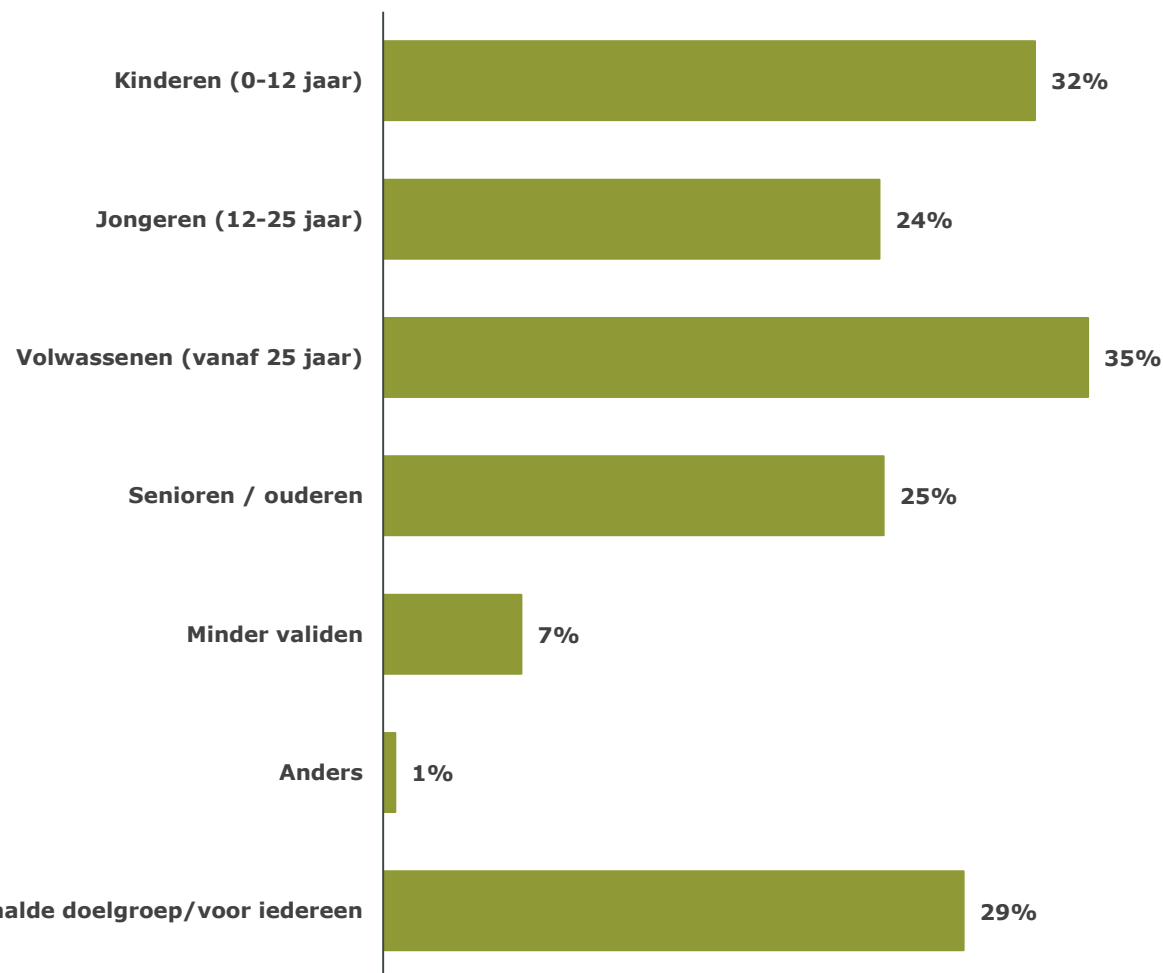

Van de respondenten die voorzieningen voor vrijetijdsbesteding buitenshuis missen, mist **(ruim) een derde** voorzieningen voor de doelgroep volwassenen en kinderen in de leeftijd van 0-12 jaar. **Een kwart** mist voorzieningen voor specifiek jongeren van 12-25 jaar en senioren/ouderen.

Drie op de tien mist wel voorzieningen, maar niet voor een specifieke doelgroep.

Is dat specifiek voor bepaalde doelgroepen? (N=89*)

Niet voor een bepaalde doelgroep/voor iedereen

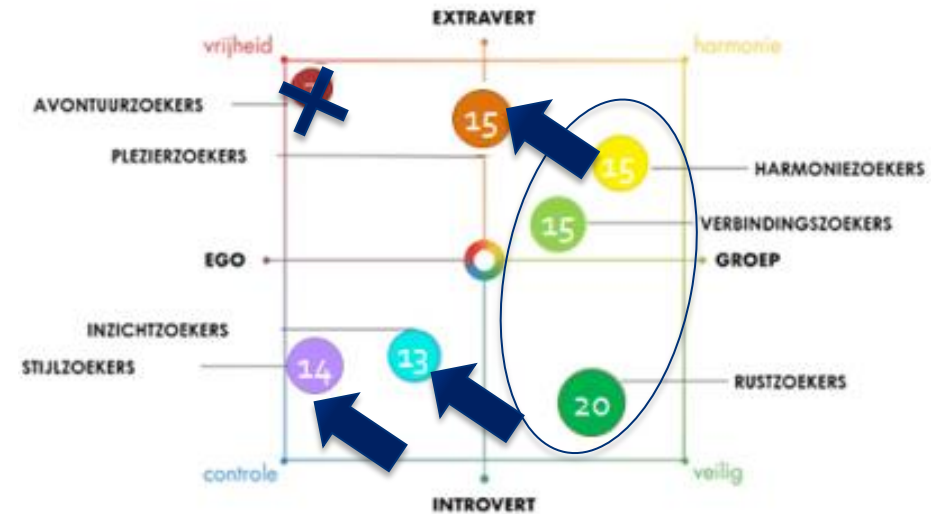
* Selectie: respondent mist voorzieningen voor vrijetijdsbesteding buitenshuis in de gemeente Zevenaar

4 Analyse op aansluiting vraag & aanbod

We hebben een quick scan gemaakt van de aantrekkingskracht van het huidige aanbod (dagtoerisme en verblijfstoerisme) op de verschillende leefstijlen (zie hoofdstuk 10), zodat we kunnen zien hoe vraag en aanbod op elkaar aansluiten.

- Voor de rechterkant van het model (de groepsgeoriënteerden) zien we dat vraag en aanbod goed gevuld zijn.
- Typisch aanbod aan deze kant van het schema zijn het Rhederlaag en de Veerstal, de grote winkels, de natuurgebieden voor de rustzoekers en verbindingzoekers en het tuincentrum en de kinderboerderij voor de harmoniezoekers.
- Uit het inwonerspanel blijkt dat de bewoners nog wel verbeterpunten zien voor dit aanbod, met name voor de Breuly en de Bijland, en dat zij pleisterplaatsen en speeltuinen in het buitengebied missen (voornamelijk voor de harmoniezoeker en plezierzoeker).
- Aan de linkerkant van het model (de individu-georiënteerden) zien we aanbod in ontwikkeling, maar nog niet sterk ontwikkeld. Een voorbeeld van dit aanbod is het snelvaren, dat wellicht de avontuurzoeker aanspreekt. Typisch aanbod voor stijlzoekers is niet sterk aanwezig. Inzichtzoekers houden van cultuurhistorie, maar dat aanbod is nog niet zo goed beleefbaar, of ligt wat geïsoleerd.

Figuur 8 Schema (potentieel) kansrijke leefstijlgroepen

Aanbod linkerkant is nog niet sterk en biedt wel kansen voor inzicht- en stijlzoeker

Rechterkant is goed gevuld qua aanbod en vraag

Kansrijke leefstijlgroepen

Kansrijke doelgroepen voor toeristisch-recreatieve ontwikkeling van Zevenaar en de Liemers zijn:

- Harmoniezoekers en Verbindingszoekers omdat deze groepen in relatieve en absolute zin sterk vertegenwoordigd zijn en er qua aanbod al een sterke basis ligt.

- In het verlengde hiervan zijn ook plezierzoekers kansrijk omdat daar mogelijk een behoefte ligt (inwonerspanel) en het bestedingsniveau van deze groep wat hoger ligt.
- De Stijlzoekers zijn eveneens kansrijk, omdat verwacht wordt dat deze groep in aantal kan toenemen omdat zij de FOZ zullen gaan bezoeken, wat mogelijk kansen biedt voor overnachtingen en bestedingen. De uitgangspositie voor het aantrekken van deze groep is nog niet zo breed. Er moet dan ook nog het één en ander voor hen ontwikkeld worden.
- De Inzichtzoeker is kansrijk, omdat deze groep in Zevenaar en de Liemers goed is vertegenwoordigd, het aanbod nog achterblijft en omdat de uitgangspositie in Zevenaar goed is voor deze groep.
- Rustzoekers zijn in de vraag oververtegenwoordigd. Het aanbod voor Rustzoekers én voor Verbindingszoekers is ook ruim aanwezig in Zevenaar en de Liemers. De inschatting is dat deze groep al goed be-diend wordt. Ook omdat de potentie voor extra bestedingen wat la-ger ligt bij deze groepen zijn ze wellicht wat minder interessant om op in te zetten.

Minder kansrijke doelgroep zijn de Avontuurzoekers. Zij zijn niet sterk vertegenwoordigd in de vraag vanuit Zevenaar en de Liemers en ook het huidige aanbod en de toekomstige trends en ontwikkelingen bieden min-der aanknopingspunten om op deze groep in te zetten.

Sluiten vraag en aanbod op elkaar aan?

Het huidige aanbod sluit goed aan bij harmoniezoekers, verbindingszoe-kers en rustzoekers (zie quick scan aanbod en vraag in het achtergrond-document). Dit zijn dan ook de leefstijlgroepen die op dit moment het beste passen bij het aanbod in de gemeente Zevenaar.

Kansrijke doelgroepen voor de toekomst

Kansrijke nieuwe doelgroepen zijn de plezierzoekers die houden van ver-maak en 'gekke dingen doen', de stijlzoekers, die zich willen onderschei-den met luxe en houden van sportieve prestaties, en de inzichtzoeker die

rustige natuur- en cultuurervaringen wil opdoen. Voor deze doelgroepen zal aanvullend aanbod ontwikkeld moeten worden. Omdat de groep avontuurzoekers, die iets apart en 'anders dan anders' wil meemaken, klein is en wat verder weg ligt van het huidige aanbod, is dit voor Zeve-naar een minder kansrijke doelgroep. In het hiernavolgende schema is aangegeven wat kansrijke bestaande (zie ovaal) en nieuwe (zie pijlen) doelgroepen zijn voor Zevenaar.

5 Wat hebben we opgehaald?

Dit hoofdstuk bevat uitkomsten van de bijeenkomsten met de klankbordgroep, de stakeholders en de gecombineerde bijeenkomst van raad en klankbordgroep.

5.1 Klankbordgroep

Highlights 1^e bijeenkomst klankbordgroep (8 november 2018)

Tijdens de eerste bijeenkomst is onder meer gewerkt aan de analyse van sterke en zwakke punten, kansen en bedreigingen en aan dat wat onderscheidend is aan Zevenaar en de Liemers. Enkele belangrijke aanvullingen die we hieruit hebben meegenomen zijn:

- Betrek de regio. Het aanbod rondom de Liemers is van toegevoegde waarde met betrekking tot routes (denk aan de Veluwe, Gelderse Poort, Elterberg) en als het gaat om winkelen (Ikea, Intratuin, Loods 5).
- De matige bekendheid van de Liemers is een belangrijk punt. Er zou ingezet kunnen worden op branding, gastheerschap en naamsbekendheid buiten de regio Arnhem-Nijmegen.
- Het ontbreekt Zevenaar aan een icoon, maar dat zou kunnen veranderen met de komst van de Fashion Outlet Zevenaar. Dit biedt kansen voor de vrijetijdseconomie.
- Kies een thema om je te onderscheiden. Belangrijkste voor Zevenaar en de Liemers zijn winkelen (o.a. de Fashion Outlet Zevenaar), water(sport) en kenmerkende historie.

Highlights schouw klankbordgroep (12 december 2018)

Met de Klankbordgroep hebben we een tour gemaakt langs toeristisch-recreatieve plekken in de gemeente Zevenaar. Raadsleden waren daarvoor ook uitgenodigd. Hier hebben we informatie uitgewisseld over verschillende plannen die van invloed zijn op de vrijetijdseconomie, waaronder het Rivierklimaatpark, de Fashion Outlet Zevenaar en zijn ook de Rijnstrangen bezocht. Enkele highlights hieruit zijn:

- Het is belangrijk om vanuit het Rivierklimaatpark de entree van het Rhederlaag aantrekkelijker te maken.
- De Rijnstrangen zijn bijzonder vanwege de aanwezige vogels. De mogelijkheden voor recreatie zijn hierdoor beperkt. In de zone eromheen zou wel toerisme/recreatie ontwikkeld kunnen worden (fietspaden, routes, accommodaties, pleisterplaatsen).
- De uiterwaarden zijn dynamischer en daardoor is er meer mogelijk dan in de Rijnstrangen.
- Bij Oud-Zevenaar kan een historisch verhaal uit de tachtigjarige Oorlog verteld worden. De plek is op zichzelf al bijzonder, de vraag is wat het toevoegt om delen van de historie hier zichtbaar te maken door bijvoorbeeld te reconstrueren.

Locatiebezoek Klankbordgroep 12 december 2018

Highlights 2^e bijeenkomst klankbordgroep (13 februari 2019)

Met de klankbordgroep zijn conceptdoelstellingen en ontwikkelscenario's besproken. Hieronder volgen de aanbevelingen voor het beleidskader:

- De aanwezigen waren het eens met de formulering van de ambities. Voorgesteld is 1 doelstelling toe te voegen: tevredener ondernemers.
- Kritische kanttekeningen zijn geplaatst bij de gebruikte cijfers (ZKA monitor van Visit Arnhem Nijmegen). Deze zijn ook van 2016. Op dit moment wordt gewerkt aan een nieuwe versie van het onderzoek. De gemeente is daarover in contact met Visit Arnhem Nijmegen.
- Er werd aangegeven dat de doelstellingen wel wat ambitieuzer geformuleerd mochten worden, mede omdat de gebruikte cijfers van 2016 zijn. Dit is verwerkt in voorliggende versie.
- De aanwezigen waren het eens over de kernkwaliteiten en het thema water.
- Opgemerkt werd dat het gebruik van de leefstijlvinder beperkingen met zich mee brengt. Het is volgens de klankbordgroep meer bruikbaar als een advies dan als een kader.
- De gepresenteerde scenario's bieden niet de goede basis voor het beleidskader. Men wil verschillende doelgroepen bedienen, en niet

focussen op één specifieke doelgroep. De scenario's zijn daarom niet in voorliggende versie opgenomen. Qua ambitieniveau is aangegeven dat er ruimte moet zijn om nieuw aanbod te ontwikkelen, ook op het vlak van evenementen.

- Er is gesproken dat voor het ontwikkelen van het aanbod de basis goed op orde moet zijn, en daar zijn nu nog stappen te maken. De klankbordgroep formuleerde de volgende behoeften:
 - praktische en strategische samenwerking tussen ondernemers, gemeente en andere partijen. Onder meer om samen op te trekken en ondernemers te steunen richting bijvoorbeeld Rijkswaterstaat en Provincie, om te voorkomen dat het belang van toerisme en recreatie ondergesneeuwd wordt;
 - informatievoorziening en marketing (kaartmateriaal, website, agenda, campagnes, etc.) moet effectief en efficiënt zijn;
 - ruimtelijke ordening: waar recreatie en toerisme ontwikkeld kan worden, en er is een ondernemer, dan moet het planologisch ook mogelijk gemaakt worden;
 - flexibiliteit en constructief meedenken bij initiatieven van ondernemers en bij initiatieven voor evenementen. Evenementen, zeker de meerdaagse, zijn van toenemend belang voor de vrijetijdseconomie.

5.2 Stakeholderbijeenkomst

Highlights stakeholderbijeenkomst (12 december 2018)

Bij de stakeholderbijeenkomst waren circa 80 mensen aanwezig. Met hen hebben we een aantal stellingen en vragen behandeld over toekomstige toeristisch-recreatieve ontwikkeling van de gemeente Zevenaar en de Liemers en we hebben verder van gedachten gewisseld over shopping, waterbeleving, erfgoed, verblijf en fietsen en wandelen.

Bij de Stakeholderbijeenkomst op 12 december waren circa 80 aanwezigen

Enkele hoogtepunten uit de Stakeholderbijeenkomst zijn:

- Het ontwikkelen van een sterk thema of (historische) verhaallijn voor toeristen en recreanten wordt gezien als belangrijke kans. Evenals het aantrekken van Duitsers, Belgen en andere internationale toeristen, het inzetten op toeristisch-recreatieve inrichting bij gebiedsontwikkeling en het benutten van de bezoekersstroom van de toekomstige outlet.
- Verbeterpunten liggen op het realiseren van meer thematische routes en arrangementen, naamsbekendheid, informatievoorziening en gastheerschap.
- Het “Water: omgaan met rivieren en water in heden, verleden en toekomst” werd door de meeste mensen aangewezen als een kenmerkend thema voor Zevenaar.
- Het is belangrijk om in Liemers-verband te opereren. Ook als het gaat om verhogen van de naamsbekendheid is de Liemers de naam waaronder dat volgens de aanwezigen zou moeten gebeuren.
- Over de rol van de gemeente gaven de meeste mensen aan dat de gemeente ervoor moet zorgen dat ondernemers en andere aanbieders meer gaan samenwerken.
- Een groot deel van de aanwezigen gaf aan dat ze wel met de gemeente en/of anderen willen samenwerken in projecten voor toerisme en recreatie.

Uit de workshops tijdens de bijeenkomst haalden wij onder meer op:

- Fietsen en wandelen: fietsen en wandelen zijn belangrijk voor deze regio. Communiceer en promoot de routes die er zijn. Themaroutes moeten meerdere lagen en diepgang hebben: een thema, bezienswaardigheden, een verhaal.
- Shopping: maak arrangementen en zorg voor cross-selling vanuit de outlet naar de rest van de gemeente en de omgeving. Doe aan productontwikkeling om dat te bevorderen. Een suggestie is om een informatiepunt voor de gemeente en regio in te richten bij de outlet.
- Erfgoed: de rivier is voor de Liemers het kralensnoer. Heel veel verhalen, plekken en tradities zijn hierbij de kralen. Het beleven hiervan is afhankelijk van 1) informatie, 2) wat er te doen en 3) te zien is. Denk daarbij ook grensoverschrijdend en maak de link met omliggende gemeenten en Duitsland!
- Waterbeleving: de beleving van water heeft iets magisch. Kies voor een brede blik en doe meer met het water: watersport, evenementen op en aan het water, enzovoorts.
- Verblijf: de ligging van Zevenaar en de Liemers is ideaal om te verblijven vanwege de strategische ligging tussen het Ruhrgebied en de Randstad. Het is interessant om langer te blijven, omdat de Hanze en de Veluwe vlakbij liggen.

5.3 Raads- en klankbordgroepbijeenkomst

Highlights raads- en klankbordgroepbijeenkomst (13 maart 2019)

Tijdens de raadsbijeenkomst waren er 11 raads- en commissieleden aanwezig én 12 personen van de klankbordgroep. Deze avond stond in het teken van beeldvorming over het proces tot nu toe, het toetsen van de geformuleerde ambities en doelstellingen en het gesprek tussen de raadsleden en de klankbordgroep. Het gesprek ging, naast de doelstellingen en visie, over de invulling van de rol van de gemeente en de sector.

Enkele belangrijke punten uit deze bijeenkomst zijn:

- Zorg dat ondernemingen zich kunnen ontwikkelen. In de praktijk lopen ondernemers tegen ruimtelijke vraagstukken en belemmerende regelgeving aan. Bijvoorbeeld bij het organiseren van een meerdaags evenement of de ontwikkeling van een locatie. Ondernemingen in de vrijetijdseconomie hebben, anders dan winkels of bedrijven op een bedrijventerrein, vaak te maken met complexe ruimtelijke situaties vanwege de ligging en nabijheid van natuur en water. Tegelijk moeten ze snel kunnen inspelen op de vraag van de recreant en toerist. Hierbij is het belangrijk dat er vanuit de gemeente wordt meegedacht met de ondernemer.
- Let op de beschikbaarheid van openbare toiletten.
- De Liemers is als bestemming voor toerisme of recreatie nog vrij onbekend in Nederland. Fashion Outlet Zevenaar kan een icoon worden voor heel Zevenaar en omgeving en kan bijdragen aan de naamsbekendheid.
- Bij het gesprek over de ambities en doelstellingen, bleken de opvattingen van de raadsleden en de klankbordgroep niet ver uiteen te liggen.
- Bij de stelling over versterking van de water- en rivierbeleving werd aangegeven dat uit onderzoek van MKB Zevenaar bleek dat het overgrote deel van de toeristen op het Rhederlaag of de Bijland komt voor

de combinatie van het water, de camping én de boot. De vraag is of de waterbeleving van de Liemers onderscheidend genoeg is ten opzichte van andere gebieden, die ook aan de Rijn en de Waal liggen. Het speedbootvaren is wel uniek aan de Liemers, net als de combinatie met winkelen en landschap.

Tijdens de doorkijk naar de uitvoeringsagenda kwam ter sprake in hoeverre de gemeente bereid is de geformuleerde doelstellingen en ambities waar te maken. Vanuit de klankbordgroepleden werd aangegeven dat er behoefte is aan:

- Een gemeente die aan de voorkant tijd investeert en écht meedenkt met ondernemers. Zo kan de gemeente bijvoorbeeld het initiatief nemen onderdelen van het bestemmingsplan aan te passen aansluitend bij de ambities voor de vrijetijdseconomie, of een neutrale rol spelen in het gesprek met de omgeving.
- Het benutten van de ruimte in bestaande wet- en regelgeving.
- Regelmatig en goed contact tussen de sector en de gemeente, bijvoorbeeld via een platform.
- Een bedrijvencontactpersoon waar ondernemers terecht kunnen met vragen over vergunningen, ruimtelijke ordening, vragen over gebiedsontwikkelingen of andere onderwerpen waarbij de gemeente een rol speelt. Grotere ondernemers hebben doorgaans regelmatig contact met de gemeente, voor de kleinere ondernemers is dat anders, zeker in de nieuwe gemeente Zevenaar. De huidige bedrijvencontactpersoon heeft geen specifieke kennis van de vrijetijdseconomie.

6 SWOT-analyse

Op basis van de bijeenkomsten met de klankbordgroep, de stakeholders en de analyse tot nu toe, hebben we de hierna volgende SWOT-analyse opgesteld.

Sterkten

De 'kracht van Zevenaar/de Liemers' als toeristisch-recreatieve bestemming:

- **Beleving van het rivierenlandschap, sportief, actief en rustig en met de nodige cultuurhistorie**
- **Rijkdom aan unieke natuur** – ecologische kraamkamer van de delta
- Aanwezigheid van de **dynamische rivier** en kanaal
- **Sector toerisme en recreatie afgelopen jaren gegroeid**
- **Ambassadeurschap ondernemers**
- **Prettig woon- en leefklimaat**
- **Sterk verenigingsleven**

Vervoer

- **Goed bereikbaar** via snelweg A12 en trein. Aanleg 3e spoor Zevenaar – Duitse grens ontlast reizigersstromen & **verdere verbetering bereikbaarheid** door doortrekking A15
- **Tientallen fiets- en wandelroutes** (maar nog niet allemaal bij elkaar in beeld)
- **Prachtige gebieden rondom Liemers** (interactie met De Veluwe, De Veluwezoom, Gelderse Poort, Elterberg, Doesburg, Montferland/Bergerbos)
- Wandelnetwerk in voorbereiding
- **Bijzondere fietsroutes** uitgezet op niveau Liemers (bijv 'rondje pontje')
- **Uitbreiding ruiter- en menroutes**

Verblijf

- **Gevarieerd aanbod:** campings, B&B, hotels, jachthavens

Vermaak en dingen om te doen

- Potentie aan **cultuurhistorische** verhalen en erfgoed: de Romeinse geschiedenis (Romeinse Limes), 80-jarige oorlog (Mauritslinie), waterhuishouding en grensstad Tolkamer. **Omarming cultuurhistorie** door Zevenaar
- **Aanbod evenementen**
- **Aanbod horeca** (lokaal/streekproducten), **theater, bioscopen**
- Sterk in **openlucht & waterrecreatie**; aantrekkelijke recreatiegebieden het Rhederlaag en watersportgebied de Bijland
- Aantrekkingskracht **Ikea, Hornbach en Intratuin**

Zwakten

Belangrijke zwakke punten zijn:

- **Branding Liemers**; gezicht of merknaam Zevenaar & de Liemers vormen geen geheel of zijn eenduidig bekend, zoals bijvoorbeeld de Achterhoek of de Veluwe. De bekendheid is beperkt buiten de regio Arnhem.
- **Bescheidenheid** Liemers als 'tussenregio'
- **Geringe lobbykracht vrijetijdssector**, mede door een versnippering in het veld en verschillen in organisatiegraad stakeholders
- **Tot nu toe beperkte rol gemeente(n) in faciliteren recreatieve** sector bij samenwerking, gezamenlijke agenda en uitvoering
- **Stroomlijning bedrijfscontacten** vanuit gemeente
- **Bestaand aanbod is niet onderscheidend genoeg**

Vervoer

- Bereikbaarheid / toegang tot de **recreatieplassen**
- **Toename files A12**
- Natuurlijke (**water**) **barrière (Rijn en Pannerdensch Kanaal)** voor bezoekers uit het zuiden
- **Bewegwijzering** in het gebied (verouderde/defecte bebording)
- Toeristische informatievoorzieningen en promotie: **versnipperd**, niet zo professioneel

Verblijf

- Maar 1 bungalowpark in de Liemers
- Weinig **innovatieve verblijfsrecreatie**
- Enkele **verblijfsaccommodaties** in kwalitatief opzicht niet vitaal

Vermaak

- **Ontbreken bovenregionale trekker/icoon** (per 2021 met komst Fashion Outlet Zevenaar (FOZ) valt dit punt weg)
- **Cultuurhistorische verhalen** en erfgoed zijn nog niet erg zichtbaar en beleefbaar
- **Uitstraling centrum Zevenaar**
- Beperkte mogelijkheden voor arrangementen

Kansen

Positieve ontwikkelingen die van buitenaf op Zevenaar afkomen zijn:

- **Groei van het aantal toeristen en recreanten**, o.a. groei van de Duitse markt (bij uitstek een kans voor de Liemers)
- Ondernemers vragen aandacht voor **betrekken jongeren**: creëren kansen om hier opleiding en werk te vinden
- **Provinciale tafels** (marketing & promotie, routevoorzieningen, kwaliteitsverbetering & innovatie, thematische verhaallijnen)
- **Water en waterbeheer zijn actueel**, biedt openingen voor het waterthema door aandacht voor o.a. waterbiografie, klimaatadaptatie en waterberging (overstromingsgebieden, bewustwording).

Vervoer

- Benutten grensligging; **groei van bezoekers** uit Duitsland, Vlaanderen en het Verenigd Koninkrijk.
- **Komst regionaal routeplan**

Verblijf

- **Inzet op (internationaal) verblijfstoerisme** (vanwege hogere bestedingen t.o.v. dagrecreatie & binnenlands toerisme)
- **Toename actieve ouderen met geld**: vraag naar dagtochten en korte vakanties
- **Provinciale aandacht voor kwaliteitsverbetering en innovatie**

Vermaak

- **Toenemende behoefte aan beleving, authenticiteit**. De rijkdom aan cultuurhistorische kwaliteiten en verhalen in combinatie met groot aanbod natuur en plattelandsbeleving biedt een **goede basis voor beleving en belevenis**
- Toenemende behoefte aan **belevenis** zoals onderdompeling tijdens een meerdaags evenement met overnachting, durfsporten op het water.
- Nominatie van Nieuwe Hollandse Waterlinie (Fort Pannerden) en Romeinse Limes voor **UNESCO Werelderfgoed**: educatieve en toeristisch-recreatieve verbindingen leggen
- Groeiende belangstelling voor **gezondheid, wellness en duurzaamheid**
- Komst **Fashion Outlet Zevenaar** (FOZ) in 2021; benutten bezoekersstromen (ook i.r.t. clusters in en om huis Duiven)
- **Mogelijkheden voor toeristisch-recreatieve gebiedsontwikkeling**, bijvoorbeeld Breuly, de Bijland, het Rhederlaag
- **Ontwikkeling Carvium Novum**: herinrichting 65 ha voor natuur en terugbrengen nieuwe economische functies in geheel van recreatieve bestemmingen
- **Ontwikkeling Rivierklimaatpark IJsselpoort**, kans voor verbetering verbinding over de IJssel

Bedreigingen

De belangrijkste bedreigingen zijn:

- Versnipperde sector, **weinig samenwerkings- en lobbykracht**
- Ruimtelijke ontwikkelingen hebben te maken met **toenemende complexiteit**, zowel vanuit kan van de overheid, betrokkenheid burgers en ontwikkelingen op bedrijven (vervlechting dag- en verblijfsrecreatie)
- **Toenemende concurrentie in de binnenlandse markt** noodzaakt tot scherpe profilering en scherp oog op de prijs-kwaliteitverhouding
- **Vergrijzing**: veroudering van de doelgroep vormt ook risico, bijv. afname botenbezit
- **Vertrek jonge mensen** (te weinig komen er terug)
- **Krimp regionale bevolking** (druk op voorzieningenniveau)
- Uiteenlopende meningen over **De Liemers als regionaal kader**

Vervoer

- **Concurrentie** van bestemmingen in omliggende gemeenten en verder weg
- **Dienstregeling trein**
- **Bezoekersstromen FOZ** in relatie tot files A12
- **Wandel- en fietsnetwerken** zijn straks bijna overal. Beheer en (gethematiseerde) doorontwikkeling nodig.

Verblijf

- **Afnemende vraag** naar kampeervakanties. Toenemende vraag naar bungalowvakanties, maar zijn slechts beperkt in Zevenaar
- Ontwikkeling waarbij vakantiewoningen en hotels worden gebouwd en gekocht om mee te speculeren, in plaats om te exploiteren voor het toerisme.

Vermaak

- Ondernemers **gaan niet allemaal vanzelf belevingen, verhalen of thema's uitwerken** in nieuwe producten. Tijd, geld, organisatie- en menskracht nodig voor productontwikkeling., ook i.r.t. toenemende complexiteit ruimtelijke ontwikkeling.

7 Water- en rivierbeleving

7.1 Water en rivierbeleving in verleden, heden en toekomst

Het thema (rivier)water past uitstekend bij de gemeente Zevenaar. Het verbindt de belangrijke historische, huidige en toekomstige verhalen van de gemeente Zevenaar.

Water en rivieren in het verleden

- De Romeinen legden hier ook al een dam in de Rijn aan om de loop te beïnvloeden.
- In de 80-jarige oorlog is de Mauritslinie aangelegd: een serie torens langs de Waal. Als verwijzing naar het verleden zijn een aantal van deze torens langs de Waal gerealiseerd.
- Met wisselende methodes en strategieën is een strijd tegen het water geleverd, en dit is zichtbaar in het landschap. Denk aan de Rijnstrangen, dijken, sluizen en gemalen.
- Het water zorgde in allerlei opzichten voor broodwinning. Overstromingen zorgden voor vruchtbaar land. De rivieren trokken bedrijvigheid en industrie aan zoals de steenfabrieken en scheepsbouw.

Water en rivieren in het heden

- Langs de rivieren vinden we aantrekkelijke waterplassen waar watersport, natuurgerichte en sportieve recreatie en natuur de ruimte hebben.
- De Liemers vormt de hoofdwaterkraan van Nederland. Hier splitsen de Rijn en Waal zich. Het centrale deel van de Liemers vormt het begin van de Rijn-delta. In de Gelderse Poort vinden we dynamische en bijzondere riviernatuur, zoals de Rijnstrangen.

Water en rivieren in de toekomst

- Het vergroten van de waterveiligheid blijft een centraal thema voor de toekomst. Deze regio is het begin van de Nederlandse Delta. De ingrepen voor klimaatadaptatie (realisatie waterretentie en het rivierklimaatpark) bieden mogelijkheden om hier ook recreatief en toeristisch van te profiteren. Hiermee kan Zevenaar/de Liemers wellicht aanhaken op de verhaallijn 'Nederland Waterland' van het Nederlands Bureau voor Toerisme en Congresen.

8 Concurrentieanalyse

Om te ontdekken wat Zevenaar en de Liemers onderscheidt van andere gebieden, hebben we een vergelijking gemaakt met het Land van Cuijk, de Maasplassen bij Roermond en de Biesbosch.

Onderscheidend vermogen Liemers t.o.v. de Maasplassen Roermond

- De Liemers en de Maasplassen bij Roermond zijn vergelijkbaar op de sterke punten winkelen, watersport en grensligging.
- De Maasplassen zijn wel groter, hebben meer natuur te bieden en minder historie. Door de uitgestrektheid en doordat het grensoverschrijdend is, is het niet zo overzichtelijk. Het is bekend als “het groots te aaneengesloten watersportgebied van Nederland”.
- Wat de Liemers onderscheidt ten opzichte van de Maasplassen Roermond is de combinatie van winkelen met watersport en overzichtelijk, en goed ontsloten achterland met natuur, landschap en historie.

Figuur 9 Maasplassen Roermond

Onderscheidend vermogen Liemers t.o.v. Land van Cuijk

- Het land van Cuijk en de Liemers zijn vergelijkbaar vanwege de aanwezigheid van grote recreatieplassen en gebieden met een plattelandskarakter.
- De Liemers heeft (krijgt) ten opzichte van het Land van Cuijk een goed ontwikkeld, gevarieerd en groot winkelaanbod. In Cuijk is het winkelaanbod niet sterk ontwikkeld en het heeft geen regionale aantrekkingskracht. Ook is de Liemers beter bereikbaar voor gasten van verder weg (trein en snelwegen).
- Het Land van Cuijk heeft een aantal interessante trekkers zoals Zooparc Overloon, het oorlogsmuseum Overloon en een wellnessboot. Dergelijke trekkers heeft de Liemers niet. Het land van Cuijk heeft ook een iets sterker plattelandskarakter, wat bijvoorbeeld tot uiting komt in het beeldmerk (groene variant van de Brabantse ruitjes met daarbij een jonge plattelandsbewoner).

Figuur 10 Land van Cuijk

Onderscheidend vermogen Liemers t.o.v. de Biesbosch

- De Biesbosch en de Liemers zijn vergelijkbaar vanwege het belang van de watersport en de invloed van rivieren in beide gebieden.
- De verschillen tussen beide gebieden zijn echter talrijk. Als eerste is er de ligging en de grootte. De Biesbosch en omliggende regio zijn groter, heeft een sterke kern met natuur, ligt in dichter bevolkt West-Nederland en heeft een moeraskarakter, waar ook getijdeninvloed merkbaar is. De Biesbosch is ook een Nationaal Park en Dordrecht als grote historische stad ligt nabij.
- De Biesbosch kent een aantal grote trekkers zoals het Biesbosch-museum (ca 100.000 bezoekers) en de Zilvermeeuw met 7 partyschepen.
- De Biesbosch is voor De Liemers en Zevenaar niet echt een concurrerende bestemming, omdat er zoveel verschillen zijn⁵.

⁵ De Biesbosch is toch opgenomen in de concurrentieanalyse omdat deze genoemd is in de Omgevingsvisie Gelders Eiland.

9 Taakvelden en rollen

De verschillende rollen en taken die de gemeente Zevenaar in de vrijetijdssector kan invullen is te zien in tabel 5. Dit laat zien wat de invulling van de rol per taakveld is. Het aantal plusjes betekent dat die rol voor de gemeente in dat taakveld in meer of mindere mate van toepassing is. Hoe meer plusjes, hoe meer die rol daar geldt. Zo heeft de gemeente bijvoorbeeld binnen het taakveld aanbod dagrecreatie en verblijfsrecreatie een voorname rol (3 plusjes) als het gaat om het mogelijk maken van ontwikkelingen door middel van regelgeving en meedenken, maar binnen datzelfde taakveld een beperkte rol (1 plusje) als het gaat om zelf initiatief nemen en zaken uitvoeren.

Tabel 5 Invulling van de rol per taakveld gemeente Zevenaar

Passief ↑ ↓ Actief	Rol	1. Toeristische infrastructuur	2. Aanbod dagrecreatie en verblijfsrecreatie	3. Ondernemerschap	4. Marketing, informeren & inspireren
	Afwachten of andere partijen initiatief nemen	+	++	+++	
	Ontwikkelingen mogelijk maken door middel van regelgeving en meedenken	+	+++	++	+
	Ontwikkelingen en activiteiten mogelijk maken met subsidies		+	+	
	Actief op zoek gaan naar kansen en bijdragen	++	++	+	+++
	Zelf initiatief nemen en zaken gaan uitvoeren	++	+		++

10 Resultaten

10.1 Resultaten per taakveld

Taakveld 1: Toeristische infrastructuur (paden, routenetwerken, bewegwijzering)

1. Geharmoniseerde bewegwijzering en opgeschoonde toeristische bebording voor eenduidigheid en betere vindbaarheid van routes.
2. Een regionaal routeplan om het toeristisch-recreatieve netwerk te vergroten (Visit Arnhem-Nijmegen is trekker).
3. Een gerealiseerd wandelkeuzenetwerk.
4. Een groter ruiter- en menroutenetwerk.
5. Onderzoeksrapport naar uitbreiding van vaarmogelijkheden.
6. Behoeftte-onderzoek naar voorzieningen langs routestructuren (bijvoorbeeld rustplekken, oplaadpunten e-bike). En een deel uitvoering daarvan.
7. Twee of drie gerealiseerde nieuwe klompenpaden (Pannerdense Waard, Babberich, Angerlo).
8. Doorsteek klompenpad Rijnstrangenpad.
9. Versterkte routestructuur/ ommetjes Oud-Zevenaar/Breuly/Panoven.
10. Onderzoeksrapport naar ontsluiting en toegankelijkheid van de Rijnstrangen.
11. Verbeterde fietsverbindingen, zoals verbinding tussen Lobberdense Waard en Geitenwaard, verbinding Lobith-Elten, tweede fietspad Carvium Novum.

Taakveld 2: Ontwikkeling van aanbod voor dag- en verblijfsrecreatie

12. Regionaal onderzoek naar de kwaliteit van het vrijetijdsaanbod en aansluiting op potentiële bezoekers (Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen is trekker).
13. Actueel camperplaatsenbeleid.
14. Bestemmingsplannen, waarin B&B, boerderij-activiteiten en andere kleinschalige accommodaties mogelijk zijn gemaakt.
15. Overzicht van ontwikkellocaties met toeristisch-recreatieve potentie, op aantrekkelijke wijze onder de aandacht van potentiële exploitanten/investeerders gebracht.
16. Omgevingsvisie, waarin belangen van vrijetijdseconomie zijn opgenomen (w.o. landschapskwaliteitskaart).
17. Actueel evenementenbeleid.
18. Verkenning en plan voor beleefbaar erfgoed, zoals Romeinse Limes en Mauritslinie. En een deel uitvoering daarvan.
19. Plan van aanpak toegankelijkheid en beleving monumenten (zoals Huis Sevenaer, Huis Aerdt en leegkomende kerken).
20. Verder verbeterde Breuly (b.v. door aanvullende voorzieningen).

Taakveld 3: Samenwerking en kwalitatief & innovatief ondernemerschap

21. Voor vrijetijdseconomie beschikbare bedrijfscontactfunctionaris, als aanspreekpunt voor ondernemers om initiatieven en ideeën verder te brengen.
22. Platform voor de vrijetijdseconomie in de Liemers (voor alle actoren). Dit platform is structureel, de rol van de gemeente is faciliterend.
23. Tevreden initiatiefnemers van evenementen en van nieuwe of uitbreiding van toeristisch-recreatieve voorzieningen, omdat de gemeente meedenkt in een vroeg stadium.
24. Inzicht in en contact met minder vitale vakantieparken en andere accommodaties, teneinde vitaliteitsverbetering te stimuleren.
25. Aangeboden E-learning voor ondernemers in en over de Liemers.

26. Aangeboden IVN-cursus Gastheer van het landschap.

Taakveld 4: Marketing, informeren en inspireren

- 27. Informatiepunt Liemers in FOZ, waarmee bezoekers outlet geïnspireerd worden om langer te blijven en vaker terug te komen.
- 28. Visie op gastheerschap van de toekomst, in samenhang met de regio (daarna: marketing- en organisatieplan).
- 29. Toeristisch-recreatief marketing- en organisatieplan, met aandacht voor gasten uit Duitsland, een plan voor organisatie van het gastheerschap, informatiepunten, evenementenagenda, website en database.
- 30. Gerealiseerde acties uit het marketing- en organisatieplan, zoals een goede database voor eenduidige informatie.

11 Vigerend beleid recreatie en

Collegeprogramma Zevenaar 2018-2022

Het collegeprogramma 2018 – 2022 is onderverdeeld in een zestal thema's, waarvan "economie en vrijetijdseconomie" er één is (hoofdstuk 4). Paragraaf 4.6 van het programma gaat in op Vrijetijdseconomie. De gemeente zet in op een stijging van het aantal banen in de sector recreatie-toerisme. Dit wordt gedaan door de basis op orde te brengen en nieuw beleid op het gebied van vrijetijdseconomie te maken. Acties die door de gemeente zijn benoemd zijn:

- Het opstellen van een nieuw beleidsplan vrijetijdseconomie (4.6.1);
- Het verder ontwikkelen toeristische infrastructuur (4.6.2);
- Het vergroten verblijfsmogelijkheden in gemeente (4.6.3).

Ook andere onderdelen van het economisch beleid hebben raakvlak met recreatie en toerisme. Het gaat dan om de onderstaande activiteiten:

- Het bruisend maken van het centrum (4.2.1.) In de periode t/m 2022 worden diverse activiteiten ondernomen om het centrum van Zevenaar bruisend te maken. Het gaat om het wegnemen van obstakels, handhaving (uitstallingen en reclame), vergroenen van stegen, fiets-parkeren en herontwikkeling Raadhuisplein.
- Ontwikkelen van de Fashion Outlet (FOZ) op het BusinessPark 7Poort (4.2.4)
- De inzet van gebiedsmarketing en het vergroten van naamsbekendheid van Zevenaar (4.3). Er wordt een marketingplan opgesteld en uitgevoerd (4.3.1) en de toeristische informatievoorziening en promotie wordt verbeterd (4.3.2.)

Als onderdeel van het verbeteren van de informatievoorziening en promotie (4.3.2) gaat de gemeente bepalen - hoe en met welke partners -

toerisme

inwoners en toeristen op een adequate wijze geïnformeerd en geënthousiasmeerd kunnen worden over het toeristisch aanbod.

De gemeente blijft de regiocampagne "De Liemers Helemaal Goed" (DLHG) ondersteunen en zoekt daarnaast - samen met het Regionaal Bureau voor Toerisme Arnhem-Nijmegen (RBT KAN), het Toeristisch Informatiecentrum 't Gelders Eiland (TIC), de diverse VVV-punten en DLHG - naar een optimale structuur en samenwerking op het gebied van toeristische informatievoorziening

Economisch beleid Zevenaar

De gemeente Zevenaar heeft de ambitie om op een gezonde en robuuste wijze de economie van Zevenaar verder te ontwikkelen door bestaande kwaliteiten te behouden of te versterken. De focus ligt op de sectoren maakindustrie, logistiek & transport en vrijetijdseconomie. Deze sectoren passen het beste bij het DNA en de positie van Zevenaar in de regio. De ontwikkeling van het Outlet Fashion Centrum en het versneld tot uitvoering brengen van bedrijvenpark 7Poort zijn belangrijke speerpunten in de komende jaren (zie kadernota 2018-2022).

Structuurvisie gemeente Zevenaar 2012 - 2030 – Samen kijken naar de toekomst (oude gemeente Zevenaar)

In 2030 is recreatie en toerisme als economische pijler versterkt. Particuliere ondernemers hebben (hoofdzakelijk kleinschalige) initiatieven ontwikkeld op het gebied van routegerelateerde activiteiten, verblijfsrecreatie, natuur, water en cultuur. Deze activiteiten vormen voor de eigen inwoners ook een meerwaarde.

In 2030 wil Zevenaar samenwerken met buurgemeenten en ondernemers uit de Liemers op het gebied van regionale promotie. De regio de Liemers staat bekend als gebied waar het, naast goed wonen en werken, ook pret-

tig is om recreatief te verblijven. Een gezamenlijke regiopromotie ligt hieraan ten grondslag.

Doelen:

- Goed bereikbare recreatievoorzieningen, een goede (route)infrastructuur ten behoeve van de recreatie en mensen moeten Zevenaar 'weten te vinden'
- Vergroten diversiteit en (kwaliteits)versterking van de verblijfsrecreatievoorzieningen
- Verbreding van de recreatiemogelijkheden

Omgevingsvisie Gelders Eiland 2030 (oude gemeente Rijnwaarden)

In de omgevingsvisie Gelders Eiland is het Gelders Eiland een vitaal platelands- en recreatiegebied. De natuur van de Rijnstrangen vormt samen met het routenetwerk en de Bijland de grootste attractie voor toeristen en recreanten. Dorpen en buitengebied bieden ruimte voor nieuwe mogelijkheden voor toerisme en recreatie. Voor de rijnstrangen ligt de nadruk op ontwikkeling voor wandelaars, om te struinen, natuurkamperen, uitzichttorens, en voorzieningen in de boerderijen eromheen. In de Bijland, de Lobberdensche Waarden en de plassen bij Lobith is plek voor bijzondere verblijfsrecreatie in de natuur en op het water. In de visie zijn er attracties, verblijfsaccommodaties en routes over het land en water. Er zijn doorgaande vaarroutes. Voor de Bijland en de Lobberdensche Waard vormt het inrichtingsplan Rijnwaardense Uiterwaarden de leidraad voor ontwikkeling. Waar vrijetijdsinitiatieven conflicteren met natuur- en milieuwetgeving of de beleidslijn grote rivieren, met behulp van gemeentelijke afwegingsruimte de maximale rek gezocht.

Fietzers, lange afstandswandelaars en ruiters krijgen de ruimte, op belangrijke routes is de automobilist te gast. Er komen enkele nieuwe paden, er zijn nieuwe dorpsommetjes wenselijk en er zijn te weinig ruitersporen en vaarroutes. De dorpen zijn belangrijke uitvalsbasis voor bezoekers. Ze hebben duidelijke entrees en bieden horeca, camperplaatsen,

winkels en OV. In het buitengebied komen op bijzondere plekken kleine horecagelegenheden. Ook het beleefbaar maken van de cultuurhistorie in het buitengebied is een speerpunt.

Zevenaar: de koers van recreatie en toerisme 2013-2018

De vrijetijdseconomie heeft veel groeipotentie en de gemeente Zevenaar wil dit potentieel zoveel mogelijk benutten. Een goed toeristisch-recreatief product zorgt naast een groei van werkgelegenheid voor een levendige uitstraling van de gemeente. Hierdoor wordt de gemeente Zevenaar aantrekkelijker, zowel als woonlocatie en als verblijfslocatie. De gemeente Zevenaar wil in de periode 2013-2018 zoveel mogelijk menskracht en geld vrijmaken om initiatieven op het gebied van recreatie en toerisme te ondersteunen. Om van alle initiatieven en kansen op de hoogte te blijven, zullen er periodiek overleggen plaatsvinden met ondernemers en belanghebbende organisaties over recreatie en toerisme. Door samen te werken met omliggende gemeenten wil gemeente Zevenaar bovendien de identiteit van de regio promoten.

Doelen:

- Het versterken van het toeristisch-recreatief aanbod om meer dag- en verblijfsrecreanten te ontvangen, die meer besteden, langer blijven en vaker terugkeren.
- Het creëren van een heldere en stimulerend kader waarbinnen de recreatie, het toeristisch bedrijfsleven en ondernemende burgers de kansen kunnen benutten.

Recreatie Toerisme in Rijnwaarden 2010-2020

Rijnwaarden moet zich ontwikkelen tot een aantrekkelijke en meer vanzelfsprekende toeristische bestemming. Gelegen in het midden van het Nationaal Landschap Gelderse Poort en gekenmerkt door cultuurhistorie, de relatie met het water en de bijzondere natuur in het buitengebied heeft de gemeente Rijnwaarden potentie om de toeristische groei te verhogen.

Doelen zijn:

- Rijnwaarden als regionaal centrum van de Gelderse Poort
- Zichtbaar en beleefbaar maken van natuur en cultuurhistorie
- Optimaliseren van toeristische infrastructuur.

Verkenning Vrijtijdseconomie Duiven (2012)

De gemeente Duiven wil haar eigen inwoners én de bezoekers van buiten de gemeente een aantrekkelijke omgeving bieden waar het goed werken, wonen en leven is. Daartoe wordt ingezet op Ontwikkelen en Verbinden. De thema's waarbinnen de ontwikkelingskansen liggen, zijn: 1. Streekproducten. 2. Funshoppen. 3. Educatie en infotainment. 4. Sport activiteiten, waterrecreatie & outdoor. 5. Horeca en overnachtingsmogelijkheden; 6. Kleine kwaliteitshoreca in centrum en Nieuwgraaf. 7. Kunst & cultuur(historie). 8. Kerst- en winteractiviteiten.

Het verbeteren van 'Verbindingen' heeft betrekking op: 9. Ontsluiting van informatie. 10. Route-structuren. 11. Uitstraling van de gemeente Duiven. 12. Samenwerking tussen organisaties, overheden, bedrijfsleven.

Duiven streeft naar samenwerking en complementariteit met de rest van De Liemers. Voor Zevenaar is met name het grootschalig retailaanbod – met Ikea als uithangbord – in Duiven relevant. Daarnaast zijn er verschillende toeristisch-recreatieve routes die beide gemeenten doorkruisen en onderdeel vormen van het regionaal recreatief aanbod.

Montferland (vrijtijd)

In de *Visie Recreatie & Toerisme Montferland 2018 – 2028* ("Van speldenprik naar speerpunt") is een perspectief geschetst om van recreatie en toerisme een speerpunt te maken in het beleid. Er is behoefte aan meer samenwerking, meer structuur en meer investeringen in het toeristisch-recreatief product Montferland. In de Visie is een eerste aanzet gegeven voor het opzetten van het "Montferland promotiebureau" en de benodigde investeringsbudgetten.

In het *coalitieprogramma 2018-2022* is toerisme benoemd als een belangrijke pijler van de Montferlandse economie. De coalitie wil samenwerken met de branche. Hierbij dienen de opbrengsten uit toerisme volledig ingezet te worden om toerisme zo breed mogelijk te ondersteunen.

Westervoort (vrijtijd)

In het collegeprogramma Westervoort 2018-2022 (CDA, D66, SP) is er geen (specifieke) aandacht voor de thema's vrijetijdseconomie, recreatie en toerisme.

Westervoort heeft haar beleid op vrijetijdseconomie vooral omschreven in de "*beleidsnotie en –regels voor kleinschalig recreatief verblijf*" (2016). Voor Westervoort geldt dat de gemeente - door de groeikerntaak - een sterk verstedelijkte gemeente is geworden. Een groot gedeelte van het binnendijkse grondgebied is met woonbebouwing 'versteend'. Recreatie en toerisme hebben binnen die taakstelling nauwelijks aandacht gehad. Ondanks de roep tot het stimuleren van de vrijetijdseconomie, het (dag)toerisme en vormen van kleinschalig recreatief verblijf, zijn en blijven de mogelijkheden daardoor bescheiden. Daarmee ook het economisch perspectief. Meeliften met bovenlokale initiatieven kan wel effect hebben.

Provinciaal beleid: koersnotitie Beleef het in Gelderland

De provincie heeft in 2018 een koersnotitie voor het nieuwe toeristisch-recreatief beleid vastgesteld. De provincie wil hiermee vanuit vrijetijdseconomie een bijdrage leveren aan economie en voorzieningenniveau, en ook de verdere groei van het aantal bezoekers goed accommoderen. Er wordt voortgebouwd op versterken van de Gelderse streken: het Gelders DNA, vanuit drie sporen:

1. Bekend maken wat het Gelderse aanbod is.
2. Het aanbod verbeteren door in te spelen op de veranderende vraag. Denk aan verblijfsmogelijkheden en routes, aan kwaliteitsverbetering en innovatie, aan het aanbod in cultuur, erfgoed, sport, natuur, landschap, water en diverse festivals.

3. Samenwerken aan nader te bepalen nationale en Gelderse thematische verhaallijnen (onder meer Hanze, Herinnering, Kastelen), met productontwikkeling en arrangementen.

Voor de uitwerking en uitvoering stelt de provincie een meerjarenagenda op. In 2019 wordt ingezet op:

- herijken toeristische campagne Gelderland levert je mooie streken
- verbeteren van het kwalitatieve aanbod aan toeristische producten en arrangementen door het inzetten van marketingintelligentie
- de landelijke toeristische verhaallijnen zoals Hanze, Kastelen en Herinnering benutten om producten, arrangementen en innovaties in de sector te vernieuwen. Naast de landelijke verhaallijn voegen we de provinciale verhaallijn "Water" toe
- kennis- en netwerkbijeenkomsten en workshops organiseren over bijvoorbeeld duurzaam toerisme, marketing intelligentie en het uitwisselen van kennis en ervaringen van ondernemers
- de oogst van de Global Green Destinations Days 2018 (internationaal congres over duurzaam toerisme) vertalen naar kansen voor gebieden
- ontwikkelbedrijf Vitale Vakantieparken Veluwe opzetten
- uitwisselen ervaringen rondom Vitale Vakantieparken Veluwe met kwaliteitsteams in diverse streken
- daarnaast zijn vier 'thematafels' ingericht om uitvoeringsplannen verder uit te werken. De provincie geeft deze tafels een opdracht om met voorstellen te komen die gedragen en relevant zijn vanuit diverse ondernemers, overheden en organisaties voor een streek, regio of provincie als geheel. De vier thema's zijn:
 1. marketing en promotie
 2. thematische verhaallijnen
 3. routevoorzieningen (per streek)
 4. kwaliteitsverbetering & innovatie.

De gemeente Zevenaar is aangesloten bij deze tafels.

Voor de uitvoering van de agenda heeft de provincie, naar verwachting, zo'n € 3,5 miljoen beschikbaar.

12 Toelichting leefstijlen

Om de vraag van de recreanten in beeld te brengen gebruiken we de Leefstijlvinder, die gebaseerd is op het BSR-model. Aan de hand van dit model worden zeven leefstijlgroepen onderscheiden.

Vrijtijdsgedrag verklaard in leefstijlen

De leefstijlen voor recreatie & toerisme geven inzicht in de *vrijtijdswensen* en -behoeften van Nederlanders. Deze leefstijlen laten zien waar mensen in hun vrije tijd of op vakantie behoefte aan hebben. En wat de verschillen hierin zijn. Het ene 55+ koppel is het andere niet. De één wil namelijk rust en regelmaat, de ander juist drukte en sensatie. Leefstijlen gaan hiermee een stap verder dan de traditionele indeling van doelgroepen zoals oud, jong, gezinnen, koppels, veel te besteden, weinig te besteden etc.

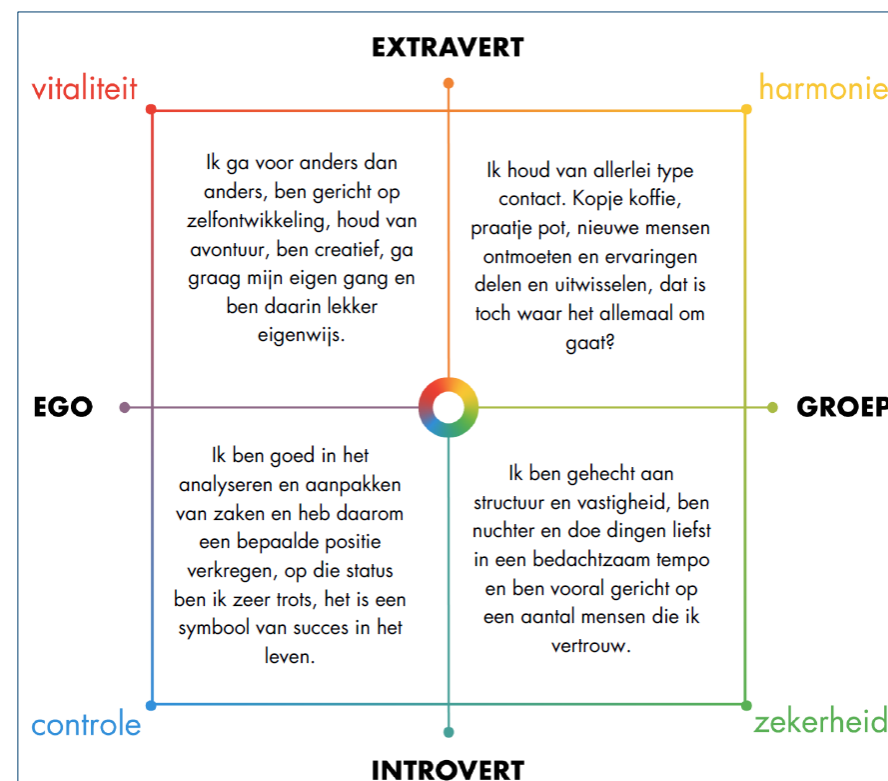
Vier basis leefstijlen geven inzicht in drijfveren

De leefstijlen baseren zich op het wetenschappelijke model BSR-model. Dit model ontrafelt de drijfveren van mensen en wat te doen om mensen in beweging te krijgen. Van oorsprong is het model gericht op marketing (welke boodschap, welke tone of voice en via welk kanaal zijn de groepen te bereiken), maar het wordt steeds vaker ook gebruikt voor productontwikkeling (welk aanbod sluit aan op de leefstijlen).

Het model is opgebouwd uit twee assen: de horizontale as is de sociologische as en maakt onderscheid tussen mensen die gericht zijn op de groep of omgeving (familie, vrienden, etc.) of juist op de eigen persoon (ego). De verticale psychologische as maakt onderscheid tussen mensen die gemakkelijk hun emoties tonen en contact maken (extravert) en mensen die emoties eerder onderdrukken en meer op zichzelf zijn (introvert). Hierdoor zijn er in de basis vier leefstijlen: creatief, harmonieus, controlerend en veilig (zie volgende figuur).

Navolgende figuren concretiseren de vier basisleefstijlen aan de hand van de achterliggende waarden & de basishouding hoe mensen in het leven staan.

Figuur 11 De vier basisleefstijlen op basis van twee gedragsverklarende dimensies

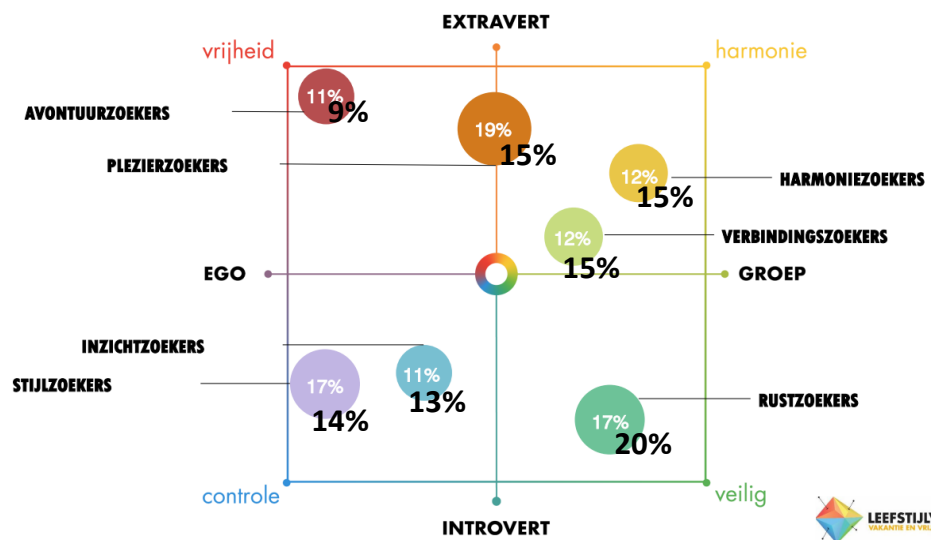

(bron: www.leefstijlwijzer.nl)

Zeven leefstijlgroepen in De Liemers

De twee hiernavolgende figuren geven de zeven onderscheidende doelgroepen weer. Sommige mensen zijn in hun vrijetijd typische rustzoekers, en andere typisch plezier- of avontuurzoekers. Elke groep heeft eigen voorkeuren. De voorkeur voor inwoners in De Liemers is hierbij afgezet tegen het landelijk gemiddelde.

Figuur 12 Zeven onderscheidende leefstijlgroepen, landelijke verdeling en in zwarte cijfers de verdeling voor de Liemers

Groot deel rustzoekers

We zien dat de leefstijl van de inwoners van de regio heel divers is, met de nadruk op de rustzoekers, harmoniezoekers, plezierzoekers, stijlzoekers, inzichtzoekers en de verbindingszoekers (zie figuur hierna). Als we vergelijken met het landelijk gemiddelde (het spinnenweb figuur) zien we dat de inzichtzoekers, rustzoekers, verbindingszoekers en harmoniezoekers iets oververtegenwoordigd zijn in de Liemers. Dit zijn de groepen die

meer gericht zijn op de groep dan op zichzelf, en iets sneller voor de veilige keuze kiezen.

Avontuurzoeker ‘Maika’

Deze avontuurlijke en creatieve recreanten zijn voor veel in, zolang het een nieuwe ervaring is of bijdraagt aan hun zelfontwikkeling.

Wie zijn de Avontuurzoekers?

Deze recreanten zijn creatief, avontuurlijk, eigenwijs en geïnteresseerd in anderen. Ook omschrijven ze zichzelf als intelligent en ondernemend. Ze vinden het lekker om hun eigen gang te gaan, en vinden het dan ook niet erg om alleen te zijn. Als ze met anderen optrekken, dan zijn dat het liefst creatieve en vernieuwende denkers, of mensen die weten wat ze willen. Ze hechten veel waarde aan vrijheid, uniek zijn en genieten van het leven.

Wat betekent vrije tijd?

Fijn, vrije tijd! Tijd voor zelfontwikkeling, tijd om nieuwe dingen te beleven, tijd om creatief bezig te zijn. En ook: tijd om je leven te overdenken, tijd om je in te zetten voor een ander. Tijd om je leven te verbreden en geïnspireerd te raken. Hoe ze dat doen? Bijvoorbeeld door culturele activiteiten te ondernemen, door een cursus te volgen of vrijwilligerswerk te doen. En, niet te vergeten: lekker naar buiten. Van avontuurlijke outdoor activiteiten tot wandelen in een natuurgebied of op het strand, ze doen het allemaal. En ze doen het vaak: vergeleken met de doelgroepen gaan zij er relatief vaak een dagje op uit in Nederland. Daar willen ze ook best voor reizen: heel Nederland door of naar het buitenland is voor hen geen probleem. Avontuurzoekers trekken graag hun eigen plan en gaan liever niet met grote groepen weg. Ook hoeft voor hen niet van te voren vast te liggen wat er precies gaat gebeuren; juist de ongeplande en last minute dingen zijn zo leuk!

Wat betekent vakantie?

Vakantie is voor deze groep echt een extensie van hun vrije tijd. Dus tijd waar je alles uit moet halen in termen van beleving en ontwikkeling. Tijd waarin je nieuwe dingen moet doen, nieuwe mensen kan leren kennen en inspiratie op kan doen. Dat mag soms best uitdagend en verrassend zijn! We zien dan ook dat deze groep vaker vakanties onderneemt met veel activiteiten. Cultureel, sportief, avontuurlijk, in de natuur of een themavakantie; vooral fijn als het anders is dan anders, en ze het gevoel hebben dat ze het ‘echte’ lokale leven ervaren. Het is dan ook niet vreemd dat ze veel rondtrekken. En waar ze gaan, zoeken ze het liefst naar bijzondere, gekke of verrassende locaties om te overnachten. Een basic camping, een hostel, (Air)BnB of andere kleinschalige accommodaties passen daar goed bij. Een camping met veel activiteiten en vermaak is juist minder populair. Voor een midweek of weekend kunnen de Avontuurzoekers zich prima vermaken in Nederland. En als het zo uitkomt, dan kan dat ook

voor een langere vakantie. Maar meer dan andere groepen zien we dat de Avontuurzoekers voor de lange vakantie het liefst naar het buitenland gaan. Daar is dan toch net wat meer te ontdekken.

Hoe zien de Avontuurzoekers er uit?

Avontuurzoekers zijn iets vaker vrouwen (57%), en relatief vaak 50+ers (57%) en alleenstaanden (31%). Ze verdienen vaak tot modaal (60%), hoewel ze relatief hoog opgeleid zijn (46%).

Inzichtzoeker 'Jacques'

Inzichtzoekers willen dingen leren en ervaren, in de natuur en met culturele activiteiten.

Wie zijn de inzichtzoekers?

Inzichtzoekers zijn bedachtzame, serieuze en intelligente mensen. Ook omschrijven zij zichzelf als evenwichtig en zakelijk. Ze vinden het niet erg om alleen te zijn, want dan kunnen ze mooi hun eigen gang gaan. De rust en ruimte om hen heen die ze daardoor verkrijgen vinden ze fijn. Belangrijke waarden voor Inzichtzoekers zijn rationaliteit, daadkracht, privacy/rust en 'doe maar gewoon'. Maar ook vrijheid om te doen wat ze willen is erg belangrijk voor ze. Als ze niet op pad gaan naar culturele activiteiten of natuur, dan vinden ze het ook heerlijk om rustig thuis te zijn, een beetje te klussen, TV te kijken en het nieuws te volgen. Ze houden van informatie; 'meten is weten'!

Wat betekent vrije tijd?

Vrije tijd is geen tijd om stil te zitten. Het is tijd voor zelfontwikkeling, tijd die je bewust moet besteden. In deze tijd kun je doen en laten wat je zelf wilt, in vrijheid. Nuttige dingen doen, dingen leren. Daarvoor is rust en stilte ook belangrijk. Inzichtzoekers hebben zo hun vaste activiteiten, zoals museumbezoek en het bekijken van bezienswaardige gebouwen, of wandelen in een natuurgebied. Deze recreanten vermijden liever drukke plekken en gaan, als het even kan, niet met grote groepen weg. Ze trekken graag hun eigen plan. In de natuur bijvoorbeeld, want dat vinden ze prettig.

Wat betekent vakantie?

Ook op vakantie genieten Inzichtzoekers van de natuur, en trekken ze graag rond. Daarnaast besteden ze op vakantie graag tijd aan kunst en cultuur. Het liefst in een klein gezelschap, want dan kun je het beste doen waar je zelf zin in hebt. Overnachten doen ze graag op een plek waar de praktische voorzieningen goed geregeld zijn. Zoals in een bekende hotelketen, in een bed & breakfast, of stiekem toch gewoon thuis. Want daar vinden ze de privacy, rust en stilte die ze zoeken. Ze gaan minder graag naar een huisje op een park met een vaste formule, al zijn er alsnog af en toe te vinden. Net als op een dagje weg, willen zij op vakantie dingen leren, en genieten van hun vrijheid.

Hoe zien Inzichtzoekers eruit?

Inzichtzoekers zijn relatief vaak mannen (76%) en vaak 50 jaar of ouder (67%). Ze wonen veelal in éénpersoons- of tweepersoonshuishoudens (29% en 47%). Inzichtzoekers zijn relatief vaak hoogopgeleid (50%), ze verdienen meestal modaal of iets meer (44%).

Harmoniezoeker 'Lieneke'

*Vrije tijd is tijd voor het gezin, de familie of vrienden.
Harmoniezoekers zijn pas echt blij, als iedereen in het gezelschap tevreden is.*

Wie zijn de Harmoniezoekers?

Harmoniezoekers zijn hartelijke, gezellige mensen, met veel interesse in anderen. Ze omschrijven zichzelf als gemoedelijk, vrolijk en zachtmoedig. In het leven hechten ze veel belang aan geborgenheid, gastvrijheid en vriendschap. Ze nemen de tijd voor het gezin, trekken er graag op uit met (of naar) familie, vrienden en kennissen, en vinden een goede relatie met burens en familie heel belangrijk. Het hoeft voor hen allemaal niet zo vreemd; doe maar normaal, dan doe je al gek genoeg.

Wat betekent vrije tijd?

Voor Harmoniezoekers staat samenzijn in hun vrije tijd centraal. Tijd met het gezin, met familie en vrienden, maar ook met de partner: hoe meer zielen, hoe meer vreugd! Eén van de favoriete bezigheden van deze groep? Winkelen! Maar ook voor meer 'actieve activiteiten' zoals zwemmen of een bezoekje aan een dierenpark of pretpark trommelen zij hun vrienden of familie graag op. Naast gezelligheid houdt de Harmoniezoeker ook van rustig aan doen. Zoals heerlijk ontspannen in de sauna. Als ze een dagje op pad gaan, is het belangrijkste dat er voor iedereen wat te doen is, en dat het gezellig is. Daarin kunnen ze ook goed genieten van de kleine dingen.

Wat betekent vakantie?

Ook bij de vakantie(plannen) van de Harmoniezoekers ligt de focus op het gezin. Vakantie is echt tijd voor het gezin, tijd om te genieten, te ontspannen en plezier te maken. Zo gaan ze relatief vaak op een vakantie met veel kinderactiviteiten, of op een familie/vriendenweekend. Dan verblijven ze graag in een huisje op een park met veel voorzieningen. Voor Harmoniezoekers is het op vakantie vooral belangrijk dat er voor iedereen wat te doen is, en dat het gezellig is. Goede praktische voorzieningen zijn dan een prettige randvoorwaarde, en een knusse sfeer is ook een pré. Wel is het belangrijk om rekening te houden met de kosten, vandaar dat deze groep graag op aanbdingensites kijkt voor inspiratie.

Hoe zien de Harmoniezoekers er uit?

Harmoniezoekers zijn vaker vrouwen (74%), in de leeftijd 35-49 jaar (35%), in huishoudens met kinderen tot 12 jaar (28%), of tweepersoonshuishoudens in de leeftijdscategorie 50-64 jaar (27%). Ze zijn vaak middelbaar opgeleid (57%),

en verdienen vaak (iets meer dan) modaal (43%).

Rustzoeker 'Bert'

Rustzoekers houden recreatie graag letterlijk en figuurlijk dicht bij huis. Ze zijn het liefst in de eigen, vertrouwde omgeving.

Wie zijn de rustzoekers?

Rustzoekers vinden zichzelf hele gewone mensen. Ze omschrijven zichzelf als kalm, behulpzaam, bedachtzaam en zachtaardig. Ze houden van rust en regelmaat, en voelen zich het meest op hun gemak in hun eigen, vertrouwde omgeving. Ze vinden het fijn als ze lekker hun eigen gang kunnen gaan, en vinden het dan ook niet erg om alleen te zijn. Ze houden ervan om op hun gemak thuis te zijn, een beetje te tuinieren, te klussen en tv te kijken. Doe maar gewoon, dan doe je al gek genoeg.

Wat betekent vrije tijd?

Voor deze groep gaat recreëren over tot rust komen, en even geen gedoe. Voor hen hoeft het allemaal niet zo druk en moeilijk. Gewoon lekker rondom het eigen huis iets doen, een beetje tuinieren, wellicht een rondje fietsen of wandelen, dan zijn ze al gauw tevreden. Een lekker dagje voor hen kan ook een middag vissen zijn, of vrijwilligerswerk doen. Ze hoeven niet ver weg te gaan, nieuwe dingen te doen, of zich te omringen met veel andere mensen. In hun vrije tijd genieten ze juist van de rust en stilte, en van de kleine dingen in het leven.

Wat betekent vakantie?

Rustzoekers zijn niet de grootste vakantievierders. Maar als ze wel op vakantie gaan, dan is dat echt met als doel om uit te rusten en bij te komen. Dat kan ook prima thuis. Even lekker rustig aan doen, dat geeft voldoening. Als ze wel buiten de deur slapen, dan vinden ze het fijn om van tevoren zoveel mogelijk te regelen. Dan gaan ze bijvoorbeeld naar een huisje of bungalow op een park met veel voorzieningen. Of naar een bekende hotelketen. Privacy is belangrijk, en het liefst willen deze recreanten zo veel mogelijk met rust gelaten worden. Daarom slapen ze relatief graag thuis.

Hoe zien de Rustzoekers eruit?

Het zijn zowel mannen (54%) als vrouwen (46%), meestal 50 jaar of ouder (57%) en relatief vaak alleenstaanden (28%). Ze zijn meestal laag- of middelbaar opgeleid (48% en 30%), en verdienen iets vaker lager dan modaal (56%).

Plezierzoeker 'Roxanne'

Plezierzoekers houden van feesten en de hort op gaan met vrienden. Een dag niet gelachen, is een dag niet geleefd.

Wie zijn de plezierzoekers?

Plezierzoekers zijn spontaan, vrolijk en gezellig. Ook omschrijven ze zichzelf als avontuurlijk, impulsief en eigenwijs. Waarden die ze belangrijk vinden zijn uitdaging, uniek zijn en succes in het leven. Ze hebben het liefst veel mensen om zich heen, en trekken er dan ook graag op uit met familie, vrienden en kennissen. Ze houden van leuke dingen ondernemen: voor hen staat plezier hebben in het leven op nummer één. Een dag niet gelachen, is een dag niet geleefd!

Wat betekent vrije tijd?

Vrije tijd is voor de Plezierzoekers tijd om het hoofd leeg te maken, tijd om je te laten gaan, om geëntertaint te worden en nieuwe avonturen te beleven: leuke dingen doen! Daar hoeft geen verder doel achter te zitten, het is genoeg om gewoon vermaakt te worden. Bijvoorbeeld door naar een festival of evenement te gaan, te feesten, of een pretpark te bezoeken. Maar ook de bioscoop, een escaperoom of casino past bij deze groep. Gezelligheid en plezier zijn het meest belangrijk. Spontane plannen, met een groep op pad, op plekken waar veel gebeurt. Plezierzoekers zijn eigenlijk overal wel voor te porren. Ze trekken er dan ook relatief vaak op uit, in vergelijking met de andere doelgroepen. Lang leve de lol!

Wat betekent vakantie?

Ook op vakantie zoeken deze recreanten naar plezier. Ze gaan graag met een gezellige groep (familie of vrienden) op pad. Hoe meer zielen, hoe meer vreugd. En ook: hoe vaker hoe beter. In vergelijking met andere groepen gaan Plezierzoekers vrij vaak op vakantie, zowel in Nederland als in het buitenland. Plezierzoekers kiezen vaak voor een zon-, zee- en strandvakantie, een feestvakantie of een avontuurlijke vakantie. Zo lang het maar gezellig is, en er voor iedereen wat te doen is. Ze vinden het dan ook prettig om te verblijven op een camping met veel activiteiten en vermaak. Daarnaast kiezen ze vaak een bijzondere, gekke of verrassende plek, want Plezierzoekers houden er wel van om nieuwe dingen uit te proberen. Een hostel bijvoorbeeld. Als ze met hun partner op pad gaan, boeken ze graag een romantisch verblijf in een luxe hotel. Bijvoorbeeld als ze een leuke aanbieding vinden, want dat zien ze echt als een sport!

Hoe zien de Plezierzoekers er uit?

Plezierzoekers zijn ongeveer net zo vaak vrouwen (54%) als mannen (46%). Het zijn het veelal jongeren tussen 18 en 34 jaar (56%), en veel minder vaak 50+'ers (18%). We zien ook veel gezinnen met kinderen in deze categorie (42%). Plezierzoekers zijn vaak middelbaar opgeleid (49%), qua inkomen verschillen ze niet van het Nederlands gemiddelde.

Stijlzoeker 'Daniëlle'

Stijlzoekers gaan ervoor: in hun vrije tijd worden ze graag geprikkeld, en zoeken ze de uitdaging op.

Wie zijn de stijlzoekers?

Stijlzoekers zijn intelligent, zelfverzekerd en doelgericht. Ze hebben een sterk karakter, en omschrijven zichzelf ook wel als zakelijk, ondernemend en leidinggevend. Stijlzoekers zijn graag onder gelijkgestemden, die waarden als ambitie, uitdaging en daadkracht met hen delen. En die waarde- ren dat de Stijlzoekers zeggen waar het op staat, ook als anderen het daar misschien niet mee eens zijn. Stijlzoekers gaan ervoor in het leven: zowel in hun werk, als in hun vrije tijd worden ze graag geprikkeld, en zoeken ze de uitdaging op. Verveling is niet aan hen besteed. Liever besteden ze hun tijd aan sporten en feesten. Gáán!

Wat betekent vrije tijd?

De actieve en strevende levensstijl van Stijlzoekers komt ook duidelijk naar voren in hun vrije tijd en vakantie. 'Work hard, play hard' is het adagium van deze groep. Ze staan eigenlijk overal wel voor open, zolang het ze maar op een bepaalde manier prikkelt. Ze trekken er vaak op uit, en deze dagen kunnen dan ook op veel manieren worden ingevuld. Bijvoorbeeld door zelf actief te sporten, maar een sportwedstrijd bezoeken is evengoed een alternatief. Aan de andere kant vinden Stijlzoekers het ook heerlijk om zichzelf te laten verwennen, en te genieten van exclusieve activiteiten. Minder vaak dan andere doelgroepen bezoeken ze een natuurgebied om te wandelen of fietsen. Al kan ook dat ook voor hen interessant zijn als er bijvoorbeeld een sportwedstrijd of een evenement wordt georganiseerd.

Wat betekent vakantie?

Wie hard werkt, heeft natuurlijk ook behoefte aan vakantie. Stijlzoekers trekken er dan ook vaak op uit om even een paar dagen of langer weg te zijn. Zowel in Nederland als in het buitenland. Ze houden relatief veel van zon-, zee- en strandvakanties en feestvakanties. Zo lang er maar lekker veel te doen is. Daarom is het fijn als er veel activiteiten zijn, en is het ook geen gek idee om met een grote groep op stap te gaan. Voor hen hoort verwend worden en genieten van exclusiviteit bij vakantie. Luxe en comfort is dan ook belangrijk voor deze groep. Ze vinden het ook niet erg om iets meer te betalen, als het dan écht goed is. Stijlzoekers verblijven daarom graag in een luxe hotel of in een AirBnB; dan weet je zeker dat het goed is.

Hoe zien ze Stijlzoekers er uit?

Recreanten in deze groep zijn relatief vaak mannen (74%), tussen de 18 en 34 jaar oud (35%). Het zijn relatief vaak huishoudens met kinderen (35%), en relatief weinig alleenstaanden. Ze zijn vaak hoogopgeleid (50%), en verdienen relatief vaak modaal of hoger (23%).

Verbindingszoeker 'Hans'

*Verbindingszoekers zetten zich graag in voor anderen.
Daarnaast genieten ze van natuur en knusse sfeer*

Wie zijn de verbindingszoekers?

Verbindingszoekers zijn, bovenal, geïnteresseerd in anderen. Het zijn behulpzame, evenwichtige mensen die zichzelf omschrijven als 'gewoon' en hartelijk. Voor Verbindingszoekers zijn gastvrijheid, sociale verbondenheid en 'doe maar gewoon' belangrijke waarden. Ze vinden het dan ook belangrijk om een goede relatie te onderhouden met burens en familie, met harmonie en gezelligheid. Er voor elkaar zijn, dat is toch hartstikke normaal?

Wat betekent vrije tijd?

Vrije tijd betekent voor deze groep zeker geen verspilde tijd. Het is juist tijd die je op een hele nuttige manier kan gebruiken. Bijvoorbeeld door je in te zetten voor een ander, met vrijwilligerswerk of bij een vereniging. Ook zijn Verbindingszoekers graag in beweging: wandelen en fietsen in de natuur vinden ze heerlijk. Tot slot hebben ze ook een duidelijke culturele interesse. Zo zijn ze graag zelf creatief, maar bezoeken ze ook graag een theater of museum. Het liefst gaat de Verbindingszoeker samen op pad, want alleen is ook maar zo alleen. Vrije tijd is voor Verbindingszoekers tijd voor hun partner, familie en vrienden. Ze genieten van de kleine dingen, vinden een authentieke sfeer belangrijk en staan ook open voor verrassingen en nieuwe dingen. Gezelligheid, genieten en ontspanning. Dat is vrije tijd!

Wat betekent vakantie?

Vakantie is ontspanning, genieten en gezelligheid. Rust en stilte, en tijd voor de partner. De ontspanning en rust die ze zoeken, vinden ze vaak in de natuur. Dat kan voor hen ook prima in Nederland, zowel voor een kort verblijf of voor een langere vakantie. Verblijven doen ze dan graag op een camping met goede faciliteiten, of in een bekende hotelketen. Zolang het maar gemoedelijk, knus, kleinschalig en rustig is, met gastvrij personeel. Dan heb je ook wat meer het gevoel dat je het 'echte' lokale leven ervaart op vakantie, wat Verbindingszoekers belangrijk vinden. En willen ze een keer iets anders? Dan is de groepsreis een goed alternatief; veel doen en beleven, maar wel lekker makkelijk. En je ontmoet nog eens nieuwe mensen. Gezellig!

Hoe zien de Verbindingszoekers er uit?

Veruit de meeste Verbindingszoekers zijn 50 jaar of ouder (79%), en de meeste huishoudens bestaan uit twee personen (49%). We zien in deze groep dus veelal empty nesters. Verbindingszoekers zijn relatief vaak laagopgeleid (30%), maar binnen deze groep zijn er niet minder hoogopgeleiden dan gemiddeld (34%). De meeste Verbindingszoekers verdienen tot modaal (60%). Ze zijn ook vaak gepensioneerd (29%).

Tabel 5 Overzicht van kernwoorden en kenmerken vrijetijdsbesteding per leefstijl

Gericht op	Avontuurzoekers Vrijheid Extravert Ego	Plezierzoekers Harmonie/vrijheid Extravert Ego/Groep	Harmoniezoekers Harmonie Extravert Groep	Verbindingszoekers Harmonie Extravert Groep	Rustzoekers Veilig Introvert Groep	Stijlzoekers Controle Introvert Ego	Inzichtzoekers Controle Introvert Ego
Samenzijn			X	X	x		
Ingericht op individuen	x				x	x	x
Bijzonder / onderscheidend	x	x					
Luxe en exclusiviteit						x	
Authentiek / nostalgisch	x	x	X	X	x		
Modern / hip	x	x	x	x		X	X
Klassiek					X	x	x
Veel dingen te doen		x	x	x	X		
Prijstelling hoger		x		x		x	x
Interesse in historie						x	x
Verhaal staat centraal	x				x	x	x
Activiteit staat centraal		x	x	x	x	x	x
Beproefd concept		x				x	
Activiteit rustig					x	x	x
Vermaak centraal	X	x	x				
Wandelen/fietsen	x			X	x		X
Winkelen			x		X		
Creatief	x						
Kunst en cultuur	x						x
Zelfontwikkeling	x					x	x
Gezellig			x				
Hoofd leegmaken		x	x		X		
Nuttige activiteiten				X		x	x
Drukte vermijden					x		x
Kritisch							x

Tabel 6 Overzicht typische activiteiten per leefstijl

Gericht op	Avontuurzoekers Vrijheid Extravert Ego	Plezierzoekers Harmonie/vrijheid Extravert Ego/Groep	Harmoniezoekers Harmonie Extravert Groep	Verbindingszoekers Harmonie Extravert Groep	Rustzoekers Veilig Introvert Groep	Stijlzoekers Controle Introvert Ego	Inzichtzoekers Controle Introvert Ego
Activiteit dagtoerisme	- Museum - Cursus volgen - Bezienswaardig gebouw - Concert - Outdoor activiteiten	- Festival - Uitgaan(feesten) - Escaperoom - Casino - Pretpark / attractiepark	- Winkelen - Zwemmen - Picknicken - Sauna/wellness - Dierenpark / safaripark	- Vrijwilligerswerk - Natuurgebied in - Fietsen - Vereniging bezoeken - Theater	- Fietsen - Vissen - Winkelen - Wandelen - Vrijwilligerswerk	- Professionele sportwedstrijd - Vissen - Picknicken - Sporten - Escaperoom	- Museum - Natuurgebied in - Bezienswaardig gebouw - Wandelen - Hobbyclub bezoeken
Accommodaties verblijfsrecreatie	- Basic camping - Hostel - Privé-accommodatie - Bed & Breakfast - Boutique hotel	- Hostel - Camping (veel activiteiten &vermaak) - Groepsaccommodatie - Luxe Hotel	- Huisje (park met voorzieningen) - Camping (veel activiteiten &vermaak) - Groepsaccommodatie - Bekende hotelketen	- Camping goede faciliteiten - Bekende hotelketen - Basic camping - Huisje/bungalow (niet op een park)	- Huisje/bungalow (park met voorzieningen) - Basic camping	- Boutique hotel/design - Luxe hotel - Privé-accommodatie	- Bed & Breakfast - Bekende hotelketen - Basic camping
Vakanties verblijfsrecreatie	- Rondtrekken - Vakantie met culturele activiteiten - Avontuurlijke vakantie - Groepsreis	- Feesten en vermaak vakantie - Romantisch verblijf - Avontuurlijke vakantie - All-inclusive - Zon- en strand vakantie	- Vakantie met veel kinderactiviteiten - Familie- of vriendenweekend - All-inclusive - Zon- en strand vakantie	- Groepsreis - Vakantie in de natuur - Themavakantie - Rondtrekken - Sportieve vakantie	- Thuis vakantie vieren - Uitrustvakantie	- Cruise - Feesten en vermaak vakantie - Luxe resort - Themavakantie - Zon- en strandvakantie	- Rondtrekken - Vakantie in de natuur - Cruise - Vakantie met veel culturele activiteiten

13 Samenstelling klankbordgroep

Organisatie	Deelnemers
Recron	Ivo Gelsing
Koninklijke Horeca Nederland	Jan Nijlant
Liemers++	Saskia Croes
Hiswa	Gerdina Krijger
MKB Zevenaar	Marcel Leenders/Roeland Thissen
Centrumondernemers Zevenaar	Pieter Groen
Visit Arnhem-Nijmegen (voorheen Regionaal Bureau voor Toerisme Arnhem-Nijmegen)	Lieke van der Bruggen/Hanneline Oosting
De Liemers Helemaal Goed	Pablo van Dick/Pascal van der Linden
TIC (Toeristisch Informatiecentrum 't Gelders Eiland)	Eef Bootink/Barbara Havik
IGOR (Integraal Gebiedsoverleg Rhederlaag)	Arjan Heebink
Fashion Outlet Zevenaar	Kees Woltering/Annemieke van der Hulst
Watersportcentrum De Bijland BV	Frank Cornielje/Manon Naterop
Wezendonk	Wiely Albers/Annieke Wiegers
Gemeente Westervoort (bestuurlijk)	Hans Sluiter
Gemeente Duiven/Westervoort (ambtelijk)	Bregje Bootink
Gemeente Zevenaar (bestuurlijk)	Belinda Elfrink
Gemeente Zevenaar (ambtelijk)	Ard Schenk/Vivian de Klein
Leisurelands	Hans Heinhuis
Bureau BUITEN	Anneke van Mispelaar/Eefje van der Velden

De volgende partijen zijn ook gevraagd voor deelname aan de klankbordgroep, maar hebben besloten niet deel te nemen: LTO Liemers-Montferland, Van der Valk, dhr. Gariessen namens dorpsraden Zevenaar, Buitengoed de Panoven en InRetail.

14 Stakeholderoverzicht

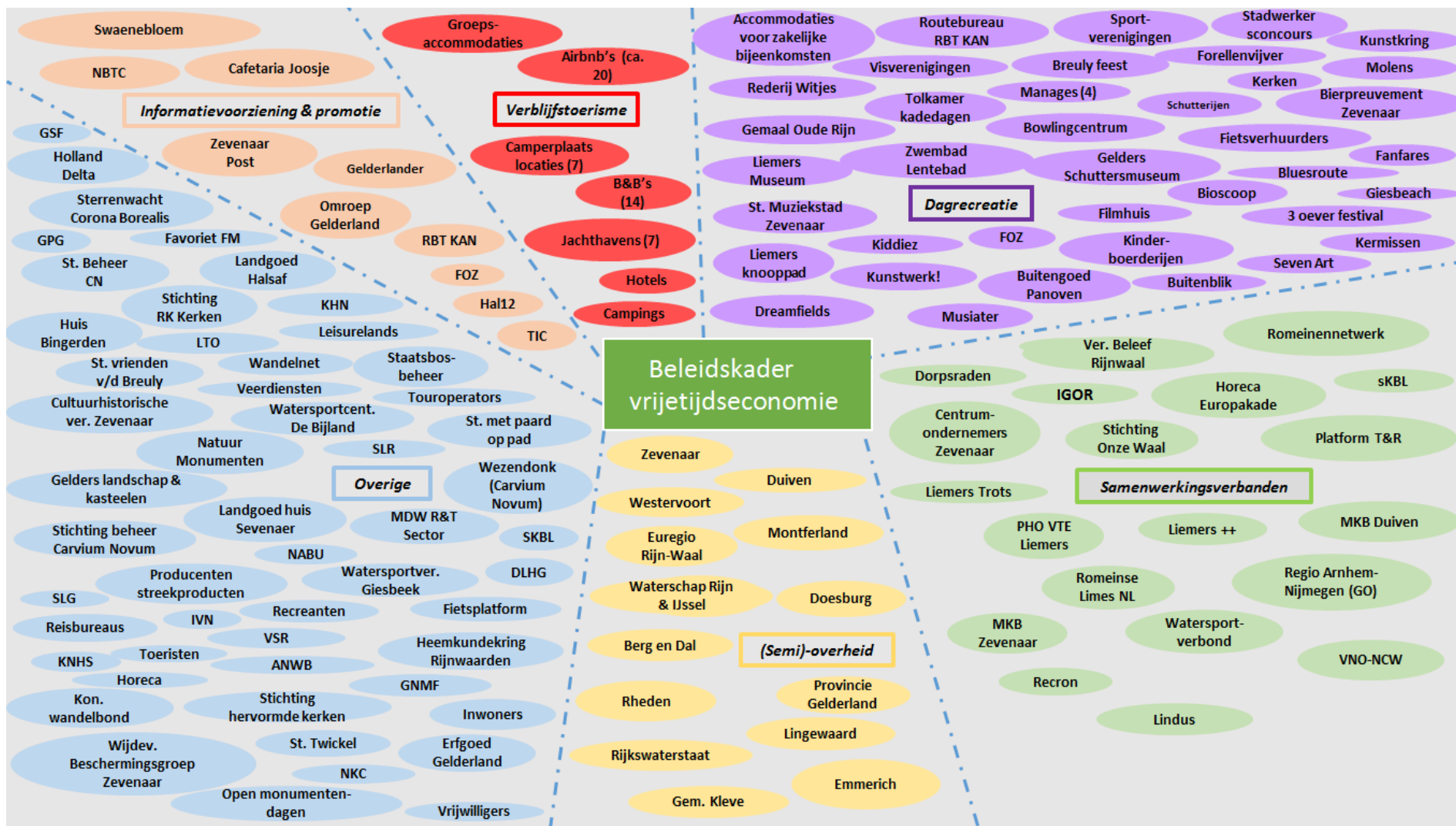
Stakeholderoverzicht

Het stakeholderoverzicht laat het diverse speelveld zien van belanghebbenden in de vrijetijdseconomie. De stakeholders zijn ingedeeld in 6 categorieën, namelijk: informatievoorziening & promotie, verblijfstoerisme, dagtoerisme, samenwerkingsverbanden, (semi)-overheid en overige. De meeste belanghebbenden zijn te vinden bij dagtoerisme en overige.

Om meer grip te krijgen op het speelveld van de belanghebbenden zijn zij ook ingedeeld naar belang en invloed. Deze matrix is niet opgenomen in deze rapportage

Figuur 13 *Overzicht stakeholders*

15 Begrippenlijst

Vrijetijdseconomie	Het geheel aan bestedingen en economische impact van toeristen, recreanten en zakelijk toerisme. In dit plan rekenen we de volgende bedrijfstakken/activiteiten tot de vrijetijdseconomie: - Dagtoerisme en leisure inclusief cultuur en ongeorganiseerde buitensport - Watersport - Verblijfsrecreatie - Zakelijk toerisme
Toeristen	Gasten van buiten de regio die naar Zevenaar of de Liemers op bezoek komen. Dagtoeristen komen voor één dag en overnachten niet, toeristen overnachten wel in een toeristische accommodatie (bijv. niet bij familie).
Recreanten	Recreanten komen uit de regio en besteden hun vrije tijd buitenhuis in Zevenaar of de Liemers. In praktijk is het onderscheid niet altijd te maken tussen toeristen en recreanten, een bewoner uit de regio kan bijvoorbeeld op een camping in de buurt overnachten. We spreken daarom vaak van de toeristisch-recreatieve sector en gebruiken de termen dagtoerisme en dagrecreatie naast elkaar.
Zakelijk toerisme	Gebruik van accommodaties en voorzieningen voor zakelijk gebruik, bijvoorbeeld conferenties, vergaderingen, buitenshuis overnachten in een accommodatie voor het werk.

16 Geraadpleegde bronnen

BolderBrands (2017). Marketing & promotie Zevenaar Centrum.

BolderBrands (2017). Het verhaal van Zevenaar.

Gemeente Duiven (2018). Ruimte en Vertrouwen: Coalitieakkoord van de gemeente Duiven voor de periode 2018-2022.

Gemeente Montferland (2017). Van speldenprik naar speerpunt!.

Gemeente Montferland (2018). Coalitieprogramma 2018 – 2022.

Gemeente Rijnwaarden (2010). Recreatie & toerisme in Rijnwaarden 2010-2020.

Gemeente Rijnwaarden (2010.). Beleidsnota horeca als nevenfunctie in het buitengebied.

Gemeente Rijnwaarden (2017). Omgevingsvisie Gelders Eiland 2030.

Gemeente Westervoort (2017). Beleidsnotitie en – regels voor kleinschalig recreatief verblijf.

Gemeente Westervoort (2018). Coalitieakkoord Westervoort 2018-2022.

Gemeente Westervoort (2018). Erfgoednota Westervoort: Ontdekken, vertellen en verbinden 2018 2022.

Gemeente Zevenaar & Algemeen Ondernemersfonds Zevenaar (2015). Centrumvisie Zevenaar 2015 | 2025.

Gemeente Zevenaar & Bureau Lubbers (2018). Opwaardering openbare ruimte Zevenaar.

Gemeente Zevenaar (2013). Structuurvisie gemeente Zevenaar: Samen kijken naar de toekomst 2012-2030.

Gemeente Zevenaar (2013). Zevenaar: de koers van recreatie en toerisme 2013 | 2018.

Gemeente Zevenaar (2014). Nota van uitgangspunten Bestemmingsplan buitengebied.

Gemeente Zevenaar (2017). Vernieuwend verder: Coalitieakkoord Zevenaar 2018-2022.

Gemeente Zevenaar (2018). Projectvoorstellen voor Beleef het in Gelderland.

Gemeente Zevenaar (2018). Vrijetijdseconomie Zevenaar, raadsinformatieavond.

Gemeente Zevenaar (2018). Welkom in Zevenaar. Geraadpleegd van: <https://www.youtube.com/watch?v=Ko0ViArz2BI>.

Goudappel Coffeng (2009). Euregionaal Koopstromenonderzoek 2009 Stadsregio Arnhem Nijmegen.

Grontmij (2013). Rijnwaarden: 't Gelders Eiland.

Hemmen van, Ferdinand Landschapshistorie (2013) Relicten van overlevingsdrang in het domein van de rivier, cultuurhistorie van de Oude Rijn tussen Spijk en Kandia onder de loep; inventarisatie en aandachtspunten voor natuur- en wateropgaven.

Haskoning (2011). Sleutel van het verleden, sleutel tot de toekomst: De roemrijke cultuurhistorie van de Rijnstrangen als drijvende kracht voor economische vernieuwing. Een evaluatie van kwaliteiten en kansen.

Kruisselbrink, Maarten (2018). Stakeholdersanalyse en economische positionering: Kort verkennend onderzoek voor de gemeente Zevenaar.

Liemers++ (2015). Gebiedsaanbod Liemers: De streek aan zet!.

Plattelandshuis Achterhoek en Liemers (2012). Verkenning vrijetijdseconomie Duiven.

Provincie Gelderland (2017.). Korte ketens in het Liemers landschap.

Raap (2018). Archeologisch onderzoek in Spijk.

Rabobank (2012). Wonen, werken en winkelen in de Liemers: Naar een sterke en toekomstbestendige woon- en werkregio.

Regionaal Bureau voor Toerisme Arnhem Nijmegen (2017). Minimap De Liemers.

Regionaal Bureau voor Toerisme Arnhem Nijmegen (2018). Trends, ontwikkelingen en kansen in het internationale, nationale en regionale toerisme.

Regionaal Bureau voor Toerisme Arnhem Nijmegen (2015). Er op uit in Liemers: Toeristische informatiegids de Liemers.

Research 2Evolve (2018). Zevenaar verbindt peiling 2 2018, Vrijetijdseconomie.

Rivierklimaatpark IJsselpoort (2019). RKP – Aanzet tot het VKA.

Rivierklimaatpark IJsselpoort (2019). Vier kansrijke oplossingen uiterwaarden IJssel: Naar een gezamenlijk duurzaam toekomstperspectief.

Serveon (2018). Economische visie de Liemers en bijlagen (concept)

Verslag werksessie economische visie regio De Liemers (28 juni 2018).

Witteveen+Bos (2018). Koersnotitie, contouren en dilemma's bij de keuzes voor het rivierklimaatpark IJsselpoort.

ZKA Leisure Consultants (2016). Toeristisch recreatieve monitor Arnhem Nijmegen.

Interviews

Met de volgende personen zijn diepte-interviews afgenomen

- Saskia Croes, Liemers ++
- Ferdinand van Hemmen, Landschapshistorische Producties
- Hanneline Oosting, Visit Arnhem Nijmegen

BUREAUBUITEN
economie & omgeving

Financiële en economische impact beleidskader Vrijetijdseconomie Zevenaar

Conclusie

Investeren in de vrijetijdseconomie van de gemeente Zevenaar zoals voorgesteld in het “concept beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030” genereert in totaal tot 2030 aan ruim € 900.000 extra inkomsten en besparingen voor de gemeente Zevenaar en bijna 500 extra banen.

Financiële en economische impact

Bovenstaande uitkomsten baseren zich op berekende financiële effecten op de begroting van de gemeente én op economische effecten voor de hele gemeente. Met het financiële effect op de begroting bedoelen we het effect op het ‘huishoudboekje’ van de gemeente. Dat zijn de belastingen en de besparingen op de uitkeringen. Het economische effect geldt voor de gehele gemeente Zevenaar, en leidt tot meer vestigingen en meer bestedingen en meer banen – goed voor iedereen. Het economische effect is het hoofddoel, maar op korte termijn is het effect op het huishoudboekje van de gemeente ook van belang.

Hiernaast is ook een effect dat investeringen van de gemeente subsidies en investeringen van derden losmaken, zoals subsidies van de provincie waarvoor cofinanciering nodig is, of ondernemers die gelijk op met de gemeente investeren in hun bedrijf en/of omgeving.

Uitgedrukt in cijfers

De financiële impact tot en met 2030 en cumulatief opgeteld is:

1. Hogere opbrengst toeristenbelasting: € 187.000. Dit is gemiddeld € 17.000 per jaar.
2. Besparing op uitkeringslasten: € 732.000. Dit is gemiddeld € 66.500 per jaar.

De financiële impact per jaar:

	Toeristenbelasting	Besparing uitkeringslasten
2020	€ 0	€ 0
2021	€ 3.815	€ 14.940
2022	€ 7.630	€ 29.880
2023	€ 11.445	€ 44.820
2024	€ 15.260	€ 59.760
2025	€ 19.075	€ 74.700
2026	€ 22.890	€ 89.640
2027	€ 22.890	€ 89.640
2028	€ 26.705	€ 104.580
2029	€ 26.705	€ 104.580

2030	€ 30.520	€ 119.520
Totaal	€ 186.935	€ 732.060

De economische impact tot en met 2030 cumulatief opgeteld is:

3. Meer bestedingen door recreanten en toeristen: € 55 miljoen.

Deze cijfers zijn gebaseerd op de beoogde doelstellingen, te realiseren resultaten en daarvoor benodigde middelen zoals deze zijn opgenomen in het beleidskader vrijetijdseconomie.

De tabel op de volgende pagina geeft een schematische samenvatting van de financiële en economische impact.

Samenvatting economische en financiële impact beleidskader vrijetijdseconomie gemeente Zevenaar	Cumulatief 2019 – 2023	Cumulatief 2019 – 2030
<i>Financiële impact</i>		
Totaal extra inkomsten en besparingen voor de gemeente Zevenaar	€ 67.710	€ 918.995
<i>Economische impact</i>		
Totaal extra banen in de gemeente Zevenaar	164	479
waarvan banen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt	3	8

Disclaimer bij de samenvatting: de banengroei (en bestedingen) zijn zeer lastig in te schatten vanwege het effect van de FOZ. De schatting van Stable is dat de outlet zorgt voor ca 300-400 banen. Het is lastig de FOZ hieruit te halen, omdat de FOZ juist een aanjager zal zijn voor groei toerisme in de regio en Zevenaar.

Overzicht financiële en economische impact

Impact	Omschrijving	Raming hoeveelheid 2019 - 2023	Raming hoeveelheid 2019 - 2030
1. Hogere opbrengst toeristenbelasting	Meer overnachtingen zorgt voor meer toeristenbelasting, die per nacht gerekend wordt.	€ 1,05 per nacht per persoon. Opbrengst 2018 = € 381.500. <i>Extra opbrengst t/m 2023:</i> € 11.500	 <i>Extra opbrengst t/m 2030:</i> € 187.000
2. Besparing op uitkeringslasten	De VTE levert banen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Dit bespaart de gemeente uitkeringslasten.	Aanname: Aanname: 1,7% van totaal aan extra banen worden ingevuld door mensen met afstand tot de arbeidsmarkt, banen worden ingevuld vanaf 2021. De besparing per baan is € 14.940 per jaar gemiddeld. Tot en met 2023 betekent dat 3 ingevulde banen. <i>Besparing t/m 2023 :ca. € 180.000</i>	Tot en met 2023 betekent dat 8 ingevulde banen. <i>Besparing t/m 2030: € 732.000</i>

3. Meer bestedingen door recreanten en toeristen	Groei bestedingen van dag- en verblijfstoeristen in de regio	Anno 2016 € 152 miljoen bestedingen dag- en verblijfsrecreatie. Aanname inschatting hogere huidige omzet + rekening houdend met inflatie en FOZ: toename in 2023 met 12% <i>Extra bestedingen t/m 2023: € 18 miljoen</i>	Toename in 2030 met 35% <i>Extra bestedingen t/m 2030: € 55 miljoen</i>
--	--	--	---

Inspraak commissie Ruimte 19-06-2019

Inleiding

Namens recreatie ondernemers uit de klankbordgroep vrijetijdseconomie, ingesteld in het kader van de formulering van het beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar.

Betrokkenen verzoeken de gemeenteraad om

- a. het beleidskader vast te stellen onder voorbehoud dat de prioritering van de conclusies en daarmee de inzet van de middelen in de herfst zal plaatsvinden. Zo krijgt de klankbordgroep waarin de sector van de vrijetijdseconomie is vertegenwoordigd is, de gelegenheid om zich te buigen over de nadere invulling van de taakvelden en de eindconclusies in het beleidskader.
- b. de verhoging van de toeristen belasting voor 2020 te bevriezen opdat gezamenlijk (bij voorkeur in de vorm van een platform VTE) keuzes gemaakt kunnen worden over de inzet van deze en andere benodigde middelen voor de uitvoering van het beleidskader voor de vrijetijdseconomie.

Ad 1: de klankbordgroep is laatstelijk medio februari bijeengekomen om over het beleidskader te discussiëren. Nadien is een interim rapportage opgesteld ten behoeve van discussie met de raad. In de interim rapportage zijn de taakvelden slechts aangestipt. Deze informatieve raadsvergadering was creatief en vernieuwend opgezet. De intentie hiervan was goed. Helaas is de onvoldoende geslaagd om de VTE sector in gesprek te laten gaan met de Raad.

Vervolgens is het beleidskader op basis van de klankbordgroep aangevuld met een uitwerking van de taakvelden en een hoofdstuk met conclusies en resultaten. Deze waren echter nog niet met de klankbordgroep besproken. De beleidsvisie is vervolgens eind mei ter informatie rond gestuurd. Kortom, de laatste inspraak in de inhoud van de beleidsvisie dateert van februari 2019.

Punten van aandacht

1. het proces van de totstandkoming beleidskader VTE met klankbordgroep is niet afgerond. De eindconclusies zijn niet besproken, niet gedeeld met de klankbordgroep. We willen graag nadrukkelijk betrokken worden bij vaststelling van het eindrapport. Nadien (herfst 2019) willen we met de gemeente een uitvoeringsagenda opstellen, waarin heldere keuzes gemaakt worden bij de toedeling van de noodzakelijke werkzaamheden en beoogde resultaten aan de diverse partijen, zijnde gemeente, VTE ondernemers en andere gebiedspartijen. Kortom, de vte-ondernemers en gebiedspartijen zijn bereid zelf verantwoordelijkheid te dragen in dit proces.
2. een aanzienlijk deel van de VTE sector, waaronder de verblijfsrecreatie, kan zich niet verenigen met de inhoudelijke invulling van de taakvelden en de genoemde resultaten. Op hoofdlijnen:
 - a. het beleidskader geeft onvoldoende richting: benoemt 34 acties / gewenste resultaten zonder enige prioriteitsstelling. Het realiseren van deze 34 beoogde resultaten is volstrekt onbetaalbaar.
 - b. ondoorzichtig is hoe de financiële uitwerking tot stand is gekomen. Wij stellen voor eerst een uitvoeringsagenda – voorzien van een deugdelijke en herleidbare financiële paragraaf – op te stellen, welke tot stand komt in overleg met de klankbordgroep alvorens middelen te alloceren waarvan volstrekt onduidelijk is hoe deze zijn opgebouwd. Noch de kosten die nodig zijn om de beoogde resultaten te behalen, noch de baten die voortkomen uit de

beoogde resultaten worden op enigerlei wijze inzichtelijk gemaakt. Er is hierdoor momenteel geen degelijke keuze voor te verrichten inspanningen te maken.

c. de klankbordgroep bijeenkomst van medio februari (pag. 42 achtergronddocument beleidskader) wordt onvoldoende door vertaald naar het beleidskader zoals dat nu voorligt.

3. Inhoudelijk heeft de klankbordgroep gevraagd om:

- * een betere facilitering van de sector door de gemeente waar het gaat om ruimtelijk ontwikkelingsbeleid. Een kerntaak van de gemeente;
- * ondernemers te faciliteren in een toeristisch platform en hen te ondersteunen richting andere overheden. Met name dat laatste is een kerntaak van de lokale overheid;
- * de ontwikkeling van een evenementenbeleid met groeipotentie. Ook dit is een kerntaak van de gemeente.
- * het bieden van een aantrekkelijke leefomgeving voor haar eigen inwoners. In die zin is een bewonerspanel een prima initiatief. Het realiseren van wensen en beoogde resultaten van dit panel ten behoeve van de eigen inwoner vormen een kerntaak van de gemeente.
- * een Liemerse context en daarmee een harmonisering van de faciliterende rol van de Liemerse gemeenten.

In het algemeen gesteld: Het gaat hier niet om het aantrekken van nieuwe gemeente ambtenaren of een bedrijfscontactpersoon voor de VTE, maar om het slagvaardig functioneren van het huidige ambtenaren apparaat. Een loket bij de gemeente voor de VTE sector wat ervoor zorgt dat de vragen van VTE ondernemers (net als de vragen van andere ondernemers en inwoners) slagvaardig worden opgepakt, kan hierin een hulpmiddel zijn.

4. de klankbordgroep heeft niet gevraagd om:

- * 6 visies en onderzoeken. Er zijn voldoende onderzoeken gepleegd. Laten we eens aan het werk gaan!
- * ook ten aanzien van de monitoring hebben enkele recreatie ondernemers reeds aangeboden om hun data ter beschikking te stellen. Dit draagt tegelijkertijd bij aan een accuraat en actueel cijferbeeld.
- * een gemeente die op de stoel van de ondernemers gaat zitten: vitaliteitsverbetering van minder vitale locaties, het aanbieden van cursussen, het ontwikkelen van een visie op gastheerschap, en vermarkting van het gebied zijn ons inziens bij uitstek ondernemersactiviteiten.

(Ad 2. Toeristenbelasting:)

5. De gemeente vraagt nu via een verhoging van de toeristenbelasting aan één segment van de VTE sector om middelen om kernactiviteiten van de gemeente uit te voeren.

* Het bevreemdt ons dat de toeristische sector financieel moet bijdragen aan de uitvoering van de kerntaken van de gemeente.

* Zoals het ons ook bevreemdt dat de huidige inkomsten uit de toeristenbelasting op geen enkele wijze zijn gekoppeld aan taken in de gemeente die de VTE sector ondersteunen.

* Het lijkt ons bovendien niet juist dat één sub- binnen de VTE, de verblijfsrecreatie branche, middels toeristenbelasting moet opdraaien voor investeringen vanuit de gemeente in de VTE. Graag willen wij met de gemeente meewerken aan een uitvoeringsagenda waarbij verschillende instrumenten worden.

Wij stellen voor om:

1. het beleidskader vast te stellen onder voorbehoud dat de prioritering van de conclusies en daarmee de inzet van de middelen in de herfst zal plaatsvinden. Zo krijgt de klankbordgroep waarin de sector van de vrijetijdseconomie is vertegenwoordigd is, de gelegenheid om zich te buigen over de nadere invulling van de taakvelden en de eindconclusies in het beleidskader. Kortom, de vte-ondernemers en gebiedspartijen zijn bereid zelf verantwoordelijkheid te dragen in dit proces.
2. toeristen belasting voor 2020 niet te verhogen. Afhankelijk van wat er uitkomt aan kosten, wil verblijfsrecreatie ook bijdragen aan de (extra) kosten – onder voorwaarde dat andere delen van de VT economie ook meebetalen. En op voorwaarde dat de extra toeristenbelasting in overleg met de VTE ondernemers wordt uitgegeven. En dat voordien goed gekeken wordt naar ondernemers activiteiten. => meer tools inzetten om de VTE sector in de Liemers en dus ook in Zevenaar naar een hoger plan te tillen!
3. mogelijkheid te verkennen om aan te haken bij Achterhoek Toerisme: DNA Liemers en Achterhoek passen veel beter. => aansluiten bij uitvoeringsbureau Achterhoek Toerisme.

Geachte leden van de commissie ruimte,

Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen is de toeristische bestemmingsmanagement, bestemmingsontwikkeling en bestemmingsmarketingorganisatie voor de regio Arnhem, Rijk van Nijmegen en de Veluwe.

Investeren in toerisme biedt kansen voor onze regio!

Toerisme levert zoveel meer op dan wij vaak denken. Het zorgt duidelijk voor veel inkomsten en banen in de regio. De sector in de regio Arnhem Nijmegen is goed voor 1,6 miljard bestedingen en ca 6,7 % werkgelegenheid (2018). Een groeiende sterke sector die er toe doet. Toerisme lijkt vaak een doel op zich. Wij zien toerisme echter vooral als middel om bij te dragen aan:

- Versterken van de regionale identiteit en trots
- Vergroten van de leefbaarheid
- Realiseren van duurzaamheidsdoelstellingen
- Creëren van werkgelegenheid
- Genereren van inkomsten

Bezoekers zorgen er met hun bestedingen bijvoorbeeld voor dat het voorzieningenniveau op peil blijft in de gemeente, denk aan winkels en horeca, Maar toerisme zorgt ook voor werkgelegenheid, met name banen met een beperkte opleiding: dat is belangrijk in een tijd waarin niet iedereen mee kan komen met de kenniseconomie.

Zowel binnen Nederland als in Gelderland zijn er plekken waar het op sommige momenten (te) druk is, maar er zijn nog veel meer plekken in onze regio waar voldoende ruimte is voor groei in het bezoek. Om bezoekers te inspireren naar deze plekken te gaan, zal geïnvesteerd moeten worden in het toeristisch aanbod of het beter bereiken van nabij toeristisch aanbod. Bezoekers komen immers niet op basis van mooie plaatjes naar een bestemming, maar voor relevant toeristisch aanbod in termen van verblijf en recreatie.

Door de informatievoorziening beter aan te laten sluiten op de bestemmingsmarketing en daarin een herkenbaar en uniform (met aandacht voor de lokale verhalen) beeld te creëren voor de gast, ontstaat samenhang: de beleving van de bezoeker in alle fasen van de customer journey (klantreis) dienen beter op elkaar aan te sluiten. Productontwikkeling en innovatie van het aanbod is van groot belang. Afgelopen maanden hebben we samen met verschillende partners in de regio gewerkt aan een beleidskader vrijetijdseconomie voor de gemeente Zevenaar. Voor de uitrol van deze visie is een uitvoeringsagenda opgezet. Willen we met elkaar inzetten op de vrijetijdssector voor de komende jaren, zullen we gezamenlijk moeten investeren. Investeren in toerisme loont, zoals hierboven aangegeven, voor iedereen en niet alleen de toeristische ondernemers: uiteindelijk profiteren de inwoners er ook van!

Een lichte verhoging van de toeristenbelasting, die volledig wordt betaald door de bezoeker van onze regio leidt in overige delen in onze regio en provincie niet tot negatieve bezoek / bestedingen, zo weten wij uit ervaring.

Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen stelt wel voor om de extra middelen die uit de verhoging van de toeristenbelasting voortkomen, in te zetten als doelbelasting voor realisering van het beleidskader vrijetijdseconomie.

Tot slot willen wij graag aandacht vragen voor de mogelijkheid van een differentiatie, bijvoorbeeld gekoppeld aan de kamerprijs en een maximalisering voor bezoekers die vaste staanplaatsen op een camping hebben of gedurende langere tijd in een recreatiewoning verblijven.

Dank voor uw aandacht,

Met vriendelijke groet,

Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen

Hanneline Oosting
Adjunct Directeur

Commissie Ruimte 2018–2022

Dossiernummer	1581
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	19 juni 2019
Agendapunt	10.a
Omschrijving	Raadsvoorstel jaarrekening 2018 en begroting 2020 Reinigingsdienst De Liemers (Z/19/330325)

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Ruimte 2018–2022	19 juni 2019

Toelichting

tbv Raad juli 2019

*Z0330CF2F

48*

Raadsvoorstel

Z/19/330325 INT/19/895377

Onderwerp	Reinigingsdienst De Liemers: Jaarrekening 2018 en begroting 2020
Zaaknummer	Z/19/330325
Documentnummer	INT/19/895377
Portefeuillehouder	C. Koers
Portefeuille	Milieu
Behandelend ambtenaar/afdeling	Marcel Krosenbrink
Telefoon	595 136
E-mail	m.krosenbrink@zevenaar.nl

1. Samenvatting

Reinigingsdienst De Liemers (RDL) heeft de jaarrekening 2018 en begroting 2020 in concept gereed. De gemeenteraad krijgt de gelegenheid hierover een zienswijze te geven.

Er is geen reden tot het indienen van een zienswijze, omdat de toegenomen kosten een gevolg zijn van externe ontwikkelingen, de vergroting van het gemeentelijk grondgebied en van het gemeentelijk beleid (zoals gratis maken van aanbieden tuinafval). RDL gaat daarnaast een voorstel bespreken om de frequentie van de inzameling van restafval te verlagen naar eens per vier weken, hetgeen de kosten voor Zevenaar met € 64.000,- kan verlagen.

2. Raadsvoorstel

Wij stellen u voor om:

1. Een zienswijze in te dienen op de jaarrekening 2018 en de begroting 2020 van Reinigingsdienst De Liemers om de kostenstijging in de begroting 2020 geen effect te laten hebben op de ophaalfrequentie van het restafval.

3. Waarom naar de raad

Woensdag 26 juni 2019 stelt het Algemeen Bestuur van RDL de jaarrekening 2018 en de begroting 2020 vast. In de Wet gemeenschappelijke regelingen en de gemeenschappelijke regeling RDL is de bepaling opgenomen dat de raden van de deelnemende gemeenten 'hun gevoelens' over de jaarrekening en begroting kenbaar kunnen maken. Wij hebben daarom deze stukken geagendeerd voor de laatste commissie Ruimte voor de vergadering van het Algemeen Bestuur van RDL. De vertegenwoordigers in het Algemeen Bestuur zijn dan in de gelegenheid uw reactie mee te nemen. De formele vaststelling van de reactie vindt plaats in de raadsvergadering.

Volgend jaar zal betere afstemming plaats moeten vinden, opdat de vergadering van het Algemeen Bestuur van RDL na de raadsvergadering plaatsvindt.

4. Doelstelling en beoogd resultaat

De raad de gelegenheid geven te geven het (financiële) beleid van de RDL tegen het licht te houden en te bezien op de gevolgen voor Zevenaar.

5. Argumenten en alternatieven

Argumenten

Jaarstukken 2018

De concept jaarrekening kent een nadeel van € 185.680. Daarvan komt € 93.158,- ten laste van de gemeente Zevenaar.

Het resultaat is nadelig, maar te verklaren door externe factoren. Het tekort komt volledig voor rekening van de gestegen kosten op de aanbestedstations. De verwerkingskosten zijn € 221.000,- hoger dan begroot. De hoeveelheid gebracht afval is gestegen, maar het merendeel van de kostenstijging komt door de gestegen verwerkingsprijzen. Deze trend was al in 2017 ingezet, maar nog slechts gedeeltelijk in de begroting 2018 verwerkt. Meer aanbod heeft weliswaar geleid tot meer inkomsten (€ 82.000,-), maar dat is niet voldoende om de hogere kosten, ook als gevolg van toegenomen personele inzet om de drukte op te vangen, te compenseren. Montferland en Zevenaar dragen naar rato bij in alle kosten.

De accountantsverklaring krijgt u nagezonden zodra deze beschikbaar is. RDL maakt gebruik van de accountant, die ook de rekening van de gemeente Zevenaar, controleert. De accountant kon slechts laat aangeworven worden en als gevolg daarvan ook pas laat de controle doen.

Begroting 2020

Voor Zevenaar stijgt de bijdrage aan RDL met € 257.345,-. Omdat Zevenaar in de eigen begroting al € 50.000,- heeft opgenomen voor de papierinzameling in het Gelders Eiland stijgen de netto kosten voor Zevenaar met € 207.345,-

De kosten stijgen, maar dit is te verklaren door een combinatie van externe (prijs)ontwikkelingen, uitbreiding van werkzaamheden door de herindeling van de gemeente en het gemeentelijk beleid (zoals het gratis maken van het aanbieden van tuinafval op het aanbestedstation).

Het belangrijkste deel van de kostenstijging komt voor rekening van de aanbestedstations, waarvan de totale kosten met € 287.000,- omhoog gaan. In de Kaderbrief 2019 is al aangekondigd dat zowel restafval (vanwege de nieuwe afvalbelasting en een hoger verwerkingstarief na de aanbesteding) als tuinafval (vanwege het fors gestegen aanbod) samen € 210.000,- meer gaan kosten. De overige kostenstijgingen zijn een uitwerking van de jaarrekening 2018. Het betreft hier vooral de gemaakte extra uren als gevolg van toegenomen drukte op het aanbestedstation in Zevenaar.

Montferland en Zevenaar dragen naar rato bij in alle kosten.

De post incidentele werkzaamheden is met € 16.000,- gestegen. Vanwege de herindeling is het grondgebied van de gemeente Zevenaar groter geworden, waardoor er meer kosten zijn voor gladheidsbestrijding en door het toegenomen aantal containers nemen ook de kosten voor containerbeheer toe. RDL speelt een rol bij de uitvoering van deze taken. Hier zijn kosten verplaatst van de begroting van de gemeente naar de begroting van RDL.

Voorstel tot besparing

Om de bijdrage voor de gemeenten te verlagen geeft het Dagelijks Bestuur van RDL aan het Algemeen Bestuur ter overweging mee de ledigingsfrequentie voor restafval te verlagen van eenmaal per drie weken naar eenmaal per vier weken. Dit is mede gebaseerd op het feit dat het gemiddelde aanbod nog geen zesmaal per jaar is, hetgeen neerkomt op iets minder dan eenmaal per negen weken. Voor Zevenaar kunnen de inzaamkosten dan met circa € 64.000,- afnemen.

De beslissingsbevoegdheid over de inzamelfrequentie ligt volgens de nieuwe afvalstoffenverordening bij het college van burgemeester en wethouders.

Wij adviseren u een zienswijze in te dienen over dit voorstel tot besparing. De kostenstijging in de begroting mag geen effect hebben op de ophaalfrequentie. De kostenstijging dient in de tarieven tot uitdrukking te komen.

Alternatieven

n.v.t.

6. Hoe gaan we dat bereiken en is evaluatie nodig?

n.v.t.

7. Klimaat en duurzaamheid

Het afvalbeleid is een taak van de gemeente. RDL is in eerste instantie een uitvoerend bedrijf. Bij die uitvoering krijgt duurzaamheid steeds meer aandacht. Er zijn elektrische auto's aangeschaft, de brandstof is duurzamer en er loopt in samenwerking met de gemeente Zevenaar een onderzoek naar verdere verduurzaming van het wagenpark.

8. Communicatie

Communicatie over dit besluit vindt langs reguliere weg plaats. Zodra de gemeenteraad een besluit heeft genomen naar aanleiding van dit voorstel, zal de gemeente de RDL daarover informeren.

9. Kosten, baten en dekking

De jaarrekening RDL 2018 kent voor de gemeente Zevenaar een negatief resultaat van € 93.158,-. Dat resultaat verwerkt Zevenaar in de gemeentelijke jaarrekening 2019.

De begroting RDL 2020 kost de gemeente Zevenaar € 257.345,- meer dan in 2019. Daar staat tegenover dat € 50.000,- aan kosten wegvallen, omdat voor de papierinzameling in het Gelders Eiland € 50.000,- in de begroting van Zevenaar was opgenomen. De netto extra kosten zijn derhalve € 207.345,-. Deze kosten worden verwerkt Zevenaar in de gemeentebegroting 2020. Samen met vele andere ontwikkelingen vormt dat de basis voor de berekening van de afvalstoffenheffing 2020.

10. Bijlagen

De volgende bijlagen horen bij dit voorstel:

Volgorde	Documentnummer	Naam
1.	895916	Concept Jaarstukken RDL 2018
2.	898974	Concept Begroting RDL 2020
3.	900802	Dashboard RDL

Burgemeester en wethouders van Zevenaar

De secretaris
Michel Tromp

De burgemeester
Lucien van Riswijk

Raadsbesluit

Onderwerp	Zienswijze begroting en jaarrekening RDL
Zaaknummer	Z/19/330325
Documentnummer	INT/19/895377

De raad van de gemeente Zevenaar;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van Zevenaar van 21 mei 2019;

Gelet op de bepalingen uit de Wet gemeenschappelijke regelingen, de gemeenschappelijke regeling RDL en artikel 189 van de Gemeentewet ;

besluit:

1. Een zienswijze in te dienen op de jaarrekening 2018 en de begroting 2020 van Reinigingsdienst De Liemers om de kostenstijging in de begroting 2020 geen effect te laten hebben op de ophaalfrequentie van het restafval.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Zevenaar, gehouden op .

De griffier
E.M. Geldorp

De burgemeester
L.J.E.M. van Riswijk

Reinigingsdienst De Liemers

Concept

Jaarstukken 2018

אברהם יצחק הכהן קאניאבסקי

ה'תר"ע

ה'תר"ע

Inhoud:

Jaarverslag	blz. 1
Bestuursverslag	blz. 3-4
Paragrafen	blz. 5-7
Jaarrekening	blz. 8
Balans	blz. 9
Toelichting op de balans	blz. 10
Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	blz. 11
Wet normering bezoldiging topfunctionarissen	blz. 12
Toelichting algemeen	blz. 13
Grondslagen voor waardering en bepaling van baten en lasten	blz. 13
Toelichting op de programmarekening	blz. 14-48
Bijlagen	blz. 49
Recapitulatie uit te voeren taken Montferland/Zevenaar	blz. 50
Overzicht gemaakte uren	blz. 51
Staat van activa	blz. 52
Over/onderschrijdingen kredieten	blz. 53
Latente btw overzicht	blz. 54
Tarievenopzet; personeel, materieel, calculatieverschillen	blz. 56
Vaststelling	blz. 57
Controleverklaring	

Jaarverslag 2018

Reinigingsdienst de Liemers

Bestuursverslag Reinigingsdienst De Liemers

De jaarrekening is gezien de gekozen structuur van Reinigingsdienst de Liemers (RDL) belangrijk, want RDL rekent alle kosten toe op basis van nacalculatie. De kosten in de begroting vormen de basis voor de voorschotten die de gemeenten Montferland en Zevenaar betalen, de uiteindelijke afrekening volgt op grond van de jaarrekening.

Algemeen

In 2018 heeft RDL zich voorbereid op de gevolgen van het nieuwe inzamelsysteem en op de inzameling in de voormalige gemeente Rijnwaarden. Het aanbiedstation in Zevenaar kreeg te maken met een steeds grotere toeloop en loopt aan tegen de grenzen van de capaciteit. Om de druk te verlichten is de indeling op het terrein gewijzigd en is meer mankracht ingezet. Dit heeft ook een goede invloed op de afvalscheiding gehad. In deze jaarrekening zijn de drie aanbiedstations anders dan voorheen apart gepresenteerd.

Toelichting resultaat

Er is in de jaarrekening een tekort van € 185.588,-. Dit tekort komt volledig voor rekening van de gestegen kosten op het aanbiedstation. De totale lasten voor de drie aanbiedstations vielen € 226.897,- hoger uit dan begroot. De verwerkingskosten zijn € 221.000,- hoger dan begroot. Op alle aanbiedstations is de hoeveelheid gebracht afval gestegen, maar het merendeel van de kostenstijging komt door de gestegen verwerkingsprijzen. Deze trend was al in 2017 ingezet, maar nog slechts gedeeltelijk in de begroting verwerkt. Het hogere aanbod heeft weliswaar geleid tot meer inkomsten (€ 82.000,-) op de aanbiedstation, maar dat is niet voldoende om de hogere kosten, ook door toegenomen personele inzet, te compenseren.

Bij de diverse producten volgt telkens een nadere toelichting op de hoeveelheid gemaakte uren per product. In deze toelichting staan enkele algemene opmerkingen over de tarieven. De tarieven zijn afgerond op hele euro's, maar de bedragen die bij de producten staan zijn wel gebaseerd op onafgeronde tarieven.

Het totaal aantal uren wijkt 3,3% af van de begroting.

Het tarief voor personeel ligt lager dan begroot, onder andere door het hogere aantal gemaakte uren en het nog niet invullen van vacatures.

De totale kosten voor het materieel zijn zo'n € 67.000,- hoger dan begroot. Het voornaamste verschil zit bij de in 2018 hogere brandstofkosten (zo'n € 50.000,-). Bij het materieel wijkt het aantal uren 0,6% af van de begroting.

Bijdrage Montferland

De jaarrekening levert voor Montferland een nadeel van € 92.522,- op.

Bijdrage Zevenaar

De jaarrekening levert voor Zevenaar een nadeel van € 93.1583,- op.

Tractieuren

Het grootste verschillen zitten bij de kraakperswagen (-327 uur). De totale afwijking is echter gering.

Begroot	23.343
Werkelijk	<u>23.486</u>
Verschil	+ 143

Manuren

Het grootste verschil zit bij de aanbestedstations. In totaal zijn daar 1.476 uren meer gemaakt dan begroot. Dit komt enerzijds door de toegenomen drukte anderzijds omdat bij het aanbestedstation van Lobith niet alle werkzaamheden voldoende in beeld waren.

Begroot	50.419
Werkelijk	<u>52.075</u>
Verschil	+1.656

Opbrengsten

Er is aan betalingen van particulieren op het aanbestedstation € 509.230,- ontvangen. Dat is ruim € 92.000,- meer dan in 2017. Daarnaast hebben de diverse afvalstromen een vergoeding van € 180.110,- opgeleverd. Dat is nagenoeg gelijk aan 2017. Papier leverde minder op, de andere stromen meer. Voor het laten ophalen van grof (tuin)afval hebben particulieren € 3.854,- betaald. Dat is zo'n € 300,- meer dan in 2017.

Paragrafen

De volgende paragrafen zijn van toepassing op de Reinigingsdienst de Liemers:

1. Bedrijfsvoering
2. Verbonden partijen
3. Onderhoud kapitaalgoederen
4. Weerstandvermogen
5. Financiering

1. Bedrijfsvoering

Inleiding

RDL voert taken en opdrachten van de deelnemende gemeenten uit op het gebied van reiniging en afvalinzameling. Bij de uitvoering van deze taken houdt RDL rekening met de wettelijk eisen.

Leidraad hiervoor is de volgende tekst uit de Gemeenschappelijke Regeling:

Reinigingsdienst de Liemers is volgens de oprichtingsregeling "belast met het inzamelen van afvalstoffen voor zover deze taak door de deelnemende gemeenten aan de dienst wordt opgedragen en door het dagelijks bestuur van de dienst word geaccepteerd. RDL is derhalve een uitvoerende dienst. Doelstelling is zo efficiënt mogelijk de inzameling te verrichten tegen een - voor zover binnen de geraamde kosten haalbaar - zo hoog mogelijke kwaliteit.

De bedrijfsvoering van de RDL vindt binnen de structuur van de gemeente Zevenaar plaats. Dat wil zeggen dat voor een groot gedeelte deze bedrijfsvoering gelijksoortig is en dat RDL van de faciliteiten gebruik maakt. Hierbij valt te denken aan zaken als huisvesting, personeel en organisatie, financieel beheer, automatisering en informatisering.

Beleid arbeidsomstandigheden

In 2018 is er een medewerkerstevredenheidsonderzoek in de gehele organisatie uitgevoerd. De uitkomsten daarvan zijn besproken met de medewerkers en punten die naar voren zijn gekomen worden verder uitgewerkt.

In 2018 was het ziekteverzuimcijfer 4,62% en daarmee hoger dan in 2017 (3,33%). Dit is veroorzaakt door enkele langdurig zieken.

Inhuur derden

De RDL is een continudienst en moet bij ziekte of anderszins acuut een beroep kunnen doen op personeel van buiten de RDL. Deels gebeurt dit met het uitzendbureau, deels met het werkvoorzieningschap en deels met personeel van de buitendienst van de gemeente Zevenaar. Op deze wijze is de bedrijfsvoering verzekerd van voldoende continuïteit.

2. Verbonden partijen

De Reinigingsdienst de Liemers (RDL) heeft een bestuurlijke en financiële relatie met de deelnemers aan de GR: gemeente Montferland en de gemeente Zevenaar. De deelnemende gemeenten dragen de taken op aan de RDL. De RDL draagt de uitvoering vervolgens op aan de gemeente Zevenaar.

Het algemeen bestuur bestaat uit acht leden en het dagelijks bestuur uit twee leden. De leden zijn gelijkmatig verdeeld over de twee gemeenten. In 2018 is het algemeen bestuur twee keer bijeen geweest en het dagelijks bestuur zeven keer.

Paragrafen

De volgende paragrafen zijn van toepassing op de Reinigingsdienst de Liemers:

1. Bedrijfsvoering
2. Verbonden partijen
3. Onderhoud kapitaalgoederen
4. Weerstandvermogen
5. Financiering

1. Bedrijfsvoering

Inleiding

RDL voert taken en opdrachten van de deelnemende gemeenten uit op het gebied van reiniging en afvalinzameling. Bij de uitvoering van deze taken houdt RDL rekening met de wettelijk eisen.

Leidraad hiervoor is de volgende tekst uit de Gemeenschappelijke Regeling:

Reinigingsdienst de Liemers is volgens de oprichtingsregeling "belast met het inzamelen van afvalstoffen voor zover deze taak door de deelnemende gemeenten aan de dienst wordt opgedragen en door het dagelijks bestuur van de dienst word geaccepteerd. RDL is derhalve een uitvoerende dienst. Doelstelling is zo efficiënt mogelijk de inzameling te verrichten tegen een - voor zover binnen de geraamde kosten haalbaar - zo hoog mogelijke kwaliteit.

De bedrijfsvoering van de RDL vindt binnen de structuur van de gemeente Zevenaar plaats. Dat wil zeggen dat voor een groot gedeelte deze bedrijfsvoering gelijksoortig is en dat RDL van de faciliteiten gebruik maakt. Hierbij valt te denken aan zaken als huisvesting, personeel en organisatie, financieel beheer, automatisering en informatisering.

Beleid arbeidsomstandigheden

In 2018 is er een medewerkerstevredenheidsonderzoek in de gehele organisatie uitgevoerd. De uitkomsten daarvan zijn besproken met de medewerkers en punten die naar voren zijn gekomen worden verder uitgewerkt.

In 2018 was het ziekteverzuimcijfer 4,62% en daarmee hoger dan in 2017 (3,33%). Dit is veroorzaakt door enkele langdurig zieken.

Inhuur derden

De RDL is een continudienst en moet bij ziekte of anderszins acuut een beroep kunnen doen op personeel van buiten de RDL. Deels gebeurt dit met het uitzendbureau, deels met het werkvoorzieningschap en deels met personeel van de buitendienst van de gemeente Zevenaar. Op deze wijze is de bedrijfsvoering verzekerd van voldoende continuïteit.

2. Verbonden partijen

De Reinigingsdienst de Liemers (RDL) heeft een bestuurlijke en financiële relatie met de deelnemers aan de GR: gemeente Montferland en de gemeente Zevenaar. De deelnemende gemeenten dragen de taken op aan de RDL. De RDL draagt de uitvoering vervolgens op aan de gemeente Zevenaar.

Het algemeen bestuur bestaat uit acht leden en het dagelijks bestuur uit twee leden. De leden zijn gelijkmatig verdeeld over de twee gemeenten. In 2018 is het algemeen bestuur twee keer bijeen geweest en het dagelijks bestuur zeven keer.

3. Onderhoud kapitaalgoederen

De RDL heeft zorg voor de inzamelvoertuigen voor de afvalinzameling en daarnaast ook twee aanbestedstations waar zich roerende en onroerende zaken bevinden. Al deze kapitaalgoederen vergen onderhoud. Gezien de duurzaamheid van de kapitaalgoederen is dat een taak die continue middelen vergt. Het algemeen bestuur (AB) stelt uiteindelijk via de begroting vast wat RDL aanschafft en welke financiële middelen daarbij horen. Ten aanzien van dit laatste gaat het niet alleen om de aanschafwaarde (inclusief afschrijvingstermijn), maar ook om de hoogte van het onderhoudsbudget.

De vereiste kwaliteit is een belangrijke factor. RDL schaft kapitaalgoederen aan met een bepaalde kwaliteit, die beschreven is in de offerteaanvraag of het bestek. Het onderhoud heeft zijn financiële vertaling in de gemaakte uren en de nota's. De economische afschrijvingstermijnen bepalen in eerste instantie de levensduur. Jaarlijks wordt getoetst wat de staat van deze goederen is en zo nodig krijgt het AB de vraag (veelal middels begroting) de afschrijvingstermijn te verkorten of te verlengen.

4. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Bij het weerstandsvermogen gaat het om de mate waarin de gemeenschappelijke regeling (GR) in staat is middelen vrij te maken om substantiële tegenvallers op te vangen. Bij het weerstandsvermogen gaat het dus om de robuustheid van de begroting. Door aandacht voor het weerstandsvermogen, voorkom je dat elke financiële tegenvaller dwingt tot bezuinigen. Het weerstandsvermogen kan betrekking hebben op het begrotingsjaar zelf, maar het kan ook betrekking hebben op meerdere begrotingsjaren. Voor het beoordelen van de robuustheid van de begroting is inzicht nodig in de omvang en in de achtergronden van de risico's en de aanwezige weerstandscapaciteit.

Weerstandscapaciteit

Het Algemeen Bestuur van de RDL is verantwoordelijk voor een financieel sluitende begroting. Het is binnen de door de toezichthouder gestelde kaders aan de GR zelf te bepalen wat een passende omvang van het weerstandsvermogen is. De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de GR's beschikken om niet begrote kosten die onverwachts en substantieel zijn te dekken, zoals de algemene reserve.

- a. De RDL heeft in de begroting geen post onvoorzien. Gezien het karakter van de GR (puur uitvoerend) zijn lasten redelijk nauwkeurig te ramen en zijn incidenten bijzonder zeldzaam.
- b. Overschotten c.q. tekorten wikkelt de RDL bij de jaarrekening af via de aangesloten gemeenten. De RDL heeft om deze reden geen algemene reserve.

5. Financiering

De RDL kent sinds jaar en dag een rekening courant-verhouding met de gemeente Zevenaar (verder Zevenaar). Dit betekent dat uitgaven en inkomsten via een centrale rekening verlopen. Zevenaar beheert deze middelen en berekent over het saldo een rentepercentage van 1%.

Zevenaar heeft op grond van de Wet Fido een treasurystatuut opgesteld. De gemeenschappelijke regeling lift hierin mee. Het financieringsstatuut is in de raadsvergadering van 14 februari 2006 vastgesteld. De rekening-courant met de gemeente is opgeheven.

Per diezelfde datum heeft de gemeenschappelijke regeling haar vaste activa van € 1.306.579,- gefinancierd bij Zevenaar.

Ten aanzien van het risicobeheer, wijkt het debiteurenrisico van de RDL af van Zevenaar. Circa 77% van de inkomsten verhaalt RDL op de gemeenten Montferland en Zevenaar. Deze mogen als zeer kredietwaardig worden aangemerkt. Daarnaast wordt ongeveer 23% van de inkomsten middels contante betaling ontvangen via het aanbiedstation en van derden. Het beleid is gericht op het tijdig innen van de vorderingen. Voor de inning van achterstallige vorderingen bestaat een vaste procedure.

Voor nadere informatie inzake financieringsvraagstukken verwijzen wij naar de begroting van de gemeente Zevenaar.

Jaarrekening 2018

Reinigingsdienst de Liemers

BALANS in euro's

Omschrijving	Ultimo 2018	Ultimo 2017	Nr.	Omschrijving	Ultimo 2018	Ultimo 2017
<u>Vaste Activa</u>			2	<u>Vaste passiva</u>		
Immateriële vaste activa	0	0	2.1	Eigen vermogen	0	0
Materiële vaste activa			2.2	Voorzieningen	0	0
Investerings met economisch nut	1.306.579	1.412.899	2.3	Vaste schulden met een rentetypische looptijd van een jaar of langer:	0	0
Investerings met maatschappelijk nut						
Financiële vaste activa	0,00	0				
Totaal vaste activa	1.306.579	1.412.899		Totaal vaste passiva	0,00	0
<u>Vlottende activa</u>			4	<u>Vlottende passiva</u>		
Voorraden	0,00	0	4.1	Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan een jaar.		
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar			4.1.1	Banksaldo	378.009 €	716.024
Vorderingen op openbare lichamen	318.118	130.336	4.1.2	Overige schulden	1.164.760 €	862.060
Rekening courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	0,00	10.905	4.2	Overlopende passiva	22.611 €	8.755
Overige vorderingen	22.015	18.106		Tussenrekening	107.162	
Liquide middelen						
Overlopende activa	25.830	14.593				
Tussenrekening						
Totaal vlottende activa	365.962	173.940		Totaal vlottende passiva	1.672.541	1.586.839
TOTAAL ACTIVA	1.672.541	1.586.839		TOTAAL PASSIVA	1.672.541 €	1.586.839

Bedrag aan borgstellingen of garantiestellingen
aan natuurlijke rechtspersonen.

0

Toelichting op de balans per 31 december 2018

Toelichting op de balans per 31 december 2016

1.2 Materiële vaste activa

1.2 Materiële vaste activa

1.2.1 Investerings met economisch nut

1.2.1 Investerings met economisch nut

Boekwaarde 1-1-2018	1.412.899
Bij: Investerings	113.137
Af: Desinvesteringen	
Af: afschrijvingen	219.457
Boekwaarde 31-12-2018	1.306.579

Boekwaarde 1-1-2017	1.623.464
Bij: Investerings	42.786
Af: Desinvesteringen	
Af: afschrijvingen	253.351
Boekwaarde 31-12-2017	1.412.899

	Gronden en Terreinen	Woon-ruimten	Bedrijfs-gebouwen	Grond-weg en water bouwkundige werken	Vervoers-middelen	Machines apparaten en overige inst.	Overige materiële vaste activa	Totaal
Aanschafwaarde	62.587		2.641	48.013	2.004.107	29.724	169.792	2.316.864
Cumulatieve afschrijving	51.772		2.179	4.801	721.169	22.772	101.271	903.965
Boekwaarde 1-1-2018	10.815		462	43.212	1.282.938	6.952	68.520	1.412.899
Bij Investerings 2018					60.887		52.250	113.137
Af: Desinvestering 2018								-
Af Afschrijvingen	3.194		264	2.401	191.458	2.118	20.023	219.457
Af bijdragen van derden	-							-
Boekwaarde 31-12-2018	7.621		198	40.811	1.152.367	4.834	100.747	1.306.579

3.2 Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar

3.2 Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar

3.2.1 Vorderingen op openbare lichamen	
Gemeente Zevenaar	13.653
Gemeente Zevenaar Afrekening	162.655
Gemeente Montferland afrekening	141.810
	318.118

3.2.1 Vorderingen op openbare lichamen	
Gemeente Zevenaar	875.962
Gemeente Zevenaar Afrekening	46.136
Gemeente Montferland afrekening	33.421
	955.519

3.2.2 Rekening courantverhoudingen met niet-financiële instellingen

3.2.2 Rekening courantverhoudingen met niet-financiële instellingen

3.3.3 Overige vorderingen	
Van os	2.406
Van Mierle	4.530
Wecycle	5.842
Te vorderen btw	4.451
Overige kortlopende vorderingen	2.338
	19.566

3.3.3 Overige vorderingen	
Van os	2.936
We cycle	2.492
Kringloopcentrum	2.356
Te vorderen btw	2.873
Overige kortlopende vorderingen	7.449
	18.108

3.3 Liquide middelen

3.3 Liquide middelen

3.3.1 Kasgeld aanbestedstation Zevenaar, Bergh	-
--	---

3.3.1 Kasgeld aanbestedstation Zevenaar, Bergh	-
--	---

3.4 Overlopende activa

3.4 Overlopende activa

Nog te ontvangen bedragen	25.830
---------------------------	--------

Nog te ontvangen bedragen	14.593
---------------------------	--------

4.1 Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan een jaar.

4.1 Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan een jaar.

4.1.1 Bng 28.51.03.229	378.009
------------------------	---------

4.1.1 Bng 28.51.03.229	716.024
------------------------	---------

4.1.2 Overige schulden

4.1.2 Overige schulden

Gemeente Montferland	53.133
Gemeente Zevenaar	875.962
Driessen	38.800
Dusseldorp	14.042
Rouwmaat	10.559
Randstad	11.853
Sita	19.972

Gemeente Montferland	47.654
Gemeente Zevenaar	711.050
Driessen	11.690
Dusseldorp	9.364
Van dalen	13.727
Randstad	3.982
Sita	29.507

Overige kortlopende schulden	140.439
	1.164.760

Overige kortlopende schulden	35.085
	862.060

Volledige specificatie aanwezig op administratie

Volledige specificatie aanwezig op administratie

4.2 Overlopende passiva

4.2 Overlopende passiva

Nota's van 2018 die in 2019 zijn ontvangen	22.611
--	--------

Nota's van 2017 die in 2018 zijn ontvangen	8.755
--	-------

Vennootschapsbelasting

Met ingang van 1-1-2016 geldt dat ook de lokale overheden belastingplichtig zijn voor de vennootschapsbelasting. Dit geldt in beginsel ook voor de gemeenschappelijke regelingen zoals Reinigingsdienst de Liemers. Gezien de aard van de gemeenschappelijke regeling Reinigingsdienst de Liemers achten wij de kans klein dat wij vennootschapsbelasting moeten gaan betalen. Verder resteren er de nodige onzekerheden rondom de huidige wet- en regelgeving. Als gevolg van voorgaande is in de jaarrekening 2017 geen belastinglast uit hoofde van de vennootschapsbelasting verantwoord.

Wet normering bezoldiging Topfunctionarissen

Vanaf 1 januari 2013 is de WNT van toepassing voor de RDL. Zie bijgevoegd hiernaast.

Wet normering bezoldiging Topfunctionarissen

Vanaf 1 januari 2013 is de WNT van toepassing voor de RDL. Zie bijgevoegd hiernaast.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Er zijn geen niet uit de balans blijvende verplichtingen

Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

Doelstelling	Verzorgen van afvalinzamelings- en reinigingstaken in de gemeente Montferland en Zevenaar.					
Resultaat/effect	Reinigingstaken verzorgen tbv 30.963 huishoudens. Voor de aanbestedstations betreft het 35.800 huishoudens.					
Kwaliteitseisen	De opgedragen taken zodanig uitvoeren dat de opdrachtgevers (gemeenten Montferland en Zevenaar) tevreden zijn					
Lasten en Baten		LASTEN				
		werkelijk 2017	Primitieve begroting 2018	Begroting na wijziging met rijnwaarden	werkelijk 2018	Vershil begroot-werk.
Volgnummer						
6.010.000	Inzameling huishoudelijk afval	1.111.680	1.130.251	1.130.251	1.078.999	51.252-
6.015.000	Kunststofinzameling	245.604	243.699	243.699	234.455	9.244-
6.020.000	Grof tuinafval	3.178	2.969	2.969	3.533	564
6.030.000	Grof huishoudelijk afval	3.111	2.443	2.443	4.435	1.992
6.040.000	Straat- en marktvegen	307.476	311.277	311.277	309.357	1.920-
6.050.000	Papierinzameling	230.908	244.667	244.667	237.305	7.362-
6.070.000	Aanbiedstation Zevenaar	1.117.428	1.004.414	1.123.811	947.831	56.583-
6.070.010	Aanbiedstation 's Heerenberg				299.755	
6.070.020	Aanbiedstation Lobith				185.408	
6.075.000	Diftar	12.090	5.500	5.500	9.330	3.830
6.080.000	Incidentele werkzaamheden	108.816	54.114	54.114	59.115	5.001
6.085.000	Calculatieverschillen	11.362	-	-	12.034	12.034
6.090.000	Service- en meldpunt	26.075	26.336	26.336	26.336	-
6.092.000	Bedrijfsleiding	123.086	130.292	130.292	133.229	2.937
	Totaal Netto	3.300.814	3.155.962	3.275.359	3.541.123	100.003-
6.098.000	Compensabele btw	602.424	566.402	566.402	680.683	114.281
	Totaal lasten	3.903.238	3.722.364	3.841.761	4.221.806	14.279
		BATEN				
		werkelijk 2017	Primitieve begroting 2018	Begroting na na wijziging 2018	werkelijk 2018	Vershil begroot-werk.
6.010.000	Inzameling huishoudelijk afval	1.111.680	1.130.251	1.130.251	1.078.999	-51.252
6.015.000	Kunststofinzameling	245.604	243.699	243.699	234.455	-9.244
6.020.000	Grof tuinafval	3.178	2.969	2.969	3.533	564
6.030.000	Grof huishoudelijk afval	3.111	2.443	2.443	4.435	1.992
6.040.000	Straat- en marktvegen	307.476	311.277	311.277	309.357	-1.920
6.050.000	Papierinzameling	230.908	244.667	244.667	237.305	-7.362
6.070.000	Aanbiedstation Zevenaar	1.117.428	1.004.414	1.123.811	947.831	-56.583
6.070.010	Aanbiedstation 's Heerenberg				299.755	
6.070.020	Aanbiedstation Lobith				185.408	
6.075.000	Diftar	12.090	5.500	5.500	9.330	3.830
6.080.000	Incidentele werkzaamheden	108.816	54.114	54.114	59.115	5.001
6.085.000	Calculatieverschillen	11.362	-	-	12.034	12.034
6.090.000	Service- en meldpunt	26.075	26.336	26.336	26.336	0
6.092.000	Bedrijfsleiding	123.086	130.292	130.292	133.229	2.937
	Totaal Netto	3.300.814	3.155.962	3.275.359	3.541.123	-100.003
6.098.000	Compensabele btw	602.424	566.402	566.402	680.683	114.281
	Totaal baten	3.903.238	3.722.364	3.841.761	4.221.806	14.279
Saldo	Totaal programma	0	0		0	0
	(gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten)					
	Toevoegingen en onttrekkingen res	0	0		0	0
	Gerealiseerd resultaat	0	0		0	0

Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen

Conform de beleidsregels toepassing WNT hebben wij in onderstaande tabel opgenomen de topfunctionarissen in 2018 met een bezoldiging van € 1.700,- of minder (model 1d).

Raadsperiode 2014-2018

Naam topfunctionaris	Functie
A.H.M. Albers	Bestuurslid (voorzitter)
W.J.A. Gerritsen	Bestuurslid (vice-voorzitter)
T.J.H.M.Loeff-Hageman	plaatsvervanger
T.J.C.Bolder	Bestuurslid
A.J.M.Braam-Theunissen	plaatsvervanger
H.A.Bulten	Bestuurslid
H.J.Groote	Bestuurslid
M.G.E.Som	plaatsvervanger
S.L.M.Lenting-Meijer	Bestuurslid
R.A.A.Groenen	plaatsvervanger
W.Voetdijk-Ten Have	Bestuurslid
R.A.Teunissen	Bestuurslid

Raadsperiode 2018-2022

Naam topfunctionaris	Functie
C.Koers	Bestuurslid (voorzitter)
W.J.A. Gerritsen	Bestuurslid (vice-voorzitter)
O.G. Van Leeuwen	plaatsvervanger
A.H.M. Albers	Bestuurslid
M.H.C.T. Berendsen	Bestuurslid
J.W.G.Menting	plaatsvervanger
F.Jansen	Bestuurslid
H.J.Groote	Bestuurslid
M.Fränzel	plaatsvervanger
B.Kagei	Bestuurslid
M.J.A. Steenkamp	Bestuurslid
I.T.J.M. Wolsing	plaatsvervanger

BEHEERSPRODUCT
Productnummer

Duobakinzameling
6.010

Taakomschrijving

Het wekelijks gescheiden inzamelen van huishoudelijk afval met duobakken.
Het (meestal) twee keer per week ledigen van verzamelcontainers.
Het wekelijks gescheiden inzamelen met stadsemmers bij circa 100 huishoudens in Zevenaar.
In totaal telt Zevenaar 14.959 en Montferland 16.004 huishoudens.
Dit is exclusief de huishoudens op het Gelders Eiland, omdat RDL daar in 2018 nog niet inzamelde.

Volgnummer	omschrijving	LASTEN		
		werkelijk 2017	begroting 2018 incl.wijziging	werkelijk 2018
99110/120	Uitvoeringskosten Zevenaar: tarief			
	10.681 uren personeel € 31,56	337.092		
99130	3.396 uren duobakwagen € 39,61	134.516		
99135	427 uren kraakpersw. € 32,58	13.912		
99150	0 uren trucks € 5,87	0		
	Totaal	485.520	501.248	526.656
				485.520
99110/120	Uitvoeringskosten Montferland: tarief			
	12.831 uren personeel € 31,56	404.946		
99130	4.404 uren duobakwgn € 39,61	174.442		
99135	428 uren kraakpersw. € 32,58	13.944		
99150	25 uren trucks € 5,87	147		
	Totaal	593.480	610.432	603.595
				593.480
	Totaal beheersproduct	1.111.680	1.130.251	1.078.999

Toelichting:

De tarieven worden nader toegelicht in de algemene analyse.
Het aantal gemaakte uren ligt iets hoger dan in 2017, hetgeen te verklaren is door het toegenomen aantal woningen.

Toelichting algemeen

Resultaatbestemming

De resultaten op de verschillende producten verrekent RDL met de gemeenten.

Staat van Personeel

Het personeel is in dienst bij de gemeente Zevenaar. De RDL krijgt de werkelijke kosten die verband houden met de uitgevoerde werkzaamheden doorberekend.

Incidentele baten en lasten

In de jaarrekening 2018 is geen sprake van incidentele baten en lasten zoals bedoeld in artikel 28 van het BBV. Een overzicht van deze posten is daarom niet opgenomen in deze jaarrekening.

Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens (Wopt)

In 2018 is geen sprake geweest van inkomens boven de Wopt-norm.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

Alle bedragen zijn opgenomen in euro's.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Materiële vaste activa met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- en vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. Er wordt gestart met afschrijven in het jaar dat volgt op het jaar waarin de investering gereed is gekomen, in gebruik is genomen of is aangeschaft. Hierbij wordt waar nodig rekening gehouden met een restwaarde. Er wordt gerekend met een vast rentepercentage welke jaarlijks opnieuw wordt bepaald. De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn opgenomen in de staat van activa (bijlage).

BEHEERSPRODUCT Duobakinzameling
Productnummer 6.010

Prestaties

Kengetallen

De kosten per aansluiting bedragen € 32,46 voor Zevenaar en € 37,08 voor Montferland.
Het verschil is vooral te verklaren door grotere rijafstanden in Montferland.

Volgnummer	omschrijving	BATEN		
		werkelijk 2017	begroting 2018 incl.wijziging	werkelijk 2018
99910	Doorbelasting aan de Gemeente Zevenaar: Personeel en materieel	501.248	526.656	485.520
99920	Doorbelasting aan de Gemeente Montferland: Personeel en materieel	610.432	603.595	593.480
Totaal beheersproduct		1.111.680	1.130.251	1.078.999

BEHEERSPRODUCT		PMD-inzameling			
Productnummer		6.015			
Taakomschrijving		Het tweewekelijks huis-aan-huis inzamelen van PMD in Montferland en Zevenaar.			
		</			

BEHEERSPRODUCT PMD-inzameling
Productnummer 6.015

Prestaties

Kengetallen

Volgnummer	omschrijving	BATEN		
		werkelijk 2017	begroting 2018 incl.wijziging	werkelijk 2018
99910	Doorbelasting aan de Gemeente Zevenaar: Personeel en materieel	94.860	95.274	93.685
99920	Doorbelasting aan de Gemeente Montferland: Personeel en materieel	150.745	148.425	140.771
Totaal beheersproduct		245.605	243.699	234.455

BEHEERSPRODUCT Grof tuinafval
Productnummer 6.020

Prestaties

Kengetallen Het inzameltarief is € 30,- per m3 met een minimum van € 30,-.

Volgnummer	omschrijving	BATEN		
		werkelijk 2017	begroting 2018 incl.wijziging	werkelijk 2018
99110	Doorbelasting aan de Gemeente Zevenaar: Personeel en materieel	2.852	2.074	2.455
99120	Doorbelasting aan de Gemeente Montferland: Personeel en materieel	46	395	219
34900	Inkomsten particulieren tuinafvalroute Zevenaar	175	400	385
34905	Inkomsten particulieren tuinafvalroute Montferland	105	100	475
Totaal beheersproduct		3.178	2.969	3.533

Toelichting

BEHEERSPRODUCT Grof huishoudelijk afval
Productnummer 6.030

Prestaties

Kengetallen Het inzameltarief is € 30,- per m3 met een minimum van € 30,-.

Volnummer	omschrijving	BATEN		
		werkelijk 2017	begroting 2018 incl.wijziging	werkelijk 2018
99910	Doorbelasting aan de Gemeente Zevenaar: Personeel en materieel	-388	22	1.238
99920	Doorbelasting aan de Gemeente Montferland: Personeel en materieel	223	322	786
34910	Inkomsten van particulieren i.v.m inzameling grof huishoudelijk afval Zevenaar	2.406	1.200	2.275
	Oninbaar verklaarde vorderingen			-180
34920	Inkomsten van particulieren i.v.m inzameling grof huishoudelijk afval Montferland	870	900	720
34910	Oninbaar verklaarde vorderingen			-405
Totaal beheersproduct		3.111	2.444	4.435

Toelichting

BEHEERSPRODUCT	Vegen			
Productnummer	6.040			
Taakomschrijving	Straatvegen in Zevenaar en Montferland. Vegen ten behoeve van evenementen in Montferland en Zevenaar. Het wijksgewijs handmatig straatvegen en ledigen van openbare afvalbakken in Zevenaar. Het regelmatig schoonmaken/onderhouden van de verzamelcontainers in Zevenaar.			
Volgnummer	omschrijving	LASTEN werkelijk 2017 begroting 2018 incl.wijziging werkelijk 2018		
	Uitvoeringskosten			
	Handmatig vegen	tarief		
99110	2.927,75 uren personeel	€ 31,56	92.400	
99150	2822 uren motortruck	€ 5,87	16.565	
99160	5,5 uren haakarmwagen	€ 37,02	204	
	Machinaal Vegen			
	1.968,25 uren personeel	€ 31,56	62.118	
99140	1.968,25 uren veegwagen	€ 31,19	61.390	
	Totaal		232.676	238.424 225.579 232.676
	Uitvoeringskosten Montferland:	tarief		
99110	1.222,00 uren personeel	€ 31,56	38.566	
99140	1.222,00 uren veegwagen	€ 31,19	38.114	
	Totaal		76.681	69.052 85.698 76.681
	Totaal beheersproduct		307.476	311.277 309.357
Toelichting:	In overleg met de gemeente Montferland zijn wat minder uren gemaakt dan begroot.			

BEHEERSPRODUCT Straat- en marktvegen
Productnummer 6.040

Prestaties In Zevenaar zijn in de wijken zes tot acht veeggrondes gemaakt. In Montferland is geveegd op afspraak.

Kengetallen

Volgnummer	omschrijving	BATEN		
		werkelijk 2017	begroting 2018 incl.wijziging	werkelijk 2018
99910	Doorbelasting aan de Gemeente Zevenaar: Personeel en materieel	238.424	225.579	232.676
99920	Doorbelasting aan de Gemeente Montferland: Personeel en materieel	69.052	85.698	76.681
Totaal beheersproduct		307.476	311.277	309.357

BEHEERSPRODUCT	Papierinzameling
Productnummer	6.050
Taakomschrijving	Het maandelijks (of 4-wekelijks) inzamelen van papier in Montferland en Zevenaar.
	LASTEN
Volgnummer	omschrijving
	werkelijk 2017 begroting 2018 incl.wijziging werkelijk 2018
99110/120	Uitvoeringskosten Zevenaar: tarief 1.227 uren personeel € 31,56 38.724
99135	1.227 uren kraakperswgn € 32,58 39.976
	Totaal 78.700 81.604 90.790 78.700
99110/99120	Uitvoeringskosten Montferland: tarief 1.493,25 uren personeel € 31,56 47.127
99135	746 uren kraakperswgn € 32,58 24.305
	Totaal 71.432 76.864 75.577 71.432
34540	Papierinzameling door derden 87.174 72.439 78.300 87.174
	Totaal beheersproduct 230.907 244.666 237.305
Toelichting:	Het aantal uren is wat lager dan begroot, maar ligt in de lijn met 2017. Zowel de kosten per uur, als het aantal uren dat ingehuurd wordt voor de inzameling op zaterdagen, is echter gestegen.

BEHEERSPRODUCT Papierinzameling
Productnummer 6.050

Prestaties

Kengetallen De kosten in Montferland zijn € 9,64 per aansluiting, in Zevenaar € 5,55. Dit laatste is exclusief de huishoudens op het Gelders Eiland, omdat RDL daar in 2018 nog niet inzamelde.

Volgnummer	omschrijving	BATEN		
		werkelijk 2018	begroting 2018 incl.wijziging	werkelijk 2018
99910	Doorbelasting aan de Gemeente Zevenaar: Personeel en materieel	88.703	99.940	83.056
99920	Doorbelasting aan de Gemeente Montferland: Personeel en materieel	142.205	144.726	154.250
Totaal beheersproduct		230.908	244.666	237.305

Toelichting De extra kosten voor het inhuren van derden worden bij het bepalen van de bijdrage per gemeente verdeeld over alle tractieuren van dit product. Het tractietarief komt gemiddeld op € 41,15.

BEHEERSPRODUCT		Aanbiedstation Zevenaar				
Productnummer		6.070.000				
Taakomschrijving		Het accepteren en financieel afwikkelen van afvalstoffen die aangeboden worden op het aanbiedstation. Het verzorgen van de afvoer van de aangeboden afvalstoffen bij het aanbiedstation naar de verschillende eindbewerkers.				
		LASTEN				
Volgnummer		omschrijving		werkelijk 2017	begroting 2018 incl.wijziging	werkelijk 2018
99110/99120		Uitvoeringskosten :				
		6.028 uren personeel	€ 31,56	190.236	163.680	
		Afschrijving en rente	€ -	13.810	13.810	
		Afschrijving en rente heftruck			3.080	0
		Totaal		204.046	180.570	204.046
		<u>Transportkosten Haakarmwagen</u>				
99110/120			tarief			
		2.707 uren personeel	€ 31,56	85.425	85.250	
99160		2.707 uren haakarmw.	€ 37,02	100.204	71.250	
34540		Transport door derden		1.106		
		Totaal		186.735	156.500	186.735
34040		Kosten heftruck		12.374	3.350	12.374
		<u>Huisvestingskosten</u>				
34050		Onderhoud gebouwen		14.447,70		
34060		Onderhoud containers		13.430,76		
34550		Kaartjes en diversen		12.335,44		
34560		Electriciteit,		2.557,42		
34565		Water en telefoon		1.169,44		
		Totaal		43.940,76	34.127	43.941
		<u>Verwerkingskosten</u>				
34700		Asbest	56 ton	8.223,00		
34705		Hard puin	2406 ton	7.373,92		
34710		Grond	569 ton	5.051,14		
34720		Tuinafval	2126 ton	65.704,10		
34740		Bouw- en sloopafval(BSA)	423 ton	44.531,74		
34745		AB-Hout	1884 ton	101.175,76		
34747		C-Hout	297 ton	30.102,99		
34750		Restafval	1970 ton	144.394,20		
34755		Gips	100 ton	7.829,89		
34760		Dakafval	12 ton	1.891,70		
34765		Vlakglas	33 ton	655,60		
34770		Autobanden	23 ton	5.872,50		
34773		PMD	69 ton	24.976,00		
34775		Afgewerkte olie	8 ton	383,60		
34778		Harde plastics	153 ton	3.782,65		
34780		Klein chemisch afval	72 ton	26.058,76		
34786		Drukhouders	2 ton	9.417,50		
				487.425,05	354.280	487.425
		Textiel	63 ton			
		Glas	53 ton			
34790		Handlingkosten	€ 20.781	14.878	12.719	13.309
		Totaal beheersproduct		937.397	741.546	947.831
Toelichting		De verwerkingskosten zijn veel hoger dan geraamd, in totaal zo'n € 134.000,-. Deze trend was al in 2017 ingezet, maar nog niet in de begroting 2018 verwerkt. Ten opzichte van de jaarrekening 2017 is de stijging € 66.000,-. Die kostenstijging is deels veroorzaakt door het extra aanbod van afval en deels door hogere verwerkingskosten per ton. In vergelijking met 2017 zijn de kosten voor hout (€ 16.000,-) en tuinafval (€ 18.000,-) het meest gestegen. Het aantal uren is gestegen door het grotere bezoekersaantal en door extra toezicht op het terrein. Mede hierdoor heeft er in de tweede helft van het jaar een omhuiging plaatsgevonden van de aangeboden hoeveelheid restafval. Die is toen gedaald, terwijl overige stromen zijn blijven toenemen.				

BEHEERSPRODUCT Aanbiedstation
Productnummer 6.070.000

Prestaties

De kostenverdeling na aftrek van de opbrengsten is op basis van het totaal aantal aansluitingen: Montferland 16.004 en Zevenaar 19.796.
 Er zijn 109.635 bezoekers geweest (in 2017: 104.519). Het tonnage bedroeg 11.221 (10.617 ton in 2017).
 Van de gebrachte hoeveelheid is 82,0% hergebruikt, 17,6% verbrand en 0,4% gestort.

Volgnummer	omschrijving	BATEN		
		werkelijk 2017	begroting 2018 incl.wijziging	werkelijk 2018
99910	Doorbelasting aan de Gemeente Zevenaar: Personeel en materieel	250.676	170.664	255.764
99920	Doorbelasting aan de Gemeente Montferland: Personeel en materieel	267.561	137.412	206.772
34920	Opbrengsten i.v.m door particulieren pinbetalingen	304.565	275.000	348.661
34950	Opbrengst particulieren			1.388
34715	Vergoeding piepschuim 9 ton			7.246
34773	Vergoeding PMD 69 ton	40.363	37.500	22.621
34930	Opbrengst papier 329 ton	40.463	63.250	25.389
34935	Opbrengst diversen 19 ton	8.686	7.000	7.391
34940	Opbrengst metaal 252 ton	30.113	25.200	39.227
34945	Opbrengst elektrische apparaten 293 ton	26.894	25.520	29.622
34960	Registratievergoeding Nedvang			3.750
		969.321	741.546	947.831

Toelichting

De opbrengsten van de bezoekers zijn gestegen, de opbrengst van metaal is gestegen, er is een extra vergoeding van Nedvang gekomen voor registratie van het afval en voor piepschuim bestaat er sinds 2018 ook een vergoedingsregeling. De papierprijs is echter ingezakt evenals de vergoeding voor PMD. In totaal zijn de opbrengsten € 52.000,- hoger dan begroot en € 34.000,- hoger dan in 2017.

BEHEERSPRODUCT		Aanbiedstation 's-Heerenberg				
Productnummer		6.070.010				
Taakomschrijving		Het accepteren en financieel afwikkelen van afvalstoffen die aangeboden worden op het aanbiedstation. Het verzorgen van de afvoer van de aangeboden afvalstoffen bij het aanbiedstation naar de verschillende eindbewerkers.				
		LASTEN				
Volnummer		omschrijving		werkelijk 2017	begroting 2018 incl.wijziging	werkelijk 2018
99110/99120		2.517 uren personeel	€ 31,56	79.437	86.955	
20020/25		Afschrijving en rente	€ 1.336,84-	13.302	13.302	
		Afschrijving en rente hefrucks	€ 1.336,84	1.337	1.337	
		Totaal		94.075	292.244	101.594
		<u>Transportkosten</u>				
		Haakarmwagen: tarief				
99110/120		645 uren personeel	€ 31,56	20.348	20.460	
99160		645 uren haakarmw.	€ 37,02	23.878	17.100	
34540		Transport door derden		692		
				44.918	41.505	37.560
34040		Kosten hefruck		3.047	1.859	3.350
		<u>Huisvestingskosten</u>				
34050		Onderhoud gebouwen		4.119		
34060		Onderhoud containers		3.358		
34550		Kaartjes en diversen		7.531		
34560		Electriciteit,		2.882		
34565		Water en telefoon		887		
		Totaal		18.777	17.706	13.690
		<u>Verwerkingskosten</u>				
34700		Asbest	20 ton	€ 1.284		
34705		Hard puin	854 ton	€ 4.213		
34710		Grond	140 ton	€ 1.263		
34720		Tuinafval	567 ton	€ 17.019		
34740		Bouw- en sloopafval(BSA)	87 ton	€ 8.975		
34745		AB-Hout	485 ton	€ 31.989		
34747		C-Hout	75 ton	€ 6.602		
34750		Restafval	596 ton	€ 45.955		
34755		Gips	33 ton	€ 2.579		
34760		Dakafval	0 ton	€ -		
34765		Vlakglas	11 ton	€ 154		
34770		Autobanden	5 ton	€ 1.245		
34773		PMD	22 ton	€ 6.951		
34775		Afgewerkte olie	2 ton	€ 66		
34778		Harde plastics	37 ton	€ 952		
34780		Klein chemisch afval	18 ton	€ 5.145		
34786		Drukhouders	0,2 ton	€ 682		
				€ 135.074	118.961	106.675
		Textiel	13 ton			
		Glas	11 ton			
34790		Handlingkosten	€	20.781		3.864
		Totaal beheersproduct			472.275	262.869
						299.755
Toelichting		De verwerkingskosten zijn ruim € 28.000,- hoger dan geraamd. Deze trend was al in 2017 al ingezet, maar nog niet in de begroting 2018 verwerkt. Ten opzichte van de jaarrekening 2017 is de stijging € 16.000,-. De kostenstijging is deels veroorzaakt door het extra aanbod van afval en deels door hogere verwerkingskosten per ton. In vergelijking met 2017 zijn de kosten voor restafval (€ 9.000,-) en hout (€ 18.000,-) het meest gestegen.				

BEHEERSPRODUCT Aanbiedstation 's-Heerenberg
Productnummer 6.070.010

Prestaties

De kostenverdeling na aftrek van de opbrengst is op basis van het totaal aantal aansluitingen: Montferland 16.004 en Zevenaar 19.796.
 Er zijn 25.240 bezoekers geweest (in 2017: 24.488). Het tonnage bedroeg 3.211 (2.976 ton in 2017). Van de gebrachte hoeveelheid is 80,8% hergebruikt, 18,6% verbrand en 0,6% gestort.

Volgnummer	omschrijving	BATEN		
		werkelijk 2017	begroting 2018 incl.wijziging	werkelijk 2018
99910	Doorbelasting aan de Gemeente Zevenaar: Personeel en materieel	250.676	67.157	79.318
99920	Doorbelasting aan de Gemeente Montferland: Personeel en materieel	267.561	54.072	64.124
34920	Opbrengsten i.v.m door particulieren pinbetalingen	112.619	110.000	121.190
34950	Opbrengst particulieren			33
34715	Vergoeding piepschuim 3 ton			3.004
34773	Vergoeding PMD 22 ton	10.992	10.500	6.401
34930	Opbrengst papier 69 ton	7.099	6.300	4.389
34935	Opbrengst diversen 4 ton	2.181	1.800	1.593
34940	Opbrengst metaal 66 ton	7.509	6.000	10.046
34945	Opbrengst elektrische apparaten 93 ton	7.706	7.040	5.906
34960	Registratievergoeding Nedvang			3.750
	Totaal beheersproduct	666.343	262.869	299.755

Toelichting

De opbrengsten van de bezoekers zijn gestegen, de opbrengst van metaal is gestegen, er is een extra vergoeding van Nedvang gekomen voor registratie van het afval en voor piepschuim bestaat er sinds 2018 ook een vergoedingsregeling. De papierprijs is echter ingezakt evenals de vergoeding voor PMD. In totaal zijn de opbrengsten € 14.000,- hoger dan begroot en € 8.000,- hoger dan in 2017.

BEHEERSPRODUCT	Aanbiedstation Lobith				
Productnummer	6.070.020				
Taakomschrijving	Het accepteren en financieel afwikkelen van afvalstoffen die aangeboden worden op het aanbiedstation. Het verzorgen van de afvoer van de aangeboden afvalstoffen bij het aanbiedstation naar de verschillende eindbewerkers.				
			LASTEN		
Volgnummer	omschrijving		werkelijk 2017	begroting 2018 incl.wijziging	werkelijk 2018
	Uitvoeringskosten :				
99110/99120	1.190 uren personeel	tarief € 31,56	37.564	31000	37.564
34540	Transport door derden		618	410	618
	<u>Huisvestingskosten</u>				
34037	Huur terrein		7.600	7.600	
34050	Onderhoud gebouwen		293	120	
34060	Onderhoud containers		265	220	
34550	Kaartjes en diversen		761	530	
	Totaal		8.920	8.470	8.920
	<u>Verwerkingskosten</u>				
34700	Asbest	0 ton			
34705	Hard puin	368 ton	10.864,65	6.290	
34710	Grond	61 ton	3.165,59	2.150	
34715	Piepschuim	1 ton	283,93	130	
34720+34725	Tuinafval	743 ton	27.900,83	15.910	
34735	Papier	46 ton	7.785,24	4.450	
34740	Bouw- en Sloopafval (BSA)	56 ton	13.979,53	8.090	
34745	A en B hout	145 ton	15.859,43	8.550	
34747	C-Hout	34 ton	6.583,33	4.380	
34750	Restafval	153 ton	22.617,15	14.200	
34755	Gips	9 ton	2.680,85	1.460	
34760	Dakafval	10 ton	706,42	590	
34765	Vlakglas	8 ton	2.280,75	1.910	
34770	Autobanden	3 ton	1.291,58	1.080	
34773	PMD	15 ton	8.345,77	4.060	
34778	Harde plastics	19 ton	10.355,03	6.270	
	Matrassen	19 ton			
	Glas	10 ton			
	Metaal	21 ton			
	Textiel	2 ton			
	Frituurvet	1 ton			
			134.700,08	79.520	134.700
34790	Handling				3.606
	Totaal beheersproduct		0	119.400	185.408
Toelichting	Op het aanbiedstation Lobith is het transport, de verwerking en het leveren van de containers op contractbasis uitbesteed. De prijzen per stroom zijn daarom moeilijk vergelijkbaar met de andere aanbiedstations. De hoeveelheid afval is fors toegenomen in vergelijking met 2017. Vooral grond (+170%), BSA (+66%) en AB-Hout (+55%) waren daarbij uitschieters. Het aantal gemaakte uren is hoger dan voorzien, onder andere omdat geen rekening was gehouden met aanvullende werkzaamheden voor het vullen van containers ten behoeve van het transport van tuinafval.				

BEHEERSPRODUCT Aanbiedstation Lobith
Productnummer 6.070.020

Prestaties

De kostenverdeling na aftrek van de opbrengst particulieren is op basis van het aantal aansluitingen: Montferland 16.004 en Zevenaar 19.796.
 Er zijn 13.640 bezoekers geweest. Het tonnage bedroeg 1.854 (1.375 ton in 2017). Van de gebrachte hoeveelheid is 91,7% hergebruikt en 8,3% verbrand.

Volgnummer	omschrijving	BATEN		
		werkelijk 2017	begroting 2018 incl.wijziging	werkelijk 2018
99910	Doorbelasting aan de Gemeente Zevenaar: Personeel en materieel		48.472	76.154
99920	Doorbelasting aan de Gemeente Montferland: Personeel en materieel		39.028	61.566
34920	Opbrengsten i.v.m door particulieren aangeboden hoeveelheden afvalstoffen		28.900	37.914
34715	Vergoeding piepschuim 1 ton			564
34733	Vergoeding PMD 15 ton		3.000	5.456
34930	Vergoeding papier 46 ton			60
34945	Opbrengst elektrische apparaten 83 ton			3.695
	Totaal beheersproduct	0	119.400	185.408

Toelichting

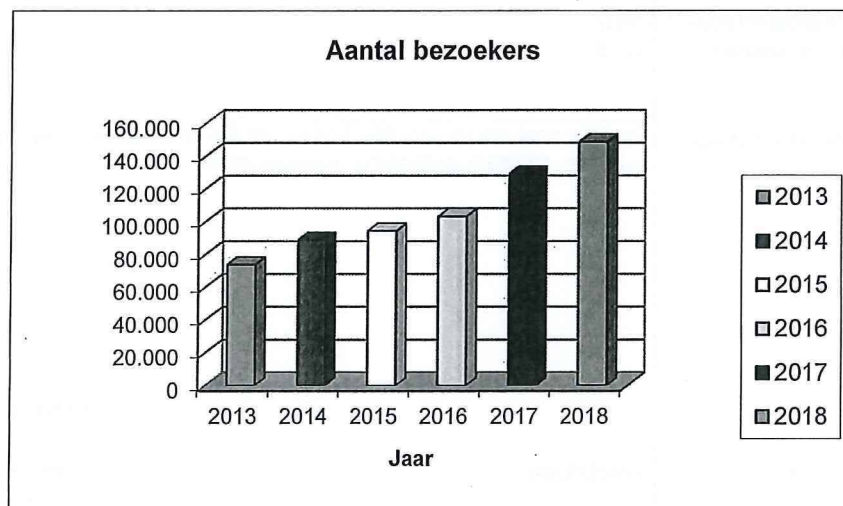
De opbrengsten zijn in totaal € 16.000,- hoger dan begroot, onder andere omdat de opbrengsten voor elektrische apparaten niet begroot waren.

JAARREKENING

BEHEERSPRODUCT	Aanbiedstation
Productnummer	6.070/010

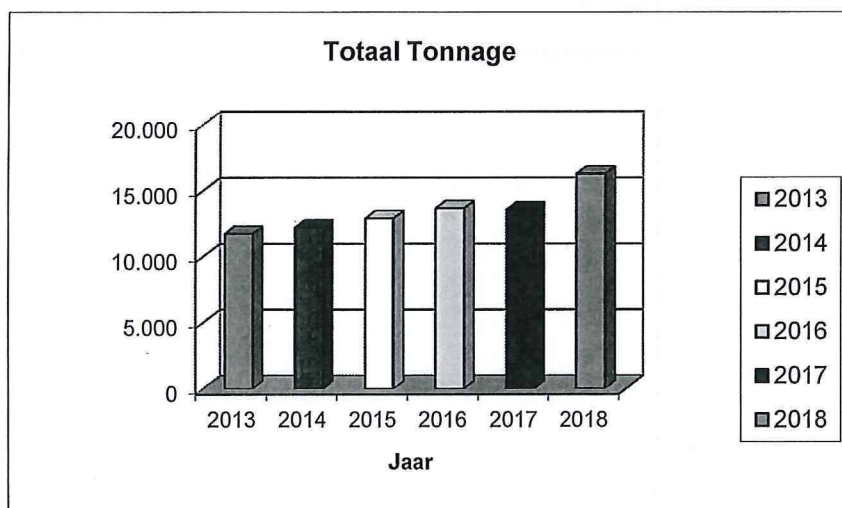
Jaar Aantal bezoekers

2013	73.700
2014	88.730
2015	94.234
2016	103.064
2017	129.007
2018	148.525

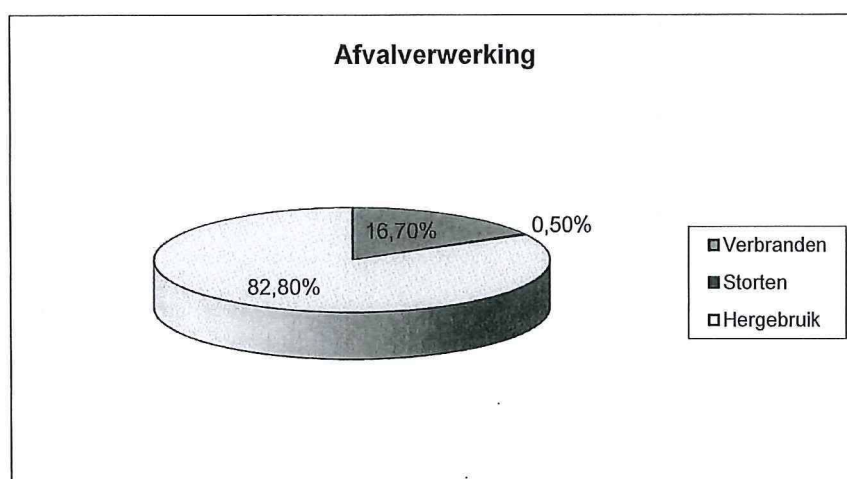

Jaar Tonnage

2013	11.740
2014	12.220
2015	12.910
2016	13.670
2017	13.550
2018	16.284

Verbranden 16,70%
 Storten 0,50%
 Hergebruik 82,80%

BEHEERSPRODUCT
ProductnummerDiftar
6.075**Taakomschrijving**

Op deze post zijn de voor Montferland en Zevenaar gezamenlijke gedane investeringslasten voor software- en voertuiguitrusting ondergebracht.

Volgnummer	omschrijving	LASTEN		
		werkelijk 2017	begroting 2018 incl.wijziging	werkelijk 2018
34999	Diverse kosten	1.945	5.500	9.330
2000	afschrijving en rente	10.145	-	-
Totaal beheersproduct		12.090	5.500	9.330

Toelichting

Bedrag is hoger dan 2017 ivm aanpassen voertuigen uitlezen chip voormalig gemeente Rijnwaarden

BEHEERSPRODUCT Diftar
Productnummer 6.075

Prestaties

Kengetallen

Volgnummer	omschrijving	BATEN		
		werkelijk 2017	begroting 2018 incl.wijziging	werkelijk 2018
99910	Doorbelasting aan de Gemeente Zevenaar: Personeel en materieel	5.759	2.472	4.062
99920	Doorbelasting aan de Gemeente Montferland: Personeel en materieel	6.331	3.028	5.268
Totaal beheersproduct		12.090	5.500	9.330

Toelichting:

De kosten worden verdeeld op basis van het aantal uren gebruik duobakwagens.

BEHEERSPRODUCT Incidentele werkzaamheden
Productnummer 6.080

Taakomschrijving Het incidenteel inzamelen/verwijderen van illegaal gestort afval in Zevenaar.
Het incidenteel ophalen van restanten van rommelmarkten, het beschikbaar stellen en ledigen van containers bij festiviteiten in Zevenaar.
Incidentele reinigingswerkzaamheden t.b.v. Zevenaar.
Incidenteel voor particulieren uit te voeren werkzaamheden in Zevenaar.
Gladheidsbestrijding voor de gemeente Zevenaar.

Volgnummer	omschrijving	LASTEN			
		werkelijk 2017	begroting 2018 incl.wijziging	werkelijk 2018	
99110/120	Illegale stortingen				
	72 uren personeel	€ 31,56	2.272		
99135	9 uren kraakperswgn	€ 32,58	293		
99150	54 uren motortruck	€ 5,87	317		
	Totaal		2.883	1.621	3.396
99110/120	Incident.werkzaamheden Zevenaar				
	1.269 uren personeel	€ 31,56	40.033,9		
99135	56 uren kraakperswgn	€ 32,58	1.816,3		
99140	64 uren veegmachine	€ 31,19	2.004,0		
99150	758 uren veegtrucks	€ 5,87	4.446,5		
99160	214 uren haakarmwgn	€ 37,02	7.931,5		
	Totaal		56.232	107.195	50.718
99110	Diverse werkzaamheden voor Montferland				
	0 uren personeel	31,56	0	0	0
	Incidentele werkzaamheden voor: particulieren			0	pm
	Totaal beheersproduct		108.816	54.114	59.115

Toelichting:

BEHEERSPRODUCT Incidentele werkzaamheden
Productnummer 6.080

Prestaties

Kengetallen

BATEN

Volgnummer	omschrijving	begroting		
		werkelijk 2017	2018 incl.wijziging	werkelijk 2018
99910	Doorbelasting aan de Gemeente Zevenaar: Personeel en materieel	108.816	54.114	59.115
99920	Doorbelasting aan de Gemeente Montferland: Personeel en materieel			0
34950	Inkomsten door particulieren		pm	0
Totaal beheersproduct		108.816	54.114	59.115

Toelichting

BEHEERSPRODUCT
Productnummer

Calculatieverschillen
6.085

Taakomschrijving

Het product calculatieverschillen wordt gebruikt om kosten/opbrengsten op te nemen die niet rechtstreeks aan een product zijn toe te kennen of die niet in het tarief verwerkt worden om een vertekend beeld te voorkomen.

Volgnummer	omschrijving		LASTEN		
			werkelijk 2017	begroting 2018 incl.wijziging	werkelijk 2018
99000	Calculatie/ afrondingsverschillen	tarief	-51	pm	-208
34998	Overige lasten				
61000	Rente rct		11.413	pm	12.242
Totaal beheersproduct			11.362	0	12.034

Toelichting

BEHEERSPRODUCT
Productnummer
Prestaties

Calculatieverschillen
6085

Kengetallen

BATEN

Volgnummer	omschrijving	begroting		
		werkelijk 2017	2018 incl.wijziging	werkelijk 2018
	Rente investeringen	48.704 pm		14.129
	Verkoop materieel	550	20.000	3.000
99910	Doorbelasting aan de Gemeente Zevenaar:	-19.172	-12.119	-2.520
99920	Doorbelasting aan de Gemeente Montferland:	-18.721	-7.881	-2.575
	Totaal beheersproduct	11.362	0	12.034

Toelichting:

Een van de veegmachines is nog niet vervangen en kon dus ook niet worden verkocht. De andere veegmachine bleek gene verkoopwaarde meer te hebben vanwege te veel mankementen.

Het calculatieverschil bestaat uit de volgende onderdelen			
Zevenaar			
Rente Investerings	7.201	voordeel	
Kleine afrondingsverschillen	109-	nadeel	
Verkoop materieel	1.449	voordeel	
Betaalde rente rct	6.239	nadeel	
	<u>2.520</u>	voordeel	
Montferland			
Rente Investerings	6.928	voordeel	
Kleine afrondingsverschillen	99-	nadeel	
Verkoop materieel	1.551	voordeel	
Betaalde rente rct	6.003	nadeel	
	<u>2.575</u>	voordeel	

Verkoop materieel is dit jaar lager
Begroot waren opbrengst
Veegmachine 805 9.000
Veegmachine 806 9.000
Veegtruck 921 2.000

Veegmachine 805 hebben we nog niet vervangen
Veegmachine 806 was niets meer waard ,
zelf extra kosten inhuren ivm uitval

Veegtruck 921 is niet verkocht (reserve)
Bedrag dat er staat van 3000,- is verkoop containers

BEHEERSPRODUCT Service-en meldpunt
Productnummer 6.090

Taakomschrijving Het openstellen van een telefonisch meldpunt waar meldingen gedaan kunnen worden voor het laten ophalen van grof afval en grof tuinafval en vragen gesteld kunnen worden betreffende de afvalinzameling.

Volgnummer	omschrijving	LASTEN		
		werkelijk 2017	begroting 2018 incl.wijziging	werkelijk 2018
99120	Uitvoeringskosten	26.075	26.336	26.336
Totaal beheersproduct		26.075	26.336	26.336
Toelichting				

BEHEERSPRODUCT	Service- en meldpunt		
Productnummer	6.090		
Prestaties			
Kengetallen	Het klantcontactcentrum is 40,5 uur per week bereikbaar. De kosten per aansluiting bedragen voor beide gemeenten € 0,85.		
		BATEN	
Volgnummer	omschrijving	werkelijk 2017	begroting 2018 incl.wijziging
		werkelijk 2018	
99910	Doorbelasting aan de Gemeente Zevenaar: Personeel en materieel	12.613	12.812
			12.724
99920	Doorbelasting aan de Gemeente Montferland: Personeel en materieel	13.462	13.524
			13.612
	Totaal beheersproduct	26.075	26.336
			26.336

Toelichting:

In 2018 was er voor de inzameling op het Gelders Eiland nog een apart klantcontactcentrum. De kosten zijn daarom verdeeld op basis aantal huishoudens gemeente Montferland en voormalige gemeente Zevenaar.

[illegible]

BEHEERSPRODUCT Bedrijfsleiding
Productnummer 6.092

Prestaties

Kengetallen

Volgnummer	omschrijving	BATEN		
		werkelijk 2017	begroting 2018 incl.wijziging	werkelijk 2018
99910	Doorbelasting aan de Gemeente Zevenaar: Personeel en materieel	63.747	66.281	69.308
99920	Doorbelasting aan de Gemeente Montferland: Personeel en materieel	59.340	64.012	63.921
Totaal beheersproduct		123.087	130.293	133.229

Toelichting:

Verdeling is gebaseerd op aantal gemaakte uren, dekosten van de aanbestedingen op basis huisaansluitingen.

BEHEERSPRODUCT Compensabele Btw
Productnummer 6.098

Taakomschrijving Btw die voor de gemeenten compensabel is wordt hier verzameld.

Volgnummer	omschrijving	LASTEN		
		werkelijk 2017	begroting 2018 incl.wijziging	werkelijk 2018
09999	Doorschuif btw	602.424	566.402	680.683

Totaal beheersproduct	602.424	566.402	680.683
-----------------------	---------	---------	---------

Toelichting Het btw bedrag is opgebouwd uit 2 delen, namelijk btw investeringen (€23.567,-) en btw exploitatie (€657.116). Btw investering is de btw die op activa zit. Deze moet in het jaar van activa volledig worden gecompenseerd. Het bedrag wordt doorgeschoven naar de gemeenten in het jaar van aanschaf, maar de RDL blijft een vordering houden op de gemeenten voor het restant van de afschrijvingstermijn.

BEHEERSPRODUCT Compensabele Btw
Productnummer 6.098

Prestaties

Kengetallen

Volgnummer	omschrijving	BATEN		
		werkelijk 2017	begroting 2018 incl.wijziging	werkelijk 2018
99910	Doorbelasting aan de Gemeente Zevenaar: Personeel en materieel	297.122	275.602	344.040
99920	Doorbelasting aan de Gemeente Montferland: Personeel en materieel	305.201	286.726	336.014
	Btw ivm verkoop materieel	101,00	4.074	630
Totaal beheersproduct		602.424	566.402	680.683

Toelichting

De btw wordt verdeeld op basis van de werkelijk betaalde bedragen van de andere producten.

BEHEERSPRODUKT
Produktnummer

Uitgaven ingedeeld naar kostensoorten

Omschrijving

Betreft uitgaven ingedeeld naar kostensoorten. Opgenomen zijn de kostensoorten; personeelskosten, gereedschap/algemene kosten, materieelkosten, huisvestingskosten, afschrijving en rentekosten, handlingkosten en leveringen diensten derden. De kostensoorten worden aan de hand van verdeelsleutels (uren personeel en uren materieel) aan de verschillende producten doorberekend. De leveringen en diensten derden t.b.v. de aanbestedingen worden rechtstreeks toegerekend.

Volgnummer	omschrijving	LASTEN			
		werkelijk 2017	begroting 2018 incl.wijziging	werkelijk 2018	
5.100.000	Personeelskosten				
	<u>Eigen personeel:</u>				
	Betreft salariskosten, sociale lasten en overige personeelskosten van het personeel belast met management-, beheers- en uitvoeringstaken.				
10010/10180	uitvoeringstaken 26,22 fp	1.088.374			
10010/10030	management, beheer en toezicht	127.227			
	Totaal	1.215.601	1.268.427	1.369.744	1.215.601
	Uitvoeringstaken:				
	Uren eigen personeel 33.155				
	Management:				
	Per 2010 is uitgegaan van 100% van de salariskosten van de teamleider reiniging, 46% van de salariskosten van de beleidsmedewerker en 150 uur van het afdelingshoofd.				
5.100.000	Personeel van derden				
	Naast de bovengenoemde bezetting van eigen personeel wordt om de flexibiliteit te waarborgen, gewerkt met ad hoc in te huren personeel van derden via een uitzendbureau, danwel medewerkers van de buitendienst van de gemeente Zevenaar.				
	Werkelijk gemaakte uren:				
11002	Uren uitzendbureau 18.531	324.890	212.870	403.519	
99010	Uren openbare ruimte 390				
	18.921				
5.101.000	Gereedschap en algemene kosten:				
34010	Bedrijfskleding tbv personeel	6.520			
34020/99120	Gereedschap tbv personeel	8.197			
34520/34999	Diversen algemeen	26.813			
		41.530	34.313	38.561	41.530

5.106/5.916.000	<u>Materieelkosten</u>				
	Betreft exploitatie lasten van de duobakwagens, kraakperswagens, veegmachine, kolkenzuiger, trucks, heftrucks en haakarmwagen.				
	Onderhoud door garagewerkplaats gem	212.875			
	Brandstof/olie en smeermiddelen	211.829			
	Verzekering en belasting	68.261			
		<u>492.965</u>	416.598	428.601	492.965
5.103.000	<u>Huisvestingskosten</u>				
	Betreft de huisvestingskosten van personeel en materieel				
99015	Personeel	28.248			
99020	Materieel	17.618			
	Totaal	<u>45.866</u>	48.398	45.866	45.866
	De huisvestingslasten zijn afgeleid van het aantal m2 dat RDL in gebruik heeft van de gebouwen en terreinen van de werf van de gemeente Zevenaar. Op jaarbasis betaalt RDL hiervoor een vaste vergoeding.				
5.104.000	<u>Afschrijving en rente</u>				
	Betreft rente en afschrijvingslasten van investeringen. Afschreven wordt op basis van de lineaire methode.				
	Werkelijk:				
	Aanbiedstation	27.112			
	diftar	0			
	heftruck ABS	1.337			
	tractie	205.138			
		<u>233.587</u>	302.055	236.359	233.587
5.105.000	<u>Ondersteunende diensten(Handling)</u>				
	Betreft diensten die de gemeente Zevenaar verricht t.b.v. RDL. Deze diensten hebben een grote verwevenheid met de dienstonderdelen van Zevenaar. De RDL is in de begroting van de gemeente Zevenaar in de kostenverdeelstaten meegenomen.	126.706			
		<u>126.706</u>	193.836	200.388	126.706
	De handlingkosten worden als toeslag in de uurtarieven personeel en materieel opgenomen. Een deel van de handlingkosten zijn rechtstreeks op het produkt zichtbaar gemaakt (aanbiedstation, handling tbv leveringen en diensten derden).				
	Totaal kostensoort 5		<u>2.588.517</u>	<u>2.532.389</u>	<u>2.559.774</u>

5.110

Leveringen en diensten door derden

Betreft kosten van leveringen en/of diensten door derden, welke rechtstreeks op het aanbiedstation zijn opgenomen.

Geraamd is tbv het aanbiedstation; exploitatielasten huisvesting	52.805	47.816	71.637
Transport derden aanbiedstation	1.806	0	2.417
Heftruck DZ en HB	4.740	6.700	15.013
Geraamd is tbv het aanbiedstation; exploitatielasten verwerking	541.070	460.955	757.200
Service en Meldpunt	26.075	26.336	26.336
Nota diftar aankoop antennes	1.945	5.500	9.330
inhuur materieel vegen			0
papier ophalen derden	72.439	78.300	87.174
Particulieren	0		
Btw	602.424	566.402	680.683
Rente opbrengst	0		
Verkoop materieel	0		
Afrondingsverschil	2	-2.037	
Rente rct	11.413		12.242
Totaal kostensoorten	3.903.236	3.722.361	4.221.804

Bijlagen

RECAPITULATIE UIT TE VOEREN TAKEN (PRODUKTEN) T.B.V. MONTFERLAND/ZEVENAAR

Lasten	Begroot	Werkelijk	Verschil	Verschil Zevenaar	Verschil Montferland	Verschil Particulieren
Duobakinzameling	1.130.251	1.078.999	-51.252	-41.136,42	-10.115,21	
Kunststofinzameling	243.699	234.455	-9.244	-1.589,10	-7.654,50	
Inz. Grof tuinafval	2.969	3.533	564	380,76	-175,90	359
Inz. Grof huishoudafval	2.444	4.435	1.991	1.216,37	464,32	896
Straat- en marktvegen	311.277	309.357	-1.920	7.097,23	-9.017,50	
Papierinzameling	244.666	237.305	-7.361	-16.884,37	9.523,77	
Aanbiedstation Zevenaar	741.546	947.831	206.285	85.100,04	69.359,71	485.295
Aanbiedstation Bergh	262.869	299.755	36.886	12.160,97	10.052,21	156.313
Aanbiedstation Rijnwaarden	119.400	185.408	66.008	27.681,56	22.538,36	47.689
Diftar	5.500	9.330	3.830	1.589,98	2.239,65	
Inc. Werkzaamheden	54.114	59.115	5.001	5.000,73	0,00	
Calculatieverschillen	0	12.034	12.034	9.598,71	5.305,51	17.129
Service- en meldpunt	26.336	26.336	0	-88,42	88,42	
Bedrijfsleiding	130.292	133.229	2.937	3.027,42	-91,24	
Totaal Netto	3.275.363	3.541.123	265.760	93.155,45	92.517,62	0
Totaal btw	566.402	680.683	114.281	68.437,65	49.287,61	707.681
Totaal Bruto	3.841.765	4.221.806	380.041	161.593,10	141.805,22	0

Baten

				Zevenaar	Montferland	Particulieren
Duobakinzameling	1.130.251	1.078.999	-51.252	485.520	593.480	
Kunststofinzameling	243.699	234.455	-9.244	93.685	140.771	
Inz. Grof tuinafval	2.969	3.533	564	2.455	219	859
Inz. Grof huishoudafval	2.444	4.435	1.991	1.238	786	2.411
Straat- en marktvegen	311.277	309.357	-1.920	232.676	76.681	
Papierinzameling	244.666	237.305	-7.361	83.056	154.250	
Aanbiedstation Zevenaar	741.546	947.831	206.285	255.764	206.772	485.295
Aanbiedstation Bergh	262.869	299.755	36.886	79.318	64.124	156.313
Aanbiedstation Rijnwaarden	119.400	185.408	66.008	76.154	61.566	47.689
Diftar	5.500	9.330	3.830	4.062	5.268	
Inc. Werkzaamheden	54.114	59.115	5.001	59.115	0	
Calculatieverschillen	0	12.034	12.034	-2.520	-2.575	17.129
Afvalinfolijn	26.336	26.336	0	12.724	13.612	
Bedrijfsleiding	130.293	133.229	2.936	69.308	63.921	
Totaal Netto	3.275.364	3.541.123	265.760	1.452.554	1.378.873	709.696
Totaal btw	566.402	680.683	114.281	344.040	336.014	630
Totaal Bruto	3.841.765	4.221.806	380.041	1.796.593	1.714.887	709.696

Bet.voorschot 1e kw	408.749,50	393.269
Bet.voorschot 2e kw	408.749,50	393.269
Bet.voorschot 3e kw	408.749,50	393.269
Bet.voorschot 4e kw	408.749,50	393.269

Terug te ontvangen

	1.634.998,00	1.573.077
Te weinig/teveel b.	161.595	141.810
ver.comp.btw	68.438	49.288
Netto resultaat	93.158	92.522
		185.680

Het werkelijk door de gemeenten terug te ontvangen bedrag na verrekening van de voorschotten is € 161.595 te betalen (Zevenaar) en € 141.810 te betalen (Montferland). Dit is echter inclusief een compensabele btw component. Het netto resultaat (verschil begroting 2018 en rekening 2018) is € 93.158 (Zevenaar) en € 92.522 (Montferland).

[illegible]

SORTEERVELD1	ACTIVANR	OMSCHRIJVING	STAT	AANSCHAFWAARDE	VERMEERDERING	AANSCHAFWAARDE	AFSCHRIJVING_BDJ	AFSCHRIJVING	BOEKWAARDE_BDJ	BOEKWAARDE_EDJ	RENTE	KAPITAALLASTEN
2 000005103000	12	Hefbrug	A	16.724,00	0,00	16.724,00	13.455,00	818,00	3.269,00	2.451,00	32,64	850,64
2 000005106000	22	Haakarmwag	A	139.937,00	0,00	139.937,00	55.976,00	13.994,00	83.961,00	69.967,00	839,64	14.833,64
2 000005106000	49	Haakarmwag 105	A	134.609,00	0,00	134.609,00	40.382,64	13.460,88	94.226,36	80.765,48	942,24	14.403,12
2 000005106000	66	Aanschaf 2e hands aanhangwagen	A	0,00	15.250,00	15.250,00	0,00	0,00	0,00	15.250,00	0,00	0,00
2 000005108000	19	Kraakperswagen 153	A	173.109,00	0,00	173.109,00	138.488,00	17.311,00	34.621,00	17.310,00	346,20	17.657,20
2 000005108000	23	Kraakperswagen 154	A	171.056,00	0,00	171.056,00	68.424,00	17.106,00	102.632,00	85.526,00	1.026,36	18.132,36
2 000005108000	53	Kraakperswagen 155	A	179.141,73	0,00	179.141,73	17.914,20	17.914,20	161.227,53	143.313,33	1.612,32	19.526,52
2 000005109000	16	Duobakwagen 115	E	206.845,00	0,00	206.845,00	206.845,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2 000005109000	24	Duobakwagen 116	A	237.575,00	0,00	237.575,00	95.032,00	23.758,00	142.543,00	118.785,00	1.425,48	25.183,48
2 000005109000	50	Duobakwagen 117	A	237.751,00	0,00	237.751,00	71.325,36	23.775,12	166.425,64	142.650,52	1.664,28	25.439,40
2 000005109000	52	Duobakwagen 118	A	246.502,22	0,00	246.502,22	24.650,28	24.650,28	221.851,94	197.201,66	2.218,56	26.868,84
2 000005109000	58	Duobakwagen 119	A	246.817,00	0,00	246.817,00	24.681,72	24.681,72	222.135,28	197.453,56	2.221,32	26.903,04
2 000005803000	17	Veegmachine 805	A	163.288,00	0,00	163.288,00	155.124,00	8.164,00	8.164,00	0,00	81,60	8.245,60
2 000005803000	54	Veegmachine 806	E	13.000,00	0,00	13.000,00	13.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2 000005803000	61	Veegmachine 807	A	0,00	60.887,49	60.887,49	0,00	0,00	0,00	60.887,49	0,00	0,00
2 000005803000	62	Veegmachine 808	A	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2 000005916000	18	Veegtruck 920	A	31.535,00	0,00	31.535,00	29.171,00	2.364,00	2.364,00	0,00	23,64	2.387,64
2 000005916000	48	Veegtruck 921	A	42.785,87	0,00	42.785,87	0,00	4.278,60	42.785,87	38.507,27	427,80	4.706,40
2 000005916000	63	Veegtruck 922	A	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2 000006070000	1	Aanbiedst. Zev.+ Inrichting + uitbreiding	E	767.335,00	0,00	767.335,00	767.335,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2 000006070000	3	Aanpassen terrein ivm wit-bruingoed	A	33.463,00	0,00	33.463,00	31.513,00	1.950,00	1.950,00	0,00	19,56	1.969,56
2 000006070000	4	Electrische poort	E	7.837,00	0,00	7.837,00	7.837,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2 000006070000	5	Vernieuwen damwand groenhoek	A	12.791,00	0,00	12.791,00	12.364,00	427,00	427,00	0,00	4,32	431,32
2 000006070000	6	Vernieuwing verharding groenhoek	A	16.333,00	0,00	16.333,00	7.895,00	817,00	8.438,00	7.621,00	84,36	901,36
2 000006070000	10	KCA Depot	E	74.558,00	0,00	74.558,00	74.558,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2 000006070000	11	Kantoor en inrichting	E	29.112,00	0,00	29.112,00	29.112,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2 000006070000	20	Heftruck	E	21.091,00	0,00	21.091,00	21.091,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2 000006070000	25	Containers	E	14.521,00	0,00	14.521,00	14.521,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2 000006070000	26	Perscontainer	E	17.341,00	0,00	17.341,00	17.341,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2 000006070000	27	Asbestinzamelcontainer	A	10.450,00	0,00	10.450,00	9.579,00	871,00	871,00	0,00	8,76	879,76
2 000006070000	28	Afvalolietank	A	6.983,00	0,00	6.983,00	6.342,00	641,00	641,00	0,00	6,36	647,36
2 000006070000	29	Kunststofcontainer	A	16.000,00	0,00	16.000,00	12.933,00	1.600,00	3.067,00	1.467,00	30,72	1.630,72
2 000006070000	31	Klapnetsysteem 6x	A	8.884,00	0,00	8.884,00	8.884,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2 000006070000	42	Perscontainer	A	40.000,00	0,00	40.000,00	16.000,00	4.000,00	24.000,00	20.000,00	240,00	4.240,00
2 000006070000	44	2 containers spantenmodel	A	14.850,00	0,00	14.850,00	4.455,00	1.485,00	10.395,00	8.910,00	103,92	1.588,92
2 000006070000	51	Heftruck	A	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2 000006070000	60	Vervangen camerasysteem	A	7.313,76	0,00	7.313,76	1.462,80	1.462,80	5.850,96	4.388,16	58,56	1.521,36
2 000006070000	65	Vervangen 5 containers Zevenaar	A	0,00	37.000,00	37.000,00	0,00	0,00	0,00	37.000,00	0,00	0,00
2 000006070010	8	Aanleg KCA Depot	E	63.535,00	0,00	63.535,00	63.535,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2 000006070010	9	Heftruckstalling	A	2.641,00	0,00	2.641,00	2.179,00	264,00	462,00	198,00	4,68	268,68
2 000006070010	21	Heftruck	A	13.000,00	0,00	13.000,00	9.317,00	1.300,00	3.683,00	2.383,00	36,84	1.336,84
2 000006070010	32	Perscontainer	E	15.315,00	0,00	15.315,00	15.315,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2 000006070010	33	Containers	E	54.280,00	0,00	54.280,00	54.280,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2 000006070010	34	Perscontainer	E	17.341,00	0,00	17.341,00	17.341,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2 000006070010	35	Afvalolietank	A	7.657,00	0,00	7.657,00	6.190,00	766,00	1.467,00	701,00	14,64	780,64
2 000006070010	36	Kunststofcontainer	A	16.000,00	0,00	16.000,00	12.933,00	1.600,00	3.067,00	1.467,00	30,72	1.630,72
2 000006070010	37	Asbestinzamelcontainer	A	11.000,00	0,00	11.000,00	8.708,00	1.100,00	2.292,00	1.192,00	22,92	1.122,92
2 000006070010	38	Klapnetsysteem 3 x 's Heerenberg	E	4.376,00	0,00	4.376,00	4.376,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2 000006070010	39	Slipopvangput	A	13.222,00	0,00	13.222,00	9.145,00	1.322,00	4.077,00	2.755,00	40,80	1.362,80
2 000006070010	43	Vervoer slipopvangput	A	880,00	0,00	880,00	352,00	88,00	528,00	440,00	5,28	93,28
2 000006070010	45	Inrichting kantoor	A	25.436,05	0,00	25.436,05	13.171,68	5.087,16	12.264,37	7.177,21	122,64	5.209,80
2 000006070010	46	Uitbreiding terrein	A	48.013,21	0,00	48.013,21	4.801,44	2.400,72	43.211,77	40.811,05	432,12	2.832,84
2 000006075000	40	Data overdracht	E	1.825,00	0,00	1.825,00	1.825,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2 000006075000	41	Sulo herkenningssysteem	E	54.555,00	0,00	54.555,00	54.555,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				3.688.614,84	113.137,49	3.801.752,33	2.275.716,12	219.457,48	1.412.898,72	1.306.578,73	14.129,28	233.586,76

Kredieten 2018		Werkelijk	Begroot	Btw	Compensabel	Bedrijfsmatig
Veegmachine 807			50.000,00 Besluit db ver 17-9-2018			
Factuurnr 81469	Goldstone	42.500,00		8.925,00	8.791,13	133,88
Factuurnr 81395	Van den Born	18.000,00		3.780,00	3.723,30	56,70
Factuurnr 81384	Businestrack	25,00		5,25	5,17	0,08
Factuurnr 81365	Cd Reclame	362,25		76,07	74,93	1,14
			60.887,25			
			10.887,25- krediet afgesloten	12.786,32	12.594,53	191,79
Vervangen 5 containers			34.000,00 Besluit db verg 11-4-2018			
Factuurnr. 80727	KTK	14.800,00		3.108,00	3.108,00	
Factuurnr. 80690	KTK	22.200,00		4.662,00	4.662,00	
			37.000,00	7.770,00	7.770,00	
			3.000,00- krediet afgesloten			
2e hands Aanhangwagen			15.000,00 besluit db verg 24-1-2018			
Factuurnr 80178	Eddy Moermans	15.250,00		3.202,50	3.202,50	
			15.250,00			
			250,00- krediet afgesloten			

Latente btw overzicht

Hieronder treft u de verdelingsgrondslag aan voor de verdeling van de latente btw. Dit is opgenomen in het kader van de voorschriften voortvloeiende uit het btw-compensatiefonds. Op het product 6.098 ziet u het overzicht van de totale compensabele btw. Hier treft u een uitwerking aan de mogelijke toekomstige vorderingen van de RDL op de deelnemende gemeenten.

<u>Activa</u>	<u>aanschafjaar</u>	<u>Compensable btw</u>	<u>afschr.termijn</u>	<u>Teruggegeven</u>	<u>nog terug te vorderen door rdl</u>		
Vern.verharding groenh.	2008	3.103,27	20	3.103,00	10/20*3103	1.551,64	
Aanleg kca depot HB	2009	12.071,69	10	12.071,69	1/10*12071,69	1.207,17	
Heftruckstalling HB	2009	501,88	10	501,88	1/10*501,88	50,19	
Afvalolietank HB	2009	1.454,83	10	1.454,83	1/10*1454,83	145,48	
Kunststofcontainer HB	2009	3.040,00	10	3.040,00	1/10*3040	608,00	
Kunststofcontainer DZ	2009	3.040,00	10	3.040,00	2/10*3040	304,00	
Chassis 153	2009	9.566,73	10	9.567,00	1/10*9567	956,67	
Kraakperswagen	2010	12.653,54	10	12.654,00	2/10*12654	2.530,71	
Slibopvangput HB	2010	1.646,41	10	1.646,00	2/10*1646	329,28	
Heftruck HB	2010	2.470,00	10	2.470,00	3/10*2470	74,10	
Asbestcontainer HB	2010	2.090,00	10	2.090,00	3/10*2090	627,00	
Slibopvangput HB	2011	865,74	10	865,74	3/10*865,74	259,72	
Haakarmwagen 104	2013	26.712,54	10	26.712,54	4/10*26712,54	13.356,27	
Kraakperswagen 154	2013	26.725,79	10	26.725,79	4/10*26725,79	10.690,32	
Duobakwagen 116	2013	49.890,75	10	49.890,75	4/10*49890,75	19.956,30	
Vervoer slibopvangput HB	2013	184,80	10	184,80	4/10*184,8	73,92	
Perscontainer DZ	2013	8.400,00	10	8.400,00	4/10*8400	3.360,00	
Chassis duobakwagen 117	2013	16.905,00	10	16.905,00	4/10*16905	6.762,00	
Containers DZ	2014	3.118,50	10	3.118,50	4/10*3118,5	1.247,40	
Uitbreiding terrein HB	2014	6.196,31	10	6.196,31	5/10*6196,31	3.098,16	
Duobakwagen 117	2014	33.022,68	10	33.022,68	5/10*33022,68	16.511,34	
Haakarmwagen 105	2014	25.554,09	10	25.554,09	5/10*25554,09	15.332,45	
Inrichting kantoor hb	2015	2.194,30	5	2.194,30	1/5*2194,3	438,86	
Uitbreiding terrein hb	2015	3.886,51	20	3.886,51	16/20*3886,51	3.109,21	
Kraakperswagen 155	2016	37.186,33	10	37.186,33	7/10*37186,33	26.030,43	
Duobakwagen 118	2016	33.643,47	10	33.643,47	7/10*33643,47	23.550,43	
Vervangen camerasysteem	2016	1.536	5	1.535,89	2/5*1536	614,36	
Duobakwagen 119	2016	58.832	10	58.831,87	7/10*58832	41.182,31	
Veegtruck 921	2017	7.894	10	7.893,98	7/10*7894	7.104,58	
Investerings 2018		montferland	zevenaar	totaal	montferland	zevenaar	totaal
Veegmachine 807	12.594,53	1.222	2032,5	3.254,50	4729,00	7.865,53	12.594,53
2e hands aanhanger	3.202,50	16.004	19796	35.800,00	1431,64	1.770,86	3.202,50
Containers	7.770,00	16.004	19796	35.800,00	3473,49	4.296,51	7.770,00
					9634,13	13932,90	23567,03

TARIEVEN-OPZET PERSONEEL EN MATERIEEL/CALCULATIEVERSCHILLEN

	Materieel	Afsc/rente	onderhoud	brandstof	olie-smeer middelen	belasting/ verzekering	huisvesting	Subtotaal	handling	totaal	uren	werkl tarief
5.106.000	Haakarmwagens	29.358,28	35.990,48	48.529,35	911,97	11.695,74	2.502,00	128.987,82	3.224,70	132.212,52	3571,50	37,02
5.108.000	Kraakperswagens	55.498,36	39.609,36	48.629,70	1.266,91	16.015,53	4.291,00	165.310,86	4.132,77	169.443,63	5201,50	32,58
5.109.000	Duobakwagens	104.698,57	80.811,48	77.637,18	2111,55	28.016,72	8.137,00	301.412,50	7.535,31	308.947,81	7800,00	39,61
5.803.000	Veegmachine	8.367,12	50.740,43	29.180,67	844,62	7.765,77	2.149,00	99.047,61	2.476,19	101.523,80	3254,50	31,19
5.916.000	Trucks	7.215,55	5.723,07	1.872,32	844,62	4.767,50	539,00	20.962,06	524,05	21.486,11	3658,50	5,87
		205.137,88	212.874,82	205.849,22	5.979,67	68.261,26	17.618,00	715.720,85	17.893,02	733.613,87		
	Heftruck DZ	-	9.651,60	1.952,59	150,00	318,47		12.072,66	301,82	12.374,48		
	Heftruck HB	1.336,84	1.883,93	588,87	150,00	317,16		4.276,80	106,92	4.383,72		
		206.474,72	224.410,35	208.390,68	6.279,67	68.896,89	17.618,00	732.070,31	18.301,76	750.372,07		
	Personeel	salarissen	huisvesting	algemene en ger. schapskst	handlings- kosten	Totaal	uren	tarief werkl	begroot	w 17		
	Eigen personeel	1.088.373,99	28.248,00	39.599,71	83.553,40	1.643.293,93	52.075,25	31,56	34,14	33,86		
	Derden	403.518,83										
	Bedrijfsleiding	127.227,38		1.929,87	4.071,93	133.229,18						
		1.619.120,20	28.248,00	41.529,58	87.625,33	1.776.523,11						

Calculatie-
verschillen

Begroot werkelijk

Personeel	31,56	31,56	52.075,25	-	1.643.494,89		
Traktie	Geboekt	Werkelijk			1.643.293,93		
	op basis van				-200,96	-200,96	
	uitgaven						
Haakarmwagens		37,02	3.571,50	132.216,93	132.212,52	-4,41	-4,41
Kraakperswagens		32,58	5.201,50	169.464,87	169.443,63	-21,24	-21,25
Duobakwagens		39,61	7.800,00	308.958,00	308.947,81	-10,19	-10,19
Veegmachine		31,19	3.254,50	101.507,86	101.523,80	15,95	15,93
Trucks		5,87	3.658,50	21.475,40	21.486,11	10,72	10,72
						-210,16	

Aldus vastgesteld door het algemene bestuur
van de "Reinigingsdienst de Liemers" in zijn
vergadering van 26 juni 2019.

Het secretariaat,

De voorzitter

Reinigingsdienst de Liemers

Concept begroting 2020

INHOUDSOPGAVE

* Financiële toelichting	blz.	1
* Paragrafen	blz.	2-4
* Financiële leeswijzer	blz.	5
* Programmabegroting	blz.	7
* Uit te voeren taken (producten)	blz.	8-39
* Uitgaven ingedeeld naar kostensoorten	blz.	40-42
* Deelnemersbijdragen Montferland en Zevenaar	blz.	43
* Tarievenopzet; personeel, materieel, calculatieverschillen	blz.	44-45
* Aanwezige activa	blz.	46
* Vervangingsinvesteringen	blz.	47
* Vaststelling	blz.	48

Financiële toelichting

Algemeen

De begroting 2020 kent enkele verschillen ten opzichte van de begroting 2019. De drie aanbestedingsstations zijn apart gepresenteerd. Het product 6.070 is daartoe opgesplitst in drie delen. De papierinzameling op het Gelders Eiland is in deze begroting verwerkt.

In de toelichting wordt - tenzij anders vermeld - vergeleken met de cijfers uit de begroting 2019. Bij de diverse producten staat een nadere toelichting per product.

Montferland

De bijdrage van Montferland is ten opzichte van 2019 met € 157.565,- gestegen.

Zevenaar

De bijdrage van Zevenaar is ten opzichte van 2019 met € 257.345,- gestegen.

Hoeveelheid uren

Het totaal aantal geraamde productieve uren is 53.199. Dat is 3.264 uur meer dan in 2019. Een vaste formatie van 26,10 man maakt het grootste deel van deze uren, namelijk 40.245 (inclusief 2.400 overuren). De overige uren komen op naam van derden.

Tarieven

Bij de diverse producten staat een toelichting op het aantal uren. Hieronder staat een toelichting op de hoogte van de tarieven, omdat die mede de kostprijs bepalen. Het tarief van personeel is in 2020 € 35,58. Dat is € 0,82 lager dan in 2019. Deze verlaging is gebaseerd op de daadwerkelijke kosten in de jaarrekening 2018 en mede veroorzaakt door het toegenomen aantal uren, waardoor de vaste kosten dalen.

De kosten voor materieel stijgen met zo'n € 22.000,- euro. Dit komt voornamelijk omdat rekening is gehouden met hogere kosten voor brandstof (€ 47.000,-). De kosten voor individuele voertuigen variëren, omdat sommige voertuigen afgeschreven zijn en andere juist nieuw aangeschaft (zoals de veegmachine).

Prijspeil

De nu voorliggende begroting is gebaseerd op het prijspeil uit de begroting 2019 vermeerderd met 1,5% inflatiecorrectie, tenzij andere informatie bekend is.

BBV-Vragen

Bij elk product geven de daar gepresenteerde cijfers en tekst antwoord op de vragen "wat heeft het gekost", "wat hebben we gedaan" en "wat hebben we bereikt?".

Incidentele baten en lasten

Er zijn geen incidentele baten of lasten.

Paragrafen

De volgende paragrafen zijn van toepassing op de Reinigingsdienst de Liemers:

1. Bedrijfsvoering
2. Verbonden partijen
3. Onderhoud kapitaalgoederen
4. Weerstandvermogen
5. Financiering

1. Bedrijfsvoering

Inleiding

RDL voert taken en opdrachten van de deelnemende gemeenten uit op het gebied van reiniging en afvalinzameling. Bij de uitvoering van deze taken houdt RDL rekening met de wettelijk eisen.

Leidraad hiervoor is de volgende tekst uit de Gemeenschappelijke Regeling:

Reinigingsdienst de Liemers is volgens de oprichtingsregeling "belast met het inzamelen van afvalstoffen voor zover deze taak door de deelnemende gemeenten aan de dienst wordt opgedragen en door het dagelijks bestuur van de dienst wordt geaccepteerd. RDL is derhalve een uitvoerende dienst. Doelstelling is zo efficiënt mogelijk de inzameling te verrichten tegen een - voor zover binnen de geraamde kosten haalbaar - zo hoog mogelijke kwaliteit.

De bedrijfsvoering van de RDL vindt binnen de structuur van de gemeente Zevenaar plaats. Dat wil zeggen dat voor een groot gedeelte deze bedrijfsvoering gelijksoortig is en dat RDL van de faciliteiten gebruik maakt. Hierbij valt te denken aan zaken als huisvesting, personeel en organisatie, financieel beheer, automatisering en informatisering.

Beleid arbeidsomstandigheden

In 2018 is er een medewerkerstevredenheidsonderzoek in de gehele organisatie uitgevoerd. De uitkomsten daarvan zijn besproken met de medewerkers en punten die naar voren zijn gekomen worden verder uitgewerkt.

In 2018 was het ziekteverzuimcijfer 4,62%.

Inhuur derden

De RDL is een continuïteitsdienst en moet bij ziekte of anderszins acuut een beroep kunnen doen op personeel van buiten de RDL. Deels gebeurt dit met het uitzendbureau, deels met het werkvoorzieningschap en deels met personeel van de buitendienst van de gemeente Zevenaar. Op deze wijze is de bedrijfsvoering verzekerd van voldoende continuïteit.

2. Verbonden partijen

De Reinigingsdienst de Liemers (RDL) heeft een bestuurlijke en financiële relatie met de deelnemers aan de GR: gemeente Montferland en de gemeente Zevenaar. De deelnemende gemeenten dragen de taken op aan de RDL. De RDL draagt de uitvoering vervolgens op aan de gemeente Zevenaar.

Het algemeen bestuur bestaat uit acht leden en het dagelijks bestuur uit twee leden. De leden zijn gelijk verdeeld over de twee gemeenten.

3. Onderhoud kapitaalgoederen

De RDL heeft zorg voor de inzamelvoertuigen voor de afvalinzameling en daarnaast ook drie aanbestedingsstations waar zich roerende en onroerende zaken bevinden. Al deze kapitaalgoederen vergen onderhoud. Gezien de duurzaamheid van de kapitaalgoederen is dat een taak die continue middelen vergt. Het algemeen bestuur (AB) stelt uiteindelijk via de begroting vast wat RDL aanschafft en welke financiële middelen daarbij horen. Ten aanzien van dit laatste gaat het niet alleen om de aanschafwaarde (inclusief afschrijvingstermijn), maar ook om de hoogte van het onderhoudsbudget.

De vereiste kwaliteit is een belangrijke factor. RDL schaft kapitaalgoederen aan met een bepaalde kwaliteit, die beschreven is in de offerteaanvraag of het bestek. Het onderhoud heeft zijn financiële vertaling in de gemaakte uren en de nota's. De economische afschrijvingstermijnen bepalen in eerste instantie de levensduur. Jaarlijks wordt getoetst wat de staat van deze goederen is en zo nodig krijgt het AB de vraag (veelal middels begroting) de afschrijvingstermijn te verkorten of te verlengen.

4. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Bij het weerstandsvermogen gaat het om de mate waarin de gemeenschappelijke regeling (GR) in staat is middelen vrij te maken om substantiële tegenvallers op te vangen. Bij het weerstandsvermogen gaat het dus om de robuustheid van de begroting. Door aandacht voor het weerstandsvermogen, voorkom je dat elke financiële tegenvaller dwingt tot bezuinigen. Het weerstandsvermogen kan betrekking hebben op het begrotingsjaar zelf, maar het kan ook betrekking hebben op meerdere begrotingsjaren. Voor het beoordelen van de robuustheid van de begroting is inzicht nodig in de omvang en in de achtergronden van de risico's en de aanwezige weerstandscapaciteit.

Financiële kengetallen

Gezien de aard van de activiteiten van onze GR is er geen tabel financiële kengetallen volgens het besluit Besluit Begroting en Verantwoording opgenomen.

Weerstandscapaciteit

Het Algemeen Bestuur van de RDL is verantwoordelijk voor een financieel sluitende begroting. Het is binnen de door de toezichthouder gestelde kaders aan de GR zelf te bepalen wat een passende omvang van het weerstandsvermogen is. De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de GR's beschikken om niet begrote kosten die onverwachts en substantieel zijn te dekken, zoals de algemene reserve.

- a. De RDL heeft in de begroting geen post onvoorzien. Gezien het karakter van de GR (puur uitvoerend) zijn lasten redelijk nauwkeurig te ramen en zijn incidenten bijzonder zeldzaam.
- b. Overschotten c.q. tekorten wikkelt de RDL bij de jaarrekening af via de aangesloten gemeenten. De RDL heeft om deze reden geen algemene reserve.

5. Financiering

De RDL kent sinds jaar en dag een rekening courant-verhouding met de gemeente Zevenaar (verder Zevenaar). Dit betekent dat uitgaven en inkomsten via een centrale rekening verlopen. Zevenaar beheert deze middelen en berekent over het saldo een rentepercentage van 1,0%.

Zevenaar heeft op grond van de Wet Fido een treasurystatuut opgesteld. De gemeenschappelijke regeling lift hierin mee. Het financieringsstatuut is in de raadsvergadering van 14 februari 2006 vastgesteld. De rekening-courant met de gemeente Zevenaar is opgeheven. Per diezelfde datum heeft de gemeenschappelijke regeling haar vaste activa van € 1.326.009,- gefinancierd bij Zevenaar.

Ten aanzien van het risicobeheer, wijkt het debiteurenrisico van de RDL af van Zevenaar. Bijna 81% van de inkomsten verhaalt RDL op de gemeenten Montferland en Zevenaar. Deze mogen als zeer kredietwaardig worden aangemerkt. Daarnaast wordt iets meer dan 19% van de inkomsten middels contante betaling ontvangen via het aanbestedstation en van derden. Het beleid is gericht op het tijdig innen van de vorderingen. Voor de inning van achterstallige vorderingen bestaat een vaste procedure.

Voor nadere informatie inzake financieringsvraagstukken verwijzen wij naar de begroting van de gemeente Zevenaar.

Financiële leeswijzer

Voor Reinigingsdienst de Liemers is een administratie ingericht, die losstaat van de administratie van de gemeente Zevenaar. Uit de administratie van de Reinigingsdienst de Liemers (opgezet naar model van een bedrijfsadministratie) blijken onder meer kostensoorten, de tijdbesteding van personeel en de doorbelasting van deze kostensoorten naar de verschillende uit te voeren taken (verder te noemen producten).

Productindeling naar taken:

Inzameling restafval	Montferland en Zevenaar	6.010
Inzameling gft	Montferland en Zevenaar	6.012
Plasticinzameling	Montferland en Zevenaar	6.015
Inzameling grof tuinafval	Montferland en Zevenaar	6.020
Inzameling grof huishoudelijk afval	Montferland en Zevenaar	6.030
Straatvegen	Montferland en Zevenaar	6.040
Marktvegen	Zevenaar	6.040
Papierinzameling	Montferland en Zevenaar	6.050
Aanbiedstation Zevenaar	Montferland en Zevenaar	6.070.000
Aanbiedstation Montferland	Montferland en Zevenaar	6.070.010
Aanbiedstation Lobith	Montferland en Zevenaar	6.070.020
Diftar	Montferland en Zevenaar	6.075
Incidentele werkzaamheden	Montferland en Zevenaar	6.080
Calculatieverschillen	Montferland en Zevenaar	6.085
Service en Meldpunt	Montferland en Zevenaar	6.090
Bedrijfsleiding en Management	Montferland en Zevenaar	6.092
Compensabele btw	Montferland en Zevenaar	6.098

De kosten welke aan deze producten worden toegerekend bestaan uit uren personeel, uren materieel en leveringen diensten derden.

Voor de volgende onderdelen worden tarieven gehanteerd:

- Eigen personeel
- Personeel van derden
- Materieel (duobakwagens, kraakperswagens, veegmachine, trucks, haakarmwagen)

In deze tarieven zijn de volgende kostensoorten opgenomen:

1. Personeelskosten	5.100
2. Personeel van derden	5.100
3. Gereedschap/algemene kosten	5.101
4. Materieelkosten	5.106
5. Huisvestingskosten	5.103
6. Afschrijving- en rentekosten	5.104
7. Ondersteuning door Zevenaar	5.105
8. Levering en diensten door derden	5.110

De kostensoorten 1 t/m 6 worden veelal aan de hand van tarieven (uren x prijzen) naar de betreffende producten toegerekend. Kostensoort 7 is als opslagpercentage in de tarieven opgenomen. Kostensoort 8 wordt niet door middel van tarieven doch rechtstreeks bij het product aanbiedstation opgenomen.

Financial Statement

The following statement shows the financial position of the company as at the end of the year. It is prepared in accordance with the provisions of the Companies Act, 1956, and the Companies (Financial Statements) Regulations, 1958. The figures are in Indian Rupees.

Particulars	Amount	Particulars	Amount
Fixed Assets	1,00,00,000	Current Assets	50,00,000
Land and Buildings	40,00,000	Stocks	10,00,000
Plant and Machinery	30,00,000	Debtors	15,00,000
Investments	20,00,000	Creditors	10,00,000
Other Assets	10,00,000	Reserves	15,00,000
Current Liabilities	20,00,000	Provisions	5,00,000
Capital	1,00,00,000	Other Liabilities	5,00,000
Share Capital	80,00,000		
Reserves	20,00,000		
Profit and Loss	10,00,000		
Dividend	5,00,000		
Interest	5,00,000		
Income Tax	5,00,000		
Other Expenses	5,00,000		
Net Profit	10,00,000		

Programmabegroting

Doelstelling	Verzorgen van afvalinzamelings-en reinigingstaken in de gemeenten Montferland en Zevenaar.
Resultaat/effect	Reinigingstaken verzorgen tbv 35.800 huishoudens.
Kwaliteitseisen	De opgedragen taken zodanig uitvoeren dat de opdrachtgevers (gemeenten Montferland en Zevenaar) tevreden zijn

Lasten en Baten

Volgnummer

		LASTEN		
		werkelijk 2018	begroting 2019	begroting 2020
6.010.000	Inzameling rest afval	1.078.999	503.527	528.049
6.012.000	Inzameling gft		616.943	627.918
6.015.000	Plasticinzameling	234.455	303.052	285.632
6.020.000	Grof tuinafval	3.533	3.677	3.876
6.030.000	Grof huishoudelijk afval	4.435	3.152	4.105
6.040.000	Straat- en marktvegen	309.357	332.231	364.806
6.050.000	Papierinzameling	237.305	240.840	283.628
6.070.000	Aanbiedstation Zevenaar	947.831	857.254	1.192.195
6.070.010	Aanbiedstation 's Heerenberg	299.755	290.890	381.618
6.070.020	Aanbiedstation Lobith	185.408	146.427	189.497
6.075.000	Diftar	9.330	2.000	2.000
6.080.000	Incidentele werkzaamheden	59.115	61.206	78.367
6.085.000	Calculatieverschillen	12.034	-	-
6.090.000	Service- en meldpunt	26.336	26.440	26.837
6.092.000	Bedrijfleiding	133.229	133.028	133.367
6.098.000	Compensabele btw	680.683	672.968	802.782
Totaal lasten		4.221.806	4.193.635	4.904.675

BATEN

		werkelijk 2018	begroting 2019	begroting 2020
6.010.000	Inzameling rest afval	1.078.999	503.527	528.049
6.012.000	Inzameling gft		616.943	627.918
6.015.000	Plasticinzameling	234.455	303.052	285.632
6.020.000	Grof tuinafval	3.533	3.677	3.876
6.030.000	Grof huishoudelijk afval	4.435	3.152	4.105
6.040.000	Straat- en marktvegen	309.357	332.231	364.806
6.050.000	Papierinzameling	237.305	240.840	283.628
6.070.000	Aanbiedstation Zevenaar	947.831	857.254	1.192.195
6.070.010	Aanbiedstation 's Heerenberg	299.755	290.890	381.618
6.070.020	Aanbiedstation Lobith	185.408	146.427	189.497
6.075.000	Diftar	9.330	2.000	2.000
6.080.000	Incidentele werkzaamheden	59.115	61.206	78.367
6.085.000	Calculatieverschillen	12.034	-	-
6.090.000	Service- en meldpunt	26.336	26.440	26.837
6.092.000	Bedrijfleiding	133.229	133.028	133.367
6.098.000	Compensabele btw	680.683	672.968	802.782
Totaal baten		4.221.806	4.193.635	4.904.675

Saldo

Toelichting

Verschil begroting 2020 ten opzichte van de begroting 2019 712.025

Het saldo wijkt af van de in de inleiding genoemde verschillen voor Montferland en Zevenaar. Dit komt omdat deze tabel de gehele begroting betreft, inclusief de opbrengst van particulieren en de compensabele btw. De cijfers in de inleiding duiden op de kosten die de gemeenten bijdragen.

PRODUCTENRAMING

Productnaam Inzameling rest afval
Productnummer 6.010

Taakomschrijving Het inzamelen van restafvalcontainers eens per drie weken en het ledigen van verzamelcontainers.
Het betreft in totaal 35.800 aansluitingen, waarvan 19.796 huishoudens in Zevenaar en 16.004 huishoudens in Montferland.

LASTEN

Fcl	Ecl	omschrijving			werkelijk 2018	begroting 2019	begroting 2020
		Uitvoeringskosten Zevenaar:	tarief				
6.010.000	99110	5.285 uren personeel	35,60 €	188.146			
6.010.000	99130	1.505 uren duobakwagen	47,90 €	72.090			
		450 uren kraakperswagen	25,70 €	11.565			
		Totaal	€	271.801	€ 485.520	€ 258.406	€ 271.801
		Uitvoeringskosten Montferland:	tarief				
6.010.010	99110	4.920 uren personeel a	35,60 €	175.152			
6.010.010	99130	1.465 uren duobakwagen	47,90 €	70.174			
6.010.010	99150	425 uren kraakperswagen	25,70 €	10.923			
		Totaal	€	256.248	€ 593.480	€ 245.112	€ 256.248
		Totaal beheersprodukt			€ 1.078.999	€ 503.518	€ 528.049

Toelichting Aan de inzameling op het Gelders Eiland is een route toegevoegd. De eventuele gevolgen van het gedaalde aanbod van restafval bakken is nog niet verwerkt. De hoogte van de tarieven voor personeel en materieel wordt toegelicht in de algemene analyse.

Productnaam
Productnummer

Inzameling rest afval
6.010

Prestaties

Kengetallen

De kosten per aansluiting bedragen € 13,73 voor Zevenaar en € 16,01 voor Montferland.

BATEN

Fcl	Ecl	omschrijving	werkelijk 2018	begroting 2019	begroting 2020
6.010.000	99910	Doorbelasting aan de Gemeente Zevenaar: Personeel en materieel	€ 485.520	€ 258.406	€ 271.801
6.010.010	99920	Doorbelasting aan de Gemeente Montferland: Personeel en materieel	€ 593.480	€ 245.122	€ 256.248

Totaal beheersprodukt

€ 1.078.999 € 503.528 € 528.049

PRODUCTENRAMING

Productnaam Inzameling gft
Productnummer 6.012

Taakomschrijving Het inzamelen van gft-containers eens per twee weken.

LASTEN

Fcl	Ecl	omschrijving			werkelijk 2018	begroting 2019	begroting 2020
6.012.000	99110	Uitvoeringskosten Zevenaar:	tarief				
		6.580 uren personeel	35,60 €	234.248			
6.012.000	99130	1.470 uren duobakwagen	47,90 €	70.413			
6.010.000	99135	790 uren kraakperswagen	25,70 €	20.303			
		Totaal	€	324.964		€ 316.725	€ 324.964
6.012.010	99110	Uitvoeringskosten Montferland:	tarief				
		6.030 uren personeel a	35,60 €	214.668			
6.012.010	99130	1.430 uren duobakwagen	47,90 €	68.497			
6.010.010	99135	770 uren kraakperswagen	25,70 €	19.789			
		Totaal	€	302.954		€ 300.218	€ 302.954
		Totaal beheersprodukt				€ 616.943	€ 627.918

Toelichting Aan de inzameling op het Gelders Eiland is een route toegevoegd, omdat de afstand tot de verwerkingslocatie in dat gebied extra uren vergt.

Productnaam Inzameling huishoudelijk afval
Productnummer 6.012

Prestaties

Kengetallen De kosten per aansluiting bedragen € 16,42 voor Zevenaar en € 18,93 voor Montferland.

Fcl	Ecl	omschrijving	BATEN		
			werkelijk 2018	begroting 2019	begroting 2020
6.010.000	99910	Doorbelasting aan de Gemeente Zevenaar: Personeel en materieel		€ 316.725	€ 324.964
6.010.010	99920	Doorbelasting aan de Gemeente Montferland: Personeel en materieel		€ 300.218	€ 302.954
Totaal beheersprodukt			€ 616.943 € 627.918		

PRODUCTENRAMING

Productnaam Plasticinzameling
Productnummer 6.015

Taakomschrijving Eenmaal per twee weken huis-aan-huis inzamelen van zakken plastic, metalen en drankenkartons (pmd) in Montferland en Zevenaar en eenmaal per vier weken inzamelen van PMD-containers in de voormalige gemeente Rijnwaarden

LASTEN

Fcl	Ecl	omschrijving			werkelijk 2018	begroting 2019	begroting 2020
6.010.000	99110	Uitvoeringskosten Zevenaar:	tarief				
		3.100 uren personeel	35,60 €	110.360			
6.010.000	99135	1.170 uren kraakperswagen	25,70 €	30.069			
		Totaal	€	140.429	€ 93.685	€ 145.477	€ 140.429
6.010.010	99110	Uitvoeringskosten Montferland:	tarief				
		3.050 uren personeel a	35,60 €	108.580			
6.010.010	99135	1.425 uren kraakperswagen	25,70 €	36.623			
		Totaal	€	145.203	€ 140.771	€ 157.575	€ 145.203

Totaal beheersprodukt

€ 234.456 € 303.052 € 285.632

Er is nog geen rekening gehouden met een wijziging van de inzamelrequentie als gevolg van de harmonisatie van het inzamelsysteem in Zevenaar. De verwachting is dat dit ook weinig tot geen invloed zal hebben op het aantal uren.

Toelichting

Productnaam Plasticinzameling
Productnummer 6015

		BATEN			
Fcl	Ecl	omschrijving	werkelijk 2018	begroting 2019	begroting 2020
6.010.000	99910	Doorbelasting aan de Gemeente Zevenaar: Personeel en materieel	€ 93.685	€ 145.477	€ 140.429
6.010.010	99920	Doorbelasting aan de Gemeente Montferland: Personeel en materieel	€ 140.771	€ 157.575	€ 145.203
Totaal beheersprodukt			€ 234.456	€ 303.052	€ 285.632

PRODUCTENRAMING

Productnaam Grof tuinafval
Productnummer 6.020

Taakomschrijving Het inzamelen van grof tuinafval op afroep in Montferland en Zevenaar.

LASTEN

Fcl	Ecl	omschrijving				werkelijk 2018		begroting 2019		begroting 2020
		Uitvoeringskosten Zevenaar:	tarief							
6.020.000	99110	60 uren personeel à	35,60	€	2.136					
6.020.000	99135	30 uren kraakperswagen à	25,70	€	771					
		Totaal		€	2.907	€	2.839	€	3.152	€ 2.907
		Uitvoeringskosten Montferland:	tarief							
6.020.010	99110	20 uren personeel à	35,60	€	712					
6.020.010	99135	10 uren kraakperswagen à	25,70	€	257					
		Totaal		€	969	€	694	€	525	€ 969
		Totaal beheersprodukt				€	3.533	€	3.677	€ 3.876

Toelichting In Zevenaar maakt de inzameling van kerstbomen onderdeel uit van dit product.

Productnaam Grof tuinafval
Productnummer 6.020

Prestaties

Kengetallen Het tarief voor het ophalen van grof tuinafval bedraagt € 30,- per m3. Met een minimum van € 30,-.

BATEN

Fcl	Ecl	omschrijving	werkelijk 2018	begroting 2019	begroting 2020
6.020.000	99910	Doorbelasting aan de Gemeente Zevenaar: Personeel en materieel	€ 2.455	€ 2.752	€ 2.507
6.020.010	99920	Doorbelasting aan de Gemeente Montferland: Personeel en materieel	€ 219	€ 425	€ 669
6.020.000	34900	Inkomsten van particulieren i.v.m tuinafvalroute Zevenaar	€ 385	€ 400	€ 400
6.020.010	34905	Inkomsten van particulieren i.v.m tuinafvalroute Montferland	€ 475	€ 100	€ 300
Totaal beheersprodukt			€ 3.534	€ 3.677	€ 3.876

Toelichting

PRODUCTENRAMING

Productnaam Grof huishoudelijk afval
Productnummer 6.030

Taakomschrijving Het inzamelen van grof huishoudelijk afval op afroep in Montferland en Zevenaar.

LASTEN

Fcl	Ecl	omschrijving				werkelijk 2018		begroting 2019		begroting 2020
6.030.000	99110	Uitvoeringskosten Zevenaar:	tarief							
		60 uren personeel	35,60	€	2.136					
6.030.000	99135	30 uren kraakperswagen	25,70	€	771					
		Totaal		€	2.907	€	3.334	€	1.855	€ 2.907
6.030.010	99110	Uitvoeringskosten Montferland:	tarief							
		25 uren personeel	35,60	€	890					
6.030.010	99135	12 uren kraakperswagen ;	25,70	€	308					
		Totaal		€	1.198	€	1.102	€	1.297	€ 1.198

Toelichting

Productnaam
Productnummer

Grof huishoudelijk afval
6030

Kengetallen

Het tarief voor het ophalen van grof huishoudelijk afval bedraagt € 45,- per m3.
Met een minimum van € 45,-

BATEN

Fcl	Ecl	omschrijving	werkelijk 2018		begroting 2019		begroting 2020
6.030.000	99910	Doorbelasting aan de Gemeente Zevenaar: Personeel en materieel	€	1.238	€	655	€ 1.407
6.030.010	99920	Doorbelasting aan de Gemeente Montferland: Personeel en materieel	€	786	€	397	€ 598
6.030.000	34910	Inkomsten van particulieren i.v.m inzameling grof huishoudafval Zevenaar	€	2.095	€	1.200	€ 1.500
6.030.010	34915	Inkomsten van particulieren i.v.m inzameling grof huishoudafval Montferland	€	315	€	900	€ 600

Totaal beheersprodukt

€ 4.434 € 3.152 € 4.105

Toelichting

PRODUCTENRAMING

Productnaam Straat en marktvegen
Productnummer 6.040

Taakomschrijving Straatvegen in Montferland en Zevenaar.
 Vegen ten behoeve van evenementen in Montferland en Zevenaar.
 Het handmatig vegen en ledigen van van openbare afvalbakken in Zevenaar.
 Het regelmatig schoonmaken/onderhouden van de verzamelcontainers in Zevenaar

LASTEN

Fcl	Ecl	omschrijving		werkelijk 2018	begroting 2019	begroting 2020
		Uitvoeringskosten Zevenaar:	tarief			
6.040.000	99110	Handmatig vegen				
		2.964 uren personeel	35,60 €	105.518		
6.040.000	99150	2.850 uren motortruck	6,35 €	18.098		
6040000	99160	14 uren haakarmwagen	37,70 €	528		
		Machinaal vegen				
6.040.000	99110	1.900 uren personeel	35,60 €	67.640		
6.040.000	99140	1.900 uren veegwagen	38,45 €	73.055		
			€	264.839	€ 232.676	€ 244.936
					€	264.839
		Uitvoeringskosten Montferland:	tarief			
6.040.010	99110	1.350 uren personeel	35,60 €	48.060		
6.040.010	99140	1.350 uren veegwagen	38,45 €	51.908		
		Totaal	€	99.968	€ 76.681	€ 87.295
					€	99.968
		Totaal beheersproduct		€ 309.357	€ 332.231	€ 364.806

Toelichting

Productnaam Straat en marktvegen
Productnummer 6.040

Prestaties In Zevenaar gemiddeld 36,5 uur per week machinaal straatvegen, in Montferland gemiddeld 26 uur.
 Er is nog geen rekening gehouden met het vegen op het Gelders Eiland. Dit is op dit moment nog
 uitbesteed.

Kengetallen

		BATEN			
Fcl	Ecl	omschrijving	werkelijk 2018	begroting 2019	begroting 2020
6.040.000	99910	Doorbelasting aan de Gemeente Zevenaar: Personeel en materieel	€ 232.676	€ 244.936	€ 264.839
6.040.010	99920	Doorbelasting aan de Gemeente Montferland: Personeel en materieel	€ 76.681	€ 87.295	€ 99.968
Totaal beheersprodukt			€ 309.357	€ 332.231	€ 364.806

PRODUCTENRAMING

Productnaam Papierinzameling
Prodcktnummer 6.050

Taakomschrijving Het maandelijks (of 4-wekelijks) inzamelen van papier in Montferland en Zevenaar.

LASTEN

Fcl	Ecl	omschrijving			werkelijk 2018	begroting 2019	begroting 2020
6.050.000	99110	Uitvoeringskosten Zevenaar:	tarief				
		1550 uren personeel	35,60 €	55.180			
6.050.000	99135	1550 uren kraakperswagen	25,70 €	39.835			
		Totaal	€	95.015	€ 78.700	€ 84.096	€ 95.015
6.050.010	9110	Uitvoeringskosten Montferland:	tarief				
		1540 uren personeel	35,60 €	54.824			
6.050.010	99135	770 uren kraakperswagen	25,70 €	19.789			
		Totaal	€	74.613	€ 71.432	€ 80.244	€ 74.613
6.050.015	34540	Papierinzameling door derden	€	114.000	€ 87.174	€ 76.500	€ 114.000
Totaal beheersprodukt					€ 237.306	€ 240.840	€ 283.628

Toelichting

Met ingang van 1 januari 2019 wordt een deel van de papierinzameling op het Gelders Eiland uitgevoerd door de RDL. Een ander deel van de papierinzameling op het Gelders Eiland wordt door derden uitgevoerd. Dit is voor het eerst in de begroting verwerkt. Voor de inzameling door derden, ook voor het gebiedsdeel "Bergh," is een aanbesteding gehouden.

Productnaam
Prodcktnummer

Papierinzameling
6.050

Kengetallen

De kosten voor Montferland bedragen € 10,02 per aansluiting.
De kosten voor Zevenaar bedragen € 6,22 per aansluiting.

		BATEN			
Fcl	Ecl	omschrijving	werkelijk 2018	begroting 2019	begroting 2020
6.050.000	99910	Doorbelasting aan de Gemeente Zevenaar: Personeel en materieel	€ 83.056	€ 91.966	€ 123.191
6.050.010	99920	Doorbelasting aan de Gemeente Montferland: Personeel en materieel	€ 154.250	€ 148.874	€ 160.437

Totaal beheersprodukt

€ 237.306 € 240.840 € 283.628

Toelichting

De extra kosten voor het inhuren van derden voor de papierinzameling worden bij het bepalen van de bijdrage per gemeente verdeeld over alle tractieuren van dit product. Het tractietarief voor papier komt op gemiddeld € 36,76.

PRODUCTENRAMING

Productnaam		Aanbiedstation Zevenaar					
Productnummer		6.070					
Taakomschrijving		Het accepteren van afvalstoffen. Dit gebeurt gedeeltelijk tegen betaling. Het verzorgen van de afvoer van de aangeboden afvalstoffen naar de verschillende eindverwerkers.					
Fcl	Ecl	omschrijving	LASTEN				
				werkelijk 2018	begroting 2019	begroting 2020	
6.070.000	99110	Uitvoeringskosten 6.000 uren personeel	tarief 35,60 €	213.600			
6.070.000	61000	Afschrijving en rente	€	12.129			
		Totaal	€	225.729	€ 204.046	€ 195.396	€ 225.729
6.070.000	99110	Transportkosten haakarmwagen 2.700 uren personeel à	tarief 35,60 €	96.120			
6.070.000	99160	2.700 uren haakarmwagen à	37,70 €	101.790			
6.070.000	34540	Transport derden haakarmwagen	€	-			
			€	197.910	€ 186.735	€ 174.420	€ 197.910
6.070.000	34040	Onderhoud heftruck	€	5.981	€ 12.374	€ 3.435	€ 5.981
6.070.000		Huisvestingskosten					
	34550	Diversen	€	14.300			
	34560	Electriciteit, water en telefoon	€	4.050			
	34050	Onderhoud gebouwen en terrein	€	14.000			
	34060	Onderhoud containers, inclusief onderhoud	€	8.675			
		Totaal	€	41.025	€ 43.941	€ 37.300	€ 41.025
6.070.000		Verwerkingskosten DZ					
	34700	Asbest 50 ton x 125	€	6.250			
	34705	Hard puin 2400 ton x 3	€	7.200			
	34710	Grond 750 ton x 9	€	6.750			
	34720	Tuinafval 5500 ton x 31	€	170.500			
	34740	Bouw en sloopafval 400 ton x 125	€	50.000			
	34745	A-B-Hout 1850 ton x 60	€	111.000			
	34747	C- Hout 300 ton x 110	€	33.000			
	34750	Restafval 1850 ton x 130	€	240.500			
	34755	Gips 100 ton x 80	€	8.000			
	34760	Dakafval 10 ton x 140	€	1.400			
	34765	Vlaskglas 35 ton x 20	€	700			
	34770	Autobanden 20 ton x 250	€	5.000			
	34775	Afgewerkte olie 10 ton x 50	€	500			
	34780	Klein chemisch afval 70 ton x 320	€	22.400			
		PMD 75 ton x 360	€	27.000			
		Hard plastic 150 ton x 25	€	3.750			
		Drukhouders	€	9.000			
		Textiel 70 ton					
		Glas 55 ton					
			€	702.950	€ 487.425	€ 436.505	€ 702.950
	34790	Handlingkosten		€ 13.309	€ 10.198	€ 18.599	
		Totaal beheersproduct		€ 947.830	€ 857.254	€ 1.192.195	
Toelichting		De verwerkingsprijs van restafval zal in 2020 sterk stijgen. Dit komt enerzijds door de verbrandingsbelasting van € 32,- per ton en anderzijds door het nieuwe regionale verwerkingscontract dat in 2020 ingaat. De aanneme is dat de prijs per ton met zeker € 23,- zal stijgen. De kosten voor tuinafval stijgen sterk, omdat de hoeveelheid als gevolg van het gratis brengen fors stijgt. De aanneme is gebaseerd op de aangeleverde hoeveelheid begin 2019. De kosten voor alleen al het verwerken van tuinafval en restafval zijn daardoor € 210.000,- hoger dan in de begroting 2019. Voor het overige is zoveel mogelijk de trend van de jaarrekening 2018 gevolgd. Dit geldt ook voor het aantal te maken uren.					

PRODUCTENRAMING						
Productnaam		Aanbiedstation				
Productnummer		6.070				
Kengetallen		De kosten worden na aftrek opbrengst particulieren verdeeld naar rato van het aantal aansluitingen. Montferland heeft 16.004 aansluitingen en Zevenaar 19.796.				
		BATEN				
Fcl	Ecl	omschrijving	werkelijk 2018	begroting 2019	begroting 2020	
6.070.000	99910	Doorbelasting aan de gemeente Zevenaar:	€ 255.764	€ 237.933	€ 356.767	
6.070.010	99920	Doorbelasting aan de gemeente Montferland	€ 206.772	€ 191.641	€ 288.427	
6.070.000	34920	Opbrengsten i.v.m. door particulieren aangeboden hoeveelheden afvalstoffen	€ 350.049	€ 300.000	€ 420.000	
6.070.000	34715	Opbrengst piepschuim 8 ton x800	€ 7.246		€ 6.400	
6.070.000	34733	Opbrengst pmd 75 ton * 320	€ 22.621	€ 38.000	€ 24.000	
6.070.000	34930	Opbrengst oud papier 330 ton * 75	€ 25.389	€ 28.000	€ 24.750	
6.070.000	34935	Opbrengst kca en diversen 20 ton * 350	€ 7.391	€ 8.000	€ 7.000	
6.070.000	34940	Opbrengst metaal 250 ton * 140	€ 39.227	€ 28.600	€ 35.000	
6.070.000	34945	Opbrengst electr.app. 290 ton * 90	€ 29.622	€ 25.080	€ 26.100	
6.070.000	34960	Registratie Nedvang	€ 3.750		€ 3.750	
		Totaal beheersprodukt	€ 947.831	€ 857.254	€ 1.192.195	
Toelichting		Mede als gevolg van het toegenomen aanbod en de per 1 januari 2019 gewijzigde tarieven stijgen de inkomsten van bezoekers met € 120.000,-. De opbrengsten van de diverse afvalstromen blijven stabiel. Omdat de kosten harder zijn gestegen dan de inkomsten stijgt de bijdrage van de gemeenten.				

PRODUCTENRAMING

Productnaam		Aanbiedstation 's Heerenberg										
Productnummer		6.070.010										
Taakomschrijving		Het accepteren van afvalstoffen. Dit gebeurt gedeeltelijk tegen betaling. Het verzorgen van de afvoer van de aangeboden afvalstoffen naar de verschillende eindverwerkers.										
Fcl	Ecl	omschrijving			LASTEN							
					werkelijk		begroting		begroting			
					2018		2019		2020			
6.070.010	99110	Uitvoeringskosten	2.550	uren personeel	35,60	€	90.780					
6.070.010	61000	Afschrijving en rente			€	6.416						
6.070.000	61000	Afschrijving en rente hefruck			€	1.094						
		Totaal			€	98.290	€	94.075	€	105.327	€ 98.290	
6.070.010	99110	Transportkosten haakarmwagen			tarief							
6.070.010	99160	650 uren personeel à			35,60	€	23.140					
		650 uren haakarmwagen à			37,70	€	24.505					
					€	47.645	€	44.918	€	41.040	€ 47.645	
6.070.010	34040	Onderhoud hefruck			€	8.240	€	3.047	€	3.435	€ 8.240	
6.070.010		Huisvestingskosten										
	35550	Diversen			€	5.050						
	35560	Electriciteit, water en telefoon			€	4.010						
	35050	Onderhoud gebouwen			€	4.100						
	35060	Onderhoud containers			€	3.315						
		Totaal			€	16.475	€	18.777	€	14.960	€ 16.475	
6.070.010		Verwerkingskosten										
	34700	Asbest	20	ton x 125	€	2.500						
	34705	Hard puin	850	ton x 5	€	4.250						
	34710	Grond	220	ton x 9	€	1.980						
	34720	Tuinafval	1800	ton x 31	€	55.800						
	34740	Bouw en sloopafval	85	ton x 125	€	10.625						
	34745	AB-Hout	480	ton x 70	€	33.600						
	34747	C-Hout	70	ton x 90	€	6.300						
	34750	Restafval	550	ton x 130	€	71.500						
	34755	Gips	30	ton x 80	€	2.400						
	34760	Dakafval	1	ton x140	€	140						
	34765	Vlakglas	12	ton x 20	€	240						
	34770	Autobanden	5	ton x 250	€	1.250						
	34775	Afgewerkte olie	2	ton x 50	€	100						
	34780	Klein chemisch afval	18	ton x 320	€	5.760						
	34778	Hard Plastic	35	x 25 ton	€	875						
		PMD	20	ton x 360	€	7.200						
	34786	Drukhouders	0,2	ton	€	900						
	34765	Glas	10	ton								
	34715	E.P.S./Piepschuim	15	ton								
					€	205.420	€	135.074	€	123.155	€ 205.420	
	34790	Handlingkosten					€	3.864	€	2.973	€ 5.547	
		Totaal beheersproduct					€	299.755	€	290.890	€ 381.618	
Toelichting		De verwerkingsprijs van restafval zal in 2020 sterk stijgen. Dit komt enerzijds door de verbrandingsbelasting van € 32,- per ton en anderzijds door het nieuwe regionale verwerkingscontract dat in 2020 ingaat. De aanname is dat de prijs per ton met zeker € 23,- zal stijgen. De kosten voor tuinafval stijgen sterk, omdat de hoeveelheid als gevolg van het gratis brengen fors stijgt. De aanname is gebaseerd op de aangeleverde hoeveelheid begin 2019. De kosten voor alleen al het verwerken van tuinafval en restafval zijn daardoor € 67.000,- hoger dan in de begroting 2019. Voor het overige is zoveel mogelijk de trend van de jaarrekening 2018 gevolgd. Dit geldt ook voor het aantal te maken uren.										

PRODUCTENRAMING

Productnaam Aanbiedstation 's Heerenberg
Productnummer 6.070.010

Kengetallen De kosten worden na aftrek opbrengst particulieren verdeeld naar rato van het aantal aansluitingen.
Montferland heeft 16.004 aansluitingen en Zevenaar 19.796.

BATEN

Fcl	Ecl	omschrijving	werkelijk 2018	begroting 2019	begroting 2020
6.070.000	99910	Doorbelasting aan de gemeente Zevenaar:	€ 79.318	€ 83.060	€ 114.072
6.070.010	99920	Doorbelasting aan de gemeente Montferland	€ 64.124	€ 66.900	€ 92.221
6.070.010	34920	Opbrengsten i.v.m. door particulieren aangeboden hoeveelheden afvalstoffen	€ 121.223	€ 110.000	€ 140.000
6.070.010	34915	Opbrengst Piepschuim 3 ton * 800	€ 3.004		€ 2.400
6.070.010	34733	Opbrengst pmd 20 ton * 320	€ 6.401	€ 9.500	€ 6.400
6.070.010	34930	Opbrengst oud papier 60 ton * 75	€ 4.389	€ 4.800	€ 4.875
6.070.010	34935	Opbrengst kca en diversen 4 ton * 350	€ 1.593	€ 2.000	€ 1.400
6.070.010	34940	Opbrengst metaal 60 ton * 140	€ 10.046	€ 7.150	€ 8.400
6.070.010	34945	Opbrengst electr.app. 90 ton * 90	€ 5.906	€ 7.480	€ 8.100
6.070.010	34960	Registratievergoeding Nedvang	3750		€ 3.750
Totaal beheersprodukt			€ 299.754	€ 290.890	€ 381.618

Toelichting

Door de per 1 januari 2019 gewijzigde tarieven stijgen de inkomsten van bezoekers met € 30.000,-. De opbrengsten van de diverse afvalstromen blijven stijgen met € 4.000,-stabiël. Omdat de kosten harder zijn gestegen dan de inkomsten stijgt de bijdrage van de gemeenten.

PRODUCTENRAMING

Productnaam		Aanbiedstation Lobith							
Productnummer		6.070.020							
Taakomschrijving		Het accepteren van afvalstoffen. Dit gebeurt gedeeltelijk tegen betaling. Het verzorgen van de afvoer van de aangeboden afvalstoffen naar de verschillende eindverwerkers.							
Fcl	Ecl	omschrijving	LASTEN						
			werkelijk			begroting	begroting		
			2018			2019	2020		
6.070.020	99110	Uitvoeringskosten Lobith 1.250 uren personeel	35,60 €	44.500 €	37.564 €	45.500 €	44.500		
6.070.020	34540	Transport door derden	€ 618						
6.070.020		Huisvestingskosten Lobith							
	34037	Huur Terrein	€ 8.000						
	35050	Onderhoud gebouwen	€ 235						
	35060	Onderhoud containers							
	34550	Kaartjes en Diversen	€ 750						
		Totaal	€ 8.985	€ 8.920	€ 8.000	€ 8.985			
		Verwerkingskosten							
34700		Asbest 1 ton x 500	€ 500						
34705		Hard puin 375 ton x 15	€ 5.625						
34710		Grond 60 ton x 50	€ 3.000						
34715		Piepschuim 1 ton x 475	€ 475						
34720+34		Tuinafval 750 ton x 40	€ 30.000						
34735		Papier 45 ton x 115	€ 5.175						
34740		Bouw- en Sloopaafval (BSA) 55 ton x 190	€ 10.450						
34745		A en B hout 150 x 110 ton	€ 16.500						
34747		C-Hout 35 x 180 ton	€ 6.300						
34750		Restafval 150 ton x 190	€ 28.500						
34755		Gips 10 ton x 175	€ 1.750						
34760		Dakaafval 10 ton x 225	€ 2.250						
34765		Vlaakglas 8 ton x 300	€ 2.400						
34770		Autobanden 3 ton x 500	€ 1.500						
34773		PMD 15 ton x 375	€ 5.625						
34778		Harde plastics 20 ton x 250	€ 5.000						
		Matrassen 8 ton x 800	€ 6.400						
		Metaal 20 ton x 50	€ 1.000						
		Frituurvet 1 ton x 25	€ 25						
		Glas 10 ton							
		Textiel 2 ton							
			€ 132.475	€ 134.700	€ 90.800	€ 132.475			
34790		Handlingkosten	€ 3.606	€ 2.127	€ 3.537				
		Totaal beheersprodukt	€ 185.408	€ 146.427	€ 189.497				
Toelichting		De kosten per ton wijken in Lobith af van de aanbestedingen in 's-Heerenberg en Zevenaar omdat de verwerking, het transport en de containers zijn uitbesteed aan een derde partij. Alle kosten zijn verwerkt in een eenheidsprijs per ton. De kosten per ton zijn gebaseerd op de overeenkomst van 2019. De hoeveelheden op de jaarrekening 2018. Vanwege de toegenomen hoeveelheid zijn de kosten € 41.000,- hoger.							

PRODUCTENRAMING

Productnaam Aanbiedstation Lobith
Productnummer 6.070.020

Kengetallen De kosten worden na aftrek opbrengst particulieren verdeeld naar rato van het aantal aansluitingen. Montferland heeft 16.004 aansluitingen en Zevenaar 19.796.

Fcl	Ecl	omschrijving	BATEN		
			werkelijk 2018	begroting 2019	begroting 2020
6.070.000	99910	Doorbelasting aan de gemeente Zevenaar:	€ 76.154	€ 63.434	€ 71.441
6.070.010	99920	Doorbelasting aan de gemeente Montferland	€ 61.566	€ 51.092	€ 57.756
6.070.020	34920	Opbrengsten i.v.m. door particulieren aangeboden hoeveelheden afvalstoffen	€ 37.914	€ 28.900	€ 47.500
6.070.020	34715	Opbrengst piepschuim 1 ton x 800	€ 564		€ 800
6.070.020	34733	Opbrengst pmd 15 ton x320	€ 5.456	€ 3.000	€ 4.800
6.070.020	34930	Opbrengst Papier	€ 60		
6.070.020	34945	Opbrengst elektrische apparaten 80 ton x 90	3695		€ 7.200
		Totaal beheersprodukt	€ 185.409	€ 146.427	€ 189.497

Toelichting

De opbrengsten liggen in totaal € 28.000,- hoger dan in 2019. Dit is echter niet voldoende om de gestegen kosten te compenseren. De bijdrage van de gemeenten is daarom verhoogd.

PRODUCTENRAMING

Productnaam Diftar
Productnummer 6.075

Taakomschrijving Op deze post zijn de voor Montferland en Zevenaar gezamenlijke gedane investeringslasten voor diftar opgenomen.

LASTEN

Fcl	Ecl	omschrijving				
			werkelijk 2018	begroting 2019	begroting 2020	
6.075.000	61000	Afschrijving en rente	€ -	€ -	€ -	
6.075.000	34999	Aankoop antenne's en onderhoudscontract software	€ 9.330	€ 2.000	€ 2.000	

Toelichting

Totaal beheersprodukt	€ 9.330	€ 2.000	€ 2.000
-----------------------	---------	---------	---------

Productnaam
Productnummer

Diftar
6.075

BATEN

Fcl	Ecl	omschrijving	werkelijk 2018		begroting 2019		begroting 2020
6.075.000	99910	Doorbelasting aan de Gemeente Zevenaar: Personeel en materieel	€ 4.062	€	1.005	€	1.014
6.075.000	99920	Doorbelasting aan de Gemeente Montferland: Personeel en materieel	€ 5.268	€	995	€	986

Totaal beheersprodukt

€ 9.330 € 2.000 € 2.000

Toelichting

PRODUCTENRAMING

Productnaam Incidentele werkzaamheden
 Produktnummer 6.080

Taakomschrijving Het incidenteel inzamelen/verwijderen van illegaal gestort afval in Zevenaar.
 Het incidenteel ophalen van restanten van rommelmarkten, het beschikbaar stellen en ledigen van containers bij festiviteiten in Zevenaar.
 Uitzetten van containers en gladheidsbestrijding in Zevenaar.
 Incidentele reinigingstaken.

LASTEN

Fcl	Ecl	omschrijving			werkelijk 2018	begroting 2019	begroting 2020
		Illegale stortingen	tarief				
6.080.000	99510	80 uren personeel	35,60 €	2.848			
6.080.000	99535	10 uren kraakperswagen	25,70 €	257			
6.080.000	99550	60 uren motortruck	6,35 €	381			
			€	3.486	€ 2.883	€ 2.769	€ 3.486
		Diverse werkzaamheden	tarief				
6.080.000	99510	1535 uren personeel à	35,60 €	54.646			
6.080.000	99560	295 uren haakarmwagen à	37,70 €	11.122			
6.080.000	99540	55 uren veegmachine à	38,45 €	2.115			
6.080.000	99535	45 uren kraakperswagen :	25,70 €	1.157			
6.080.000	99550	920 uren motortruck à	6,35 €	5.842			
			€	74.880,75	€ 56.232	€ 58.437	€ 74.881
6.080.000	99110	Diverse werkzaamheden Montferland 0 uren personeel à	35,60 €	-			
						€	-
		Incidentele werkzaamheden voor Particulieren			€ -	pm	pm
		Totaal beheersprodukt			€ 59.115	€ 61.206	€ 78.367

Toelichting Het aantal uren is gestegen. Door de herindeling is er meer tijd nodig voor gladheidsbestrijding. De toename van het aantal containers leidt tot meer uren voor containerbeheer.

PRODUCTENRAMING

Productnaam Incidentele werkzaamheden
 Produktnummer 6.080

Fcl	Ecl	omschrijving	BATEN		
			werkelijk 2018	begroting 2019	begroting 2020
6.080.000	99910	Doorbelasting aan de Gemeente Zevenaar: Personeel en materieel	€ 2.883	€ 3.396	€ 3.486
6.080.000	99910	Doorbelasting aan de Gemeente Zevenaar: Personeel en materieel	€ 56.232	€ 50.718	€ 74.881
6.080.000	99920	Doorbelasting aan de Gemeente Montferland: Personeel en materieel	€ -		€ -
		Inkomsten door particulieren	€ -	pm	pm
Totaal beheersprodukt			€ 59.115	€ 54.114	€ 78.367

Begroting

BEHEERSPRODUKT Calculatieverschillen
Produktnummer 6.085

Taakomschrijving Het product calculatieverschillen wordt gebruikt om kosten/opbrengsten op te nemen die niet rechtstreeks aan een product toe te kennen zijn of die niet in het tarief verwerkt worden om een vertekend beeld te voorkomen.

LASTEN

Fcl	Ecl	omschrijving	werkelijk 2018	begroting 2019	begroting 2020
6.085.000	99000	Calculatieverschillen p.m.	€ 208-	€ -	pm
6.085.000	20000	Rente rct	€ 12.242		pm
6.085,00	34998	Diverse kosten			
Totaal beheersprodukt			€ 12.034	€ -	€ -

Toelichting

BEHEERSPRODUKT
Produktnummer

Calculatieverschillen
6.085

Fcl	Ecl	omschrijving	BATEN			
			werkelijk 2018		begroting 2019	begroting 2020
6.085.000	999910	Doorbelasting aan de Gemeente Zevenaar:	€ 2.520-	€	12.696-	€ 2.027-
6.085.000	999920	Doorbelasting aan de Gemeente Montferland:	€ 2.575-	€	7.304-	€ 1.973-
		Rente Investerings	€ 14.129	pm		pm
		Verkoop Materieel	€ 3.000	€	20.000	€ 4.000
Totaal beheersprodukt			€ 12.034	€	-	€ -

Toelichting

Rentebaten worden verdeeld naar rato te betalen voorschotten gemeenten, verkoop materieel op basis afgenomen uren. Ivm nieuwe bbv voorschriften mag alleen de werkelijk betaalde rente nog maar toegerekend worden aan de activa. Hierdoor wordt op dit moment de rente daar fors lager, waardoor ook het uurtarief van de traktie daalt, maar daardoor hebben we op de post calculatieverschillen ook geen rente voordeel meer.

PRODUCTENRAMING

Productnaam Service- en Meldpunt
Productnummer 6.090

Taakomschrijving Telefonisch, per mail en via internet behandelen van vragen en klachten over de afvalinzameling. Daarnaast het in ontvangst nemen van verzoeken om grof (tuin)afval in te zamelen. Het Meldpunt is ondergebracht in de afdeling Publieke Dienstverlening van de gemeente Zevenaar.

LASTEN

Fcl	Ecl	omschrijving	werkelijk 2018	begroting 2019	begroting 2020
6090000	99410	Uitvoeringskosten Service en Meldpunt	€ 26.336	€ 26.440	€ 26.837

Totaal beheersprodukt

€	26.336	€	26.336	€	26.837
---	--------	---	--------	---	--------

Toelichting

Productnaam Service- en Meldpunt
Productnummer 6.090

Prestaties Het Service- en Meldpunt is 40,5 uur per week telefonisch bereikbaar.

Kengetallen De kosten bedragen € 0,75 per aansluiting

BATEN

Fcl	Ecl	omschrijving	werkelijk 2018		begroting 2019		begroting 2020
6.090.000	99910	Doorbelasting aan de Gemeente Zevenaar: Personeel	€ 12.724	€	12.789	€	14.840
6.090.000	99920	Doorbelasting aan de Gemeente Montferland: Personeel	€ 13.612	€	13.651	€	11.997

Totaal beheersprodukt	€ 26.336	€	26.440	€	26.837
-----------------------	----------	---	--------	---	--------

Toelichting De verdeelsleutel is gebaseerd op de inzet van het aantal aansluitingen.

PRODUCTENRAMING

Productnaam Bedrijfsleiding
Productnummer 6.092

Taakomschrijving Verzorgen van het management en de beheerstaken van de Reinigingsdienst

LASTEN

Fcl	Ecl	omschrijving	werkelijk 2018	begroting 2019	begroting 2020
6.092.000	99115	Uitvoeringskosten management en toezicht	€ 133.229	€ 133.028	€ 133.367

Totaal beheersprodukt

€ 133.229	€ 133.028	€ 133.367
-----------	-----------	-----------

Toelichting

Productnaam
Productnummer

Bedrijfsleiding
6.092

BATEN

Fcl	Ecl	omschrijving	werkelijk 2018		begroting 2019		begroting 2020
6092000	99910	Doorbelasting aan de Gemeente Zevenaar: Personeel en materieel	€ 69.308	€	73.845	€	75.230
6092000	99920	Doorbelasting aan de Gemeente Montferland: Personeel en materieel	€ 63.921	€	59.183	€	58.137

Totaal beheersprodukt

€ 133.229 € 133.028 € 133.367

Toelichting

PRODUCTENRAMING

Productnaam Compensabele BTW
Productnummer 6.098

Taakomschrijving BTW die voor de gemeenten compensabel is wordt op deze post verzameld.

LASTEN

Fcl	Ecl	omschrijving	werkelijk 2018	begroting 2019	begroting 2020
6098000	09999	Doorschuif btw	€ 680.683	€ 672.689	€ 802.782

Totaal beheersprodukt

€ 680.683	€ 672.689	€ 802.782
-----------	-----------	-----------

Toelichting

Het btw-bedrag is normaal opgebouwd uit 2 delen, namelijk: btw investeringen (€ 53.130,-) en btw exploitatie (€ 749.652,-). Btw investering is de btw die op activa zit. Deze moet in het jaar van aanschaf volledig worden gecompenseerd.

Productnaam
Productnummer

Compensabele BTW
6098

BATEN

Fcl	Ecl	omschrijving	werkelijk 2018	begroting 2019	begroting 2020
6098000	99910	Doorbelasting aan de Gemeente Zevenaar: Personeel en materieel	€ 344.040	€ 360.711	€ 436.535
6098000	99920	Doorbelasting aan de Gemeente Montferland: Personeel en materieel	€ 336.014	€ 312.256	€ 365.408
6098000	999	Verkoop Materieel	€ 630		€ 840

Totaal beheersprodukt

€ 680.684 € 672.967 € 802.782

Toelichting

Bedrag wordt verdeeld op te betalen voorschotten van de gemeenten.
Met uitzondering van het product incidentele werkzaamheden.
Bij de jaarrekening wordt op basis van de werkelijke bedragen afgerekend.

PRODUCTENRAMING

Productnaam
Productnummer

Uitgaven ingedeeld naar kostensoorten

Omschrijving

Betreft uitgaven ingedeeld naar kostensoorten. Opgenomen zijn de kostensoorten; personeelskosten, gereedschap/algemene kosten, materieelkosten, huisvestingskosten, afschrijving en rente-kosten, handlingkosten en leveringen diensten derden. De kostensoorten worden aan de hand van verdeelsleutels (uren personeel en uren materieel) aan de verschillende producten doorberekend. (De leveringen en diensten t.b.v. het aanbestedstation derden worden rechtstreeks toegerekend).

LASTEN

Fcl	Ecl	omschrijving	werkelijk 2018	begroting 2019	begroting 2020
-----	-----	--------------	-------------------	-------------------	-------------------

Personeelskosten
Eigen personeel:

Betreft salariskosten, sociale lasten en overige personeelskosten van het personeel belast met management-, beheers- en uitvoeringstaken.

10010	uitvoeringskosten 26,10 fp	€	1.405.244		
10020/30	management, beheer en toezicht	€	127.718		
40	Totaal	€	1.532.962	€ 1.215.601	€ 1.473.971 € 1.532.962

Uitvoeringstaken:

In totaal 26,10 fp	
productieve uren 26,10*1450	37.845
overuren	2.400
Totaal	40.245

Management:

Uitgegaan is van 100% van de salariskosten van de uitvoerder en 35% van de beleidsmedewerker en 150 uur afdelingshoofd..

Personeel van derden

Naast de bovengenoemde bezetting van eigen vast personeel wordt teneinde een zo groot mogelijke flexibiliteit te waarborgen, gewerkt met ad hoc in te huren personeel van derden via uitzendbureau Start en Wmg en incidenteel uren van personeel OR.

Geraamd worden:

5.100.000	11001	Openb. Ruimte 600 uren	€	51,75	€	31.050		
	11001	wmg 1200 uren	€	12,20	€	14.640		
		Uitzendburo 9704 uren	€	25,50	€	247.452		
		Detachering 1450 uur	€		€	48.971		
		Totaal	€	342.113	€	403.519	€	225.668 € 342.113

Gereedschap en algemene kosten:

5.101.000	34010	Bedrijfskleding tbv personeel		8.850				
	34020	Gereedschap tbv personeel		7.898				
	34520	Accountantskosten		17.496				
	34999	Abonnement NVRD		4.675				
		Aansprakelijkheidsverz		2.470				
	34999	Diversen algemeen		3.732				
		Totaal		45.121	€	41.530	€	55.433 € 45.121

5.106.000
5.916.000

tm

Materieelkosten

Betreft exploitatie lasten van de duobakwagens, kraakperswagens, veegmachine, kolkenzuiger, trucks, heftrucks en haakarmwagen.

Onderhoud door garage werkplaats gem.

34110	Zevenaar	€	195.236						
34120	Brandstof/olie en smeermiddelen	€	239.641						
34210	Verzekering en belasting	€	81.703						

€ 516.580 € 492.965 € 456.540 € 516.580

Huisvestingskosten

Betreft de huisvestingskosten van personeel en materieel

5.103.000

99015	Personeel	€	26.766						
99020	Materieel	€	11.320						
	Totaal	€	38.086	€	45.866	€	42.861	€	38.086

De huisvestingslasten worden verdeeld op basis van het werkelijk gebruik. Op jaarbasis dient hiervoor een vergoeding aan Zevenaar te worden betaald op basis van dezelfde verdeling als grondgebied dus huisvesting personeel naar rato fp en materieel naar naar rato aantal voertuigen.

Afschrijving en rente

Betreft rente en afschrijvingslasten van investeringen. Ageschreven wordt op basis van de liniaire methode.

5.104.000

20020	Werkelijk:								
	Aanbiedstation dz	€	12.129						
	Aanbiedstation bergh	€	6.416						
20020	heftruck ABS	€	1.094						
20010	diftar								
34998	traktie	€	216.125						

€ 235.764,85 € 233.587 € 242.410 € 235.765

Ondersteunende diensten (Handling)

Betreft diensten welke de Gemeente Zevenaar als het ware verricht t.b.v. de Reinigingsdienst. Deze diensten hebben een grote verwevenheid met de dienstonderdelen van Zevenaar. De RDL is in de begroting 1998 van de gemeente Zevenaar in de kostenverdeelstaten meegenomen.

Doorbelasting directie S & B

Betreft werkzaamheden zoals financieel-economische advisering, opstellen begroting en rekening, voeren boekhouding en urenadministratie

5.105.000	99025	Afdeling financiën	€	61.712				
	99045	Afd. bedrijfsvoering	€	58.380				
	99035	Doorbelasting directie Bedrijfsvoering						
		Huisvesting	€	3.191				
		Afdeling bedrijfsvoering	€	2.159				
			€	125.442	€	126.706	€	201.216
					€		€	125.442

De handlingkosten worden als toeslag in de uurtarieven personeel en materieel opgenomen. Een deel van de handlingkosten zijn rechtstreeks op het produkt zichtbaar gemaakt (aanbiedstation, handling tbv leveringen en diensten derden).

Leveringen en diensten door derden

Betreft kosten van leveringen en/of diensten door derden, zitten niet in het tarief, maar worden rechtstreeks doorbelast

Geraamd is tbv het aanbiedstation;

exploitatiekosten huisvesting € 71.637 € 60.260 € 66.485

Transport haakarmwagen € 2.417 € - € -

Vervanging antennes, abbonn. software € 9.330 € 2.000 € 2.000

Geraamd is tbv het aanbiedstation;

exploitatiekosten verwerking € 757.200 € 650.460 € 1.040.845

Service en Meldpunt € 26.336 € 26.440 € 26.837

Inhuur derden papierinzameling € 87.174 € 76.500 € 114.000

Inhuur materiaal vegen -

Heftrucks € 15.013 € 6.870 € 14.221

rentevergoeding en verkoop materieel € 12.242

particulieren

Totaal kostensoorten € 3.541.123 € 3.520.629 € 4.100.456

Calculatieverschil, wassen etc € 2- € 36 € 1.437

€ 3.541.121 € 3.520.664 € 4.101.893

BTW € 680.683 € 672.998 € 802.782

Recapitulatie uit te voeren taken (produkten) t.b.v. Montferland/Zevenaar in euro's.

Deelnemersbijdragen

	Montferland		Zevenaar		Particulieren	
	2020	2019	2020	2019	2020	2019
Inz. rest afval	256.248	245.122	271.801	258.406		
Inz. GFT	302.954	300.218	324.964	316.725		
Plasticinzameling	145.203	157.575	140.429	145.477		
Inz.grof tuinafval	669	425	2.507	2.752	700	500
Inz.grof huish.afval	598	397	1.407	655	2.100	2.100
Straat-en marktvegen	99.968	87.295	264.839	244.936		
Papierinzameling	160.437	148.874	123.191	91.966		
Aanbiedstation Zevenaar	288.427	191.641	356.767	237.933	547.000	427.680
Aanbiedstation 's Heerenberg	92.221	66.900	114.072	83.060	175.325	140.930
Aanbiedstation Lobith	57.756	51.092	71.441	63.434	60.300	31.900
Diftar	986	995	1.014	1.005		
Inc.werkzaamheden	-	-	78.367	61.206		
Calculatieverschillen	1.973-	7.304-	2.027-	12.696-	4.000	20.000
Service- en meldpunt	11.997	13.651	14.840	12.789		
Bedrijfsleiding	58.137	59.183	75.230	73.845		
Totaal Netto	1.473.629	1.316.064	1.838.839	1.581.494	789.425	623.110
Compensabele btw	365.408	312.256	436.535	360.711	840	
Totaal Bruto	1.839.036	1.628.320	2.275.374	1.942.205	790.265	623.110

2020 2019

Totaal	4.101.893	3.520.664
Nog met deelnemende gemeenten te verrekenen calculatieverschillen	1.437-	36-
	4.100.456	3.520.628

	Montferland		Zevenaar		Particulieren	
	2020	2019	2020	2019	2020	2019
Inz. rest afval	4920	4735			5285	5070
Inz. Gft	6030	5825			6580	6250
Inz.plastic	3050	3000			3100	2960
Inz.grof tuinafval	20	10			60	60
Inz.grof huish.afval	25	25			60	35
Straat-en marktvegen	1350	1300			4864	4750
Papierinzameling	1540	1540			1550	1225
Aanbiedstation Zevenaar			8700	7550		
Aanbiedstation 's Heerenberg			3200	3100		
Aanbiedstation Lobith			1250	1250		
Inc.werkzaamheden	0	0			1615	1250
Totaal	16935	16435	13150	11900	23114	21600
Produktieve uren	53199					

urenverdeling
ZEVENAAR

6010 Huishoudelijk afval
6012 GFT

6012 GFT Rijnwaarden
6015 Plasticinzameling
6015 Plastic Rijnwaarden
6020 grof tuinafval
6030 Grof huish. afval
6040 Machinaal vegen
6040 Handmatig vegen
6050 Papier
6080 Illegale stort
6080 Inc. werz.

Totaal incidenteel

TOTAAL ZEVENAAR

Montferland

6010 Huishoudelijk afval
6012 GFT
6015 Plastic inzameling
6020 grof tuinafval
6030 Grof huish. afval
6040 Vegen
6050 Papier

TOTAAL MONTFERLAND

ABS

6070 abs dz
6070 transport haakarmwagen
abs hb
transport hb
abs rijnwaarden

TOTAAL ABS

TOTAAL

Personeel	Duobakwagen	Kraakperswagen	Veegmachine	Trucks	Haakarmwagen
5285	1505	450			
6580	1470	790			
3100		1170			
60		30			
60		30			
1900			1900		
2964				2850	14
1550		1550			
80		10		60	
1535	0	45	55	920	295
23114	2975	4075	1955	3830	309
Personeel	Duobakwagen	Kraakperswagen	Veegmachine	Trucks	Haakarmwagen
4920	1465	425			
6030	1430	770			
3050		1425			
20		10			
25		12			
1350			1350		
1540		770			
16935	2895	3412	1350	0	0
6000					
2700					2700
2550					
650					650
1250					
13150	0	0	0	0	3350
53199	5870	7487	3305	3830	3659

TARIEVEN-OPZET PERSONEEL EN MATERIEEL/CALCULATIEVERSCHILLEN

	Materieel	Afsc/rente	onderhoud	brandstof	olie-smeer middelen	belasting/ verzekering	huisvesting	Subtotaal	handling	totaal	uren	euro tarief
5.106.000 103/104	Haakarmwagen	31.979	29.728	56.484	859	13.470	2047	134.567	3364	137.930,93	3659	37,70
5.108.000 151,152,153	Kraakperswagens	37.197	47.025	69.522	1.718	25.670	4227	185.359	6946	192.305,41	7487	25,69
5.109.000 112,113,114,115,	Duobakwagens	102.696	79.844	62.689	1.718	26.683	2798	276.427	4598	281.025,68	5870	47,87
5.803.000 804	Veegmachine	34.784	33.070	44.354	859	9.069	1887	124.022	3101	127.122,87	3305	38,46
5.916.000 917/917	Trucks	9.470	5.570	581	859	6.810	360	23.650	591	24.241,32	3830	6,33
		<u>216.125</u>	<u>195.236</u>	<u>233.629</u>	<u>6.012</u>	<u>81.703</u>	<u>11.320</u>	<u>744.026</u>	<u>18.601</u>	<u>762.626,21</u>		

	Personeel	salarissen	huisvesting	220.000 algemene en ger. schapskst	handlings- kosten	Totaal	uren	tarief in euro's
Eigen personeel		1.405.244						
			26.766	43.070	75.560	1.892.752,56	53199	35,58
Derden		342.113						
Bedrijfsleiding		127.718		2.051	3.598	133.367		
		<u>1.875.074</u>	<u>26.766</u>	<u>45.121</u>	<u>79.158</u>	<u>2.026.120</u>		

Calculatie- verschillen	Werkelijk op basis van uitgaven	Raming conform voorcalc.	uren	verschil
Personeel	35,58	35,60	53.199	1.131,84-
Haakarmwagen	37,70	37,70	3.659	13,37-
Kraakperswagens	25,69	25,70	7.487	110,49-
Duobakwagens	47,87	47,90	5.870	147,32-
Veegmachine	38,46	38,45	3.305	45,62
Trucks	6,33	6,35	3.830	79,18-
				<u>1.436,58-</u>

Vermeer-deringen	Afschrij-vingen	Boekwaarde 1/1	Vermeerdering	Boekwaarde 31-12	cum afschrijving	afschrijving 2020	boekwaarde bij	boekwaarde edj	rente	kapitaalasten
AFDRUKVELD1	ACTIVANR	OMSCHRIJVING	Vermeerdering	Boekwaarde 31-12	cum afschrijving	afschrijving 2020	boekwaarde bij	boekwaarde edj	rente	kapitaalasten
02 05103000	12	Hefbrug	-	€ 16.724,00	€ 16.724,00	€ 818,00	€ 1.633,00	€ 815,00	€ 16,32	€ 834,32
02 05106000	22	Haakarmwag en 104 55-BBX-9	-	€ 139.937,00	€ 139.937,00	€ 83.964,00	€ 55.973,00	€ 41.979,00	€ 559,68	€ 14.553,68
02 05106000	49	Haakarmwag en 105 28-BDV-2	-	€ 134.609,00	€ 134.609,00	€ 67.304,40	€ 67.304,60	€ 53.843,72	€ 673,08	€ 14.133,96
02 05106000	66	Aanschaf 2e hands aanhangwag en	-	€ 15.250,00	€ 15.250,00	€ 3.050,04	€ 12.199,96	€ 9.149,92	€ 122,04	€ 3.172,08
02 05108000	2	Kraakperswag en 156	€ 195.000,00	€ 195.000,00	€ -	€ -	€ -	€ 195.000,00	€ -	€ -
02 05108000	19	Kraakperswag en 153 BX-HJ-92	€ 173.109,00	€ 173.109,00	€ 173.109,00	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
02 05108000	23	Kraakperswag en 154 85-DBD-7	€ 171.056,00	€ 171.056,00	€ 102.636,00	€ 17.106,00	€ 68.420,00	€ 51.314,00	€ 684,24	€ 17.790,24
02 05108000	53	Kraakperswag en 155 66-BHJ-2	€ 179.141,73	€ 179.141,73	€ 53.742,60	€ 17.914,20	€ 125.399,13	€ 107.484,93	€ 1.254,00	€ 19.168,20
02 05109000	24	Duobakwag en 116 31-BDD-9	€ 237.575,00	€ 237.575,00	€ 142.548,00	€ 23.758,00	€ 95.027,00	€ 71.269,00	€ 950,28	€ 24.708,28
02 05109000	50	Duobakwag en 117 07-BDL-3	€ 237.751,00	€ 237.751,00	€ 118.875,60	€ 23.775,12	€ 118.875,60	€ 95.100,28	€ 1.188,72	€ 24.963,84
02 05109000	52	Duobakwag en 118 66-BHJ-4	€ 246.502,22	€ 246.502,22	€ 73.950,84	€ 24.650,28	€ 172.551,38	€ 147.901,10	€ 1.725,48	€ 26.375,76
02 05109000	58	Duobakwag en 119 02-BGS-5	€ 246.817,00	€ 246.817,00	€ 74.045,16	€ 24.681,72	€ 172.771,84	€ 148.090,12	€ 1.727,76	€ 26.409,48
02 05803000	17	Veegmachine 805 BV-FR-27	€ 163.288,00	€ 163.288,00	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
02 05803000	61	Veegmachine 807 VS-3L-TR	€ 60.887,49	€ 60.887,49	€ 12.177,48	€ 12.177,48	€ 48.710,01	€ 36.532,53	€ 487,08	€ 12.664,56
02 05803000	62	Veegmachine 808	€ 200.000,00	€ 200.000,00	€ -	€ 20.000,04	€ 200.000,00	€ 179.999,96	€ 2.000,04	€ 22.000,08
02 05916000	18	Veegtruck 920 07-VVT-3	€ 31.535,00	€ 31.535,00	€ 31.535,00	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
02 06016000	48	Veegtruck 921 V-560-FH	€ 42.785,87	€ 42.785,87	€ 8.557,20	€ 4.278,60	€ 34.228,67	€ 29.950,07	€ 342,24	€ 4.620,84
02 06016000	63	Veegtruck 922	€ 43.000,00	€ 43.000,00	€ -	€ 4.299,96	€ 43.000,00	€ 38.700,04	€ 429,96	€ 4.729,92
02 06070000	3	Aanpassen terrein ijm wit-bruingoed	€ 33.463,00	€ 33.463,00	€ 33.463,00	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
02 06070000	5	Vernieuwen damwand groenhoek	€ 12.791,00	€ 12.791,00	€ 12.791,00	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
02 06070000	6	Vernieuwing verharding groenhoek	€ 16.333,00	€ 16.333,00	€ 9.529,00	€ 817,00	€ 6.804,00	€ 5.987,00	€ 68,04	€ 885,04
02 06070000	7	Aanschaf 3 containers	€ -	€ 22.500,00	€ -	€ -	€ -	€ 22.500,00	€ -	€ -
02 06070000	27	Asbestinzamelcontainer	€ 10.450,00	€ 10.450,00	€ 10.450,00	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
02 06070000	28	Afvalolietank	€ 6.983,00	€ 6.983,00	€ 6.983,00	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
02 06070000	29	Kunststofcontainer	€ 16.000,00	€ 16.000,00	€ 16.000,00	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
02 06070000	42	Perscontainer	€ 40.000,00	€ 40.000,00	€ 24.000,00	€ 4.000,00	€ 16.000,00	€ 12.000,00	€ 159,96	€ 4.159,96
02 06070000	44	2 containers spanenmodel	€ 14.850,00	€ 14.850,00	€ 7.425,00	€ 1.485,00	€ 7.425,00	€ 5.940,00	€ 74,28	€ 1.559,28
02 06070000	51	Heftruck	€ -	€ 28.000,00	€ -	€ -	€ -	€ 28.000,00	€ -	€ -
02 06070000	60	Vervangen camerasysteem	€ 7.313,76	€ 7.313,76	€ 4.388,40	€ 1.462,80	€ 2.925,36	€ 1.462,56	€ 29,28	€ 1.492,08
02 06070000	65	Vervangen 5 containers Zevenaar	€ 37.000,00	€ 37.000,00	€ 3.699,96	€ 3.699,96	€ 33.300,04	€ 29.600,08	€ 333,00	€ 4.032,96
02 06070010	9	Aanbiedstation 's Heerenberg	€ 2.641,00	€ 2.641,00	€ 2.641,00	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
02 06070010	21	Heftruckstalling	€ 13.000,00	€ 13.000,00	€ 11.917,00	€ 1.083,00	€ 1.083,00	€ -	€ 10,80	€ 1.093,80
02 06070010	35	Afvalolietank	€ 7.657,00	€ 7.657,00	€ 7.657,00	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
02 06070010	36	Kunststofcontainer	€ 16.000,00	€ 16.000,00	€ 16.000,00	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
02 06070010	37	Asbestinzamelcontainer	€ 11.000,00	€ 11.000,00	€ 10.908,00	€ 92,00	€ 92,00	€ -	€ 0,96	€ 92,96
02 06070010	39	Sloopwag en	€ 13.222,00	€ 13.222,00	€ 11.789,00	€ 1.322,00	€ 1.433,00	€ 111,00	€ 14,28	€ 1.336,28
02 06070010	43	Vervoer sloopwag en	€ 880,00	€ 880,00	€ 528,00	€ 88,00	€ 352,00	€ 264,00	€ 3,48	€ 91,48
02 06070010	45	Inrichting kantoor	€ 25.436,05	€ 25.436,05	€ 23.346,05	€ 2.090,05	€ 2.090,05	€ -	€ 20,88	€ 2.110,93
02 06070010	46	Uitbreiding terrein	€ 48.013,21	€ 48.013,21	€ 9.602,88	€ 2.400,72	€ 38.410,33	€ 36.009,61	€ 384,12	€ 2.784,84
02 06070010	64	Vervangen camerasysteem Bergh	€ -	€ 7.500,00	€ -	€ -	€ -	€ 7.500,00	€ -	€ -
			€ 2.673.001,33	€ 2.673.001,33	€ 2.926.001,33	€ 222.504,85	€ 1.326.008,77	€ 1.356.503,92	€ 13.260,00	€ 235.764,85

Vervangingsinvesteringen

Omschrijving	Aanschafprijs in euro's	Aanschaf jaar	Afschrijf- termijn	vervangings jaar	vervangings- prijs
Haakarmwagen 104	€ 139.937	2013	10	2023	€ 180.000
Haakarmwagen 105	€ 134.609	2014	10	2024	€ 200.000
Aanhangwagen	€ 15.250	2018	5	2023	nmb
Kraakperswagen K154	€ 171.056	2013	10	2023	€ 225.000
Kraakperswagen K155	€ 179.141	2016	10	2026	€ 225.000
Kraakperswagen K156	€ 195.000	2020	10	2030	€ 195.000
Duobakwagen D116	€ 237.575	2013	10	2026	€ 265.000
Duobakwagen D117	€ 237.751	2014	10	2024	€ 265.000
Duobakwagen D118	€ 246.502	2016	10	2026	€ 265.000
Duobakwagen D 119	€ 246.817	2016	10	2026	nmb
Veegmachine 807	€ 60.877	2018	5	2023	nmb
Veegmachine 808	€ 200.000	2019	10	2029	nmb
Veegtruck 922	€ 43.000	2019	10	2029	nmb
Veegtruck 921	€ 42.785	2017	10	2027	nmb
Hefbrug 1/3	€ 16.724	1997	25	2022	
Heftuck	€ 13.000	2010	10	2020	
Heftruck	€ 28.000	2018	10	2028	€ 30.000
Diverse containers in bezit wordt per jaar bekeken wat vervangen moet worden					
Afgeschreven tractie die nog niet vervangen wordt.					
Omschrijving				oorspronkelijke vervangingsjaar	
Hogedrukspuit				2002	
Kraakperswagen 153				reserve	
Veegtruck 920				reserve	

Aldus vastgesteld door het algemene bestuur
van de "Reinigingsdienst de Liemers" in zijn
vergadering van 26 juni 2019.

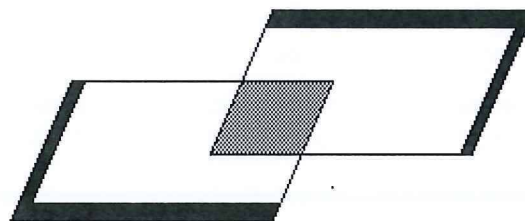
Het secretariaat,

De voorzitter,

Dashboard verbonden partij

Naam: Reinigingsdienst De Liemers

Samenwerkingsvorm: Gemeenschappelijke regeling	Samenwerkingspartners: Gemeenten Montferland en Zevenaar.	Aandeel Zevenaar: 45% van de begroting
Aard van de samenwerking: Reinigingsdienst De Liemers is een samenwerkingsverband van Montferland en Zevenaar voor uitvoerende taken op het gebied van afval en reiniging.	Belangrijk voor wie: • College • Gemeenteraad	Bestuurlijke vertegenwoordiging: C.Koers (DB) T.Albers, F.Jansen en B.Kagei (AB)
Taken: Uitvoerende taken op het gebied van afval(inzameling) en reiniging, zoals inzameling van diverse afvalcomponenten, exploitatie en beheer van aanbestedstations en vegen.		Risico's: <u>Financieel</u> Indirect, omdat eventuele kostenstijgingen via afvalstoffenheffing wordt gedekt. <u>Bestuurlijk</u> Er spelen enkele zaken (aanbestedstation, aanpassing GR) die mogelijk politiek gevoelig liggen.
Doelstelling: Het inzamelen van afvalstoffen en andere taken voor zover die door de deelnemende gemeenten zijn opgedragen.		Risicoprofiel: Gemiddeld
Begrote kosten en baten 2019 € 3.520.668,-	Dekking gemeentebegroting Zevenaar: € 1.581.494,- (FCL's 6220 t/m 6231)	Bijdrage per inwoner 2019: € 36,40 per inwoner
Begrote kosten en baten 2020 € 4.101.893,-	Dekking kadernota Zevenaar: € 1.838.839,- (FCL's 6220 t/m 6231)	Bijdrage per inwoner 2020: € 42,30 per inwoner
Nieuw beleid: Sinds 1 januari 2019 is aanleveren groenafval op aanbestedstation gratis. Dit is in begroting 2020 opgenomen. De actualisering van de GR is in voorbereiding. RDL is bezig met het zoeken naar een nieuwe locatie voor het aanbestedstation.	Kostenstijging/verlaging Kostenstijging door externe (prijs)ontwikkelingen, gebiedsuitbreiding en nieuw beleid (zoals gratis groen aanleveren op aanbestedstation)	

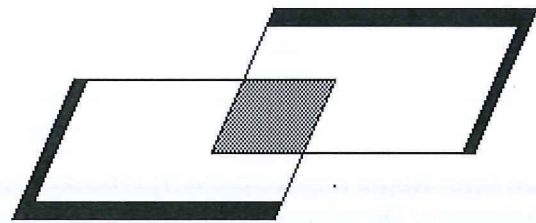

Reinigingsdienst De Liemers

**Vergadering Algemeen Bestuur
Woensdag 26 juni 2019
18.30 uur Zevenaar**

AGENDA

1. Opening
2. Verslag 31-10-2018
3. Jaarstukken 2018
4. Begroting 2020
5. Locatiekeuze aanbiedstation
6. Procesgang vergaderingen Algemeen Bestuur
7. Wijziging Gemeenschappelijke Regeling
8. Rondvraag

Reinigingsdienst De Liemers

Algemeen Bestuur

Woensdag 31 oktober 2018, Didam

Aanwezig: mevrouw Koers (voorzitter) en de heren Albers, Berendsen, Gerritsen, Jansen, Kagei en Steenkamp.

Afwezig: de heer Groote.

Ambtelijke ondersteuning: de heer Krosenbrink (verslag) en de heer Weijers.

1. Opening

Mevrouw Koers opent de vergadering. Deze is ruim een maand vervroegd om over actuele ontwikkelingen te kunnen spreken. De geplande vergadering van december 2018 vervalt hiermee.

2. Verslag

Het verslag van 27 juni 2018 wordt ongewijzigd vastgesteld.

3. Bestuursrapportage 2018

De heer Steenkamp merkt op dat er meer personeelsuren worden voorzien, maar minder kosten.

Antwoord: De kosten per uur zijn lager dan voorzien.

De heer Berendsen vraagt of de nieuwe inzamelmethode hierin is verwerkt.

Antwoord: Voorzover in 2018 al van toepassing is dit verwerkt. Het overige is in de RDL-begroting 2019 meegenomen.

De heer Jansen refereert aan de begroting 2019 van de gemeente Zevenaar, waarin de kosten voor de inzameling en verwerking van afval zullen stijgen.

Antwoord: De uitkomsten van deze bestuursrapportage worden verwerkt in de jaarrekening 2018 van RDL en daarna meegenomen in de jaarrekening van de gemeenten.

De heer Albers vraagt om een overzicht van de inkomstenkant. .

Antwoord: De opbrengst van PMD maakt onderdeel uit van een regionaal afgesloten contract. Voor papier en metaal ligt er een afspraak die de marktprijs volgt. Voor elektronische apparaten is een (nagenoeg landelijke dekkende) overeenkomst met een vaste prijs. Afspraken om per container de markt op te gaan zijn te bewerkelijk, waarbij het nog maar de vraag is of dit leidt tot een meeropbrengst

Het Algemeen Bestuur neemt kennis van de bestuursrapportage.

4. Tarieven 2019

De heer Jansen heeft een voorkeur voor wegen in plaats van volume, maar begrijpt dat gezien de daarvoor benodigde investeringen en de drukte op het aanbiedstation in Zevenaar deze keuze is gemaakt.

De heer Kagei merkt op dat hij tarieven voor bankstellen mist.

Antwoord: Dit waren van het restafval afgeleide tarieven. Deze moeten inderdaad nog opnieuw berekend worden.

De heer Albers vraagt aandacht voor het feit dat bedrijfjes mogelijk misbruik maken van het feit dat zaken als olie en verf gratis gebracht kunnen worden.

Antwoord: Helemaal waterdicht zal het systeem nooit worden, maar bij de medewerkers zal hier nog eens extra aandacht voor gevraagd worden.

Het Algemeen Bestuur stelt de tarieven vast volgens het voorstel.

5. Toekomstige ontwikkelingen

1. Aanbiedstation

Er wordt gevraagd naar bezoekersaantallen. Volgens de jaarrekening 2017 waren het er 104.000 in Zevenaar en 24.000 in 's-Heerenberg. In Lobith is het ongeveer de helft van 's-Heerenberg.

Het Algemeen Bestuur kiest mede op grond daarvan unaniem voor één centraal gelegen aanbiedstation in het huidige "RDL-gebied" dat kwalitatief meer te bieden heeft dan de huidige aanbiedstations.

In samenwerken met Doesburg, Duiven/Westervoort of een commerciële partner ziet het AB op dit moment geen meerwaarde.

Het AB wil wel samenwerken met een kringloopcentrum, mits zij geen commercieel karakter hebben en goed is onderzocht of dit niet leidt tot concurrentievervalsing met commerciële kringloopcentra. Het AB denkt daarbij eerder aan fysieke samenwerking dan aan organisatorische vervlechting met een kringloopcentrum.

Aandachtspunten bij de inrichting zijn de scheiding tussen betaalde en onbetaalde stromen, de opstelruimte van de aanrijroute en de doorstroming. Bij de keuze voor de locatie is vooral de bereikbaarheid van belang.

De heer Jansen geeft nog aan dat eerst het nieuwe terrein gereed moet zijn, voordat de oude terreinen gesloten worden.

Antwoord: Het DB zegt dit toe.

De heer Albers vraagt om de vaart er in te houden, omdat in de komende jaren de verkeersdrukke almaar zal toenemen op de Edisonstraat in Zevenaar. Het aanbiedstation zal daardoor nog moeilijker bereikbaar zijn.

Antwoord: Het DB realiseert zich dat het er enige tijdsdruk op het proces zit.

Het Algemeen Bestuur zal leidend zijn in de besluitvorming over het nieuwe aanbiedstation. Het is aan de leden van het AB om de raadsleden hierbij te betrekken.

Het DB zal een excursie organiseren naar een aanbiedstation elders in Nederland.

2. Hoogbouw

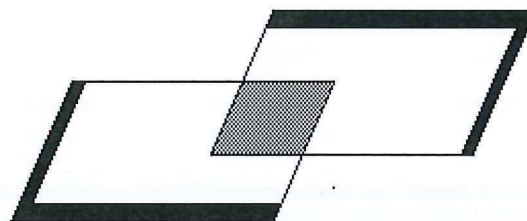
Of en hoe er diftar bij hoogbouw komt is in eerste instantie een zaak van de gemeenten, maar de gemeenten zullen proberen een gezamenlijk voorstel te maken, zodat de uitvoering voor RDL het meest efficiënt is.

Binnenkort begint er op het Gelders Eiland een proef met GFT-inzameling bij hoogbouw. De ervaringen die hiermee worden opgedaan kunnen meegenomen worden in dat voorstel.

6. Rondvraag

De heer Albers vraagt naar het gebruik van zijladers.

Antwoord: Er wordt verwezen naar het verslag van de vorige vergadering.

Reinigingsdienst De Liemers

AB-vergadering 26 juni 2019

Onderwerp:

Jaarstukken 2018

Advies: Jaarrekening 2018 vast te stellen

Agendapunt 3

Als bijlage treft u de jaarstukken 2018 aan.

Inleiding

De accountantsverklaring en het accountantsverslag zijn nog niet beschikbaar. RDL maakt gebruik van de accountant van de gemeente Zevenaar. Vanwege de krapte op de markt kon de opdracht aan de accountant pas laat verleend worden. Dientengevolge is ook het werkschema van de accountant opgeschoven. Zodra de accountantsverklaring beschikbaar is krijgt u deze nagezonden. Als dit niet meer voor de AB-vergadering lukt, maken wij daarover tijdens de vergadering een procesafpraak.

Resultaat jaarrekening

De concept jaarrekening kent een nadeel van € 185.680.

Voor Montferland is er een negatief resultaat van € 92.522,-, voor Zevenaar van € 93.158,-.

De gemeenten verwerken het resultaat in hun jaarrekening 2019.

Het tekort komt volledig voor rekening van de gestegen kosten op de aanbestedstations. De verwerkingskosten zijn € 221.000,- hoger dan begroot. Op alle aanbestedstations is de hoeveelheid gebracht afval gestegen, maar het merendeel van de kostenstijging komt door de gestegen verwerkingsprijzen. Deze trend was al in 2017 ingezet, maar nog slechts gedeeltelijk in de begroting verwerkt. Het hogere aanbod heeft weliswaar geleid tot meer inkomsten (€ 82.000,-) op de aanbestedstation, maar dat is niet voldoende om de hogere kosten, ook door toegenomen personele inzet, te compenseren.

Een nadere toelichting staat op pagina 2 en 3 van de jaarstukken.

Vergelijking met bestuursrapportage 2018

In de Berap was een prognose opgenomen van een tekort van € 116.000,-. Het tekort in de jaarrekening is echter € 186.000,-. Dit is een extra tekort van € 70.000,-. Waardoor is dat extra nadeel ontstaan ?

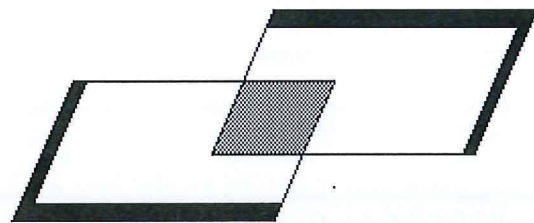
Bij de Berap kijken we alleen naar de posten materieel, personeel en aanbestedstation. Posten die hier geen relatie mee hebben (Calculatieverschil, Diftar en de inhuur derden voor de papierinzameling) worden daarin niet benoemd. Al deze posten hebben echter een nadeel van respectievelijk € 15.000, € 4.000,- en € 10.000,-, waardoor er een extra nadeel van € 29.000,- is ontstaan.

Op de post materieel was een nadeel van € 30.000,- voorzien. Dit is echter € 66.000,- geworden. Een extra nadeel van € 36.000,-. Dit wordt veroorzaakt door extra onderhoud.

Dit is altijd moeilijk voorspelbaar. Ook de tijdelijke inhuur van de veegmachine, toen deze was uitgevallen, drukt op deze kostenpost.

Op de post aanbiedstation was een nadeel van € 101.000,- geraamd. Dit is € 134.000,- geworden. Een extra nadeel van € 33.000,-. Zowel bij de inkomsten (€ 23.000,- lager) als de uitgaven (€ 10.000,- hoger) is de werkelijke situatie iets nadeliger uitgevallen dan voorzien. Tegenover deze nadelen staat slechts een extra voordeel van € 30.000,- op de post personeel.

	Berap	Jaarrekening	Vershil
Diverse posten	--	€ 29.000,- N	€ 29.000,- N
Materieel	€ 30.000,- N	€ 66.000,- N	€ 36.000,- N
Personeel	€ 15.000,- V	€ 45.000,- V	€ 30.000,- V
Aanbiedstation	€ 101.000,- N	€ 134.000,- N	€ 33.000,- N
Afrondingsverschil		€ 2.000,- N	€ 2.000,- N
Totaal	€ 116.000,- N	€ 186.000,- N	€ 70.000,- N

Reinigingsdienst De Liemers

AB-vergadering 26 juni 2019

Onderwerp:
Begroting 2020

- Advies:** 1. Begroting 2020 vast te stellen
2. Uitspraak te doen over mogelijkheid tot besparing door frequentieverlaging

Agendapunt 4

Als bijlage treft u de begroting 2020 aan.

Inleiding

De begroting 2020 kent enkele verschillen ten opzichte van de begroting 2019. De drie aanbestedingsstations zijn apart gepresenteerd. Het product 6.070 is daartoe opgesplitst in drie delen. De papierinzameling op het Gelders Eiland is in deze begroting verwerkt.

Bijdrage

Voor Montferland stijgt de bijdrage met € 157.565,-.

Voor Zevenaar stijgt de bijdrage met € 257.345,-.

Het grote verschil tussen Zevenaar en Montferland komt gedeeltelijk omdat er voor Zevenaar extra inzamelactiviteiten, zoals de papierinzameling op het Gelders Eiland, zijn bijgekomen en omdat vooral de kosten van de aanbestedingsstations sterk zijn gestegen. Op basis van het aantal huishoudens krijgt Zevenaar daardoor een groter deel van die extra kosten. Voor de uitbreiding van de papierinzameling op het Gelders Eiland heeft Zevenaar in de gemeentelijke begroting € 50.000,- gereserveerd, waardoor de netto extra kosten voor Zevenaar eigenlijk € 207.345,- bedragen.

Aanbesteding

De totale kosten voor de aanbestedingsstations stijgen met € 287.000,-. In de Kaderbrief 2019 is al aangekondigd dat zowel restafval (vanwege nieuw verwerkingstarief en vanwege de nieuwe afvalbelasting) als tuinafval (vanwege het fors gestegen aanbod) samen € 210.000,- meer gaan kosten. De overige kostenstijgingen zijn een uitwerking van de jaarrekening 2018. Het betreft hier vooral de gemaakte extra uren als gevolg van toegenomen drukte op het aanbestedingsstation in Zevenaar.

Aantal uren

Het totaal aantal uren stijgt met 3.264. Daarvan komen er 1.250 voor rekening van het aanbestedingsstation. De overige 2000 uur komen voor rekening van diverse producten. Dit verklaart zo'n € 70.000,- van de extra kosten.

Deze extra uren zitten bij incidentele werkzaamheden (o.a. gladheidsbestrijding en containerbeheer door gebiedsuitbreiding Zevenaar), maar ook bij de inzameling van restafval, GFT en PMD.

Dit komt gedeeltelijk doordat het aantal huishoudens in de gemeenten blijft groeien, maar ook doordat de afstand tussen Het Gelders Eiland en de locaties van de eindverwerkers meer tijd vergt dan aangenomen. In de loop van 2019 wordt het nieuwe inzamelsysteem geëvalueerd. Dit kan ook gevolgen hebben voor de inzamelroutes. Minder aanbod van restafval kan bijvoorbeeld bij een herindeling van de routes voor minder inzameltijd zorgen. Als dit zich voordoet, zal dat in een begrotingswijziging verwerkt worden. Deze begroting gaat nog uit van de situatie zoals die is in 2019.

Kosten materieel

De kosten voor materieel stijgen met zo'n € 22.000,- euro. Dit komt vooral omdat rekening is gehouden met hogere kosten voor brandstof (€ 47.000,-).

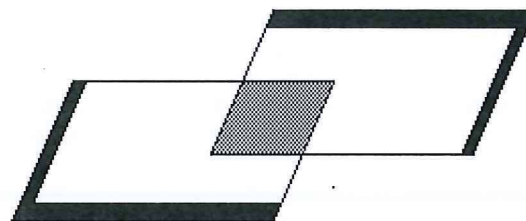
De kosten voor individuele voertuigen variëren, omdat sommige voertuigen afgeschreven zijn en andere juist nieuw aangeschaft (zoals de veegmachine). De kosten van het vegen stijgen daardoor. Het tarief van de kraakperswagens daalt juist daardoor.

Dit heeft invloed op de kostprijs van producten waar deze voertuigen veel of juist weinig ingezet worden.

Mogelijkheden tot besparing

Om de bijdrage voor de gemeenten te verlagen kan overwogen worden de ledigingsfrequentie voor restafval te verlagen van eenmaal per drie weken naar eenmaal per vier weken. Gezien het voorlopige gemiddelde aanbod van zes ledigingen per jaar (hetgeen neerkomt op iets minder dan eenmaal per negen weken) zal dat voor de meeste aanbieders geen problemen opleveren.

Dit bespaart voor Montferland grofweg € 60.000,- en voor Zevenaar zo'n € 64.000,-.

Reinigingsdienst De Liemers

AB-vergadering 26 juni 2019

Onderwerp:

Locatieonderzoek aanbiedstation

Agendapunt 5

Advies:

In de vergadering van het Algemeen Bestuur van oktober 31 oktober 2018 is gesproken over de toekomst van de aanbiedstations. U heeft toen gekozen om te zoeken naar één nieuwe gezamenlijke locatie voor het aanbiedstation.

Het Dagelijks Bestuur heeft daartoe een opdracht uitgezet om dit in kaart te brengen (als onderdeel van het stappenplan). De uitwerking van dat locatieonderzoek treft u als bijlage aan. Wij vragen u hierover een besluit te nemen.

In de genoemde bijeenkomst van 31 oktober is ook aangegeven dat het Algemeen Bestuur leidend is in de besluitvorming over het nieuwe aanbiedstation. Het is aan de leden van het Algemeen Bestuur om de raadsleden hierbij te betrekken.

Hoe zou dit praktisch vormgegeven kunnen worden?

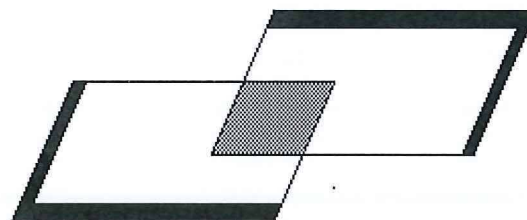
Wij laten het aan u over hoe u hierover met de gemeenteraden wilt communiceren. Daarbij kunnen wij als Dagelijks Bestuur desgewenst ondersteuning bieden.

Het Dagelijks Bestuur zal wachten met vervolgstappen in dit proces totdat de besluitvorming in het Algemeen Bestuur over de locatiekeuze heeft plaatsgevonden. Hiervoor kan desgewenst een extra vergadering van het Algemeen Bestuur worden uitgeschreven.

Het Dagelijks Bestuur brengt onder de aandacht dat voor de locaties die in het locatieonderzoek genoemd zijn, ook andere gegadigden zijn. Het is daarom wenselijk spoedig een keuze voor een locatie te maken om dergelijke ontwikkelingen niet te doorkruisen.

Het vervolgproces ziet er in grote lijnen als volgt uit.

1. Opstellen begroting op hoofdlijnen voor enkele inrichtingsscenario's
2. Keuze voorkeursscenario
3. Uitwerken voorkeursscenario met investeringsbegroting en exploitatiebegroting
4. Definitieve keuze
5. Maken concreet ontwerp
6. Aanbesteden werk

Reinigingsdienst De Liemers

AB-vergadering 26 juni 2019

Onderwerp:

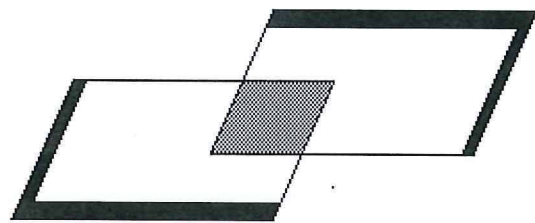
Procesgang vergaderingen Algemeen Bestuur

Advies: Nieuwe werkwijze te bekrachtigen

Agendapunt 6

In december 2018 hebben de leden van het Algemeen Bestuur gesproken over de procesgang rond de vergaderingen van het AB. Het AB wil dat zij de stukken, zeker als het gevoelige onderwerpen betreft drie tot vier weken voor de vergaderingen krijgen, zodat zij meer tijd hebben om dit met de leden van de gemeenteraad terug te koppelen. Het Dagelijks Bestuur zal alles in het werk stellen om de stukken drie tot vier weken voor de vergadering aan te leveren bij het AB.

Wat betreft het verslag heeft het AB gevraagd om dit binnen een week toe te zenden, zodat het AB weer binnen een week kan reageren met opmerkingen. Het vaststellen van het verslag kan dan tijdens een volgende AB-vergadering een hamerstuk worden.

Reinigingsdienst De Liemers

AB-vergadering 26 juni 2019

Onderwerp:

Aanpassen Gemeenschappelijke Regeling RDL

Advies: Procesafpraak maken over besluitvorming nieuwe GR

Agendapunt 7

De Gemeenschappelijke Regeling Reinigingsdienst De Liemers is voor het laatst herzien in 2002. Inmiddels is de wetgeving gewijzigd en voldoet de huidige GR daar niet meer geheel aan. Ook de herindeling van Rijnwaarden en Zevenaar is een aanleiding om de GR nog eens tegen het licht te houden. Een ambtelijke werkgroep met vertegenwoordigers van Montferland, Zevenaar en RDL is bezig met het voorbereiden van een concept regeling.

Het Dagelijks bestuur zou dit concept graag aan het Algemeen Bestuur voorleggen, waarna deze via de colleges van beide gemeenten naar de gemeenteraden kan. De gemeenteraad is het orgaan dat de regeling kan wijzigen.

Het Dagelijks Bestuur stelt voor om een extra vergadering van het Algemeen Bestuur te plannen om dit voorstel inhoudelijk te bespreken.

Locatiekeuze aanbiedstation

7Poort of Matjeskolk
(en andere overwegingen)

RDL excursie naar de DAR

Uitgangspunten

- Van 3 naar 1 aanbiedstation
 - 's Heerenberg en Lobith relatief weinig bezocht en dus duur in exploitatie
- Uitbreiding locatie Edisonstraat niet mogelijk en onwenselijk
 - RPW en bestemming staat dit op korte termijn niet toe
 - Verkeersproblemen wachtrij zouden ontoelaatbaar toenemen
- Betere ARBO-omstandigheden (o.a. overkapping entree)
- Scheiden zwaar transport-bezoekers
- Gewenste scheiding gratis afval – betaalde afvalstromen

De locaties

7Poort vs Matjeskolk

	Locatie 7Poort Zevenaar	Locatie Matjeskolk Montferland
Locatie		
Geschikt voor toenemend aantal bezoekers	+	+
Scheiding mogelijk bezoekers en logistieke bewegingen	+	+
Grondprijs	=	+
Ruimte voor toekomstige uitbreiding	+	=
Milieu		
Ruimte voor toenemend aantal bron gescheiden stromen	+	+
Omgevingshinder		
Kans op geur & geluidsoverlast omwonenden	+	=
Verkeershinder (drukke)	=	=
Bezoekers		
Afstand/reisduur	+	=

+ Geschikt
 = Neutraal
 - Ongeschikt

Kortom

- 7Poort
 - Voor meeste inwoners dichterbij
 - Ruimte voor uitbreiding
 - Meer opstelruimte voor wachtrij
 - Minder hinder omwonenden
- Matjekolk
 - Lagere grondprijis
- Verschillen zijn klein

Overige afwegingen

- Kostenbasis: per kilo of per ingeschatte m3
- Invoeren pasjessysteem (identificatie)
 - Nog geen voorstel (alleen discussiepunt)
 - Mogelijk noodzakelijk voor hoogbouw (ondergrondse containers)
 - Noodzakelijk voor automatisch wegen per kilo

Betalen per kilo

- Betalen per kilo (weegbrug)
 - Geen discussie aan de poort
 - Groot verschil in verwerkingskosten en tarief (puin €3,-/ton, restafval €130,-/ton)
 - Aanschaf weegbrug, automatisering en pasjessysteem
 - Mogelijk besparen op personeel toegang
 - Opleiden personeel bediening, begeleiden onwetende gebruikers, verhelpen van storingen

Betalen per kuub

- Eenvoudig en bekend systeem
- Tariefvariatie mogelijk: betalen voor wat je werkelijk brengt (en de afvoer ervan kost)
- Vergt meer tijd bij toegangscontrole (langere wachttijd)
- Vergt inschattingsvermogen medewerkers (is het altijd wel eerlijk)

Memo

onderwerp Locatiekeuze aanbiedstation
datum 30 januari 2019
zaaknummer Z/19/324555/INT/19/881260
van Simon de Koning
aan Dagelijks Bestuur RDL

In deze memo is uitwerking gegeven aan de ambitie het huidige aanbiedstation te vervangen door een centraal gelegen nieuw aanbiedstation. Dat aanbiedstation moet voldoen aan de verwachtingen van inwoners en de eisen van een toegankelijke en duurzaam aanbiedstation voor de ontvangst van grofvuilstromen en grondstoffen.

Binnen de gemeenten Montferland en Zevenaar is onderzocht welke locaties in potentie geschikt zijn voor de ontwikkeling van een aanbiedstation. Uit een eerste verkenning zijn drie locaties naar voren gekomen die in potentie voldoen aan een toekomst bestendige aanbiedstation. Uitbreiding van de huidige locatie of ontwikkeling van naastgelegen perceel aan de Edisonstraat in Zevenaar blijkt echter door de noodzakelijke bestemmingsplanwijziging geen optie (RPW). Na de tweede analyse blijven er slechts twee locaties over:

- 1) 7 Poort in Zevenaar;
- 2) Matjeskolk in Montferland.

Het doel van het nieuwe aanbiedstation

Een toekomstbestendig aanbiedstation heeft op hoofdlijn de volgende doelen:

- Hoge service naar inwoners
- Korte wachttijden/ weinig files aan de poort
- Veilige en fijne werkomgeving
- Beperkte verkeersdruk omgeving
- Acceptabele reistijd/reisafstand
- Goede bereikbaarheid
- Goede en logische doorstroom op de aanbiedstation
- Goede bijdrage aan milieudoelstellingen
 - o Circulariteit (recycling en hergebruik)
 - o Ruimte voor kringloopbedrijven
- Kosten in verhouding tot verbeterde kwaliteit
 - o Kosten (per inwoner)

De nieuwe locatie moet zoveel mogelijk bijdragen aan de bovenstaande doelen.

Locatiekeuze

Idealiter ligt een gezamenlijke aanbiedstation Van Montferland en Zevenaar in het centrum van het bedieningsgebied van de RDL. Dicht bij hoofdwegen en voldoende afgelegen om bij eventuele piekbelasting niet een heel gebied tot filegebied te maken. Rijafstanden en aanrijtijden vanaf de locaties (met wegingsfactor voor aantal inwoners per kern) kunnen een indicatie zijn of een locatie goed bereikbaar is.

De locaties zijn:

- 1) 7 Poort in Zevenaar
- 2) Matjeskolk in Montferland

Uitbreiding van de huidige locatie of ontwikkeling van naastgelegen perceel aan de Edisonstraat in Zevenaar is door de noodzakelijke bestemmingsplanwijziging geen optie (RPW). De twee locaties staan in een digitale kaart in bijlage 1 en ze staan individueel uitgewerkt in bijlage 2. In de onderstaande tabel staat de vergelijking op hoofdlijn van de twee locaties:

	Locatie 7Poort Zevenaar	Locatie Matjeskolk Montferland
Locatie		
Geschikt voor toenemend aantal bezoekers	+	+
Scheiding mogelijk bezoekers en logistieke bewegingen	+	+
Grondprijs	=	+
Ruimte voor toekomstige uitbreiding	+	=
Milieu		
Ruimte voor toenemend aantal bron gescheiden stromen	+	+
Omgevingshinder		
Kans op geur & geluidsoverlast omwonenden	+	=
Verkeershinder (drukke)	=	=
Bezoekers		
Afstand/reisduur	+	=

+ **Geschikt**
= **Neutraal**
- **Ongeschikt**

Advies

De twee locaties ontlopen elkaar niet veel. De eerste verkenning geeft aan dat 7Poort een iets betere locatie is, maar tevens iets duurder is in de exploitatie dan Matjeskolk. Beide locaties kunnen geschikt zijn. De locatie 7Poort heeft een lichte voorkeur door de lagere kans op omgevingshinder en de ruimere opzet voor eventuele uitbreiding en is voor 45% van de inwoners de dichtstbijzijnde locatie (Locatie Matjeskolk 23%; bij 32% is het verschil onder de 2 km).

Toelichting op de beoordeling

Geschikt voor toenemend aantal bezoekers

Beide locaties kunnen met een grootte van 10.000m² de bezoekers (ca. 75.000 inwoners en 150.000 bezoeken) van de huidige 3 locaties aan. Ook een toename van inwoners of een verhoogde bezoekfrequentie van de bringers kunnen beide locaties goed aan. De verwachting is dat het aantal bezoeken de eerste jaren zal afnemen door de toegenomen reistijd/afstand naar de locatie.

Scheiding mogelijk bezoekers en logistieke bewegingen (veiligheid)

Beide locaties hebben voldoende ruimte om de transportbewegingen van zwaar verkeer gescheiden van de bezoekers te laten plaatsvinden. Dit komt de veiligheid ten goede.

Grondprijs

De locatie Matjeskolk is aanzienlijk goedkoper (zo'n € 200.000,-) in aanschaf. Met een afschrijvingstermijn van 40-50 jaar zijn de exploitatie kosten van de grond echter beperkt. Het verschil is dan zo'n € 5.000,- op jaarbasis.

Ruimte voor toekomstige uitbreiding

Het perceel in 7Poort is niet op 10.000m² begrensd. Een (toekomstige) uitbreiding van het aanbiedstation of aanpalende bedrijven is mogelijk. De locatie Matjeskolk is ook 10.000m² maar niet verder uit te breiden. Voorlopig is een uitbreiding van de beoogde oppervlakte van 10.000m² echter niet voorzien.

Ruimte voor toenemend aantal bron gescheiden stromen

Beide locaties zijn geschikt om het huidig aantal stromen en een eventuele uitbreiding hiervan te faciliteren. Ook het optioneel scheiden van gratis te brengen stromen en niet gratis stromen op verschillende bordessen is op beide locaties mogelijk. Beide percelen hebben voldoende ruimte om kringloopbedrijven te faciliteren (ca. 20-25m² is al voldoende).

Kans op geur & geluidsoverlast omwonenden

Het aanbiedstation in Matjeskolk komt naast bestaande (handels)bedrijven o.a. Bleekman Beheer BV en enkele woningen, met een grotere kans op omgevingshinder (geur & geluidsoverlast). Wachtrijen kunnen voor overlast zorgen bij de omliggende bedrijven. In 7Poort lijken de beoogde burens daar minder problemen van te ondervinden aangezien de beoogde locatie het laatste stuk van het industrieterrein is en achter een expeditiebedrijf komt.

Verkeershinder (drukke)

Met de komst van de nieuwe op- en afrit van Zevenaar is de bereikbaarheid (met zwaar vervoer) van 7Poort erg goed en de mogelijkheid om zonder overlast te wachten op aansluitende wegen en op eigen terrein zijn goed. De komst van een Outlet aan het begin van het industrieterrein kan deze verkeersdoorstroom beperken.

Matjeskolk ligt eveneens op goede afstand van snelwegen. Het bedrijventerrein heeft weinig ruimte om bezoekers buiten het terrein te laten wachten. Dit heeft een verhoogde filekans op het bedrijventerrein tot gevolg op vrijdag en zaterdag, tenzij de wachtrij op het aanbiedstationterrein is op te vangen.

Afstand/reisduur

De twee locaties ontlopen elkaar niet veel op het gebied van gemiddelde en gewogen per inwoner reisafstand 8,1 en 8,7 km en –duur van 12 minuten. De nieuwe afslag naar 7Poort maakt de locatie 7Poort iets gunstiger.

Voor 34.507 inwoners is de locatie 7Poort dichterbij en voor 17.651 inwoners is Matjeskolk dichterbij. Voor 24.425 is het verschil onvoldoende (<2 km verschil)

	Locatie 7Poort Zevenaar	Locatie Matjeskolk Montferland
Gew. gem. reisafstand ¹	8,1 km	8,7 km
Gew. gem. reisduur ¹	12 m	12 m

	Aantal inwoners	%
7Poort dichtstbijzijnde locatie ¹	34.507	45%
Matjeskolk dichtstbijzijnde locatie ¹	17.651	23%
Onvoldoende verschil (<2km) ²	24.425	32%

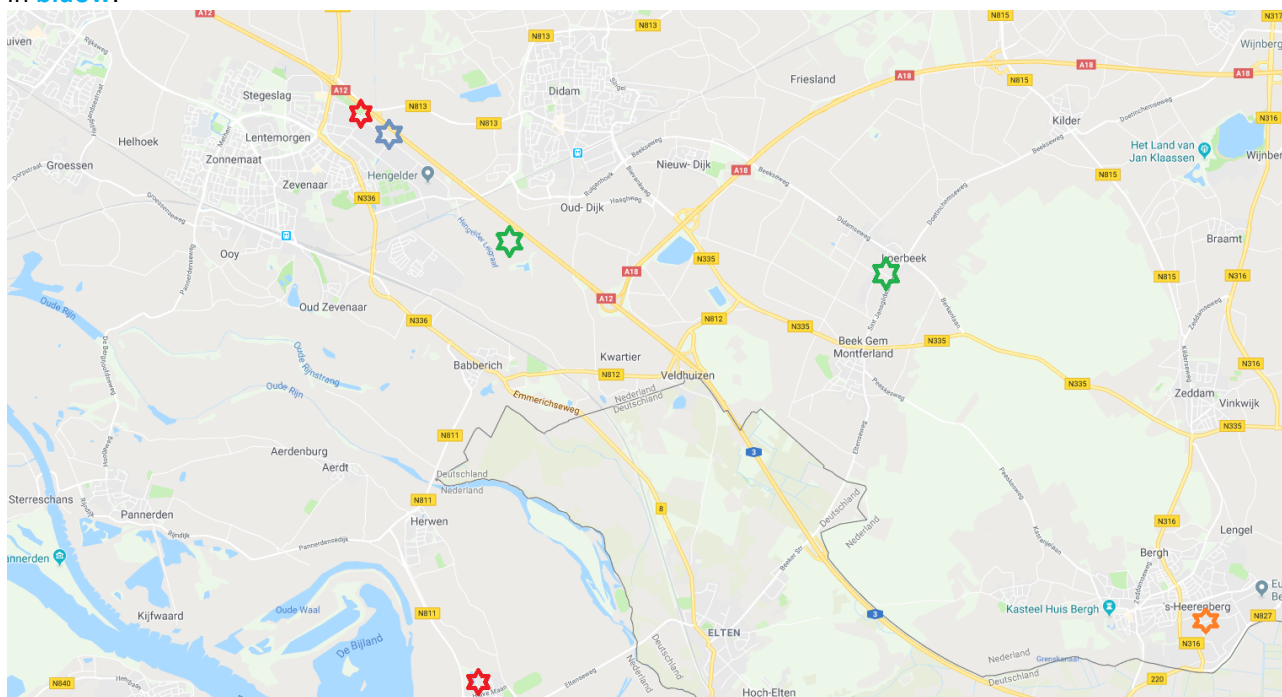
¹ de gemiddelde reisafstand en -duur is gewogen op basis van aantal inwoners per kern en berekend op basis van de kern tot aan de beoogde locatie. De nieuwe afslag naar 7Poort is in deze berekening niet meegenomen.

² Er is gekozen om kleine afwijkingen onder 2 km vanaf de kern niet mee te rekenen.

Bijlage 1

In de onderstaande afbeelding staan in het **rood** de huidige locatie van de milieustraten weergegeven in Zevenaar, 's-Heerenberg en Lobith. In het **groen** staan de potentiële locaties van de omvang tussen ca. 7.000 en 10.000 m³ die uit de eerste QuickScan binnen het gebied van de gemeenten Zevenaar en Montferland zijn gekomen. De optie uitbreiding aan de Edisonstraat is geen optie gebleken weergegeven in **blauw**.

Bijlage 2 De locaties

Locatie 7Poort in Zevenaar

Grootte perceel: ca. 10.000m²

Eigendom: gemeente

Geschatte grondprijs: 135 € p m²

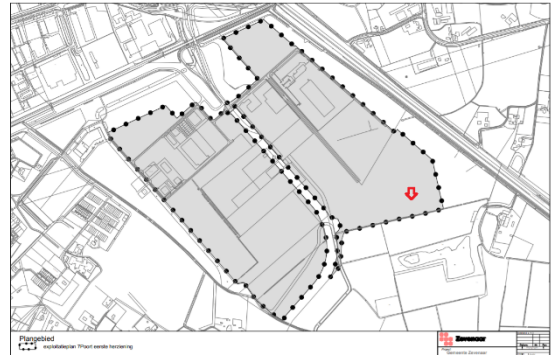
Bestemming: Besluitvak Zevenpoort (= bedrijfsterrein)

Locatie: Centraal in verzorgingsgebied

Nominale reistijd (min-max): 7-21 minuten
(gewogen gemiddelde 12min)

Nominale reisafstand (min-max): 4-17,6 km
(gewogen gemiddelde 8,1 km)

Voor 34.507 inwoners (45%) is 7Poort de dichtstbijzijnde locatie².

Plus

- Ruime locatie aan het eind van het industrieterrein;
- Met de verlegde op en afrit van Zevenaar is de bereikbaarheid goed voor zowel Montferland als Zevenaar;
- Lage kans op bezwaren (geur, geluid, luchtkwaliteit) door burens (geen bewoning) in de directe nabijheid;
- Geen bestemmingswijziging nodig.

Min

- Agrarische ondergrond moet worden verdicht om de juiste bebouwing (bv stortbordes) en vrachtwagentransport te kunnen dragen zonder verzakking;
- Onzekerheid over opleverdatum op- en afrit A12

Locatie Matjeskolk in Bergh

Grootte perceel: 10.000 m²

Eigendom: gemeente

Bereikbaarheid: goed

Geschatte grondprijs: 105 € p m²

Bestemming: bedrijfsterrein

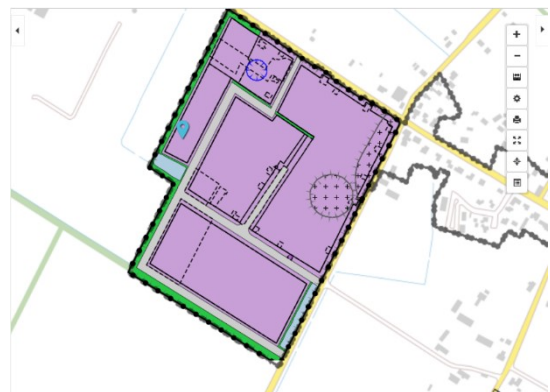
Locatie: centraal in verzorgingsgebied

Adres: Stirlingstraat (Matjeskolk) Beek. Kavels 4-7

Nominale reisduur (min-max): 6-20 minuten
(gewogen gemiddelde 12 min)

Nominale reisafstand (min-max): 2,5-20,5 km
(gewogen gemiddelde 8,7 km)

Voor 17.651 inwoners (23%) is Matjeskolk de dichtstbijzijnde locatie².

Plus

- Kosten: deze locatie is ongeveer € 30,- per m2 meter goedkoper dan 7Poort.
- Weinig woningen in de nabijheid;
- Lage kans op bezwaren (geur, geluid luchtkwaliteit) door burelen (weinig bewoning) in de directe nabijheid;
- geen bestemmingswijziging nodig voor het terrein.

Min

- Bereikbaarheid en manoeuvreerruimte op het industrieterrein beperkt;
- Ruimte voor opvang files op eigen terrein beperkt. Verwachte filevorming op het industrieterrein.
- Ondergrond moet worden verdicht om de juiste bebouwing (bv stortbordes) en vrachtwagentransport te kunnen dragen zonder verzakking.

² Er is gekozen om kleine afwijkingen onder 2 km vanaf de kern niet mee te rekenen.

Commissie Ruimte 2018–2022

Dossiernummer	1569
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	19 juni 2019
Agendapunt	11
Omschrijving	Raadsvoorstel Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland, gemeente Zevenaar (Z/19/331427)

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Ruimte 2018–2022	19 juni 2019

*Z0340E0AC

92*

Raadsvoorstel

Z/19/331427 INT/19/898995

Onderwerp	Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland
Zaaknummer	Z/19/331427
Documentnummer	INT/19/898995
Portefeuillehouder	C. Koers-de Graaf
Portefeuille	Milieu en duurzaamheid
Behandelend ambtenaar/afdeling	Lars Grims (RO)
Telefoon	0316 - 595440
E-mail	l.grims@zevenaar.nl

1. Samenvatting

Met de *Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland*, gemeente Zevenaar willen de Provincie Gelderland en de gemeente Zevenaar een financiële impuls geven aan het verduurzamen en het toekomstbestendig maken van de bestaande particuliere woningvoorraad in Gelderland en Zevenaar.

2. Raadsvoorstel

Wij stellen u voor om:

1. de *Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland*, gemeente Zevenaar vast te stellen;
2. gelijktijdig met het vaststellen van de *Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland*, gemeente Zevenaar, de *Verordening Duurzaamheidslening 2019* in te trekken en het bijbehorende revolverend fonds (totaal € 1.020.000,-) over te hevelen naar de *Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland*, gemeente Zevenaar;
3. het revolverend fonds met een bedrag van € 500.000,- te verhogen tot een totaalbedrag van € 1.520.000,- voor de uitvoering van de *Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland*, gemeente Zevenaar.

3. Waarom naar de raad

Op 27 februari 2019 heeft provincie Gelderland de *Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland* vastgesteld. Hierbij heeft de provincie € 10 miljoen uitgetrokken om verduurzaming en toekomstbestendig maken van de particuliere woningvoorraad aan te jagen. Particuliere woningeigenaren die de woning opknappen kunnen een Stimuleringslening Toekomstbestendig Wonen Gelderland aanvragen. De leningen worden voor 50% gefinancierd door de provincie, de andere 50% financiert de gemeente. Op deze manier kunnen we met dezelfde financiële inspanning dubbel zoveel inwoners bedienen. De lening kan gebruikt worden voor levensloopbestendig maken van de woning, asbestsanering, sloop- en herstelwerkzaamheden. Daarvoor moet minimaal één energiebesparende maatregel worden genomen.

Eind 2018 is de huidige Verordening Duurzaamheidslening geëvalueerd en bleek dat hier veel behoefte naar was vanuit een bredere doelgroep dan waarvoor deze beschikbaar gesteld is. Om zo spoedig mogelijk op deze behoefte in te spelen is besloten niet te wachten op de het vaststellen van de *Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland* en is een voorstel aan u voorgelegd om de *Verordening Duurzaamheidslening* aan te passen. Hierbij is tevens voorgesteld het reeds beschikbaar gestelde bedrag voor uitvoering van de duurzaamheidslening te verhogen met € 500.000,-. U heeft op 8 mei 2019 ingestemd met de aanpassing van de *Verordening Duurzaamheidslening* en de verhoging van het bedrag waardoor momenteel een bedrag van € 1.020.000,- in het revolverend fonds van de duurzaamheidslening beschikbaar is.

De verordening is uitsluitend bedoeld voor de particuliere woningvoorraad en is niet beschikbaar voor niet-natuurlijke-persoonen. Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland (hierna: SVn) heeft hiervoor een separate regeling. In het derde kwartaal wordt een voorstel met een separate verordening aan u voorgelegd om ook voor deze doelgroep een aantrekkelijke regeling te treffen.

4. Doelstelling en beoogd resultaat

Het doel van het vaststellen van de *Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland* is meerledig:

1. Het energieverbruik in de bestaande particuliere woningvoorraad verminderen;
2. De hoeveelheid duurzaam opgewekte energie te laten toenemen;
3. De sanering van asbestdaken te stimuleren;
4. Inwoners een financiële mogelijkheid bieden om woningen levensloopbestendig te maken en sloop en funderingsherstelwerkzaamheden uit te voeren.

5. Argumenten en alternatieven

Argumenten

1.1 De duurzaamheidslening voorziet in een behoefte

Het grote aantal aanvragen (circa 90 sinds vaststelling in 2017) laat zien dat de duurzaamheidslening in een behoefte voorziet en dat de particuliere woningeigenaren de lening goed weten te vinden. De lening draagt daardoor substantieel bij aan de verduurzaming van de particuliere woningvoorraad en daarmee aan de doelstelling om in 2040 een energieneutrale gemeente te zijn.

1.2 Energiebesparende maatregelen kunnen gecombineerd worden

Onder de *Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland* kan men de energiebesparende maatregelen combineren met levensloopbestendig maken van woningen, sanering van asbestdaken en sloop en funderingsherstel.

1.3 Er wordt uitvoering gegeven het coalitieakkoord 'Vernieuwd Verder'

In het coalitieakkoord 'Vernieuwd Verder' heeft het college uitgesproken te willen inzetten op levensloopbestendige woningen zodat mensen langer in hun woning kunnen blijven wonen.

1.4 De provincie stelt 50% van de lening beschikbaar

De provincie stelt 50% van de lening beschikbaar waardoor we twee keer zoveel aanvragen kunnen behandelen. Tevens betekent dit dat de provincie 50% van het risico op zich neemt van leningen die vertraagd of niet afgelost (kunnen) worden. De provincie draagt alleen 50% bij aan leningen die onder de nieuwe *Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland* worden verstrekt.

1.5 We kunnen kiezen uit verschillende leningen

Gemeenten kunnen aansluiten op het stimuleringsfonds Toekomstbestendig Wonen Gelderland als zij de verordening vaststellen zoals die door de SVn is opgesteld, inclusief de leningen zoals beschreven in bijlage 1 'Brief provincie Gelderland stimuleringsfonds (nr. 331427/898420)'. Dit omdat men uniformiteit in de basisvoorwaarden wil. De gemeente bepaalt zelf welke (energie) maatregelen voor de lening in aanmerking komen.

2.1 Overhevelen revolverend fonds Duurzaamheidslening naar Toekomstbestendig Wonen Gelderland

Het beschikbaar gestelde bedrag ten behoeve van het revolverend fonds van de duurzaamheidslening kan eenvoudig naar de Toekomstbestendig Wonen Gelderland lening worden overgeheveld.

3.1 De Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland is veelzijdiger dan de duurzaamheidslening

Een groot gedeelte van het beschikbaar gestelde bedrag voor de duurzaamheidslening is uitgeleend en de Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland wordt voor een veel bredere doelgroep en met een veel breder maatregelenpakket beschikbaar gesteld. Zo kan de regeling naast verduurzaming ook ingezet worden voor levensloopbestendig maken, asbestsanering en ook funderingsherstel voor gedupeerde woningeigenaren waarvan de woning afgelopen zomer verzakt is. Vanwege de brede omvang van de regeling, stellen wij voor om het reeds bestaande revolverend fonds van € 1.020.000,- vanuit de duurzaamheidslening vooralsnog met een bedrag van € 500.000,- te verhogen tot een totaalbedrag van € 1.520.000,-

Alternatieven

Momenteel is geen regeling beschikbaar die zo veelzijdig is als de Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland.

6. Hoe gaan we dat bereiken en is evaluatie nodig?

Het effect van de regeling wordt inzichtelijk gemaakt aan de hand van door SVn opgestelde kwartaalrapportages gebaseerd op uitgebrachte leningen. De *Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland* wordt jaarlijks in de P&C cyclus geëvalueerd en wordt indien nodig bijgesteld.

7. Klimaat en duurzaamheid

De *Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland* draagt bij aan investeringen in energiebesparende maatregelen in de bestaande woningvoorraad. Hiermee draagt de verordening eveneens bij aan het realiseren van de gemeentelijke ambitie om 100% energieneutraal te zijn in 2040.

8. Communicatie

Wanneer u positief besluit over de *Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland* dan wordt een persbericht verzonden om de regeling kenbaar te maken aan onze inwoners. Ook wordt dit onderwerp toegelicht in het wekelijkse persgesprek. Daarnaast vindt berichtgeving plaats via de gemeentelijke website, in de gemeentepagina en via sociale media en op de website van het Liemers Energieloket.

9. Kosten, baten en dekking

Het verstrekken van de leningen wordt uitgevoerd door SVn. De provincie Gelderland, gemeente Zevenaar en SVn sluiten hiervoor een rekening courant af en de provincie en gemeente zorgen dat SVn beschikt over de financiële middelen (voorlopig gemaximeerd bedrag). Feitelijk betekent dit dat de provincie en gemeente een deel van het banksaldo overhevelt naar de rekening courant met de SVn. Wanneer de gemeente onvoldoende saldo heeft moet hiervoor worden geleend en daarover betaalt de gemeente rente. Rente en aflossing van de verleende leningen vloeien maandelijks terug op de rekening (revolverend fonds). Registratie van het revolverend fonds vindt budgettair neutraal plaats op programma 7 Volksgezondheid en milieu.

SVn rekent beheerskosten aan de gemeente voor het beheren van het stimuleringsfonds en het opstellen van kwartaalrapportages. De jaarlijkse beheerskosten betreffen 0,5% over de restschuld van de verstrekte leningen (jaarlijkse peildatum is 31 december). De beheerskosten voor de gemeente komen ten laste van het bedrag dat beschikbaar wordt gesteld voor de *Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland*. De eventuele (afhankelijk van de leningsvorm) afsluitkosten worden door de lener betaald aan SVn.

Voor de duurzaamheidslening is momenteel een bedrag van € 1.020.000,- in het revolverend fonds beschikbaar gesteld. Omdat de *Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland* voor een veel bredere doelgroep en met een veel breder maatregelenpakket beschikbaar gesteld wordt, stellen wij voor om het

bedrag van € 1.020.000,- met een voorlopig maximum te financiering bedrag van € 500.000,- te verhogen tot een totaalbedrag van € 1.520.000,-. Wanneer de regeling een succes blijkt te zijn en het maximum uit te lenen bedrag in zicht komt, informeren wij u daarover en komen wij mogelijk met een aanvraag tot verhoging van het financieringsbedrag.

10. Bijlagen

De volgende bijlagen horen bij dit voorstel:

Volgorde	Documentnummer	Naam
1.	nr. 331427/898420	Brief provincie Gelderland stimuleringsfonds
2.	nr. 331427/898424	Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland, gemeente Zevenaar
3.	nr. 331427/898459	Maatregelenlijst Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland

Burgemeester en wethouders van Zevenaar

De secretaris
Michel Tromp

De burgemeester
Lucien van Riswijk

Raadsbesluit

Onderwerp	Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland
Zaaknummer	Z/19/331427
Documentnummer	INT/19/898995

De raad van de gemeente Zevenaar;

overwegende dat ;

- het toegankelijk maken van de Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland, gemeente Zevenaar investeringen in duurzaamheidsmaatregelen en het toekomstbestendig maken van woningen in de particuliere woningvoorraad stimuleert;
- de voorgestelde verordening significant bijdraagt aan het realiseren van de gemeentelijke ambitie om 100% energieneutraal te zijn in 2040 ;
- uitvoering wordt gegeven aan de uitspraak van het college in het coalitieakkoord 'Vernieuwd Verder': 'Wij willen inzetten op levensloopbestendige woningen zodat mensen langer in hun woning kunnen blijven wonen';
- de voorstelde verordening woningeigenaren voorziet in een financieringsmogelijkheid waarmee eigenaren hun asbest kunnen verwijderen en/of funderingen en woningen kunnen herstellen.

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van Zevenaar:

gelet op artikel 147 van de Gemeentewet en de verordening wordt aangehaald als verordening 'Toekomstbestendig Wonen Gelderland, gemeente Zevenaar' conform de verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland van de provincie Gelderland.

besluit:

1. de *Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland, gemeente Zevenaar* vast te stellen;
2. gelijktijdig met het vaststellen van de *Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland, gemeente Zevenaar*, de *Verordening Duurzaamheidslening 2019* in te trekken en het bijbehorende revolverend fonds (totaal € 1.020.000,-) over te hevelen naar de *Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland, gemeente Zevenaar*;
3. het revolverend fonds met een bedrag van € 500.000,- te verhogen tot een totaalbedrag van € 1.520.000,- voor de uitvoering van de *Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland, gemeente Zevenaar*.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Zevenaar, gehouden op .

De griffier
E.M. Geldorp

De burgemeester
L.J.E.M. van Riswijk

Datum

23 januari 2019

Zaaknummer

2019-000348

OnderwerpStimuleringsfonds Energiemaatregelen
en asbestsanering particuliere
woningen**Inlichtingen bij**Jacco Rodenburg
026 359 9002
post@gelderland.nl**Blad**

1 van 5

Aan geadresseerde

Geacht college van B&W,

De energietransitie in gebouwde omgeving levert een substantiële bijdrage aan de klimaatdoelen. Een belangrijke voorwaarde voor maatschappelijk draagvlak is betaalbaarheid. Samen met de Gelderse gemeenten en de stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVn) willen wij een aantrekkelijke lening aanbieden aan particuliere woningeigenaren die hun woning willen verduurzamen en toekomstbestendig maken. Wij nodigen u uit om hieraan deel te nemen. Wij hebben aan Provinciale Staten voorgesteld om € 10 miljoen beschikbaar te stellen voor het Stimuleringsfonds Energiemaatregelen en asbestsanering particuliere woningen, van waaruit de leningen door SVn kunnen worden verstrekt. Wij stellen 50% van de lening beschikbaar, deelnemende gemeenten stellen ook 50% beschikbaar. Het gaat om een integrale regeling gericht op het verduurzamen en toekomstbestendig maken van woningen. De regeling biedt de mogelijkheid om energiemaatregelen te combineren met asbestsanering van daken van gebouwen op percelen van de aanvrager. Daarbij kan het ook gaan om gebouwen met een voormalige agrarische bestemming (VAB). De regeling staat niet open voor ondernemingen. De regeling wordt in de uitvoering de *Toekomstbestendig Wonen Lening* genoemd.

Stimuleringsfonds in de vorm van cofinanciering

Wij hebben aan Provinciale Staten voorgesteld om gemeenten die een duurzaamheidslening of vergelijkbare lening aanbieden, vanuit het stimuleringsfonds cofinanciering te bieden, zodat we met dezelfde investering vanuit de gemeenten samen meer bewoners aan een lening kunnen helpen om hun woning te verduurzamen. Op dit moment biedt twee derde van de Gelderse gemeenten een duurzaamheidslening aan. De gemeente blijven fungeren als schakel naar haar bewoners en toetst de aanvraag aan beleidsuitgangspunten van gemeente en provincie. Het college van B&W neemt hiertoe een besluit waarmee de aanvrager aanspraak kan maken op een lening. Daarna volgt een kredietbeoordeling door SVn.

Markt 11 | 6811 CG Arnhem
Postbus 9090 | 6800 GX Arnhem026 359 99 99
post@gelderland.nl
www.gelderland.nlBNG Bank Den Haag
NL74BNGH0285010824
BIC-code BNG Bank: BNGHNL2GBtw-nummer: NL001825100.B03
KvK-nummer: 51468751provincie
Gelderland

Datum

23 januari 2019

Zaaknummer

2019-000348

Blad

2 van 5

Na een positieve beslissing van de gemeente op deze toets volgt een kredietbeoordeling door SVn. Bij een positieve toets verstrekt SVn een offerte van geldlening, bij negatieve toets wijst SVn af. Bij het ingaan van de lening onttrekt SVn 50% van het leenbedrag uit 'het potje' van de provincie en 50% uit 'het potje' van de gemeente. Rente en aflossing vloeien maandelijks evenredig terug. Voor de gemeente betekent dit dat zij gemiddeld tweemaal zoveel leningen kan verstrekken. Voor de provincie heeft deze werkwijze als voordeel dat de ambtelijke capaciteit die nodig is om de regeling uit te voeren beperkt blijft. Het budget wordt niet gelabeld per gemeente. Is uw gemeente actief in het onder de aandacht brengen van de lening en het stimuleren van haar bewoners, dan kunnen binnen uw gemeente meer mensen gebruik maken van Stimuleringsfonds. SVn zal u benaderen om u bilateraal over deelname aan de regeling te informeren.

Hoe werkt de Toekomstbestendig Wonen regeling in cofinanciering?

SVn stelt een model verordening beschikbaar aan gemeenten. In de verordening is vastgelegd op welke doelgroep de regeling zicht richt, voor welke maatregelen een lening kan worden aangevraagd en zijn de kenmerken van de lening (oa. rentepercentage en maximale looptijd) en voorwaarden voor het verstrekken van de lening bepaald. Gemeenten die mee willen doen stellen op basis van dit model een verordening of regeling vast. Daarnaast stelt u middelen beschikbaar voor cofinanciering. Uniformiteit in de basisvoorwaarden, zoals het minimaal leenbedrag en de hoogte van de rente is, gelet op de uitvoerbaarheid door SVn, het meest praktisch. Daarbovenop is – binnen kaders – maatwerk mogelijk. Bijvoorbeeld omdat er sprake is van funderingsproblematiek of krimp. Naar aanleiding van een consultatie onder gemeenten hebben wij besloten om in het Stimuleringsfonds vier varianten op te nemen:

a. Consumptieve lening

Een annuïteitenlening die onderhands wordt verstrekt. Er wordt geen zekerheid gegeven in de vorm van een onderpand door degene die de lening aangaat. Bij de krediettoets voor een consumptieve lening wordt alleen gekeken naar loan tot income (LTI): de maandlasten in relatie tot de hoogte van het inkomen en het uitgavenpatroon. Daarnaast wordt uiteraard gekeken naar andere aspecten zoals een notering door het Bureau voor Kredietregistratie (BKR). Leningen kunnen worden verstrekt aan aanvragers tot en met 75 jaar. De looptijd van een consumptieve lening is maximaal 15 jaar; de rente staat vast gedurende deze looptijd. In overleg met gemeenten is het minimale leenbedrag € 2.500 en het maximale leenbedrag € 30.000,- voor alleen energiemaatregelen. Voor de uitvoering van energiemaatregelen in combinatie met asbestsanering, energietransitie aardgasvrij of sloop in combinatie met zonnepanelen op percelen van lener is het leenbedrag minimaal € 2.500,- tot maximaal €50.000,-. Voor leenbedragen tot en met € 15.000 is de rente 1,6% bij een looptijd van 10 jaar. Voor bedragen vanaf € 15.001,- blijft de rente 1,6% en is de looptijd 15 jaar. Sinds 2016 mag SVn op consumptieve leningen geen afsluitkosten in rekening brengen. De kosten die gepaard gaan met het verstrekken van een consumptieve lening worden verdisconteerd in de rente. Indien de kapitaalmarkt aanleiding geeft om de rente te herzien, bestaat deze mogelijkheid.

b. Hypothecair op basis van loan to value

Een annuïteitenlening die wordt verstrekt met de woning als onderpand/zekerheid. Bij de krediettoets wordt naast LTI ook gekeken naar loan to value (LTV): beoordeeld wordt of het totaal van hypothecaire leningen op de woning niet meer bedraagt dan de waarde van het onderpand of de daarvoor toegestane normen. SVn hanteert voor hypothecaire leningen geen leeftijdsgrens. Het minimale leenbedrag is € 2.500,- de hoogte is maximaal € 50.000,-. Voor bedragen tot en met € 25.000,- is de looptijd 10 jaar en de rente 1,6%. Voor bedragen vanaf € 25.001,- is de looptijd 20 jaar bij een rente van 2,0%. De afsluitkosten bedragen € 850,- (prijsspeil 2019). Vanwege de afsluitkosten is de verwachting dat woningeigenaren kiezen voor een hypothecaire lening bij bedragen vanaf € 10.000,-.

c. Verzilverlening voor mensen die onvoldoende inkomen hebben om consumptief of hypothecair te kunnen lenen of te oud zijn hiervoor

Een grote groep van vooral oudere woningeigenaren heeft haar vermogen in de stenen van de woning zitten, maar kan dit vermogen niet benutten om grote uitgaven zoals het verduurzamen en toekomstbestendig maken van de woning te financieren. Ook is het maandelijks inkomen onvoldoende of onzeker (pensioen onder druk, stijgende zorgkosten en energielasten). De Verzilverlening biedt mensen vanaf 10 jaar voor de pensioengerechtigde leeftijd (de huidige pensioenleeftijd ligt op 66 jaar en 4 maanden) met een minimale leeftijd van 58 jaar de mogelijkheid om zonder eigen financiële middelen hun woning te verduurzamen en levensloopbestendig te maken. Het minimale leenbedrag is € 5.000,- het maximale bedrag is € 50.000,-. De verzilver variant is beschikbaar voor alle beleidsdoelen in de verordening. De rente is momenteel 1,7% bij een rentevaste periode van 40 jaar. De schuld loopt op door de samengestelde rente. Rente en aflossing zijn opeisbaar bij verkoop. Er zijn geen maandlasten voor de lener: het besteedbaar inkomen blijft gelijk. Een verzilverlening kan worden verstrekt tot maximaal 80% van de WOZ waarde (leenbedrag + rente gedurende looptijd incl. nog ingeschreven hypotheek). De hoogte van de afsluitkosten is € 475,- (prijsspeil 2019).

d. Maatwerklening op basis van loan to value. Voor mensen die alleen onder strikt toezicht mogen lenen; op dit moment uitsluitend beschikbaar voor noodzakelijke kosten asbestsanering en funderingsproblematiek

De maatwerklening is er voor omstandigheden waarin geen standaard lening kan worden afgesloten bij de bank, maar er toch een onhoudbare situatie moet worden opgelost, zoals noodzakelijk funderingsherstel of asbestsanering. Voor investeringen in energiematregelen alleen is deze lening niet beschikbaar; de lening is beschikbaar voor situaties waarin noodzakelijk funderingsherstel wordt gecombineerd met bodemisolatie en vloerverwarming of asbestsanering wordt gecombineerd met dakisolatie en zonnepanelen of een zonneboiler. Het minimale leenbedrag is € 5.000,- het maximale bedrag € 50.000,-. De maatwerklening is een hypothecaire lening met een rente van 2,0% bij 15 jaar vast. De looptijd is 30 jaar. Na 3, 6, 10 of 15 jaar wordt de inkomenstoets herhaald. De lening moet passen binnen loan to value (LTV) ter hoogte van 100% van de marktwaarde incl. andere hypotheekleningen die op het onderpand gevestigd zijn. De schuld is opeisbaar bij verkoop. Box 3 lening; de rente is niet aftrekbaar. De afsluitkosten zijn relatief hoog: € 950,- (prijspeil 2019) dit hangt samen met de uitgebreide krediettoets.

Beheerskosten SVn

De bovengenoemde afsluitkosten zijn marktconform en worden in alle varianten door de leners betaald; deze worden ingehouden op het uit te betalen bedrag dat in het bouwdepot wordt gestopt. Daarnaast rekent SVn beheerskosten voor het beheren van het Stimuleringsfonds en het opstellen van kwartaalrapportages. De beheerskosten over de verstrekte leningen van 0,5% zijn marktconform en worden betaald vanuit de middelen die de gemeenten en provincie beschikbaar stellen. SVn sluit met de gemeenten en de provincie ieder een rekening courant af. Per lening onttrekt SVn 50% uit de rekening courant van de gemeente en 50% uit de rekening courant van de provincie. Ieder betaalt dus beheerskosten over haar deel van de leningen. Rente en aflossing vloeien evenredig terug naar een ieder van de rekeningen courant, dus ook 50%/50%. De beheerskosten voor het provinciale deel komen ten laste van het bedrag van € 10 miljoen dat door Provinciale Staten voor 2019 beschikbaar wordt gesteld.

Consultatie gemeenten

Het voorstel om samen met gemeenten en SVn een Stimuleringsfonds energiematregelen en asbestsanering of Toekomstbestendig Wonen regeling in te richten wordt breed gedragen door gemeenten. Om te peilen of er draagvlak is voor het gezamenlijk opzetten van een Stimuleringsfonds heeft in november 2018 een consultatie plaatsgevonden onder 12 gemeenten: Apeldoorn, Arnhem, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Ede, Oldebroek, Voorst, Wageningen en Zutphen plus een vertegenwoordiging van de Regionale Samenwerking Noord-Veluwe. Deze gemeenten gaven aan dat zij willen samenwerken.

Datum

23 januari 2019

Zaaknummer

2019-000348

Blad

5 van 5

Koppeling met asbestsanering

De regeling Toekomstbestendig wonen heeft een integraal karakter: de uitvoering van energiemaatregelen kan worden gecombineerd met asbestsanering, sloop of het levensloopbestendig maken van de woning. Door woningeigenaren de ruimte te bieden om energiemaatregelen te koppelen aan andere doelen, wordt de basis en het draagvlak voor investeringen in de energietransitie verbreed en worden kansen die asbestsanering biedt voor dakisolatie en de opwekking van zonne-energie op daken benut. Echter, de realisatie van energiedoelen blijft het vertrekpunt en is een basisvoorwaarde voor het verkrijgen van een lening.

Vervolgproces

De verwachting is dat het voorstel op 12 februari wordt besproken in de Statencommissie Economie, Energie en Milieu (EEM) en wordt voorgelegd voor besluitvorming door Provinciale Staten op 27 februari 2019. Als Provinciale Staten instemmen met het voorstel kan het Stimuleringsfonds vanaf 1 april 2019 kan worden opengesteld; afhankelijk van de planning van gemeenten. Zodra u een verordening of regeling heeft vastgesteld en middelen beschikbaar heeft gesteld, kunnen inwoners van uw gemeente gebruik maken van de regeling.

Met vriendelijke groet,
Gedeputeerde Staten van Gelderland

Clemens Cornielje
Commissaris van de Koning

Pieter Hilhorst
Secretaris

Bijlage

- Model verordening SVn

Verordening 'Toekomstbestendig Wonen Gelderland'

gemeente Zevenaar

Artikel 1 Begrippen

Deze Verordening verstaat onder:

- a) *Aanvrager*: een natuurlijk persoon zoals omschreven in artikel 2 lid 1;2 en 3, die een aanvraag doet voor een Toekomstbestendig Wonen lening', 'Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening', of de 'Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening';
- b) *Aanvraag*: het door aanvrager ingediende verzoek om een 'Toekomstbestendig Wonen lening', 'Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening', of de 'Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening';
- c) *College*: het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Zevenaar
'Toekomstbestendig Wonen Lening': een Stimuleringslening die consumptief of hypothecair wordt verstrekt ten behoeve van de financiering van de door het college aanvaarde werkelijke kosten van de verbeteringsmaatregelen;
- d) *'Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening'*: een Verzilverlening ten behoeve van de financiering van de door het college aanvaarde werkelijke kosten van de maatregelen.
- e) *'Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening'*: De Maatwerklening is beschikbaar voor asbestsanering en/of funderingsherstel. De Maatwerking lening is een hypothecaire lening, bedoeld voor aanvragers die op grond van hun inkomen niet in aanmerking komen voor een lening zoals beschreven in lid d;
- f) *Maatregelen*: maatregelen die het college toestaat die kunnen worden gefinancierd met de 'Toekomstbestendig Wonen Lening', de 'Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening' of de 'Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening';
- g) *Werkelijke kosten*: de totale kosten van materialen en werkzaamheden of de kosten van de investering voor zover noodzakelijk voor het treffen van maatregelen;
- h) *SVn*: Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten, statutair gevestigd te Hoevelaken en kantoorhoudende te Amersfoort, financiële dienstverlener, geregistreerd onder AFM-vergunningnummer 12013647.

Artikel 2 Toepassingsbereik

Deze verordening is uitsluitend van toepassing op lening aanvragen waarvan:

1. De aanvrager van een 'Toekomstbestendig Wonen Lening' consumptief is een Eigenaar-bewoner. Bij twee of meer eigenaren gelden deze gezamenlijk als aanvrager. Eén van beide aanvragers is jonger dan 76 jaar. De peildatum hiervoor is de datum dat de aanvraag bij SVn binnenkomt.
2. De aanvrager van een 'Toekomstbestendig Wonen Lening' hypothecair is een Eigenaar-bewoner. Bij twee of meer eigenaren gelden deze gezamenlijk als aanvrager.
3. De aanvrager van een 'Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening' is een Eigenaar-bewoner. De minimale leeftijd is 10 jaar voor de wettelijke AOW-leeftijd (58+) en kent geen maximum leeftijd. Indien er twee aanvragers zijn geldt dit voor beiden.
4. Voor het treffen van maatregelen in bestaande bouw (en ☒ nieuwbouw, *klik aan indien van toepassing*) en aanhorigheden (zoals schuren).

Artikel 3 Kenmerken

A. 1. De 'Toekomstbestendig lening' die consumptief wordt verstrekt:

- Bedraagt minimaal € 2.500,- en maximaal € 30.000,-
- Heeft een looptijd van maximaal 10 jaar voor bedragen tot en met € 15.000,- en maximaal 15 jaar voor bedragen vanaf € 15.001,-
- Heeft een rentepercentage van 1,6%
- Wordt verstrekt vanuit een bouwdepot

- De 'Toekomstbestendig Wonen Lening' die consumptief wordt verstrekt is een annuïtaire lening en is in overeenstemming met de productspecificaties en uitvoeringsregels van de Stimuleringslening van SVn.
- A. 2. De 'Toekomstbestendig wonen lening' die consumptief wordt verstrekt voor maatregelen t.b.v. NOM, aardgasvrij en asbest:
- Bedraagt minimaal € 2.500,- en maximaal € 50.000,-
 - Heeft een looptijd van maximaal 10 jaar voor bedragen tot en met € 15.000,- en maximaal 15 jaar voor bedragen vanaf € 15.001,-
 - Heeft een rentepercentage van 1,6%
 - Wordt verstrekt vanuit een bouwdepot.
 - De 'Toekomstbestendig Wonen Lening' die consumptief wordt verstrekt is een annuïtaire lening en is in overeenstemming met de productspecificaties en uitvoeringsregels van de Stimuleringslening van SVn.
- B. De 'Toekomstbestendig Wonen Lening' die hypothecair wordt verstrekt:
- Bedraagt minimaal € 2.500,- en maximaal € 50.000,-
 - Heeft een looptijd van maximaal 10 jaar voor bedragen tot en met € 25.000,- en maximaal 20 jaar voor bedragen vanaf € 25.001,-
 - Heeft een rentepercentage van 1,6% bij een looptijd van 10 jaar en 2,0% bij een looptijd van 20 jaar
 - Wordt verstrekt vanuit een bouwdepot
 - De 'Toekomstbestendig Wonen Lening' die hypothecair wordt verstrekt is een annuïtaire lening en is in overeenstemming met de productspecificaties en uitvoeringsregels van SVn.
- C. De 'Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening':
- Wordt hypothecair verstrekt
 - Bedraagt minimaal € 2.500,- en maximaal € 50.000,-
 - Heeft een rentepercentage van 1,7%
 - Wordt verstrekt van uit een bouwdepot
 - De 'Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening' is een annuïtaire lening en is in overeenstemming met de productspecificaties en uitvoeringsregels van SVn.
 -
- D. De 'Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening':
- Wordt hypothecair verstrekt
 - Bedraagt minimaal € 2.500,- en maximaal € 50.000,-
 - De looptijd is maximaal 30 jaar
 - De rente is 2,0%
 - De 'Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening' is een annuïtaire lening en is overeenstemming met de productspecificaties en uitvoeringsregels van SVn.

Artikel 4 Wijzigingen

De rentepercentages genoemd in deze verordening kunnen wijzigen wanneer de renteontwikkeling op de geldmarkt en/of de rentetarieven van SVn daar aanleiding toe geven. De productspecificaties en uitvoeringregels van SVn zijn leidend.

Artikel 5 Maatregelen

1. Te realiseren maatregelen die bijdragen aan het meer toekomstbestendig maken van de (te bouwen) woning met aanhorigheden en betrekking hebben op het verduurzamen en het levensloopbestendig maken van de (te bouwen) woning met aanhorigheden, asbestsanering, en/of sloop van opstallen in combinatie met energiemaatregelen. De investeringen dienen te allen tijde gecombineerd te worden met minimaal één energiemaatregel.
2. Het college kan de in het eerste lid vermelde beleidsdoelen nader specificeren door het vaststellen van een lijst van maatregelen.

Artikel 6 Budget

1. De 'Toekomstbestendig Wonen Lening', de 'Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening' en de 'Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening' zijn alleen beschikbaar voor zover het vastgestelde budget hiervoor toereikend is.
2. Indien het vastgestelde budget niet meer toereikend is, worden de aanvragen door het college afgewezen.

Artikel 7 Bevoegdheid college

Het college toetst de aanvraag aan artikel 2, 3, 4 en 5 en is bevoegd om, met inachtneming van het bepaalde in deze verordening, de aanvrager naar SVn te verwijzen voor het aanvragen van een 'Toekomstbestendig Wonen Lening', een 'Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening' of een 'Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening'.

Artikel 8 Procedure aanvraag en toewijzing

1. Een aanvraag voor een 'Toekomstbestendig Wonen Lening' en/of 'Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening' of de 'Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening' wordt bij het college ingediend op een door de gemeente beschikbaar gesteld formulier of digitaal via een door de gemeente aangewezen website/portal en gaat onder opgave van:
 - a. De te treffen maatregelen.
 - b. Een financiële onderbouwing van de te treffen maatregelen, bijvoorbeeld offertes.
 - c. Een planning van de uitvoering van de werkzaamheden.
2. Het college bevestigt de ontvangst van de aanvraag binnen twee weken. Het college handelt aanvragen in volgorde van binnenkomst af.
3. Het college neemt binnen acht weken na ontvangst van de aanvraag, dan wel na het compleet worden daarvan, een beslissing en deelt die door middel van een toewijzings- of afwijzingsbesluit mee aan de aanvrager.
4. Uit overschrijding van de in het derde lid bedoelde termijn kan de aanvrager niet afleiden dat zijn aanvraag is of wordt gehonoreerd.
5. De in lid 3 bedoelde beslissing is een besluit in de zin van artikel 1:3 van de Algemene wet bestuursrecht, waartegen bezwaar en beroep kan worden ingesteld door belanghebbenden.

Artikel 9 Afwijzen aanvraag/intrekken toewijzing

Het college wijst een aanvraag af of trekt een toewijzingsbesluit voor het aanvragen van een 'Toekomstbestendig Wonen Lening' en/of 'Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening' of de 'Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening' bij SVn in, indien:

- a. het budget niet toereikend is om de aanvraag te honoreren;
- b. de werkelijke kosten naar zijn oordeel niet in redelijke verhouding staan tot het te verkrijgen resultaat;
- c. er niet is voldaan aan de bij of krachtens deze verordening gestelde voorschriften en/of bepalingen;
- d. de werkelijke kosten minder bedragen dan € 2.500,-;

- e. de 'Toekomstbestendig Wonen Lening', en/of de 'Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening' of de 'Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening' is toegekend of vastgesteld op grond van onjuiste gegevens;
- f. De werkzaamheden die gepaard gaan met de investering waarvoor de lening wordt aangevraagd al zijn begonnen of al zijn gerealiseerd.

Artikel 10 Financiële toets, verstrekken en beheer 'Toekomstbestendig Wonen' door SVn

1. De toewijzing door het college betreft een reservering voor een Toekomstbestendig Wonen Lening' en/of 'Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening' of de 'Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening' uit zowel het provinciale en/of het gemeentelijke budget. De toewijzing voor het aanvragen van een 'Toekomstbestendig Wonen lening', 'Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening' of 'Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening' vormt het startpunt voor een autonome financiële toetsing door SVn.
2. De verordening is in overeenstemming met de productspecificaties Stimuleringslening van SVn, productspecificaties Verzilverlening van SVn en de productspecificaties van de Maatwerklening van SVn en de deelnemingsovereenkomst die is gesloten tussen de gemeente en SVn.
3. SVn stelt de definitieve hoogte van de 'Toekomstbestendig Wonen Lening' en/of 'Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening' of de 'Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening' vast en bij een positieve financiële toets brengt SVn een offerte uit. Bij een negatieve financiële toets, wijst SVn de lening af en brengt de aanvrager en gemeente hiervan op de hoogte.
4. SVn verstrekt en beheert een geoffreerde de 'Toekomstbestendig Wonen Lening', de 'Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening' en de 'Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening'. Indien de aanvrager het niet eens is met de financiële toets van SVn, kan er een klachtenprocedure worden gestart bij SVn en vervolgens eventueel bij het KifiD of zich wenden tot de bevoegde burgerlijk rechter.

Artikel 11 Nadere regels

Het college kan voor de uitvoering van deze verordening nadere regels vaststellen.

Artikel 12 Hardheidclausule

Indien vanwege bijzondere omstandigheden een strikte toepassing van deze verordening naar het oordeel van het college zou leiden tot een onredelijke beslissing, kan het college gemotiveerd afwijken van het bepaalde in deze verordening.

Artikel 13 Inwerkingtreding

Deze verordening treedt in werking twee weken na de datum van de op de voorgeschreven wijze van bekendmaking.

Artikel 14 Citeertitel

Deze verordening wordt aangehaald als verordening 'Toekomstbestendig Wonen Gelderland', gemeente Zevenaar

Aldus besloten op _____ te _____

Maatregelenlijst behorende bij de 'Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland, gemeente Zevenaar' (artikel 5 lid 2)

Proceskosten

1. Kosten voor het afsluiten van een stimuleringslening;
2. De kosten van de verschuldigde leges (indien van toepassing);
3. Borgtochtprovisie NHG (indien van toepassing)
4. Bouwkundig rapport t.b.v. NHG (indien van toepassing)
5. Notariskosten
6. Taxatiekosten
7. Kosten financieel adviseur (indien van toepassing)
8. Bouwkundige begeleiding (indien van toepassing)
9. Procesbegeleiding tot een maximum van € 500,- (indien van toepassing)

Maatregelen Levensloopbestendige woning

Aanpassingen inrichting / indeling woning

1. Slaapkamer + badkamer op de begane grond
2. Badkamer gelijkvloers met slaapkamer
3. Geschikt maken van de badkamer voor verzorging
4. Verstelbaar keukenblok
5. Verbreden deurposten en deuren
6. Mantelzorgunit aan de woning plaatsen
7. Verwijderen oude vloertegels en anti-sliptegels aanbrengen

Toegankelijkheid

8. Automatische opener garage
9. Automatische raamopener voor hoog klep-, val- of uitzetraam (met afstandsbediening)
10. Hang- en sluitwerk conform politiekeurmerk
11. Teruggebogen deurklinken
12. Drempels weg of verlagen
13. Vervangen voordeur met dorpel en driepuntsluiting met comfortslot
14. Wandbeugel bij de deur (binnenzijde)
15. Wandbeugel bij de deur (buitenzijde)
16. Toegangspad opgehoogd of hellingbaan om niveauverschillen te compenseren
17. Stalen drempeloploop voor oplossen hoogteverschil (buiten)

Elektra installaties

18. Gemotoriseerde (rol)gordijnen met afstandsbediening
19. Voldoende wandcontactdozen op bereikbare plaatsen
20. Optische rookmelder op slaapverdieping (op lichtnet)
21. Koolmonoxidemelder
22. Gasmelder
23. Gasafsluiter
24. Waterdetector
25. Deurbel met geluidsversterking/lichtsignaal
26. Elektronisch slot / Sleutelkuis voor thuiszorg

Keuken

27. Inductie koken i.p.v. gas of keramisch
28. TL-verlichting boven kookplaat en/of aanrecht
29. Eénhendelmengkraan keuken

Trap

30. Aanbrengen traplift
31. Tweede trapleuning
32. Beugel aan of vlak naast spil van de trap
33. Trapleuning verlengen
34. Infreezen antislip randen in traptreden

Badkamer

35. Anti-sliplaag op bestaande vloertegels
36. Beugels naast de douche
37. Opklapbaar douchezitje met armliggers
38. Inloofdouche aanbrengen
39. Thermostatische badmengkraan en/of douchemengkraan
40. Verdiepen douchevloer in verband met afwatering (bij cabine)
41. Bad vervangen door douche inclusief leiding- en tegelwerk
42. Tweede toilet realiseren in bestaande doucheruimte
43. Toilet op verdieping
44. Verhoogde toiletpot plaatsen (> 46 cm)
45. Opklapbare beugel aanbrengen naast het toilet
46. Geschikt maken/vergroten badkamer voor verzorging

Domotica aanpassingen

1. Apparaten aan informatiesystemen koppelen
2. Mobiliteitsbewaking met behulp van bewegingssensoren en/of camera's
3. Voorprogrammeren van oven, koffiezetapparaat, magnetron etc.
4. Temperatuursensoren bedienen de verwarming / airconditioning per plaats al naargelang het uur van de dag en de aanwezigheid van personen en of dieren
5. Openen van deuren via mobiele telefoon
6. Verwarming automatisch op nachtstand bij verlaten woning
7. Ramen automatisch laten sluiten (na ingestelde tijd, afstandsbediening, temperatuur etc)
8. Parlofonie met camera en beeldscherm die doorschakelt naar de gsm
9. Inbraakalarm per telefoon of SMS naar bewakingscentrale of politie
10. Bewakingscamera's voor particulier gebruik
11. Waterkranen die openen bij nabijheid van handen en sluiten bij wegtrekken ervan
12. Automatisch doorspoelen van toilet of urinoir en reiniging van de toiletbril als de gebruiker is opgestaan
13. Digitaal spiekoog
14. Draadloze video-deurintercom
15. Automatisch doorspoelen van waterkranen ter voorkoming van legionellabesmetting
16. Ramen automatisch laten openen bij CO-alarm
17. Temperatuursensoren voor bediening verwarming / airconditioning/zonneschermen/rolluiken

Verlichting

1. Lichtpunt met hotelschakelaar in trapgat
2. Extra lichtpunt (optioneel met sensor) voor looppadverlichting ' nachts naar toilet
3. Buitenlamp (optioneel bewegingsmelder of schemerschakelaar)
4. Verlicht huisnummer zonder extra stroomaansluiting
5. Sensoren die de verlichting ontsteken als een persoon in de buurt komt en doven als er niemand meer is
6. Elektronische dimmers om de sterkte van de verlichting aan te passen aan de behoefte

Maatregelen energiebesparing

1. Dakisolatie met een R-waarde, die groter is dan 2,50 m².K/W;
2. Gevelisolatie met een R-waarde, die groter is dan of gelijk aan 2,50 m².K/W;
3. Spouwmuurisolatie met een R-waarde, die groter is dan of gelijk aan 1,3 m².K/W;
4. Vloerisolatie met een R-waarde, die groter is dan of gelijk aan 2,50 m².K/W;
5. Isolatieglas (HR++ of HR+++)
6. Isolatiekozijn (U-waarde van maximaal 1,2)
7. Warmtepomp bron bodem
8. Warmtepomp bron lucht
9. Warmtepomp bron gevel
10. Warmtepompboiler / Combinatiewarmtepomp (tap)
11. Pellet ketel / pellet kachel / HR houtkachel
12. Micro-WKK /HRe-ketel
13. WTW voor ventilatie
14. Zonnepanelen (PV-cellen/ PV-folie)
15. Zonnecollectoren / Zonneboiler
16. LTV (Lage temperatuur verwarming)
17. Douche WTW
18. Vraag- / Druk- / CO₂ gestuurde ventilatieroosters
19. Groen dak
20. Led verlichting
21. Kleinschalige windturbine (passend binnen het geldende gemeentelijk ruimtelijke beleid)
22. Energiebesparingsadvies/ Maatwerkadvies
23. Infrarood paneel
24. Hybride cv-ketel / warmtepomp
25. Nederlandse garanties van oorsprong (GVO)

Maatregelen asbestsanering

1. Inventarisatierapport astbestklasse (specifieke omschrijving volgt Oscar Peters)
2. Herinbouwkosten, zoals de kosten van het terugplaatsen van keuken en sanitair;
3. Kosten voor tijdelijke voorzieningen, zoals kosten voor het huren van containers om de inboedel tijdelijk op te slaan of de kosten voor een tijdelijk toilet voor de eigenaren;
4. Kosten voor eventuele tijdelijke huisvesting;
5. Schilderwerk (door professionele schilder)
6. Stucwerk (door professionele stucadoor)
7. Asbestverwijdering incl. verantwoord afvoeren naar gecertificeerd verwerkingsbedrijf
8. Vervanging raam- en /of deurkozijnen
9. Vervanging deuren
10. Aanpassing indeling
11. Dakrenovatie/- vernieuwing

Maatregelen funderingsherstel

1. Bouwkundige begeleiding (verplicht)
2. Procesbegeleiding tot een maximum van € 500,- (indien van toepassing)
3. Bouwkosten voor het herstel van funderingsschade en casco'schade;
4. Kosten voor het herstel van de tuin **extra randvoorwaarden klimaatbestendigheid en biodiversiteit**;
5. Herinbouwkosten, zoals de kosten van het terugplaatsen van keuken en sanitair;
6. Kosten voor tijdelijke voorzieningen, zoals kosten voor het huren van containers om de inboedel tijdelijk op te slaan of de kosten voor een tijdelijk toilet voor de eigenaren;
7. Verschuldigde omzetbelasting voor zover die door de eigenaar niet kan worden terugontvangen;
8. Kosten voor eventuele tijdelijke huisvesting;
9. Andere kosten die redelijkerwijze gemaakt moeten worden en die een direct gevolg zijn van de funderingsproblemen;